

CAPUT XXXII.

Depositionis sententiam a Legato nostro
Dienfi Episcopo in Lugdunensi concilio religio-

forum virorum consilio prolatam, & nos dictan-
te iustitia in Romana synodo Apostolica auctori-
tate firmavimus. *Greg. VII. l. 7. registr. ep. 20.*

LIBER SEUNDUS.

De Patriarchis, & Primatibus.

TITULUS I.

DE INSTITUTIONE, ET ELECTIONE
PATRIARCHARUM, ET PRIMATUM.

CAPUT I.

Quod non aliæ Metropolitanæ ecclesiæ,
vel Primates sint, nisi illæ, quæ prius
Primates erant, & post Christi adventum
auctoritate Apostolica, & synodali Primatum
habere meruerunt: reliquæ vero non Primates,
sed Metropoles vocentur, eorumque Episcopi
non Primatum, sed aut Metropolitanorum, aut
Archiepiscoporum nomine fruantur. *Nicæn.
XLVII. apud Jul. epist. 2. c. 12.*

CAPUT II.

*Dist. 63. c.
1. & 2.*

Sancta hæc, & universalis synodus definivit,
& statuit, neminem laicorum Principum, vel po-
tentum semet inferere electioni, vel promotioni
Patriarchæ, vel Metropolitanæ, aut cujuslibet E-
piscopi, &c. *VIII. syn. CP. c. 22. sub Hadr. II.
Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 1. panorm. & part. 5. c.
122. decr. Deusd. cap. 1. Anselm. lib. 6. cap. 20.
Cæsar. lib. 3. c. 63. Tarr. lib. 1. c. 47.*

CAPUT III.

Dist. 50. c. 2.

Vos per vestras dioceses Episcopos sacrate,
& mittite, quia nos ad alias partes, quod idem ius-
sit Petrus, agere curabimus, &c. [In illis vero
civitatibus, in quibus olim apud Ethnicos Archi-
flamines eorum, atque primi legis doctores erant,
Episcoporum Primates poni præcepit, vel Patri-
archas, qui reliquorum Episcoporum judicia, &
majora, quoties necesse foret, negotia in fide a-
gitarent, & secundum Dei voluntatem, sicut
constituerunt sancti Apostoli, ita ut nequis inju-
ste periclitaretur, definirent, &c. *Clem. epist. 1.
post med. Vid. Leo IX. ad Episcopos Africae e-
pist. 3. ante finem. Burchard. lib. 1. cap. 155.
Anselm. lib. 6. cap. 105.*

CAPUT IV.

Dist. 99. c. 1.

Provinciae multo ante Christi adventum tem-
pore divisæ sunt maxima ex parte, & postea ab
Apostolis, & B. Clemente prædecessore nostro
ipsa divisio est renovata, & in capita provincia-
rum ubi dudum Primates legis sæculi erant, ac
prima judiciaria potestas, ad quos, qui per reli-
quas civitates commorabantur, quando eis nec-
esse erat, qui ad aulam Imperatoris, vel Re-
gum confugere non poterant, vel quibus permis-
sum non erat, confugiebant pro oppressionibus,
vel injustitiis suis, ipsosque appellabant, quo-
tiens opus erat sicut in lege eorum præceptum e-
rat. Ipsi quoque in civitatibus, vel locis Patriar-
chas, vel Primates, qui unam formam tenent,
licet diversa sint nomina, leges divinæ, & eccle-
siasticæ poni, & esse jusserunt, ad quos Episcopi,
si necesse fuerit, confugerent, eosque appellarent,
& ipsi Primatum nomine fruarentur, & non alii.

Reliquæ vero metropolitanæ civitates, quæ mi-
nores iudices habebant, licet majores Comitibus
essent, haberent Metropolitanos suos, qui præ-
dictis iuste obedirent Primatibus, &c. Primates
tamen & tunc, & nunc habere iussæ sunt, &c.
Hæc ab antiquis, hæc ab Apostolis, hæc a sanctis
Patribus accepimus, &c. *Anaclet. epist. 2. cap.
4. Vid. Greg. VII. lib. 6. registr. epist. 35. ad
Rothomag. Episcopum, & alios. Ivo lib. 4. tit.
3. c. 1. panorm. & part. 5. cap. 53. decr. Cæsar.
lib. 2. cap. 73.*

CAPUT V.

Episcoporum ordo unus est, licet sint Prima-
tes illi, qui primas civitates tenent, qui & in qui-
busdam locis Patriarchæ a nonnullis vocantur.
Illi autem, qui in metropoli a B. Petro Apostolo
ordinante Domino, & a prædecessore nostro san-
cto Clemente, seu a nobis constituti sunt, non om-
nes Primates, vel Patriarchæ esse possunt: sed
illæ urbes, quæ præfatis, & præfatis temporibus
primatum tenuerunt, Episcoporum, Patriarcha-
rum, aut Primatum nomine fruantur, &c. *Ana-
clet. epist. 3. cap. 3.*

CAPUT VI.

Dist. 99. c. 2.

Nulli Archiepiscopi Primates vocentur, nisi
illi, qui primas tenent civitates, quarum Episco-
pos Apostoli, & successores Apostolorum regu-
lariter Patriarchas, & Primates esse constitue-
runt, nisi aliqua gens deinceps ad fidem conver-
tatur, cui necesse sit propter multitudinem eo-
rum, Primatem constitui. Reliqui vero, qui a-
lias Metropolitanas sedes adepti sunt, non Prima-
tes, sed Metropolitanæ nomenclantur. *Anicet. ep.
1. post princ. Vid. Hadr. cap. 23. ad Episc. Me-
diom. Capit. lib. 7. cap. 439. Burch. lib. 1. cap.
28. Ivo lib. 4. tit. 4. cap. 1. panorm. & part. 5.
capitulo 54. & 139. decr. Anselm. lib. 2. ca-
pitulo 13. in Rom. Cæsar. lib. 2. cap. 74.*

CAPUT VII.

Nulli Metropolitanæ, aut alii Episcopi appel-
lantur Primates, nisi qui primas sedes tenent, &
quorum civitates antiqui primates esse censue-
runt. Reliqui vero, qui ceteras metropolitanas
civitates adepti sunt, non Primates, sed aut Ar-
chiepiscopi, aut Metropolitanæ vocentur. [Ur-
bes enim, & loca, quibus Primates, præsidere de-
bent, non a modernis, sed etiam multis ante ad-
ventum Christi sunt statuta temporibus, quarum
Primates etiam gentiles pro majoribus etiam ne-
gotiis appellabant. In ipsis vero urbibus post Chri-
sti adventum Apostoli, & successores eorum Pa-
triarchas vel Primates posuerunt. *Steph. ep. 2. c.
5. Ans. lib. 6. c. 109.*

Dist. 80. c. 1.

CAPUT VIII.

Primates illi, & non alii sint, qui in Nicæna
synodo sunt constituti. Reliqui vero, qui Metro-

poles tenent sedes, Archiepiscopi vocantur, & non Primates, salva in omnibus Apostolicæ sedis dignitate, quæ ei ab ipso Domino est concessa, & postea a sanctis Patribus roborata. *Felix II. ep. 1. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 163. Ivo part. 5. c. 273. decr.*

CAPUT IX.

Inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis; & cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut ceteris præmineret, de qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna dispositione provisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia, & rursus quidam in majoribus urbibus constituti, sollicitudinem susciperent ampliolem, per quos ad unam Petri sedem universalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil unquam a suo capite disside-
ret. [Qui ergo quibusdam scit se esse præpositum, non moleste ferat, aliquem sibi esse prælatum, sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat, &c. *Leo epist. 82. in fin. ad Anastasium Episcopum. Jul. ep. 1. in fin. Vigilus ep. un. cap. 7. Greg. IV. ad omnes Episcopos in epist. incip. Divinis. Tolet. XI. c. 10. Anselm. lib. 2. c. 18.*

2. q. 6. c. 12.
¶ 14.

TITULUS II.

DE NUMERO, LOCO, ET DIGNITATE PATRIARCHARUM.

CAPUT I.

MOres antiqui servantur, ut in Ægypto, Libya, & Pentapoli Alexandrinus Episcopus habeat omnem potestatem, quoniam Romano quoque Episcopo hæc consuetudo est. Sic etiam in Antiochia, & in aliis provinciis sua privilegia ecclesiis (*Metropolitanis L.*) servantur. *Nicæn. c. 6. Vide Chalc. act. 16. ante med. Anselm. lib. 4. c. 44. l. 2. c. 65.*

Dist. 65. c. 6.
Mos.

CAPUT II.

Sancta, & universalis Nicæna prima synodus antiquam consuetudinem jubet servari per Ægyptum, & provincias, quæ sub ipsa sunt, ita ut horum omnium Alexandrinus Episcopus habeat potestatem, dicens, quia in Romanorum civitate hujusmodi mos prævaluit. Qua pro causa & hæc magna, & sancta synodus tam in seniori, & nova Roma, quam in sede Antiochiæ, & Hierosolymorum priscam consuetudinem decernit in omnibus conservari, &c. *VII. syn. CP. sub Hadr. II. cap. 17. Nicæn. c. 6. Anselm. lib. 4. c. 44. Cæsar. lib. 2. c. 65.*

Dist. 65. c. 6.
Mos.

CAPUT III.

Definimus neminem prorsus mundi potentium quemquam eorum, qui Patriarchalibus sedibus præsent, inhonorare, aut movere a proprio throno dignos judicare, præcipue quidem sanctissimum Papam senioris Romæ, deinceps autem Constantinopoleos Patriarcham, deinde vero Alexandriæ, ac Antiochiæ, atque Hierosolymorum. Si vero quis aliqua potestate fruens, vel potens pellere tentaverit præfatum Apostolicæ cathedræ Papam, aut aliorum Patriarcharum quemquam, anathema sit. *VIII. syn. c. 21. sub Hadr. II. Deusd. c. 3. Anselm. lib. 2. c. 72.*

Dist. 13. c. ult.

CAPUT IV.

Antiqua Patriarchalium sedium privilegia renovantes, sacra universali synodo approbante sancimus, ut post Romanam Ecclesiam, &c. CP. primum, Alexandrina secundum, Antiochena tertium, Hierosolymitana quartum locum obtineant, reservata cuilibet propria dignitate, ita quod, postquam eorum Antistites a Romano Pontifice receperint pallium, quod est plenitudinis Pontificalis insigne, præstito sibi fidelitatis, & obedientiæ juramento, licenter & ipsi suis suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro se professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsonem obedientiæ ab eisdem. Dominicæ vero crucis vexillum ante se faciant ubique deferri, nisi in urbe Romana, & ubicumque Summus Pontifex præsens extiterit, vel ejus Legatus utens insigniis Apostolicæ dignitatis. In omnibus autem provinciis eorum jurisdictioni subjectis, ad eos, cum necesse fuerit, provocetur: salvis appellationibus ad sedem Apostolicam interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum. *Innoc. III. in conc. gen. cap. 5.*

De priv. 23.
Greg. IX. c. 6. eod. tit. in 4. collect.

CAPUT V.

Prima sedes est cælesti beneficio Romanæ Ecclesiæ, &c. Secunda autem sedes apud Alexandriam beati nomine a Marco ejus discipulo, atque Evangelista consecrata est. Quia ipse & in Ægypto primum verbum veritatis directus a Petro prædicavit, & gloriosum suscepit martyrium. Cui venerabilis successit (*Anianus, & post hunc*) Abilius. Tertia autem sedes apud Antiochiam ejusdem beati Petri Apostoli nomine habetur honorabilis, quia illic prius quam Romam veniret & habitavit, & (*Zachæum, postea Evodium, post quem*) Ignatium Episcopum constituit, & illic primum nomen Christianorum novellæ gentis exortum est. Reliquas vero in quodam tomo conscriptas direximus. Inde namque & beati Apostoli inter se statuerunt, ut Episcopi singularum scient gentium, quis inter eos primus esset, quatenus ad eum potior eorum sollicitudo pertineret. Nam & inter beatos Apostolos quædam fuit discretio. *Anaclet. ep. 3. ante med. Incert. in præf. Nic. syn. Burch. lib. 1. cap. 159. Ivo lib. 4. tit. 1. cap. 4. pan. & part. 5. cap. 2. & 26. & 269. decret. Anselm. lib. 1. cap. 7. & 66. Cæsar. lib. 4. cap. 60.*

Dist. 22. c. 2.
§. 1.

CAPUT VI.

Hæc sancta Romana Ecclesia, & Antiochena a tempore Apostolorum custodit, hæc Hierosolymorum, & Ephesinorum tenet, in quibus Apostoli præsidentes, hæc docuerunt. *Fabian. epist. 2. in princ.*

CAPUT VII.

Privilegia Ecclesiarum sanctorum Patrum canonibus instituta (*loquitur de Ecclesiis Patriarchalibus*) & venerabilis Nicænæ synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate convelli, nulla novitate mutari. *Leo epist. 29. al. epist. 52. ad Marcianum August. post med. Anselm. lib. 4. cap. 2. Cæsar. lib. 7. c. 13. Tarrac. l. 1. cap. 298.*

25. q. 2. c. 2.
¶ 17.

CAPUT VIII.

Dignum est te Apostolicæ sedis in hac sollicitudi-

tudine consortem, ad augendam fiduciam privilegia tertiæ sedis agnoscere, ut in nullo cujusquam ambitione (*Anatolium CP. insinuat*) minuantur, &c. Et si enim diversa nonnunquam sunt merita Præfulum, tamen jura remanent sedium, quibus etsi possunt æmuli perturbationem aliquam fortassis inferre, non tamen possunt minuere dignitatem. Unde, cum aliquid pro Antiochenæ ecclesiæ privilegiis dilectio tua agendum esse crediderit, propriis litteris studeat explicare, ut & nos consultationi tuæ absolute, & congrue respondere possimus. *Leo ep. 60. ad Max. Antioch. Episcopum in medio.*

CAPUT IX.

Numquid Acacius, ut Joannem quemlibet hominem, catholicum tamen a catholicis ordinatum, de Alexandria excluderet, Petrumque in hæresi jam detectum, atque damnatum, absque sedis Apostolicæ consultatione reciperet, aliqua synodo saltem illic habita, hoc audacter arripuit? Ut Calendionem de Antiochia depelleret, hæreticumque Petrum, quem ipse damnaverat, absque notitia sedis Apostolicæ rursus admitteret, aliqua synodo id fecisse monstratur? Si certe de dignitate agitur civitatum, secundæ sedis, & tertiæ major est dignitas Sacerdotum, quam ejus civitatis, quæ non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum jura censetur. Nam quod dicitis Regiæ civitatis, alia est potestas regni sæcularis, alia ecclesiasticarum distributio dignitatum. *Gel. ep. 1. ad Episcop. Dard. in med.*

CAPUT X.

Desideratis nosse, quot sint veraciter Patriarchæ. Veraciter illi habendi sunt Patriarchæ, qui sedes Apostolicas per successiones Pontificum obtinent, id est, qui illis præsent ecclesiis, quas Apostoli instituisse probantur, Romanam videlicet, Alexandrinam, & Antiochenam. Romanam, quam sanctorum Principes Apostolorum Petrus, & Paulus & prædicatione sua instituerunt, & pro Christi amore fuso proprio sanguine sacraverunt. Alexandrinam, quam Evangelista Marcus discipulus, & de baptismo Petri filius, a Petro missus instituit, & Domino Christo cruore dicavit. Antiochenam, in qua conventu magno sanctorum facto primum fideles dicti sunt Christiani, & quam beatus Petrus, prius quam Romam veniret, per annos aliquot gubernavit. *Nicolaus ad Consulta Bulgarorum, c. 92.*

CAPUT XI.

Hi (*Petrus, & Paulus*) tamquam duo luminaria magna cæli in Ecclesia Romana divinitus constituti, &c. in ea uno, eodemque die martyrium consummantes, sanctam Romanam Ecclesiam roseo cruore suo consecraverunt, &c. Alexandrinam Ecclesiam suam fecerunt, per beatum scilicet Marcum unius horum filium, ac discipulum, &c. Fecerat autem beatissimus Petrus præsentia corporali & Ecclesiam Antiochenam jam suam, quæ, sicut beatus Papa dicit Innocentius, urbis Romæ sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista susceptum apud se, consumma-

tumque gauderet. Per has igitur tres præcipuas ecclesias, omnium ecclesiarum sollicitudo beatorum Apostolorum Principum Petri, ac Pauli proculdubio moderamen expectat. *Nicol. in ep. ad Michaellem Imp. post med. Inn. ep. 18. c. 5. vel c. 41. in corp. can.*

CAPUT XII.

Statuimus, ut diaconus, etiam si in dignitate, id est in quovis sit officio Ecclesiastico, ante presbyterum ne sedeat, præterquam si proprii Patriarchæ, vel Metropolitanani vicem gerens, adsit in alia civitate super aliquo capite. Tunc enim, ut locum illius implens honorabitur. *Trull. c. 7. Ivo part. 6. c. 123. decr.*

CAPUT XIII.

Dominus, & Deus noster, qui dixit, fiant luminaria in firmamento cæli ad illuminationem terræ, & fecit duo magna luminaria, luminare quidem majus in principio diei, minus autem in principio noctis, & posuit ea in firmamento cæli, & tamquam quædam magna luminaria, videlicet quinque Patriarchalia capita, in illuminationem totius terræ, quo præsent die, ac nocte, & separent inter lumen & tenebras, id est, inter eos, qui agunt opera lucis, hoc est divina, & inter eos, qui agunt opera tenebrarum. *Metrophanes Metropol. Smirnae apud syn. VIII. gen. act. 6. sub Hadr. II. in princ.*

CAPUT XIV.

Sancimus, ut (*Romana sedes*) principatum teneat, tam super quattuor præcipuas sedes, Antiochenam, Alexandrinam, Constantinopolitanam, Hierosolymitanam, quamque super omnes in universo orbe terrarum Dei ecclesias. *Constantinus in edicto donationis, in medio ante conc. Nicæn. Balsam. ad Phot. tit. 8. cap. 5. nomocan. Deusd. cap. 4. Ans. lib. 4. c. 33. Casar. lib. 2. c. 72. Tarrac. lib. 6. c. 33.*

CAPUT XV.

In CP. synodo regulam protulerunt, ut CP. Episcopus haberet honoris privilegia post Pont. Romanum, eo quod Nova Roma est. Firmaverunt rursus Nicænæ fidem, & Patriarchæ has constituerunt, distribuentes provincias, ut Episcopi uniuscujusque diocesis ad ecclesias non irent extraneas, quod persecutionis tempore indifferenter agebatur. Nestario CP. & Thraciam: Heladio Ponticam, qui post Basilium fuit, Gregorio Nysseno Basilii germano Cæsaream Cappadociæ: Troilo Melitanæ Armeniæ jus Patriarchæ dederunt: Asianam diocesim Iconii Amphilocheus est sortitus: Optimus Antiochiæ Pisidiæ, Ægyptum Timotheo Alexandrino distribuerunt. Orientalium ecclesiarum gubernationem Præfulibus commiserunt, Pelagio Laodiceno, & Diodoro Tarfi, Antiochenæ ecclesiæ privilegia reservantes, quæ Melitio dederunt. Desinierunt pariter, ut si quid in provincia qualibet emergeret, provinciæ concilio finiretur. *Tripart. lib. 9. cap. 13. Vide CP. synod. cap. 3. G. 5. L. & Chalc. 28. Canon sic De Primatu ecclesiæ CP. a Romana sede non est receptus, nisi constat ex Leonis epist. 51. ab. 53. & aliis.*

TITULUS III.

DE PATRIARCHA ALEXANDRINO.

CAPUT I.

Nuntiatur synodo venisse Joseph Vicarium Alexandrinæ sedis hujus hortante synodo epistola commendaticia legitur, & ipse receptus, quæ acta sunt in VIII. actionibus prædictis, approbat. VIII. syn. act. IX. sub Hadr. II. in princ.

CAPUT II.

Secunda sedes apud Alexandriam B. Petri nomine a Marco ejus discipulo, & Evangelista consecrata est, ipseque a Petro Apostolo in Ægyptum directus, verbum veritatis prædicavit, & gloriosum consummavit martyrium. *Gelas. & synod. LXX. post princ.*

CAPUT III.

7. q. 1. Mutationes.

Eusebius de quadam parva civitate Apostolica auctoritate mutatus est Alexandriam. *Anter. ep. 1. in princ. Burch. lib. 1. cap. 77. Ivo lib. 3. tit. 6. cap. 1. panorm. & part. 5. cap. 183. decret. Anselm. lib. 6. cap. 94. Tarrac. lib. 3. c. 66.*

CAPUT IV.

Nec dubitare vos credo, Athanasium sacræ legis doctorem, non solum a nobis, sed etiam a Nicæna synodo, veræ fidei cultorem esse comprobatum, qui defuncto Alexandro mirabili sene, qui Arii prostraverat blasphemias, post quinque menses Nicæni concilii, Alexandrinorum ecclesiæ suscepit præfulatum, &c. *Jul. epist. 1. in princ.*

CAPUT V.

De Alexandria ecclesia, & Dioscoro, Athanasio, Theophilo, & Cyrillo, & B. Marco Episcopis. *Leo epist. 49. vel 50. ad Episcopos Gallia.*

CAPUT VI.

Non convellantur provincialium jura Primatum, nec privilegiis antiquitus institutis Metropolitanis Antistites fraudentur. Nihil Alexandrinæ sedi ejus, quam per sanctum Marcum Evangelistam beati Petri discipulum meruit, pereat dignitatis. Nec Dioscoro in impietatis suæ pertinacia corruente, splendor tantæ Ecclesiæ tenebris obscuretur alienis. *Leo epist. 51. in fine ad Anatolium CP.*

CAPUT VII.

Fratrem Proterium Alexandrinæ urbis Episcopum, gratulari satisfactionis plenas de fide sua ad nos litteras direxisse, & manifeste quidnam teneat indicasse, cui me dignam gratiam pro fidei ipsius sinceritate necesse est præstare, ut honorem in nullo suæ perdat ecclesiæ, sed sedis suæ privilegio, paternæ antiquitatis exemplum, juxta canonum illibata jura, possideat. *Leo epist. 66. ad Julian. Episcop.*

CAPUT VIII.

De Proterio Alexandrino multa, ubi laudantur Athanasius, Theophilus, & Cyrillus ejusdem ecclesiæ Episcopi. *Leo epist. 32. vel 67. ad Marcian. August.*

CAPUT IX.

24. q. 1. cap. 16.

Cum beatissimus Petrus Apostolicum a Domino acceperit Principatum, nefas est credere, quod sanctus discipulus ejus Marcus, qui Alexandrinam primus ecclesiam gubernavit, aliis regulis traditionum suarum decreta formavit,

&c. *Leo epist. 9. vel 79. ad Dioscorum in princ. Anselm. lib. 1. cap. 30.*

CAPUT X.

Alexandrina secunda sedes, Antiochena tertia. *Gelas. epist. 4. ad Faustum, & 6. ad Episcopos Dardan.*

CAPUT XI.

De Timotheo, & Joanne Alexandrino. *Gelas. epist. 4. ad Faustum.*

CAPUT XII.

Quis Patriarcharum secundus sit a Romano consulitis. Juxta quod sancta Romana tenet Ecclesia, & Nicæni canones innuunt, & sancti Præsules Romanorum defendunt, & ipsa ratio docet, Alexandrinus Patriarcharum a Romano Papa secundus est. *Nicol. ad Consulta Bulgar. c. 93.*

CAPUT XIII.

De pallio Athanasii ad Felicem II. se id sumpsisse Romæ, sed appellat stolam, & Liberatus in Breviario cap. 20. ait, pallium beati Marci Alexandriæ fuisse. *Vide Prosperum cap. 20.*

CAPUT XIV.

Consuetudo est Alexandria Patriarcham, qui defuncto succedit, excubias super defuncti corpus agere, manumque dexteram ejus capiti suo imponere, & sepulto manibus suis, accipere collo suo B. Marci pallium, & tunc legitime sedere. *Liberat. cap. 20.*

CAPUT XV.

Gelasii temporibus iterum venit relatio de Græcia, eo quod multa mala, & homicidia fierent a Petro, & Acacio CP. Eodem tempore fugiens Joannes Alexandrinus Episcopus catholicus venit Romam ad sedem Apostolicam, quem beatus Gelasius suscepit cum gloria, cui etiam & secundam sedem præbuit. *Ex Pontif.*

CAPUT XVI.

De Timotheo, & Petro Alexandrinis Episcopis. *Acacius ad Simplie. Felix III. ad Acac. CP. Episcopum epist. 1.*

TITULUS IV.

DE PATRIARCHA ANTIOCHENO.

CAPUT I.

NE Episcopus Antiochenus ordinationes in Cypro administraret. *Ephes. decretum.*

CAPUT II.

Tertia sedes apud Antiochiam beatissimi Petri nomine habetur honorabilis, eo quod illic, priusquam Romam venisset, habitavit, & illic primum nomen Christianorum novellæ gentis exortum est. *Gelas. & syn. LXX. Episcoporum, Vide ante conc. Nicæni.*

CAPUT III.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Antiochenam provinciam constitutis, Marcellus, &c. [Rogamus ergo vos fratres, ut non aliud doceatis, neque sentiatis, quam quod a Beato Petro Apostolo, & a reliquis Apostolis, & Patribus accepistis. Ab illo enim primo instructi estis, ideo non oportet vos proprium derelinquere Patrem, & alios sequi. Ipse enim caput est totius Ecclesiæ, cui ait Dominus: *Tu es Petrus, Matt. 16. c.* &c. Ejus enim sedes primitus apud vos fuit, quæ postea jubente Domino Romam translata est, &c.

24. q. 1. cap. 15.

Matt. 16. c.

&c.

&c. Si vestra vero Antiochena, quæ olim prima erat, Romanæ cessit sedi, nulla est, quæ ejus non subjecta sit ditioni, &c. *Marcellus epist. 1. in princ. Anselm. lib. 1. cap. 15.*

CAPUT IV.

Ecclesia Antiochena, quam priusquam ad urbem perveniret Romam, beatus Apostolus Petrus sua præsentia illustravit, velut germana Ecclesiæ Romanæ diu se ab eodem alienam esse non passa est, &c. Ipsi civitatis Episcopus est frater meus Alexander, &c. *Innoc. epist. 14.*

CAPUT V.

De Alexandro Antiocheno Episcopo. *Innocent. epist. 14. 15. 16. 17. 18. 19.*

CAPUT VI.

Revolventes auctoritatem Nicænæ synodi, quæ una omnium per orbem terrarum explicat mentem sacerdotum, quæ censuit de Antiochena ecclesia, cunctis fidelibus ne dixerim sacerdotibus esse necessarium custodire, quam super diocesim suam prædictam ecclesiam, non super aliquam provinciam, recognoscimus constitutam. Unde advertimus non tam pro civitatis magnificentia hoc eidem attributum, quam quod prima primi Apostoli sedes esse monstratur, ubi & nomen accepit religio Christiana, & quæ conventum Apostolorum apud se fieri celeberrimum meruit, quæque urbis Romæ sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista susceptum apud se, consummatumque gaudet. *Inn. ep. 18. in princ. ad Alex. Episc.*

CAPUT VII.

Antiochena ecclesia, in qua primum prædicante Apostolo Petro Christianum nomen exortum est in paternæ constitutionis ordine perseveret, & in tertio gradu collocata numquam se fiat inferior. *Leo epist. 51. in fine ad Anatolium CP. Vide de eadem re, epist. 52. 53. 57.*

CAPUT VIII.

Oportet dilectionem tuam toto corde perspicere, cujus Ecclesiæ gubernaculis te Dominus voluerit præsidere (*loquitur de ecclesia Antiochena*) & cujus meminisse doctrinæ, quam præcipuus Apostolorum omnium beatissimus Petrus per totum mundum quidem uniformi prædicatione, sed speciali magisterio in Antiochena, & Romana urbe fundavit, &c. Neque ullo modo finas in Orientalibus ecclesiis, maximeque in his, quas Antiochænæ sedi sacratissimorum Patrum Nicæni canones deputavere, ab improbis hæreticis Evangelio insultari, &c. Dignum est enim, te Apostolicæ sedis in hac sollicitudine consortem, & ad augendam fiduciam privilegia tertiæ sedis agnoscere, ut in nullo cujusquam ambitione minuantur, &c. *Leo epist. 60. ad Maximum Antiochen. Episc. post princ.*

CAPUT IX.

Antiochena tertia sedes. *Gelas. epist. 4. ad Faustum, & 6. ad Episcopos Dardaniæ.*

CAPUT X.

Contra Petrum Antiochenum, & de Calendione Antiocheno. *Gelas. epist. 4. ad Faust.*

CAPUT XI.

Importabilibus verbis impie garrulasti, & non

judicasti cedere prædictis sanctis Patribus, qui ornarunt sedem beatæ memoriæ, & multum triumphantis Ignatii Martyris, cujus tu indignus existis, &c. *Felix IV. ad Petrum Antioch. Episc. ante V. syn. in princ.*

CAPUT XII.

Petrus primogenitus, & diaboli filius, & qui sanctæ Antiochænæ Ecclesiæ indignissime se ingessit, sanctamque sedem Pontificatus Ignatii Martyris polluit, qui Petri dextera Episcopus ordinatus est, Eustathiique confessoris, ac præfidentis CCCXVIII. Patrum, qui in Nicæa convenerunt, &c. *Felix IV. in epist. ad Zenonem Imper. ante V. synod. ante medium epist.*

TITULUS V.

DE PATRIARCHA HIEROSOLYMITANO.

CAPUT I.

Quoniam consuetudo viget, & antiqua traditio est, ut Æliensis Episcopus honoretur, habeat is quidem honorem, sed Metropoli sua dignitas servetur. *Nicæn. cap. 7. Vide Chalced. act. 6. in princ.*

Dist. 65. Quoniam mos. 7.

CAPUT II.

Erat quidam sacerdos, nomine Polycronius, Episcopus Hierosolymitanus. Is per imprudentiam senectutis dicebat, quod Hierusalem prima sedes esset, & ore superbo quasi superiorem affirmabat se Pontificem esse, & summum sacerdotem, & accepto munere ordinabat Episcopos, presbyteros, diacones, & ecclesias dedicabat. Contra quem Xystus III. synodum congregavit. *Synod. Romana sub Xysto III. in expurgatione Polycronii.*

CAPUT III.

Clemens Jacobo fratri Domini, & Episcopo Episcoporum regenti Hebræorum sanctæ ecclesiæ Hierosolymis, sed & omnes ecclesias, quæ ubique Dei providentia fundatæ sunt cum presbyteris, & diaconibus, & ceteris omnibus fratribus pax sit semper. *Clem. epist. 1. in princ.*

CAPUT IV.

Hierosolymitarum primus Archiepiscopus beatus Jacobus Justus frater Domini a Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis est ordinatus. *Anacl. ep. 2. in princ. refert Anicet. epist. 1. in princ. Burch. lib. 1. c. 15. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 10. pan. & p. 5. c. 69. decr. Ans. lib. 6. c. 47.*

Dist. 66. Porro. c. 2.

CAPUT V.

Cur nobis inconsultis Episcopos Antiochiam convocastis, ad quam nec Maximus Hierosolymitanus venit, nec nostra interfuit legatio? *Jul. epist. 2. post princ.*

CAPUT VI.

De Hierosolymitano Episcopo, & de Proteorio Alexandrino, & de Theophili Alexandrini de Paschate opinione. *Leo epist. 43. al. 66. ad Julian. Episc.*

CAPUT VII.

Ad Juvenalem Hierosolym. Episcopum. *Leo epist. 47. al. epist. 70.*

CAPUT VIII.

Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus Antistites, licet dicantur Patriarchæ, non tantæ tamen auctoritatis, quantæ Alexandrinus, & An-

Antiochenus existunt. Hierosolymitanus enim Præful, licet & ipse Patriarcha dicatur, & secundum antiquam consuetudinem, ac Nicenam synodum honorandus sit, salva tamen Metropoli propria dignitate, sed & in eadē sancta, & magna synodo nequaquam Hierosolymitanus, sed aliæ Episcopus dicitur. *Nic. ad Consulta Bulg. c. 92.*

CAPUT IX.

Hierosolymitanus Episcopus pro tanti loci reverentia ab omnibus habetur honorabilis, maxime quod illic primus beatissimus Jacobus, qui dicebatur Justus, qui etiam secundum carnem frater Domini nuncupatus est, a Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis est Episcopus ordinatus. Itaque secundum antiquiorum Patrum definitionem, sedes prima in Hierosolymis esse minime dicitur: ne forte ab infidelibus, aut idiotis sedes domini nostri Jesu Christi, quæ in cælo est, in terra esse putaretur. *Incert. in præfatione Niceni concil.*

CAPUT X.

Tantum Hierosolymitanæ Ecclesiæ omnes favorem impendunt, quasi matri Christiani nominis, ut nemo audeat ab ea se discernere. *Justinus Imp. epist. 2. ad Hormisd. cujus initium est: Quo fuimus.*

TITULUS VI.
DE PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

CAPUT I.

Dist. 22. c. 3. Constantinopolitana.

Constantinopoleos Episcopus habeat honoris privilegia *Primatus honorem L.* post Rom. Episcopum, cum sit nova Roma. *CP. 3. G. 5. L. refert Chalc. c. 28. & Trull. 36. Hos canones a Rom. Pontif. confirmatos non fuisse constat ex cap. XIII. & sequentibus.*

CAPUT II.

Episcopi CL. in synodo CP. sub Theodosio majore, justa ratione moti dederunt paria privilegia sedis CP. Novæ Romæ, quæ olim patres antiquæ Romæ dederant. Cum enim imperio, & fenatu decoretur, in ecclesiasticis quoque rebus erat magnificanda, cum post illam secunda sit, Metropolitanæ Ponticæ, & Asiæ, & Thraciæ diocæseos, & in barbaricis Episcopi a sola eadem sede CP. ordinentur. Ipsi vero Metropolitanæ cum suis Episcopis in singulis suis diocæses Episcopos ordinent, ut divinis canonibus continetur. Ipsi vero ab Archiepiscopo CP. ordinentur, decreta vero ex more fiant, & referantur. *Chalc. 28. refert Trull. 36.*

CAPUT III.

V. notatio. nota c. superioris.

Confirmavimus CL. sanctorum Patrum, qui Constantinopoli congregati sunt, regulam sub piæ memoriæ Theodosio, quæ præcepit post vestram sanctissimam, & Apostolicam sedem honorem habere Constantinopolitanam, quæ secunda est ordinata. *Chalc. Synod. ad Leonem in fin. act. 3.*

CAPUT IV.

Anthimo CP. vel Trapezuntio suffectus est. Mennas ab Agapeto præsentem, & a temporibus Petri Apostoli nullum alium Orientalis Ecclesiæ suscepit Episcopum manibus sedis Apostolicæ ordinatum. *In V. Syn. act. 3.*

CAPUT V.

Si Metropolitanus in sua ecclesia non constituat œconomum, CP Episcopus sua auctoritate constituat. *Nic. II. cap. 11. Ivo part. 5. cap. 374. decret. 9. 3. Cum simus. c. 3.*

CAPUT VI.

Missæ sunt & aliæ litteræ a sanctissimo Papa veteris Romæ ad Tharasium sanctissimum, & universalem Patriarcham nostrum, &c. Dilecto fratri Tharasio generali Patriarchæ Hadrianus servus servorum Dei salutem. Pastoralibus curis, &c. *VII. syn. act. 2.*

CAPUT VII.

Beatissimo, & sanctissimo Domino Tharasio Archiepiscopo CP. universali Patriarchæ, Orientales Pontifices, & Sacerdotes in Domino gaudere. Lectis, &c. *VII. syn. act. 3.*

CAPUT VIII.

Petrus devotissimus presbyter locum retinens sanctissimi Papæ Romani e charta legit. Tharasio sanctissimo Archiepiscopo CP. novæ Romæ & universalis Patriarchæ, & omni sacræ, & universali synodo Petrus Primas presbyterorum sanctissimæ Ecclesiæ sancti, & omnibus sæculis celebrati Petri Apostoli, & Petrus presbyter, & præses sancti Sabæ, ambo Vicarii Hadriani sanctissimi Papæ veteris Romæ. Justum, &c. *VII. syn. act. 5. in fine.*

CAPUT IX.

Definivit sancta synodus, ut si qui ex Italia clerici, vel laici, vel Episcopi in Asia, vel Europa, vel Lybia * commorantes, a sanctissimo Papa Joanne sub vinculo, aut depositione, aut anathemate positi sint; hi etiam sint apud sanctissimam patriarcham CP. Photium in eodem genere pœnæ, hoc est vel depositi, vel anathemate vincti. Quos vero Photius sanctissimus noster Patriarcha clericos, vel laicos, vel ex majoribus, vel minoribus Pontificibus in quacumque parœcia sub excommunicatione, vel depositione, vel anathemate posuerit, etiam sanctissimus Papa Joannes, & quæ sub eo est, sancta Dei Romanorum Ecclesia habeat eos in eodem genere pœnæ; nullum tamen privilegiis sedis sanctissimæ Romanorum Ecclesiæ, & ejus Antistitis præjudicium, aut nunc, aut futuris temporibus oriatur. *Syn. VIII. vel IX. CP. sub Joanne VIII. cap. 1. Hæc synodus damnata fuit a Romano Pont.*

* Africa.

CAPUT X.

De Joanne Mirando Episcopo CP. *Innoc. ep. 14. 16. 18. 19.*

CAPUT XI.

De Attico CP. Episcopo. *Vide Innoc. epist. 14. 16. 17.*

CAPUT XII.

De Flaviano CP. Episcopo. *Leo epist. 2. 3. 4. 5. &c. vel 7. 8. 9. 10. &c.*

CAPUT XIII.

Post consecrationem Antiocheni Episcopi, quam tibimet contra canonicam regulam vindicasti, &c. sacratissimas Nicænorum canonum constitutiones conaris infringere, quo secundi honoris privilegium sedes Alexandrina perderet, & Antiochena Ecclesia proprietatem tertiæ dignitatis

tatis amitteret, ut his locis juri tuo subditis, omnes Metropolitanis Episcopi proprio honore priventur, &c. *Leo epist. 28. al. 51. ad Anatum CP. post princ.*

CAPUT XIV.

Perfuationi tuæ in nullo penitus suffragatur quorundam Episcoporum ante sexaginta, ut jactas, annos facta subscriptio, numquamque a prædecessoribus tuis ad Apostolicæ sedis transmissa notitiam, cui ab initio sui caducæ, dudumque collapsæ, fera nunc, & inutilia subiicere fomenta voluisti, eliciendo a fratribus speciem consensionis, quam tibi in suam injuriã verecundia fatigata præberet. *Leo in ead. epist. 51. ad Anatum Episcopum CP. post med.*

CAPUT XV.

Agite, quod & Christianæ est probitatis, & Regiæ, ut prædictus Episcopus *Constantinop.* pareat Patribus, consulat paci, neque sibi æstimet licuisse, quod Antiochenæ Ecclesiæ, sine ullo exemplo, contra statuta canonum, Episcopum ordinare præsumpsit; quod nos amore reparandæ fidei, & pacis studio retractare ceclavimus. *Leo epist. 29. al. 52. in fine ad Marcian. Aug.*

CAPUT XVI.

Frater, & coepiscopus meus Anatholius parum consideravit, quanto pietatis vestræ beneficio, & mei favoris assensu, *Constantinopolitanæ* ecclesiæ sacerdotium fuerit consecutus, & non tam de adeptis gavissus, quam de immodicis appetendis supra mensuram sui honoris accensus est, credens huic tam intemperanti cupiditati posse prodesse, quam ei quorundam consensum præbuisse dicitur exorta subscriptio, cum tam destruendis mox conatibus contradictio fratrum, & coepiscoporum meorum vicem meam agentium, fideliter, & laudabiliter obviaret. Quoniam contra statuta patrum canonum, quæ ante longissimæ ætatis annos in urbe Nicæna spiritualibus sunt fundata decretis, nihil cuique addere conceditur, &c. *Constantinopolitanæ* vero Præsuli Ecclesiæ, quia amplius, quam affectus est, concupiscit, quid illi satisfaciet, si tantæ urbis magnificentia, & claritudo non sufficit? Superbum nimis est, & immoderatum, ultra fines proprios tendere, & antiquitate calcata, alienum jus velle præripere, atque ut unius crescat dignitas, tot Metropolitanorum impugnare primatus, quietisque provinciis, & olim sanctæ synodi Nicænæ moderatione depositis, bellum novæ perturbationis referre, atque ut venerabilium Patrum decreta solvantur, quorundam Episcoporum proferre consensum, qui tot annorum series negavit effectum. Nam sexagesimus fere annus hujus jactantiæ esse jactatur, qua se prædictus Episcopus æstimat adjuvari, frustra cupiens id sibi prodesse, quod etiam si quisquam ausus est velle, nullus tamen potuit obtinere. *Leo epist. 53. ad Pulcherriam, post princ.*

CAPUT XVII.

De custodiendis sanctorum Patrum statutis, quæ in synodo Nicæna inviolabilibus sunt fixa decretis, observantiam vestræ sanctitatis admino, ut jura ecclesiarum, sicut ab illis cccxviii. Patribus divinitus inspiratis sunt ordinata, per-

Tom. V.

maneant. Nihil alienum improbus ambitus concupiscat: nec per alterius imminutionem suum aliquis quærat augmentum. Quantumlibet enim extortis assentionibus sese instruat vanitatis elatio, & appetitus suos conciliorum æstimet nomine roborandos, infirmum, atque irritum erit quidquid a prædictorum Patrum canonibus discreparit. Quorum regulis Apostolica sedes quam reverenter utatur, scriptorum meorum, quibus CP. Antistitis conatur repuli, poterit sanctitas vestra lectione cognoscere. *Leo epist. 59. ad Syn. Chalced. in fin.*

CAPUT XVIII.

De Anatholio, Flaviano, Attico, Proclo, Joanne CP. Episcopis. *Leo ep. 45. al. 69. ad Anatum Episcopum.*

CAPUT XIX.

Ne forte, quod solent, dicant, quod si synodus Chalcedonenis admittitur, omnia constare debeant, quæ illic videntur esse deprompta, &c. Cognoscant illud secundum scripturas sanctas, traditionemque majorum, secundum canones, regulatque Ecclesiæ, pro fide communi, & veritate catholica, & Apostolica, pro qua hanc fieri sedes Apostolica delegavit, factamque firmavit, a tota Ecclesia indubitanter admitti: alia autem, quæ per incompetentem præsumptionem illic prolata sunt, vel potius ventilata, quæ sedes Apostolica gerenda nullatenus delegavit, mox a Vicariis sedis Apostolicæ contradicte, manifestum est, quæ sedes Apostolica, etiam petente Marciano Principe, nullatenus approbavit, quæ Præsul Ecclesiæ *Constantinopolitanæ* tunc Anatholius, nec se præsumpsisse professus est, & in Apostolicæ sedis Antistitis non negavit polita potestate, quæ ideo sedes Apostolica non recepit, quia quæ privilegiis universalis Ecclesiæ contraria probantur, nulla ratione sustinet. *Gelas. in tom. de Anathem. in princ.*

CAPUT XX.

Qua traditione majorum Apostolicam sedem in judicium vocant, &c. Ceterum isti, qui sacri, qui ecclesiastici, qui legitimi celebrantur, sedem Apostolicam ad judicium vocare non possunt, & *Constantinopolitanæ* civitatis Episcopus, qui utique per canones inter sedes nullum nomen accepit, in communionem recidens perfidorum, non debuit submoveri? An, qui homini mentirus dicitur Imperatori, & qui Imperatorem lassisse prohibentur depelli debuerunt, & in Deum, qui summus, & verus est Imperator, Acacium delinquentem, sinceramque communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum synodum, qua hæc est damnata perfidia, non oportebat excludi? *Gelas. ep. 4. ad Faustum post med. Ivo part. 5. c. 9. deor. & ep. 1. ad Richer. Senon.*

CAPUT XXI.

Cujus sedis episcopus (CP.)? cuius Metropolitanæ civitatis Antistes? nonne Parochiæ *Heraclienis* Ecclesiæ? *Gel. ep. 6. ad Episcopos Dard. ante med. Ans. lib. 2. cap. 24. & lib. 12. c. 69.*

CAPUT XXII.

Risimus, quod prærogativam volunt Acacio

K

com-

comparari, quod Episcopus fuerit regiae civitatis. Numquid apud Mediolanum, Ravennam, Sirmium, Treviros multis temporibus non constitit Imperator? &c. Si certe de dignitate agitur civitatum, secundae sedis, & tertiae major est dignitas sacerdotum, quam ejus civitatis, quae non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum jura censetur. *Gelas. epist. 6. ad Episcopos Dardan. post med. Nicol. epist. ad Michael. Imper. ante med. Anselm. lib. 12. cap. 69.*

CAPUT XXIII.

Dist. 99. c. 4. Multa contra Joannem CP. Episcopum, qui se universalem appellabat, & concilium generale convocabat. *Pelag. II. ep. 1. in princ.* [Nullus Patriarcharum hoc tam profano vocabulo unquam utatur, quia si unus * Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen ceteris derogatur, &c. *Pelag. II. ibid. Anselm. lib. 6. c. 123. Tarr. lib. 3. c. 65.*

* summus.

CAPUT XXIV.

Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus Antistites, licet dicantur Patriarchae, non tantae tamen auctoritatis, quantae Alexandrinus, & Antiochenus existunt. Nam Constantinopolitanam ecclesiam, nec Apostolorum quisquam instituit, nec Nicæna synodus, quae cunctis synodis celebrior, & venerabilior est, ejus mentionem aliquam fecit, sed solum quia Constantinopolis nova Roma dicta est, favore Principum, potius quam ratione, Patriarcha ejus Pontifex appellatus est. *Nicolaus ad Consulta Bulgarorum, cap. 92.*

CAPUT XXV.

Dist. 22. c. 6. Renovantes canonem CP. & Chalcedonens. definimus, ut CP. sedes aequalibus privilegiis fruatur cum sede antiquioris Romae, & in ecclesiasticis rebus, ut illa magni fiat, secundum habens post illam locum, postquam Alexandrina sit, deinde Antiochena, postea Hierosolymitana. *Trull. 36. Vide CP. 3. G. 5. L. Chalc. 28.*

CAPUT XXVI.

Præsidente sanctissimo, & beatissimo domino nostro œcumenico Archiepiscopo, & Patriarcha Menna, &c. Euphemius Deo amatissimus Diaconus, & Primicerius Notariorum dixit. *In V. syn. CP. in princ. De œcumenici, vel universalis nomine, quod Patriarcha CP. sibi usurpabat. Vide c. 26.*

CAPUT XXVII.

Quemadmodum continent litterae sanctissimi Papae veteris Romae Hadriani, & secundum sententiam beatissimi, & universalis Patriarchae Tharasia sic sentio, &c. *Basilius Ancyrae Episc. VII. syn. act. 2. post ep. Hadr. ad Tharasa.*

CAPUT XXVIII.

Licet sedes Apostolica nunc usque contradicat, (privilegiis CP. Episcopi) quod a synodo (Chalced.) firmatum est, Imperatoris patrocinio permanet quodammodo. *Liberat. c. 13.*

CAPUT XXIX.

Imperator Pius Pacificus Fl. Constantinus fidelis in Jesu Christo Deo, Georgio sanctissimo, ac beatissimo Archiepiscopo CP. & universali

Patriarchae. *Constantinus IV. ante VI. synodum.*

TITULUS VII.

DE PROVINCIIS, QUAE AD SINGULOS PATRIARCHAS PERTINENT.

CAPUT I.

Antiqua consuetudo servetur per Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim, ita ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quia & urbis Romae Episcopo parilis * mos est. Similiter autem & apud Antiochiam, ceteraque provincias suis privilegia servantur Ecclesiis. *Nicæn. c. 6. Vide Chalc. act. 16. post princ. Anselm. lib. 4. c. 44. Casaraug. lib. 4. c. 65.*

Dist. 6. c. 6. Mos.

* hic.

CAPUT II.

Episcopi, qui extra dioecesim sunt, ad finitimas ecclesias non accedant, neque eas confundant, sed juxta canones, Alexandriae Episcopus Ægyptios administret: Orientis Episcopi Orientem gubernent, servatis privilegiis Nicænis canonibus datis Antiochiae ecclesiae. *CP. 2.*

9. 7. 2. c. 8.

CAPUT III.

Maximus sanctissimus Episcopus, seu Antiochiensium sanctissima Ecclesia duas Phœnicias, & Arabiam sub propria habet potestate. Juvenalis autem sanctissimus Hierosolymorum Episcopus, sive sanctissima ecclesia, quae sub eo est, tres Palestinas itidem sub propria habeat potestate. *Chalced. act. 7. post med.*

CAPUT IV.

Eam consuetudinem, quae ex longo jam tempore permansit, quam habuit Constantinopolitanorum sancta Dei ecclesia, ad ordinandum Metropolitanos provinciarum tam Asianae, quam Ponticae, vel Thraciae, & nunc synodali decreto firmavimus. *Chalc. ad Leonem act. 3. post med.*

CAPUT V.

Ponticae, & Asianae, & Thraciae dioecesis Metropolitanus soli, praeterea Episcopi praedictarum dioecesium, quae sunt inter barbaros, a throno sanctissimae Constantinopolitanae ecclesiae ordinentur: unoquoque scilicet praedictarum dioecesium Metropolitanus cum provinciae Episcopis provinciae Episcopos ordinante, quemadmodum divinis canonibus est traditum. *Chalc. c. 28.*

CAPUT VI.

Cum Joannes Cypri insulae Primas cum populo suo in Hellepontum provinciam profectus sit ob barbarorum incursionem, & ob libertatem a Gentilium servitute consequendam, & ut subiceretur Christianis ea insula, ut factum est providentia Dei, & virtute Imperatoris placuit, ut immutata sint a synodo in Epheso data ei sedi privilegia, ut nova Justinianopolis jus habeat Constantinopolitanae urbis, ejusque Episcopus ceteris Helleponti provinciae Episcopis praesideat, & a suis Episcopis ordinetur, juxta veterem consuetudinem. Nam in unaquaque ecclesia mores esse servandos, sancti Patres dixerunt. Episcopus vero Cyzicorum subicitur Justinianopolitano, ut ceteri Episcopi, & ab Joanne Episcopo ordinabitur. *Trull. 39. Nicæn. c. 6.*

TITULUS VIII.

PATRIARCHA ELECTUS SYNODICAM AD ALIOS PATRIARCHAS MITTIT.

CA-

CAPUT I.

Quotiens in quatuor præcipuis sedibus Antistites ordinantur, synodales sibi epistolas vicinim mittunt, in quibus se sanctam Chalcedonensem synodum cum aliis generalibus synodis custodire fatentur. *Greg. ep. 4. ad Secundinum inclusum post princ. lib. 7. c. 53. reg.*

CAPUT II.

Quandoquidem antiqua quædam observantia, immo vero Apostolica traditio in ecclesiis diu obtinuit, ut illi, qui recens assumpti fuissent ad summi alicujus sacerdotii gradus, illis, qui & ante eos, & multis temporibus summi sacerdotii gradum obtinuissent, fidem suam exponerent: visum est mihi hæc secuto, & me submittere vobis & manifeste meæ fidei confessionem apud vos exponere, &c. *Thar. in epist. ad Episcopos Orientis, VII. syn. act. 3. in princ.*

TITULUS IX.

DE VARIIS PRIMATIBUS ORIENTIS.

CAPUT I.

A pud Ephesum beatissimus Joannes Apostolus multo tempore post resurrectionem, & ascensionem in cælos Domini Jesu Christi commoratus est, ibique etiam Evangelium, quod secundum Joannem dicitur, divina inspiratione conscripsit, atque requievit, & ob hoc Episcopus Ephesinus pro tanti Apostoli, & Evangelistæ memoria, ceteris Episcopis Metropolitanis in synodis honorabiliorem obtinet sedem. *Incert. in præfation. in Nicæn. concil. incipient. Beatissimo.*

CAPUT II.

Ut nova Justinianopolis Constantinopolis jus habeat, & qui in ea constituitur in primis pius, ac religiosissimus Episcopus, præsit omnibus Hælespontiæ provinciæ Episcopis, & a suis Episcopis eligatur ex antiqua consuetudine. Mores enim, qui sunt in unaquaque Ecclesia divini etiam nostri Patres servandos censuerunt, Cyzicæ civitatis Episcopi prædicti Justiniani civitatis subiecto existente. *Trull. syn. cap. 39. Vid. Nicæn. c. 6.*

TITULUS X.

DE PRIMATIBUS AFRICÆ.

CAPUT I.

Domini venerabilibus fratribus Prospero Numidiæ primæ sedis Episcopo, Leoni, &c. *Damas. ep. 4. in princ.*

CAPUT II.

Valentinus Episcopus primæ sedis Numidicæ regionis. *Carthag. 10. G. Carthag. II. cap. 8. L. 134. G.*

CAPUT III.

Ut singulæ provinciæ singulos habeant Primates, Mauritania Sitifensis non Primatem Numidicæ provinciæ, sed proprium habeat, aliorum Primatum Africa, & Episcoporum consensu, propter longinquitatem. *Carth. 17. G.*

CAPUT IV.

Crinentianus*, & Aurelius Episcopi primæ sedis duarum Numidiarum. *Carth. 33. G.*

CAPUT V.

Misonius Episcopus primæ sedis. *Carth. 33. G.*

CAPUT VI.

Primæ sedis Episcopus non appellatur Exarchus (*Princeps L.*) sacerdotum, vel summus sacerdos, aut quid simile, sed tantum Episcopus primæ sedis. *Carth. 39. G. Carth. III. cap. 26. L. African. 6. L. Capit. lib. 7. c. 29. Burch. lib. 1. c. 3. Ivo part. 5. c. 57. decr.*

CAPUT VII.

Coram Primæ Numidicæ compareat Cresconius Episcopus, deinde in Concilio totius Africa. *Carth. 78. G. Afric. 44. L.*

CAPUT VIII.

Nuntius Episcopus primæ sedis Mauritaniæ Sitifensis. *Carth. 86. G. Afric. 52. L.*

CAPUT IX.

Sanctippus Episcopus primæ sedis Numidicæ. *Carth. 86. G. Afric. 52. 53. L. Milevitan. 13. L.*

CAPUT X.

Salvo jure Primatum Numidicæ, & Mauritaniæ, et in matrice, & chartotheca Numidicæ, & jure primæ sedis, & Metropolis Constantinæ, antiquius ordinati Episcopi, posterius ordinatis præferantur. *Carth. 87. G. Milev. 13. L. de Metropoli Const. Nihil. L. sed vide Afric. 53. L.*

CAPUT XI.

Congregato concilio in ecclesia Apostolorum plebis Telenis, beatus Pater primæ sedis Episcopus Donatianus civitatis Telenis cum resedisset, &c. Vincentius, & Fortunatianus dixerunt. *Telen. conc. in princ. inter epist. Syriac.*

TITULUS XI.

DE GALLIÆ PRIMATIBUS.

CAPUT I.

Hilarius Viennensis Episcopus ecclesiarum statum, & concordiam sacerdotum novis præsumptionibus turbaturus excessit, ita suæ vos cupiens subdere potestati, ut se beato Apostolo Petro non patiatur esse subiectum, ordinationes sibi omnium per Gallias ecclesiarum vindicans, & debitam Metropolitanis sacerdotibus in suum jus transferens dignitatem. *Leo epist. 87. ad Episcopos Viennens. post princ.*

CAPUT II.

In Galliarum Episcopis nullam tibi auctoritatem tribuimus, quia ab antiquis prædecessorum meorum temporibus pallium Arelatensis Episcopus accepit, quem nos privare auctoritate percepta minime debemus. Britannorum vero omnes Episcopos tuæ fraternitati committimus, ut indocti doceantur, infirmi persuasione roborentur, perversi auctoritate corrigantur. *Greg. ad Aug. Cantuar. Interr. 7. ab. 9. Anselm. lib. 6. c. 87. Tarrac. lib. 4. cap. 24.*

CAPUT III.

Arelatensis Ecclesia in regionibus Gallicanis Primatus privilegio, & sedis Apostolicæ vicibus decoratur. *Nic. ep. ad Mich. Imp. ante medium.*

CAPUT IV.

Postulasti a nobis, quatenus dignitatem ab antecessoribus nostris concessam ecclesiæ, cui Deo auctore præesse dignosceris, confirmarem, & quæque sub infestatione hostili Apostolicæ sedis definitione tueremur. Inclinati precibus tuis, con-

* Crescentianus, f.

firmamus Primatum super quatuor provincias Lugdunensis ecclesiæ tuæ, & per eam tibi, tuisque successoribus his tantum, qui nullo interveniente munere electi, vel promoti fuerint. Provincias autem illas, quas vobis confirmamus, dicimus Lugdunensem, Rothomagensem, Turonensem, & Senonensem, ut hæc videlicet provinciæ condignam obedientiam Lugdunensi ecclesiæ exhibeant, & honorem, quem Romani Pontifices reddendum esse scriptis propriis præfixerunt, humiliter, & devote perfolvant; salva in omnibus Apostolicæ sedis reverentia, & auctoritate. *Greg. VII. lib. 6. reg. epist. 34.*

CAPUT V.

Ad Arelatensis Episcopi arbitrium synodus est congreganda, ad quam urbem ex omnibus mundi partibus, præcipue Gallicanis, sancti Martini *
* *Marini, vel Maurini.* tempore legimus celebratum fuisse concilium, atque conventum. Si quis commonitus infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat. *Arel. II. cap. 18.*

CAPUT VI.

Inter Episcopos urbium Arelatensis, & Viennensis, qui de Primatus apud nos honore certabant, a sancta synodo definitum est, ut qui ex eis comprobaverit suam civitatem esse Metropolim, is totius provinciæ honorem Primatus obtineat, & ipse juxta præceptum canonum, ordinationum habeat potestatem. Certe ad pacis vinculum conservandum, hoc consilio utiliori decretum est, ut si placet memoratarum urbium Episcopis, unaquæque de his, viciniore sibi inter provincias vindicet civitates. *Taurinat. cap. 1.*

TITULUS XII.

DE PRIVILEGIIS PRIMATUM.

CAPUT I.

Vid. dist. 64. c. 5. **E**Xtra conscientiam sedis Apostolicæ, hoc est Primatis, nemo audeat ordinare. *Syric. ep. 4. c. 1. Innoc. ep. 2. cap. 1.*

CAPUT II.

Dist. 65. Placet. c. 5. Cum Primatis voluntate tres Episcopi ordinent Episcopum. *Carthag. 13. G. Carthag. II. caput 12.*

CAPUT III.

Singulis annis synodus fiat, ad quam omnes, qui primas sedes habent provinciarum, ex suis synodis duos, vel plures eligant Legatos. *Carth. 18. G. Carth. III. c. 1. L.*

CAPUT IV.

Episcopi mare non exeant, nisi cum decreto primæ sedis ejus provinciæ Episcopi, hoc est nisi a Primate formatam acceperit, quæ dicitur absoluta. *Carth. 23. G. Carth. III. c. 28. L.*

CAPUT V.

17. q. 4. c. 39. Nullus. Si res ecclesiæ necessitate urgente vendenda est, Primas certior fiat, & de consilio ceterorum Episcoporum consentiat. *Carth. 26. G. Carth. V. c. 4. L. Ivo part. 3. cap. 153. decret. Anselm. lib. 5. cap. 45.*

CAPUT VI.

Episcopus Carthaginensis potest undecumque accipere alienum clericum, & ordinare Episcopum, presbyterum, vel diaconum, admonito Episcopo, cujus est ille clericus, etsi singula-

ris sit. *Carth. 55. G. Carth. III. c. 45. L. Afric. 22. L. Aquisgran. 91.*

CAPUT VII.

Primates eligunt mittendos ad synodum, eisdem excusationes non venientium deferuntur. *Carth. 73. G. Carth. V. cap. 10. L. Afric. 43. L. Capitul. lib. 7. c. 70.*

CAPUT VIII.

Episcopus Carthaginensis nomine omnium subscribat, & mittat litteras. *Carth. 86. 109. G. Milev. 10. L. Afric. 52. 73. 94. L.*

CAPUT IX.

Placuit, ut plebes, quæ numquam habuerunt proprios Episcopos, nisi ex concilio plenario uniuscujusque provinciæ, & Primatis decretum fuerit, minime excipiant. *Carth. 102. G. conc. Afric. c. 65. L.*

TITULUS XIII.

DE REVERENTIA, QUÆ DEBETUR PATRIARCHIS, ET PRIMATIBUS.

CAPUT I.

NULLUS laicus, monachus, clericus ante diligentem examinationem, & synodicam sententiam, a communione se separet proprii Patriarchæ, licet criminalem quamlibet causam ejus se nosse prætendat, sed neque recuset nomen ipsius referre inter divina mysteria, vel officia, &c. Quod etiã circa Patriarcham suum Metropolitanas facere oportet &c. *VIII. syn. CP. c. 10. sub Hadr. II.*

CAPUT II.

Præcipit sancta synodus, ne amplius laici ficticium Patriarcham, aut ficticios Episcopos irrisionis causa, ut solebant, constituere audeant; præscribit autem pœnam transgressoribus. *Syn. VIII. gen. sub Hadr. II. c. 16.*

CAPUT III.

Definimus, neminem profus mundi potentium quemquam eorum, qui Patriarchalibus sedibus præsunt, inhonorare, aut movere a proprio throno tentare, sed omni reverentia, & honore dignos judicare, præcipue quidem sanctissimum Papam senioris Romæ, deinceps autem Constantinopoleos Patriarcham, deinde vero Alexandriæ & Antiochiæ, atque Hierosolymorum. *Synod. VIII. gen. cap. 21. sub Hadr. II. Anselm. lib. 2. c. 72. Deusd. c. 3.*

CAPUT IV.

Variis detractationibus, atque accusationibus non decet labefactari Primatem, sed magis Patrum regulis roborari, nec facile, aut indifferenter suscipere accusationes præsumant. *Felix II. ep. 1. c. 10. Capitul. lib. 6. c. 287. them. 5.*

CAPUT V.

Episcopi uniuscujusque nationis suum Primatem noscant, quem ut caput habeant, & nihil amplius rerum præter ejus voluntatem gerant, sed in suis paræciis, & earum vicis versentur. Is quoque sine Episcopis nil agat: hinc concordia nascatur, & gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. *Ap. 34. G. 35. L.*

TITULUS XIV.

AD PATRIARCHAS, ET PRIMATES PERTINENT MAJORES CAUSÆ, ET GRAVIORA NEGOTIA.

CA.

*Dist. 18. Placuit. 10.**Dist. 22. c. ult.*

CAPUT I.

Episporum judicia, & majora Ecclesiarum negotia ad Primates, vel Patriarchas sunt deferenda. *B. Petrus apud Clem. ep. 1. post med. Leo IX. ad Episcopos Africa epist. 3. ante fin. Burch. lib. 1. c. 155. Anselm. lib. 6. c. 105.*

CAPUT II.

Ad Primates post sedem Apostolicam summa negotia convenient, ut ibidem, quibus necesse fuerit, releventur, & iuste restituantur, & ii, qui iniuste opprimuntur, iuste refoventur, atque fulciantur, Episcoporumque causæ, & summorum negotiorum indicia, salva Apostolicæ sedis auctoritate, iustissime terminentur. Hæc ab antiquis, hæc ab Apostolis, hæc a sanctis Patribus accepimus. *Anach. ep. 2. c. 4. Vide eund. epist. 1. ante finem.*

CAPUT III.

Dist. 80. Urbes. c. 1. Ad Patriarchas, vel Primates, Episcoporum negotia, salva in omnibus Apostolica auctoritate, & majores causæ post Apostolicam sedem sunt referendæ. *Steph. epist. 2. cap. 5. Anselm. lib. 6. cap. 109.*

CAPUT IV.

Ne Episcopus sine consensu Primatis res ecclesiasticas alienet. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothario lib. 1. c. 17.*

CAPUT V.

Primates, qui Episcoporum, & summorum ecclesiasticorum negotiorum causas suscipere debent, in præfixa Nicæna synodo sint dinumerati, ne in posterum contentio ex hoc oriretur. *Athanasius, & alii in epistola ad Felicem II. ante medium.*

TITULUS XV.

PATRIARCHÆ, ET PRIMATES
DANT JUDICES.

CAPUT I.

11. q. 1. c. 4. Judices alii esse non debent quam quos ipse, qui impetitur, elegerit, aut quos suo cum consensu hæc sancta sedes, aut ejus Primates auctoritate hujus sanctæ sedis delegaverint. *Jul. epist. 2. cap. 34. Ivo lib. 4. tit. 11. cap. 2. pan. Anselm. lib. 3. cap. 21.*

CAPUT II.

16. q. 8. c. 2. De litteris Primatum, & de iudicibus datis a Primatibus. *Carthag. 121. G. Milevit. 21. L. de foro com. & 122. G. Milevit. 24. L. Afr. 87. 88. 89. Burch. lib. 1. cap. 68. & 70. Ivo part. 5. cap. 176. & Greg. IX. c. 4. eod. tit. in 1. coll. 177. decr. Casar. lib. 4. cap. 126.*

TITULUS XVI.
PATRIARCHÆ, ET PRIMATES JUDICANT DE METROPOLITANIS.

CAPUT I.

11. q. 1. Si clericus. 47. in fin. Si adversus Metropolitanum Episcopus vel clericus controversiam habeat, accipiat Primatem dioceseos, vel CP. sedem, & illic iudicetur. *Chalc. 9. & 17. Nicæn. XXI. apud Jul. & 54. Nicol. in epist. ad Mich. Imper. in med. Hadr. cap. 6. ad Episcopum Mediom. Aquisgr. 86. Capit. lib. 7. cap. 151. in addit. Ivo part. 6. cap. 360. decr. Tarrac. lib. 1. cap. 148.*

CAPUT II.

2. q. 6. c. 7. & 15. Si quis putaverit se a proprio Metropolitanano

gravari, apud Primatem dioceseos, aut penes universalis Apostolicæ Ecclesiæ Papam iudicetur. *Nicæn. XXI. apud Jul. epist. 2. cap. 4. Xyst. II. epist. 1. ante med. Victor epist. 1. in med. Hadrian. d. cap. 6. Burch. lib. 1. cap. 144. Ivo part. 5. cap. 257. decr. & lib. 4. tit. 12. cap. 2. in fine panorm. Anselm. lib. 2. cap. 9. & 11.*

CAPUT III.

Similiter Episcopus concurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui a Metropolitibus suis talia pertulisse fatentur (*loquitur de Episcopis, qui se iniuste fuisse depositos conquerebantur*) ut apud Patriarcham de Metropolitibus, qui sub ipso sunt, justam, & sine suspitione sententiam, negotium, quod movetur, accipiat. Insuper etiam nullo modo quisquam Metropolitanorum, vel Episcoporum a vicinis Metropolitibus, vel Episcopis provinciæ suæ iudicetur, licet quædam incurrisse crimina perhibeatur, sed a solo Patriarcha proprio iudicetur, cujus sententiam rationabilem, & iudicium justum, ac sine suspitione fore decernimus, eo quod apud eum honorabiliores quique colligantur, ac per hoc ratum, & firmum penitus sit, quod ab ipso fuerit iudicatum. Si quis autem non acquieverit iis, quæ a nobis edita sunt, excommunicatus existat. *VIII. synod. CP. cap. 26. sub Hadr. II.*

CAPUT IV.

Si Metropolitanus incorrigibilis, & provincialibus inobediens apparuerit (*& propter aliquam causam*) grave ad hanc sedem ejus causam deferre fuerit, ad ejus Primatem causa deferatur, & penes ipsum hujus sanctæ sedis auctoritate iudicetur. Si Episcopus suum Metropolitanum suspectum habet, apud Primatem, aut apud Apostolicam sedem audiatur. *Anicet. epist. 1. in princ. Burch. lib. 1. cap. 63. Ivo lib. 4. tit. 4. cap. 1. panorm. & part. 5. cap. 54. & 243. decr.*

CAPUT V.

Si adversus provinciæ Metropolitanum Episcopus, vel clericus habuerit querelam, petat Primatem dioceseos, & apud ipsum iudicetur, aut apud sedem Apostolicam. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 26. Capitul. libro 7. cap. 321.*

TITULUS XVII.

PATRIARCHÆ, ET PRIMATES
JUDICANT EPISCOPOS.

CAPUT I.

Salva Apostolicæ Ecclesiæ auctoritate, nullus Episcopus extra suam provinciam ad iudicium devocetur, sed evocatus ipse canonice in loco omnibus congruo, tempore synodali, ab omnibus comprovincialibus Episcopis audiatur, &c. Si ipse Metropolitanum, aut iudices suspectos habuerit, aut insensos senserit, apud Primates dioceseos, aut apud Romanæ sedis Pontifices iudicetur. *Nicæn. LIV. apud Jul. epist. 2. cap. 17. Hadrian. ad Episc. Mediom. cap. 18. Capitul. lib. 7. cap. 314. Burch. lib. 1. cap. 170. Ivo part. 5. cap. 280. decr. Anselm. lib. 3. cap. 88.*

CAPUT II.

Patriarchæ, vel Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiam proferant damnationis*, quam Apostolica freti* auctori-

9. q. 3. cap. 6. Si autem.

*2. q. 1. c. 4. Primates. * definitio nis. * fulti.*

tate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonicè examinatos regulariter testes convincatur LXXII. *Nican. LXI. apud Jul. epist. 2. cap. 26. Zephyr. epist. 1. in princ. Felix epist. 1. ante med. Burch. lib. 1. cap. 154. & 157. Ivo lib. 4. tit. 12. cap. 11. panorm. & part. 5. cap. 267. decr. Anselm. lib. 3. cap. 65. & 66. Tarrac. libro 2. cap. 40.*

CAPUT III.

Dist. 80. c. 2. In illis.

Primates, vel Patriarchæ reliquorum Episcoporum judicia, & majora negotia in fide agitent, & secundum Dei voluntatem, sicut constituerunt sancti Apostoli, ita ut ne quis injuste periclitetur, definiant. Archiepiscopi quoque judicia Episcoporum, & majora ecclesiarum negotia agant, sed si Episcopi reclamaverint, vel eos suspectos habuerint, ad Primates, vel Patriarchas transferantur. *Clem. epist. 1. post med. Burch. lib. 1. cap. 155. Anselm. lib. 6. cap. 105.*

CAPUT IV.

2. q. 6. c. 3. Omnis.

Ad XII. provinciæ judices, ad quorum judicium omnes causæ civitatum referuntur, deferatur negotium. Si autem fuerit ecclesiasticum, apud Episcopos interveniente Primate, &c. Si autem difficiles causæ, aut majora negotia orta fuerint, ad majorem sedem referantur, & si illic facile discerni non potuerint, aut juste terminari, ubi fuerit summorum congregata congregatio, juste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primate, ecclesiastica judicentur negotia. *Anaclet. epist. 1. ante fin.*

CAPUT V.

Ofas. 5. 2.

De his clericis, vel laicis, qui Episcopos, vel reliquos sacerdotes, prius tam ad Primates eorum, quam ad reliquos accusant judices, ait Dominus: *Audi domus Israel, & domus Regis ausculta, & attendite sacerdotes, quia vobis judicium est, &c. Alex. epist. 1. post princ.*

CAPUT VI.

2. q. 7. c. 16.

Si quis erga Episcopum, vel actores ecclesiæ quamlibet quærelam, aut actionem juste se habere crediderit, &c. non prius Primates aut alios judices adeat, quam ipsos, a quibus se læsum æstimat, conveniat familiariter, ut ab eis aut suam justitiam accipiat, aut justam excusationem, &c. *Alex. epist. 1. in med. Burch. lib. 1. c. 132. & 144. Ivo libro 4. tit. 5. cap. 6. panorm. & part. 5. cap. 242. & 257. decr. Anselm. lib. 3. cap. 81.*

CAPUT VII.

3. q. 6. c. 7.

Quamvis liceat apud Provinciales, & Metropolitanos, atque Primates Episcoporum ventilare accusationes, vel criminationes, non tamen licet definire secus, quam prædictum est. Reliquorum vero clericorum apud Provinciales, & Metropolitanos, & Primates & ventilare, & juste definire licet. *Eleuther. epist. 1. ante med. Ivo lib. 4. tit. 12. cap. 12. panorm. & part. 6. cap. 316. decr.*

CAPUT VIII.

Si a fide deviaverit Episcopus, erit corrigendus prius secrete a subditis suis; quod si incorrigibilis apparuerit, tunc erit accusandus ad Primates suos, aut ad sedem Apostolicam. *Fab. ep. 2. in fin.*

CAPUT IX.

Nullus præfati ordinis vir (loquitur de Episcopis) accusari potest, aut respondere suis accusatoribus debet, prius quam regulariter a suo Primite vocatus sit, locumque defendendi, & inquirendi accipiat, &c. Et licet Apostolo prohibente, inter Christianos non debeant accusationes exerceri, sed si prohiberi non poterit, accusationes Episcoporum ad memoratos Primates debent ab accusatoribus deferri. *Steph. ep. 2. cap. 4. Burch. lib. 1. cap. 177. Ivo part. 5. cap. 293. decr.*

1. Cor. c. 6.

CAPUT X.

Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates causa ejus canonicè deferatur. *Felix epist. 2. in princ. Hadrian. cap. 5. ad Episc. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 143. in addit. Burch. lib. 1. cap. 174. Ivo part. 5. cap. 292. decr.*

c. 2. de accus. Greg. IX. c. 8. eodem tit. in 1. coll.

CAPUT XI.

Est namque synodicis decretum institutis, ut nemo Episcopum penes sæculares arbitros accuset, sed apud summos Primates, &c. Si quis Episcopum post hæc elegerit accusare, summis Primatibus Episcoporum suam indicet causam, & non sæcularibus, qui magis ad pacem, quam ad judicium eos revocent, &c. [Si Primates accusatores Episcoporum cum eis pacificare familiariter minime potuerint, tunc tempore legitimo eos ad synodum convocent, &c. *Felix II. epist. 1. cap. 1. & 3. Burch. lib. 1. cap. 167. & 221. Ivo part. 5. cap. 335. & 277. decr.*

5. q. 2. c. ult.

CAPUT XII.

Accusati Episcopi causam accusator apud Primates canonicè deferat, &c. *Felix II. ep. 1. c. 8.*

CAPUT XIII.

Quisquis Episcoporum accusatur, ad Primatem* provinciæ ipsius causam deferat accusator, nec a communione suspendatur*, qui crimen intenditur, nisi ad causam suam dicendam Primatis* litteris die statuta evocatus minime occurrerit. *Carthagin. 19. G. Carth. III. cap. 7. Tullen. post epist. synod. Burch. libro 1. cap. 160. Ivo lib. 4. tit. 10. cap. 2. panorm. & part. 5. cap. 270. decr. Anselm. lib. 3. cap. 33.*

*4. q. 5. c. 1. Primates. * ancoatur.*

** elector judicium.*

CAPUT XIV.

Si erga Episcopos, vel actores ecclesiæ quiscumque causam habuerit, eos cum charitate manferte conveniat, ut ab eis vulnus, unde agitur, recte sanetur, aut ipse, si secus egerit, accusator excommunicetur. Quod si ab eis nihil valuerit recte percipere, tunc primo summos adeat Primates, & ipsi tempore congruo canonicè eos convocare debebunt, &c. *Athan. & alii in epist. ad Felicem II. post princ. ex concil. Nican. Vide Alex. epist. 1. in medio.*

CAPUT XV.

Ut omnes Metropolitanos, vel reliqui Episcopi sua odia, aut vindictas in reliquos Episcopos exercere non valeant, ideo nominatim in Nicæna synodo expressi sunt Primates, qui reliquos Episcopos audire, & judicare debeant, ne ulla fraus in judicio Episcoporum possit irruere. *Athanasius & alii in eadem epistola ad Felicem II. in fine.*

TI.

TITULUS XVIII.
DE APPELLATIONE AD PATRIARCHAS, ET PRIMATES.

CAPUT I.

De reg. jur. in 1. cap. 1.

Ille, qui pulsatus fuerit, si iudices suspectos habuerit, liceat appellare Primates. *Nicæn. cap. 60. apud Jul. epist. 2. cap. 25. Eleuth. epist. 1. ante fin. Felix epist. 1. post princ. Hadr. cap. 8. ad Episcopum Mediom. Anianus novell. Valentiniani, & Marciani, Neminem exhiberi, post Cod. Theodos. Capitul. lib. 7. cap. 144. in additis. Ivo part. 6. cap. 318. & 330. decr. Anselm. lib. 3. cap. 28.*

CAPUT II.

Quicumque presbyter, aut diaconus a proprio episcopo depositus fuerit propter aliquod crimen, vel si quamlibet injustitiam se pati dixerit, & non acquieverit iudicio proprii Episcopi, &c. potestatem habeat ad Metropolitanam ipsius provincie concurrere, &c. Episcopos concurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui a Metropolitanis suis talia pertulisse fatentur, ut apud Patriarcham, & Metropolitanas, qui sub ipso sunt, justam, & sine suspitione sententiam, negotium, quod movetur, accipiat. *Syn. VIII. gen. CP. cap. 26. sub Hadr. II.*

CAPUT III.

c. Antiqua. 23. de priv. Greg. IX. c. 6. eod. tit in 4. coll.

In omnibus provinciis (*Patriarcharum*) jurisdictioni subjectis, ad eos, cum necesse fuerit, provocetur; salvis appellationibus ad sedem Apostolicam interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum. *Innocent. III. in conc. gener. Later. c. 5.*

CAPUT IV.

Vid. dist. 99. c. 1.

Ad Patriarchas, & Primates Episcopi, si necesse fuerit, confugiant, eosque appellent. *Anacl. ep. 2. post med. Ivo lib. 4. tit. 3. c. 1. pan. & part. 5. c. 53. decr. Cesar. lib. 2. c. 73.*

CAPUT V.

2. q. 6. cap. 34. Placuit. 12. q. 3. cap. 34. Presbyteri.

Appellationes ab Episcopis ad Primates provinciarum deferantur, non ad iudicia transmarina. *Carth. c. 28. & 126. G. Afric. cap. 92. Mi. levit. c. 22. L.*

TITULUS XIX.

PATRIARCHÆ, ET PRIMATES POSSUNT EPISCOPOS, ET METROPOLITANOS EXCOMMUNICARE, ET DEPONERE.

CAPUT I.

Patriarchæ habeant potestatem ad coercendum Metropolitanos, urgente necessitate, & ad corrigendum, cum fama eos super quibusdam delictis forsitan accusaverit. *Syn. VIII. c. 17. sub Hadr. II.*

CAPUT II.

Definit hæc sancta synodus, nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis ad alias accedere, & potestate propria contra infirmiores abati, & consumere redditus, qui apud illos inveniuntur, &c. Quisquis ergo Metropolitanorum post hanc definitionem nostram tale quid facere tentaverit, pœnam a Patriarcha subeat, qui per tempus fuerit secundum

congruentiam injustitiæ, ac avaritiæ suæ, & deponatur, & sequestretur. *VIII. syn. CP. c. 19. sub Hadr. II.*

CAPUT III.

Si quis Episcopus, aut Metropolitæ præter hanc definitionem nostram abstulerit aliquem locum a quoquam (*qui illum per emphyteusim percepit*) putans, quod ecclesiam propriam defendat, sequestretur a proprio Patriarcha per aliquod tempus, dans primo, quod per potestatem suam abstulit, vel surripuit, &c. *VIII. syn. CP. c. 10. sub Hadr. II.*

CAPUT IV.

Quisquis Metropolitanorum, &c. non per se cum timore Dei, & alacritate, seu conscientia bona, debita ministeria in propria civitate, sed per suffraganeos Episcopos suos efficere tentaverit, pœnas exsolvat coram proprio Patriarcha, aut deponatur. *VIII. syn. CP. c. 24. sub Hadr. II.*

CAPUT V.

Si nolit Episcopus iudicibus electis obedire, primæ sedis Episcopus det litteras, ut nullus Episcopus cum eo communicet, donec obediat. *Carth. 123. G. Milev. 24. L. Afric. 89. L. Ivo libro 4. titul. 12. cap. 8. panorm. & part. 6. cap. 365. decr.*

2. quest. 6. Quisquis. 19.

TITULUS XX.

PATRIARCHÆ, ET PRIMATIS EST CONGREGARE CONCILIA PROVINCIALIA.

CAPUT I.

Sancta, & universalis Nicæna prima synodus antiquam consuetudinem jubet servari per Ægyptum, & provincias, quæ sub ipsa sunt, ita ut horum omnium Alexandrinus Episcopus habeat potestatem, dicens, quia in Romanorum civitate hujusmodi mos prævaluit; qua pro causa, & hæc magna, & sancta synodus, tam in seniore & nova Roma, quam in sede Antiochiæ & Hierosolymorum priscam consuetudinem decernit in omnibus conservari, ita ut earum Præsules universorum Metropolitanorum, qui ab ipsis promoventur, & sive per manus impositionem, sive per paludationem * Episcopalis dignitatis firmitatem accipiant, habeant potestatem, videlicet ad convocandum eos urgente necessitate ad synodalem conventum, vel etiam ad coercendos illos, & corrigendum, cum fama eos super quibusdam delictis forsitan accusaverit. Sed quoniam sunt quidam Metropolitanorum, qui ne secundum vocationem Apostolici Præsulis occurrant, a mundi Principibus se detineri sine ratione causantur, placuit, talem excusationem omnimodis esse invalidam. Cum enim Principes pro suis causis conventus frequenter agant, impium est, ut summos Præsules ad synodos, pro ecclesiasticis negotiis celebrandis impediunt, &c. Consueverunt autem Metropolitanis bis in anno synodos facere, ideoque sicut dicunt ad Patriarchale penitus non posse concurrere caput. Sed sancta hæc, & universalis synodus, nec concilia, quæ a Metropolitanis fiunt, interdicens, multo magis illa novit rationabiliora esse, ac utiliora Metropolitanorum conciliis, quæ a Patriarchali sede congregantur, &c.

Distinct. 65. Mos. c. 6.

** pallii dationem, f.*

&c. Quos leges Ecclesiæ severe condemnantes, omni excusatione remota subiacere vocationibus proprii Patriarchæ, sive cum communiter, sive cum sigillatim factæ fuerint, exigunt, &c. Quilibet ergo Metropolitanorum proprium Patriarcham contempserit, & vocationi ejus, quæ sive ad unum, & solum, sive ad plures, & omnes fit, & absque validissima ægrotatione, vel Paganorum incurso non obedierit, & per totos duos menses post notitiam vocationis ad proprium venire Patriarcham minime festinaverit, vel si quocumque modo latitare, aut non cognoscere nuntium ab illo missum tentaverit, segregetur; si vero intra unum annum eandem contumaciam, & obedientiam demonstraverit, deponatur omnimodis, & ab omni sacerdotali operatione decidat, atque a dignitate, & honore, qui Metropolitanis convenit, propellatur. Is autem, qui huic definitioni non obedierit, etiam anathema sit. *VIII. syn. CP. c. 17. sub Hadr. II. Nicæn. c. 6. Ans. lib. 4. c. 44. Casar. lib. 2. c. 65.*

CAPUT II.

c. 2. de accus. Gregor. IX. c. 8. eod. tit. in 1. collect.

Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, postquam ipse ab eis caritative conventus fuerit, ut ipsam causam emendare debeat, & eam corrigere noluerit, non olim, sed tunc ad summos Primates causa ejus canonicè deferatur. Qui in congruo loco infra ipsam provinciam, tempore congruo, id est autumnali, vel æstivo, concilium regulariter convocare debebunt, ita ut ab omnibus ejusdem provinciæ Episcopis inibi audiatur, &c. *LXX. Episcopi in synodo apud Felicem ep. 2. in princ. Hadr. c. 5. them. 1. c. 2. ad Episcopum Mediom. Burch. lib. 1. c. 174. Ivo part. 5. c. 292. decr. Anselm. lib. 3. c. 88.*

CAPUT III.

3. 4. 6. O. mnis. c. 2.

Quicumque causam habuerit, apud suos iudices judicetur, &c. si fuerit ecclesiasticum negotium, apud Episcopos interveniente Primæte, siquidem major causa fuerit, si vero minor, Metropolitanano, &c. Si autem difficiles causæ, aut majora negotia orta fuerint, ad majorem sedem referantur; & si illic facile discerni non potuerint, aut juste terminari; ubi fuerit summorum congregata congregatio, quæ per singulos annos bis fieri solet, & debet juste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primæte ecclesiastico*, & coram Patricio † sæcularia judicentur negotia in commune. *Anach. ep. 1. in fine.*

** Ecclesiastica, f.*

De consecr. d. 3. c. 24. Placuit.

CAPUT IV.

Scribatur ad Primates omnium provinciarum, ut cum ad synodum vocant, hunc diem observent X. Kal. Sept. (*non impediunt XI. Kal. Nov. L.*) *Carth. 74. G. Carth. V. c. 7. L. Afr. 40. L.*

TITULUS XXI.

PATRIARCHÆ, ET PRIMATIS EST EPISCOPOS SUSPENSOS ABSOLVERE, SPOLIATOS RESTITUERE, INNOCENTESQUE DEFENDERE.

CAPUT I.

c. Grave. 29. de preb. Greg. IX. c. 5. eod. tit. in 4. collect.

PRæcipimus, ut prætermisissis indignis assumant (*Prælati ad Ecclesiastica beneficia*) idoneos, qui Deo, & ecclesiis velint, & valeant

gratum impendere famulatum, fiatque de hoc in Provinciali concilio diligens inquisitio annuatim, ita quod, qui post primam, & secundam correctionem fuerit repertus culpabilis, a conferendis beneficiis per ipsum concilium suspendatur, &c. Hujusmodi suspensionis sententia, præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprii Patriarchæ minime relaxetur, ut in hoc quoque quattuor Patriarchales sedes specialiter honorentur. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. c. 30.*

CAPUT II.

Recto oculo Primates ecclesiarum utiliter prævideant, ne quisquam eorum (*Episcoporum*) innocens vexetur, aut scandalizetur. *Evaristus ep. 2. in med. Ans. lib. 3. c. 12.*

CAPUT III.

Primates, & synodus ablata Episcopis spoliatis restituant, &c. *Steph. ep. 2. post princ. Capitul. lib. 7. c. 131. in addit. Burch. lib. 1. c. 142. Ivo part. 5. c. 255. decr.*

CAPUT IV.

Antiquitus decretum est, ut omnes possessiones, & omnia sibi sublata, atque fructus cunctos ante litem contestatam præceptor, vel Primas possessori restituat. *Euseb. ep. 2. in fin. Joann. ep. 1. Ivo lib. 4. tit. 6. c. 4. pan.*

TITULUS XXII.

DE MODO, QUO IGNATIUS PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANUS RECONCILIAVIT EPISCOPOS, PRESBYTEROS, ET ALIOS CLERICOS.

CAPUT I.

Forma (*reconciliationis Episcoporum*) Pontentes Episcopi libellum super sancta Evangelia, & pretiosa ligna, & rursus fumentes eum, dederunt Ignatio sanctissimo Patriarchæ Constantinopoleos, & sumens Patriarcha superhumeralia tradidit eis. *Syn. VIII. gen. CP. act. 2. sub Hadr. II. ante fin.* Paria Episcopis facientes (*presbyteri*) tradiderunt libellum pœnitentiæ, deinde scribentes & ipsi Romanum libellum, susceperunt a Patriarcha oraria sua. *Ibid.* Facientibus (*diaconis*) similia Episcopis, & presbyteris accipiens Patriarcha oraria ipsorum reddidit eis. *Syn. VIII. gen. CP. act. 2. sub Hadr. II. in fin.* Facientibus [*subdiaconis*] similia, pari modo dedit & ipsis [*Patriarcha*] proprii honoris insignia. *Ibidem.*

TITULUS XXIII.

NE QUISQUAM LAICUS SUBITO ASCENDAT AD PATRIARCHATUS DIGNITATEM.

CAPUT I.

Renovamus, & confirmamus terminos, & vacationes, quæ olim a sanctis Apostolis, & beatis patribus nostris editæ, legem in Ecclesia posuerunt. Non oportere Antistitem promovere quemquam, qui est vel secundum fidem, vel secundum sacerdotalem fortem neophytus, ne inflatus in iudicium incidat, & laqueum diaboli, sicut dicit Apostolus. Prioribus ergo canonibus concordantes definimus, neminem de Senatoria dignitate, vel mundana conversatione nuper tonsuram cum intentione, vel expectatione Pontificii.

1. Tim. 3.

ti-

tificatus, vel Patriarchatus honoris, clericum aut monachum factum ad hujusmodi scendere gradum, licet per singulos ordines divini sacerdotii plurimum temporis fecisse probetur. Si vero quis per nullam suspicionem prædictæ concupiscentiæ expectationis, sed propter ipsum bonum humilitatis, quæ est circa Christum Jesum, abrenutians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transiens per definita nunc tempora irreprehensibilis inventus extiterit, & probatus, ita ut in gradu lætoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quatuor annis, bene placuit huic sanctæ, ac universali synodo eligi hunc, & admitti. Circa eos autem, qui religiose morati sunt in ordine clericorum, & monachorum, digni judicati sunt Pontificatus dignitate, pariter & honore, prædictum tempus abbreviamus, nimirum secundum quod Episcoporum Prælati probaverint, qui per tempora fuerint. *Synod. VIII. gener. sub Hadr. II. cap. 5.*

CAPUT II.

Jubet Joannes VIII. Pontifex Maximus, ut mortuo Photio nemo ex laicis fiat Patriarcha, sed Cardinalis presbyter, aut diaconus, aut alius ex aliis ecclesiasticis, & dispensat cum Photio, ut Hadrianus cum Tharasio. *Synod. CP. IX. sub Joann. VIII. act. 2. Ivo in prologo panormiæ, & decreti. Hac Synod. non fuit legitima, ut supra diximus.*

CAPUT III.

Refert Joannes VIII. Pontifex Maximus exemplum Hadriani Papæ, qui ignovit Tharasio Patriarchæ ex laicis sumpto, propter zelum de imaginibus sacris, sed id trahi non debere ad alia, quin potius Episcopum esse constituendum ex veteranis presbyteris. *Joann. VIII. in epist. ad omnes Episcopos, apud IX. synod. CP.*

CAPUT IV.

12. 9. 2. Durum est, ut hi, quos constat in servitio Domini cum primæ sedis Antistite desudasse, ab his, qui suarum rerum incubitatores, atque vagantes fuisse cognoscuntur, despecti aliquatenus crucietur. *Iherden. 16. in fine.*

TITULUS XXIV.

DE HIS, QUÆ PATRIARCHÆ, VEL PRIMATI FACERE PROHIBENTUR.

CAPUT I.

9. 9. 3. 6. 7. Nullus Primas, vel Metropolitanus diocæsani ecclesiam, vel parochiam, aut aliquem de ejus parochia præsumat excommunicare, vel judicare, vel aliquid agere absque ejus consilio, vel judicio, sed hoc observet, quod ab Apostolis, ac Patribus, & prædecessoribus nostris est statutum, & a nobis confirmatum, &c. [Nullus Primas, nullus Metropolitanus, nullusque reliquorum Episcoporum alterius adeat civitatem, aut ad possessionem accedat, quæ ad eum non pertinet, & alterius Episcopi est parochiæ, super cujusquam dispositione, nisi vocatus ab eo, cujus juris esse dignoscitur, aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut judicet, si sui gradus honore potiri voluerit; sin aliter præsumplerit, damnabitur, & cooperatores, atque consentientes, &c.

Tom. V.

Callist. epist. 2. post princ. & ante med. Burch. lib. 1. cap. 66. Ivo lib. 4. tit. 4. cap. 2. panorm. & part. 5. cap. 100. & 101. & part. 14. cap. 72. decr. Anselm. lib. 6. cap. 119. Tarrac. lib. 3. cap. 75. Cæsar. lib. 5. cap. 18.

TITULUS XXV.

PATRIARCHÆ, ET PRIMATES A PONTIF. MAX. VEL A SYNODO GENERALI JUDICANTUR.

CAPUT I.

A Nathematizamus etiam Photium, qui contra sacras regulas, & sanctorum Pontificum Roman. veneranda decreta repente de curiali administratione, sæcularique militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha Constantinopoli est pervasorie, immo tyrannice a quibusdam schismaticis, vel anathematizatis, atque depositis institutus in ecclesia, donec sedis Apostolicæ sanctionibus inobediens perseverans, ejus sententiam tam de se, quam de Patriarcha nostro Ignatio spreverit & conciliabuli acta, quod se auctore contra sedem Apostolicam congregatum est, anathematizare distulerit, &c. damnantes omnes, qui in illis damnati sunt, & præcipue jam dictum Photium, & Gregorium Syracusanum patricidas, videlicet, qui contra spiritalem patrem suam linguas eximere minime formidarunt, atque perseverantes in schismate, sequaces eorum, nec non & qui in illorum communionis societate permanerit, sancta synodus dixit: „ Omnibus placet „ libellus a sancta Romana Ecclesia expositus “. *VIII. syn. CP. sub Hadr. II. act. 1. in princ. libell.*

CAPUT II.

Deinde lecta est definitio Episcoporum Orientis super depositione Ignatii, quæ facta fuerat prius, quam Vicarii senioris Romæ venissent, quæ conveniebat cum ea, quæ facta fuerat a synodo Romana præsentem Nicolao Papa. *VIII. syn. CP. act. 1. sub Hadr. II.*

CAPUT III.

In hoc conventu lecta est epistola Imperatoris Basilii, & epistola Ignatii Patriarchæ ad Hadrianum Papam, & deinde epistola Hadriani Papæ ad Ignatium Patriarcham super damnatione Photii, & suorum sectatorum. *VIII. synod. CP. act. 2. sub Hadr. II.*

CAPUT IV.

Secundo legitur altera ejusdem Nicolai ad Photium epistola, in qua invenitur in illum propter usurpatum sacerdotium contra ordinem sacrorum canonum, & respondit de Nectario, & Tharasio, & Ambrosio. *VIII. syn. CP. act. 4. sub Hadr. II. ante fin.*

CAPUT V.

De Tharasio promotione, qui ex laicali cœtu ad Patriarchatus extemplo culmen promotus est, Hadrianus Papa dicit: „ Quod nisi in erigendis imaginibus ferventius contra illarum depositores, atque conculcatores, ut verus miles Christi resisteres, nequaquam vestræ consecrationi assensum præberemus, aut in ordine Patriarchatus vestram dilectionem susciperemus “. *Nicol. epist. ad Phorium post princ. apud syn. VIII. act. 4. sub Hadr. II.*

L

CA-

CAPUT VI.

Beatissimum Papam Nicolaum tamquam organum sancti spiritus habentes, nec non & sanctis. Hadrianum Papam successorem ejus definimus, atque sancimus, ea omnia, quæ ab eis synodice per diversa tempora exposita sunt, & promulgata, tam pro defensione, ac statu CP. ecclesiæ, & summi sacerdotis ejus, Ignatii videlicet sanctissimi Patriarchæ, quam etiam pro Photii neophyti, & invaloris expulsionem, ac condemnationem servari semper, & custodiri. *Synod. VIII. CP. cap. 2. sub Hadrian. II.*

CAPUT VII.

Amorem principatus, utpote quandam malam radicem exortorum in Ecclesia scandalorum radicibus excidentibus, eum, qui temere, & prævaricatorie, ac irregulariter, veluti quidam gravis lupus, in Christi ovile infulsit, Photium scilicet, qui mille tumultibus & turbationibus orbem terræ replevit, justo decreto damnantes, promulgantes numquam fuisse prius, aut nunc esse Episcopum, nec eos, qui in aliquo sacerdotali gradu ab eo consecuti, vel promoti sunt, manere in eo, ad quod proveci sunt. Insuper & eos, qui ab illo consuetas orationes ad præposituræ promotionem susceperunt, ab hujusmodi patrocinio coercemus, sed & ecclesiæ, quas ut putatur, tam Photius, quam ii, qui ab ipso consecrati sunt, dedicaverunt, vel si commotas mensas stabilierunt, rursus dedicari, & inthronizari, atque stabiliri decernimus: omnibus maxime, quæ in ipso, & ab ipso ad sacerdotis gradus acceptionem, vel damnationem acta sunt, in irritum ductis. Dicit enim

Osee, 4.

universorum Deus per Prophetam: *Quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi, & oblitus es legis Dei tui, & ego obliviscar filiorum tuorum, sic peccaverunt mihi, gloriam ipsorum in inhonorantia ponam: peccata populi mei comedent, & in injustitiis suis accipient animas suas.* Et iterum dicit: *Quia multiplicavit Ephraim altaria in peccatum, facta sunt ei altaria dilecta, scribam in ea multitudinem (al. scribam ei multiplices leges meas). VIII. synod. CP. cap. 4. sub Hadr. II.*

Osee, 8.

CAPUT VIII.

Quoniam quidem apparuit Photium post prolatam contra se justissimam sententiam, & damnationem a sanctissimo Papa Nicolao, propter nequissima invasionem CP. ecclesiæ, cum aliis malis operibus suis, etiam quosdam nequam, & adulatores de plateis, & vicis invenisse, & Vicarios hos sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominasse, ac præposuisse, atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligentem depositorias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commovisse, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei, sæpe promulgasse. Quorum quasi monumentorum libros nos quoque vidimus, ab ipso maligno opere, ac fallaci dictatione consutos, qui etiam synodice ab igne consumpti sunt. Hujus rei gratia, pro cautela ecclesiastici ordinis, anathematizamus primitus ipsum Photium, etiam propter

hujusmodi causam, deinde vero & omnem, qui amodo calliditatem fraudulenter egerit, & verbum veritatis adulteraverit, & falsos Vicarios simulaverit, vel libros dictatos mendaciis finxerit, & ad priorum favorem votorum commentus fuerit, quemadmodum & fortissimus pietatis athleta Martinus sanctissimus Papa Romanus tales synodice pepulit. *VIII. synod. CP. cap. 6. sub Hadr. II.*

CAPUT IX.

Variam, & diversam malitiam antiquitus in ecclesia CP. infelix operatus est Photius. Vidimus enim, quod & multum ante tyrannicum præsidatum, propriæ manus scriptionibus muniebat adherentes sibi clientes, ad discendam sapientiam, quæ a Deo stulta facta est, cum manifeste nova est inventio, & sanctis Patribus nostris, & magistris Ecclesiæ penitus aliena. Igitur quoniam omnem colligationem iniquitatis solvere, & chirographa violentorum contractuum disrumpere præcipimus, definiuit sancta, & universalis synodus, neminem ex his omnibus a nunc tale tenere, vel servare chirographum, sed absque quolibet offendiculo indubitanter, & intrepide tam docere, quam discere omnes, qui ad utrumque consistunt idonei, præter hos, qui erroris inveniuntur, & hæreticæ impietatis servituti redacti, hujusmodi enim certissime, & docere, & discere interdiciamus. Si quis autem deprehensus fuerit, hanc definitionem nostram spernens, atque prævaricans, si quidem clericus est, a proprio gradu decidat, laicus vero sequestretur, utpote qui non credit dominico verbo perhibenti: *Quodcumque* *Matth. 16. e.* *ligaveritis super terram, erit ligatum & in calis, & quodcumque solveritis super terram, erit solutum & in calis. VIII. syn. CP. cap. 9. sub Hadr. II.*

CAPUT X.

Et hoc debite sancta synodus definiuit, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, & subdiaconi magnæ Ecclesiæ, qui consecrationem Methodii, & Ignatii sanctissimorum Patriarcharum habuerunt, & secundum insolens illud, & durissimum cor Pharaonis obdurati sunt, & usque nunc minime cum hac sancta, & universali synodo convenerunt, sed nec nobis consonare in verbo veritatis voluerunt, quinimmo invalori Photio concorditer consenserunt, depositi sint, & omnino sacerdotali operatione privati, quemadmodum, & multum ante beatissimus Papa Nicolaus judicavit, & nequaquam tales in sacerdotii catalogo recipiantur, etiam si ex hoc converti voluerint, nisi in perceptione sanctificationum, qua dignos nullatenus eos, nisi per multam misericordiam judicamus; non enim sunt digni ad priorem honorem restitutionis locum per penitentiam invenire, secundum exosum illum Esau, licet cum lacrymis expetisset eam. *VIII. synod. CP. c. 25. sub Hadr. II.*

CAPUT XI.

Habe cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex sententia præsentis, quam per tuæ tibi direximus ecclesiæ defensorem sacerdotali honore, & communione catholica, nec non etiam a fide.

fideliū numero segregatus, sublatum tibi nomen, & munus ministerii sacerdotalis agnosce, sancti spiritus iudicio, & Apostolica auctoritate damnatus numquamque anathematis vinculis exundus. *Felix III. cum LXVII. Episcopis ad Acajum CP. in fin.*

CAPUT XII.

Aurelius Carthaginensis ecclesie olim Episcopus cum collegis suis, instigante diabolo superbire temporibus prædecessorum nostrorum Bonifacii, atque Cælestini contra Romanam Ecclesiam cœpit, sed videns se modo peccatis Aurelii Eulalii a Romanæ Ecclesie communiōne segregatum, humilians recognovit, se pacem, & communiōnem Romanæ Ecclesie petens, subscribendo una cum collegis suis, damnavit Apostolica auctoritate omnes scripturas, quæ adversus Romanæ Ecclesie privilegia factæ quoquo ingenio fuerunt. *Bonif. II. epist. un. in fine.*

TITULUS XXVI.

QUIBUS DE CAUSIS POSSINT PATRIARCHÆ EXCOMMUNICARI, ET DEPONI.

CAPUT I.

Photius falsos Vicarios sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominavit, ac proposuit, atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligens, depositarias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commovit, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei, sæpe promulgavit. Quorum quasi monumentorum libros nos quoque vidimus, ab ipso maligno opere, ac fallaci dictatione confutos, qui etiam synodice ab igne consumpti sunt. *Synod. gen. VIII. capitulo 6. sub Hadrian. II.*

CAPUT II.

1. Cor. 6. c.

Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt, omnia mihi licent, sed non omnia edificant; dicit alicubi Paulus magnus Apostolus. Igitur quoniam omnia ad utilitatem, & perfectionem sanctæ Dei Ecclesie, & nihil omnino per contentionem, vel inanem gloriam facere debemus, & quoniam auditibus nostris fama sonuit, quod non solum hæretici, & ii, qui sanctæ CP. ecclesie sacerdotium sortiti, & * orthodoxi, ac legitimi Patriarchæ a sacerdotali catalogo propriæ manus * scripta facere ad propriam tutelam favoremque suum, & quasi stabilitatem exigant & compellant, visum est sanctæ huic, & universali synodo, nequaquam id ex hoc a quopiam fieri, excepto eo, quod secundum formam, & consuetudinem, pro sincera fide nostra, tempore consecrationis Episcoporum exigitur: quod enim aliter fit, omnino non expedit, sed neque ad ædificationem Ecclesie pertinet. Quisquis ergo ausus fuerit solvere hanc definitionem nostram, & aut expetierit, aut paruerit expetentibus honore proprio decidat. *VIII. synod. CP. cap. 8. sub Hadrian. II.*

CAPUT III.

Si quispiam Imperatorum, vel potentum, aut magnatum taliter illudere divinis, & talem ac tantam injuriam impie in divinum sacerdotium

facere, vel admittere tentaverit (*fictitium quendam Patriarcham constituendo*) arguatur a Patriarcha illius temporis, & Episcopis, qui cum ipso fuerint, & segregetur, & indignus divinis mysteriis iudicetur, &c. Si vero Patriarcha CP. & suffraganei ejus Episcopi, quod factum fuerit cognoscentes, neglexerint debitum adversus eos ostendere zelum, deponantur, & a proprio sacerdotio, ac honore pellantur. *VIII. synod. CP. c. 16. sub Hadr. II.*

CAPUT IV.

Photius ob id specialiter condemnatur, quoniã depositionem, vel anathema præsumpsit in sanctæ memoriæ Papam Nicolaum nominare. *Anastasius biblioth. in præm. VIII. syn. ad Hadr. II.*

CAPUT V.

Primates expelli possunt ab ecclesia, & a diocesis si sæpius vocati noluerint venire ad synodum. *Carth. 54. G. Carth. III. c. 43. L.*

TITULUS XXVII.

COMMUNIA DE PATRIARCHIS, ET PRIMATIBUS.

CAPUT I.

NE laici Principes se electioni Patriarcharum ingerant. *Synod. VIII. gen. cap. 22. sub Hadr. II.*

CAPUT II.

Volamus, & mandamus, ut Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, & alii, qui curam obtinent animarum, studiose proponant sibi commissis verbum crucis, obsecrantes per Patrem & Filium, & Spiritum sanctum, &c. Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & Barones, aliosque magnates, nec non communiōnes civitatum, ut qui personaliter non accesserint in subsidium terræ sanctæ, competentem conferant numerum bellatorum, &c. *Innoc. III. in concil. gen. Lat. c. ultimo.*

CAPUT III.

Arbitramur, ut sicut Metropolitanos auctoritate ordinans singulari (*loquitur cum Episcopo Alexandro*) sic & ceteros non sine permittu, conscientiaque tua sinas Episcopos procreari. In quibus hunc modum recte servabis, ut longe positos litteris datis ordinari censeas ab his, qui nunc eos suo tantum ordinant arbitratu; vicinos autem, si æstimas ad manus impositionem tuæ gratiæ statuas pervenire. Quorum enim te maxima expectat cura, præcipue tuum debent mereri iudicium. *Innoc. epist. 18. in princ. ad Alex. Episcopum.*

CAPUT IV.

Vos, sive Patriarcham, sive Archiepiscopum, sive Episcopum vobis ordinari postuletis, a nemine nunc velle congruentius, quam a Pontifice Beati Petri, a quo & Episcopatus, & Apostolatus sumpsit initium, hunc ordinare valetis. *Nicolaus ad Consulta Bulgaror. c. 73.*

CAPUT V.

Ubicumque, & maxime in eo loco, in quo primæ cathedræ constitutus est Episcopus, interrogentur hi, qui communicatorias litteras tradunt, an omnia recta habeant, & suo testimonio comprobent. *Elib. 58.*

CAPUT VI.

Apolyticæ, (*Formatæ. L.*) a Primatibus, vel aliis Episcopis clericis dandæ, habeant diem Paschæ. Si ea obscura sit, præteritæ Paschæ diem, ut in publicis actibus scribitur, *post Consulatum. Carth. 109. G. Milev. 20. L. Afr. 73. L.*

CAPUT VII.

12. q. 2. Hzc
38.

Durum est, ut hi, quos constat in servitio Domini cum primæ sedis Antistite defudasse, ab his, qui suarum rerum incubitatores, atque vagantes

fuisse cognoscuntur, despecti aliquatenus crucientur. *Ilerd. 16. in fine.*

CAPUT VIII.

Significamus Deo placitæ Paternitati vestræ, die xvii. Kalend. August. indictionis quartæ, nostram humilitatem, Divina gratia, suo, ut præcepit, munere præveniente, vestris Sanctis, ac Deo dignis precibus in sancta Romana Ecclesia Pontificalis honoris accepisse consecrationem & stolam. *Athan. & alii ad Felic. II. post med.*

LIBERTERTIUS.

De Archiepiscopis, & Metropolitanis.

TITULUS I.

DE INSTITUTIONE ARCHIEPISCOPORUM.

CAPUT I.

Dist. 80. c. 2.

INullis civitatibus, in quibus dudum apud Ethnicos erant Archiflaminei minores, Archiepiscopos institui (*B. Petrus*) præcepit, qui non tamen Primatum, sed Archiepiscoporum fruerentur nomine, &c. In singulis vero reliquis civitatibus singulos Episcopos constitui præcepit, qui non Primatum, aut Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum nomine, quia matres civitatum non tenent, sed Episcoporum tantum vocabulo potirentur, &c. *Clem. epist. 1. post med. Leo IX. epist. 3. ad Episcopos Africa, ante fin. Anselm. lib. 6. c. 105.*

CAPUT II.

Dist. 99. c.
1. Provin-
cia.

In capite provinciarum, ubi dudum Primates legis sæculi erant, Patriarchas, vel Primates legis divinæ, & Ecclesiasticæ poni, & esse jufferunt. Reliquæ Metropolitanæ civitates, quæ minores iudices habebant, licet majores Comitibus essent, haberent metropolitanos suos, qui prædictis iuste obedirent Primatibus, sicut & in legibus sæculi olim ordinatum erat, qui non primatum, sed aut Metropolitanorum, aut Archiepiscoporum nomine fruerentur. Et licet singulæ metropoles civitates suas provincias habeant, & suos Metropolitanos iudices habere debeant Episcopos, sicut prius Metropolitanos iudices habebant sæculares, Primates tamen & tunc, & nunc habere iussæ sunt, ad quos post sedem Apostolicam summa negotia convenient, &c. *Anacl. ep. 2. post med. Vid. Greg. VII. lib. 6. reg. epist. 35. ad Rothomag. & alios Episcopos. Ivo lib. 4. tit. 3. c. 1. pan. & part. 5. c. 53. decr. Anf. lib. 6. c. 106. Cæsar. lib. 2. c. 73.*

CAPUT III.

Non omnes Primates, vel Patriarchæ esse possunt, sed ille urbes, quæ præfatis, & priscis temporibus Primatum tenere, Patriarcharum, aut Primatum nomine fruuntur: reliquæ vero Metropoles, Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum, & non Patriarcharum aut Primatum utantur nominibus, quia hæc eadem & leges sæculi in suis continet Principibus. Aliæ autem primæ civitates, quas vobis conscriptas in quodam tomo mittimus, a sanctis Apostolis, & a Beato Cle-

mente, sive a nobis Primates prædicatores acceperunt. *Anacl. epist. 3. post princ. Anselm. lib. 6. c. 106.*

CAPUT IV.

Nulli Archiepiscopi Primates vocentur, nisi illi, qui primas tenent civitates, &c. Reliqui vero, qui alias Metropolitanas sedes adepti sunt, non Primates, sed Metropolitanani nominentur. *Anic. ep. 1. post princ.*

CAPUT V.

Nulli Metropolitanani, aut alii Episcopi appellantur Primates, nisi qui primas sedes tenent, quorum civitates antiqui primates esse censuerunt. Reliqui vero, qui ceteras Metropolitanas civitates adepti sunt, non primates, sed aut Archiepiscopi, aut Metropolitanani vocentur. *Steph. ep. 2. ante med.*

CAPUT VI.

Inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut ceteris præmineret, de qua forma Episcoporum quædam orta est distinctio, & magna ordinatione provisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia. Et rursus quidam in majoribus urbibus constituti, sollicitudinem ejus suscipere ampliore, per quos ad unam Petri sedem universalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil usquam a suo capite disideret. [Qui ergo scit se quibusdam præpositum non moleste ferat, aliquem sibi esse prælatum, sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat. *Julius ep. 1. in fin. Vide Jul. ep. 2. Vigil. ep. un. c. 7. Leo ep. 82. in fine. Greg. IV. ad omnes Episcopos. in epist. insip. Divinis. Tolet. XI. c. 10. Anf. lib. 2. c. 18.*

CAPUT VII.

Primates illi, & non alii sint, qui in Nicæna synodo sunt constituti. Reliqui vero, qui Metropoles tenent sedes, Archiepiscopi vocantur, & non Primates, salva in omnibus Apostolicæ sedis dignitate, quæ ei ab ipso Domino est concessa, & postea a sanctis patribus roborata. *Felix II. ep. 1. cap. 12. Burch. lib. 1. c. 163. Ivo part. 5. c. 273. decr.*

CAPUT VIII.

Secundum sanctorum Patrum canones spiritu Dei

2. q. 6. c.
12. & 14.
& distinct.
23. Quam-
quam. c. 6.
in fin.

25. q. 2. c. 5.
Igitur.

Dei

Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos, Metropolitanos singularum provinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuæ cura præstenditur, jus traditæ sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus, ita ut a regulis præstitutis nulla aut negligentia, aut præsumptione discedant. *Leo ep. 54. alias ep. 82. c. 2. ad Anast. Theff. Ivo p. 5. c. 346. decr.*

CAPUT IX.

6. 9. 3. c. 2. Scitote certam provinciam esse, quæ habet x. vel xi. civitates, & unum Regem, & totidem minores potestates sub se, & unum Episcopum, aliosque suffragatores x. vel xi. Episcopos judices, ad quorum iudicium omnes causæ Episcoporum, & reliquorum sacerdotum referantur, &c. *Pelag. II. epist. 1. in fin. Ivo lib. 4. tit. 3. c. 2. panorm. Anselm. lib. 6. cap. 107. Tarrac. lib. 2. cap. 21.*

CAPUT X.

Heb. 7. b. In loco, ubi nunquam Patriarcha, vel Archiepiscopus constitutus est, a majori est primitus instituendus, quoniam secundum Apostolum minor a majori benedicitur: deinde vero accepta licentia, & pallii usu, ordinat ipse sibi deinde Episcopos, qui successorem suum valeant ordinare. *Nicol. ad Consulta Bulgaror. cap. 73.*

TITULUS II.

DE CONSECRATIONE, ET ELECTIO-
NE, ET CONFIRMATIONE AR-
CHIEPISCOPORUM.

CAPUT I.

NE laici Principes se electioni Archiepiscoporum ingerant. *Synod. VIII. gener. CP. cap. 22.*

CAPUT II.

Distin. 66. Archiepiscopus. c. 1. & de temp. ordinand. c. 6. Greg. IX. c. 9. de elect. in 1. collect. dist. 64. c. 4. Si Archiepiscopus diem obierit, & alter ordinandus Archiepiscopus electus fuerit, omnes ejusdem provinciæ Episcopi ad sedem Metropolitanos conveniant, ut ab omnibus ipse ordinetur: oportet autem, ut ipse, qui illis omnibus præesse debet, ab omnibus illis eligatur, & ordinetur. Reliqui vero [comprovinciales Episcopi, si necesse fuerit, ceteris contententibus a tribus jussu Archiepiscopi consecrari possint Episcopi. Sed melius est, si ipse cum omnibus eum, qui dignus est, elegerit, & cuncti pariter sacraverint Pontificem. Et licet istud necessitate cogente concessum sit, illud tamen quod de Archiepiscopi consecratione prædictum est, atque præceptum, id est, ut omnes suffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet, quia qui illis præest ab omnibus Episcopis, quibus præest, debet constitui, si aliter præsumptum fuerit, viribus carere non dubium est, quia irrita erit ejus secus acta ordinatio. *Anicet. epist. 1. in princ. Burch. lib. 1. cap. 28. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 3. panorm. part. 5. c. 139. decr. Anselm. lib. 6. c. 34.*

CAPUT III.

Sicut Metropolitanos auctoritate ordines singulari, sic & ceteros, non sine permisso, conscientiaque tua sinas Episcopos procreari. *Innoc. epist. 18. in princ. ad Alexandr. Antiochen. Episcop.*

CAPUT IV.

Metropolitano defuncto, cum in loco ejus alius fuerit surrogandus, provinciales Episcopi ad civitatem Metropolitanam convenire debent, ut omnium clericorum, atque omnium civium voluntate discussa, ex presbyteris ejusdem ecclesiæ, vel ex diaconibus optimus eligatur, de cujus nomine ad tuam notitiam provinciales referant sacerdotes, &c. *Leo epist. 54. alias epist. 82. c. 6. ad Theffalon. Episcop. Ivo part. 5. cap. 348. decr. Deusd. c. 1. Anselm. lib. 6. cap. 16. Casar. lib. 3. c. 1.*

Dist. 63. c. 19. d. 77. in princ.

CAPUT V.

Admoneatur unus Episcopus, qui reliquus est, ut alios Episcopos ordinet, per litteras ab Exarcho provinciæ, id est Metropolitano. Vocenturque propinqui Episcopi ad Metropolitanum ordinandum. *Sard. 6. Burch. lib. 1. c. 26. Ivo part. 5. c. 137. decr.*

Dist. 65. c. ult.

CAPUT VI.

In ordinandis Metropolitanis Episcopis antiquam institutionis formulam renovamus, quam per incuriam omnimodis videmus amissam. Itaque Metropolitanus Episcopus a comprovincialibus clericis, vel populis electus, congregatis in unum omnibus comprovincialibus Episcopis, ordinetur, ut talis, Deo propicio, ad gradum hujus dignitatis accedat, per quem regula Ecclesiæ in melius aucta, plus floreat. *Aurel. II. c. 7.*

CAPUT VII.

Metropolitani a Metropolitanis omnibus, si fieri potest, presentibus comprovincialibus ordinentur, ita ut ipsi Metropolitano ordinandi privilegium maneat, quem ordinationis consuetudo requirat. Ipse tamen Metropolitanus a comprovincialibus Episcopis, sicut decreta sedis Apostolicæ continent, cum consensu cleri, vel civium eligatur. De comprovincialibus vero ordinandis cum consensu Metropolitanis, cleri, vel civium, juxta priorum * canonum statuta electio, & * Priorum, f. voluntas requiratur. *Aurel. III. cap. 4.*

CAPUT VIII.

Tempore, quo Metropolitanus in Ecclesia Dei fuerit ordinatus Episcopus, placitum in nomine suorum comprovincialium Episcoporum faciat, ut caste, sobrie, recteque vivat. *Emer. c. 4.*

CAPUT IX.

Porrexit Hincmarus Archiepiscopus Remensis Epistolam, totius Galliæ Episcoporum manibus subscriptam ad Apostolicam sedem, pro confirmatione ipsius ordinationis, &c. Ostendit etiam ipsi Christianissimo Principi coram sancta synodo diploma sacrum, ipsius venerandi Principis manibus insignitum, & sigillo subterfignatum ex approbatione suæ ordinationis, ad eandem sanctam, & Apostolicam, omnium scilicet ecclesiarum matrem, Romanam Ecclesiam. *Synodus apud Sanctum Medardum in causa Hincmari.*

TITULUS III.

DE REVERENTIA, QUÆ DEBETUR
ARCHIEPISCOPIS.

CAPUT I.

NE Episcopi, aut presbyteri ante diligentem examinationem, & canonicam sententiam

le

se separant a communione suorum Metropolitanorum. *Synod. VIII. gener. CP. cap. 10. sub Hadriano II.*

CAPUT II.

Nolumus prudentiam tuam moleste accipere, quod Archiepiscopum vestrum Jacobum consuetudini sanctæ Romanæ Ecclesiæ, matris omnium ecclesiarum, vestræque specialiter obedire coegimus, scilicet, ut quemadmodum totius Occidentalis ecclesiæ clerus, ab ipsis fidei Christianæ primordiis, barbam radendi morem tenuit, ita & ipse frater noster vester Archiepiscopus raderet; unde eminentiæ quoque tuæ præcipimus, ut ipsum ceu pastorem, & spiritualementem Patrem suscipiens, & auscultans eum, cum consilio ejus omnem tuæ potestatis clerum barbam radere facias atque compellas. *Gregor. VII. lib. 8. registr. ep. 10. post princ.*

CAPUT III.

Episcopus, presbyter, clericus, sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in provincia sunt, & maxime Metropolitanani, ad Imperatorem non eant, &c. *Antioch. c. 11. G. Capitul. lib. 1. c. 10. Burch. lib. 2. c. 177. Ivo part. 6. c. 268. decr. Ans. lib. 6. c. 115.*

CAPUT IV.

Placuit, ut Episcopi trans mare non proficiantur, nisi consulto primæ sedis Episcopo, sive cujusque provinciæ Primate, ut ab eo præcipue possit sumere formatam, vel commendationem. *Carth. III. c. 28.*

CAPUT V.

Conservatio Metropolitanani Episcopi Primatu ceteri Episcoporum, secundum suæ ordinationis tempus, alius alio sedendi deferat locum. *Bracar. I. c. 24.*

CAPUT VI.

Placuit, ut pro reverentia Principis, ac regiæ sedis honore, vel Metropolitanani civitatis ipsius, & consolatione, convicini Toletanæ urbis Episcopi, qui ejusdem Pontificis admonitionem acceperint, singulis per annum mensibus in eadem urbe debeant commorari, metivis, ac vindemiis feriis relaxatis. *Tolet. VII. c. 6.*

CAPUT VII.

Episcopi secundum canonicam institutionem, Metropolitanano obediant. *Vern. sub Pipino c. 3.*

CAPUT VIII.

Ut Metropolitanis sedibus antiquitus statuta jura serventur, & a comprovincialibus Episcopis juxta regulas ecclesiasticas, eis reverentia exhibeatur. *Meldenf. c. 31.*

CAPUT IX.

Ad Episcopos Britonum, qui contra auctoritatem a Metropoli sua moliantur discindere, synodus litteras secundum auctoritatem sacram direxit, quatenus ad suam Metropolim redeant, eique debito jure se subdant, ne a canonica, & Episcopali communione se segregent. *Tull. c. 9.*

CAPUT X.

Non ignoramus, Metropolitanano vestro carissimo fratri nostro Erardo competentem reverentiam vos debere, ita ut præter ejus præsentiam, aut consensum, nullus in regione vestra canonice

possit ordinari Episcopus, nec vos generale aliquid sine ejus assensu posse sancire. Pro qua reverentia salubriter a vobis, & a gente vestra Metropolitanano impendenda, reverentissimi Papæ Leonis, & successoris ejus Benedicti scripta docuerunt, & refragantibus Apostolicæ auctoritati, dignam excommunicationis protulerunt sententiam, &c. Proinde monemus sanctam, nobisque amabilem fraternitatem vestram, ut ab his excessibus ulterius temperetis, & vestra instantia, opitulante Dei gratia, gentem vestram, ad olim traditæ disciplinæ, ac totius ecclesiasticæ religionis observantiam invitetis. Verum, si quod non optamus, ab ejusdem Metropolitanani sollicitudine ulterius resiliueritis, & nostris ex charitate manantibus exortationibus vos constiterit reluctari, ministerii necessitate, canonicam in vos cogemur proferre sententiam. *Synodus Tullensis in epistola ad quosdam Episcopos, in fine.*

CAPUT XI.

Placuit universali concilio, ut Salomoni, qui Britannorum tenet regionem, suggeratis, ut permittat totius Britannæ Episcopis debitam reverentiam Metropolitanano inferre. *Synodus Tullensis post epistolam ad quosdam presbyteros.*

TITULUS IV.

DE PALLIO ARCHIEPISCOPORUM.

CAPUT I.

Episcopi, quibus concessum est palliis uti certis temporibus, in eisdem temporibus & locis his induantur, & tanto, & tali non abutantur amictu, propter typhum, & inanem gloriam, & humanum placorem, atque sui amorem, omni videlicet tempore divini sacrificii, & omnis alius ecclesiastici ministerii hunc inepte portantes. Quisquis ergo Episcopus præter definita sibi tempora se pallio induerit, aut corrigatur, aut a Patriarcha proprio deponatur. *VIII. Synodus gener. CP. c. 27. sub Hadr. II.*

CAPUT II.

Postquam (Patriarcha CP. & tres reliqui) a Romano Pontifice receperint pallium, quod est plenitudinis officii Pontificalis insigne, præstito sibi fidelitatis, & obedientiæ juramento, licenter & ipsi suis suffraganeis pallium largiantur recipientes pro se professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsonem obedientiæ ab eisdem. *Innoc. III. in concil. gen. Later. c. 5.*

CAPUT III.

Reverendissimo fratri, & coepiscopo nostro Leandro palliū a beati Petri Apostoli sede transmisimus, quod & antiquæ consuetudini, & vestris moribus, & ejus bonitati, atque gravitati debebamus. *Greg. epist. 3. in fin. lib. 7. c. 122. reg. ad Reccared.*

CAPUT IV.

Præterea ex benedictione beati Petri Apostolorum Principis pallium vobis transmisimus, ad sola missarum solemnia utendum, &c. *Greg. ep. 2. ad Leandrum Hispal. Episcop. lib. 7. c. 125. in fine.*

CAPUT V.

Tibi sacri pallii direximus munus, quod B. Petri Apostoli auctoritate suscipiens induaris, atque

De privileg. cap. 23. Antiqua. apud Greg. IX. c. 6. eod. tit. in 4. coll.

que inter Archiepiscopos unus Deo auctore præcipimus, ut censaris. Qualiter enim eo utaris, ex mandato Apostolico informatus cognosces, ita ut dum missarum solemniam geris, vel Episcopum te contigerit consecrare, illo tantummodo tempore eo utaris. *Greg. II. epist. 8. ad Bonif. Episcopum, in princ.*

CAPUT VI.

Archiepiscopus accepta licentia, & pallii usu ordinet ipse sibi deinceps Episcopos, qui successorem suum valeant ordinare, &c. Episcopi, qui ab obeunte Archiepiscopo consecrati sunt, simul congregati constituant Archiepiscopum, in throno non sedentem, & præter corpus Christi non consecrantem, priusquam pallium a sede Romana percipiat, sicut Galliarum omnes, & Germaniæ, & aliarum regionum Archiepiscopi agere comprobantur. *Nicol. ad Consulta Bulgar. c. 73.*

CAPUT VII.

In hoc primo anno Pontificatus sui dominus Gregorius Papa constituit, & consecravit Archiepiscopos, & Episcopos per diversa loca in Sardinia Provincia, Jacobum Archiepiscopum Caralitani, Constantinum Archiepiscopum Turrensensem, quibus pallia cum privilegiis dedit. Brunoni Episcopo Veronensi pallium cum privilegio dedit. *Ex lib. I. registr. Gregor. VII. in fine.*

CAPUT VIII.

Illud, nisi nos Apostolica mansuetudo detineret, severius in te animadversum sentires, quod hucusque præclarius tuæ dignitatis insigne, videlicet pallii, ab Apostolica sede pro more acquirere postposuisti. Te ipsum non ignorare putamus, quam districte sanctorum Patrum censura in eos judicandum statuerit, qui post consecrationem suam per tres continuos menses, pallium, quod sui sit officii, obtinere tepuerint. Proinde Apostolica tibi præcipimus auctoritate, ut quia sanctorum Patrum statuta parvipendisti, nullum deinceps Episcopum, vel sacerdotem ordinare, seu ecclesias præsumas consecrare, donec oneris tui supplementum, pallii videlicet usum, ab hac sede impetraveris. *Greg. VII. lib. 9. registr. ep. 1.*

CAPUT IX.

Quarta adione evidentissimis documentis ostensum est, Hincmarum Archiepiscopum canonicè a vicina diocesi adeptum, canonicè electum & canonicè ordinatum, & canonicè pallio Apostolicæ sedis rata ordinatione perfectum, & in culmine Primatis Metropolitana auctoritate usquequaque, & in omnibus confirmatum. *Synod. apud B. Medardum Suesstion. in causa Hincmari.*

CAPUT X.

Archiepiscopus sine pallio missas dicere non præsumat. *Matisc. 6.*

CAPUT XI.

Leo III. fecit constitutum, quod archivo Ecclesiæ continetur, ut qui ordinatus fuerit Archiepiscopus nulla consuetudine, pro usu pallii, aut diversis officiis Ecclesiæ quidquam persolvere debeat. *Ex Pontif.*

CAPUT XII.

Gregor. III. venerabilem Wilcharium in partibus Franciæ in civitate Vienna dato pallio Ar-

chiepiscopū eum esse constituit. *Ex Pont. in fin.*

TITULUS V.

NE UNUS METROPOLITANUS DUAS PROVINCIAS OBTINEAT, NEQUE UNAM PROVINCIAM IN DUAS DIVIDAT.

CAPUT I.

Imperator ad sanctam synodum dixit: „ Ad „ honorē sanctæ Martyris Euphemie, & ve- „ stræ pariter sanctitatis, Chalcedonensium ci- „ vilitatem, in qua sanctæ fidei concilium gestum „ est, Metropolis privilegia habere sancimus, no- „ mine tantum hanc honorantes, salva videli- „ cet Nicomediensium civitati propria dignita- „ te“. Omnes clamaverunt: „ Justum iudicium „ Imperatoris digni sancta Martyre“. *Chalced. act. 6. in fine.*

CAPUT II.

Sunt, qui contra ecclesiastica jura per potesta- tes sæculares conantur unam provinciam in duas dividere, ut duo Metropolitanos in una provin- cia sint. Jubemus id non fieri ab Episcopo, vel cadat a suo gradu: quæ vero urbes per imperiales litteras Metropoleos nomine gaudent, eo fruuntur, sed Episcopus servet vero Metropolitanos sua jura. *Chalc. 12. Burch. lib. 1. cap. 35. Ivo parte 5. cap. 146. deer.*

CAPUT III.

Quod sciscitatis, utrum divisis Imperiali judicio provinciis, ut duæ Metropoles fiant, si duo Metropolitanos Episcopi debeant nominari, non vere visum est, ad mobilitatem necessitatum mundanarum, Dei Ecclesiam commutari, honoresque aut divisiones perpeti, quas pro suis causis faciendas duxerit Imperator. Ergo secundum pristinum provinciarum morem Metropolitanos Episcopos convenit nominari. *Innoc. epist. 18. cap. 2.*

CAPUT IV.

Lutubensis ecclesiæ cleri ordo, vel plebis, preces suas, & lacrymas ad nos quantum datur intelligi magno cum dolore miserunt, dicentes, Episcopum Patroclum sua petitione cessante in locum decedentis Episcopi, nescio quem in aliena provincia prætermisso Metropolitanos contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia convenit nos paternarum sanctionum esse diligentes custodes. Nulli enim videtur incognita synodi constitutio Nicænæ, quæ ita præcipit, &c. Per unamquamque provinciam jus Metropolitanos singulos habere debere, nec cuiquam duas esse posse subiectas, &c. ut ista * constitutio quoque nostra definit, quatenus Metropolitanos sui unaquaque provincia in omnibus rebus semper ordinem expectet. *Bonif. epist. 3. ad Hilar. Narbon. Vid. Nicæn. 4. & 6. referi. Cælestin. epist. 2. c. 4.*

CAPUT V.

Primum, juxta canonum decreta, unaquaque provincia suo Metropolitanos contenta sit, ut decessoris nostri data ad Narbonensem Episcop. continent instituta, nec usurpationi locus alicui sacerdoti in alterius concedatur injuriam. Sit concessis sibi contentus unusquisque limitibus. Alter

Dist. 101. Pervenit. c. 1.

Cap. 1. d. 10. post princ. Lege, Imperator.

* ita, f.

Sed hic canon receptus non fuit a Sede Apost.

in alterius provincia nihil præsumat, &c. *Cælest. epist. 2. c. 4. Bonif. d. ep. 3.*

TITULUS VI.
ARCHIEPISCOPI EST EPISCOPOS ORDINARE, AUT ILLORUM ORDINATIONI CONSENSUM PRÆBERE.

CAPUT I.

Dist. 64. c. 1. Episcopi & c. 7. Episcopum. CUM Episcopus a tribus præsentibus aliis per litteras consentientibus ordinatur; auctoritas (*confirmatio L. Carrh. VI.*) rerum gestarum in singulis provinciis Metropolitanano deferatur. *Nicæn. c. 4. Mart. Brac. c. 2. Nic. II. c. 3. Innoc. ad Victor. c. 1. Jo. III. epist. un. in med. Ivo part. 5. c. 117. decr. Anselm. libro 6. cap. 48. Cæsar. lib. 3. cap. 26.*

CAPUT II.

Dist. 64. II. lud. cap. ult. Si quis sine Metropolitanæ sententia fiat Episcopus, Episcopus non sit. *Nicæn. 6. Anf. lib. 6. cap. 37. Deusd. cap. 1. Cæsar. lib. 3. cap. 47.*

CAPUT III.

Dist. 75. Quoniam. cap. 2. Quidam Metropolitanæ negligunt oves sibi commissas, & differunt ordinationes Episcoporum. Placuit, ut intra menses tres Episcopi ordinentur, nisi ex necessaria causa hoc tempus prolegetur. Contra faciens subjaceat canonicis poenis. Proventus vero ecclesiæ viduatae apud æconomum ejusdem ecclesiæ conservetur. *Chalc. 25. Vernen. cap. 17. Vid. Vormac. 75. Capitul. libro 3. cap. 28. Burch. lib. 1. cap. 24. Ivo part. 5. cap. 135. decr. Anf. lib. 6. cap. 35.*

CAPUT IV.

Metropolitani Pontices, Asiana, & Thracicae dioceseos ab Archiepiscopo CP. ordinentur, ipsi Episcopus in suis dioceseibus cum Episcopis Provincialibus ordinent. *Chalc. 28. G. Vi. de CP. 2. G.*

CAPUT V.

Dist. 64. c. 5. Extra conscientiam Metropolitanæ Episcopi nullus audeat ordinare Episcopum. Integrum enim est iudicium, quod plurimorum sententiis confirmatur. *Innoc. epist. 2. ad Victor. cap. 1. Ivo part. 5. cap. 113. decr. Anselm. lib. 6. cap. 50. Tarrac. lib. 3. cap. 44.*

CAPUT VI.

Lutubensis ecclesiæ cleri ordo, vel plebis, preces suas, & lacrymas ad nos magno cum dolore miserunt, dicentes, coepiscopum nostrum Patroclum sua petitione cessante in locum decedentis Episcopi, nescio quem, in alia provincia, prætermissio Metropolitanæ, contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia convenit, nos paternarum sanctionum esse diligentes custodes, &c. *Bonif. epist. 3. in med.*

CAPUT VII.

Si quisquam fratrum nostrorum in quacumque provincia decesserit, is sibi ordinationem vindicet sacerdotis, quem illius provinciæ Metropolitanum esse constituerit. *Leo epist. 67. al. 87. ad Episcopos Viennen. provinc. post med.*

CAPUT VIII.

Dist. 65. Si forte. c. ult. Si in aliam forte personam partium se vota dividerint, Metropolitanæ iudicio is alteri præferatur, qui majoribus & studiis juvatur, &

meritis. *Leo ep. 82. ad Anast. Thessalonic. cap. 5. Ivo lib. 3. tit. 1. cap. 6. panorm. & part. 5. cap. 347. decr. Deusd. cap. 1. Anselm. lib. 6. c. 16.*

CAPUT IX.

Nulla ratio finit, ut inter Episcopos habeantur, qui neque a clericis sunt electi, neque a plebibus expetiti, neque a provincialibus Episcopis cū Metropolitanæ iudicio consecrati. *Leo ep. 90. ad Rustic. Episc. Narbon. c. 1. Vidend. Eugen. II. in syn. c. 2. Burch. lib. 1. cap. 11. Ivo part. 5. c. 65. Anselm. lib. 6. cap. 68. Deusd. cap. 1. Cæsar. lib. 3. cap. 3. Tarrac. lib. 3. cap. 6.* *Dist. 62. c. 1.*

CAPUT X.

Nullus præter notitiam, atque consensum fratris Ascanii Metropolitanæ aliquatenus consecratur Antistes, quia hoc & vetus ordo tenuit, hoc cccxviii. sanctorum Patrum definivit auctoritas, cui quisquis obvias tetenderit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorum præceptionibus resultarit. *Hilar. epist. 1. cap. 1. Ascanio, & Episcopis Tarrac. provinc.*

CAPUT XI.

Licet ii, qui præter notitiam, atque consensum tuæ dilectionis ordinati sunt sacerdotes, cum suis debuerint auctoribus submoveri: ne quid tamen in tanta necessitate decernamus austerum, eos, qui Episcopi facti sunt, ita volumus permanere, ut in Apostolicis præceptionibus, & statutis sanctorum Patrum non reperiantur obnoxii. *Hilar. epist. 3. ad Ascan. Episcop. Tarracom. Metropol. in med.*

CAPUT XII.

In canone legitur Nicæno: Episcopum convenit maxime quidem ab omnibus, qui sunt in provincia, Episcopis ordinari. Si autem hoc difficile fuerit, a tribus in id ipsum convenientibus, & absentibus consentientibus, ordinatio celebretur. Firmitas autem eorum quæ geruntur per unamquamque provinciam, Metropolitanæ tribuatur Episcopo. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quam a tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitanæ, fuerit factus Episcopus. *Joann. III. ep. 1. in med. Nicæn. cap. 4.*

CAPUT XIII.

Nullus Episcopus sine Metropolitanæ permisso, nec Episcopus Metropolitanus sine tribus Episcopis comprovincialibus præsumat Episcopum ordinare. *Arel. II. cap. 5. Burch. lib. 1. cap. 27. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 8. panorm. & p. 5. c. 138. decr.* *De temp. ordin. cap. 7. Gregor. IX. & de elect. 4. in 1. coll.*

CAPUT XIV.

Illud ante omnia clareat, eum, qui sine conscientia Metropolitanæ constitutus fuerit Episcopus juxta magnam synodum esse Episcopum non debere. *Arel. II. cap. 6. Nicæ. cap. 6. Burch. lib. 1. cap. 20. Ivo part. 5. cap. 74. decr.*

CAPUT XV.

Episcopus non ordinetur sine consensu, & præsentia Episcopi Metropoleos provinciæ. Optimumque esset omnes Episcopos cum eo convenire. *Anst. 19. Mart. Brac. cap. 3.* *Dist. 65. c. 3. & c. Non debet. c. 2.*

CAPUT XVI.

Episcopi iudicio Metropolitanorum, & vicinorum

norum Episcoporum ordinentur. *Laod. 12. Tul-
len. p. 2. cap. 8. Capit. lib. 7. cap. 78. Burch. lib.
1. cap. 9. Ivo p. 5. cap. 63. decr.*

CAPUT XVII.

Cum conventu totius provinciae Episcopo-
rum, maximeque Metropolitanum, vel auctorita-
te, vel praesentia, ordinetur Episcopus. *Carth.
IV. cap. 1. Burch. lib. 1. cap. 8. Ivo part. 5. cap.
62. decr.*

CAPUT XVIII.

Dist. 65. c. 8.

Si quis in Metropolitana civitate non fuerit
Episcopus ordinatus, posteaquam suscepta bene-
dictione per Metropolitanum litteras honorem fue-
rit Episcopi adeptus, &c. statuto tempore, id est,
impletis duobus mensibus, se in Metropolitanum
sui praesentet aspectibus, ut ab illo monitis ec-
clesiasticis instructus, plenius, quid observare de-
beat, recognoscat. Si non fecerit, in synodo inere-
patus a fratribus corrigatur. Si infirmitate aliqua,
ne hoc impleat, fuerit impeditus, hoc suis litteris
Metropolitano indicare procuret. *Tarnac. cap. 5.*

CAPUT XIX.

Episcopatum desiderans electione clericorum,
vel civium, consensu etiam Metropolitanum ejus-
dem provinciae, Pontifex ordinetur. *Arvern. c. 2.*

CAPUT XX.

Licet melius esset in sua ecclesia fieri, tamen
aut sub praesentia Metropolitanum, aut certe cum
ejus auctoritate, intra provinciam omnino a
comprovincialibus ordinetur Episcopus. *Au-
rel. IV. cap. 5.*

CAPUT XXI.

Ne quis Britannum, aut Romanum in Armo-
rico sine Metropolitanum, aut comprovincialium
voluntate, vel litteris, Episcopum ordinare praesumat.
Si quis contra ire tentaverit, sententiam
in anterioribus canonibus observet, & a charitate
usque ad majorem synodum se cognoscat esse re-
motum. *Turon. II. cap. 9.*

CAPUT XXII.

*Dist. 51. Qui
in aliquo
cap. 5.*

Nec ille deinceps sacerdos erit, quem nec cle-
ricus, nec populus propriae civitatis elegerit, vel
auctoritas Metropolitanum, vel comprovincialium
sacerdotum assensus non exquisivit, &c. a tri-
bus in Sacerdotem die Dominica consecrabitur,
convenientibus ceteris, qui absentes sunt, litteris
suis, & magis auctoritate, vel praesentia ejus, qui
est in Metropoli constitutus. Episcopus autem
comprovincialis ibi consecrandus est, ubi Metro-
politanus elegerit. Metropolitanus autem non,
nisi in civitate Metropoli, & comprovincialibus
ibidem convenientibus. Si quis autem deinceps
contra praedicta vetita canonum ad gradum sa-
cerdotii indignus aspirare contenderit, cum ordi-
natoribus suis adepti honoris periculo subiacebit.
Tolet. IV. cap. 18.

CAPUT XXIII.

Dist. 75. c. 2.

Quoniam quidam Metropolitanorum, quan-
tum comperimus, negligentius commissos sibi
greges, & ordinationes Episcoporum facere dif-
ferunt, placuit sanctae synodo intra tres menses
ordinationes celebrari, nisi forte necessitas ex-
cusabilis praepararet tempus dilationis extendi.
Quod si hoc minime fecerit, correctioni ecclie-
asticae subiacebit. Veruntamen redditus ecclesiae
viduatæ penes oeconomum ejusdem ecclesiae in-
tegrè reserventur. *Vormacien. 75. Chal. 25.*

Tom. V.

CAPUT XXIV.

Decrevit sancta synodus, ut nullus Episcopus
accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cujus-
libet laicae personae donum Episcopatus, &c. Sed
Episcopus a suo Metropolitanum. *Pictav. cap. 1.*

TITULUS VII.

IN ADMINISTRATIONE SACRAMEN-
TORUM, ET CELEBRATIONE DI-
VINORUM OFFICIORUM, SEQUAN-
TUR EPISCOPI PROVINCIALES OR-
DINEM PRÆSCRIPTUM A METRO-
POLITANO.

CAPUT I.

AD celebrandum divina officia, ordinem,
quem Metropolitanum tenent, provincia-
les observare debent. *Epaun. 27. Burch. lib. 3.
cap. 25. Ivo lib. 2. tit. 4. cap. 5. panorm. O part.
3. cap. 30. decr.*

*De consec. d.
1. cap. 30.
Altaria.*

CAPUT II.

Institutio missarum, sicut in Metropolitana
ecclesia agitur, ita in omni Tarraconensi provin-
cia, tam ipsius missae ordo, quam psallendo,
vel ministrando, consuetudo servetur. *Geru. 1.
Burchard. lib. 3. cap. 66. Ivo part. 3. cap. 68.
decr.*

*De consec. d.
2. cap. 31.*

CAPUT III.

Nullus eum baptizandi ordinem praetermit-
tat, quem & antea tenuit Metropolitana Bra-
carenensis ecclesia, & pro amputanda aliquorum
dabietate, praedictus Profuturus Episcopus scri-
ptum & sibi directum a sede beatissimi Petri
Apostoli suscepit. *Brac. 1. cap. 23.*

CAPUT IV.

Placuit huic sancto concilio, ut Metropolita-
nae sedis auctoritate coacti, unusquisque pro-
vinciae cives, rectoresque ecclesiarum unum,
eundemque in psallendo teneant modum, quem
in Metropolitana sede cognoverint institutum,
nec aliqua diversitate cujuscumque ordinis, vel
officii, a Metropolitana se patiantur sede disjan-
gi, &c. *Toletan. XI. cap. 3.*

*Dist. 12. c.
13. De his.
Pontifi-
ces, f.*

TITULUS VIII.

VARIA NEGOTIA AD ARCHIEPI-
SCOPUM PERTINENTIA.

CAPUT I.

TRANSFUGAM clericum ad suam ecclesiam
Metropolitanum redire compellat. *Leo
epist. 82. cap. 9.*

CAPUT II.

Tuae sollicitudinis est, frater carissime, omnia
debita tibi auctoritate tueri, & illicitis, non mo-
do, non praebere assensum, sed etiam cuncta,
quae contra regulam facta repereris, coercere.
*Hilar. epist. 3. ad Ascan. Episcop. Tarrac. Me-
tropol. in fin.*

CAPUT III.

Episcopus, presbyter, clericus, sine volunta-
te, & litteris Episcoporum, qui in provincia
sunt, & maxime Metropolitanum ad Imper. non
eat, sed & communionem, & dignitate privetur.
*Antioch. XI. Capit. lib. 1. cap. 10. Burch. lib. 2.
cap.*

*23. 9. 8. Si-
quis. 27.*

M

cap.

cap. 177. Ivo part. 6. cap. 268. decr. Anselm. lib. 6. cap. 115.

CAPUT IV.

Nullus Episcopus de rebus ecclesie suae sine conscientia Metropolitanani sui, vendendi aliquid habeat potestatem, utili tamen omnibus commutatione permitta. *Epaun. 12.*

CAPUT V.

Ante tres menses Epiphaniarum Metropolitanani sacerdotes litteris se invicem inquirant, ut communi sententia docti, die resurrectionis Christi comprovincialibus suis insinuent, & uno tempore celebrandam annuntient. *Toler. IV. cap. 4.*

CAPUT VI.

A Metropolitanano Episcopo in concilio nuntietur Pascha, &c. *Brac. III. c. 9.*

CAPUT VII.

De his, qui contra Apostoli voluntatem circumferuntur omni vento doctrinae, placuit huic sancto concilio, ut Metropolitanam sedis auctoritate coacti, uniuscujusque provinciae cives * redtoresque ecclesiarum unum, eundemque in psalendo teneant modum, quem in Metropolitanam sede cognoverint institutum, nec aliqua diversitate cujuscumque ordinis, vel officii a Metropolitanam se pariantur sede disjungi. Si enim justum est, ut inde unusquisque sumat regulas magisterii, unde honoris consecrationem accepit, ut juxta majorum decreta, sedes, quae unicuique sacerdotalis mater est dignitatis, sit ecclesiasticae magistra rationis &c. Quisquis violator extiterit, sex mensibus communionem privetur, apud Metropolitanum sub poenitentiae censura permaneat corrigendus, &c. Sub ista ergo regula disciplinae non solum Metropolitanus totius suae provinciae Pontifices, vel sacerdotes adstringat, sed etiam ceteri Episcopi subjectos sibi ecclesiarum rectores obtemperare his institutionibus cogant. *Tolet. XI. cap. 3. Leo ep. 4. cap. 1. ad Episcopos Siciliae.*

CAPUT VIII.

Constituimus per consilium sacerdotum, & ordinavimus per civitates legitimos Episcopos. Et idcirco constituimus super eos Archiepiscopos, Abel, & Ardobertum, ut ad judicia eorum de omni necessitate ecclesiastica recurrerent tam Episcopi, quam alius populus. *Suession. sub Pipin.*

TITULUS IX.

DE CURA METROPOLITANI ERGA ECCLESIAM SUAM, ET DIOECESES, ET PERSONAS SUBDITORUM EPISCOPORUM, ET DE SEDE VACANTE.

CAPUT I.

SI Metropolitanus in sua Ecclesia non constituit oconomum, CP. Episcopus constituat: si Episcopus non constituit, tum ejus Metropolitanus. *Nican. II. Ivo part. 5. c. 374. decr.*

CAPUT II.

Si Episcopus inveniatur indoctus, a Metropolitanano proprio, ac deinceps sacerdotes a suo Episcopo, ut doceri possint, admoneantur. *Syn. Rom. sub Eugen. II. Leone IV. c. 4.*

CAPUT III.

Non liceat Metropolitanano, moriente Episcopo, qui sub ejus sede censetur, ejus bona, vel ejus Ecclesiae auferre, vel alienare, sed sint sub custodia cleri ejus ecclesiae, usque ad promotionem alterius, nisi clerici non suscipiant *: tunc enim Metropolitanus ea intacta custodiat, & ordinato Episcopo tradat. *Trull. 35.*

CAPUT IV.

Episcopo e corpore recedente (Metropolitani) electione talis persona ordinanda domui ecclesiasticae procuraretur, quae vel consueta clericis stipendia dispenseret, & creditarum sibi rerum, si forsitan tarditas in Episcopo ordinando successerit, Metropolitanano congruis temporibus reddere possit rationem. *Valent. Hispan. c. 3.*

CAPUT V.

Parentibus, & propinquis decedenti Episcopo, si intestatus obierit, denuntietur, ut sine Metropolitanano, vel comprovincialium sacerdotum conscientia, nihil de rebus defuncti occupare pertentent, sed usque ad ordinationem futuri expectent Antistitis, aut certe si longum fuerit, ad Metropolitanam ordinationem recurrant, &c. Si autem rationabiliter, modesteque unusquisque repetit, quod sibi jure debetur, ei absque aliqua animadverline a Metropolitanano, vel cui injunxerit, aut ratio non negetur. *Valent. Hisp. c. 3.*

CAPUT VI.

Propinqui morientis Episcopi nihil de rebus ejus, absque Metropolitanano cognitione usurpare praesumant. Quod si is, qui recesserit, Metropolitanus fuerit, successoris ejus sententiam, aut concilium sustinebunt. *Toler. IX. c. 7.*

CAPUT VII.

Metropolitanus ex morientis (Episcopi) ecclesia nihil prorsus auferre praesumat, sed solam, quae ad eum pertinet, curam salutarem impendat. *Toler. IX. c. 9.*

CAPUT VIII.

Quae de transgressione (Saphoraci Episcopi) in Aurelianensi synodo nuper habita sunt decreta a Metropolitanano, cui redigendi actio, vel ordinatione de comprovincialibus ejus ecclesiae manet, in memorata urbe scripta servantur. *Parisiens. II. cap. un.*

CAPUT IX.

Sicut Metropolitanis in confinuitos, ceterosque ecclesiasticis ordinibus deditos, sic confinuitis in commisso sibi religiosorum numero vigilandum est, qualiter nescientia talium divinae legis eruditionibus imbuatur. Ita ut Praelatus quisque subditos quaerat, &c. *Tolet. XI. c. 2. Vide Tolet. VIII. c. 8.*

CAPUT X.

Placuit omnibus Pontificibus Hispaniae, atque Galliciae *, salvo privilegio uniuscujusque provinciae, ut licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscunque Regalis potestas elegerit, & dicti Toletani Pontificis iudicium dignos esse probaverit, in quibuslibet provinciis, in praecedentium sedibus praeficere Praesules, &c. Ita tamen, ut post ordinationis suae tempus, intra tres menses proprii Metropolitanani praesentiam videat:

ut

De consecr. dist. 3. Placuit. 25.

Dist. 12. c. 13.

Jac. 1. a.

* Pontifices.

9. q. 3. c. 3. Cum simus.

12. q. 2. c. 48.

Distin. 63. Cum lon- ge, 25. Gallie.

ut ejus auctoritate, & disciplina instructus, condigne susceptæ sedis gubernacula teneat. Quod si non fecerit, excommunicatum se per omnia noverit, excepto si regia jussione impeditum se esse probaverit, &c. *Tolet. XII. c. 6.*

CAPUT XI.

De baptismo, & mysterio sanctæ fidei unusquisque Archiepiscopus suos suffraganeos diligenter, studioseque admoneat, &c. *Arelat. sub Carolo, c. 3.*

CAPUT XII.

Si Episcopus ministerium Ecclesiasticum propter infirmitatem corpoream exhibere non poterit, in Archiepiscopi hoc cum voluntate Episcopi ejusdem ecclesiæ maneat ordinatione, qualiter debitum officium non remaneat. *Melden. cap. 47.*

CAPUT XIII.

Metropolitani munus est dare operam, ut si Episcopus aliquis eligitur ineptus, alius constituatur. Si autem pretio, aut alia re commotus non præstat officium suum, in synodo reprehendatur. *Valent. sub Lothario c. 7. in fin.*

CAPUT XIV.

Singulis Metropolitanis cum suffraganeis suis cura præcipua sit de vita, & opinione, non solum totius cleri, sed etiam ipsorum Episcoporum, ne se per culpam, vel negligentiam suam tales exhibeant, qui merito apud laicos, viles atque infames, ac per hoc in ipso sacro ministerio contemptibiles habeantur. *Valent. sub Loth. c. 19.*

CAPUT XV.

Episcopo de corpore recedente, vicarius illi accedat Episcopus, qui ex more exequiis celebratis statim ecclesiæ illius curam districtissime gerat, descriptioque fidelissima, si fieri potest, inter octavas defuncti sub diligentia præsentis Episcopi peragatur. Dehinc ad Metropolitanam notitiam habita ordinate descriptio deferatur, ut ejus lectione talis persona ordinandæ domus ecclesiasticæ procuretur, quæ vel consueta clericis stipendia dispenset, & creditarum sibi rerum, si forsitan tarditas in Episcopo ordinando successerit, Metropolitanò congruis temporibus reddere possit rationem. *Troslesjan. cap. 14.*

TITULUS X.

ARCHIEPISCOPI EST VOCARE EPISCOPOS AD CONCILIUM.

CAPUT I.

Distinct. 18. Pervenit. 6. Secundum canones sanctorum Patrum, bis singulis annis in unaquaque provincia Episcopi conveniant, ubi Metropolitanus voluerit, ut corrigantur, quæ emerferint. *Chalc. 19. Vid. Antioch. 20. Capitul. lib. 1. c. 13. Ivo part. 4. c. 243. decr. Ans. lib. 6. c. 199.*

CAPUT II.

Distinct. 18. Quoniam. 7. Sextæ synodi Patres semel singulis annis (concilium) fieri voluerunt, &c. Si quis Metropolitanus negligat facere sine aliqua causa necessaria, canonicis pœnis subiicietur. *Nic. en. II. c. 6. Vide*

Trull. 8. Ivo part. 5. cap. 373. decr.

CAPUT III.

De accusat. 35. Gregor. IX. c. 5. eod. tit. in 4. collect. Sicut olim a sanctis Patribus noscitur, institutum, Metropolitanis singulis annis cum suis suf-

fraganeis provincialia concilia celebrent, &c. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. c. 6.*

CAPUT IV.

Ad Arelatensis Episcopi arbitrium synodus est congreganda, ad quam urbem ex omnibus mundi partibus, præcipue Gallicanis, sub sancti Martini tempore legimus celebratum fuisse concilium, atque conventum. Si quis communitus, infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat. *Arel. II. c. 18.*

CAPUT V.

Admoneantur Episcopi ejus provinciæ a Metropolitanò suo, ut ad synodum veniant post tertiam hebdomadam Paschæ, & Id. Oâ. Non fiant autem synodi ab eis sine Metropolitanò (cui de omnibus causis constat permiffum esse iudicium, L.) *Antioch. 20. Vide Nicæn. 5. Ap. 37. G. 38. L. Marr. Bracar. 18. Capitul. lib. 1. c. 13. Burch. lib. 1. c. 44. Ivo lib. 4. tit. 2. c. 3. C. 4. pan. C. part. 5. c. 154. decr.*

CAPUT VI.

Si Episcopus Metropolitanus ad comprovinciales Episcopos epistolas direxerit, in quibus eos ad ordinationem Summi Pontificis, aut ad synodum invitat, postpositis omnibus, excepta gravi infirmitate corporis, aut præceptione Regia, ad constitutum diem adesse non differant. Quod si defuerint, sicut prisca canonum præcepit auctoritas usque ad proximam synodum a charitate fratrum, & ecclesiæ communionem priventur. *Agath. 35. (Vide Tarrac. 6. Aurel. II. cap. 19. Vas. 29.) Burch. lib. 1. cap. 49. Ivo lib. 4. tit. 2. cap. 5. panorm. C. part. 5. cap. 159. decr. Cæsar. lib. 4. cap. 116.*

CAPUT VII.

Si quis Episcoporum communitus a Metropolitanò, ad synodum, nulla gravi intercedente necessitate corporali, venire contempserit, sicut statuta Patrum censuerunt, usque ad futurum concilium cunctorum Episcoporum, charitatis communionem privetur. *Tarr. 6. Vid. Agath. 35.*

CAPUT VIII.

Epistolæ tales per fratres a Metropolitanò sunt dirigendæ, ut non solum e cathedralis ecclesiæ presbyteris, verum etiam de diocesanis ad conciliū trahant, & aliquos de filiis ecclesiæ secularibus secum adducere debeant. *Tarrac. 13. Burch. lib. 1. c. 48. Ivo part. 5. c. 158. decr.*

CAPUT IX.

Cum Metropolitanus fratres, vel comprovinciales suos ad concilium, aut ordinationem cujusque consacerdotis crediderit vocandos, nisi causa evidens extiterit, nullus excuset. *Epaun. 1.*

CAPUT X.

Statuimus, ut frater, & coepiscopus noster Montanus, qui in Metropoli est, ad comprovinciales nostros Domini sacerdotes litteras de congreganda synodo adveniente tempore debeat destinare. *Tolet. II. in fin.*

CAPUT XI.

Nullus Episcoporum, admonente Metropolitanò, nisi certa tædii causa detentus, ad concilium, vel ordinationem consacerdotis venire penitus ulla excusatione detrectet. *Aurel. II. c. 1.*

Distinct. 13. Propter. 4. C. 15.

Dist. 18. c. 13.

Distinct. 1. c. 14.

CAPUT XII.

Metropolitani singulis annis comprovinciales suos ad concilium evocent. *Aurel. II. cap. 2.*

CAPUT XIII.

Unusquisque Metropolitanus in provincia sua cum comprovincialibus suis singulis annis synodale debet opportuno tempore habere concilium, quod si illum infirmitas, aut necessitas certa tenuerit, ut ad constitutum locum adesse non possit, ad suam civitatem suos evocet fratres, ut si intra biennium definitum, temporum tranquillitate concessa, admonitis comprovincialibus a Metropolitana synodus indicta non fuerit, Metropolitanus ipse pro evocationis tarditate, anno integro missas facere non præsumat. Quod si evocati, non corporali infirmitate detenti, adesse suæ evocationi distulerint, simili sententiæ subjacebunt, qui tamen & hanc excusationem sibi noverint esse sublatam, si absentiam suam per vigorem fortis * crediderint excusandam. *Aurel. III. cap. 1.*

CAPUT XIV.

Cuncti Metropolitanus de comprovincialibus suis in provincia sua annis singulis synodum debent congregare. *Aurel. IV. cap. 36.*

CAPUT XV.

Bis ad synodum annis singulis Metropolitanus, & comprovinciales sui in locum, quem deliberatio Metropolitanus elegerit, Deo propitiante conveniant, aut si necessitas fuerit inevitabilis, sicut præcepit auctoritas, vel semel in anno sine cujuslibet excusatione personæ, &c. *Turon. II. cap. 1.*

CAPUT XVI.

In omnibus Patrum conciliis habetur scriptum, ut intra anni circulum unusquisque Metropolitanus Episcopis junctis in unum locum comprovincialibus suis, intra provinciam suam studeat habere concilium, &c. *Aurel. V. cap. 22.*

CAPUT XVII.

Antiquorum Patrum juribus in omnibus custoditis, ad synodum post triennii tempus omnes conveniant, &c. Et hoc adimplere sollicitudinis sit Metropolitanus Lugdunensis Episcopi una cum dispositione magnifici Principis nostri prius definitis locum mediterraneum, ad quem omnes Episcopi sine labore alacres congregentur. *Matisconen. II. cap. 20.*

CAPUT XVIII.

Si nec de fide, nec de communi Ecclesiæ utilitate tractabitur, speciale erit concilium uniuscujusque provincie, ubi Metropolitanus elegerit peragendum, &c. Pro compellendis judiciis, vel sæcularibus viris ad synodum, Metropolitanus studio quidam executor a Principe postuletur. *Tolet. IV. cap. 3.*

CAPUT XIX.

Omni anno ad peragendum celebritatem concilii in Metropolitana sede, tempore, quo Principis, vel Metropolitanus electio definitis, omnes provincie Pontifices adsint. *Tolet. XI. c. 1. 5.*

CAPUT XX.

Statuimus, ut juxta veterem canonem, quotannis fiat synodus Episcoporum, ubi Metro-

litanus voluerit, ubi omnia ecclesiastica negotia terminentur. *Trull. cap. 8. Vide Nicæn. II. cap. 6.*

CAPUT XXI.

Placuit, per singulas provincias bis in anno concilia fieri, convocante Metropolitanus Episcopo omnes provincie Episcopos. *Marr. Brac. cap. 18. Vid. Antioch. 20.*

TITULUS XI.

DE JUDICIIS METROPOLITANORUM.

CAPUT I.

SI quis putaverit, se a proprio Metropolitanus gravari, aut penes Primatem Dioceseos, aut penes universalis Apost. Ecclesiæ Papam judicetur, *Nicæn. 21. apud Jul. epist. 2. cap. 4. Victor epist. 1. in med. Burch. lib. 1. cap. 144. Ivo part. 5. cap. 257. decret. lib. 4. tit. 12. cap. 2. panorm. Anselm. lib. 2. cap. 9. c. 11.*

CAPUT II.

Si Episcopus Metropolitanus, aut iudices suspectos habuerit, aut infensos senserit, apud Primates dioceseos, aut apud Romanæ sedis Pontifices judicetur. *Nicæn. 54. apud Jul. epist. 2. cap. 17. Anicet. epist. 1. Burch. lib. 1. cap. 170. Ivo part. 5. cap. 280. decret.*

CAPUT III.

Quidquid de comprovincialium Episcoporum causis (loquitur de Metropolitanis) suarumque ecclesiarum, & clericorum, atque sæcularium necessitatibus agere, aut disponere necesse fuerit, hoc cum omnium consensu comprovincialium agatur Pontificum, non aliquo dominationis fastu, sed humillima, & concordia omnium administratione. *Nicæn. 61. apud Jul. epist. 2. cap. 23. Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 43. Capitul. lib. 7. cap. 358. c. in addit. cap. 142.*

CAPUT IV.

Archiepiscopi judicia Episcoporum, & majora negotia habeant. Sed si Episcopi reclamaverint, vel eos suspectos habuerint, ad Primates, vel Patriarchas transferantur. *Clement. ep. 1. sub med.*

CAPUT V.

Ad XII. ejusdem provincie iudices, ad quorum judicium omnes causæ civitatum referantur, deferatur negotium. Si autem fuerit ecclesiasticum, apud Episcopos interveniente Primato, si quidem major causa fuerit, si vero minor, Metropolitanus. *Anacl. epist. 1. ante fin.*

CAPUT VI.

Salvo in omnibus Romanæ Ecclesiæ privilegio, nullus Metropolitanus absque ceterorum omnium comprovincialium Episcoporum instantia, aliquorum audiat causas, quia irritæ erunt aliter actæ, quam in conspectu omnium ventilatæ, & ipse si fecerit, coerceatur a fratribus. *Hyg. epist. 1. ante fin. Nicæn. apud Jul. 51. Luc. epist. 1. Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 14. Capit. lib. 6. cap. 106. c. in addit. cap. 146. Burch. lib. 1. cap. 65. Ivo part. 5. cap. 99. c. 174. decret. Anselm. lib. 2. cap. 22. in Rom.*

CAPUT VII.

Archiepiscopus nihil de Episcoporum causis, aut de aliis communibus, juxta statuta Apostolorum, absque cunctorum illorum agat consilio, nec

2. 9. 6. c. 7.
c. 15.

fortis.

9. 9. 3. c. 4.

9. 9. 3. c. 5.

nec

nec illi, nisi quantum ad proprias parochias pertinet, sine suo, quoniam tali gaudet concordia Altissimus, & gloriatur in membris suis, &c. *Anicet. epist. unic. cap. 1.*

CAPUT VIII.

3. 9. 6. 7. Quamvis liceat apud Provinciales, & Metropolitanos, atque Primate eorum, Episcoporum ventilare accusationes, vel criminationes, non tamen licet definire secus, quam prædictum est. Reliquorum vero clericorum causas apud Provinciales, & Metropolitanos, ac Primate, & ventilare, & juste finire licet. *Eleuth. epist. unic. cap. 2. Ivo part. 6. cap. 316. decret. lib. 4. tit. 12. cap. 12. panorm.*

CAPUT IX.

Non liceat Metropolitanis, sicut agere solebant, inconsulto Romano Pontifice, Episcopos damnare, sed communi sanctæ Romanæ Ecclesiæ consilio. *Julius epist. 1. post med. Anselm. lib. 2. cap. 42.*

CAPUT X.

Quamquam comprovincialibus Episcopis una cum eorum Metropolitanis suæ provinciæ causas Episcoporum liceat concorditer agitare, non tamen, sicut in Nicæna synodo est constitutum, licet definire, absque Romani Pontificis auctoritate. *Felix II. epist. 1. cap. 18.*

CAPUT XI.

6. 9. 4. 1. Si Episcopus de aliquibus criminibus judicetur, & de eo Episcopi ejus provinciæ discordent, aliquibus innocentem, aliis nocentem judicantibus, de tota controversia sic fiat. Metropolitanus ex proxima provincia alios evocet, qui judicent, una cum ejusdem provinciæ Episcopis. *Antioch. cap. 14. Marr. Brac. cap. 13. Burch. lib. 1. cap. 150. Ivo part. 5. cap. 263. decret. Anselm. lib. 5. cap. 77. in addit.*

CAPUT XII.

Abbas, si in culpa reperiatur, aut fraude, & innocentem se asserens, ab Episcopo suo accipere noluerit correctionem, ad Metropolitanum iudicium deducatur. *Epaun. cap. 19.*

CAPUT XIII.

Si quæcumque persona contra Episcopum, vel actores Ecclesiæ se proprium crediderit habere negotium, prius ad eum recurrat charitatis studio, ut familiari aditione commonitus, sanare ea debeat, quæ in querimoniam deducuntur, quam rem si differre voluerit, tunc demum ad Metropolitanum audientiam veniatur: de qua re cum litteras suas Metropolitanus ad comprovincialem Episcopum dederit, & causa ipsa inter utrosque quacumque occasione amicis mediis non fuerit definita, ut ipsi Metropolitanis necessarium sit in eodem negotio iterare scriptum, & secundo admonitus, aut mittere, aut venire distulerit, tunc a charitate Metropolitanis sui noverit se esse suspensum, donec ad præsentiam ejus veniens, causæ ipsius, de qua petitur, reddiderit rationem. Quod si paruerit, Episcopum ipsum contra justitiam fatigatum, is, qui eum injusta interpellatione pulsavit, anni spatio a communione ecclesiastica suspendatur. *Aurelian. V. cap. 17.*

CAPUT XIV.

Si aliquid contentionis adversus Episcopum potentior persona habuerit, pergat ad Metropolitanum Episcopum, & ei causas alleget, & ipsius sit potestatis, honorabiliter Episcopum, de quo agitur, evocare, ut in ejus præsentia accusatori respondeat, & oppositas sibi actiones extricet. Quod si talis fuerit immanitas causæ, ut eam solus Metropolitanus definire non valeat, advocet secum unum, vel duos coepiscopos. Quod si & ipsis dubietas fuerit, concilio definito diem, vel tempus instituant, in quo universi rite collecti fratris sui, & coepiscopi causas discutiant, & pro merito, aut justificent, aut culpent. *Marse. II. cap. 9.*

CAPUT XV.

Clerici tam locales, quam diocesani, qui se ab Episcopo gravari cognoverint, querelas suas ad Metropolitanum deferre non differant, ut Metropolitanus non moretur ejusmodi præsumptiones coercere. *Tolet. III. cap. 20. Ivo part. 3. cap. 137. decret.*

CAPUT XVI.

Si diversæ provinciæ duo fuerint sacerdotes, inter quos aliqua disceptatio oriatur, convenientibus in unum Metropolitanis ipsorum, omnis illorum actio eorum iudicio terminetur, ita ut si unus ex Episcopis ab alio Episcopo, aut a quacumque persona inique fuerit aggravatus, communi fratrum studio cum Dei solatio defendatur. *Lugd. cap. 1.*

CAPUT XVII.

Illi ex Pontificibus sententiam excommunicationis merebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti a Metropolitanis distulerint emendare, atque compescere, aut si admoniti, ut in iudicium primæ sedis accedant, aut per se noluerint properare, aut vades suos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Tolet. XII. cap. 8.*

TITULUS XII.

ARCHIEPISCOPUS AUDIT APPELLATIONES, ET QUERELAS, QUÆ DE EPISCOPIS DEFERUNTUR.

CAPUT I.

Placuit & hoc sanctæ synodo, ut quicumque presbyter, aut diaconus a proprio Episcopo depositus fuerit propter aliquod crimen, vel si quamlibet injustitiam se pati dixerit, & non acquieverit iudicio proprii Episcopi, dicens eum suspectum se habere, vel propter inimicitiam, quam erga se tenuerit, vel propter gratiam, quam aliis quibusdam præstare voluerit, idcirco in se fuisse tale operatum, potestatem habeat ad Metropolitanum ipsius provinciæ concurrere, & eam, quam putat injustitiam, dispositionem*, vel aliam læsionem denuntiare. Metropolitanus vero ille libenter suscipiat huiusmodi, & advocet Episcopum, qui deposuit, vel alio modo clericum læsit, & apud se cum aliis etiam Episcopis negotii faciat examen, ad confirmandam scilicet sine omni suspitione, vel destruendam per generalem synodum, & multorum sententiam, cleri-

* depositionem.

clerici depositionem. *Syn. VIII. CP. sub Hadr. II. cap. 26.*

CAPUT II.

12. 7. 3. 6. 4. Si Episcopus iracundus, quod esse non debet, cito in presbyterum, vel Diaconum motus eiicere eum ab ecclesia voluerit, providendum est, ne innocens condemnatur, vel communione privetur. Ejectus potest ad Metropolitanum confugere: si vero is abest, ad vicinum, (*potest ad vicinos Episcopos confugere. L.*) qui de causa diligenter cognoscat*. Audiendæ enim sunt preces supplicum, &c. *Sard. 14. G. 17. L. Vide Nicæn. apud Carth. VI. cap. 6. L. Afr. 101. L. & in epist. ad Bonif. L. ante canones Carth. G. Ivo lib. 5. tit. 5. cap. 4. panorm. & part. 14. cap. 15. decret. Anselm. lib. 3. cap. 68. Cesar. lib. 5. cap. 48.*

CAPUT III.

Si quæcumque persona contra Episcopum, vel actores ecclesiæ habeat negotium, & ab eo commonitus differat sanare querimoniam, ad Metropolitanam audientiam veniatur, de qua re cum litteras suas Metropolitanas ad comprovincialem Episcopum dederit, & causa non fuerit definita, ut ipsi Metropolitanæ necessarium sit in eodem negotio iterare scriptum, & secundo admonitus aut mittere, aut venire distulerit, tunc a charitate Metropolitanæ sui noverit se esse suspensum, donec ad præsentiam ejus veniens, causæ ipsius, de qua petitur, reddiderit rationem, &c. Si vero Metropolitanus a quocumque comprovinciali Episcopo bis fuerit in causa propria appellatus, & eum audire distulerit, ad proximam synodum, quæ constituetur, negotium suum in concilium licentiam habeat exercendi, & quidquid pro justitia a comprovincialibus suis statutum fuerit, studeat observare. *Aur. V. c. 17.*

CAPUT IV.

10. 7. 3. Quia. 6. Clerici locales, & diocesani, qui se ab Episcopo gravari cognoverint, querelas suas ad Metropolitanam deferre non differant, & Metropolitanus non moretur ejusmodi præsumptiones coercere. *Toletan. III. cap. 20. Ivo part. 3. cap. 137. decret.*

CAPUT V.

Si quis sacerdotum secundum statuta concilii Valentini, ad humana decedentis Episcopi membra venire commonitus, pigra voluntate distulerit, appellantis clericis obeuntis Episcopi, apud synodum, sive apud Metropolitanum Episcopum tempore anni unius, nec faciendi missam, nec communicandi habeat omnino licentiam. *Tolet. VII. c. 3. Burch. lib. 1. c. 216. Ivo part. 5. cap. 330. decr.*

CAPUT VI.

16. 7. 6. 31. Filiis, vel nepotibus ejus, qui construxit, vel ditavit ecclesiam, licitum sit, ut si sacerdotem, seu ministrum aliquid ex collatis rebus præviderint defraudari, aut commonitionis honestæ conventionem compescant, aut Episcopo, vel judici corrigenda denuntient. Quod si talia Episcopus agere tentet, Metropolitanus ejus hæc insinuare procurent. *Tolet. IX. c. 1. Burch. lib. 3. c. 182. Ivo part. 3. c. 243. decr.*

CAPUT VII.

Quicumque ex clericis, vel monachis causam contra proprium Episcopum habens, ad Metropolitanum suum causaturus accesserit, non debeat a proprio Episcopo excommunicationis sententia prædamari, antequam per judicium Metropolitanæ sui, utrum dignus excommunicatione habeatur, possit agnosci. Quod si ante judicium quis Episcoporum in talium personas excommunicationis sententiam præmiserit, illis penitus, quos ligaverit, absolutis, in se illam noverit retorqueri sententiam. Quod etiam, & inter Metropolitanos convenit observari, si prægravatus quis a proprio Metropolitanæ ad alterius provincie Metropolitanæ molestiam præssuræ suæ agnoscendam detulerit, aut si inauditus a duobus Metropolitanis, ad regiones auditis negotia sua perlaturus accesserit, & ob hoc excommunicationis jugulum a proprio Episcopo illi videatur infligi. *Tolet. XIII. c. 12.*

TITULUS XIII.

ARCHIEPISCOPUS CIRCUMBEAT DIÆCESIM, CUM OPUS FUERIT.

CAPUT I.

Archiepiscopi parochias visitantes, pro divinitate provinciarum, & facultatibus ecclesiarum XL. vel L. elevationis numerum non excedant. Cardinales vero XX. vel XXV. non excedant. Episcopi XX. vel XXX. &c. *Alex. III. in concil. Lateran. cap. 4.*

CAPUT II.

Quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus per se, aut per Archidiaconum suum, vel idoneas personas honestas, bis, aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumbeat, &c. *Innoc. IV. in conc. gen. Later. cap. 3.*

TITULUS XIV.

NE ARCHIEPISCOPUS AVARITIÆ CAUSA SUFFRAGANEORUM DIÆCESES CIRCUMBEAT.

CAPUT I.

Avaritiam, utpote secundam idololatriam, Paulus magnus execratur Apostolus, cunctos videlicet, qui Christiano vocabulo censentur, ab omni turpi lucro abstinere volens, multo magis ergo iis, qui sacerdotio funguntur, nefas est coepiscopos, & suffraganeos suos per quemcumque modum gravare. Hujus rei gratia definit sancta hæc, & universalis synodus, nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis ad alias accedere, & potestate propria inferiore salut*, & consumere redditus, qui apud illos inveniuntur ad ecclesiasticam dispositionem, & alimenta pauperum: ac per hoc aggravare avaritiæ modo conscientias fratrum, & ministrorum suorum, excepta hospitalitate, quæ aliquando ex necessario transitu fortassis accesserit. Sed & tunc non alia, nisi ex iis, quæ sunt ad præsens, de compendio præparata inveniuntur cum reverentia, & cum timore Dei dignanter accipiat, & maturius propositum iter perambulet, nihil omnino eorum, quæ sunt ecclesiæ illius,

De consib. c. 6. Greg. IX. & in 1. coll.

De her. cap. 13. Gregor. IX. & c. 2. eod. tit. in 4. collect.

Colof. 3. a. 1. Tim. 3. b. Tit. 1. 1. Pet. 5. a.

** in inferiores abuti.*

lius, vel suffraganei Episcopi petens, vel exigens. Si enim unumquemque Episcoporum Ecclesiae propriae rebus cum multa parcitate uti, & nullatenus in proprias utilitates importune, ac sine ratione disperdere, vel consumere redditus ecclesiasticos sacri canones decernunt, qua putas impietate judicabitur dignus, qui aliis commissas ecclesias gravare, vel ambire, ac per hoc sacrilegii crimen incidere non formidat? Quisquis ergo post hanc definitionem nostram tale quid facere tentaverit, poenam a Patriarcha subeat, qui per tempus fuerit, secundum congruentiam injustitiae, ac avaritiae suae, & deponatur, & sequestretur, ut sacrilegus, & alter idololatra factus, juxta magnum Apostolum. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. c. 19.*

CAPUT I. TITULUS XV. ARCHIEPISCOPI A PONTIFICE MAX. A PATRIARCHA, ET A SYNODO JUDICANTUR.

CAPUT I. Metropolitanus haereticus provincialium Episcoporum, & vicinorum Metropolitanorum iudicio subiicitur. *Ephesi. 1.*

CAPUT II. Si clericus cum suo, vel alieno Episcopo controversiam habet, a synodo provinciae iudicatur. Si vero cum Metropolitanis Episcopis, vel clericis litigat, apud Primatem diceceseos, vel CP. sedem iudicem accipiat. *Chalc. 9. c. 17. Aquisgr. 86. Nicol. in epist. ad Mich. Imper. Ivo part. 6. cap. 360.*

CAPUT III. Divina Scriptura dicente, *Maledictus omnis homo, qui facit opus Domini negligenter*; quidam Metropolitanorum in extremam negligentiam, & desidiam delapsi, praeciputionibus suis subjectos ad se adducunt Episcopos, & committunt eis ecclesiae propriae divina officia, & litanias & cuncta omnino sacra, quae ad se pertinent ministeria*, ita ut per illos celebrent omnia, quae per semet alacriter agere debuerunt, ac per id eos, qui Episcopalem dignitatem meruerunt, quodam modo clericos sibi subjectos exhibeant. Vacant autem eidem* praeter ecclesiasticas leges secularibus curis, atque dispositionibus, dimittentes perseverare in orationibus, & obsecrationibus pro suis delictis, ac populi ignorantibus, quod nullquam apud alios penitus invenitur, cum sit canonicis nimirum contrarium omnino praecipitis, & quod saevius* est, quia suis stipendiis per distinctas mensium vices praecipere dicuntur praedicta perficere ministeria, quod ab Apostolico munimine modis omnibus ostenditur alienum. Haec autem omnia magnis, & multis, & vehementissimis damnationibus dignos huiusmodi statuunt, probantur enim tales per haec, quae faciunt, etiam Satanae iactantia, & superbia languere. Quisquis ergo Metropolitanorum post hanc sanctae, & universalis synodi definitionem, eadem audacia, vel superbia, & contemptu abusus, non per se cum timore Dei, & alacritate, seu conscientia bona, debita ministeria in propria civitate, sed per suffraganeos Episcopos suos efficere

tentaverit, poenas exsolvat coram proprio Patriarcha, & aut corrigatur, aut deponatur. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. c. 24.*

CAPUT IV. Similiter Episcopos concurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui a Metropolitibus suis (*quamlibet injustitiam pari dicunt*) ut apud Patriarcham de Metropolitibus, qui sub ipso sunt, justam, & sine suspitione sententiam, negotium, quod movetur, accipiat. Insuper etiam nullo modo quisquam Metropolitanorum, vel Episcoporum a vicinis Metropolitibus, vel Episcopis provinciae suae iudicetur, licet quaedam incurrisse criminum perhibeatur, sed a solo Patriarcha proprio iudicetur, &c. Si quis autem non acquieverit iis, quae a nobis edita sunt, excommunicatus existat. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. c. 26.*

CAPUT V. Metropolitanum delictum superioris iudicio relinquitur ex parte concilii nuntiandum, &c. *Inn. III. in conc. gen. Lat. c. 30.*

CAPUT VI. Constitutum est, ut Aemilia tota cum suis urbibus, id est, Placentia, Parma, Regio, Mutina, Bononia, numquam ulterius Ravennati Metropoli subiicerentur. Haec enim Metropolis pene jam annos centum contra sedem Apostolicam exererat se, nec solum ejus praedia usurpaverat, sed ipsam Romanam Ecclesiam aliquando invalit. Guibertus ejus Metropolis incubator. *Synod. apud Guardastall. sub Paschas. II. c. 1.*

CAPUT VII. Delatum est conventui nostro Epistolium confusae confessionis, & abolendae subscriptionis, quo Potamius Bracarenis Ecclesiae Episcopus de factis propriis, suis annotarat articulis &c., tunc solitarie tantum, secretimque adunatis Pontificibus Dei, praedictum Episcopum adesse coram nobis fecimus, &c. qui scripturam recognovit, &c. & cum unius Dei nominis juramento vera esse dixit, unde etiam per novem ferme menses sponte deseruisse regimen ecclesiae suae, & ergastulo quodam pro admissio flagitio aeternae poenitentiam se conclusisse dixit, tunc per fidelem confessionem agnito, quod tactu femineo forduisset: licet hunc paterna antiquitas sacris regulis deiicere ab honore decernat, nos tamen non abstulimus nomen honoris, quod ipse sibi sui criminis confessione jam abstulerat, sed decrevimus perpetua poenitentia hunc inservire officiis, & arumnis, &c. Tunc venerabilem Fructuosum ecclesiae Dumilensis Episcopum communi omnium nostrum electione constituimus ecclesiae Bracarenis gubernacula continere, ita ut omnem Metropolim provinciae Galliciae, cunctosque Episcopos, populosque conventus ipsius, omniumque curam animarum Bracarenis ecclesiae gubernandum suscipiat, &c. *Ex concilio Valentino Galliae tit. 4. Nec illud fratres, Sc. Tolet. X. in fine.*

CAPUT VIII. Similiter, & a supradictis Patribus (*Nicenis*) est definitum consonanter, ut si quisquam Episcoporum, aut Metropolitanorum, aut comprovinciales, vel iudices suspectos habuerit, vestram fan-

De prob. 29. Greg. IX. c. 5. eod. tit. in 4. coll.

11. q. 1. c. 47.

Hier. 48. b.

** mysteria.*

** iidem, f.*

** certius.*

sanctam Romanam interpellet sedem, &c. *Athan.*
& alii ad Fel. II. in med.

CAPUT IX.

Ego Manasses Remensis Archiepiscopus pro superbia non dimisi, quod non venerim ad synodum Augustudunensem, ad quam me Diensis Episcopus (*Legatus Apostolicus*) vocavit. Si vocatus nuntio, vel litteris Apostolicæ sedis fuero, nullo malo ingenio, & nulla fraude me subtraham, sed veniens definitioni, & iudicio hujus Ecclesiæ fideliter obediam. *Apud Gregor. VII. lib. 5. reg. ep. 17. post princ.*

TITULUS XVI.

NIHIL METROPOLITANUS SINE EPISCOPIS, NIHIL EPISCOPI SINE METROPOLITANO AGERE DEBENT; EXCEPTIS IIS, QUÆ AD SINGULORUM PAROCHIAS PERTINENT.

CAPUT I.

Salvo in omnibus Romanæ Ecclesiæ privilegio nullus Metropolitanus, absque ceterorum omnium comprovincialium Episcoporum instantia aliquorum, audiat causas eorum, quia irrita erunt, immo & causam in synodo pro facto dabit. *Nicæn. LI. apud Jul. ep. 2. c. 14. Hygin. ep. 1.*

CAPUT II.

Si quis Metropolitanus Episcopus, nisi quod ad suam solum pertinet parochiam, sine consilio & voluntate omnium comprovincialium Episcoporum, aliquid agere tentaverit, gradus sui periculo subiacebit, & quod egerit, irritum habeatur: sed quidquid de comprovincialium Episcoporum causis, suarumque ecclesiarum, & clericorum, atque sæcularium necessitatibus agere, aut disponere necesse fuerit, hoc cum omni consensu comprovincialium Pontificum agatur, non aliquo dominationis fastu, sed humillima, & concordii administratione, sicut Dominus ait: *Non veni ministrari, sed ministrare*, & alibi: *Qui major est vestrum, erit minister vester*, & reliqua. Similiter & ipsi comprovinciales Episcopi, cum ejus consilio, nisi quantum ad proprias Parochias pertinet, agant, juxta sanctorum Patrum constituta, ut uno ora sancta glorificetur Trinitas in sæcula. *Nic. LXI. apud Jul. epist. 2. cap. 23. Anselm. lib. 3. cap. 88.*

CAPUT III.

Episcopos uniuscujusque gentis nosse oportet eum, qui in eis est primus, & existimare, ut caput, & nihil facere, quod sit arduum, aut magni momenti, præter illius sententiam: illa autem facere unumquemque, quæ ad suam parochiam pertinent, & pagos, qui ei subsunt, sed nec ille absque omnium sententia aliquid agat. *Ap. 34. G. 34. L.*

CAPUT IV.

Archiepiscopus nihil de (*Episcoporum*) causis aut de aliis communibus, juxta statuta Apostolorum, absque cunctorum illorum agat consilio: nec illi, nisi quantum ad proprias parochias pertinet, sine suo, quoniam tali gaudet concordia Altissimus, & gloriatur in membris suis, &c. [Si autem aliquis Metropolitanorum inflatus

fuerit, & sine omnium comprovincialium præsentia, vel consilio Episcoporum, aut eorum, aut alias causas, nisi eas tantum, quæ ad propriam suam parochiam pertinent, agere, aut eos gravare voluerit, ab omnibus districtè corrigatur, ne talia deinceps præsumere audeat. Si vero incorrigibilis, eisque inobediens apparuerit, ad hanc Apostolicam sedem, cui omnia Episcoporum judicia terminare præcepta sunt, ejus contumacia referatur, ut vindicta de eo fiat, & ceteri timorem habeant, &c. *Anicet. ep. 1. post princ. & in med. Hadr. c. 23. ad Episcop. Med. Capitul. lib. 7. c. 493. Burch. lib. 1. c. 63. Ivo lib. 4. tit. 4. c. 1. panorm. & part. 5. c. 54. decr. Anselm. lib. 2. cap. 21. in Rom.*

CAPUT V.

Item constituimus, sicut & a sanctis Apostolis, eorumque successoribus decretum reperimus. Si quis Metropolitanus Episcopus, &c. (*ut Nic. 61. apud Jul. ep. 2. c. 23. & Call. ep. 2.*) Similiter auctoritate fulti Apostolica præcipimus, ut [nullus Metropolitanus Episcopus absque ceterorum omnium comprovincialium Episcoporum instantia aliquorum, audiat causas eorum, quia irrita erunt, & ipse causam pro facto dabit. *Lucius ep. 1. post princ. Hadr. c. 43. ad Ep. Med. Burch. lib. 1. c. 66. Ivo lib. 4. tit. 4. cap. 2. panorm. & part. 5. cap. 100. & 101. decr. Anselm. lib. 3. cap. 88.*

CAPUT VI.

Nullus Primas, vel Metropolitanus diocæsani ecclesiam, vel parochiam, aut aliquem de ejus parochia præsumat excommunicare, vel judicare, vel aliquid agere absque ejus consilio, vel iudicio, sed hoc observet, quod ab Apostolis, ac Patribus, & prædecessoribus nostris est statutum, & a nobis confirmatum. Id est, si quis Metropolitanus Episcopus, nisi quod ad suam solummodo propriam pertinet parochiam, sine consilio, ac voluntate omnium comprovincialium Episcoporum extra aliquid agere tentaverit, gradus sui periculo subiacebit, & quod egerit, irritum habeatur, & vacuum. Sed quidquid de provincialium coepiscoporum causis, eorumque ecclesiarum, & clericorum, atque sæcularium necessitatibus agere, aut disponere necesse fuerit, hoc cum omni consensu provincialium agatur Pontificum, nec aliquo dominationis fastu, sed humillima, & concordii administratione, sicut Dominus ait: *Non veni ministrari, sed ministrare*, & alibi: *Qui major est vestrum, erit minister vester*, & reliqua. Similiter ipsi comprovinciales Episcopi cuncta cum ejus consilio, nisi quantum ad proprias pertinet parochias, agant, juxta sanctorum constituta Patrum, qui quamvis aliquo temporum intervallo nos antecesserint, ab uno tamen, eodemque puritatis fonte veritatis, & fidei lumen hauserunt, &c. [Nullus primas, aut Metropolitanus, aut Episcopus alterius adeat civitatem, aut ad possessionem accedat, quæ ad eum non pertinet, & alterius Episcopi est parochiæ, super cujusquam dispositione, nisi vocatus ab eo, cujus juris esse dignoscitur, aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut judicet, si sui

9. 9. 3. c. 4.
Salvo.

9. 9. 3. c. 7.
Nullus. §. 1.

Matt. 20. d.
Marc. 10. g.

9. 9. 3. Nul-
lus. c. 7.

9. 9. 3. c. 7.

Matt. 19. d.

Marc. 10. g.

9. 9. 2. c. 3.
& c. 3. de
paroch.

si sui gradus honore potiri voluerit: si aliter, præsumpserit, damnabitur, & cooperatores, atque consentientes, &c. *Call. ep. 2. post princ. Hadr. c. 43. ad Episc. Med. Burch. lib. 1. cap. 66. Ivo lib. 4. tit. 4. c. 2. p̄norm. & part. 5. c. 100. & part. 14. cap. 72. decr. Anselm. lib. 3. c. 88. & lib. 6. c. 119. Casarav. lib. 5. c. 18.*

CAPUT VII.

Episcopi in singulis provinciis sciant eum, qui præest Metropoli, & curam totius provinciæ suscipere, propterea quod in Metropolim undique concurrunt omnes, qui negotia habent; unde vitium est honore quoque eum præesse, nihilque excedere Episcopos sine eo, juxta veterem, & observatum Patrum canonem: his exceptis, quæ ad singulas parœcias competunt, & vicos, qui sub eis sunt. Namque singuli Episcopi suæ parœciæ habent potestatem, & eam administrant pro singulorum pietate, & providere possunt omnem vicum, qui sub sua urbe est, ut ordinare presbyteros, & diaconos, & cum judicio singula discernant, nihilque amplius computare, sine Metropolitanano Episcopo. Ipse quoque nihil tentet sine aliorum sententia. *Antioch. 9. Mart. Brae. c. 4. Capitul. lib. 1. c. 8.*

CAPUT VIII.

Anathema sine consensu Archiepiscopi, aut cœpiscoporum, prælata etiam evangelica admonitione (*Episcopus*) nulli imponat. *Meld. c. 56.*

TITULUS XVII.

DE HIS, QUÆ ARCHIEPISCOPI FACERE PROHIBENTUR.

CAPUT I.

Salvo in omnibus Romanæ Ecclesiæ privilegio, nullus Metropolitanus, absque ceterorum omnium comprovincialium Episcoporum instantia aliquorum audiat causas eorum, quia irritæ erunt, immo & causam in synodo pro facto dabit. *Nicæn. L. apud Jul. ep. 2. c. 14.*

CAPUT II.

Non licet Metropolitanano inconsulto Romano Pontifice Episcopos damnare. *Julius ep. 1. post med.*

CAPUT III.

3. 4. 6. c. 6. Discutere namque Episcopos, & summas ecclesiasticorum negotiorum causas Metropolitanano una cum omnibus suis comprovincialibus, ita ut nemo ex eis desit, & omnes in singulorum concordent negotiis, licet: sed definire eorum, atque ecclesiasticarum summas querelas causarum, vel damnare Episcopos absque hujus sanctæ sedis auctoritate minime licet. *Damas. ep. 3. c. 2. Anselm. lib. 2. c. 60. Tarrac. lib. 2. c. 45.*

CAPUT IV.

Didicimus libere inexplorata vitæ homines, quibus etiam fuerint numerosa conjugia, ad præfatas dignitates, (*Episcopatum, presbyteratum, & diacon.*) prout cuicumque libuerit, aspirare, quod non tantum illis, qui ad hæc immoderata ambitione perveniunt, quantum Metropolitanis specialiter Pontificibus imputamus, qui dum inhibitis ausibus connivent, Dei nostri, quantum in se est, præcepta contemnunt, &c. *Syric. ep. 1. cap. 8.*

Tom. V.

CAPUT V.

Ordinationem sibi singuli Metropolitanani suarum provinciarum, cum his, qui ceteros sacerdotii antiquitate præveniunt, restituito sibi per nos jure defendant. Alienum jus alter sibi non audeat vindicare, suis limitibus, suis terminis sit unusquisque contentus, & privilegium sibi debitum in alium transferre se posse, noverit non licere. Quod si quis negligens Apostolicas functiones, plus gratiæ tribuens personali, sui honoris desertor esse voluerit privilegium suum in alium transferre posse se credens, non is, cui cesserit, sed is, qui intra provinciam antiquitate Episcopali ceteros prævenit, sacerdotes ordinandi sibi vindicet potestatem. *Leo ep. 67. sive 87. Episcopis Vienn. provinc. post med.*

CAPUT VI.

Hoc etiam placuit custodiri, ut nihil contra magnam synodum Metropolitanani existiment vindicandum. *Arel. II. c. 37.*

CAPUT VII.

Nullus Metropolitanus cuicumque laico dignitatem Episcopatus tribuat, sed nec reliqui Pontifices presbyteri, vel diaconatus honorem conferre præsumant, nisi anno integro fuerit ab eis præmissa conversio. *Arel. III. cap. 2.*

TITULUS XVIII.

DE VARIIS QUIBUSDAM METROPOLLITANIS ECCLESIIIS, QUARUM MENTIO FIT IN CONCILIIIS, ET PONTIFICUM EPISTOLIS.

CAPUT I.

Contentio de Metropoli, & leges de Metropoli Nicææ, & Nicomediæ. *Chalc. act. 13.*

CAPUT II.

Damasus Stephano Archiepiscopo concilii Mauritanæ, & universis Episcopis Africanæ provinciæ. *Damas. epist. 3. in princ.*

CAPUT III.

Bonifacius Episcopus urbis Rom. Hilario Episcopo Narbonensi (*Metropolitano Bonifac.*) *epist. 3.*

CAPUT IV.

De Attico veteris Epiri Metropolitanano Antistite. *Leo epist. 82. ad Anastas. Theff.*

CAPUT V.

De Metropolitanano Episcopo provinciæ Venetiæ. *Leo ep. 55. ad Septimum Episcopum Altrini, sive epist. 83.*

CAPUT VI.

Ad Ravennium Arelatensem Archiepiscopum gratulatoria, & admonitoria. *Leo ep. 68. sive 88.*

CAPUT VII.

Frater, & cœpiscopus noster ingenuus Ebreundenis alpium maritimarum provinciæ Metropolitanus, &c. *Hilarius epist. 3.*

CAPUT VIII.

De civitate, quæ nuper Agrippina vocabatur, nunc vero Colonia, juxta petitionem Francorum nostræque auctoritatis præceptum, nomini tuo Metropolim confirmabimus, &c. *Zac. epist. 4. in fine.*

CAPUT IX.

In Thessalonicensi Metropoli multi presbyteri,

N

ri,

ri, & diaconi alieni versantur. De his servantur canones, qui de Episcopis disponunt. *Sard. 16. 17. G. 29. L.*

CAPUT X.

Urbs Tarraconensis Metropolitana. *Tarrac. in proem. Ger. 1.*

CAPUT XI.

Cum Galliciae provinciae Episcopi in Metropolitana Bracarum ejusdem provinciae ecclesiae confederissent, Lucretius memoratae Metropolitanæ ecclesiae Episcopus dixit, &c. *Bracar. I. in pr.*

CAPUT XII.

Profuturus Metropolitanæ Ecclesiae Episcopus, &c. *Bracar. I. c. 18. 22.*

CAPUT XIII.

Gallicie provincie Episcopi tam ex Bracarensi, quam ex Lucensi synodo cum suis Metropolitanis in Metropolitana Bracarensi ecclesia convenerunt. Martinus Bracarensis Episcopus dixit, &c. Nitigis Lucensis ecclesiae Episcopus dixit, &c. *Brac. II. in proem.*

CAPUT XIV.

Martinus Bracarensis Metropolitanæ ecclesiae subscripsi. Nitigis Lucensis Metropolitanæ ecclesiae Episcopus subscripsi. &c. *Brac. II. in fine.*

CAPUT XV.

Mausona in Christi nomine Ecclesiae catholice Emeritenfis Metropolitanus Episcopus provinciae Lusitaniae, &c. subscripsi. *Tolet. III. in fine.* Postea Toletanus, & Narbon. & Bracar.

CAPUT XVI.

Isidorus in Christi nomine Spalensis ecclesiae Metropolitanus subscripsi. *Tolet. IV. in fine.*

CAPUT XVII.

Eugenius Toletanae ecclesiae provinciae Carthagenensis Metropolitanus Episcopus subscripsi. *Tolet. V. in fine.*

CAPUT XVIII.

Orontius in Christi nomine sanctae Emeritenfis ecclesiae Metropolitanus Episcopus subscripsi. *Tolet. VI. in fine.*

CAPUT XIX.

Eugenius indignus Toletanae sedis Metropolitanus Episcopus subscripsi. *Tolet. X. in fine.*

CAPUT XX.

Ego Quiricus urbis regiae Metropolitanus Episcopus hæc gesta synodica subscripsi. *Toletan. XI. in fine.*

CAPUT XXI.

Toletanus Archiepiscopus Metropolitanus Carthagenensis provinciae. *Toletan. sub Gundemaro Rege.*

CAPUT XXII.

Stephanus Archiepiscopus concilii Mauritaniae, & universi Episcopi de tribus conciliis Africanæ provinciae. *Stephanus ad Damasc.*

CAPUT XXIII.

Vetus mos viget in provinciis Europæ, quod singuli Episcopi duos, vel tres sub se habent Episcopos; unde Heracleæ Episcopus sub se habet Heracleam, & Panlon; Episcopus autem Byzæ Byzen, & Arcadiopolim; Cærensis Cælon, & Calliopolim, Episcopus Sabladia Sabladiam,

& Aphrodisiadem, &c. *Libellus Euprepis Episcopi Byzæ datus in Ephes. synodo.*

TITULUS XIX.

COMMUNIA DE ARCHIEPISCOPIS.

CAPUT I.

Quoniam consuetudo viget, & antiqua traditio est, ut Æliensis Episcopus honoretur; habet is quidem honorem, sed Metropoli sua dignitas servetur. *Nicæn. c. 7.*

CAPUT II.

Placuit sancto, generalique concilio, ut unicuique provinciae jura sua, quæ antiquitus, & ab initio ad eam pertineant, integra, & inviolata servantur, secundum jam inveteratum, & antiquum morem: potestate facta cuique Metropolitanano, ut ad suam cautionem actorum excipiat exempla, &c. *Ephes. decr.*

CAPUT III.

Si Episcopus formam sibi præscriptam in conferendis prædictis non servat (loquitur de Decanatu, & Archidiaconatu, & beneficiis parochialibus) potestatem suam amittat, & per Capitulum, aut per Metropolitanum, si per Capitulum concordare nequiverit, ordinentur. *Alex. III. in concil. Lat. c. 3. in fine.*

CAPUT IV.

Si Episcopus, & Capitulum conferre (præbendas ecclesiasticas seu qualibet officia) neglexerint, Metropolitanus de ipsis secundum Deum absque illorum contradictione disponat. *Alex. III. in concil. Later. c. 8. in fine.*

CAPUT V.

Si dominus temporalis requisitus, & monitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab hæretica feditate, per Metropolitanum, & comprovinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur, & si satisfacere contempserit, intra annum, significetur hoc in nullo Pontifici, &c. *Innoc. III. in conc. gen. Later. c. 3.*

CAPUT VI.

Provinciæ multo ante Christi adventum tempore divisæ sunt maxima ex parte, & postea ab Apostolis, & beato Clemente prædecessore nostro ipsa divisio est renovata, &c. *Anaclet. epist. 2. post med. Ivo lib. 4. tit. 3. c. 1. Panorm. & part. 5. c. 53. decr. Casar. lib. 2. c. 73.*

CAPUT VII.

Hoc ad præmissa adjungimus, ne benedictionem, quæ divina esse creditur, per impositionem manus, quis pretio comparet, &c. ne ille se a culpa æstimet alienum, qui, etsi ipse quidam a redemptione liber initia verit benedictione mystica sacerdotem, & tamen ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit, &c. Adversus hæc facilius Deo adjuvante providebitur, si circa Metropolitanos privilegia a sanctis Patribus constituta permaneant, si Metropolitani circa parochias suas ordinem suum ea, qua decet, veneratione custodiant: ut nec electio Præfulis empta detur pretiis, & nec obsequentis sit quæ sita operibus, &c. *Hormis. ep. 4. c. 2.*

CAPUT VIII.

Episcopus, qui in aliena provincia, sine licentia Metropolitanani, vel Episcoporum ejus provinciae,

Dist. 65. c. 7.

De elect. c. 7. Greg. IX. & 16. eod. tit. in 1. coll.

De concess. præb. c. 2. Gregor. IX. & in 1. coll.

De her. cap. 13. Gregor. IX. & c. 2. eod. tit. in 4. coll.

Dist. 99. c. 1.

9. q. 2. Nul. lum. 6:

ciae, ordinat clericos, depositus a synodo censetur. *Antioch. 1. 3. Mart. Brac. 7. Burch. lib. 1. cap. 108. Ivo part. 5. cap. 210. decret. Ans. lib. 6. c. 198.*

CAPUT IX.

Dist. 92. c. 8. Si quis Episcopus ecclesia carens ad vacantem ecclesiam se irrepserit, & sine perfecta synodo eam sedem usurpet, hunc ejectum (*excommunicatum, L.*) esse censemus, licet a toto populo recipiatur.

Illa autem est perfecta synodus, in qua Metropolitanus interest. *Antioch. 16. Mart. Bracar. 9. Chalced. act. 12. G. 11. L. Burch. lib. 1. c. 39. Ivo part. 5. cap. 150. decret. Cas. l. 4. c. 48. Farr. l. 6. cap. 67.*

CAPUT X.

Si Archiepiscopus morbi causa non potest munus suum exequi, utatur consilio coepiscoporum suorum in administratione rerum ecclesiasticarum. *Melden. cap. 47.*

LIBER QUARTUS.

De Episcopis, sive Pontificibus, vel Sacerdotibus.

TITULUS I.
DE POTESTATE, ET DIGNITATE
EPISCOPI.

CAPUT I.

Cap. 1. de summ. Trin. Greg. IX. & in 4. coll. **E**T hoc utique sacramentum altaris nemo potest conficere, nisi sacerdos fuerit rite ordinatus, secundum claves Ecclesiae, quas ipse concessit Apostolis, & eorum successoribus JESUS CHRISTUS. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. cap. 1.*

CAPUT II.

Matth. 18. Ecclesiae claves Episcopos esse dicebat: *Petrus Apostolus.* Ipsi enim habent potestatem claudere caelum, & aperire portas ejus, quia claves caeli facti sunt, &c. *Quaecumque alligaveritis super terram, &c. quaecumque solveritis, &c.* Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quamcumque petierint, fiet illis, &c. *Ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, &c.* & Propheta dicit: *Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, ministri Dei nostri, dicitur vobis, fortitudinem gentium comederis, & in gloria eorum superbiatis, &c. Clem. ep. 1. post medium.*

CAPUT III.

Matth. 18. Jo. 20. f. Quod sedes in Episcoporum ecclesiis excelsae constitutae, & praeparatae inveniuntur, ut thronus, speculationem, & potestatem judicandi, & solvendi, atque ligandi a Domino sibi datam materiam docent, unde ipse Salvator in Evangelio ait: *Quaecumque ligaveritis, &c. & quaecumque solveritis, &c.* & alibi: *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, &c.* Ideo ista praetulimus, ut intelligatis potestatem Episcoporum vestrorum, in eisque Deum veneremini: & eos, ut animas vestras diligatis, & [quibus illi non communicant, non communicetis, & quos ejecerint, non recipiatis. Valde enim timenda est sententia Episcopi, licet injuste liget aliquem, quod tamen summopere praevidere debet. *Urban. epist. vn. post med. Burch. lib. 11. cap. 1. Ivo part. 14. c. 74. decret. Ans. lib. 6. c. 145. & lib. 12. c. 25.*

CAPUT IV.

II. 9. 3. cap. 14. Absit, ut quidquam sinistrum de his loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos nos etiam Christiani sumus, qui claves regni caelorum ha-

bentes, ante judicii diem judicant. Veteri quidem lege habetur, quicumque sacerdotibus non obtemperasset, aut extra castra positus lapidabatur a populo, aut gladio cervice subjecta contemptum expiabat cruore. Nunc vero inobediens spiritali animadversione truncatur, & ejectus ab Ecclesia rabido daemonum ore decerpitur. *Anteros epist. 1. post med. Hieron. ad Heliodor. ep. 1. Ivo epist. 57. ad Landonem presbyterum.*

CAPUT V.

Dist. 96. cap. 10. Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter mundus hic regitur, auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. In quibus tanto gravius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus hominum in divino reddituri sunt examine rationem. Nosti etenim, quod licet praesideas humano generi dignitate, rerum tamen Praesulibus divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas tuae salutis expetis, inque sumendis caelestibus sacramentis, eisque disponendis, subdi te debere cognoscis religionis ordine potius, quam praesesse. Itaque inter haec, ex illorum te pendere iudicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. *Gelas. epist. 5. ad Anast. Imp. post princ. Vide Greg. VII. lib. 8. ep. 21. Trosl. cap. 2. Paris. I. cap. 3. Capit. lib. 5. cap. 167. Ivo lib. 5. tit. 3. cap. 28. part. 1. panorm. & part. 5. cap. 378. decret. Anselm. lib. 1. cap. 71. Tarxac. lib. 4. cap. 17.*

CAPUT VI.

Beatus Ambrosius non solum Regem, sed etiam revera Imperatorem Theodosium moribus, & potestate non tantum excommunicavit, sed etiam ne praesumeret in loco sacerdotum in ecclesia manere, interdixit. *Gregor. VII. lib. 4. registr. epist. 2. ante med.*

CAPUT VII.

Dist. 96. a 10. Duo sunt. Honor, & sublimitas Episcopalis, si Regum fulgori comparatur, & Principum diademati, longe erit inferius, quam si plumbi metalli ad auri fulgorem compares. *Haec Ambr. lib. de dignitate Sacerdotati cap. 2.* Haec non ignorans Constantinus Magnus Imperator, non primum sessionis, sed ultimum inter Episcopos elegit locum; scivit enim, quia *superbis Deus resistit, humilibus dat gratiam.* *Greg. VII. lib. 4. registr. epist. 2. post med. Ivo lib. 5. tit. 3. cap. 28. panorm. & part. 5. cap. ult. decret. Ans. lib. 1. cap. 81.*

CAPUT VIII.

d. cap. 10. Quanta sit sacerdotii dignitas, quantaque sublimitas Episcopalis, beatus Ambrosius, Doctor scilicet eximius, vestram doceat magnitudinem, vestramque instruat providentiam, in Pastoralis suo sic ponens: „Honor igitur fratres, & sublimitas“, &c. ut supra. *Greg. VII. lib. 11. registr. epist. 2. in fin.*

CAPUT IX.

Constat sacerdotes vicarios esse Apostolorum, & luminaria mundi. *Parif. sub Ludovic. & Loth. lib. 1. in princ.*

CAPUT X.

Vide dist. 96. cap. 10. Duo. Totius sanctæ Dei Ecclesiæ corpus in duas eximias personas, in sacerdotalem videlicet, & regalem divisum esse novimus. De qua re Gelasius ad Anastasium, &c. Fulgentius quoque in libro de veritate prædestinationis, & gratiæ ita scribit: „Quantum pertinet [inquit] ad hujus temporis vitam, in Ecclesia nemo Pontifice potior, & in sæculo Christiano Imperatore celsior invenitur“. *Parif. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 3. Aquisgr. II. sub Lud. in princ. Capit. lib. 5. cap. 167.*

CAPUT XI.

Petimus humiliter vestram excellentiam, ut per vos filii, & proceres vestri nomen, potestatem, vigorem, & dignitatem sacerdotalem cognoscant. Quod ex verbis Domini facile intelligere possunt, quibus beato Petro, cujus vicem indigni gerimus, ait: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in celo*; & alibi discipulis generaliter dicit: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Illud etiam ad exemplum eis reducendum est, quod in Ecclesiastica historia Constantinus Imperator Episcopis ait: *Deus, inquit, constituit vos sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque judicandi: & ideo nos a vobis recte judicamur, vos autem non potestis ab hominibus judicari.* *Parif. sub Ludov. & Loth. lib. 3. cap. 8. Aquisgr. II. sub Ludov. part. 4. cap. 5.*

CAPUT XII.

Licet sanctorum decedentium sacerdotum vita, & meritis longe inferiores simus, idem tamen sacrum ministerium, quod indigni suscepimus, non minoris auctoritatis, & dignitatis existit. Et quamquam tanto ministerio indigni simus, propter illum tamen, cujus ministerium gerimus, in nobis non est contemnendum. *Parif. sub Ludovico, & Lothar. lib. 3. cap. 9. Aquisgr. II. sub Ludov. part. 4. cap. 5.*

CAPUT XIII.

Primo visum est normam universæ religionis, atque ecclesiasticæ disciplinæ duabus consistere personis, Pontificali videlicet, atque Imperiali, de qua re Gelasius Romanæ sedis venerabilis Episcopus ad Anastasium scripsit, &c. *Aquisgr. II. sub Lud. in princ.*

CAPUT XIV.

Constat Ecclesiam peregrinantem duabus præfentialiter personis gubernari, sacerdotali scilicet, ac regali, quatenus auctoritate Episcopali, at-

que Imperiali censura, intrinsecus, & extrinsecus circumseptæ, liberius modum proprium valeant conservare. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 4. cap. 5.*

CAPUT XV.

Quamvis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat Dominus & dicat: *Sicut misit me Pater, &c. accipite Spiritum sanctum, &c.* Hoc erant utique & ceteri Apostoli, quod fuit & Petrus, sed exordium ab unitate proficiscitur, &c. Quam unitatem tenere firmiter, & vindicare debemus, maxime nos Episcopi, qui in Ecclesia præsidemus, ut Episcopatum quoque ipsum unum, atque indivisum probemus, &c. Episcopatus unus est, cujus a singulis in solidum pars tenetur, Ecclesia una est, &c. *Cyprian. de unitate Eccles. post princip. Anselm. lib. 1. c. 10. Tarrac. lib. 1. c. 291. & 292.*

TITULUS II.

DE INSTITUTIONE EPISCOPORUM, ET DE OFFICIO IPSORUM.

CAPUT I.

Initium Sacerdotii Aaron fuit, licet Melchisedec prior obtulerit sacrificium, & post hunc Abraham, Isaac, & Jacob, sed hi spontanea voluntate, non sacerdotali auctoritate ista fecerunt. Ceterum Aaron primus in lege sacerdotale nomen accepit, primusque Pontificali stola indutus victimas obtulit, &c. Quo loco contemplari oportet Aaron summum Sacerdotem, id est, Episcopum fuisse, porro filios ejus presbyterorum demonstrasse figuram, &c. [In novo autem Testamento post Christum Dominum nostrum, a Petro sacerdotalis cœpit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia Christi datus est, dicente Domino ad eum: *Tu es Petrus, &c.* Ceteri Apostoli cum eodem pari consortio honorem, & potestatem acceperunt, ipsumque Principem eorum esse voluerunt. Qui etiam jubente Domino in toto orbe dispersi Evangelium prædicaverunt, ipsis quoque discedentibus * in loco eorum successerunt Episcopi, quorum ordinatio prætaxato fieri debet ordine, & modo: *Quos qui recipiet, &c.* *Anaclet. epist. 2. in med. Isid. lib. 2. de eccl. offic. Aquisgr. cap. 8. & 9. Raban. lib. 1. cap. 4. de instit. cleric. Burch. Vormac. & Anselm. Lucen. lib. 1. cap. 1. Ivo Carnot. lib. 3. tit. 7. cap. 7. panorm. & part. 5. c. 1. decret. Caesar. lib. 2. c. 59.*

CAPUT II.

Sacerdotum ordo bipertitus est, & sicut Dominus illum constituit, a nullo debet perturbari. Scitis a Domino Apostolos esse electos, & constitutos, & postea per diversas provincias ad prædicandum dispersos, &c. Episcopi Apostolorum, presbyteri LXX. discipulorum locum tenent, &c. Amplius, quam isti duo ordines sacerdotum, nec nobis a Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. *Anaclet. epist. 3. in princ. cap. 2. Burch. lib. 1. c. 4. Ivo part. 5. cap. 58. & 98. decret.*

CAPUT III.

Hujus rei gratia Dominus vobis commisit Ecclesiam suam, ut pro omnibus laboretis, & cunctis opem ferre non negligatis, &c. Vos, qui in summa specula a Domino constituti estis, attendere

24. q. 1. Loquitur. 18. Matt. 16. c. Joann. 20. c.

Exod. 29. d.

Dist. 21. c. 2.

Matt. 16. c.

* decedentibus, f.

Luc. 10. c.

dere eos, & opprimere oportet, qui in fratres seditiones, & scandala excitant, ne simul cum eis pereatis. *Alex. epist. 2. in fin. ad omnes Episcopos. Burch. lib. I. cap. 129. Ivo part. 5. c. 229. decr.*

CAPUT IV.

3. q. 1. c. ult. Deus, fratres, ad hoc præordinavit vos, & omnes, qui summo sacerdotio funguntur, ut injustitias removeatis, & præsumptiones abscindatis, & in sacerdotio laborantibus succurratis, & opprobriis, & calamitatibus eorum locum non præbeatis, sed ei, qui calumniam, & opprobrium patitur, adjutorium feratis; illum vero, qui calumniam, vel opprobrium facit, abscindatis, & Domino in suis sacerdotibus opem feratis. *Fabian. epist. 2. in med.*

CAPUT V.

Job. 29. c. Satagendum est vobis, ne aliquis fratrum vestrorum graviter laceretur, vel pereat. Succurrere ergo vos oportet oppressis, & liberare eos de manu persequentium, ut cum beato Job dicatis: *Benedictio perituri super me veniebat, & cor viduæ consolatus sum: Justitia indutus sum, & vesti me vestimento,* &c. vos ergo, qui in specula a Domino estis positi, comprimere, & repellere eos summopere debetis, qui fratribus insidias præparant, aut in eos seditiones, & scandala excitant. *Zephyr. epist. 1. ante fin. ad Episcopos Sicilia.*

CAPUT VI.

Episcopalis eminentiæ culminis auctoritas non immerito sacris omnibus esse summa percensuit, quæ ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, christi benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem, quæ tam divinaliter inordinata persistunt, quam excellentissime conferuntur, quia & tanto ab eis singulariter impenduntur, quanto eisdem summo culmini peragenda servantur. Quomodo ergo, quod in se recipit, a se reicere poterit, cum hæc a nullo altero conferri, quam a solis Pontificibus novit, quibus nec ligata solvi, nec soluta potuerunt ab aliquo religari? Sic enim ad Petrum Veritas ait: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in celo, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in celo.* nequaquam aliquando poterit profanari, quod divina jussione, simulque Apostolica traditionis auctoritate sacrum noscitur extitisse, &c. *Toler. VIII. cap. 7.*

CAPUT VII.

Sæpe fiunt barbarorum persecutiones, & multæ urbes subiciuntur infidelibus, ita ut non possit ejus urbis Episcopus suam sedem post ordinationem accipere, & ordinare, & alia facere, quæ ad Episcopum pertinent. Nos honorem suum sacerdotio conservantes, nolumus posse infideles jura ecclesiastica dissolvere, sed ita ordinatis concedimus, ut possint ordinationes clericorum facere canonice, & auctoritate suæ sedis uti, & firmam, & validam esse ejus administrationem, neque enim temporis necessitate circumscribitur administratio. *Trull. 37.*

CAPUT VIII.

Opportunum ducimus, humilitatem, atque re-

ligionem, & in vultu, & in opere, & in habitu, & in sermone demonstrent Episcopi, ut bene agentes, & habitu, & vultu deæulceant; male agentibus vero, ipso suo visu terribiles sint, juxta illud, quod in tabernaculo Dei boum, & leonum effigies expresse memorantur. Et Dominus in Evangelio, & astutiam serpentis, & simplicitatem columbæ habendam percenset. *Cabilon. sub Carolo cap. 4.*

CAPUT IX.

Qui nuncupabantur Principes sacerdotum, nunc Episcopi nominantur, &c. Presbyteris autem, sicut Episcopis dispensatio misteriorum Dei commissa est. Præfunt enim Ecclesiæ Christi, & in confectioe Dominici corporis, & sanguinis consortes sunt cum Episcopis, similiter, & in doctrina populorum, & in officio prædicandi, ac solum propter auctoritatem, summo sacerdoti Clericorum ordinatio, & consecratio reservata est, ne a multis disciplina Ecclesiæ vindicata, concordiam solveret, scandala generaret. Nam Paulus Apostolus eosdem presbyteros, ut vere sacerdotes sub nomine Episcoporum asseverat, &c. & ad Philippenfes, Episcopis, & diaconibus scribit, cum una civitas plures Episcopos habere non possit, &c. *Isid. lib. 2. c. 7. de Eccl. off. apud Aquisgran. c. 8. sub Ludovico Pio.*

CAPUT X.

Initium quidem sacerdotii Aaron fuit, &c. Quo in loco contemplari oportet, Aaron summum sacerdotem, id est, Episcopum fuisse, & filios ejus presbyterorum figuram præmonstrasse, &c. [In novo Testamento post Christum sacerdotialis ordo a Petro Apostolo cæpit; ipsi enim primum datus est Pontificatus in Ecclesia Christi; sic enim loquitur ad eum Dominus: *Tu es Petrus,* &c. Hic ergo ligandi, solvendique potestatem primum accepit, primumque ad fidem populorum virtute suæ prædicationis adduxit. Siquidem & ceteri Apostoli cum Petro par consortium honoris, & potestatis acceperunt, qui etiam in toto orbe dispersi Evangelium prædicaverunt, quibusque decedentibus successerunt Episcopi, qui sunt constituti per totum mundum in sedibus Apostolorum, qui non jam ex genere carnis, & sanguinis eliguntur, sicut primum secundum ordinem Aarona, sed pro uniuscujusque vita, meritoque quod in eum gratia divina contulerit, &c. Quatuor sunt genera Apostolorum, unum a Deo tantum, ut Moses, alter per hominem, & Deum ut Josue, tertium per hominem tantum, sicut his temporibus multi favore populi, & potestatum in sacerdotium subrogantur, quartum genus ex se est, sicut pseudo-prophetarum, & pseudo-apostolorum. Apostoli missi interpretantur, quia ipsos misit Dominus evangelizare ad illuminationem omnium populorum. Episcopus autem, ut quidam prudentiū ait, nomen est oneris, non honoris, quod ille, qui superessicitur, superintendit, curam subditorum gerens: Episcopos quidem intentionem, Episcopos superintendentes possumus dicere, ut intelligat non se esse Episcopum, qui non prodesse, sed præesse dilexerit. Quod vero per impositionem manus a præcessoribus

Tit. 1. b. 1.
Timoth. 3. a.

ribus Dei sacerdotibus Episcopi ordinantur, antiqua est institutio, &c. Sic & superimpletor legis, & Prophetarum Dominus noster Jesus Christus per manus impositionum Apostolos benedixit, sicut in Evangelio Lucæ scriptum est, *Luc. 24. perduxit illos trans Bethaniam, & elevavit manus suas & benedixit eis, &c.* Et in actibus Apostolorum ex præcepto sancti Spiritus Paulo, & Barnabæ ab Apostolis manus imposita est in Episcopatum, & sic missi sunt ad evangelizandum, &c. Cujus præ ceteris spirituale officium est, scripturas legere, percurrere canones, exempla Sanctorum imitari, vigiliis, jejniis, orationibus incumbere, cum fratribus habere pacem, nec quemquam ex membris suis discerpere, nullum damnare, nisi comprobatum, nullum excommunicare, nisi discussum. *Isid. lib. 2. cap. 6. * de ecclesiast. offic. apud Aquisgr. c. 9. Raban. lib. 1. c. 4. de inst. cler. Cesar. lib. 2. c. 59.*

CAPUT XI.

Postquam unusquisque eos, quos baptizaverat, putabat suos, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de presbyteris electus superponeretur ceteris, ad quem omnis cura Ecclesiæ pertineret, & schismatum semina tolerentur. Putat aliquis, non scripturarum, sed nostram scientiam esse, Episcopum & presbyterum unum esse, & aliud ætatis, aliud nomen officii? relegat Apostoli ad Philippenses verba, *Paulus & Timotheus servi Christi Jesu omnibus sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis cum Episcopis, & diaconibus, gratia vobis, & pax,* & reliqua. Philippi una est urbs Macedonia. Et certe in una civitate plures, ut nuncupantur Episcopi, esse non poterant. Sed quia eisdem Episcopos illo in tempore, quos presbyteros appellabant, propterea indifferenter de Episcopis, quasi de presbyteris est locutus. *Hieron. in Episc. ad rit. apud Aquisgr. c. 10. sub Ludovico Pio.*

CAPUT XII.

Ipsis sacerdotibus animarum curandarum sollicitudo commissa est, qui pondus populi sibi commisi viriliter sustinentes, pro peccatis omnium velut pro suis infatigabiliter supplicant Deo, ac velut quidam Aaron incensum contriti cordis, & humilitati spiritus offerentes, quo placatur Deus, avertunt iram futuræ animadversionis a populo, qui per Dei gratiam fiunt divinæ voluntatis indices, ecclesiarum Christi post Apostolos fundatores, fidelis populi duces, veritatis adsertores, pravæ doctrinæ hostes omnibus bonis amabiles, & male sibi consciis etiam ipso visu terribiles, vindices oppressorum, patres in fide catholica regenerantium, prædicatores cælestium præmiorum, exempla bonorum operum, documenta virtutum, & forma fidelium. Ipsi sunt Ecclesiæ decus, in quibus amplius fulget Ecclesia; ipsi columnæ firmissimæ, quibus in Christo fundatis innititur omnis multitudo credentium, ipsi januæ civitatis æternæ, per quas omnes, qui credunt, ingrediuntur ad Christum, ipsi janitores, quibus claves datæ sunt regni cælorum, ipsi etiam dispensatores regni domus, quorum arbitrio in aula Regis æterni dividuntur gradus, & officia

singulorum. Hi sunt, qui non ambiendo, sed spiritualiter vivendo sacerdotiū meruerunt, quique non favoris humani suffragio, sed divino munere sublimati, nihil sibi de præstantia sui principatus applaudunt, quos non inflat honor acceptus, sed exercet labor impositus, qui non excellentiam suam cogitant provecti, sed sarcinam; nec gloriantur de officii dignitate, sed sudant potius constituti sub onere. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothar. lib. 1. c. 4. & lib. 3. c. 9. Ex Prospero lib. 2. de vita activa, & contemplativa cap. 2. Aquisgr. sub Ludov. part. 4. cap. 5. Capitul. lib. 5. cap. 163.*

CAPUT XIII.

Episcopus, juxta regulam a beato Paulo Apostolo decretam, ministerium peragat Episcopale. At qui secus gesserit, canonum coerceatur auctoritate. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 1. cap. 2.*

CAPUT XIV.

Sacerdotum est, divina populo dare mandata, & referre responsa, quia in rationali pectoris Aaron erant doctrina, & veritas, & sacerdotalis chorus os Domini appellatur, sicut scriptum est, *Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris, cui etiam dictum est: Tu autem annuntia- bis eis, quia in populis universis, ex me, & legem requirent ex ore sacerdotis, quia Angelus Domini exercituum est.* Sacerdotum est etiam, imminentem gladium, quæ est animadversio divini furoris, atque judicii, populis nuntiare, eorum est nihilominus, verbi gladio acutiore omni gladio ancipiti, qui penetrat usque ad divisionem animæ, & spiritus, compagum quoque & medullarum, ac cogitationum, & intentionem cordis in unoquoque Ecclesiæ filio prava refecare a rectis, pravosque in omni Ecclesia, si ita res proposcerit, ut sæculi judices, & judicii divini præcones segregare de rectis, quia nulli, qui sanum sapit, est dubium, ita Dominum omnia moderasse, ut clavibus Ecclesiæ datis, aditus ad vitam claudi debeat, vel referari, & quidquid ordine ordinato a Sacerdotibus in Ecclesia geritur, per gratiam sancti Spiritus ab illo geratur, qui quod eis promissit, nullatenus pro quocumque in quocumque dimisit, *Ecce ego, inquit, vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* *Meld. in princ.*

TITULUS III.

QUIBUS GRADIBUS DEBEAT EPISCOPUS ASCENDERE AD EPISCOPATUM.

CAPUT I.

SI quis propter ipsum bonum humilitatis, quæ est circa Christum Jesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transiens per definita nunc tempora, irreprehensibilis inventus exstiterit, ita ut in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quatuor annis, &c. Bene placuit huic sanctæ, ac universali synodo, Episcopum, vel Patriarcham eligi hunc, & admitti; si vero præter hanc definitionem nostram quisquam ad jam factum supremum honorem provectus exstiterit, reprobetur, & ab omni sacerdotali operatione prorsus

Exod. c. 28.

Hier. c. 15.

Ezech. c. 33.

Mat. c. ult.

sus abiiciatur, utpote qui extra sacros canones sit promotus. *Synod. VIII. gen. sub Hadr. II. c. 5.*

CAPUT II.

Ne per saltum fiat ordinatio, neque ex laicis Episcopus. *Syn. VIII. sub Joann. IX. act. 2.*

CAPUT III.

Si quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere, sit prius ostiarius, lector, exorcista per tempora, quæ Episcopus constituerit, deinde acolythus an. V. subdiaconus an. V. custos martyrum an. V. diaconus an. V. presbyter annis tribus probatus ex omni parte, in tantum, vel etiam ab his, qui foris sunt testimonium habeat bonum: unius videlicet uxoris vir, quæ tamen a sacerdote sit benedicta, & si probatus fuerit dignus, & vota populi, & cleri concurrerint, canonicè Episcopus consecratur, quem postea nec clerus, nec populus perturbare debet, &c. *Syn. Roman. CCLXVIII. Episcoporum sub Silvestro.*

CAPUT IV.

Si quis clericatum promereri desiderat, hoc iustum est, ut sit ostiarius annum unum, lector an. XX. exorcista an. X. acolythus an. V. subdiaconus an. V. diaconus an. V. & sic ad honorè presbyteri accedat, & faciens in eo ordine an. VI. si fuerit omnium votiva gratia, non præmio, non invasione cupiditatis, nulli præripiens gradum, sic ab omni Ecclesia eligatur consecrandus Episcopus, nullo de membris Ecclesiæ intercedente, & omni Ecclesia conveniente. *Silvest. in conc. Rom. CCLXXV. Episcop. c. 5.*

CAPUT V.

(Silvester) præter synodum constituit, ut nullus ex laica persona ab honore acolythi ad Episcopatum sublevaretur, nisi prius fuisset ostiarius, lector annis XXX. deinde una die exorcista, postea caperet onus acolythi, & faceret in eodem ordine annos X. ut acciperet onus subdiaconi, & in subdiaconatu esset an. V. deinde ad diaconatus honorem pertingeret fixus, rogantibus XXX. presbyteris examen, ut esset diaconus Cardinalis, quia a prima sede erat constitutum, ut serviret an. X. Si quis desideraret ordinem presbyterii, in VII. annis a cuncto clero Romano probaretur gratia doctrinæ, nativitatis, generositatis, & consilii, non expetens prædam a quoquam, & cujus opinionem claram, & firmam omnes presbyteri declararent, & confirmarent, & sic ad ordinem presbyterii accederet, & faceret in eodem ordine an. III. & ita si exigat ordo, vel causa pietatis, aut sanctitatis, ad onus Episcopatus ascenderet, & omnis clerus peteret ordinari ex uno voto perenni. *Silv. in syn. Rom. 284. c. 11.*

CAPUT VI.

Nullus laicus clericus, vel tantum subdiaconus in Episcopum eligatur. *Urban. II. in conc. Clarom. cap. 5.*

CAPUT VII.

Eum, qui ex vita gentili accesserit, & baptizatus fuerit, vel ex improba vivendi ratione, non est æquum protinus Episcopum fieri. Iniquum est enim, ut qui sui nondum experientiam ostenderit, sit aliorum magister, nisi forte hoc divina gratia fiat. *Apost. c. 80.*

CAPUT VIII.

Si quis Episcopus esse meretur, sit primo ostiarius, deinde lector, postea exorcista, inde sacretur acolythus, demum vero subdiaconus, deinde diaconus, & postea presbyter, & exinde si meretur, Episcopus ordinetur. *Cajus ep. un. in fin. Vi-dend. Anac. ep. 2. post princ.*

CAPUT IX.

Quicumque se Ecclesiæ voverit obsequiis a sua infantia, ante pubertatis annos baptizari, & lectoris debet ministerio sociari, qui ab accessu adolescentiæ usque ad tricesimum * ætatis annum si probabiliter vixerit, una tantum, & ea, quam virginem, communi per sacerdotem benedictione percepit, uxore contentus, acolythus, & subdiaconus esse debet, posteaque ad diaconi gradum, si se ipse primitus continentia præeunte dignum probaverit, accedat, ubi si ultra quinque annos laudabiliter vixerit, & ministraverit congrue, presbyterium consequatur, exinde post decennium Episcopalem cathedram poterit adipisci, si tamen per hæc tempora integritas vitæ ac fidei ejus fuerit approbata: qui vero jam ætate grandævus, melioris propositi conversatione provocatus, ex laico ad sacram militiam pervenire festinat, desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo, quo baptizatur, tempore, statim lectorum, aut exorcistarum numero societur, si tamen eum unam habuisse, vel habere, & hanc virginem accepisse constet uxorem. Qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud acolythus, & subdiaconus fiat, & sic ad diaconatum, si per hæc tempora dignus iudicatus fuerit, provehatur, exinde jam accessu temporum presbyterio, vel Episcopatu, si eum cleri, ac plebis evocaverit electio, non immerito societur. *Syric. ep. 1. c. 8. 9. 10. Ivo part. 6. c. 91. 92. decr.*

CAPUT X.

Monachos, quos morum gravitas, & vitæ ac fidei institutio sancta commendat, clericorum officiis aggregari & optamus, & volumus, ita, ut qui intra tricesimum annum ætatis sunt digni, in minoribus per gradus singulos crescente tempore promoveantur ordinibus, & sic ad diaconatum, vel presbyterii insignia maturæ ætatis consecratione perveniant, nec per saltus ad Episcopatum culmen ascendant, nisi in his eadem, quæ singulis dignitatibus superius præfiximus, tempora fuerint custodita. *Syric. epist. 1. c. 13. Ivo part. 6. c. 53. decr. Ans. lib. 7. c. 101. in add.*

CAPUT XI.

Laici, qui habentes uxores baptizati sunt, &c. non prohibentur ad clericatus sortem assumi, ita sane, ut in eos tempora a majoribus constituta ferventur, nec cito quilibet lector, acolythus, diaconus, sacerdos fiat, quia in minoribus officiis si diu perdurent, & vita eorum pariter, & obsequia comprobantur, ut ad sacerdotium posthac emensis stipendiorum meritis veniant, nec præripiant, quod vita probata meretur accipere. *Innoc. epist. 4. cap. 4. 5. Ivo lib. 3. tit. 5. cap. 4. panorm. 5. part. 6. c. 95. decr. Anselm. lib. 7. c. 29. Tarr. lib. 1. c. 129.*

CA-

CAPUT XII.

Dist. 59. c. 2. Si officia. Quis ille tam arrogans, tam impudens invenitur, ut in cælesti militia, &c. statim dux esse desideret, cum tiro ante non fuerit? & prius velit dicere, quam discere? Aluescat in Domini castris, in lectorum primitus gradu, divini rudimentis servitii, nec illi vile sit, exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri, nec hoc saltu, sed statutis majorum ordinatione temporibus. Jam vero ad presbyterii fastigium talis accedat, ut & nomen ætas impleat, & meritum probitatis stipendia antea testentur, jure inde Summi Pontificis locum sperare debebit. *Zosimus ep. 1. c. 1. Ans. lib. 6. c. 24.*

CAPUT XIII.

Dist. 77. c. 2. Hæc autem [in singulis gradibus observanda sunt tempora, si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter lectores ad xx. ætatis annum continuata observatione perduret. Si major, & grandævus accesserit, qui tamen post baptismum statim se divinæ militiæ desiderat mancipari, sive inter lectores, sive inter exorcistas quinquennio teneatur, exinde acolythus, vel subdiaconus iv. annis sit, & sic ad benedictionem diaconatus, si mereatur, accedat. In quo ordine quinque annis, si inculpate se gesserit, hærare debet, exinde suffragantibus stipendiis, per tot gradus datis propriæ fidei documentis, presbyterii sacerdotium poterit promereri. De quo loco, si eum exactior ad bonos mores vita perduxerit, summum Pontificatum sperare debebit. *Zosim. epist. 1. c. 3. Ans. lib. 7. c. 41.*

CAPUT XIV.

Dist. 59. cap. ult. Ordinos quosdam Episcopos, qui nullis Ecclesiasticis ordinibus ad tantæ dignitatis fastigium fuerint instituti, contra Patrum decreta, didicimus, cum ad Episcopatum his gradibus, quibus frequentissime cautum est, debeat perveniri, ut minoribus initiati officiis ad majora firmentur. *Cælest. epist. 2. cap. 3. Burch. lib. 1. c. 18. Ivo part. 5. c. 72. decret. Farr. lib. 6. c. 137.*

CAPUT XV.

Dist. 61. Miramur. c. 5. Merito beatorum Patrum venerabiles functiones, cum de sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos sacris administrationibus censuere, quorum omnis ætas a puerilibus exordiis usque ad provectiores annos, per disciplinæ Ecclesiasticæ studia cucurrisset, ut unicuique testimonium prior vita præberet, nec posset de ejus provectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, celsioris loci præmium deberetur, &c. Eos, quorum provectio hoc tantum reprehensionis incurrit, quod ex laicis ad officium Episcopale delecti sunt &c. susceptum sacerdotium tenere permittimus, non præjudicantes Apostolicæ sedis statutis, nec prædecessorum nostrorum, nostrisque decretis, quibus salubriter constitutum est, ne primum, vel secundum, aut tertium in Ecclesia gradum quisquam laicorum quibuslibet suffragiis sultus, ascendat, priusquam ad hoc meritum per legitima augmenta perveniat. *Leo epist. 85. ad Episc. African. cap. 1. Ivo part. 5. cap. 105. decret.*

CAPUT XVI.

Qui non Dei gratia, sed promissione rerum ecclesiasticarum præmissa, ad sacerdotium conatur accedere, desideriorum talium reprimantur effectus. Qui autem ab hujusmodi se intentione non cohibent, vindictis canonum sciant se sine dubitatione subiiciendos. Nec facile ad sacerdotium permittantur accedere, quibus & gradus, & tempora constituta sunt, per quæ ad hanc dignitatem debeant aspirare, &c. *Symmac. epist. 1. cap. 2.*

CAPUT XVII.

Hominem laicum non promovendum ad sacerdotium subito, sed per suos gradus, sicut Sardicente concilium ait, ut de laicis non eligerentur Antistites, c. XIII. &c. & Gelasius non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit, sed etiam presbyteros, ne talia præsumerent, vetuit in decretorum suorum, c. III. *Nicol. in epist. ad Michael. Imper. ante med. quæ incip. Principatum, lecta in act. 4. synod. VIII. CP. sub Hadr. II. post princip.*

CAPUT XVIII.

Si quis dives, vel scholasticus ex foro petatur Episcopus fieri, non ante ordinetur, quam lectoris, diaconi, & presbyteri ministerium peragat, ut si in singulis gradibus dignus censeatur, ad culmen Episcopatus breviter ascendat. Habeat autem unufquisque gradus competens temporis spatium, in quo ejus fides, & virtus cognosci possit, & qui sacerdotio dignus existimatur, majore honore fruatur, non enim decet Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum cito ordinare; nam recte is neophytus dicitur, cum Paulus gentium doctor prohibeat celeres ordinationes, multi temporis probatio ejus conversionem, & mores declarabit. *Sard. 10. G. 13. L. Burch. lib. 1. cap. 17. Ivo part. 5. cap. 71. decret. Casar. lib. 3. cap. 20.*

CAPUT XIX.

Non oportet statim a baptismo promoveri in ordinem sacrum neophytum ad ordinem sacerdotalem. *Laod. cap. 3.*

CAPUT XX.

Qui non promoveantur ad sacerdotium, ex regulis canonum necessario credimus inferendum, id est, qui in aliquo crimine detecti sunt, &c. Qui per gradus ecclesiasticos non ascenderunt. *Tolet. IV. cap. 18.* *Dist. 51. c. 5. Qui in aliquo.*

CAPUT XXI.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotium profilivit, in degradationem debitam resilire debet. *Syn. Sueffion. apud D. Medard. in accusar. Hincmari, in fine.*

CAPUT XXII.

Cajus constituit, ut omnes ordines in ecclesia sic ascenderent. Si quis Episcopus fieri mereretur, ut esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, sequens subdiaconus, diaconus, presbyter, exinde Episcopus ordinaretur. *Damas. in Cai.*

CAPUT XXIII.

Silvester constituit, ut si quis desideraret in Ecclesia militare, aut proficere, ut esset ostiarius ¶ lector annos xxx. exorcista dies xxx. acolythus annis

annis v. subdiaconus annis v. custos martyr. annis v. diaconus annis VII. presbyter annis III. probatus ex omni parte, ut etiam ab his, qui foris sunt, habeat bonum testimonium, unius uxoris vir, uxore a sacerdote benedicta, & sic ad ordinem Episcopatus ascenderet, nullum majoris, vel prioris locum invaderet, nisi ordine temporum cognosceret omnium clericorum vota grata, nullo omnino clerico contradicente, vel fideli. *Damasus in Silvestr. post principium.*

TITULUS IV.

POPULUS, ET CLERUS OLIM SOLEBANT IN ELECTIONE OSTENDERE, QUEM VELLENT SIBI PRÆESSE EPISCOPUM, ET NON POPULUS SOLUS.

CAPUT I.

Episcopum consecrari non convenit, nisi a clericis, & populo fuerit postulatus. *Synod. Rom. sub Eugen. II. & Leone IV. c. 5.*

CAPUT II.

Quotiens defuncto Pastore alicujus ecclesie, alius est ei canonice subrogandus; instantia visitatoris Episcopi, qui ei ab Apostolica, vel metropolitana sede directus est, clerus, & populus remota omni seculari ambitione, timore, atque gratia, & Apostolicæ sedis, vel Metropolitanæ sui consensu Pastorem sibi secundum Deum eligat. Qui si correptus aliquo vitio aliter agere presumpserit, electionis perperam factæ omni fructu carebit, & de cetero nullam electionis potestatem habebit: electionis vero potestas omnis in deliberatione sedis Apostolicæ, sive Metropolitanæ sui consistat. *Greg. VII. in syn. Rom. an. VII. sui Pontific. c. 6.*

CAPUT III.

Distin. 77. Quicumq. c. 13. (Qui ordines inferiores suscepit) exinde jam accessu temporum presbyterio, vel Episcopatu, si eum cleri, ac plebis evocaverit electio, non immerito locietur. *Syric. ep. I. cap. 10. part. 6. cap. 91. decr.*

CAPUT IV.

Dist. 61. c. 13. dist. 63. Cleri. 26. Nullus invitis detur Episcopus, cleri, plebis, & ordinis consensus, & desiderium requiratur. Tunc alter de altera eligatur ecclesia, si de civitatis ipsius clero*, cui est Episcopus ordinandus, nullus dignus, quod evenire non credimus, poterit* reperiri, &c. *Cælestin. epist. 2. cap. 5. Syn. Rom. sub Eugen. II. & Leone IV. cap. 5. Burch. lib. 1. cap. 7. Ivo lib. 3. tit. 1. cap. 7. panorm. & part. 5. cap. 61. decr. & in epist. 46. ad Gaufridum. Deusd. c. 1. Anselm. lib. 6. cap. 21. Cæsar. lib. 3. cap. 25. Tarr. libro 3. c. 3.*

CAPUT V.

Dist. 63. Si forte. c. ult. Cum de summi sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem cleri, plebisque consensus concorditer postulaverit. Ita ut si in aliam forte personam partium se vota dividerint, metropolitani judicio is alteri præferatur, qui majoribus, & studiis juvatur, & meritis: tantum ut nullus invitis, & non petentibus ordinetur, ne civitas Episcopum non optatum aut contemnat, aut oderit, & fiat minus religiosa, quam convenit, cui non licuerit habere, quem voluit. *Dist. 65. c. 4. De persona autem consecrandi Episcopi, & de Tom. V.*

cleri, plebisque consensu, Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat, &c. *Leo epist. 54. alias epist. 82. vel 84. ad Anastas. Thessalon. cap. 5. & 6. Ivo lib. 3. tit. 1. cap. 6. panorm. & part. 5. cap. 347. & 348. decr. Anselm. lib. 6. cap. 16. Deusd. cap. 1.*

CAPUT VI.

Quid sibi Hilarius quærit in aliena provincia, *Dist. 63. c. 27. Vota.* & id, quod nullus decessorum ipsius habuerit, cur usurpat? Expectarentur certe vota civium, testimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio clericorum, quæ in sacerdotum solent ordinationibus ab his, qui norunt Patrum regulas custodiri, ut Apostolicæ auctoritatis norma in omnibus servaretur, qua præcipitur, ut sacerdos ecclesie præfuturus, non solum attestatione fidelium, sed etiam eorum, qui foris sunt, testimonio muniatur, &c. *Leo epist. 67. vel 87. ad Episcopos Viennen. provinc. in med.*

CAPUT VII.

Per pacem, & quietem Sacerdotes, qui præfuturi sunt, postulentur, teneatur subscriptio clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus, & plebis. Qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur. Ordinationem sibi singuli Metropolitanæ suarum provinciarum cum his, qui ceteros sacerdotii antiquitate præveniunt, restituito sibi per nos jure defendant, &c. *Leo epist. 67. sive 87. ad Episcopos Viennen. provinc. antefinem.*

CAPUT VIII.

Nulla ratio finit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec a clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a provincialibus Episcopis cum Metropolitanæ judicio consecrati, &c. [Si qui autem clerici ab istis pseudoepiscopis in ecclesiis ordinati sunt, quæ ad proprios Episcopos pertinebant, & ordinatio eorum consensu, & judicio præsentium facta est, potest rata haberi, ita ut in ipsis ecclesiis perseverent: aliter autem vana est habenda ordinatio, quæ nec loco fundata est, nec auctoritate munita. *Leo epist. 70. al. epist. 90. cap. 1. ad Rustic. Narbon. Syn. Rom. sub Eugen. II. & Leone IV. cap. 5. Burch. lib. 1. cap. 11. Ivo part. 5. cap. 65. decr. & in epist. 21. ad Eudonem dapiferum. Anselm. lib. 6. cap. 68. Deusd. cap. 1. Cæsar. lib. 3. cap. 3. Tarrac. lib. 3. cap. 6.*

CAPUT IX.

Istam sacerdotibus ordinandis reverentiam servet electio, ut in gravi murmure populorum divinum credatur esse iudicium. Ibi enim Deus, ubi simplex sine pravitate consensus. *Hormisd. ep. 4. cap. 2. ad Episcopos Hispaniæ.*

CAPUT X.

Placuit in ordinatione Episcopi hunc ordinem custodiri, ut primo loco venalitate, vel ambitione submota, ab Episcopis nec nominentur, de quibus clerici, vel laici cives erga unum eligendi (non) habeant potestatem. *Arel. II. cap. 35.*

CAPUT XI.

Quod non sit populis concedendum, electionem facere eorum, qui sunt ad sacerdotium provehendi. *Laod. cap. 13. Mart. Brac. cap. 1. Tulen.*

len. part. 2. cap. 8. Capitul. lib. 7. cap. 79. Burch. lib. 2. cap. 8. Ivo part. 6. cap. 28. decret. Anselm. lib. 6. cap. 38. Deusd. cap. 1. & 4.

CAPUT XII.

Quoniam Hipponentium Diaretorum ecclesiaz destitutio non est diutius negligenda, &c. misis ex presenti concilio Episcopis, Regino, Alipio, Augustino, Materno, &c. conventis, & correctis his, qui culpabili pertinacia fugam ejusdem Equitii expectandam putabant, cum omnium voto eis Episcopus ordinetur, &c. *Afric. cap. 45. L. 49. G.*

CAPUT XIII.

De comprovincialibus ordinandis cum consensu Metropolitanis, cleri, & civium, juxta priorum canonum statuta, voluntas, & electio requiratur. *Aurel. III. cap. 3.*

CAPUT XIV.

Duobus, aut tribus, qui tamen digni sint, quos consensus cleri, & plebis selegerit, Metropolitanis iudicio, ejusque coepiscopis, presentatis, quem fors praeunte Episcoporum jejunio, Christo Domino terminante monstraverit, benedictio consecrationis accumulet. *Barcin. cap. 3.*

CAPUT XV.

Episcopatum desiderans electione clericorum, vel civium, &c. Pontifex ordinetur. *Arvern. c. 2.*

CAPUT XVI.

Juxta quod antiqui canones decreverunt, nullus invitis detur Episcopus, sed nec per oppressionem potentium personarum ad consensum faciendum cives, aut clerici, quod dici nefas est, inclinentur. Quod si factum fuerit, ipse Episcopus, qui magis per violentiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab indepto Pontificatus honore in perpetuum deponatur. *Aurel. V. cap. 11.*

CAPUT XVII.

Dist. 51. c. 5. Qui in aliquo. Ille deinceps sacerdos (non) erit, quem nec clericus, nec populus propriae civitatis elegit. *Tolet. IV. cap. 18.*

CAPUT XVIII.

Si quis Episcopus de quacumque civitate fuerit defunctus, non ab alio, nisi a comprovincialibus, clero, & civibus suis alterius habeatur electio: sin aliter, hujus ordinatio irrita habeatur. *Cabilan. 10.*

CAPUT XIX.

Juxta antiquam consuetudinem canonum decreta servantur. Nullus civibus invitis ordinetur Episcopus, nisi quem populi, & clericorum electio plenissima quaesierit voluntate, non Principis imperio, neque per quamlibet conditionem contra Metropolis* voluntatem Episcoporum comprovincialium ingeratur. *Paris. cap. 8.*

* Metropolitans, s.

CAPUT XX.

Si quando alicujus civitatis Episcopus vacatione Domini decesserit, a gloriosissimo Principe supplicando postuletur, ut canonicam electionem clero, & populo ipsius civitatis permittere dignetur. *Valent. sub Loth. cap. 7.*

CAPUT XXI.

Dist. 63. c. 8. Non licet populo electionem facere eorum, qui ad sacerdotium provocantur, sed in iudicio

Episcoporum est, ut ipsi eum, qui ordinandus est, probent, si in sermone, & fide, & in vita spiritali edoctus sit. *Mart. Brac. 1. Tullen. part. 2. cap. 8. Vide Laod. 12. 13. Burch. lib. 1. cap. 10. Ivo part. 5. cap. 64. decr. Anselm. lib. 6. cap. 8. Caesar. lib. 3. cap. 18.*

CAPUT XXII.

Si (sacerdoti) secundum magisteria divina obtemperaret fraternitas universa, nemo adversum sacerdotum collegium quidquam moveret, nemo post divinum iudicium, post populi suffragium, post coepiscoporum consensum, iudicem se non jam Episcopi, sed Dei faceret, &c. Quando Episcopus in locum defuncti substituitur, quando populi universi suffragio in pace deligitur, quando Dei auxilio in persecutione protegatur, collegis omnibus fideliter junctis, &c. Cum talis a quibusdam desperatis, & perditis impugnari videtur, apparet, quis impugnet, non scilicet Christus, qui sacerdotes aut constituit, aut protegit, sed ille, qui Christi adversarius, & Ecclesiae ejus inimicus. *Cyprian. ep. 3. ad Corn. post princ.*

TITULUS V.

QUALIS DEBEAT ELIGI EPISCOPUS.

CAPUT I.

Fidelis sermo: Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet enim* Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percutorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, suae domui bene praeposuit, filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autem domui suae praesse nescit, quomodo Ecclesiae Dei diligentiam habebit? non neophytum, ne in superbiam elatus, in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt, ut non in opprobrium incidat, & laqueum diaboli. *Paulus ep. 1. cap. 3. ad Timoth.*

CAPUT II.

Hujus rei gratia reliqui te Cretae, ut ea, quae defuncti, corrigas, & constituas per civitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriae, aut non subditos. Oportet enim Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed hospitalem, benignum, prudentem, sobrium, justum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contra dicunt arguere. *Paulus in epist. ad Titum cap. 1.*

CAPUT III.

Cum in cunctis sacris ordinibus, & ministeriis ecclesiasticis, & aetatis maturitas, & morum gravitas, & scientia litterarum sit inquirenda*, multo fortius hoc in Episcopo oportet inquireri, qui ad curam positus aliorum, in se ipso debet ostendere, qualiter alios in domo Domini oporteat conversari, &c. Nullus in Episcopum eligatur

*De elect. c. 7. Greg. IX. & cap. 16. eod. tit. in 1. coll. * attendenda, & quaerenda.*

tur

* *implevit.* tur, nisi qui jam xxx. ætatis annum egerit *, & de legitimo sit matrimonio natus, qui etiam vita, scientia commendabilis demonstratur. *Alex. III. in conc. Later. cap. 3.*

CAPUT IV.

1. *Tim. c. 3.* Beatissimi Pauli discretionem, atque admonitionem Episcopum consecrari omnino oportet desiderabilem boni operis, irreprehensibilem, & reliquis optimis approbationibus, quæ sequuntur, ut doctrinam Dei ornet in omnibus, ne, ut in pastoralis libro continetur, contradicendus inveniatur:

Part. I. c. 1. » Ab imperitis enim [inquit] pastorale magisterium, qua temeritate suscipitur, quando

Part. I. cap. 10. » ars est artium regimen animarum? « Et iterum: » Ille igitur modis omnibus debet ad exemplum vivendi pertrahi, qui cunctis carnis passionibus moriens, jam spiritualiter vivit, qui prospera mundi postponit, qui nulla adversa pertimescit, qui sola interna desiderat. Cujus intentioni bene congruens, nec omnino per imbecillitatem corpus, nec valde per contumaciam repugnat spiritus. Qui ad aliena capienda non ducitur, sed propria largitur. Qui per pietatis viscera citius ad ignoscendum fluctitur, sed numquam plus quam deceat, ignoscens, ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perpetrat, sed perpetrata ab aliis, ut propria deplorat. Qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, sicque in bonis proximi, sicut in suis profectibus lætatur. Qui ita se imitabilem ceteris in cunctis, quæ agit, insinuat, ut inter eos non habeat, quod saltem de transactis mens erubescat. Qui sic studet vivere, & * proximorum quoque corda arentia doctrinæ valeat fluentis irrigare *. Qui orationis usu, & experimento jam didicit, quod obtinere a Domino, quæ poposcerit, possit. Cui prophetica voce, jam quasi specialiter dicitur: *Adhuc loquente te, dicam, adsum.* Ideoque talium rerum tales esse oportet, non indoctos, ne aliqua opportunitate turpes inveniantur, sicut in eodem libro habetur: » Qui cum spirituale aliquid a subditis Pastor inquiritur, ignominiosum valde est, si tunc quærat discere cum quæstionem debet enodare. *Synod. Rom. sub Eugen. II. Leone IV. cap. 1. Aquisgr. cap. 13.*

CAPUT V.

Episcopus per singulas civitates, quibus ille non miserat, perdoctos & prudentes sicut serpentes, simplicesque sicut columbas, juxta Domini præceptionem, nobis mittere (*Petrus Apostolus præcepit.*) *Clem. ep. 1. post medium.*

CAPUT VI.

6. *q. 1. c. 5.* Beatus. Cunctorum sacerdotum vitam superiorem, sanctioremque ac discretam a sæcularibus, & laicis hominibus esse, & spirituales quosque atque sacerdotes super carnales, & laicos semper constituendos docebat (*Petrus Apostolus*). *Clem. d. ep. 1. post med. Ans. lib. 3. c. 1.*

CAPUT VII.

Dist. 79. c. ult. Electionem summorum sacerdotum sibi Dominus reservavit, licet electionem eorum bonis

sacerdotibus, & spiritualibus populis conceisset. Electionem enim illorum taliter Apostolus fieri jubet. Si quis sine crimine est unius uxoris virum filios habentem fideles, non in accusatione luxuriam, aut non subditos, & reliqua. *Anacl. ep. 2. ante med. Ivo part. 5. c. 238. decret. Cesar. lib. 4. cap. 47.*

CAPUT VIII.

Illi (*Episcoporum*) vitam, & judicium competentem, regularique debent moderamine disponere, qui eos in sacerdotium ordinant, & a quibus jam ordinati sunt. *Fabian. ep. 2. in med.*

CAPUT IX.

Virum catholicum, & præcipue Domini sacerdotem, sicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari. Dicente quippe Scriptura sancta: » Post concupiscentias tuas non eas, & a voluntate tua vetare, multis mundi hujus illecebris, multis vanitatibus resistendum est, ut veræ continentiam obtineatur integritas, cujus prima est labe superbia initium transgressionis, & origo peccati. *Leo ep. 51. ad Anatolium Episcop. CP. post princ.*

CAPUT X.

Ad Timotheum loquitur Apostolus: » Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis, quod propterea memoratur, ut examine habito, & probitate morum, & ecclesiastico labore sit commendatior, qui vocatur in medium, ut summum sacerdotium possit accipere probatus judicio, non favore susceptus, veritate, non gratia, Apostolico ordine sanctus, non præcipiti voluntate. De quo ad vestram sinceritatem hujusmodi litteræ cucurrerunt, multo fratrum, & confacerdotum consensu, ut hac vestra subscriptione firmata ecclesiastici canonis dispositio, quæ apud Nicæam tractata est confirmata, suo merito fundatissima permaneret, ut tales videlicet ad ecclesiasticum ordinem permitterentur accedere, quales Apostolica auctoritas jubet, non quales dico, vel eos, qui cingulo militie sæcularis adstricti olim gloriati sunt, qui postea quam pompa sæculari exultaverunt, aut negotiis reip. optaverunt militare, aut mundi curam tractare, adhibita sibi quorundam manu, & proximorum favore stipati, hi frequenter ingeruntur auribus meis, ut Episcopi esse possint, qui per traditionem, & Evangelicam disciplinam esse non possunt. Quantis hoc aliquoties certatum est viribus? Sed nihil tale potuit elici, quæ ratio non compellit, etiam de longinquo veniant ordinandi, ut digni possint & plebis, & nostro judicio comprobari. *Syric. ep. 3. c. 1.*

CAPUT XI.

Ut [in sacerdotibus ordinandis, quæ sunt a Patribus præscripta, & definita cogitetis, quia sicut est caput Ecclesiæ Christus, Christi autem vicarii sacerdotes, sic & in eligendis his curam oportet esse perspicuam. Irreprehensibiles enim esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis: nec quidquam illi deesse personæ, penes quam est religionis summa, & substantia disciplinæ. Æstimet quis pretium Domini gregis, ut faciat, quod meritum constituendi deceat esse pastoris.

Hormisda ep. 4. c. 1. Anf. lib. 6. c. 19. Tarrac. lib. 3. c. 13.

CAPUT XII.

Papa noster Gregorius clero Mediolanensis Ecclesiæ, pro eligendo sibi Episcopo, litteris suis præcipiens ait: „ Pensantes ergo, quæ cunctis „ expediunt, & quem vobis gratia Divina præ- „ tulerit, integerrimam semper in omnibus obe- „ dientiam præbete. Judicari namque a vobis ul- „ tra non debet semel prælatus, sed tanto nunc „ subtiliter judicandus est, quanto postmodum „ judicandus non est “. *Nicol. in ep. ad Mich. Imp. ante med.*

CAPUT XIII.

Inter hoc quid sequendum est, quid tenendum, nisi ut virtutibus pollens coactus ad regimen veniat virtutibus vacuus, nec coactus accedat? *Gregor. in Pastoralis parte 1. cap. 9. them. ult. Apud Gregor. VII. lib. 8. registr. ep. 21. in fine.*

CAPUT XIV.

Non te pigeat, aut pudeat, extraneum forte, vel humilis sanguinis virum, dummodo idoneus sit, ad ecclesiæ tuæ regimen, quod proprie bonos exoptat, ascire, cum Romana republica, ut Paganorum tempore, sic & sub Christianitatis titulis, inde maxime Deo favente excreverit, quod non tam generis, aut patriæ nobilitatem, quam animi, & corporis virtutes perpendendas adjudicavit. *Gregor. VII. lib. 9. registr. epist. 2. in med.*

CAPUT XV.

Dist. 24. c. 4. dist. 61. Episcopi. c. 6. Episcopi judicio Metropolitanorum, & Episcoporum vicinorum ordinentur in ecclesiastico throno, qui multis in rebus probati sunt, & in ratione fidei, & recta administratione vitæ. *Laod. cap. 12. Mart. Brac. c. 1. Tullen. part. 2. cap. 8. Vid. Nicæn. 4. 6. Antioch. 19. 23. Capitul. lib. 7. cap. 78. Burchard. lib. 1. cap. 9. Ivo part. 5. cap. 63. decr.*

CAPUT XVI.

Commendatario (*intercessori, L.*) sedes non præstetur, cujus est commendatarius, ob qualemque populi studium, sed intra annum de Episcopo provideatur, aut post annum alius commendatarius fiat (*intercessor, L.*). *Carthag. 75. G. Carth. V. c. 8. L. Afric. 41. L. Capit. lib. 7. c. 120.*

CAPUT XVII.

Dist. 24. c. 2. Qui Episcopus ordinandus est, antea examine- tur, si natura sit prudens, si docibilis, si moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, &c. cum in his omnibus examinatus, fuerit inventus plene instructus, tunc cum consensu clericorum, & laicorum, & conventu totius provinciæ Episcoporum, maximeque Metropolitanæ, vel auctoritate, vel præsentia ordinetur Episcopus. Suscepto in nomine Christi Episcopatu, non suæ delectationi, nec suis motibus, sed his Patrum definitionibus acquiescat. *Carth. IV. c. 1. Burch. lib. 1. c. 8. Ivo part. 5. c. 62. decr.*

CAPUT XVIII.

Placuit etiam, ut sacrum quis Pontificii honorem non votis quærat, sed meritis, nec divinum videatur munus comparare rebus, sed moribus,

atque eminentissimæ dignitatis apicem omnium conscendat electione, non paucorum favore. Sit in eligendis sacerdotibus cura præcipua, quia irreprehensibiles esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis, &c. Episcopatum ergo desiderans electione clericorum, vel civium, consensu etiam Metropolitanæ ejusdem provinciæ Pontifex ordinetur, non patrocinia potentum adhibeat, non calliditate subdola ad conscribendum decretum alius hortetur præmiis, alius timore compellat. Quod si quis fecerit, ecclesiæ, cui indignus præesse cupit, communionem privabitur. *Arvernens. 2.*

CAPUT XIX.

Quicumque deinceps ad ordinem sacerdotii postulatur, & in his, quæ prædicta sunt exquisitus, in nullo horum deprehensus fuerit, & examinatus, probabilis vita, atque doctrina extiterit, tunc, secundum synodalia, vel decretalia constituta, ab universis comprovincialibus Episcopis, aut certe a tribus consecrabitur. *Toletan. IV. c. 19.*

CAPUT XX.

Qui per canonum constituta tempora ecclesiasticos per ordines spiritali opere desudando, probatæ vitæ adminiculo comitante conscenderit, ad summum sacerdotium, si dignitati vita responderit, auctore Domino provehatur, ita tamen, ut duobus, aut tribus, quos consensus cleri, & plebis selegerit, Metropolitanæ judicio, ejusque coepiscopis præsentatis, quem fors, præeunte Episcoporum jejuniis, Christo Domino terminante, monstraverit, benedictio consecrationis accumularet. *Barcinonen. II. cap. 3.*

CAPUT XXI.

Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, opus, non dignitatem, laborem, non delicias, opus, quod per humilitatem crescit, non intumescat fastidio: *Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse.* Id ipsum quoque ad Titum: *Si quis est sine crimine.* Omnes virtutes in uno sermone comprehendit, & pene rem contra naturam exigit. Si enim omne peccatum, etiam in oratio verbo, reprehensione dignum est, quis est ille, qui absque peccato, id est sine reprehensione versetur in hoc mundo? sed futurus Pastor ecclesiæ talis eligatur, sed ad cujus comparationem recte grex ceteri nominentur, &c. Perdit enim auctoritatem dicendi, cujus sermo opere destruitur: *Unius uxoris virum.* Certe de baptizatis sermo Apostoli est nemo dubitet: *Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, &c. Oportet autem eum, & testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt.* Quale principium, talis & clausula. Qui irreprehensibilis est, non solum a domesticis, sed & ab alienis consono ore laudatur. Alieni, & extra Ecclesiam sunt Judæi, Hæretici, atque Gentiles. Talis ergo sit Pontifex Christi, ut qui religioni detrahunt, vitæ ejus detrahere non audeant. Hos in sacerdotibus eligendis canones observare oportet. *Hieronymus in epistola ad Oceanum, apud Aquigr. c. 11.*

CAPUT XXII.

Ille modis omnibus debet ad exemplum vivendi pertrahi, qui cunctis carnis passionibus moriens, jam spiritus ualiter vivit, qui prospera mundi postposuit, qui nulla adversa pertimescit, qui sola æterna concupiscit, cujus intentioni bene congruens, nec omnino per imbecillitatem corporis, nec valde per contumeliam spiritus repugnat. Ille nihilominus ad dignitatem pastoralis officii debet provehi, qui ad aliena cupienda non ducitur, sed propria largitur, qui per pietatis viscera citius ad ignoscendum flectitur, sed non plus quam decet, ignoscens, ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perpetratur, sed perpetrata ab aliis, ut propria deplorat. Qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, sicque in bonis proximi, sicut in suis provectibus lætatur. Ad dignitatem Pontificalis excellentiæ recte pervenit, qui ita se imitabilem ceteris in cunctis, quæ agit, insinuat, ut inter eos non habeat, quod saltem de transactis erubescat. Qui sic studet vivere, ut proximorum quoque corda arentia doctrinæ valeat fluentis irrigare. Qui orationis usu experimento jam didicit, quod obtinere a Domino, quæ poposcerit, possit, &c. Qua mente apud Dominum intercessionis locum pro populo arripit, qui familiarem se ejus gratiæ esse per vitæ meritum nescit? aut ab eo quomodo aliis veniam postulat, qui utrum sibi sit placatus ignorat? Qua in re est adhuc aliud sollicitius formidandum; ne qui placare iram posse creditur, hanc ipse ex reatu proprio mereatur. Cuncti liquido novimus, quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur. Qui ergo adhuc desideriis terrenis adstringitur, caveat ne districti iram judicis gravius accendens, dum loco delectatur gloriæ, fiat subditis auctor ruinæ. Solerter ergo se quisque metiatur, ne locum regiminis assumere audeat, si adhuc in se vitium damnabiliter regnat, ne is, quem crimen depravat proprium, intercessor fieri audeat pro culpis aliorum. *Greg. in Pastor. lib. I. cap. 10. & 11. apud Aquisgr. c. 13. Syn. Rom. sub Eug. II. & Leon. IV. cap. 1.*

CAPUT XXIII.

Sunt plerique pastorum, qui dum metiri se nesciunt, quæ non didicerunt, docere concupiscunt. Qui pondus magisterii tanto levius æstimant, quanto vim magnitudinis illius ignorant. Et quia indocti, ac præcipites doctrinæ arcem tenere appetunt, a præcipationis suæ ausibus in ipsa locutionis janua repelluntur. Nulla ars doceri præsumitur, nisi intenta prius meditatione discatur. Ab imperitis ergo pastorale magisterium, qua temeritate suscipitur, quando ars artium regimen est animarum? Quis autem cogitationum vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? & tamen sæpe, qui nequaquam spiritualia præcepta cognoverunt, cordis se medicos profiteri non metuunt, dum qui pigmentorum vim nesciunt, videri carnis medici erubescunt. Sunt nonnulli, qui intra sanctam Ecclesiam per speciem regiminis, gloriam affectant honoris, videri doctores appetunt, transcendere ceteros concupif-

cunt: attestante veritate, primos recubitus in cœnis, primas in conventionibus cathedras quarunt. Qui susceptum curæ pastoralis officium ministrare digne tanto magis nequeunt, quanto ad hujus humilitatis magisterium ex sola elatione pervenerunt. Ipsa quippe in magisterio lingua confunditur, quando aliud dicitur, aliud docetur. Contra quos indignos Pastores Dominus per Prophetam queritur, dicens: *Ipsi regnaverunt & non ex me: Principes extiterunt, & non cognovi.* Ex se namque, & non ex arbitrio summi rectoris regnant, qui nullis fulti virtutibus nequaquam divinitus vocati, sed sua cupidine accensi, culmen regiminis rapiunt, potius quam assequuntur. Quos tamen internus iudex & provehit, & non cognoscit: quia quos permittendo tolerat, profecto per iudicium reprobationis ignorat, &c. Plerumque qui subire magisterium pastorale cupiunt, nonnulla quoque bona opera animo proponunt, & quamvis hoc elationis intentione appetant, operaturos tamen se magna pertractant, sitque ut aliud in imis intentio supprimat, aliud tractantis animo superficies cogitationis ostendat. Nam sibi ipsa de se mens sæpe mentitur, & fingit se de bono opere amare, quod non amat; de mundi autem gloria non amare, quod amat: quæ principari appetens, fit ad hoc pavida, cum quærit; audax, cum pervenerit. Tendens enim, ne non perveniat, trepidat; sed repente perveniens, jure sibi hoc debitum, ad quod pervenerit, putat; cumque percepto Principatus officio perfrui sæculariter coeperit, libenter obliviscitur, quidquid religiose cogitavit, &c. Ex anteaucta ergo vita se quisque inveniat, ne in appetitu se culminis imago cogitationis illudat. Plerumque in occupatione regiminis ipse quoque boni operis usus perditur, qui in tranquillitate tenebatur, quia quieto mari, recte navim & imperitus nauta dirigit, turbato autem tempestatum fluctibus etiam peritus nauta se confundit. Quid est potestas culminis, nisi tempestatas mentis, in qua dum cogitationum semper procellis navis cordis quatitur, huc illucque incessanter impellitur, ut per repentinos excessus oris, & operis, quasi per obviantia saxa frangatur. Inter hæc itaque, quæ protulimus, quid sequendum, quid tenendum est, nisi ut virtutibus polens, coactus ad regimen veniat; virtutibus vacuus, nec coactus accedat? Ille, si omnino renititur, caveat, ne acceptam pecuniam in sudario ligans, de ejus occultatione judicetur. Pecuniam quippe in sudario ligare est, percepta dona sub otio lenti torporis abscondere. At contra iste cum regimen appetit, attendat, ne per exemplum boni operis, Phariseorum more ad ingressum regni tendentibus obstaculum fiat. Qui juxta summi magistri vocem, nec ipsi intrant, nec alios intrare permittunt. Considerandum quoque est, quia cum causam populi electus Præsul suscipit, quasi ad ægrum medicus accedit. Si ergo adhuc in ejus opere passionibus vivunt, qua præsumptione percussus mederi properat, qui in facie vulneris portat? *Greg. lib. I. Pastoral. in prologo, & c. I. & 9. apud Aquisgr. c. 14.*

110 Juris Pontificii Veteris Epitome

CAPUT XXIV.

Magnitudini vestræ suppliciter suggerimus, ut deinceps in bonis pastoribus, rectoribusque in ecclesiis Dei constituendis, magnum studium, atque solertissimam adhibeatis curam, quia si aliter factum fuerit, & ordo ecclesiasticus suam non habebit dignitatem, & religio in multis labefactando, detrimenti sui jacturam patietur, & animæ vestræ, quod non optamus, periculum generabitur. *Paris. sub Ludovic. & Loth. libro 3. capitulo 22. Aquisgran. II. sub Ludovic. parte 4. cap. 8.*

CAPUT XXV.

Nullus Episcopale ministerium per ambitionem munerum attemptare præsumat, sed is ad Episcopale officium perveniat, si secundum Apostolum vivat, id est, irreprehensibiliter, sobrie, prudenter, pudice, ornate, cum hospitalitate, cum doctrina, non vinolenter, non injuriose, modeste, non litigiose, non cupide. Oportet etiam Pontificem propriæ domui esse bene præpositum, & testimonium habere bonum ab his, qui foris sunt, ut doctrinam Dei nostri exornet in omnibus. Nos autem etiam adjungentes, & ab his qui intus sunt, conversantes cum Episcopo, habere testimonium omnem Episcopum oportere. *Aquisgr. II. sub Ludovico part. 1. c. 1.*

CAPUT XXVI.

Si quando alicujus civitatis Episcopus vocatione Domini decesserit, a gloriosissimo Principe supplicando postuletur, ut canonicam electionem, clero, & populo ejusdem civitatis permittere dignetur, atque ita aut in clero, aut in diocesi certe ipsa, vel, si opus sit, in vicinia * ipsius probata & officio digna persona quæratur, quæ inventa consensu totius cleri, & populi ad honorem Dei civitati ipsi præficiatur. Sed etsi a servitio pii Principis nostri aliquis clericorum venerit, ut aliqui civitati præponatur Episcopus, timore casto sollicitè examinatur. Primum cujus vitæ sit, deinde cujus scientiæ, ne maculatæ vitæ, & pompis sæculi turgidus, & simoniaca hæresi pollutus, humilibus, & mundis membris Christi, Ecclesiæque ipsius supponatur Episcopus. Nec præsumat illiteratum, & cupiditate nimia cæcatum, redditurus facti sui rationem, populo Dei præficere. *Valentin. sub Lothario, capitulo 7.*

TITULUS VI. NEOPHYTI NON POSSUNT ELIGI EPISCOPI, NEQUE LAICI.

CAPUT I.

1. **L**icet aliquando contra regulam Ecclesiæ factum sit urgente necessitate, aliave de causa, ut qui ex Gentili vita nuper ad fidem venerunt, modico tempore catechumeni, statim ad baptismum deducti sint, & simul in Episcopatum vel presbyterium prælati; id deinceps non fiat, cum tempore ad catechismum opus sit, & post baptisma majore probatione. Apostolus hoc aperte docet: *Non neophytum, ne elatus in judicium incidat, & laqueum diaboli, &c.* Qui vero adversus hæc fecerit, ut contradictor magnæ synodi de clero periclitetur. *Nicæn. 2. Mart. Brae.*

22. Joann. VIII. in epist. lecta in VIII. vel IX. syn. act. 2. Ivo in prol. panorm. & decr.

CAPUT II.

Omniem canonicam stabilitatem in ecclesiis semper manere in Christo, providere cupientes, renovamus, & confirmamus terminos, & variationes, quæ olim a sanctis Apostolis, & beatis Patribus nostris editæ, legem in Ecclesia posuerunt; non oportere Antislitem promovere quemquam, qui est vel secundum fidem, vel secundum sacerdotalem fortè neophytus; ne inflatus in judicium incidat, & laqueum diaboli, sicut dicit Apostolus. Prioribus ergo canonibus concordantes definimus neminem de senatoria dignitate, vel mundana conversatione, nuper tonsus cum intentione, vel expectatione Pontificatus, vel Patriarchatus honoris, clericum, aut monachum factum, ad hujuscemodi scandere gradum, licet * per singulos ordines divini sacerdotii plurimum temporis fecisse probetur. Neque enim propter religionem, vel amorem Dei, aut propter expectationem transeundi viam virtutum, sed ob amorem gloriæ, ac principatus, tonsus hujusmodi reperitur. Magis autem coercemus hujusmodi, si ab Imperatoria dignitate ad hoc compellatur. Si vero quis per nullam suspicionem prædictæ concupiscentiæ expectationis, sed propter ipsum bonum humilitatis, quæ est circa Christum Jesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transgens per definita nunc tempora irreprehensibilis inventus extiterit, & probatus, ita ut in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quattuor annis, bene placuit huic sanctæ, & universali synodo, eligi hunc, & admitti. Circa omnes autem, qui religiose morati in ordine clericorum, & monachorum digni judicati sunt Pontificatus dignitate pariter & honore, prædictum tempus abbreviamus, nimirum secundum quod Episcoporum prælati probaverint, qui per tempora fuerint. Si vero præter hanc definitionem nostram quisquam ad jam fatum supremum honorem proventus extiterit, reprobetur, & ab omni sacerdotali operatione prorsus abiiciatur, utpote quia extra sacros canones sit promotus. *Cap. 5. synodi octavæ CP. sub Hadr. II.*

CAPUT III.

Nullus laicus, clericus, vel tantum subdiaconus in Episcopum eligatur. *Urban. II. in concilio Clavomont. cap. 5.*

CAPUT IV.

Qui ex Gentili vita venit, & baptizatus est, aut ex prava conversatione, non æquum est, statim Episcopum fieri. Cum enim non didicerit, aliorum esse magistrum, iniquum est, nisi ex divina gratia hoc fiat. *Ap. 80.*

CAPUT V.

Ordinatos quosdam Episcopos, qui nullis ecclesiasticis ordinibus ad tantæ dignitatis fastigium fuerint instituti, contra Patrum decreta didicimus, cum ad Episcopatum his gradibus, quibus frequentissime cautum est, debeat perveniri, ut minoribus initiati officiis ad majora fir-

1. ad Tim. 3. ad Tit. c. 1.

* vicina, f.

1. Distinct. 48. Quoniam. c.

1. Tim. 3. c.

1. Tim. 3. a.

* nisi, f.

Distinct. 59. c. ult.

firmentur. Debet enim ante esse discipulus, quisquis doctor esse desiderat, ut possit docere, quod didicit, &c. *Cælest. epist. 2. 3. Burch. lib. 1. c. 18. Ivo part. 5. cap. 72. decret. Tarrac. lib. 6. cap. 137.*

CAPUT VI.

Audivimus, quasdam propriis destituta rectoribus civitates, Episcopos sibi velle petere de laicis, tantumque fastigium tam vile credere, &c. [*Dist. 61. c. 7.* Quid proderit per singula clericos stipendia militasse, & omnem egisse in dominicis castris ætatem, si hi, qui præfuturi sunt, ex laicis requirantur? &c. [*Dist. 62. c. 2.* Docendus est populus, non sequendus, &c. *Cælest. ep. 3. c. 2. & 3. Capit. lib. 7. c. 50. Burch. lib. 15. c. 13. Ivo p. 16. c. 14. decr. Deusd. c. 1. Anf. lib. 7. c. 28. Tarrac. lib. 1. c. 124. & lib. 3. c. 4.*

CAPUT VII.

Sacerdotii gradus saltu quodam passim laicis non transferantur, longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ, &c. Discere prius quisque debet antequam doceat, &c. nec tantum de laicis consecrari inhibemus, sed nec de poenitentibus, &c. *Hormisda ep. 4. c. 1. Anf. lib. 6. c. 19. Tarrac. lib. 3. c. 13.*

CAPUT VIII.

Quidam desiderio honoris inflati, defunctis Episcopis tonsurantur, & fiunt repente ex laicis sacerdotes, atque inverecunde religiosi propositi ducatum arripiunt, qui nec esse adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quid illi subjectis præstituri sunt, qui antequam discipularus limen attingant, tenere locum magisterii non formidant? Qua de re necesse est, ut quamvis inculpati quisque sit meriti, ante tamen per distinctos ordines ecclesiasticis exercentur officiis. Videat, quod imitetur, discat, quod doceat, informetur, quod teneat, ut postea non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonstrare. Diu ergo religiosa meditatione poliatur, ut placeat, & sic lucerna super candelabrum posita luceat, ut adversa ventorum vis irruens, conceptam eruditionis flammam non extinguat, sed augeat. Nam cum scriptum sit, ut prius quis probetur, & sic ministret, multo ante probandus est, qui populi intercessor assumitur, ne fiant causa ruinæ populi sacerdotes mali. Nulla igitur contra hoc excusatio, nulla potest esse defensio, quia cunctis liquido notum est, quæ sit in hujus rei diligentia egregii sollicitudo doctoris, qui neophytum ad sacros vetat ordines accedere. [Sicut autem tunc neophytus dicebatur, qui initio in sanctæ fidei erat conversatione plantatus, sic modo neophytus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores sacros irrepleverit. Ordinate ergo ad ordines accedendum est. Nam casum appetit, qui ad summa loci fastigia, postpositis gradibus per abrupta querit ascensum, & cum idem Apostolus doceat, inter alia sacri ordinis instituta discipulum, manum non esse cuiquam citius imponendam, quid hoc celerius, quidve præcipitanti, quam ut exoriatur a summitate principium, & ante incipiat esse Episco-

pus, quam minister? Quisquis igitur sacerdotium non ad elationis pompam, sed ad utilitatem adipisci desiderat, prius vires suas cum eo, quod est subiturus, onere metiatur, ut & impar abstineat, & ad id cum metu, etiam qui se sufficere existimat, accedat. Ab re autem non facimus, si ad argumentum rationabile usum rerum irrationabilium colligamus. Aptæ namque ædificationibus de silvis ligna succiduntur, nec tamen viridibus ædificii pondus imponitur, nisi eorum viriditatem multorum dierum mora sicaverit, & apta ad necessarium usum effecerit. Quæ, si observantia forte negligitur, citius superimposita mole franguntur, & gignit ruinam ad auxilium res provisa. Hinc etenim & medici, qui curam gerunt de corpore, quasdam adjutoria recentibus adhuc confessione formata indigenti non offerunt, sed maceranda temporibus derelinquunt. Nam si immature quis dederit, dubium non est, quia sit causa periculi res salutis. Discant itaque discant in officio suo sacerdotes, quibus animarum credita est cura, servare, quod diversarum artium homines docentes ratione custodiunt, & a præcipiti se ambitione, etsi non metu, saltem pudore contineant. Sed ne forsan adhuc pravæ se consuetudinis quisquam velit objectu defendere, fraternitatis tuæ discretio rationis eos freno coercet, & labi in illicitis non permittat, quia quidquid ultione dignum est, non ad imitationis, sed potius ad exemplum debet correptionis adduci, &c. De his itaque quæ superius dicta sunt, fraternitatē vestram auctore Deo volumus synodum congregare, atque in ea omnia, quæ sanctis canonibus, sicut prædiximus, sunt adversa, districtè sub anathematis interpositione dampnentur, id est, ut nullus pro adipiscendis ecclesiasticis ordinibus dare aliquod commodum præsumat, vel pro datis accipere, neque ex laico habitu quisquam repente ad locum sacri regiminis pervenire. *Greg. ad Syagrium, & Etherium, & alios, lib. 7. reg. ep. 110. vel 108. cap. 2. & 4. Vide eund. lib. 4. indict. 13. c. 95. epist. 51. ad Vergil. Arelaten. Ivo p. 5. c. 131. decr. Anselm. lib. 6. cap. 26. & 27. & Tarr. lib. 3. cap. 16. & 17.*

CAPUT IX.

Officium (sacerdotum) in tanta illic, sicut didicimus, ambitione perductum est, ut sacerdotes subito, quod grave est nimis, ex laicis ordinentur. Sed quid illi acturi sunt, quid populo præstituri, qui non ad utilitatem, sed fieri ad honorem Episcopi concupiscunt? Hi ergo, qui necdum quod docere debeant, didicerunt, quid aliud agunt, nisi ut paucorum proventus illicitus, fiat multis interitus, & in confusionem ecclesiasticæ moderationis observantia deducatur, quippe ubi nullus regulariter ordo servetur? Nam qui ad ejus regimen improvidus, & ob hoc magis præcipitatus accedit, qua admonitione subjectos ædificet, cujus exemplum non rationem docuit, sed errorem? Pudet profecto, pudet aliis imperare, quod ipse nescit custodire. *Greg. ad Brunichild. Reginam lib. 7. reg. ep. 113. vel 111. c. 1. Anselm. lib. 6. c. 70. Cesar. lib. 4. cap. 18. Tarrac. lib. 3. c. 14.*

CA-

1. 9. 1. 6. 27.
Non est, in
fine.

Dist. 61. c. 1.

Dist. 61. c. 7.

Dist. 62. c. 2.

Dist. 61. c. 2.
In sacerdotibus. & c.
3. Non negamus.

Dist. 59. c. 3.
Hoc ad nos.

1. Tim. 3. c.

1. Tim. 3. b.
Dist. 48. c.
uls.

1. Tim. 5. d.

CAPUT X.

Synodum fieri vestra jussio constituat, ubi sub districti anathematis interpositione debeat interdici, ne ullus ex laico habitu subito ad Episcopatus audeat gradum accedere. *Greg. ad Brunich. Reginam lib. 7. registr. d. epist. 113. vel 111. cap. 3.*

CAPUT XI.

In (VII. Sinodo in) epistola beatæ memoriæ Præfulis Hadriani, quantum idem Pontifex illam præsumptionem, qua ex laicis quidam subito tonfurantur, & in Episcoporum numerum exacerbate profiliunt, damnaverit, si diligenter inquisieritis, profecto invenietis. *Nic. ep. ad Mich. Imp. post princ.*

CAPUT XII.

Hominem laicum non promovendum ad sacerdotium subito, sed per suos gradus, sicut Sardicen. concilium, ut de laicis non eligerentur Antifites, in cap. XIII. per omnia prohibuit. Item & Cælestinus Papa in decreto suæ sanctionis cap. XXI. & Leo Romanæ sedis Pontifex hoc ipsum in decretalibus suis prohibuit, cap. XXXIII. Item, & Gelafius non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit, sed etiam presbyteros, ne talia præsumerent, voluit in decretorum suorum cap. III. & Hadrianus in epistola, quam CP. pro venerandis imaginibus destinaverat, ita instituit, ut amplius de laicis nullatenus ordinarerentur Antifites. *Nicol. in epist. ad Mich. Imp. incip. Principatum, lecta in 4. sess. octavæ syn. CP. sub Hadr. II.*

CAPUT XIII.

Nectarius ex laicorum ordine electus est a synodo secunda, quia CP. clerici erant hæretici, & Nectarius expugnator hæreticorum, & defensor ecclesiarum. Sed ut hoc iterum fieret, non confirmavit, nec instituit. Et ideo licet contra Patrum, atque canonicas institutiones, quod per necessitatis fieri eventus comprobatur, non in auctoritate tenendum est, sed ne iterum talis proveniat necessitas, magis magisque cavendum. De Tharasi quidem promotione, qui similiter ex laicali cœtu ad Patriarchatus ex templo culmen promotus est, si sanctam, quæ apud vos tempore sanctissimi viri Hadriani celebrata est, synodum diligenter scrutati fueritis, invenietis, quid in eadē sanctissimus vir consultus decrevit, &c., Nisi in
 „ erigendis imaginibus ferventius (*inquit*) contra
 „ illarum depositores, atque conculcatores, ut
 „ verus Christi miles resisteres, nequaquam vestræ
 „ consecrationi consensum præberemus, &c. quæ tantum declaratur inordinate promotus, quantum comprobatur contra Apostolica decreta enormiter præsumpta. Beatissimum quoque Ambrosium, qui ex catechumeno divino præfagio ad Episcopalem per continuos gradus promotus est dignitatem, cur nobis pro vestro tutamine opponitis? &c. Divina vocatione per miraculorum prodigia electus est. *Nicol. in ep. ad Photium, incip. Postquam beato, post princ. lecta in 4. sess. syn. VIII. CP. sub Hadr. II.*

CAPUT XIV.

Ordinari ad diaconatus, vel sacerdotii offi-

cium neophytum non debere. *Arelat. II. cap. 1.*

CAPUT XV.

Conveniens non est, nec ratio, vel disciplina patitur, ut temere, vel leviter ordinetur, aut Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui neophytus est, maxime cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denunciaffe, & prohibuisse videatur, sed hi, quorum per longus tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sard. c. 10. L. 13. G. Burch. lib. 1. c. 17. Ivo part. 5. c. 71. decr.*

1. Tim. 3. b.

CAPUT XVI.

Non oportet neophytum promoveri ad ordinem sacerdotalem. *Laod. c. 3.*

CAPUT XVII.

Episcopatus, vel presbyterii honorem nullus laicus ante præmissam anni conversionem, vel ante triginta annos ætatis accipiat. *Arel. III. c. 1.*

CAPUT XVIII.

Nullus Metropolitanus cuicumque laico dignitatem Episcopatus tribuat, sed nec reliqui Pontifices presbyterii, vel diaconatus honorem conferre præsumant, nisi anno integro fuerit præmissa conversio. *Arel. III. c. 2.*

CAPUT XIX.

Nullus ex laicis absque annua conversatione* præmissa Episcopus ordinetur, ita ut intra anni ipsius spatium a doctis, probatis viris, disciplinis, & regulis spiritualibus plenius instruat. Quod si hoc quisquam Episcoporum transgredere quacumque conditione præsumperit, anno integro ab officio, vel charitate fratrum habeatur extraneus. *Arel. V. c. 9.*

* conversione f.

CAPUT XX.

Neophyti, vel laici Episcopi esse non possunt. *Dist. 31. c. ult. Tolet. IV. c. 18.*

CAPUT XXI.

Nulli deinceps laicorum liceat ad ecclesiasticos ordines, prætermisso canonum præfixo tempore, aut per sacra regalia, aut per consensiones cleri, vel plebis, vel per electionem, assensionemque Pontificum, ad summum sacerdotium adspirare, vel provehi, sed cum per canonum conscripta tempora, ecclesiasticos per ordines, spirituali opere defudando, probatæ vitæ adminiculo comitante, conscenderit gradus ad summum sacerdotium, si dignitati vita responderit, auctore Domino provehatur. *Barc. II. c. 3.*

CAPUT XXII.

Quod sæculares viri nequaquam ad ministerium Ecclesiæ assumantur, auctoritas Apostolica docet, & dicit: *Manus cito nemini imposueris: & iterum: Non neophytum, ne in superbiam elatus, putet se non tam ministerium humilitatis, quam administrationem sæcularis potestatis adeptum, & ne in condemnationem superbiæ, sicut diabolus, per jactantiam deiiciatur. Quomodo enim valebit sæcularis homo sacerdotii ministerium adimplere, cujus nec officium tenuit, nec disciplinam cognovit? aut quid docere poterit, cum ipse non didicerit?* *Isidor. lib. 2. cap. 6. de eccl. offic. apud Aquisgr. 9.*

1. Tim. 5. d.
1. Tim. 3. a.

CA.

CAPUT XXIII.

1. Tim. 3. d. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, &c. non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli: *Dist. 48. in princ.* heri catechumenus, hodie Pontifex, heri in amphitheatro, hodie in ecclesia, vespere in circo, mane in altario, dudum fautor histrionum, nunc virginum consecrator. Quod autem ait: *ne elatus in iudicium incidat diaboli*; quis non exemplo ** verum, f.* venturum * esse probet? ignorat momentaneus sacerdos humilitatem, & mansuetudinem rusticorum ignorat blanditias Christianas, nescit se ipsum contemnere, de dignitate transfertur ad dignitatem, non jejunavit, non flevit, non mores suos saepe reprehendit, nec assidua meditatione correxit, non substantiam pauperibus erogavit, de cathedra quodammodo ducitur in cathedram, id est, de superbia ad superbiam. Iudicium autem, & ruina diaboli, nulli dubium, quin arrogantia sit. Incidunt in eam, qui in puncto horæ necdum discipuli jam magistri sunt. *Hieronymus epist. ad Oceanum apud Aquisgr. cap. 11. Anselm. lib. 6. cap. 30. Caesar. lib. 3. cap. 24.*

CAPUT XXIV.

Subrogatus est pro (Ignatio Patriarcha) Photius, prohibentibus sacris canonibus & venerandis legibus neminem ex laicali militia subito ad sacerdotium promoveri. *Anastaf. biblioth. in præmio syn. VIII. CP. sub Hadr. II.*

TITULUS VII.

DIGAMI NON POSSUNT ELIGI EPISCOPI.

CAPUT I.

Dist. 33. Si quis. cap. 1. QUI duas uxores post baptismum habuit, aut concubinam, Episcopus, presbyter, diaconus, clericus esse non potest. *Ap. 17. Item is, qui duxit viduam, aut ejectam, aut meretricem, aut ancillam, aut scenicam. Ap. 18. Vide Trull. 3. Ivo part. 8. cap. 287. decr. Anselm. lib. 6. cap. 143.*

CAPUT II.

1. Tim. 3. a. Tit. 1. b. De digamis nec consuli debuit, quod manifesta lectio sit Apostoli, *unius uxoris virum*: ad sacerdotium, sive ad clericatum admitti debere, & hanc ipsam tamen si virginem accepit, &c. *Innoc. epist. 4. cap. 2.*

CAPUT III.

Dist. 77. c. 2. Hæc [in singulis gradibus observanda sunt tempora: si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, &c. Exinde suffragantibus stipendiis per tot gradus datis propriæ fidei documentis, presbyterii sacerdotium poterit promereri. De quo loco, si eum exactior ad honos mores vita perduxerit, summum Pontificatum sperare debet. Hac tamen lege servata, ut neque digamus, neque viduæ maritus, neque poenitens ad hos gradus possit admitti. *Zosim. epist. 1. cap. 3. Anselm. lib. 7. cap. 41.*

CAPUT IV.

Abstineatur ab illicitis ordinationibus. Nullus ex laicis, nullus digamus, nullus, qui sit viduæ maritus, aut fuerit, ordinetur, sed irreprehensibilis, & qualem elegit Apostolus, fiat. Per Moysen Dominus præcepit: *Virginem accipiat Sacerdos uxorem.* Subsequitur & supplet Apostolus, *eo-*
Tom. V.

dem locutus spiritu, *unius uxoris virum debere Episcopum consecrari.* Ad hanc ergo eligantur formulam sacerdotes, &c. *Celest. epist. 2. cap. 6.*

CAPUT V.

Constat ad sacerdotium pervenisse viduarum maritos, quosdam etiam, quibus fuerint numerosa conjugia, & cum omni licentia vita liberior, ad sacrum ordinem passim patefactis aditibus fuisse permittos, contra illam beati Apostoli vocem: *Unius uxoris virum*, & contra illud antiquæ legis præceptum: *Sacerdos virginem uxorem accipiat, non viduam, non repudiatam.* Hos ergo quicumque tales admissi sunt, ab ecclesiasticis officiis, & a sacerdotali nomine Apostolicæ sedis auctoritate jubemus arceri, &c. *Leo epist. 1. cap. 2. ad Episcopos per Campaniam.*

1. Tim. 3. a. Lev. 21. c.

CAPUT VI.

In civitatibus, quarum rectores obierint, de substituendis Episcopis hæc forma servetur: „ qui ordinandus est, etiam si bonæ vitæ testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secundæ conjugis sit maritus, aut qui vel unam, quidem habeat, vel habuerit, sed nec quam sibi viduam copulaverit“, &c. *Leo ep. 54. al. 82. ad Anast. Thessalon. cap. 3. Burch. lib. 1. cap. 5. Ivo part. 5. cap. 59. decr. Anselm. lib. 6. cap. 15.*

CAPUT VII.

Dicente Apostolo, ut inter alias electionis regulas, is Episcopus ordinetur, quem unius uxoris virum fuisse, aut esse constiterit; tam sacra semper habita est ista præceptio, ut etiam de muliere sacerdotis eligendi, eadem intelligeretur servanda conditio, ne forte illa prius, quam in matrimonium ejus veniret, qui aliam non habuisset uxorem, alterius viri esset experta conjugium, &c. Si etiam in veteri testamento hæc sacerdotalium conjugiorum forma servata est, quanto magis sub revelata jam gratia constituti, Apostolicis debemus servire præceptis? ut quamlibet quis bonis moribus præditus, & sanctis operibus inveniat ornatus, nequaquam tamen vel ad diaconi gradum, vel ad presbyterii honorem, vel ad Episcopatus culmen ascendat, si aut ipsum non unius uxoris virum, aut uxorem ejus non unius viri fuisse constiterit, &c. Cum inter vos tantum valuerint, aut studia popularium, aut ambitus superborum, ut non solum laicos, sed etiam secundarum * uxorum viros, aut viduarum maritos ad officium cognoscamus pastorale proventus: nonne aptissima [exigunt causæ, ut ecclesiæ, in quibus ista commissa sunt, iudicio severiori purgentur, & non solum in tales Præfules, sed etiam in ordinatorum eorum ultio competens proferatur? &c. Eos, qui vel secundas nuptias inierunt, vel viduarum se conjugio sociarunt, in sacerdotio manere non patimur: & multo magis illum, si fuerit vestro iudicio confutatus, qui duarum simul est maritus uxorum, vel illum, qui a prima uxore dimissus, alteram duxisse perhibetur, privandum honore decernimus. *Leo epist. 85. vel 87. cap. 1. ad Episcopos Afr.*

1. Tim. 3.

Lev. 21. Ezecl. 44.

** secularium.*

1. q. 7. c. 18.

CAPUT VIII.

Sollicitius volumus custodiri non solum circa sacerdotes, sed circa clericos quoque minoris officii,

1. Tim. 3. a. Lev. 21. c.

1. Tim. 3. a.

1. Tim. 3. d. ficii, ne ad sacrā militiam hi permittantur accedere, quibus sit tale conjugium, ut contra Apostolicā disciplinam, non unius tantum uxoris viri fuisse monstrantur. *Leo epist. 87. vel 89. ante med. ad Episcopos Viennen. provinc.*

CAPUT IX.

Ordinatos Episcopos, qui licet te ignorante provecti sunt, cum suis auctoribus meruerint submoveri, hac ratione firmamus, si nec viduæ maritus fuerit quisquam, nec in secundæ conjugis nuptias, ac vota convenerit, &c. *Hilar. ep. 1. c. 4.*

CAPUT X.

Si quos repererit Episcopos tua fraternitas, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est, in adulterio, vel si plures uxores habuerunt, &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi, &c. *Zach. epist. 6. post princ.*

CAPUT XI.

Nemo de digamis, aut internuptarum maritis ordinetur clericus, nec requirendum, utrumne initiati sacramentis divinis, aut Gentiles hac se infelici sortis necessitate maculaverint. *Valent. Gall. cap. 1.*

CAPUT XII.

Dist. 55. c. 2. Nullus pœnitentem, nullus digamum, nullus viduarum maritos in prædictis honoribus (*loquitur de Episcopatu, presbyteratu, & diaconatu*) audeat ordinare, &c. Quicumque deinceps contra hæc clericum ordinare præsumperit, anno integro missas facere non præsumat. Si celebraverit, ab omnium fratrum charitate noverit se alienum. *Arel. III. cap. 3.*

CAPUT XIII.

Dist. 51. Qui in aliquo. cap. 5. Non promoveantur ad sacerdotium ex regulis canonum, qui semetiplos abscederunt, &c. qui secundæ uxoris conjunctionē sortiti sunt, aut numerosa conjugia frequentarunt, qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias habuerunt. *Tolet. IV. cap. 18.*

CAPUT XIV.

1. Tit. 3. d. Tit. 1. b. Quod unius virginalis matrimonii sint, qui eliguntur in ordine Pontificatus, & in veteri lege mandatum est, & plenius scribit Apostolus dicens: *Unius uxoris virum sacerdotem quarit Ecclesia, aut de monogamia ordinatum, aut de virginitate sanctum.* *Isidor. lib. 2. cap. 6. de eccl. off. apud Aquisgr. cap. 9. in med.*

CAPUT XV.

Lev. 21. c. Tit. 1. d. Nullo pacto digamos, vel concubinarum cathenis insertos, decet subire sacerdotii ministerium. In Levitico scriptum est, ac præfinitum, quales eligi debeant sacerdotes: *Si ergo clericus monogamus fuerit, & uxor ejus digama, noli eum ad ministerium applicare.* Hæc Tito præcepta idem Apostolus de ordinandis clericis dedit. *Hier. ad Ocean. apud Aquisgr. cap. 98. ante fin.*

TITULUS VIII.

NE HOMINES IMPROBI, AUT ALIAS INDIGNI ELIGANTUR EPISCOPI.

CAPUT I.

QUA indignitate, qua molestia, male tractetur Ecclesia, &c. dum facile imponun-

tur manus, dum negligenter summus sacerdos eligitur? &c. Nam cum involuti mundanis nexibus actibus, vel moribus abrupte asciscuntur ad tanti collegium sacerdotii, & illi videntur contemni, de quibus oportuerat eligi, & isti male introritti, qui præter ordinem irruunt potius, quam eliguntur. Quam enim [miserum est, eum magistram fieri, qui numquam discipulus fuit? eum summum fieri sacerdotem, qui numquam in ullo gradu obsecutus fuerit sacerdoti? &c. *Innoc. ep. 12. Anselm. lib. 6. c. 29. Tarr. lib. 3. cap. 1.*

CAPUT II.

Jam non satis est laicos ordinare, quos nullus fieri ordo permittit, sed etiam quorum crimina longe, lateque per omnes pene provincias nota sunt, Pontifices ordinantur. Daniel enim nuper missa relatione ex Orientalibus ad nos partibus ab omni, quod tenuerat, virginum monasterio nefas est objectionibus accusatus. Multa a multis objecta flagitia, in qua nam lateret terrarum parte quæsitus est, ut si suæ innocentiae consideret, contra se judicium postulatum minime declinaret, &c. [Tantis gravatus testimoniis, tanta facinorum accusatione pulsatus, sacrarum, ut dicitur, virginum pollutus incesto, Episcopus asseritur ordinatus. *Celest. epist. 2. cap. 3.*

CAPUT III.

Necessarium fuit, ut dolorem cordis nostri, quo pro Dominicorum gregum periculis æstua-

CAPUT IV.

mus, datis nunc ad vos litteris promeremus; mirantes, tantum apud vos per occasionem temporis impacati, aut ambientium præsumptionem, aut tumultum valuisse popularem, ut indignis quibusque, & longe extra sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigium, & gubernatio ecclesiæ crederetur. *Leo epist. 85. vel 87. ad Episcopos Afric. c. 1. Ivo part. 5. c. 105. decr.*

CAPUT V.

Ne ex pœnitentibus aliquis ad sacrum ministerium proilus sinatur accedere. *Hilar. ep. 1. c. 4.*

CAPUT VI.

Qui non promoveantur ad sacerdotium, ex regulis canonum necessario credimus inferendum, id est, [qui in aliquo crimine detecti sunt, &c. *Tolet. IV. c. 18.*

CAPUT VII.

Qui publice pœnitentiam profitetur, Episcopalem cathedram nec tenere, nec regere potest. *Cabil. in ep. ad Theodorum Episc.*

CAPUT VIII.

Si is, qui jam in Episcopatu, vel presbyterio positus aliquod peccatum admiserit, retrahitur; quanto magis ante ordinationem, si peccator inventus est, cavendum, ut non ordinetur? *Isid. lib. 2. c. 6. de eccl. off. apud Aquisgr. c. 9.*

CAPUT IX.

Non sunt promovendi ad regimen ecclesiæ, qui adhuc vitiis subjacent, &c. Neque enim quisque

Dist. 61. c. 4.

Dist. 81. c. 3.

Dist. 6. Miramur, c. 5.

1. 9. 1. cap. 118.

Dist. 51. c. 5.

que ad hoc præficitur, ut subditorum culpas corrigat, & ipse vitiis seruiat. Qui se indignum ad Episcopatum existimat, locum ejus, qui dignus est, occupare non præsumat. Nam tam sanctum est Sacerdotii nomen, ut nulla vitiorum nota maculari se sinat. Gravius enim condemnabitur, qui indignus suscipit, quod non meretur. Qui regimen sacerdotii contendit appetere, ante in se discutiat, si vita honori sit congrua; quod si non discrepat, humiliter ad id, ad quod vocatur, accedat. Reatum quippe culpæ geminat, si quis cum culpa ad sacerdotale culmen aspirat. Vniuscujusque casus tanto majoris est criminis, quanto priusquam caderet, majoris erat virtutis, &c. Plerique sacerdotes suæ magis utilitatis causa, quam gregis, præesse desiderant, nec ut profint, Præsules fieri cupiunt, sed magis ut divites fiant, & honorentur, &c. *Isidor. lib. 3. de summo bono, c. 34. apud Aquisgr. c. 15.*

CAPUT X.

Sicut iniqui, & peccatores ministerium sacerdotale assequi prohibentur; ita indocti, & imperiti a tali officio retrahuntur. *Isid. de summo bono, lib. 3. c. 35. apud Aquisgr. c. 16.*

TITULUS IX.

NE INDOCTI ELIGANTUR EPISCOPI.

CAPUT I.

Quamquam admonita doctorum, & statuta Patrum sacerdotes indoctos prohibeant contectari opportuni temporis moderatione: si Episcopus inveniatur indoctus, a Metropolitano proprio, & deinceps sacerdotes presbyteri a suo Episcopo, ut doceri possint, admoneantur. *Syn. Rom. sub Eugenio II. & Leone IV. c. 4.*

CAPUT II.

Hoc specialiter, & sub prædecessoribus nostris, & nuper a nobis interdictum constat, litteris ad Gallias, Hispaniasque transmissis, in quibus & in Africa est ista præsumptio: Ne quis penitus contra Patrum præcepta, [qui ecclesiasticis disciplinis per ordinem non fuisset imbutus, & temporis approbatione, divinis stipendiis eruditus, nequaquam ad summum ecclesiæ sacerdotium aspirare præsumeret, & non solum in eo ambitio inefficax haberetur, verum etiam in ordinatores ejus, ut carerent eo ordine, quem sine ordine contra præcepta Patrum crediderant præsumendum. Unde miramur, ad dilectionem tuam statuta sedis Apostolicæ non fuisse perlata, &c. *Zosim. epist. 1. c. 1. Ivo part. 5. c. 102. decr. Anselm. lib. 6. c. 24.*

CAPUT III.

Prospiciendum est, ne duo simul sint in una ecclesia sacerdotes, nec litterarum ignarus, aut carens aliqua parte membrorum, aut etiam ex poenitentibus aliquis ad sacrum ministerium profusus sinatur accedere. Nec tantum putetis petitiones valere populorum, ut cum his parere cupitis voluntatem Dei nostri, quæ nos peccare prohibet, deseratis, &c. *Hilar. epist. 1. cap. 4. Vide epist. 4.*

CAPUT IV.

De illa persona, quæ in Archiepiscopum fuerat eligenda, dicimus, licet satis prudens, & libe-

ralis videatur, tamen quemadmodum nobis notum est, disciplinæ fundamento, videlicet litteralis scientiæ peritia indiget, quæ virtus, quam sit non modo Episcopis, verum etiam sacerdotibus necessaria, ipse satis intelligis, cum nullus sine ea, aut alios docere, aut sese possit defendere. *Gregor. VII. lib. IX. registr. ep. 2. in medio.*

CAPUT V.

Episcopo scripturarum scientia necessaria est, quia si Episcopo tantum sit sancta vita, sibi soli potest prodesse sic vivens: porro si & doctrina fuerit eruditus, potest ceteros quoque instruere, & docere suos, & adversarios repercutere, qui nisi refutati fuerint, atque convicti, facile possunt simplicium corda pervertere. *Isidor. lib. 2. c. 6. de eccles. offic. apud Aquisgr. c. 9.*

CAPUT VI.

Sicut iniqui, & peccatores ministerium sacerdotale assequi prohibentur, ita indocti, & imperiti a tali officio retrahuntur. Illi enim exemplis suis vitam bonorum corrumpunt, isti sua ignavia iniquos corrigere nesciunt. Quid enim docere poterunt, quod ipsi non didicerunt? &c. Cæcus enim si cæco, &c. Sacerdotes indoctos per Esaiam Prophetam ita Dominus improbat: *Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam, & iterum: Speculatores ejus cæci omnes, id est, imperiti Episcopi; nescierunt, inquit, universi, canes muti non valentes latrare, hoc est, plebes commissas non valentes resistendo malis per verbum doctrinæ defendere. Isid. de summ. bon. lib. 3. c. 35. apud Aquisgr. cap. 16.*

CAPUT VII.

Ait Aggæus Propheta: *Interroga sacerdotes legem.* Quod B. Hieronymus ita exponit: „ Simul, inquit, considera, sacerdotium officii esse, de lege interrogatos respondere: si sacerdos est, sciat legem Domini, si ignorat legem, ipse se arguit, non esse Domini sacerdotem. Sacerdotis enim est, scire legem, & ad interrogationem respondere de lege“. Quod quidem & in Deuteronomio legimus, ut sicubi in urbibus Israel quæstio fuerit nata inter sanguinem, & sanguinem, judicium, & judicium, lepram, & non lepram, contradictionem, & non contradictionem: „ eant ad sacerdotes, atque levitas, & ad Pontificem, qui in diebus illis fuerit constitutus, & quærant ab eo legem Domini; quibus respondentibus faciant, quod jubetur“. *Hieron. in Aggæ. c. 2. apud Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. in princ.*

CAPUT VIII.

Primo visum est omnibus, unumquemque Pontificum scire oportere fidem sinceram, id est, qualiter illum fidem, ac credulitatem sanctæ Trinitatis in unitate deitatis sibi tenere, atque credere conveniat, ac ceteros perfecte instruere, qualiter & ipsi credendo salvi fieri possint. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 2. cap. 1.*

CAPUT IX.

Summos sacerdotes inexcusabiliter nosse oportet, ut ex veteris, novisque Testamenti scriptis, quæ vera sunt, salutique omnium proficua, proferre sciant, videlicet quantum divina gratia ca-

*Dist. 26. c. 2.
Q. 39. d. c. 1.*

Math. 15. b.

Esa. 56. d.

Deu. 17. b.

116 Juris Pontificii Veteris Epitome

litus aspirare, cuique dignatur. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 2. cap. 2.*

CAPUT X.

Gregor. in proem. lib. pastoralis

Medicinam spiritualem, consiliumque salubre animarum pastores populi scire oportet, uti medicos spirituales, asserente sanctissimo Pontifice Gregorio, atque dicente: *Quia artium ars est regimen animarum.* Quis autem cogitationum interiora vulnera, occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? & ideo metuendum est, cordis se esse medicos, profiteri sacerdotes, ministerii sui ignaros. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 2. c. 3.*

CAPUT XI.

Convenit sacerdotali ministerio scire formam evangelicam, documenta Apostolica, canonum instituta, normam regulæ pastoralis a sanctissimo Pontifice Gregorio editæ, ne juxta eundem sanctissimum virum, ab imperitiis, quod absit, pastorale ministerium aliqua temeritate usurpetur, aut vilescat. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 2. cap. 4.*

TITULUS X.

NULLUS ORDINETUR EPISCOPUS, QUI NON SIT NATUS ANNOS TRIGINTA.

CAPUT I.

*De elect. c. 7. Greg. IX. c. 16. eod. tit. in 1. coll. * impleverit. Dist. 77. Episcop. cap. 6. §. 1.*

Nullus in Episcopum eligatur, nisi qui jam xxx. ætatis annum egerit. * *Alex. III. in concil. Later. cap. 3.*

CAPUT II.

Presbyterum, vel Episcopum ante xxx. annos, id est, ante quam ad viri perfecti ætatem perveniat, & diaconus ante xxv. nullus Metropolitanus ordinet, ne per ætatem, quod aliquoties evenit, aliquo errore culpentur. *Agath. 17. Burch. lib. 2. c. 9. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 1. panorm. c. part. 6. c. 29. decr.*

CAPUT III.

Episcopatus, vel presbyterii honorem nullus laicus ante præmissam anni conversionem, vel ante triginta annos ætatis accipiat. *Arcl. III. c. 1.*

CAPUT IV.

Quod a xxx. annis sacerdotes, id est Episcopus, efficitur, ab ætate scilicet Christi sumptum est, ex qua idem exorsus est prædicare. Hæc enim ætas profectu jam non indiget parvulorum, sed plena est, & robusta, & ad omne disciplinæ exercitium preparata, &c. *Isid. lib. 2. c. 5. de ecclesiast. officis, apud Aquisgr. c. 9.*

TITULUS XI.

QUORUM MEMBRORUM DEFECTUS VETET ALIQUEM ESSE EPISCOPUM.

CAPUT I.

Dist. 55. c. 8. Eunuchus. de corp. vit. ex parte. c. 3.

Si eunuchus factus vi est, aut ita natus est, si est dignus, fieri potest (*Episcopus L. Ap. 21.* Si se ipsum incidit, clericus non fiat, &c. *Ap. 22.*

CAPUT II.

Oculo privatus, & claudus, si dignus est, Episcopus fiat. Non enim corporis defectus, sed animæ nocent. *Ap. 7.*

CAPUT III.

Surdus vero, aut cæcus non fiat Episcopus, non propter defectum, sed ne ecclesiastica impediantur. *Ap. 78.*

CAPUT IV.

Prospiciendum * est, ne duo simul sint in una ecclesia sacerdotes, nec litterarum ignarus, aut carens aliqua parte membrorum, ad sacrum ministerium profus sinatur accedere. *Hilar. ep. 1. ad Ascanium. Tarr. Episc. c. 4.*

** prospiciendum.*

TITULUS XII.

POTESTAS SÆCULARIS NE IN ELECTIONE AUCTORITATEM SUAM TYRANNICE INTERPONAT.

CAPUT I.

Omne electionem, quæ fit a magistratibus, Episcopi, vel presbyteri, vel diaconi, irritam manere ex canone dicente: [Si quis Episcopus sæcularibus magistratibus usus, per eos ecclesiam obtinuerit, deponatur, & excommunicatur, & omnes, qui cum eo communicant. Oportet enim eum, qui est provehendus ad Episcopatum, ab Episcopis eligi, ut est Nicææ constitutum. *Nicæn. II. cap. 3. Apost. 30. G. 31. L. Nicæn. cap. 4. Burchard. lib. 3. cap. 109. Ivo part. 3. cap. 85. c. part. 5. cap. 119. c. cap. 120. decret. Anselm. lib. 6. cap. 5. Deusd. cap. 1. c. 4. Tarrac. lib. 1. cap. 46. Cæsar. lib. 3. cap. 64.*

Dist. 65. c. 7. Omnis.

26. q. 7. c. 14.

CAPUT II.

Apostolicis, & synodicis canonibus promotiones, & consecrationes Episcoporum, & potentatu, & præceptione Principum factas, penitus interdicitibus, concordantes definimus, & sententiam nos quoque proferimus: ut si quis Episcopus per versutiam, vel tyrannidem Principum hujusmodi dignitatis consecrationem susceperit, deponatur omnimodis, utpote qui non ex voluntate Dei, & ritu, ac decreto ecclesiastico, sed ex voluntate carnalis sensus, & ex hominibus, & per homines Dei donum possidere voluit, vel consensit. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. c. 12.*

CAPUT III.

Promotiones, atque consecrationes Episcoporum, concordans prioribus conciliis, electione, ac decreto Episcoporum collegii fieri sancta hæc & universalis synodus definit, & statuit, atque jure promulgat, neminem laicorum Principum, vel potentum semet inferere electioni, vel promotioni Patriarchæ; vel Metropolitanæ, aut cujuslibet Episcopi, ne videlicet inordinata hinc, & incongrua fiat confusio, vel contentio, præsertim cum nullam in talibus potestatem quamquam potestativorum, vel ceterorum laicorum habere conveniat, sed potius filere, ac attendere sibi, usquequo regulariter a collegio Ecclesiæ suscipiat finem electio futuri Pontificis. Si vero quis laicorum ad concordandum, & cooperandum ab Ecclesia invitetur, licet hujusmodi cum reverentia, si forte voluerit, obtemperare se ascendentibus; taliter enim sibi dignum pastorem regulariter ad Ecclesiæ suæ salutem promoveant. Quisquis autem sæcularium Principum, & potentatum, vel alterius dignitatis laicus adversus communem, & consonantem, atque canonicam electionem ecclesiastici ordinis agere tentaverit, anathema sit, donec obediat, & consentiat,

cap. 1. c. 2. dist. 63.

tiat, quod Ecclesia de ordinatione, & electione proprii Præfulis se velle monstraverit. *Syn. VIII. CP. sub Hadr. II. c. 22. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 1. panorm. & part. 5. c. 122. decr. Deusd. c. 1. Anf. lib. 6. c. 20. Casar. lib. 3. cap. 63. Tarrac. lib. 1. cap. 47.*

CAPUT IV.

Quisquis electioni de se factæ per sæcularis potestatis abusum, consentire præsumperit, contra canonicam libertatem, ut electionis commoda careat, & ineligibilis fiat, & absque dispensatione non possit ad aliquam eligi dignitatem. Qui vero electionem hujusmodi, quam ipso jure irritam esse censemus, præsumperint celebrare, ab officiis, & beneficiis per triennium suspendantur, eligendi tunc potestate privati. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. c. 25.*

CAPUT V.

16. q. 7. Si quis. c. 24. Si Episcopus per sæculares potestates ecclesiam assequatur, deponatur, & excommunicetur, & qui cum eo communicant. *Ap. 30. G. 31. L. Nicæn. II. c. 3. Burch. l. 3. c. 109. Ivo part. 3. cap. 85. & part. 5. c. 119. & 120. decr. Deusd. cap. 1.*

CAPUT VI.

Inter cetera, quæ tua fraternitas agenda suscipit, hoc attentissime perpendat, & exequi studeat, ut congregatis omnibus, & in conventu residentibus manifesta personanti denuntiatione interdicat, ut conservanda deinceps in promovendis Episcopis canonica, & Apostolica auctoritate, nullus Metropolitanorum, aut quivis Episcoporum alicui, qui a laica persona donum Episcopatus susceperit, ad consecrandum illum imponere manum audeat, nisi dignitatis suæ honore, officioque carere & ipse velit. Similiter etiam, ut nulla potestas, aut aliqua persona de hujusmodi honoris donatione, vel acceptatione ulterius se intromittere debeat. Qui præsumperit, eadem sententia, & animadversionis censura, quam beatus Hadrianus Papa in octava synodo de hujusmodi præsumptoribus, & sacræ auctoritatis corruptoribus statuit, atque firmavit, se adstrictum ac ligatum fore cognoscat. *Greg. VII. lib. 4. reg. ep. 22. in fin.*

CAPUT VII.

Si per ordinationem Regiam honoris istius (Episcopatus) culmen pervadere aliquis nimia temeritate præsumperit, a comprovincialibus loci ipsius Episcopus recipi nullatenus mereatur, quem indebite assumptum agnoscunt. Si quis de eis recipere eum contra indicta * præsumperit, sit a fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium charitate remotus. Nam de actis ordinationibus Pontificum ita convenit, ut conjuncti Metropolitanus cum suis comprovincialibus Episcopis, vel quos vicinos Episcopos eligere voluerit, in loco ubi convenerit, juxta antiqua statuta canonum omnia communi consilio, & sententia decernantur. *Paris. 8.*

CAPUT VIII.

Decrevit sancta synodus, ut nullus Episcopus, &c. accipiat de manu Regis, vel comitis, vel cujuslibet laicæ personæ donum Episcopatus. Sed

Episcopus a suo Metropolitanano, &c. *Pict. c. 1.*

CAPUT IX.

Nescio, an sint Episcopi, nec in Christi sacerdotibus eos enumeraverim, qui a profanis manibus ad hoc, ut præfint, promoti sunt ad dissolutionem fidei. *Basiliius ep. ad Nicopolitanos.*

TITULUS XIII.

NE QUISQUAM PER SIMONIAM ELIGATUR, AUT CONSECRETUR EPISCOPUS.

CAPUT I.

SI quis Episcopus propter pecuniam ordinationem fecerit, & in venditionem reduxerit inæstimabilem gratiam, & ita ordinaverit Episcopum, chorepiscopum, presbyterum, diaconum, clericum, aut præfecerit propter pecuniam œconomum, vel defensorem, vel paramonarium, vel quem alium: si quis id fecisse convincatur, de suo gradu periclitetur, & ordinatus nihil consequatur, sed sit alienus ab honore, & cura, quod nummis quærebat. Si quis mediator fuit clericus a gradu cadat, laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalced. 2. Nicæn. II. cap. 5. Paris. sub Ludovic. & Loth. lib. 1. cap. 11. Capitul. lib. 1. cap. 19. Burch. lib. 1. cap. 112. Ivo lib. 3. tit. 9. c. 3. pan. & p. 5. c. 118. decr. Anf. lib. 6. c. 81. Casar. lib. 4. c. 21.*

CAPUT II.

In quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut pro Episcopis, vel abbatibus, seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sede, seu introducendis presbyteris in ecclesiam, &c. aliquid exigatur, &c. ne hoc de cetero fiat districtius inhibemus. *Alex. III. in concil. Later. c. 7.*

CAPUT III.

Sicut pro certo didicimus, in plerisque locis, & a plurimis personis, quasi columbas in templo vendentibus, sunt exactiones, & extorsiones turpes, & pravæ pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus clericorum, &c. tantum abolere volentes abusum, consuetudinem hujusmodi penitus reprobamus, firmiter statuentes, ut pro his, sive conferendis, sive collatis, nemo aliquid quocumque prætextu exigere, ac extorquere præsumat. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. c. 63.*

CAPUT IV.

Polychronius Hierosolymitanus Episcopus, non nisi accepta remuneratione ordinabat presbyteros, diaconos, Episcopos Æthiopes, Ægyptios, in suo gremio urbis, quod canon damnat. *Conc. Xyst. III. c. 6. & 7.*

CAPUT V.

Nihil unquam de ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione chartarum, neque ex ea, quam nova per ambitionem simulatio invenit, appellatione pastelli. Quia enim ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, Evangelicam vero lectionem minister legit, confirmationis vero hujus epistolæ notarius scribit: sicut Pontificem manum non decet, quam imponit, vendere, ita minister vel notarius non debet in ordinatione ejus, vo-

ccm

De elect. 41. Greg. IX. c. 10. eod. tit. in 4. collecti.

1. q. 1. c. 8.

De simon. c. 9. Greg. IX. c. 8. eod. tit. in 1. coll.

De simon. c. 39. Gr. IX. c. 3. eod. tit. in 4. coll.

c. 5. de sim. Gr. IX. c. in 1. coll. 1. q. 2. cap. 3. Nullus. & c. 24. Sicut.

* interdicitur, h.

cem suam, vel calamum venundare. *Gregor. in synod. Roman. cap. 5. & lib. 4. epist. 44. cap. 88. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 7. panorm. & part. 5. cap. 109. decr. Anselm. lib. 6. cap. 83.*

CAPUT VI.

Cavere oportet unumquemque sacerdotem, ne præmiis videatur consecrari, ut non exemplo Simoniaci * in condemnationem, & laqueum incidat diaboli, quia tam factus, quam etiam faciens honore debite * sunt condemnandi. *Syn. Roman. sub Eugen. II. & Leon. IV. c. 2.*

CAPUT VII.

Quidquid in sacris ordinibus, vel in ecclesiasticis rebus data, vel promissa pecunia acquisitum est, nos irritum esse, nullasque vires obtinere censemus. *Urban. II. in concil. Placent. cap. 2. alleg. in concil. Claramont. Casar. lib. 4. cap. 33.*

CAPUT VIII.

Episcopus, presbyter, diaconus, per pecuniam factus deponatur, & qui eum ordinavit, & abiciatur etiam a communione, ut Simon Magus a Petro. *Apost. 29. G. 30. L. refert. Nicæn. II. cap. 5. lib. 1. cap. 19. Ivo part. 5. cap. 78. decr.*

CAPUT IX.

Quos constitit indignos meritis sacramentatos esse pretio dignitatem, convictos oportet arceri, non sine periculo facinus tale perpetrantes. *Gelas. ep. 1. cap. 26. Burch. lib. 1. cap. 22. Ivo part. 5. cap. 76. decr. Deusd. c. 2. Casar. lib. 4. cap. 5.*

CAPUT X.

Qui non Dei gratia, sed promissione rerum ecclesiasticarum præmissa, ad sacerdotium conantur accedere, desideriorum talium reprimantur effectus. Qui autem ab hujusmodi se intentione non cohibent, vindictis canonum sciant se sine dubitatione subiiciendos, &c. *Symmach. ep. 1. cap. 2.*

CAPUT XI.

Nullus per ambitum ad Episcopalem honorem permittatur accedere, nam cum hic excessus in laica conversatione culpetur, quis dubitat, quod religiosis, & Deo servientibus inurat opprobrium? [Si quis Episcopatum desiderat, data pecunia potentes personas minime suffragatrices adhibeat, nec ad decretum sibi faciendum clericos, vel cives subscribere, adhibito cujuslibet generis timore compellat, vel præmiis aliquibus hortetur. Decretum sine visitatoris præsentia nemo conficiat, cujus testimonio, clericorum ac civium possit unanimitas declarari. *Symmach. epist. 1. cap. 5. Ans. lib. 6. c. 66.*

CAPUT XII.

Ne benedictionem per impositionem manus, quæ divina esse creditur, quis pretio comparet; quoniam ante oculos esse convenit, quod Simon Spiritum sanctum volens redemptione mercari, Apostoli fuerit detestatione percussus. Tunc deinde quis non vile putat esse, quod venditur? &c. neve ille se a culpa æstimet alienum, qui et si ipse quidem a redemptione liber initiaverit benedictione mystica sacerdotem, attamen ad alterius

redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit, &c. Adversus hæc facilius, Deo adjuvante, providebitur, si circa Metropolitanos privilegia a sanctis Patribus constituta, permaneant, si Metropolitanus circa parochias suas ordinem suum, ea, qua decet, veneratione custodiat, ut nec electio Præsulis empta detur pretiis, & nec obsequentis sit quæsitæ operibus. *Hormisd. ep. 4. c. 2. Burch. lib. 1. c. 23. Ivo part. 5. c. 77. decr.*

CAPUT XIII.

Ne Episcopus de Episcoporum ordinationibus, ceterorumque clericorum aliquid præsumat accipere. *Aurel. II. cap. 3.*

CAPUT XIV.

Nullum Episcopatum per præmia, aut comparatione liceat adipisci, sed voluntate Regis, juxta electionem cleri, ac plebis, sicut in antiquis canonibus continetur scriptum, consensu cleri, ac plebis a Metropolitano, vel quem vice sua permiserit, cum comprovincialibus Pontifex consecratur, &c. eum, qui per præmia ordinatus fuerit, statuimus removendum. *Aurel. 5. cap. 10.*

CAPUT XV.

Reperiuntur quamplurimi negotio muneris perituri mercari velle gratiam Spiritus sancti, dum vile præmium donant, ut Pontificalis ordinis sublime culmen accipiant, obliti verborum Petri, qui dixit ad Simonem: *Pecunia tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti per pecuniam possideri, &c.* Quicumque deinceps propter accipiendam sacerdotii dignitatem, quodlibet præmium fuerit detectus obtulisse, ex eodem tempore se noverit anathematis opprobrio condemnatum, atque a participatione Christi corporis, & sanguinis alienum. *Tolet. VIII. cap. 3. Ivo part. 5. c. 83. decr. Ans. lib. 6. cap. 78.*

CAPUT XVI.

Nullus Episcopus, nec Presbyter, vel Abbas, seu diaconus per præmium ad sacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipso honore, quem præmiis comparere præsumperit, omnino privetur. *Cabil. cap. 16.*

CAPUT XVII.

Cum quisque Pontificale culmen ante Domini altare percepturus accesserit, sacramenti exactione adstringatur, quod pro conferenda sibi consecratione honoris, nulli personæ cujuslibet præmii collationem, vel aliquando dedisset, vel aliquando in futurum dare procuraret, &c. per præmium ordinatos, ut vere simoniacos ab Ecclesia separandos, id est, duorum annorum spatio exilio relegati, & digna satisfactione, vel excommunicationis sententia coerciti, honoris gradum, quem præmiis emerant, lacrymis conquerere, & reparare intendant, unde si digna satisfactio eos poenitentiae commendaverit, non tantum communioni, sed & loco, & totius ordinis officiis, a quibus separati fuerant, restaurandi sunt. *Tolet. XI. cap. 9.*

CAPUT XVIII.

Episcopus, vel quivis clericus ad pecuniam ordinatus deponatur ipse, & qui eum ordinavit. *Trull. cap. 22.*

CAPUT XIX.

Nullus per pecunias ad honorem, vel gradum ecclesiasticum accedere debet, quia hæresis simoniaca esse videtur. *Vernen. cap. 24.*

CAPUT XX.

Providendum, ac summopere cavendum est, ut hi, per quos & religio Christiana constare, & ceteri ab offensione debent salvari, tales posthabita simoniaca peste eligantur, quales & Apostolicus sermo, & canonicus ordo, & beati Gregorii pastoralis regula docet, scilicet, ut nullius terrenæ rei gratia, nisi Dei solius eligantur, quoniam si pro aliquo munere præsentis, futuræque retributionis, vel pro qualibet alia re, quæ contraria esse possit veritati, divinæque auctoritati eligitur, quam divina auctoritas testetur, quod in hujuscemodi facto Deus offendatur, & taliter electo, & his, quibus præficitur, quin scandalum generetur, dubium non est. Proinde oportet, ut in electione, & ordinatione sacerdotis, valde execranda simoniaca hæresis, quæ propter quorundam avaritiam, & ambitionem modernis temporibus dignitatem sacerdotalem fuscare comprobatur, nihil sui detestandi juris habeat. *Parif. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 11.*

CAPUT XXI.

Nullus Episcopale ministerium per ambitionem munerum attentare præsumat. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 1. cap. 1.*

CAPUT XXII.

Monemus, ut quandocumque Deo dispensante, quilibet Episcopus ad Dominum migraverit, submota funditus peste simoniacæ hæreseos, sine dilatione juxta auctoritatem, sedens vacans Episcopum a vobis regulariter designatum, & gratia sancti Spiritus consecratum accipiat. *Concil. habitum in Theodonis villa, apud synod. Meld. c. 8.*

CAPUT XXIII.

Ut nemo Episcopatum, Abbatiam, Archidiaconatum, Archipresbyteratum, præbendam, vel alios ecclesiasticos honores, vel in duabus ecclesiis prælationes exerceat, nisi in una tantum. Et neutrum horum quisquam per pecuniam adquirat. Et quicumque tali modo jam adquisisse comprobantur, omni remota occasione deponantur. *Pictavien. cap. 2.*

CAPUT XXIV.

Scimus, divinos canones omnes accipientes, aut dantes quidpiam in ordinatione sacerdotali excommunicare, & a sacerdotii sanctitate repellere, &c. Omnis igitur Episcopus, aut diaconus convictus, quod pecuniis, aut largitione ordinationem obtinuit, ab Episcopatu excidit. *Tharaf. CP. ad Joann. presbyter. ante med.*

CAPUT XXV.

Si quis ille, qui promovendus est, in sancta Ecclesia, ab ostiario usque ad gradum Episcopatus, neque per aurum, neque per aliquas promissiones proficiat, vos enim omnes scitis, quia hoc simoniacum. *Pelagius in Pontif.*

TITULUS XIV.

COMMUNIA DE ELECTIONE EPISC.

CAPUT I.

SI communi cunctorum decreto rationabili, &

secundum ecclesiasticam regulam comprobato, duo, aut tres *Episcopi* propter contentiones proprias contradicunt *ordinationi Episcopi*, obtineat sententia plurimorum. *Nicæn. cap. 6. Mart. Brac. cap. 3.*

CAPUT II.

Si a paucioribus aliquis, quam a duabus partibus fuerit electus ad Apostolatus officium, nisi major concordia intercesserit, nullatenus assumatur, & prædictæ pœnæ subiaceat, si humiliter noluerit abstinere. Ex hoc tamen nullum canonicis constitutionibus, & aliis ecclesiasticis præjudicium generetur, in quibus majoris, & sanioris partis debet sententia prævalere, quia quod in eis dubium venerit, superioris poterit iudicio definiri, &c. *Alex. III. in conc. Later. cap. 1.*

CAPUT III.

Ne pro defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax invadat, &c. statuimus, ut ultra tres menses cathedralis, vel regularis ecclesia Prælati non vacet, infra quos iusto impedimento cessante, si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi potestas ad eum, qui proxime præesse dignoscitur, devolvatur. Is vero, ad quem devoluta fuerit potestas, non differat ultra tres menses viduatam ecclesiam de persona idonea ipsius quidem ecclesiæ, vel alterius, si digna non reperiat in illa, canonicè ordinare, si canonicam voluerit effugere ultionem. *Innoc. III. in conc. gen. Later. cap. 23.*

CAPUT IV.

Quia propter electionis formas diversas, quam quidam invenire conantur, & multa impedimenta proveniunt, & magna pericula imminent ecclesiis viduatis, statuimus, ut cum electio fuerit celebranda, præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commode interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secreto, & singulatim voces cunctorum diligenter exquirant. Et in scriptis redacta, mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto, ut is collatione adhibita eligatur, in quem omnes, vel major, vel sanior pars Capituli consentit. Ut saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium ecclesiæ viduatæ provideant de Pastore: aliter electio facta non valeat, nisi forte communiter esset ab omnibus, quasi per inspirationem divinam, absque vitio celebrata, &c. Illud penitus interdiciamus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit abiens in eo loco, de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus venire non possit, super quo, si fuerit opus, fidem facit juramento, & tunc, si voluerit, uni committat de ipso collegio vicem suam. Electiones quoque clandestinas reprobamus, statuentes, ut quam cito electio fuerit celebrata, sollemniter publicetur. *Innoc. III. in conc. gen. Later. cap. 24.*

CAPUT V.

Quoniam ultra tres menses vacare ecclesias prohibent sanctiones, sub anathemate interdiciamus, ne Canonici de sede Episcopali ab electione Episcoporum excludant religiosos, sed eorum

De elect. c. 6. Greg. IX. c. 15. eod. tit. in 1. coll.

De elect. c. 41. Greg. IX. c. 8. eod. tit. in 4. coll.

Apud Greg. IX. de elect. c. 42. c. 9. eod. tit. in 4. coll.

* vota, f.

* c.

* vocem, f.

Dist. 63. cap. 35.

con-

Dist. 65. Sa. ne. c. 1. c. 2. Non det.

consilio honesta, & idonea persona in Episcopum eligatur. Quod si exclusis eisdem religiosis electio fuerit celebrata, quod absque eorum assensu, & convenientia factum fuerit, irritum habeatur, & vacuum. *Innoc. II. in conc. Rom. cap. 22.*

CAPUT VI.

*Dist. 23. Il-
lud. cap. 5.* Si ad electionem Episcopi venimus, & nascatur controversia, tres soli Episcopi non sufficiant ad absolutionem, sed unus, aut duo alii addantur, & coram populo, cui ordinandus est, examinentur primo personæ contradicentium, deinde quæ opponuntur, & cum purgatus fuerit in conspectu populi, ordinetur. *Carth. 51. G. Carth. III. cap. 40. L. Afr. 17. L. Burch. lib. 1. cap. 6. Ivo parr. 5. cap. 60. decr. Anselm. lib. 6. cap. 55.*

CAPUT VII.

*Dist. 63. Cn
longe. c. 25.* In quibusdam civitatibus, decedentibus Episcopis propriis dum differtur diu ordinatio successoris, non minima creatur officiorum divinum offensio, dum tractu terrarum commentium nuntiorum celeritas impeditur, quo aut non queat Regis auribus decedentis Præsulis transitus innotesci, aut de successore morientis Episcopi libera Principis electio præstari. Nascitur sæpe & nostro ordini de relatione talium difficultas, & Regis potestati, dum consultum nostrum pro subrogandis Pontificibus sustinet injuriosa necessitas. Unde placuit omnibus Pontificibus Hispaniæ, atque Galliæ *, salvo Privilegio uniuscujusque provinciam, ut licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscunque Regalis potestas elegerit, & dicti Toletani Pontificis judicium dignos esse probaverit, in quibuslibet provinciis in præcedentium * sedibus præficere Præsules, ut decedentibus Episcopis eligere successores. Sic tamen, ut qui sevis ille fuerit ordinatus post ordinationis suæ tempus, intra trium mensium spatium, proprii Metropolitanæ præsentiam visurus accedat, qualiter ejus auctoritate, vel disciplina instructus, condignæ susceptæ sedis gubernacula teneat. Si non se præsentaverit, excommunicatum se per omnia noverit, excepto si Regia jussione impeditum se esse probaverit. Hanc formulam sicut de Episcopis, ita de ceteris ecclesiarum rectoribus placuit observandam. *Tolet. XII. cap. 6.*

CAPUT VIII.

Interdum juxta meritum plebium eligantur personæ rectorum, unde noverint populi, sui fuisse meriti, regimen perversi suscepisse Pontificis. *Isidor. lib. 2. cap. 6. de eccles. offic. apud Aquisgr. cap. 9. Raban. lib. 1. cap. 4. de inst. cler.*

CAPUT IX.

Qui ad summum sacerdotium provehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur: ordinatus autem a suis ordinatoribus litteras accipere jubetur. *Synod. apud S. Medard. in causa Hincmari.*

CAPUT X.

Si quando alicujus civitatis Episcopus vocatione Domini decesserit, a gloriosissimo Principe supplicando postuletur, ut canonicam electionem clero, & populo ipsius civitatis permittere dignetur, &c. Sed & si a servitio pii Principis nostri aliquis clericorum venerit, ut alicui civitati

præponatur Episcopus, timore casto sollicite examinetur. Nec præsumat illiteratum, & cupiditate nimia cæcatum, redditurus facti sui rationem populo Dei præficere. Si necessarium idem Metropolitanus viderit, ne tantum malum cogatur agere, ut indebito honorem, bonis tantum debitum tradat: instruat populum, informet clericum, potius adire clementiam Imperialem; & ipse cum coepiscopis, quibus valuerit modis, adeat, ut ecclesiam Dei gloriosus Imperator digno honoret ministro. *Valent. sub Loth. c. 7.*

CAPUT XI.

Non liceat electionem facere eorum, qui ad sacerdotium provocantur; sed judicium sit Episcoporum, ut ipsi eum, qui ordinandus est, probent, si in sermone, & in fide, & in Episcopali vita edoctus est. *Tullen. par. ult. c. 2.*

CAPUT XII.

Clerus Mimidonensis ecclesiæ presbyterum nomine Druogonem vocatum, Episcopum unanimi consensu ad Episcopalem promoveri ordinem petierunt, quorum petitioni effectum præbentes ad pastorale eum promovimus officium. *Colon. sub Carolo III. c. 1.*

TITULUS XV.

QUI DIGNUS EST EPISCOPATU, NON DEBET ILLUM RECUSARE.

CAPUT I.

Ilud intueri, quia si periculum peccati timens suscipere refugis ecclesiæ gubernacula, certus esto, quia amplius peccas, quam si populum Dei velut in fluctibus positum, & periclitantem cum juvare possit, subterfugis, tui tantummodo habens considerationem, & non quod in commune omnibus expedit providens. *Clemens ep. 1. ad Jac. in princ.*

CAPUT II.

Virtutibus pollens coactus ad regimen veniat virtutibus vacuus nec coactus accedat. Ille si omnino renititur, caveat, ne acceptam pecuniam in sudario ligans, de ejus occultatione judicetur, &c. Iste cum regimen appetit, attendat, ne per exemplum boni operis Phariseorum more ad ingressum regni tendentibus obstaculum fiat, qui juxta summi magistri vocem, nec ipsi intrant, nec alios intrare permittunt. Considerandum quod est, quia cum causam populi electus Præsul suscipit, quasi ad ægrum medicus accedit. Si ergo adhuc in ejus opere passionem vivunt, qua præsumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? *Greg. cap. 9. lib. 1. pastor. apud Aquisgr. c. 14.*

CAPUT III.

Sunt nonnulli, qui eximia virtutum dona percipiunt, & pro excitatione ceterorum magnis muneribus exaltantur; qui studio castitatis mundi, abstinentiæ robore validi, doctrinæ dapibus referti, patientiæ longanimitate humiles, auctoritatis fortitudine erecti, pietatis gratia benigni, justitiæ severitate districti sunt, qui nimirum culmen regiminis, si vocati suscipere renuunt, ipsa sibi plerumque dona adimunt, quæ non pro se tantummodo, sed etiam pro aliis acceperunt. Cumque sua, & non aliorum lucra cogitant, ipsi se,

* Gallie.

Electio Regis solis erat præsentatio.

* prædecedentium, s.

Matt. 23 &

*Matt. 5. b
Joann. 21.*

se, quæ privata habere appetunt, bonis privant, &c. *Non potest civitas abscondi, &c. Si diligis me, pascere oves meas*: si ergo dilectionis est testimonium cura pastionis, quisquis virtutibus pollens gregem Dei renuit pascere, pastorem summum convincitur non amare, &c. Sunt nonnulli, qui magnis muneribus ditati, dum solius contemplationis studiis inardescunt, parere utilitati proximorum in prædicatione refugiunt, secretum quietis diligunt, secessum speculationis appetunt, de quo si districtè judicentur, ex tantis proculdubio rei sunt, quantis venientes ad publicum prodesse potuerunt, &c. Sunt nonnulli, qui ex sola humilitate refugiunt, ne iis, quibus se impares æstimant, præferantur, quorum profecto humilitas, si ceteris quoque virtutibus cingitur, tunc ante oculos Dei vera est, cum ad respuendum hoc, quod utiliter subire præcipitur, pertinax non est, &c. *Greg. lib. 1. pastor. c. 5. & cap. 6. apud Aquisgr. cap. 17.*

CAPUT IV.

Vir ecclesiasticus, & crucifigi mundo per mortificationem propriæ carnis debet, & dispensationem ecclesiastici ordinis, si ex Dei voluntate provenerit, nolens quidem, sed humilis, gubernandam suscipiat. Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui sensus, & vitæ utilitate præstantes, præse, & prodesse aliis nolunt. Et dum eis regimen animarum imponitur, renunt, consultius arbitantes, otiosam vitam degere, quam lucris animarum insistere. Quod tamen decepti agunt, per argumentum diaboli fallentis eos per speciem boni, ut dum illos a pastoralis officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis, atque exemplis instrui poterant. *Isid. lib. 3. de summa bon. c. 33. apud Aquisgr. c. 18*

TITULUS XVI.

DE CONFIRMATIONE ELECTIONIS

EPISCOPI.

CAPUT I.

CUM (Episcopus) electus fuerit, & confirmationem acceperit, & ecclesiasticorum bonorum administrationem habuerit, decurso tempore de consecrandis Episcopis a canonibus definito, is, ad quem spectant beneficia, quæ habuerat, disponendi de illis liberam habeat facultatem. *Alex. III. in concil. Later. c. 3.*

CAPUT II.

Nihil est, quod Ecclesiæ Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur Prælati ad regimen animarum, &c. Sancimus, quatenus cum quisquam fuerit ad regimen animarum assumptus, is, ad quem pertinet ipsius confirmatio diligenter examinet, & electionis processum, & personam electi, ut cum omnia rite concurrerint, munus ei confirmationis impendat, quia si secus fuerit incaute præsumptum, non solum deiciendus est indigne promotus, verum etiam indigne promovens puniendus. Ipsum quoque decernimus hac animadversione puniri, ut cum de ipsius constitent negligentia, maxime si hominem insufficientis scientiæ, vel inhonestæ vitæ aut ætatis illegitimæ approbaverit, non solum confirmandi primum successorem illius careat potestate; verum

Tom. V.

etiam, ne aliquo casu poenam effugiat, a perceptione proprii beneficii suspendatur, quousque si æquum fuerit, indulgentiam valeat promereri, si convictus fuerit, hoc per malitiam excessisse, graviori subiaceat ultioni. Ceterum qui ad Romanum pertinent immediate Pont. ad percipiendam sui confirmationem officii, &c. veniant, &c. *Innoc. III. in concil. gen. Later. c. 26.*

CAPUT III.

De persona consecrandi Episcopum, & de cleri, plebisque consensu, Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in provincia bene placuit, scire te faciat, ut ordinationem rite celebrandam, tua quoque firmet auctoritas. *Leo epist. 82. vel 84. ad Anast. Thessal. Episc. c. 6. Ivo part. 5. c. 348. decr. Deusd. c. 1.*

CAPUT IV.

Portexit (Hincmarus Archiepiscopus Remensis) epistolam, totius Galliæ Episcopis manibus subscriptam ad Apostolicam sedem pro confirmatione ipsius ordinationis, &c. *Suess. apud S. Medard. in causa Hincmari.*

TITULUS XVII.

DE NUMERO EPISCOPORUM, QUI INTERESSE DEBENT CONSECRATIONI EPISCOPI.

CAPUT I.

Episcopum decet ab omnibus Episcopis, qui in ea provincia sunt, constitui, (ordinari) sed si difficile est, vel propter urgentem necessitatem, vel propter viæ longitudinem, tres conveniant; absentes vero per litteras suffragium ferant, & sic ordinetur. Auctoritas vero rerum gestarum Metropolitanæ in singulis provinciis competat. *Nic. 4. refertur Nicæn. 2. c. 3. Vide Mart. Brac. 2. Joann. III. ep. un. Ivo part. 5. cap. 117. decr. Anselm. lib. 6. cap. 48. Casar. lib. 3. cap. 26.*

CAPUT II.

Episcopus a duobus, vel tribus Episcopis ordinetur. *Ap. 1. Anf. lib. 6. cap. 33.*

CAPUT III.

Ordinationes Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint provincia, Episcopis, sunt celebranda, &c. Quod si simul omnes convenire minime potuerint, assensum tamen suis precibus præbeant, ut ab ipsa ordinatione animo non desint. [Porro & Hierosolymitarum primus Archiepiscopus beatus Jacobus, qui Justus dicebatur, & secundum carnem Domini nuncupatus est frater, a Petro, Jacobo & Joanne Apostolis est ordinatus; successoribus videlicet dantibus formam, ut non minus, quam a tribus Episcopis, reliquisque omnibus assensum præsentibus, ullatenus Episcopus ordinetur, & communi voto ordinatio celebretur. [Reliqui vero sacerdotes a proprio ordinentur Episcopo, ita ut cives, & alii sacerdotes assensum præbeant, & jejunantes ordinationem celebrent. Similiter & diaconi ordinentur. Ceterorum autem graduum distributioni trium veracium testimonium, cum Episcopi scilicet probatione, sufficere potest. *Anast. ep. 2. in princ. Vide Anicet. ep. 1. in princ. Burch. lib. 1. cap. 15. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 5.*

Q

10.

*De elect. 7.
Greg. IX. &
c. 16. eod. tit.
in 1. coll.*

*De elect. 44.
Greg. IX. &
c. 11. eod. tit.
in 4. coll.*

* electus.

Dist. 65. c. 4.

*Dist. 64.
Episcopi. c.
1. & 7.*

* confirmatio.

*Dist. 64. c. 2.
& dist. 75.
cap. 1.*

* apicibus.
Dist. 66. c. 8.

Dist. 67. c. 1.

10. *panorm. & part. 5. cap. 69. decret. Anselm. lib. 6. cap. 47. Caesar. lib. 3. cap. 19. Tarracon. lib. 3. cap. 42.*

CAPUT IV.

Quod Episcopus non ab uno, sed a cunctis, consensu, aut presentia comprovincialium est ordinandus, & non minus, quam a tribus, ceteris consentientibus cunctis, idcirco instituentem Domino fieri jubetur, ne aliquid contra fidem Ecclesie, unius tyrannica auctoritas moliretur, & regula, vel fides confunderetur credentium. *Anacl. epist. 2. post med. Isid. lib. 2. cap. 6. de eccles. offic. apud Aquisgr. cap. 9. Raban. lib. 1. c. 4. de instir. cleric.*

CAPUT V.

Dist. 80. c. 3. Episc. Episcopus non ab uno, sed a pluribus debet Episcopis ordinari. *Anacl. ep. 3. in princ. Burch. lib. 1. c. 4. Ivo part. 5. c. 58. & 98. decret.*

CAPUT VI.

De ordinationibus Episcoporum olim in sancti prædecessoris nostri Anacleti ordinationibus quædam jam decreta reperimus. Scimus enim beatissimum Jacobum Justum, fratrem Domini, a Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis Hierosolymorum Episcopum esse ordinatum. Si autem non minus, quam a tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, pater profecto eos, formam instituentem Domino tradidisse, non a minus, quam a tribus Episcopis Episcopum ordinari debere. Sed crescente numero Episcoporum, nisi necessitas intervenerit, debent etiam plures augeri, id est, [si Archiepiscopus diem obierit, & alter electus fuerit, omnes ejusdem provincie Episcopi conveniant, &c. Reliqui vero [comprovinciales Episcopi, si necesse fuerit, ceteris consentientibus, a tribus, jussu Archiepiscopi, consecrari possunt Episcopi. Sed melius est, si ipse cum omnibus, eum, qui dignus est, elegerit, & cuncti pariter sacraverint Pontificem. *Anicet. epist. 1. in princ. Vide Anaclet. ep. 2. Burch. lib. 1. c. 28. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 3. pan. & part. 5. c. 139. decret. Anselm. lib. 6. c. 34.*

CAPUT VII.

Dist. 64. c. 5. Extra conscientiam sedis Apostolicæ, hoc est Primatis, nemo audeat ordinare. Integrum [enim] judicium est, quod plurimorum sententia consequitur*: ne unus Episcopus Episcopum ordinare præsumat propter arrogantiam, ne furtivum beneficium præstitum videatur, hoc enim in synodo Nicæna constat esse definitum. *Syrice. epist. 4. cap. 1. & 2. apud concil. Tolent. Innoc. epist. 2. cap. 1. Nicæn. cap. 4. Ivo part. 5. cap. 113. decret. Anselm. lib. 6. c. 50. Tarracon. lib. 3. cap. 44.*

CAPUT VIII.

Dist. 68. c. 5. Chorepiscopi. Quod Episcopi non sint, qui minus quam a tribus sunt ordinati Episcopis, omnibus patet: quoniam prohibitum a sanctis est Patribus, ut qui ab uno, vel a duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi. *Damas. epist. 4. ante med. Anselm. lib. 7. c. 115. Tarrac. lib. 3. c. 79.*

CAPUT IX.

Dist. 62. c. 1. Nulla ratio finit, ut inter Episcopos habeantur, qui neque a clericis sunt electi, neque a ple-

bibus expetiti, neque a provincialibus Episcopis cum Metropolitanis judicio consecrati. *Leo epist. 90. vel 92. ad Rustic. Episcop. Narbon. cap. 1. Viden. Eugen. 2. in synod. cap. 5. Burchard. lib. 1. cap. 11. Ivo part. 5. cap. 65. decret. & ep. 21. Eudoni Dapifero. Deusd. c. 1. Anselm. lib. 6. cap. 68. Caesar. lib. 3. cap. 3. Tarrac. lib. 3. cap. 6.*

CAPUT X.

In canone legitur Nicæno: „Episcopum namque convenit“, &c. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quam a tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitanis, fuerit factus Episcopus. *Jo. III. ep. un. post. med. Vide Nicæn. c. 4.*

CAPUT XI.

Si longinquitas itineris magna interjacet, ut Episcopi non facile valeant convenire, an debeant sine aliorum Episcoporum presentia Episcopi ordinari? Et quidem in Angelorum ecclesia, in qua solus tu Episcopus inveniris, ordinare Episcopum non aliter, nisi sine Episcopis potes; nam quando de Gallis Episcopi venient, qui in ordinatione testes assistant? Sed te ita volumus Episcopos ordinare, ut ipsi sibi Episcopi longo intervallo minime disjungantur, &c. Cum Deo auctore fuerint Episcopi in propinquis sibi locis ordinati, tunc Episcoporum ordinatio sine aggregatis tribus, vel quattuor Episcopis fieri non debet. *Greg. ad August. interv. 6. alias 8. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 9. panorm.*

CAPUT XII.

Quotiens Episcopum consecraveris, duo, vel tres conveniant tecum Episcopi, ut Deo sit gratum, quod geritur, ut eis convenientibus ipsisque presentibus, consecres. *Gregor. II. epist. 8. in fine.*

CAPUT XIII.

De his, qui usurpant sibi, quod soli debeant Episcopum ordinare, placuit, ut nullus hoc sibi præsumat, nisi assumptis secum aliis septem Episcopis; si tamen non potuerit septem, sine tribus fratribus non audeant ordinare. *Arel. I. c. 2.*

CAPUT XIV.

Nullus Episcopus sine Metropolitanis permittitur, nec Episcopus Metropolitanus sine tribus Episcopis comprovincialibus, præsumat Episcopum ordinare, ita ut alii comprovinciales epistolis admoneantur, ut se suo responso consentisse significant; quod si inter partes aliqua fuerit dabitatio, majori numero Metropolitanus in electione consentiat. *Arel. II. cap. 5. Burch. lib. 1. cap. 27. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 8. & part. 5. c. 138. decret.*

CAPUT XV.

Optimum esset, cum Metropolitanis omnes provincie Episcopos convenire: & decet per epistolam Metropolitanum eos convocare, & si omnes comparent, recte est, si vero difficile id quidem est, plurimos convenire oportet, aut per litteras in eandem sententiam consentire, atque ita cum plurimum sive presentia, sive calculo ordinationem fieri. Si aliter, atque dictum est, fiat, non valeat ordinatio; si vero ita fiat, & aliqui con-

Distin. 80. Fraternitatem. c. ult.

Dist. 64. c. 5.

De tempor. ord. Nec Episcopi. c. 7. Greg. IX. & de elect. c. 4. in coll. c. XI. Greg. II. in synod. c. 1. & c. 2.

Dist. 65. cap. Non debet, & cap. 3. Episc.

contradicant, propter eorum contentionem, plurium sententia valeat. *Arelat. 19. Martin. Brac. cap. 3.*

CAPUT XVI.

Electioem Episcopi oportet non aliter fieri, nisi cum synodo, & examine Episcoporum, qui post obitum quiescentis potestatem habent, eum qui dignus extiterit, promovere. *Antioch. cap. 23. Mart. Brac. cap. 8. Burch. lib. 1. cap. 185. C. 187. Ivo p. 5. cap. 301. C. 303. decr. Ans. lib. 6. c. 57. Casar. lib. 3. c. 37.*

CAPUT XVII.

Ut non liceat Episcopum, nisi a multis ordinari, vel si cogat necessitas, a tribus Episcopis, ut quod ab antiquis constitutum est, seruetur. Cum voluntate Primatis ejus provinciae. *Carth. 13. G. Carth. II. c. 12. L.*

CAPUT XVIII.

Vetus forma seruetur, ut non pauciores tribus ad ordinationem Episcoporum convenient. *Carth. 50. G. Carth. III. c. 39. L. Afr. 16. L.*

CAPUT XIX.

Ordinationem, quam canones irritam definiunt, nos quoque vacuandam esse censuimus, in qua praetermissa trium praesentia, nec expetitis comprovincialium litteris, Metropolitanis quoque voluntate neglecta, prorsus nihil, quod Episcopum faceret, ostensum est. *Regien. 1. in fine. Vide Taurin. cap. 2.*

CAPUT XX.

Duo si praesumpserint ordinare Episcopum invitum auctoribus damnatis, unius ecclesiae eorum ipse, qui vim passus est, substituatur, si tamen vita respondet, & alter in alterius dejecti loco nihilominus ordinetur, si voluntarium duo fecerint, & ipse damnabitur, quo cautius ea, quae sunt antiquitus instituta, seruentur. *Araus. 21. Burch. lib. 1. c. 30. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 13. panorm. C. part. 5. c. 141. decr.*

CAPUT XXI.

Nullus Episcoporum admonente Metropolitanis Episcopo, nisi certa tædii causa detentus, ad concilium, vel ordinationem consacerdotis venire penitus ulla excusatione detrectet. *Aurel. II. cap. 1.*

CAPUT XXII.

Episcopus in civitate, in qua decreto eligitur ordinandus, in sua ecclesia, cui praefuturus est, constituatur. Sane si subito necessitas temporis hoc implere non patitur, licet melius esset in sua ecclesia fieri, tamen aut sub praesentia Metropolitanis, aut certe cum ejus auctoritate intra provinciam omnino a comprovincialibus ordinetur. *Aurel. IV. cap. 5.*

CAPUT XXIII.

Quod Episcopus non ab uno, sed a cunctis comprovincialibus Episcopis ordinetur; ideo est institutum, ne in eo aliquid contra fidem Ecclesiae unius tyrannica auctoritas moliretur. Propterea ab omnibus convenientibus constituitur, ac non minus, quam a tribus praesentibus; ceteris tamen consentientibus testimonio litterarum. *Isid. lib. 2. cap. 6. de ecclesiast. offic. apud A-*

quisg. 9. Anacl. ep. 2. post med. Raban. lib. 1. c. 4. de instit. cleric.

CAPUT XXIV.

Hi, qui ordinandi sunt, secundum ordinem ecclesiasticum, & institutiones sanctorum Patrum ordinentur, videlicet, ut Episcopi judicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum, qui circumcirca sunt, provehantur ad ecclesiasticam potestatem; ii videlicet, qui plurimo tempore probantur, tam verbo fidei, quam rectae conversationis exemplo. *Synod. Tull. parte ultima, c. 2.*

TITULUS XVIII.

EPISCOPUS NON ORDINETUR SINE CONSENSU METROPOLITANI.

CAPUT I.

CUM Episcopus a tribus praesentibus, aliisque per litteras consentientibus ordinatur, auctoritas rerum gestarum in singulis provinciis Metropolitanis deferatur. *Nicæn. 4. Mart. Brac. c. 2. Nicæn. II. c. 3. Innoc. ep. 2. ad Victor. cap. 1. Joann. III. ep. un. in med. Ivo part. 5. c. 117. decr. Anselm. lib. 6. c. 48. Casar. lib. 3. c. 26.*

CAPUT II.

Si quis sine Metropolitanis voluntate fiat Episcopus, non sit Episcopus. Si vero communi omnium suffragio, & juxta canonem ecclesiasticum fiat, duo vero, vel tres ob contentionem solum contradicant, valeat plurium sententia. *Nicæn. 6. Antist. 19. 23. Chalced. act. 16. in med. Bonif. epist. 3. Anselm. lib. 6. cap. 37. Casar. lib. 3. cap. 47.*

CAPUT III.

Metropolitanis Pontifices Afsianæ, & Thraciae dioceseos ab Archiepiscopo CP. ordinentur. Ipsi Episcopos in suis dioceseos cum Episcopis provincialibus ordinent. *Chalced. 28. G. vide CP. 2. C. 3. G.*

CAPUT IV.

Extra conscientiam Metropolitanis Episcopi nullus audeat ordinare Episcopum. *Innoc. epist. 2. cap. 1. Vid. Telen. conc. C. Syrici ep. 4. c. 1. Ivo part. 5. c. 113. decr. Anselm. lib. 6. cap. 50. Tarr. lib. 3. c. 44.*

CAPUT V.

Lutubensis * ecclesiae cleri ordo, vel plebis praesces suas, & lacrymas ad nos magno cum dolore miserunt, dicentes, coepiscopum nostram Patroclum, sua petitione cessante, in locum decedentis Episcopi, nescio quem, in alia provincia, praetermissis Metropolitanis, contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia convenit, nos paternarum sanctorum esse diligentes custodes. Nulli etenim videtur incognita synodi constitutio Nicænae, quae ita praecipit; „ Per unamquamque provinciam“, &c. *Bonif. epist. 3. in med.*

CAPUT VI.

Si quisquam fratrum nostrorum in quacumque provincia decesserit, is sibi ordinationem vindicet sacerdotis, quem illius provinciae Metropolitanum esse constituerit. *Leo ep. 67. vel 87. ad Episcopos Viennens. provinc. post. med.*

CAPUT VII.

Si in aliam forte personam partium se vota di-

2. q. 1. Episcopo. cap. 3. & 4.

Distinct. 65. Placet. c. 5.

Dist. 64. De abjectione. c. 3. de elect. Greg. IX. c. 7. eod. tit. in 1. collect.

Dist. 64. c. 1. Episcopi, & c. 7. Episcopum.

Dist. 64. c. 8. Illud, & dist. 65. c. 1.

Dist. 64. c. 5.

* Luttenen.

Dist. 63. Si forte. c. ult.

viferint, Metropolitanis iudicio is alteri præferatur, qui majoribus & studiis juvatur, & meritis. *Leo epist. 82. vel 84. ad Anast. Theffalon. cap. 5. Ivo lib. 3. tit. 1. cap. 6. panorm. & part. 5. c. 347. decret. Deusd. c. 1. Anf. lib. 6. cap. 16.*

CAPUT VIII.

Dist. 62. c. 1. Nulla ratio finit, ut inter Episcopos habeantur, qui neque a clericis sunt electi, neque a plebibus expetiti, neque a provincialibus Episcopis cum Metropolitanis iudicio consecrati. *Leo epist. 90. vel. 92. ad Rustic. Episc. Narbon. cap. 1. Vide Eugen. II. in syn. cap. 5. Burch. lib. 1. c. 11. Ivo part. 5. cap. 65. Anselm. lib. 6. cap. 68. Deusd. cap. 1. Casar. lib. 3. cap. 3. Tarrac. lib. 3. cap. 6.*

CAPUT IX.

Nullus præter notitiam, atque consensum fratris Ascanii Metropolitanis aliquatenus consecratur Antistes, quia hoc & vetus ordo tenuit, hoc CCCXVIII. sanctorum Patrum definivit auctoritas, cui quisquis obvias tetenderit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorum præceptionibus resultavit. *Hilar. Papa epist. 1. cap. 1. Ascanio, & Episcopis Tarracoenfis provincia.*

CAPUT X.

Licet ii, qui præter notitiam, atque consensum tuæ dilectionis ordinati sunt sacerdotes, cum suis debuerint auctoribus submoveri: ne quid tamen in tanta necessitate decernamus austerum, eos, qui Episcopi facti sunt, ita volumus permanere, ut in Apostolicis præceptionibus, & statutis sanctorum Patrum non reperiantur obnoxii. *Hilar. epist. 3. ad Ascan. Episcop. Tarracoen. Metropol. in med.*

CAPUT XI.

In canone legitur Nicæno: „Episcopū convenit maxime quidē ab omnibus, qui sunt in provincia, Episcopis ordinari.“ Si autē hoc difficile fuerit, a tribus in idipsum convenientibus & absentibus consentientibus ordinatio celebretur. Firmitas autē eorum, quæ geruntur per unamquamque provinciam, Metropolitanis tribuatur Episcopo. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quam a tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitanis fuerit factus Episcopus. *Joann. III. ep. unic. in med. Vid. Nicæn. cap. 4.*

CAPUT XII.

De temp. ordin. cap. 7. Greg. IX. & de elect. c. 4. in 1. collecti. Nullus Episcopus sine Metropolitanis permisso, nec Episcopus Metropolitanus sine tribus Episcopis comprovincialibus præsumat Episcopum ordinare. *Arel. II. cap. 5. Burch. lib. 1. cap. 27. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 8. panorm. & part. 5. cap. 138. decret.*

CAPUT XIII.

Qui sine conscientia Metropolitanis constitutus fuerit Episcopus, juxta magnam synodum esse Episcopus non debet. *Arel. II. cap. 6. Vide Nicæn. 6. in fin. Burch. libro 1. cap. 20. Ivo part. 5. cap. 74. decret.*

CAPUT XIV.

Dist. 65. c. 3. & c. 2. Non debet. Episcopus non ordinetur sine consensu, & præsentia Episcopi Metropoleos provinciae, optimumque esset, omnes Episcopos cum eo conve-

nire. *Antioch. cap. 19. Mart. Bracar. cap. 3.*

CAPUT XV.

Episcopi, iudicio Metropolitanorum, & vicinorum Episcoporum ordinentur. *Laod. 12. Tulen. part. 2. cap. 8. Capit. lib. 7. cap. 78. Burch. lib. 1. cap. 9. Ivo part. 5. cap. 63. decret.*

CAPUT XVI.

Cum conventu totius provinciae Episcoporum maximeque Metropolitanis, vel auctoritate, vel præsentia ordinetur Episcopus. *Carth. IV. cap. 1. Burch. lib. 1. cap. 8. Ivo part. 5. c. 62. decret.*

CAPUT XVII.

Si quis in Metropolitanis civitate non fuerit Episcopus ordinatus, posteaquam suscepta benedictione per Metropolitanis litteras honorem fuerit Episcopi adeptus, &c. statuto tempore, id est impletis duobus mensibus se in Metropolitanis sui præsentet aspectibus, ut ab illo monitis ecclesiasticis instructus, plenius, quid observare debeat, recognoscat. Si non fecerit, in synodo increpatus a fratribus corrigatur. Si infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit impeditus, hoc suis litteris Metropolitanis indicare procuret. *Tarrac. cap. 5.*

CAPUT XVIII.

Episcopatum desiderans electione clericorum, vel civium, consensu etiam Metropolitanis ejusdem provinciae, Pontifex ordinetur. *Arver. cap. 2.*

CAPUT XIX.

Licet melius esset in sua ecclesia fieri, tamen aut sub præsentia Metropolitanis, aut certe cum ejus auctoritate, intra provinciam omnino a comprovincialibus ordinetur Episcopus. *Aurel. XII. cap. 5.*

CAPUT XX.

Ne quis Britannum, aut Romanum in Armorico sine Metropolitanis, aut comprovincialium voluntate, vel litteris, Episcopum ordinare præsumat, si quis contraire tentaverit, sententiam in anterioribus canonibus observet, & a charitate usque ad majorem synodum se cognoscat esse remotum. *Turon. II. cap. 9.*

CAPUT XXI.

Nec ille deinceps sacerdos erit, quem nec clericus, nec populus propriae civitatis elegerit, vel auctoritas Metropolitanis, vel comprovincialium sacerdotum assensus non exquisivit, &c. a tribus in sacerdotem die dominica consecrabitur, convenientibus ceteris, qui absentes sunt, litteris suis, & magis auctoritate, vel præsentia ejus, qui est in Metropoli constitutus. Episcopus autem comprovincialis ibi consecrandus est, ubi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non, nisi in civitate Metropoli, & comprovincialibus ibidem convenientibus. Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum sacerdotii indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subjacebit. *Tolet. IV. cap. 18.*

CAPUT XXII.

Decrevit sancta synodus, ut nullus Episcopus accipiat de manu Regis vel Comitum, vel cujuslibet laicæ personæ donum Episcopatus, &c. sed Episcopus a suo Metropolitanis. *Pictav. cap. 1.*

TITULUS XIX.
DE CÆRIMONIIS, QUÆ SERVARI
DEBENT IN CONSECRATIONE
EPISCOPI.

CAPUT I.

PAtriarchæ a sacerdotali catalogo propriæ manus scripta facere ad propriam tutelam, favoremque suum, & quasi stabilitatem exigant, & compellant. Visum est sanctæ huic, & universali synodo, nequaquam id ex hoc a quopiam fieri, excepto eo, quod secundum formam, & consuetudinem pro sincera fide nostra tempore consecrationis Episcoporum exigitur. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. cap. 8.*

CAPUT II.

Dist. 64. c. 2. & dist. 75. cap. 1. Ordinationes Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint provincia, Episcopis sunt celebrandæ, qui simul convenientes scrutinium diligenter agant, jejuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum sanctis Evangelii, quæ prædicaturi sunt, imponentes, dominica die, hora tertia orantes, sacraque unctione exemplo Prophetarum & Regum, capita eorum more Apostolorum & Moyli, ungentes, quia omnis sanctificatio constat in Spiritu sancto, cujus virtus invisibilis sancto chrismate est permixta, & hoc ritu solemnem celebrent ordinationem. *Anacl. epist. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 15. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 5. panorm. & part. 5. cap. 69. decr. Anselm. lib. 6. cap. 47.*

CAPUT III.

Dist. 75. c. 4. Quod a patribus, & c. 5. Quod die. His, qui consecrandi sunt, jejunis, & a jejunantibus sacra benedictio conferatur, &c. Pie, & laudabiliter Apostolicis morem gesseris institutis, si hanc ordinandorum sacerdotum formam per ecclesias, quibus Dominus præesse te voluit, etiam ipse servaveris, ut his, qui consecrandi sunt, numquam benedictiones, nisi in die Resurrectionis Dominicæ tribuantur. *Leo epist. 79. ad Dioscor. cap. 1. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 6. panorm. & part. 6. cap. 70. & 71. decr. Anselm. lib. 7. cap. 37. Tarrac. lib. 3. cap. 47.*

CAPUT IV.

Ordinatio Episcopi non passim, sed die legitimo celebretur. Nec sibi constare status sui noverit firmitatem, qui non die sabbati vespere, quod lucefcit in primam sabbati, vel ipso Dominico die fuerit ordinatus. Solum enim majores nostri Resurrectionis Dominicæ diem honore dignum judicavere, ut sacerdotes, qui sumuntur, hoc die potissimum tribuantur. *Leo epist. 87. ad Episcopos Viennen. provinc. ante fin.*

CAPUT V.

Dist. 23. c. 7. Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Evangeliorum codicem super caput, & cervicem ejus, & uno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangant. *Carth. IV. cap. 2. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 11. panorm. & part. 5. cap. 124. decr. Anselm. lib. 6. cap. 49. Cæsar. lib. 3. cap. 27.*

TITULUS XX.
COMMUNIA DE CONSECRATIONE
EPISCOPI.

CAPUT I.

EPiscopi ordinentur a Metropolitano intra tres menses, nisi ex causa necessaria, aut puniatur canonicis pœnis. *Chalc. 25. Vernen. c. 17. Vormac. 75. Burch. lib. 1. cap. 24. Ivo part. 5. c. 135. decr. Anselm. lib. 6. c. 35. Cæsar. lib. 3. c. 28.*

CAPUT II.

Nullus in Episcopum, nisi canonice electum consecret; quod si præsumptum fuerit, & consecrans, & consecrator * absque recuperationis spe deponatur. *Callist. II. in conc. Rom. cap. 10.* * consecratus, f.

CAPUT III.

Cyprios asseris olim Arianæ impietatis potentia fatigatos, non tenuisse Nicænos canones in ordinandis sibi Episcopis, & usque adhuc habere præsumptum, ut suo arbitratu ordinent, neminem consulentes. Quocirca persuademus eis, ut curent juxta canonum fidem, fidem catholicam sapere, atque unum cum ceteris sentire provinciis, ut appareat sancti Spiritus gratia ipsos quoque ut omnes ecclesias gubernari. *Innoc. ep. 18. cap. 2.*

CAPUT IV.

Si in ea provincia, in qua plurimi Episcopi sunt, unus Episcopus remaneat, & is noluerit consentire ordinationi aliorum, & plebs conveniens petat ordinationem fieri ab Episcopis vicinis L. oportet illum Episcopum admoneri per litteras Exarchi provinciæ, id est Metropolitanæ, ut populis satisfaciatur. Si vero noluerit rescribere, neque facere, voluntati populi satisfiat. Ad ordinationem Metropolitanæ oportet vocari Episcopos vicinæ provinciæ. *Sardicen. 6. Burch. lib. 1. cap. 26. Ivo part. 5. cap. 137. decr.*

CAPUT V.

Qui deinceps ordinabuntur Episcopi in Africa, litteras accipient ab ordinantibus, eorum manu subscriptas, cum Consule, & die, ut non dubitentur de prioribus & posterioribus Episcopis. *Carth. 90. G. Afr. 56. L. Mil. 14. L. Vide 87. G.*

CAPUT VI.

Porrexit (Hincmarus) litteras canonicas, quas canones sacri ordinatum a suis ordinantibus accipere jubent, diem præferentes, & Consullem. *Synod. apud S. Medard. in caus. Hincmari.*

CAPUT VII.

Episcopi formam suæ professionis in sua consecratione prolatam bis in anno coram se legi faciant diligenter, ut tanto melius professionis sue recordentur quanto sapius eorum fuerit auribus inculcata. *Oxonien. cap. 8.*

TITULUS XXI.
QUÆ DEBEANT OBSERVARI IN
CONSTITUENDIS NOVIS
EPISCOPATIBUS.

CAPUT I.

EPiscopos per singulas civitates, quibus ille non miserat, doctos, & prudentes, sicut serpen-
Mat. 10. b.
tes, simplices sicut columbas, juxta Domini præceptionem, nobis mittere Petrus Apostolus præcepit, quod etiam facere inchoavimus. Vos autem per vestras dioeceses Episcopos sacrate, & mittite, quia nos ad alias partes, quod idem iussit, agere curabimus, aliquos vero ad Gallias, Hispa-

spaniasque mittemus, & quosdam ad Germaniam, & Italiam, atque ad reliquas gentes diripere cupimus. Ubi autem ferociiores, & rebelliores gentes esse cognoverimus, illuc dirigere sapientiores, & austeriores necesse habemus, qui quotidie non cessent divina seminare semina, & multos Christo lucrari, & ad rectam fidem, & viam veritatis perducere, ut plures manipulos Domino valeant præsentare. *Clem. epist. 1. post med.*

CAPUT II.

16. 9. 1. cap. 54. Præcipimus, ut juxta sacrorum canonum statuta, ubi multitudo excrevit fidelium, ex vigore Apostolica sedis debeatis ordinare Episcopos, pia tamen contemplatione, ut non vilescat dignitas Episcopatus. *Greg. II. epist. 8. ad Bonif. Episc. post princ.*

CAPUT III.

16. 9. 1. Felix. cap. 50. Diœceses, quæ numquam Episcopos acceperunt, non habeant, & illa, quæ aliquando habuit, habeat proprium, & si crescente fide, Dei populus multiplicatus desiderat proprium habere Rectorem, ejus voluntate, in cujus potestate est diœcesis constituta, habeat Episcopum. *Carth. 11. cap. 5. Tolet. XII. cap. 4. Burch. lib. 1. c. 33. Ivo part. 5. cap. 144. decr.*

CAPUT IV.

16. 9. 1. cap. 52. In multis synodis definitum est, ut plebes, quæ in parœciis ab Episcopis possessis, Episcopum proprium non habent, sine consensu Episcopi, a quo possidentur, non accipiant. Sunt enim, qui tyrannidem exercent, fratrum communionem averfentur: alii presbyteri adversus suos Episcopos cervices eligunt, & plebem conviviis, & pravis consiliis subvertunt, ut eos petant sibi Antistites. *Carth. 54. G. Carth. III. cap. 42. L. Afr. 20. L. Anselm. lib. 5. cap. 76. in addit.*

CAPUT V.

Statutum est, ut parœciæ, quæ non habent Episcopos, sine consensu ejus, cui subsunt, non habeant, &c. *Carth. 57. G. Afr. 23. L. Carth. III. cap. 46. L. Tolet. XII. cap. 4. Burch. lib. 1. c. 33. Ivo part. 5. cap. 144. decr. Anselm. lib. 5. cap. 75. in addit.*

CAPUT VI.

Populus, qui caret Episcopo, non accipiat eum, sine synodi ejus provinciæ, & Primatis decreto, & consensu illius Episcopi, in cujus diœcesi est ecclesia. *Carth. 101. G. Afr. 65. L.*

TITULUS XXII.

EPISCOPI NON CONSTITUANTUR IN OPPIDIS, NEQUE IN PARVIS CIVITATIBUS.

CAPUT I.

HOc prævidendum instituit *Petrus Apostolus*, ne in villis, aut castellis, vel modicis civitatibus instituerentur Episcopi, ne vile eorum nomen fieret. *Clem. epist. 1. post med.*

CAPUT II.

Dist. 80. c. 3. Episcopi non in castellis, aut modicis civitatibus debent constitui, sed presbyteri ab Episcopis ordinari, & poni singuli per singulos titulos suos. Episcopus non ab uno sed a pluribus debet Episcopis ordinari, & non ad modicam civitatem, ne vilescat nomen Episcopi, sed ad hono-

rabilem urbem titulandus, & denominandus est, &c. *Anacl. epist. 3. in princ. cap. 2. Burch. lib. 1. cap. 4. Ivo part. 5. cap. 58. & 98. decr.*

CAPUT III.

Alibi Episcopi constitui non possunt, nisi in civitatibus non minimis. *Evarist. ep. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 140. Ivo part. 5. cap. 254. decr. Anselm. lib. 3. cap. 82. Caesar. lib. 5. cap. 53. Tarrac. lib. 2. cap. 38.*

CAPUT IV.

Ubi minores sunt plebes, minoresque conventus, presbyterorum cura sufficiat. [Episcopalia autem gubernacula, non nisi majoribus populis, & frequentioribus civitatibus oportet præsidere, ne quod sanctorum Patrum divinitus inspirata decreta vetuere, viculis, & possessionibus, vel obscuris, & solitariis municipiis tribuatur sacerdotale fastigium, & honor, cui debent excellentiora committi, ipse sui numerositate vilescat, &c. Episcopi eorum locorum, quibus non debuerant ordinari, si humana conditione decesserint, loca ipsa ad jus ejus Antistitis redigantur, cujus antea fuerant priora. *Leo epist. 85. vel 87. cap. 2. ad Episcopos Africa. Burch. lib. 1. cap. 32. Ivo part. 5. cap. 107. & 143. decr.*

CAPUT V.

Memineris, quid in sacris canonibus præcipimur observare: „ ut minime in villulas, vel in modicas civitates Episcopos ordinemus, ne vilescat nomen Episcopi“, &c. Statuimus per Apostolicam auctoritatem Episcopales sedes in castello Mursaburg, & in oppido Buraburg, & in loco Erphesfurt, quæ per successionem Episcopos mereantur, & populis præsent, atque verbum prædicationis subjectis insinuent. *Zach. epist. 6. ad Bonif. in princ.*

CAPUT VI.

Non licet ordinare simpliciter Episcopum in vico, vel parva urbe, cum unus presbyter sufficiat, ne contemnatur nomen Episcopi. Sed illic ordinentur, ubi prius erant, vel ubi multum creverit populi multitudo. *Sard. 6. Vide Tolet. XII. c. 4. Burch. lib. 1. cap. 33. Ivo part. 5. c. 144. decr.*

CAPUT VII.

Non debere in vicis, & agris ordinari Episcopos, aut Periodeutas, & qui ordinati sunt, nihil agant, sine Episcopi urbis voluntate, presbyteri quoque sine ejusdem Episcopi voluntate nihil agant. *Laod. 56. G. 57. L. refert Tolet. XII. cap. 4. Capit. lib. 1. cap. 18. Burch. lib. 1. cap. 33. Ivo part. 5. cap. 144. decr.*

CAPUT VIII.

Stephanus Emeritenfis sedis Episcopus dixit: „ se violentia principali impulsus, ut in monasterio villulæ, in qua corpus sanctissimi Pinevii confessoris quiescit, novam Episcopalis honoris ordinationem efficeret, &c. Novit conciliū eundem Principem Wambā præcepisse, ut in suburbio Toletano, in ecclesia Prætorienfis sanctorum Petri, & Pauli Episcopus ordinaretur, & in aliis vicis, vel villulis simili ter fecisse, &c. Eligimus, ut in loco villulæ supradictæ deinceps sedes Episcopalis non remaneat, neque Episcopus illic ultra constituendus existat. Convildus

tamen non condemnandus, ut non ambitione, sed Principis impulsione ordinatus est Episcopus, sed in sedem aliam decedentis cujuslibet Episcopi transferatur, & is locus sub monastica institutione mansurus, non Episcopali privilegio fretus, sed sub regimine Abbatis, sicut hucusque fuit, erit modis omnibus mancipandus, &c. Si quis contra hæc canonum interdicta venire coactus fuerit, ut in locis illis Episcopum eligat fieri, ubi Episcopus numquam fuit, anathema sit in conspectu Dei omnipotentis, & insuper tam ordinator, quam ordinatus gradus sui ordinis perdat, quia non solum antiquorum Patrum decreta, sed Apostolica aulus est convellere instituta. *Tolet. XII. cap. 4. referuntur verba canonum ibid. Burch. lib. 1. c. 33. Ivo part. 5. cap. 144. decret.*

CAPUT IX.

Constituimus per consilium sacerdotum, & ordinavimus per civitates legitimos Episcopos. *Suession. sub Pipino.*

CAPUT X.

Ut Episcopi debeant per singulas civitates esse. *Vernen. sub Pipino, cap. 1.*

TITULUS XXIII.

NE DUO SINT EPISCOPI UNIUS

CIVITATIS.

CAPUT I.

1. q. 7. Si quis, c. 8.

DE Episcopis, presbyteris, & clericis Catharis (*Novatianis L.*) conversis, ut in eodem ordine permaneant, sed ubi est catholicus Episcopus, catharus presbyter appelletur, nisi velit catholicus pati, Episcopi nomine tantum illum dici, vel reperiat ei locum chorepiscopi, vel presbyteri. Duo tamen Episcopi ejusdem loci esse nequeunt. *Nica. 8. Vide Tolet. XII. cap. 4.*

CAPUT II.

De offic. jud. ord. cap. 14. Greg. IX. cap. 2. eod. tit. in 4. coll.

Prohibemus omnino, ne una civitas, sive diocesis diversos Pontifices habeat, tanquam unum corpus diversa capita, quasi monstrum. Sed si urgens necessitas postulaverit: ut cum in eadem diocesi sunt populi diversarum linguarum, Pontifex loci catholicum Præsulem nationibus illis conformem, provida deliberatione constituat sibi vicarium in prædictis, qui ei per omnia sit obediens, & subjectus, unde si quis aliter se gesserit, excommunicationis se noverit mucrone percussum: & si nec sic resipuerit, ab omni ecclesiastico ministerio deponatur, adhibito, si necesse fuerit, brachio seculari ad tantam insolentiam compescendam. *Innoc. III. in conc. gener. Later. cap. 9.*

CAPUT III.

Dist. 80. In illis. cap. 2.

In singulis civitatibus, singulos, & non binos, vel ternos, aut plures Episcopos constitui (*Petrus Apostolus*) præcepit, qui non Primatum, aut Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum nomine, &c. sed Episcoporum potirentur, quoniam nec inter ipsos Apostolos par institutio fuit, sed unus omnibus præfuit, &c. Nec in villis, aut castellis, vel modicis civitatibus instituantur Episcopi, ne vile eorum nomen fiat. Episcopos ergo vicem Apostolorum gerere Dominum docuisse dicebat, & reliquorum discipulorum vicem tenere

presbyteros, &c. *Clement. epist. 1. post med. Vid. Leo IX. epist. 3. ad Episcopos Africa. Burch. lib. 1. cap. 155. Anselm. lib. 6. cap. 105.*

CAPUT IV.

Perpiciendum est, ne duo simul sint in una ecclesia sacerdotes. *Hilar. epist. 1. cap. 4.*

CAPUT V.

Ne unius ecclesie duo esse permittantur Antistites. *Hilar. epist. 1. ad Ascan. Episc. Tarrac. in fin. & epist. 2. ad Leontium, & alios, in fin.*

CAPUT VI.

Sicut Domini vestimentum scissum non est, sed de eo sortiti sunt, ita nec Ecclesia scindenda debet, quia in unitate tota consistit. In potestatem ergo proprii Episcopi ecclesie reducantur, & ab ipso, sicut in sacris canonibus cautum est, ordinentur, alioquin, & ecclesie ipsæ, & clerici earundem divinis destituantur officiis. *Ex decretis Pasch. II. in conc. unic. incert. cap. ult.*

CAPUT VII.

Duo in una civitate penitus uno tempore nec ordinentur, nec habeantur Episcopi, ne res ecclesie sæva divisione debeant partiri. *Cabilon. 4.*

TITULUS XXIV.

NE VIVENTE EPISCOPO ALIUS EPISCOPIUS CONSTITUATUR.

CAPUT I.

NE temere a mundana potestate eiciatur legitimus Pontifex, & pro eo subrogetur alter inique, & illegaliter, sancta, & universalis synodus exclamavit: Recipimus hæc omnia, valde quippe sunt discreta, & congrua ecclesiasticis regulis, atque legibus. *VIII. syn. CP. sub Hadr. II. act. 5. post epist. Nicolai ad Photium.*

CAPUT II.

Ipsis Episcopis viventibus alii constitui non possunt, ideo proprii revocari, & integerrime restitui debent. Illos vero, qui adulteria sceditate sponfas fovent, eiici, & adulteros, atque infames fieri, eosque ab ecclesiasticis honoribus arceri jubemus, si autem adversos eos aliquam querelam habueritis, his peractis inquirendum erit, & auctoritate hujus sanctæ sedis terminandum. *Evarist. epist. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 140. Ivo part. 5. cap. 254. decr. Anselm. lib. 3. cap. 82. Casar. lib. 5. cap. 53. Tarrac. lib. 2. c. 38.*

CAPUT III.

Cur in prædictorum Episcoporum loco alios adulteros posuistis, antequam penes nos, aut apocrisarios nostros, eorum causa canonice esset examinata. *Jul. epist. 2. in princ.*

CAPUT IV.

Si quis, alio transmigrante in locum viventis ordinatus est, tandiu vacet sacerdotii dignitate, qui suam deseruit civitatem, donec successor ejus quiescat in Domino. *Damas. ad Paulinum ep. 1. in med. Anselm. lib. 6. cap. 95. Tarrac. lib. 3. cap. 70.*

CAPUT V.

Profecti ad nos litteræ lacrymabiles, & dolendæ, de superordinato sibi Episcopo sunt directæ. Epistola quoque ingesta est civium ipsius, & numerosa subscriptione singulorum firmata invidiosissimis contra Hilarium plena querimoniis, quod Pro-

16. q. 7. c. 19.

3. q. 2. cap. 4. Audivimus.

7. q. 1. c. 43. Eos.

Profecto Episcopo suo ægrotare liberum non fuisset, ejusque sacerdotium in alium præter sui notitiam esse translatum, & tamquam in vacuum possessionem ab Hilario perversore hæredum viventis inductum, &c. Apparet, quam mitis sit corde Hilarius, qui obesse præsumptioni suæ fraternæ mortis credidit tarditatem. Quantum enim in se fuit, illi subtraxit lucem, abstulit vitam, qui hunc dolorem, in locum ejus alterum subrogando, ne ad salutem illi recursus esset, iniecit. *Leo epist. 87. ad Episcopos Viennens. provinc. in med.*

CAPUT VI.

(*Episcopi ab Acacio constituti*) hoc ipso fecundum canones fuerant ab ecclesiastica communione pellendi, quod se passi sunt successores vivis sacerdotibus adhiberi. *Gelas. epist. 6. ad Episcopos Dardan. in med. Anselm. lib. 12. c. 69.*

CAPUT VII.

7. 9. 2. in princ. Nulli viventi Episcopo alius superponatur, aut superordinetur Episcopus, nisi forsitan in ejus loco, quem culpa capitalis dejecerit. *Aurel. V. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 186. Ivo part. 5. cap. 302. decr.*

CAPUT VIII.

Nemo vivente Episcopo, ecclesiam illius, aut res ad eam pertinentes invadere, aut dominari præsumat, neque sub voluntariæ cleri, ac populi electionis obtentu, præter voluntatem Episcopi quisquam quacumque sæculari potestate præditus, quasi œconomum constituat. *Meld. c. 47.*

CAPUT IX.

In locum viventium Episcoporum alii subrogantur, &c. Numquam sane Patres nostros talia ausos fuisse sed potius vetuisse cognovimus, ne cui in locum viventis per consecrationem alium substituendi sui * potestas. *Immoc. ep. ad clerum CP. apud Niceph. lib. 13. cap. 32.*

TITULUS XXV.

DE EPISCOPO, QUI NON VULT SUSCIPERE CURAM SUI EPISCOPATUS, ET DE EO, QUEM POPULUS SUSCIPERE NON VULT.

CAPUT I.

Matt. 10. 6. SI Episcopus, presbyter, diaconus, non susceperit curam, & ministerium populi sibi commissi, excommunicetur, donec suscipiat. Si culpa populi, non sua, non suscipiatur a populo Episcopus, clerus protervi populi excommunicetur. *Ap. 36. G. 37. L.*

CAPUT II.

Si ipse (*Dominus*) de civitate ad civitatem propter persecutionem fugere præcipit, quis eos detrahere, aut damnare propterea audeat, vel potest, quod verbis Dominicis obtemperant? &c. Qui enim persequuntur Domini Episcopos, eosque de civitatibus ad civitates transire compellunt, non eos tantum persequuntur, quantum Dominum nostrum Jesum Christum, cujus legatione funguntur. Nec ipsi in hoc peccant Episcopi, quoniam non sponte, sed coacte hoc agunt, sed illi, a quibus persequuntur, nec ipsis Episcopis hoc imputari potest, sed illis, qui eos hoc agere cogunt, &c. Apud veteres, sine ulla differen-

tia de una civitate ad alteram migrabat Episcopus, dum utilitas, aut necessitas evocaret, &c. Huic regulæ contradicere nullus potest, quæ etiam causa utilitatis, aut necessitatis inthronizari Episcopum jubet, & mutari, ac transire eum de civitate ad aliam civitatem, non proprium habentem Episcopum, finit. *Pelag. II. ep. 2. in med.*

CAPUT III.

Si qui Episcopi constituti non recipiuntur in illa parœcia, in qua nominati sunt, & in alias parœcias veniant, & vim inferant ordinatis, & cõtra eos seditiones moveant, excommunicentur. Si velint in presbyteratu manere, ubi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honos. Sed si cum Episcopis ibi ordinatis contendant, auferatur ab eis honos presbyteratus, & sint ejecti. *Ancy. 18. Marc. Brac. 12. Burch. lib. 1. cap. 36. Ivo p. 5. cap. 147. decr.*

CAPUT IV.

Si quis Episcopus ordinatus sit, ut populo præsit, & non suscipiat administrationem, neque velit abire ad creditam ei ecclesiam, excommunicatus sit, quoad coactus eam suscipiat, aut de eo integra synodus Episcoporum, qui in provincia sunt, aliquid definiat. *Antioc. 17. refert Chalc. act. 12. G. 11. L. ut canon. 96. Martin. Bracar. cap. 11. Capit. lib. 1. cap. 2. Burch. lib. 1. cap. 37. Ivo part. 5. cap. 148. decr. Anselm. lib. 6. cap. 200. sive cap. 100. in Rom. Casar. lib. 3. cap. 60.*

CAPUT V.

Si Episcopus ordinatus in parœcia non suscipiatur non sua culpa, sed propter populi contradictionem, aliamve causam, in honore quidem perseveret, & sacro ministerio, nihil tamen ex rebus ecclesiæ illius vexet, in qua est. Faciet autem, quod a synodo perfecte fuerit judicatum. *Antioc. 18. refert Pelag. II. epist. 2. Martin. Brac. cap. 10. Burch. lib. 1. cap. 40. 41. Ivo par. 5. cap. 151. 152. decr. Anselm. lib. 6. cap. 41. 42. in addit. lib. 5. cap. 70. Tarrac. lib. 6. c. 68. 69.*

TITULUS XXVI.

DE VITA, ET HONESTATE

EPISCOPORUM.

CAPUT I.

CUM rerum necessitas exposcit, pensandum valde est, ad culmen quisque regiminis qualiter veniat, atque ad hoc rite perveniens, qualiter vivat, & bene vivens, qualiter doceat, & recte docens, infirmitatē suam quotidie, quanta consideratione cognoscat, ne aut humilitas accessum fugiat, aut perventioni vita contradicat, aut vita doctrinam destruat, aut doctrinam præsumptio extollat, &c. *Greg. in proœm. lib. 1. pastor. apud Aquisgr. 13. in princ. 4. Aquisgr. 2. sub Ludov. p. 1. c. 7.*

CAPUT II.

Sunt nonnulli, qui sollerti cura spiritalia præcepta perscrutantur, sed quæ intelligendo penetrant, vivendo conculcant. Repente docent, quæ non opere, sed meditatione didicerant, & quod verbis prædicant, moribus impugnant. Unde fit, ut cum pastor per abrupta graditur, ad præcipientium

Exec. 34. e. tium grex sequatur. Hinc namque per Prophetam Dominus contra contemptibilem pastorum scientiam queritur dicens: *Cum ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Et oves, quæ conculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur: & quæ pedes vestri turbaverant, hæc bibebant.* Aquam limpidissimam pastores bibunt, cum fluentia veritatis, recte intelligentes, hauriunt, sed eandem aquam pedibus perturbare est, sanctæ meditationis studia male vivendo corrumpere. Aquam scilicet pastorum turbatam pedibus oves bibunt, cum subjecti quique non sectantur verba, quæ audiunt, sed sola, quæ conspiciunt, exempla pravitatis imitantur. Qui cum dicta sitiunt, & per opera pervertuntur, quasi corruptis fontibus in potibus lutum sumunt. Nemo amplius nocet in Ecclesia, quam qui perverse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus præsumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus, vel verbo ceteros destruit, vel exemplo, melius profecto fuerat, ut hunc ad mortem sub exteriori habitu terrena acta constringerent, quam sacra officia in culpis ceteris imitabilem demonstrarent, &c. *Greg. lib. 1. pastor. c. 2. apud Aquisgr. c. 27. in princ. & Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. e. 4.*

CAPUT III.

Psal. 49. Cum sacerdos non agit bona, quæ loquitur, ei etiam sermo subtrahitur, ne loqui audeat, quod non operatur, sicut per Prophetam dicitur: *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras justitiam meam, & assumis testamentum meum per os tuum? &c.* Plerumque doctor, qui docere audeat, quod negligit agere, cum desierit bona loqui, quæ operari contempsit, docere subjectos incipit prava, quæ agit, ut iusto omnipotentis Dei iudicio, in bono jam nec linguam habeat, qui habere bonam vitam recusat, quatenus dum mens ejus terrenarum rerum amore incenditur, in terrenis rebus semper loquatur. *Gregor. lib. 2. Moral. cap. 9. & 10. apud Aquisgr. c. 27. in fin.*

CAPUT IV.

Malis subesse pastoribus quid aliud est, nisi ut plebs populanda prædonibus permaneat, & inde sumat interitum, unde protectionis debuit habere subsidium? sacerdotes enim mali causa sunt ruinæ populi. *Greg. apud Greg. VII. lib. 9. registr. epist. 34. ante finem.*

CAPUT V.

Episcopus, presbyter, atque diaconus tam sancta conscientia resplendeant, ut effugiant probitate actuum maledicorum obloquia, & testimonium in se divinum implere contendant, quo Dominus ait: *Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videntes vestra bona opera, glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est.* *Arvern. c. 15. Marisc. c. 1.*

CAPUT VI.

Matth. 5. b. & 6. b. Longe altius excellat vita pastoris, comparata subditi gregis, quibus singulariter boni pastoris voce dicitur: *Vos estis lux mundi,* & rursus: *Tom. V.*

Vos estis sal terræ, & iterum: Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Hinc etenim colligi potest, in quantum distare debet pastor a grege, dum istos homines, & illo plus quam homines, id est lucem hominum Dominus voluit appellari. *Forojulien. c. 2.*

CAPUT VII.

Episcopus vita, habitu, forma, & conversatione sancta suis sit subjectis exemplum, ut juxta Dominicam vocem, videant opera ejus bona, & glorificent Patrem Deum, qui in cælis est. *Matth. 5. b. Turon. sub Carolo c. 4.*

CAPUT VIII.

Ut ea, quæ legendo perscrutantur (*Episcopi*) opere compleant, juxta illud, *cæpit Jesus facere, & docere,* &c. & quia non auditores legis sed factores ejus justificabuntur, & regnum Dei non in sermone (*est*) sed in opere. Et sint subditis norma vivendi, ita videlicet, ut & verbis, & exemplis populo ad æternam patriam pergenti ducatum præbeant, &c. *Cabilon. sub Carolo c. 2.*

CAPUT IX.

Lectione sunt sententiæ libri pastoralis beati Gregorii, ut pastores Ecclesiæ intelligerent, quomodo ipsi viverent, qualiter sibi subjectos deberent admonere: quoniam teste eodem beato Gregorio, aliter admonendi sunt prælati, aliter subditi. *Rhemens. c. 10.*

CAPUT X.

Episcopus honeste, & ut Christianum antistitem decet, vivat, caveatque, ne suo exemplo subditis noceat. *Aug. in lib. ad pastores tom. 10. apud Aquisgr. c. 12. in med. sententia.*

CAPUT XI.

Illi (*Pontifices*) qui se ab omnibus implicamentis negotiorum sæcularium removens, non torpent otio, sed insistant perfectionis suæ negotio, & ab stultitia sapientiæ sæcularis averfi verbo Dei infatigabiliter vacant, sapientes veraciter fiunt, cælestia sapiunt, terrena despiciunt, contradicentes sanæ doctrinæ redarguant, obediens instruant: sanctis virtutibus, quibus in dies singulos fiunt Deo propinquiores, incumbunt: & tam suis, quam omnium, qui per eos erudiuntur, provectibus clari, hic quidem velut gustum quandam contemplativæ vitæ, quo ad eam ferventius provocentur, accipiunt, sed ibi jam in æternum felices effecti, de ejus perfectione gaudebunt. Proinde non instantur, quia hic omnium fidelium catholicorum honorantur ut capita; sed lætantur potius, quia ibi Christi, qui est sacerdotum, ac fidelium omnium caput, clariora membra sunt futuri. At si quod absit sæcularibus negotiis implicari, fundorum terminos sine termino cupiditatis extendant, ac se passim exquisitis deliciis dedant, quæ animum, corpusque debilitant, si gloriam non Christi, sed suam, decepti vulgi adulantis honoribus quærant plufque de se alienæ linguæ, quam suæ conscientiæ credant, si omne gaudium suum non in futurorum remuneratione, nec in sanctitate vitæ, sed in sua tantum dignitate constituent, & dum tales esse quales creduntur, amant, numquam sibi

R

di-

displiceant, ac placentes sibi non sint de sua correctione solliciti. Quis non intelligat, tales si in talibus perseverent, nec se ante finem vitæ præsentis emendent, contemplativæ vitæ participes esse non posse? ad quam non perveniunt, nisi qui studuerint esse, quod facti sunt, nec affectant videri, sed esse, quod sunt, non alienis laudibus, sed moribus suis eximii, nec solum de sua dignitate, sed potius de sacerdotalis vitæ nobilitate conspicui. Qui sunt non appellatione tenus, sed virtute Pontifices, vitæ contemplativæ capaces, & gaudiorum cælestium coheredes. *Prosper. libro 1. de vita contempl. cap. 13. apud Aquisgr. cap. 19.*

CAPUT XII.

Recolite, quanta, & qualia, me audiente, atque probante, dicere solebatis de administratione Pontificis, qui populi sibi commissi cura posthabita, ardentius bona præsentia desiderat, quam futura, & oblitus, quod non solum de se, sed etiam de grege sibi credito rationem Pastori pastorum omnium reddat, sua, suorumque detrimenta non cogitat, quem non delinquentium peccata contristant, nec proficientium bona lætificant, sed de se tantum: plerumque autem nec de se omnino sollicitus, quid a suis boni, malive geratur, ignorat. Qui non prædicat perseverantiam justis, pœnitentiam pravis, contemptum mundi converfis, futuras pœnas averfis. Qui non potest dicere contemptoribus admonitionis suæ: *Futurum cogitate judicium, quod ipse forte non cogitat: amatoribus mundi, Nolite diligere mundum, si eum mundi amor oblectat: ambitiosis, Ambitioni jam finem imponite, si eum ambitio ruinosam præcipiat: ebriosis, Ebrietatem cavete, si se mero usque ad alienationem mentis ingurgitat: sumptuosus dapibus gravidus**, non potest suis abstinentiam laudare, quam calcatur; vitio cupiditatis addictus, cupidus amorem non potest dissuadere pecuniæ; inimicitiarum tenax non valebit animos dissidentium sacerdotali tranquillitate componere, justitiam prædicare iudicibus erubescit, quam ipse personæ potentis favore corrumpit. Nec defendit oppressos, si personas aut honorat, aut despicit, & quidquid boni non facit, aut mali committit, nec jubebit fieri, nec vetabit, quia necessaria non docendi auctoritatem contrarietate suæ actionis, aut avertit, aut minuit. *Prosper. libro 1. de vita contemplativa c. 15. apud Aquisgr. c. 28. & Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 13.*

CAPUT XIII.

Sacerdos, si digne se agit, ut sacerdotem decet, ministerium ejus & ipsi, & aliis utile est, indigne autem vivens, aliis quidem utilis est loquendo, se autem interficit prave vivendo. *Isidorus lib. 3. de summo bono, cap. 37. apud Aquisgr. cap. 29.*

CAPUT XIV.

Plerique sacerdotes, & clerici prave viventes, forma ceteris in malum existunt, qui in nobis exemplum esse debuerunt. Hi enim quoscumque exemplo malæ conversationis suæ perdunt, de illis rationem sine dubio reddituri sunt. Ex

carnalium præpositorum exemplo plerumque fit vita deterior subditorum, & plebis merito fiunt tales sacerdotes, qui exemplo deteriore populum destruant, non ædificent. Ex merito enim plebis nonnumquam Episcopi depravantur, quatenus proclivius corruant, qui sequuntur: capite languescente, cetera corporis membra inficiuntur: unde & scriptum est: *Omne caput languidum, & omne cor mærens, a planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas.* Caput enim languidum, doctor est agens peccatum, cujus malum ad corpus pervenit, dum eo vel peccante, vel prave docente, pestifer languor ad plebes subditas transit. Deteriores sunt, qui sive doctrinis, sive exemplis vitam, moresque bonorum corrumpunt, his, qui substantias aliorum, prædiciaque diripiunt. *Isid. de summo bono c. 38. apud Aquisgr. c. 30.*

CAPUT XV.

Quia constat religionem Christianam per successores Apostolorum salubriter administrari, populisque ad vitam æternam ducatum exhiberi debere, primo necessarium judicavimus, ut quidquid in nobis reprehensibile sacrisque ministeriis, quibus indigni mancipamur, inconveniens, & indecens, contrariumque videbatur, toto animum, Domino opem ferente, corrigere, & per exempla sanctorum sacerdotum, quorum vice Ecclesiæ Christi sanguine redemptæ prælati sumus, vitam, & actus, moresque nostros in melius componere satageremus. Quoniam prædicatio sacerdotalis contemnitur, quando, quod verbis prædicat, operibus non adimplet, &c. Decet sacerdotes Christi tanta dignitate donatos, quos utique constat janitores cælestis aulae existere, exempla decessorum suorum, qui Deo placuerunt, infatigabiliter sectari, quatenus terrena despiciendo, & cælestia amando, primum ipsi atria supernæ civitatis subire, deinde auditoribus suis dictis, & exemplis ea studeant aperire, ne, quod absit, audiant a Domino: *Habentes clavem scientiæ, vos ipsi non intratis, & alios intrare non finitis.* Quando vero vita sacerdotum cum doctrina non concordat, & auditoribus infirmis scandalum, & animarum provenire periculum non est dubium. Proinde summo opere cavendum est sacerdotibus, ne offendiculum fiant iis, quibus præsent. Tunc enim offendiculum fiunt illis, quando quod verbis prædicant, moribus impugnant, unde fit, ut sicut (in pastoralibus) beatus Gregorius scribit: *cum pastor per abrupta graditur, ad præcipitium grex sequatur.*

„ Nemo quippe [ut idem ait] amplius in Ecclesia nocet, quam qui perverse agens, nomen vel ordinem sanctitatis habet“, &c. *Paris. sub Lodov. & Loth. lib. 1. cap. 4. & Aquisgr. cap. 27.*

CAPUT XVI.

Grandis dignitas sacerdotis, sed grandis ruina si peccet, lætamur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum, non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quam mæroris de sublimibus corruisse. Nec enim solum pro delictis nostris reddemus rationem, sed pro omnibus, quorum abutimur, donis, & nequa-

1. JOAN. 2. c.

* crudus.

Esai. 1. b.

Luc. 11. g.

Lib. 2. c. 2.

quaquam fumus de eorum salute solliciti. *Hieronymus in cap. 44. Ezechiel. apud Parisiens. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 12.*

CAPUT XVII.

Necessarium judicavimus, ut quidquid in nobis reprehensibile, sacrisque ministeriis, quibus indigni mancipamur, inconueniens, & indecens, contrariumque videatur, toto adnifu, Domino opem ferente, corrigeremus, & nos ut non tantum in cupiditatibus mundanis, & curis, & sollicitudinibus, sed potius in divinis officiis implicaremus. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothario, lib. 3. cap. 1.*

CAPUT XVIII.

Nullus Episcoporum irreligiosis, vel indisciplinatis locutionibus, tam in domibus, quam in forinsecis conventiculis omnino indulgeat. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 1. c. 4.*

CAPUT XIX.

In ipsa vita sacerdotum pensandum est, qualiter quisque doceat, sicut ait egregius doctor beatus Gregorius, „ ut recte docens infirmitatem suam quotidie omni consideratione cognoscat, ne aut humilitas accessum fugiat, aut perventioni vita contradicat, aut vitam doctrina destituat, aut doctrinam præsumptio extollat. Prius ergo appetitum timor temperet, post autem magisterium, quod suscipitur, vitam commendet, ac deinde necesse est, ut pastoralis vitæ bonum, quod vivendo ostenditur, etiam loquendo propagetur. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 1. c. 7. Gregor. lib. 1. pastoral. in proem. apud Aquisgr. c. 13.*

CAPUT XX.

In libro pastorali Beatus Gregorius inquit: „ Tantum debet actionem populi actio transcendere Præsulis, quantum distare solet a grege vita pastoris: oportet namque, ut metiri se sollicitè studeat, quanta tenendæ rectitudinis necessitate constringitur, sub cuius æstimatione populus grex vocatur. Sit ergo necesse est, cogitatione mundus, actione præcipuus, discretus in silentio, utilis in verbo, singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum iustitiæ erectus, interiorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum providentiam in interiorum sollicitudine non relinquens. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 1. cap. 9.*

CAPUT XXI.

Episcopus talis existat, quem amor pecuniæ non vexet, aut reprobis mores, & conversatio reprehensibilis periculose devastet. *Meld. c. 35.*

CAPUT XXII.

De vita, & religione sua unusquisque, tam in conversatione sua, quam etiam in habitus, & vultus, ac sermonis gravitate, talem se domi, forisque, & suis, & externis adhibere studeat, ut maturitate morum, & repudiatione omnium levitatum, ac vanitatum, omnibus sibi adhærentibus seque intuentibus formam disciplinæ, & ve-

recundiæ, ac modestiæ infundat. *Valent. sub Loth. cap. 15.*

CAPUT XXIII.

Episcopum ita conversari debere pronuntiamus, ut ejus vita recte vivendi sit norma. *Ticin. sub Lud. II. c. 1.*

TITULUS XXVII.

DE VESTIBUS, ET INSIGNIBUS EPISCOPORUM.

CAPUT I.

SECUNDUM traditas formas per singulas provincias, ac regiones, & urbes in ecclesiasticis promotionibus, & consecrationibus, illa, quæ indicia, & signa sunt ordinis, quæ unicuique inesse videntur, retineri decernimus, ita ut Episcopi, quibus concessum est, palliis uti certis temporibus, in eisdem temporibus, & locis his induantur, & tantum, & tali non abutantur amictu propter typhum, & inanem gloriam, & humanum placorem, atque sui amorem, omni videlicet tempore divini sacrificii, & omnis alius ecclesiastici ministerii hunc inepte portantes: illos autem, qui revertentes monasticam vitam sectati sunt, & Episcopalem meruerunt honorem, conservare schema, & amictum monachicorum indumentorum, & ipsam beatam vitam decernimus, & nullus omnino habeat potestatem deponere jam dictum schema propter typhum, & arrogantem voluntatem, nec per hoc inveniatur propriorum. Sicut enim ibi continuus palliorum amictus studiosum, & suæ gloriæ deditum demonstrat Episcopum, ita & hic depositio, & denudatio monachici habitus nihilominus eisdem submittit criminibus eum, qui hoc fecisse captus extiterit. Quisquis ergo Episcopus, præter definita sibi, scripto tempore se pallio induet aut monasticarum vestium schema deposuerit, aut corrigatur, aut a Patriarcha proprio deponatur. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. cap. 27.*

CAPUT II.

Pontifices in publico, & in ecclesia superindumentis lineis oranes utantur, nisi monachi fuerint. *Innoc. III. in conc. gen. Later. cap. 16.*

CAPUT III.

Ingressus est Photius ad synodum baculo ianixus, quem ab eo Marinus Vicarius Romanus iussit auferri, dicens: „ Baculus signum est dignitatis pastoralis, quod hic habere non debet, quia lupus est, non pastor. *Syn. VIII. gener. CP. sub Had. II. act. 7. in princ.*

CAPUT IV.

Episcopus depositus, restitutus a synodo, recipit orarium, annulum, & baculum. *Tolet. IV. cap. 27. Burch. lib. 2. cap. 192. Ivo lib. 3. tit. 7. cap. 5. panorm. & part. 5. cap. 367. & part. 6. cap. 237. decr. Anselm. lib. 8. cap. 27.*

CAPUT V.

Episcopo, dum consecratur, datur baculus, ut ejus iudicio subditam plebem, vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum sustineat. Datur & annulus, propter signum Pontificalis honoris, vel signaculum secretorum. *Isidor. lib. 2. cap. 6. de ecclesiast. offic. apud Aquisgr. 9. in med.*

* suenda.

* no.

De vita & honest. cler. c. 15. Greg. IX. cap. 4. eod. tit. in 4. coll.

11. 9. 3. cap. 65.

CAPUT VI.

De superhumerali, quod proprium est Episcoporum. *Synod. VIII. gen. sub Hadr. II. act. 2. post med. & ead. syn. cap. 16. ubi mentio fit de stola Pontificali.*

TITULUS XXVIII.
DE TONSURA EPISCOPI.

CAPUT I.

Omnes clerici, vel lectores, sicut levitæ, & sacerdotes, de tonso superius capite toto, inferius solam circuli coronam relinquunt. *Tolet. IV. cap. 40. Anselm. lib. 7. cap. 201. in addit.*

CAPUT II.

Est clericis tonsura signum quoddam, quod in corpore figuratur, sed in animo additur, scilicet, ut hoc signo in religione vitia rescentur, & criminibus carnis nostræ, quasi crinibus exuamur, &c. Quod vero de tonso capite superius, inferius circuli corona relinquatur, sacerdotium, regnumque ecclesiæ in eis existimo figurari. Tiara enim apud veteres constituebatur in capite sacerdotum, hæc ex bysso confecta, rotunda erat, quasi sphaera media, & hæc significatur in parte capitis tonsa; corona autem, latitudo aurei est circuli, quæ Regum capita cingit. Utrumque ita signum exprimitur in capite clericorum, ut impleatur etiam corporis quadam similitudine, quod scriptum est, Petro Apostolo perdocente: *Vos estis genus electum, Regale sacerdotium. Isid. de ecclesiasticis officiis lib. 2. cap. 4. apud Aquisgr. cap. 1.*

1. Pet. 2. 6.

TITULUS XXIX.

DE DOMO, VESTITU, ET SUPELLE-
CTILE EPISCOPI.

CAPUT I.

Omnis mollities, & ornatus corporis aliena sunt ab ecclesiastico ordine. Episcopi igitur, & clerici vestibus splendidis utentes, puniendi sunt, item unguentis uncti, &c. Sed si imaginum hostes derideant sobria vestimenta cleri, corrigantur, superioribus enim temporibus ita vestiebantur, &c. Qui non necessitatis causa, sed pulchritudinis id facit, elationis crimine accusetur, ut magnus Basilius ait, &c. *Nicæn. II. cap. 16. Ivo Carnot. part. 5. cap. 377. decr. Anselm. lib. 6. cap. 185. Casar. lib. 4. cap. 59.*

11. q. 4. c. 1.

CAPUT II.

Episcopus, presbyter, diaconus, sæculari indumento minime utantur, nisi, ut condecet, tunica sacerdotali, sed neque dum ambulaverit in civitate, aut in via, aut in plateis, sine operimento præsumat ambulare, præter si in itinere longo ambulaverit. *Zach. in syn. Rom. cap. 3.*

11. q. 4. c. 3.
Episcopi.

CAPUT III.

Sacerdotes sine ornatu sacerdotali extra domos eos apparere non convenit. *Rom. sub Eugen. II. & Leon. IV. cap. 12.*

CAPUT IV.

Præcipimus, quod tam Episcopi, quam clerici, in statu mentis, & in habitu corporis Deo, & hominibus placere studeant, & nec in superfluitate filsuræ*, aut colore vestium, nec in tonsura intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum, sed potius, quod eo-

21. q. 4. c.
ult.

* scissura.

rum deceat sanctitatem. *Innoc. II. in conc. Rom. cap. 3. post Ivon. panorm.*

CAPUT V.

Præcipimus, ut tã Episcopi, quã clerici, neque superfluitate, seu inhonesta varietate colorum, aut filsurâ vestium, neque in tonsura, intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum, sed potius ita in suis actibus errata condemnent, & amorem innocentiae conversatione demonstrent, sicut dignitas exigit ordinis clericalis. *Eugen. III. in concil. Remens. cap. 2.*

CAPUT VI.

Didicimus, quosdam Domini sacerdotes superstitioso potius cultui inservire, quam mentis, vel fidei puritati, &c. Amicti pallio, & lumbos præcincti, credunt se scripturæ fidem, non per spiritum, sed per litteram completuros. Nam si ad hoc ista præcepta sunt, ut taliter servarentur, cur non fiunt pariter, quæ sequuntur, ut lucernæ ardentes in manibus una cum baculo teneantur? Habent suum ista mysterium, & intelligentibus ita clara sunt, ut ea magis, qua decet significatione serventur. Nam in lumborum præcinctione castitas, in baculo regimen pastorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis, de quo dicitur: *Opera vestra luceant*, indicantur, &c. Unde hic habitus in ecclesiis Gallicanis, ut tot annorum, tantorumque Pontificum in alterum habitum consuetudo vertatur? Discernendi a plebe, vel ceteris sumus doctrina, non veste, conversatione, non habitu, mentis puritate, non cultu. *Calest. epist. 2. cap. 1.*

Luc. c. 11. c.

Matt. 5.

CAPUT VII.

Episcopus non longe ab ecclesia hospitium habeat. *Carth. IV. cap. 14. Casar. lib. 4. cap. 60.*

Dist. 41. c. 7.

CAPUT VIII.

Episcopus vilem supellectilem, & mensam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis suæ auctoritatem fide, & vitæ meritis quærat. *Carth. IV. cap. 15. Casar. lib. 4. cap. 60.*

Dist. 41. c. 7.

CAPUT IX.

Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum &c., Qui vitia non habet, irreprehensibilis appellatur, qui virtutibus pollet, ornatus est. Possumus & aliud intelligere ex hoc verbo, juxta illud Tullii: *Caput est artis, docere quod facias*. Sunt enim quidam ignorantēs mensuram suam, & tantæ stoliditatis, ac vecordiae, ut & in motu, & in incessu, & in habitu, & in fermone communi risum spectantibus præbeant, & quasi intelligentes, quid sit ornatus, comunt se vestibus, & munditiis corporis, & lautioris mensæ epulas parant, cum omnis istiusmodi ornatus, & cultus scædior sit. *Hieronym. in epist. ad Ocean. apud Aquisgr. cap. 11.*

1. ad Timot. 3.

CAPUT X.

Quam moderata discretio in vestium cultu, & mensæ apparatus sacerdotibus tenenda sit, dicta B. Gregorii in expositione Evangeliorum, nec non & vita sanctorum virorum Augustini, & Ambrosii plenissime docent. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothar. lib. 1. cap. 19.*

CA.

CAPUT XI.

1. Tim. 3.

Salubre, & decens esse cognoscitur, atque Apostolicis regulis conveniens, ut non solum, secundum Apostolum, domui suæ spiritualiter Episcopus bene præsit, verum etiam & domum temporalem ornatam, & compositam, secundum competens ministerium suum, & de vicinitate ecclesiæ, & de convenientia religionis, & de receptione pauperum, vel hospitem habeat: & ita sit ordinata, ut quicumque conversationem, & domos conversationis ipsius viderit, habitacula ea religionis valeat computare, non diversoria impudicitiae, aut alicujus irreligiositatis, quæ castitati, vel bonæ operationi contraria sint, vel ofendant, æstimantur. *Meldenf. cap. 25.*

CAPUT XII.

Suggerendum est, & ex divino mandato intimum Regiæ dignitati, ut Episcopium, quod domus Episcopi appellatur, qualiscumque sit in oculis Domini Episcopus, ipse tamen a Rege Regum Rex constitutus, pro sanctitate ordinis Episcopalis, sicut sanctus Gregorius ad Fortunatum docet Episcopum, venerabiliter introeat, & secundum sanctam prædecessorum consuetudinem, quando orationis, & debitæ susceptionis gratia, in transitu convenienti civitatem ingressus fuerit, habitaculis Episcopalibus reverenter inhabitet, & non diversoria scæminarum magnificentia sua & religio venerabilis ibidem fieri permittat. *Meldenf. cap. 26.*

TITULUS XXX.
DE TEMPERANTIA EPISCOPI
IN VICTU.

CAPUT I.

De celebr. miss. cap. 9. Greg. IX. c. 2. eod. tit. in 4. coll.

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, verum etiam, & aliqui ecclesiarum Prælati circa comestiones superfluas, & confabulationes illicitas, ut de aliis taceamus, fere medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquunt, vix ad diurnum concentum avium excitantur, transcurrendo undique continuata syncopa matutinum, &c. Hæc igitur, & similia, sub pœna suspensionis penitus inhibemus, &c. *Innoc. III. in conc. gen. Later. cap. 17.*

CAPUT II.

Dist. 35. c. 1. Episcopus, presbyter, diaconus, alex, vel ebrietati deditus, cesset, vel deponatur. *Ap. 42. Raban. cap. 28. de pœnit. Burch. lib. 14. cap. 5. Ivo lib. 3. tit. 15. cap. 4. panorm. c. part. 13. cap. 73. decr. Casar. lib. 8. cap. 50. c. 100.*

CAPUT III.

Tit. 2. Ephes. 5. Placuit, ut sobrie, & pie, castæque juxta Apostolum viventes, fugiamus turpis lucri gratiam. Non in comestationibus, & ebrietatibus, & inebriemur vino, in quo est luxuria, quemadmodum per semetipsam veritas generaliter in Evangelio præcipiendo protestatur, dicens: *Cavete a crapula, & ebrietate, & curis hujus sæculi.* Unde & in ecclesiastico canone sententialiter constat dictum, aut cessare ab hujuscemodi vitii ingurgitatione, aut certe perseverantes, honoris jactura, periclitari debere. *Forojul. cap. 3.*

Luc. 21. f.

CAPUT IV.

Episcopum non oportere nimium profusis incumbere conviviis, sed parco, & moderato contentus sit cibo, ne videatur Domini abuti sententia dicentis; *Attendite, ne graventur corda vestra in crapula, & ebrietate.* Et quamdiu convivatur, potius sacra lectio ante mensam ejus recitetur, quam otiosa a susurrionibus resonent verba. *Turon. sub Carolo, c. 5.*

Luc. 21. f.

CAPUT V.

Episcopi, & Dei ministri non debent comestationibus, & vinolentiis nimis incumbere, sed considerent sententiam Domini dicentis; *Attendite, ne graventur corda vestra in crapula, & ebrietate;* moderate enim cibum, & necessariū potum sumant, ut juxta Apostolum sobrii sint, parati ad servitium Domini. *Remens. c. 18. Burchard. lib. 14. cap. 3. Ivo p. 13. c. 71. decr.*

Luc. 21.

CAPUT VI.

Prohibet (*Paulus*) Episcopum esse vinolentum, ne vel sensu occupato exaltet risum contra gravitatis decorem, & labiis dissolutis cachinnet, vel si paululum tristis cujusdam rei fuerit recordatus, inter pocula in singultus prorumpat, & lacrymas. Longum est ire per singula, & insanias, quas ebrietas suggerit, explicare. *Hieronym. in commentar. in epist. ad Titum. apud Aquisgr. cap. 10.*

Tit. c. 1. b.

CAPUT VII.

Sobrium, prudentem, ornatum, hospitem, doctorem, pudicum, &c. Sacerdotes, qui ministrant in templo Dei, prohibentur vinum, & ficeram hibernæ, ne crapula, & ebrietate aggraventur corda eorum, & ut sensus officium exhibens Deo vigeat semper, & tenuis sit, &c. *Non vinolentum, non percussorem;* virtutibus vitia opposuit: didicimus, quales esse debeamus, discamus, quales non debeant esse sacerdotes. Vinolentia scurrarum est, & comestatorum, venterque mero æstuans, cito despumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur, vivens mortuus est, ergo qui inebriatur, & mortuus est, & sepultus, &c. *Domum suam bene regentem:* non ut opes augeat, non ut regias parer epulas, non ut calatas patinas fruatur, & phasides aves lentis vaporibus coquat, qui ad ossa perveniant, & superficiem carnis non dissolvant artificii temperamento, sed ut quod populis præcepturus est, prius a domesticis exigat. *Hieronym. in ep. ad Ocean. apud Aquisgr. c. 11.*

1. Tim. 3. a.

1. Tim. 3. a.

1. ad Tim. 3.

CAPUT VIII.

Turpe est, ante fores sacerdotis Christi crucifixi, & pauperis, & qui cibo quoque vesceretur alieno, hictores Consulum, & milites excubare, judicemque provinciæ melius apud te prandere, quam in palatio. Quod si obtenderis te facere hæc, ut roges pro miseris, atque subjectis, judex sæculi plus deferet clerico continenti, quam diviti, & magis sanctitatem suam venerabitur, quam opes, &c. Nunquam redoleas vinum, ne audias illud Philosophi: *Hoc non est osculum porrigere sed vinum propinare.* Vinolentos sacerdotes, & Apostolus damnat, & vetus lex prohibet: *Qui*

1. Tim. 3. a.

Lev. 10. b.

alta-

altario deserviunt, vinum, & siceram non bibant, &c. Quidquid inebriat, & statum mentis evertit, fuge similiter, ut vinum. Nec hoc dico, quod Dei creatura a nobis damnetur, siquidem, & Dominus vini potator est appellatus, & Timotheo dolenti stomachum modica vini sorbitio relaxata est, sed modum pro ætatis, & valetudinis, & corporum qualitate exigimus in potando. Quod si absque vino ardeo adolescentia, & inflammor calor sanguinis, & succulento, validoque sum corpore, libenter carebo poculo, in quo suspicio veneni est. *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. c. 94. in med.*

Matth. 11. c. 1. Tim. 5. d.

CAPUT IX.

Sobrietatem, quam Apostolus Episcopo habendam docet, adeo nos eam nobis sectandam statuimus, ut nullus sacerdotum ebrietatis depravatione se, aut ministerium suum vilescere faciat, quo merito reprehensibilis videatur, quia legimus ebrietatē dedecus esse cuique Christiano sectari, quanto magis sacerdotibus? unde Apostolus inquit, *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.* Legitur & alibi, sic oportere Episcopum bibere, ut quasi non bibisse videatur. Quapropter, deinceps quicumque hujus ordinis huic noxio vitio inferviens deprehensus fuerit, censuimus, ut secundum statutum canonicum, quicumque ebrietati deservit, aut desinat, aut deponatur. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 1. c. 6.*

Ephef. 3. d.

TITULUS XXXI.

EPISCOPUS PAUPERES ALAT.

CAPUT I.

SI Episcopus, vel presbyter clerico indigenti non præbeat necessaria, excommunicetur, si perseverat, deponatur, quasi fratris occisor. *Ap. 59.*

CAPUT II.

Quid prodest, fratres mei, Apostolus Jacobus ait, *si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat?* &c. In actibus Apostolorum legitur: *Neque enim quisquam egens erat inter illos,* &c. Episcopi, & fideles dispensatores eorum omnibus communem vitam degere volentibus ministrare cuncta necessaria debent, prout melius potuerint, ut nemo in eis egens inveniat, &c. quia vota sunt fidelium, præcia peccatorum ac patrimonialia pauperum, atque ad prædictum opus explendum Domino tradita, &c. *Urban. ep. un. in princ. Burch. lib. 3. cap. 143. Ivo p. 3. cap. 139. decr. Anselm. lib. 5. c. 37. & lib. 7. c. 4. Cesar. lib. 7. c. 57.*

Jacob. 2. c. 3. a. Act. 4. 8. 12. q. 1. c. 16. Videntur, in fin.

CAPUT III.

Viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & clericorum stipendia distribuere debent Episcopi. Reliquum sibi vindicent, ut peregrinorum, atque captivorum largitores esse possint. *Gelas. ep. 2. in princ. Episcopis Sicil. Ivo part. 3. c. 147. decr.*

16. q. 3. Præfulum. 2.

CAPUT IV.

Censum ecclesiarum, id est, solidum de casata suscipe, & nullam habeas hæsitationem, dum ex eo poteris eleemosynam tribuere, ac in Christi pauperes partiri, & opus perficere sacrarum ecclesiarum juxta canonum instituta. *Zachar. ep. 3. ante finem.*

CAPUT V.

Episcopus ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispensandum erga omnes, qui indigent, cum summa reverentia, & timore Dei, &c. *Antiochen. c. 25. Vormac. c. 46. Mart. Brac. 16. Capir. lib. 7. c. 76. Anselm. lib. 6. c. 163.*

CAPUT VI.

Episcopus pauperibus, vel infirmis, qui debilitate faciente, non possunt suis manibus laborare, victum, & vestimentum, in quantum possibilitas habuerit, largiatur. *Aurel. 16. vel 18.*

Dist. 82. c. 1.

CAPUT VII.

Qui pro quibuscumque culpis in carceribus deputantur, ab Archidiacono, seu a præposito ecclesiæ diebus singulis Dominicis requirantur, ut necessitas victorum, secundum præceptum divinum, misericorditer sublevetur, atque a Pontifice instituta fidei, & diligenti persona, quæ necessaria provideat, competens victus de dono ecclesiæ tribuatur. *Aurel. V. c. 20.*

CAPUT VIII.

Licet, propitio Deo, omnium Domini sacerdotum, vel quorumcumque hæc cura posset esse fidelium, ut egentibus necessaria debeant ministrari, specialiter tamen debilibus id pietatis causa convenit, ut unusquisque Episcoporum incolis, quos infirmitatem incurrisse, tam territorii sui, quam civitatis agnoverit, de domo ecclesiæ, juxta possibilitatem, victui, & vestitui necessaria subministret, ut non eis desit misericordiæ cura, quos per duram infirmitatem intolerabilis constringit inopia. *Aurel. V. c. 21.*

CAPUT IX.

Placuit universo concilio, ut uniuscujusque civitatis leprosi, qui intra territorium civitatis ipsius, aut nascuntur, aut videntur consistere, ab Episcopo ecclesiæ ipsius sufficientia alimenta, & necessaria vestimenta accipiant, ut illis per alias civitates vagandi licentia denegetur. *Lugdun. II. cap. 6.*

CAPUT X.

Decimæ solvantur ecclesiasticis, quibus sacerdotes aut in pauperum usum, aut captivorum redemptionem prorogatis, suis orationibus pacem populo, ac salutem impetrent. *Marisc. II. c. 5.*

CAPUT XI.

Sectatores hospitalitatis nos esse, non solum Dominus Jesus admonet, cum se dicit in hospitium receptum fuisse, sed etiam ejus Apostolus omnibus pene præceptis. Propterea unumquemque nostrum oportet, non solum semetipsum ad hoc opus aptare, sed etiam omnium fidelium mentes, ut possint ad Deum misericordiæ operibus pro nostris peccatis intercedere, & nos ei per veram hospitalitatem reconciliari. Si quis ergo nostrum non admonuerit, aut exemplum exhortationis suæ ipse prius non comprobavit opere, indignationem divinæ proculdubio incurret majestatis. Prædicetur hoc nostræ mediocritatis statutum in auribus omnium Christianorum. *Marisc. II. cap. 11.*

Matth. 25. d.

CAPUT XII.

Peregrini, & pauperes convivæ sint Episcoporum, cum quibus non solum corporali, sed & spi-

ri-

ritali reficiantur alimento. *Turonens. sub Carolo cap. 6.*

CAPUT XIII.

Licet sit Episcopis, presentibus presbyteris & diaconibus de thesauro ecclesie familie, & pauperibus ejusdem ecclesie, secundum canonicam institutionem, juxta quod indigerint, erogare. *Turon. sub Carol. c. 11.*

CAPUT XIV.

Si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant, non ideo hoc faciant, ut carius vendant, & thesauros congregent, sed ut pauperibus tempore necessitatis subveniant. *Cabilon. sub Carol. c. 8.*

CAPUT XV.

Episcopi, & Abbates, pauperes, & indigentes secum ad mensam habeant. *Remens. c. 17.*

CAPUT XVI.

1. Cor. 13.

(Episcopus) tenebit illam supereminentem donis omnibus charitatem, sine qua omnis virtus nihil est. Custos enim sanctitatis charitas est: locus autem hujus custodis humilitas, &c. Inter haec oportet eum sollicita dispensatione curam pauperum gerere, esurientes pascere, vestire nudos, suscipere peregrinos, captivos redimere, viduas, ac pupillos tueri, pervigilem in cunctis exhibere curam providentia, & distributione discreta. In quo etiam & hospitalitas ita erit praecipua, ut omnes cum benignitate, & charitate suscipiat. Si enim omnes fideles illud Evangelicum audire desiderant: *Hospes fui, & suscepistis me*: quanto magis Episcopus, cujus diversorum cunctorum debet esse receptaculum? Laicus enim unum, aut duos suscipiens, implevit hospitalitatis officium; Episcopus, si omnes non receperit, inhumanus est. *Isidor. lib. 2. cap. 5. de eccl'es. offic. apud Aquisgr. c. 9. in fin. Hieron. ad Titum, apud Aquisgr. c. 10. in fin.*

Matt. 25. d.

CAPUT XVII.

Qui non dat pro ovibus substantiam suam, quando pro eis daturus est animam suam? Primum itaque nostrum est, exteriora nostra ovibus eis impendere; post modum vero, si necesse sit, pro eisdem ovibus animam ponere. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothar. lib. 1. c. 12. Gregor. in homil. Ego sum pastor.*

CAPUT XVIII.

Matt. 25. d.

Cum hospitalitas in tremendi examinis die ab aeterno judice sit remuneranda, qui diciturus est; *Hospes fui, & collegistis me*: & ob id ab omnibus Christianis sum moperere sit sectanda, multo magis tamen, vigilantiusque ab his, qui dicitis, & exemplis ad vitam aeternam aliis ducatum praebere debent, postposita avaritiae peste, & alia qualibet occasione, prorsus est exequenda. Ab Apostolo quippe, inter cetera virtutum praerogativa, quae Episcopo inesse debent, hospitalitas etiam habenda praedicatur. Episcopi namque domus, ut beatus Hieronymus scribit, omnium commune debet esse hospitium. Laicus enim unum, aut duos, aut paucos recipiens, implebit hospitalitatis officium: Episcopus, nisi omnes recipiat, inhumanus ab eo scribitur. Hospitalitas porro, quam Dominus remuneraturum se esse asseruit, illa est

1. Tim. 3. d.

In comm. ad Titum c. 1.

intelligenda, quae membris Christi, tecto scilicet indigentibus, & diversas necessitates patientibus exhibetur, unde ait Job: *Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit, &c.* *Job 31. d. Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 14.*

CAPUT XIX.

Placet, ut deinceps in singulis civitatibus, & monasteriis juxta modum rerum, hospitalitas ordinetur advenientium, & placuit omnibus Episcopis, ut quocumque sit loco Episcopus, coram se adgreget pauperes semper ad refectorem. *Syn. Aquisgr. II. sub Lud. p. 1. c. 3.*

CAPUT XX.

Salubre, & decens esse cognoscitur, atque Apostolicis regulis conveniens, ut non solum secundum Apostolum domui suae spiritualiter Episcopus bene praesit, verum etiam & domum temporalem ornatam, & compositam, & de vicinitate ecclesiae, & de convenientia religionis, & de receptione pauperum, vel hospitem habeat. *Meldens. c. 25.*

1. Tim. 3. d.

CAPUT XXI.

Praelati singuli eleemosynarios honestos habeant, & ipsi Praelati sint juxta Apostolum hospitales. *Oxon. cap. 8.*

CAPUT XXII.

Zacharias statuit, ut crebris diebus alimentorum sumptus, qui & eleemolyna usque nunc appellatur, de venerabili patriarchio a parte cellarii * pauperibus, & peregrinis, qui apud Beatum Petrum demorantur, deportari, eisdemque erogari, nec non & omnibus inopibus, & infirmis per universas regiones istius Romanae urbis constitutis, eisdem similiter distribui ipsam alimentorum instituit eleemosynam. *Ex Pontif.*

* a paracellaris, vel a callaris.

TITULUS XXXII.

EPISCOPI QUOS LIBROS LEGERE DEBEANT.

CAPUT I.

Qui promovetur ad Episcopalem gradum, Psalterium sciat, & inquiretur a Metropolitanano, an lecturus sit diligenter sacros canones, sanctum Evangelium, sancti Apostoli librum, & totam sacram Scripturam, & juxta Divina praecepta convertat, & doceat populum suum: *est enim substantia hierarchiae scientia scripturarum*, ut ait Magnus Dionysius. Si vero dubitet id facere, & docere, non ordinetur, &c. *Nicæn. II. cap. 2. Vide Carth. 18. G. Ivo part. 5. cap. 372. decret.*

CAPUT II.

Episcopus Gentilium libros non legat, haereticorum autem, pro necessitate, & tempore. *Carth. IV. cap. 16. Burch. lib. 1. cap. 95. Ivo lib. 2. tit. 11. cap. 44. panorm. & part. 4. cap. 160. & part. 5. c. 197. decret. Anselm. lib. 7. cap. 202. in addit. Caesar. lib. 2. cap. 29. & lib. 4. cap. 56.*

Dist. 27. c. 1.

CAPUT III.

Omnes Episcopi studiose operam divinae dunt lectioni, sanctum Evangelium, & epistolas beati Pauli Apostoli non solum crebro lectitent, sed etiam quantum possint, memoriae studeant commendare, sanctorumque Patrum opuscula super

eadem exposita, devote frequentent, similiter & de ceteris libris canonicis faciant. *Turon. sub Carolo c. 2.*

CAPUT IV.

Nulli Episcopo liceat canones, aut librum pastorem a beato Gregorio Papa editum, si fieri potest, ignorare, in quibus se debet unusquisque quasi in quodam speculo assidue considerare. *Turon. sub Carolo c. 3.*

CAPUT V.

Quilibet Episcopus habeat homilias continentes necessarias admonitiones, quibus subjecti erudiantur, id est, de fide catholica, pro ut capere possint, de perpetua retributione bonorum, & æterna damnatione malorum, de resurrectione quoque futura, & ultimo judicio, & quibus operibus possit promereri beata vita, quibusve excludi. *Turon. sub Carolo c. 17. Magunt. sub Rabano c. 2.*

CAPUT VI.

Decrevimus juxta sanctorum canonum constitutionem, & ceterarum sanctarum scripturarum doctrinam, ut Episcopi assidui sint in lectione, & scrutentur mysteria verborum Dei, quibus in Ecclesia doctrinæ fulgore splendeant, & verborum Dei alimentis animas sibi subditas satiare non cessent, & cum David quotidie dicant: *Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua*, ita videlicet, ut illas scripturas notissimas habeant, quæ catholicæ appellantur, & earum sensum per Patrum tractatus inquirant, canones quoque intelligant, & librum beati Gregorii Papæ de cura pastorali, & secundum formam ibidem constitutam & vivant, & prædicent. *Cabil. sub Carolo c. 1.*

CAPUT VII.

Episcopi diligentius operam dent, lectionique divinæ incumbant, id est, canonicis libris, & opusculis Patrum, & verbum Dei omnibus prædicent. *Rhemenf. 14.*

CAPUT VIII.

Qui diligenter de vita contemplativa considerat, non dubitabit, ecclesiarum Principes vitæ contemplativæ posse, & debere fieri sectatores, &c. Vacationem ab omnibus occupationibus mundi, & divinarum studium litterarum etiam hic possunt habere Pontifices. Sed illi, qui se ab omnibus implicamentis negotiorum secularium removens, non torpent otio, sed insistant perfectionis suæ negotia, & a stultitia sapientiæ secularis averfi, verbo Dei infatigabiliter vacant, sapientes veraciter fiunt, cælestia sapiunt, terrena despiciunt, contradicentes sanæ doctrinæ redargunt, obdientes instruunt, sanctis virtutibus, quibus in dies singulos fiunt Deo propinquiores, incumbunt, & tam suis, quam omnibus, qui per eos erudiuntur, provecibus clari, hic quidem velut gustum quandam contemplativæ vitæ, quo ad eam ferventius provocentur, accipiunt, sed ibi jam in æternam felices effecti, de ejus perfectione gaudebunt. Proinde non inflantur, quia hic omnium fidelium catholicorum honorantur, ut capita, &c. *Prosper. apud Aquisgr. c. 19.*

CAPUT IX.

Scire convenit, quantum Rector sacræ legis

meditationibus esse debeat intentus, juxta quod in libro pastorali habetur, id est, quod omne bonum rite a Rectore agitur, si supernæ formidinis spiritu afflatus, studiose quotidie sacri eloquii præcepta meditetur. *Aquis. II. sub Ludov. part. 2. cap. 9.*

TITULUS XXXIII.

NE EPISCOPUS VENATIONI, AUT AUCUPIIS OPERAM DET.

CAPUT I.

CUM canibus venatoriis, & avibus non proficiscantur Episcopi cum dioceses visitant; sed ita procedant, ut non quæ sunt sua, sed quæ Jesu Christi querere videantur. *Alex. III. in concil. Later. c. 4.*

CAPUT II.

Sacerdotes, qui ad debita, & opportuna officia ecclesiis indifferenter adesse debent, scœnore aliquo, aut venatione, vel aliqua aucupatione, rusticoque ministerio omnino non occupentur. *Eugen. II. in syn. Rom. & Leo IV. c. 12. Ivo part. 13. c. 7. decret. Ans. lib. 7. c. 103. Cæsar. lib. 8. cap. 25.*

CAPUT III.

Episcopis, presbyteris, atque diaconibus, canes ad venandum, & accipitres ad aucupandum habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluntate detectus fuerit, si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat a communione, presbyter duobus mensibus se abstineat, &c. *Agath. c. 55. Epau. c. 3. Vorm. c. 17. Burc. lib. 2. c. 213. Ivo lib. 3. tit. 15. c. 1. panorm. & part. 5. cap. 366. & part. 6. cap. 288. & part. 13. c. 30. decret.*

CAPUT IV.

Volumus, quod Episcopalis domus, quæ ad hoc, Deo favente, instituta est, ut sine personarum acceptione omnes in hospitalitate recipiat, canes non habeat, ne forte hi, qui in ea miseriarum suarum levamen habere confidunt, dum infestorum canum moribus laniantur, detrimentum versa vice suorum sustineant corporum. Custodiendâ est igitur Episcopalis habitatio hymnis, non latratibus, operibus bonis, non moribus venenosis. Ubi igitur Dei est assiduitas cantilenæ, monstrum est, & dedecoris nota, canes ibi, vel accipitres habitare. *Matis. II. c. 13.*

CAPUT V.

Sacerdotes venationes ferarum, vel avium minime sectentur. *Turon. sub Carolo c. 8.*

CAPUT VI.

Sacerdotes canum, accipitrum, falconum, vel ceterarum hujusmodi rerum curam parvipendere debent. *Cabil. sub Carolo c. 9.*

TITULUS XXXIV.

NE EPISCOPUS LUDOS SÆCULARES SPECTET.

CAPUT I.

Sacerdos sedule divina debet perscrutari, & admovere eloquia, ut inveniatur beatus, de quo Psalmista ait: *Et in lege ejus meditabitur die, ac nocte.* Quamobrem ludos aliquos coram se fieri non delectetur, transgressor quippe inventus, admonitione Episcopi ulterius agere desinat, sin

au-

c. Cum A. postolus. 6. de censib. apud Gr. IX. & in 1. coll. c. 6. eod. tit.

Dist. 24. c. 2. Episc. c. 1. de cler. ven. Gr. IX. & in 1. coll.

Psalm. 118.

Aliaque a lov. tit. 1. c. 1. coll.

Psalm. 118.

autem canonice judicetur. *Eugen. II. in syn. Rom. & Leo IV. c. 11. Ivo part. 11. c. 76. decret. Caesar. lib. 8. c. 81.*

CAPUT II.

De cons. dist. 5. cap. 37. Non oportet.

Quod non oporteat sacerdotes, aut clericos, quibuscumque spectaculis in cœnis, aut in nuptiis interesse, sed antequam thymelici ingrediantur, exurgere eos convenit, atque inde discedere. *Laod. c. 54. Mart. Brac. cap. 59. Aquisgr. cap. 83. Ivo part. 11. cap. 78. decret. Caesar. lib. 8. cap. 83.*

CAPUT III.

Filii Episcoporum, vel clericorum spectacula sæcularia non exhibeant, sed nec spectent, quandoquidem ab spectaculo & omnes laici prohibeantur: semper enim Christianis omnibus hoc interdictum est, ut ubi blasphemi sunt, non accedant. *Carth. III. c. 11.*

CAPUT IV.

Ab omnibus quæcumque ad aurium, & ad oculorum pertinent illecebras, unde vigor animi emolliri posse credatur, quod de aliquibus generibus musicorum, aliisque nonnullis rebus sentiri potest, Dei sacerdotes abstinere debent, quia per aurium, oculorumque illecebras vitiorum turba ad animam ingredi solet. Histriorum quoque turpiurn, & obscenorum insolentias locorum, & ipsi animo effugere, ceterisque sacerdotibus fugienda prædicare debent. *Turon. sub Carolo c. 7.*

CAPUT V.

Sacerdotibus non expedit sæcularibus, & turpibus quibusque interesse jocis. *Turon. sub Carolo cap. 8.*

CAPUT VI.

Ab omnibus oculorum, auriumque illecebris sacerdotes abstinere debent, &c. & histriorum, five scurronum, & turpiurn, seu obscenorum jocosum insolentiam, non solum ipsi respuant, verum etiam fidelibus respuenda perceaseant. *Cabil. sub Carolo c. 9.*

CAPUT VII.

Eph. 5. d.

Cum ab omnibus Christianis, juxta Apostoli documentum, stultiloquium, & scurrilitas sit cavenda, multo magis a sacerdotibus Domini, qui aliis exemplum, & condimentum salutis esse debent, caveri oportet. Hæc quippe a sanctis viris penitus sunt propellenda, quibus magis convenit lugere, quam ad scurrilitates, & stultiloquia, & histriorum obscenas jocationes, & ceteras vanitates, quæ animam Christianam a rigore suæ rectitudinis emollire solent, in cachinnos ora dissolvere. Neque enim decet, aut fas est, oculos sacerdotum Domini hujuscemodi spectaculis scædari, aut mentem quibuslibet scurrilitatibus, aut turpiloquiis ad inania rapi, &c. Nobis omnibus in commune visum fuit, ut si qui sacerdotum hætenus his vanitatibus usi fuerunt, ab his deinceps Domino adjuvante, prorsus se cavere debere meminerat. *Paris. sub Lud. & Lorh. lib. 1. c. 38.*

TITULUS XXXV.
DE CASTITATE EPISCOPI.

CAPUT I.

1. Tim. 3. d.

Quicumque in sacerdotio Dei positi sunt, irreprehensibiles esse debent, Paulo attestante: *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, Tom. V.*

Innoctos ergo, & immaculatos decet Dei existere sacerdotes, nec ullius eos fornicationis contagio pollui; sed caste viventes, mundos semetiplos celebrandis exhibeant sacramentis. Abstineamus ergo nos ab omni opere malo, & ab omni inquinamento carnis liberi maneamus, ut mundi corpore, purgati mente possimus ad sacrificium Christi digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari. *Toler. IV. c. 20.*

CAPUT II.

Dum secundum carnis assumptæ mysterium, ecclesiæ suæ fuerit dignatus caput existere Christus, merito in membris ejus intentio Episcoporum officia peragere cernitur oculorum. Ipsi enim de sublimioribus celsitudine ordinis regunt, & disponunt subjectas multitudines plebium, unde quanto ipsi sequentium fiunt doctores, tanto meritum lumine debent præfulgere. Quapropter omnes Episcopi inter cetera virtutum ornamenta, nitore carnis debent propensius enitere, ut ex hoc audientes munditiam appetant, ex quo doctores immunditia non deturpat, &c. *Toleran. VIII. cap. 4.*

CAPUT III.

Non solum (*castitatem*) retinendam Pontifices suo corpori censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus, modis omnibus observandam constituant. *Toler. XVI. Episc. sub Reccared. Rege.*

CAPUT IV.

Tempore, quo Metropolitanus in ecclesia Dei fuerit ordinatus Episcopus, placitum in nomine suorum comprovincialium faciat, ut caste, sobrie, recteque vivat. Similiter & quando confinitimi Episcopi in ecclesiis, quibus præesse poterint, ordinati, placitum faciant in nomine Episcopi sui Metropolitanus, ut caste, & sobrie vivant. Quod si juxta canonicam sententiam, per voluntatem Metropolitanus, &c. ab alio Metropolitano aliqui fuerint ordinati, tempore, quo ad Metropolitanum suum post suam venerit ordinationem, tale placitum non differant facere, &c. *Emerit. cap. 4.*

CAPUT V.

Habebit Episcopus inter hæc omnia, & castitatis eminentiam, ita ut mens Christi corpus confectura ab omni inquinamento carnis sit munda, & libera, &c. „ Erit Episcopo, „ juxta Apostolum, „ mansuetudo, patientia, sobrietas, moderatio, abstinentia, sive pudicitia, ut non solum ab opere immundo se ablineat, sed etiam ab oculi, & verbi, & cogitationis errore, ita, „ ut dum nullum in se vitium regnare permittit, „ impetrare apud Deum veniam pro subditorum „ facinoribus velet. „ *Isidor. de ecclesiast. off. lib. 2. c. 6. apud Aquisgr. c. 9. in fine.*

CAPUT VI.

Quod modo mansuetudo, patientia, sobrietas moderatio, abstinentia lucri, hospitalitas quoque, & benignitas præcipue esse debent in Episcopo, & inter cunctos laicos eminentia, sic & castitas propriæ, & ut ita dixerim, pudicitia sacerdotalis, ut non solum ab opere se immundo ablineat, verum a jactu oculi, & cogitationis er-

rore mens corpus Christi confectura sit libera.
Hieron. in comment. in epist. ad Tim. apud A-
quisgr. c. 10. in fin.

TITULUS XXXVI.
NE EPISCOPUS UXOREM DUCERE
AUDEAT.

CAPUT I.

27.9.1.c.40.
Ur lex. **S**Tatuimus, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, & monachi, atque conversi, & professi, qui sanctum transgredientes propositum, uxores sibi copulare præsumperint, separentur. Hujusmodi namque copulationem, quoniam contra ecclesiasticam regulam esse contraetiam, matrimonium non esse censemus. Qui etiam ab invicem separati, pro tantis excessibus condignam poenitentiam agant, &c. *Innoc. II. in synod. Rom. cap. 5. Eugen. III. in conc. Rem. cap. 7. Pœnit. Rom. tit. 8. cap. 7. Ivo in fine panorm.*

CAPUT II.

Episcopi, presbyteri, diaconi, &c. qui uxores sibi copulare præsumperint, separentur, & agant poenitentiam. *Eugen. III. in conc. Remens. c. 7.*

CAPUT III.

Distin. 31.
c. 10. Lex continentiae eadem est ministris altaris, quæ Episcopis, atque presbyteris, qui cum essent laici, sive lectores, licite & uxores ducere, & filios procreare potuerunt, sed cum ad prædictos pervenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit. *Leo epist. 90. vel 92. ad Rustic. Narbon. Episc. c. 3. Burch. lib. 2. cap. 114. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 23. panorm. & part. 6. cap. 68. decret. Anselm. lib. 7. c. 135. Cæsar. lib. 8. cap. 57. Tarr. lib. 1. cap. 101.*

TITULUS XXXVII.

EPISCOPUS, QUI HABET UXOREM,
ABSTINEAT AB ILLA.

CAPUT I.

Dist. 82. c. 3.
Ec. 4. Quia. **P**Lurimos sacerdotes, atque levitas post longa consecrationis suæ tempora, tam de conjugibus propriis, quam etiam de turpi coitu, sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in veteri testamento sacerdotibus, ac ministris generandi facultas legitur attributa, &c. Qui (*Episcopi, presbyteri, & diaconi*) illiciti privilegii exultatione nituntur, & sibi asserunt veteri hoc lege concessum; noverint, se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne uti sunt, Apostolicæ sedis auctoritate dejectos, nec unquam posse veneranda atrectare mysteria, a quibus se ipsi, dum obscenis cupiditatibus inhiant, privaverunt, &c. *Syric. epist. 1. cap. 7. Ivo part. 6. cap. 50. decret. Cæsar. lib. 8. cap. 53. Tarrac. lib. 6. cap. 35.*

CAPUT II.

Dist. 31. c. 4.
Tenere. Quod dignum, & pudicum, & honestum est, suademus, ut sacerdotes, & levitæ cum uxoribus suis non coeant, quia in ministerio divino quotidianis necessitatibus occupantur. *Syric. ep. 4. c. 9. apud conc. Telen. Inn. ep. 2. c. 9.*

CAPUT III.

Distin. 31.
Tenere. c. 4. Præterea quod dignum, & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omnimodo debet, ut sacerdotes, & levitæ cum uxoribus suis non misce-

antur, quia ministerii quotidiani necessitatibus occupantur: scriptum est enim: *Sancti estote, quoniam & ego sum sanctus Dominus Deus vester.* Nam si priscis temporibus de templo Dei sacerdotes anno vicis suæ non discedebant, sicut de Zacharia legimus, *nec domum suam omnino rangebant*, quibus utique propter sobolis successionem uxoris usus fuerat relaxatus, quia ex alia tribu, & præterquam ex semine Aaron ad sacerdotium magis hi sacerdotes, vel levitæ pudicitiam nullus fuerat præceptus accedere, quanto ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel sacerdotium, vel ministerium sine successione est, nec præterit dies, vel a sacrificiis divinis, vel a baptismatis officio vacent? Nam si beatus Apostolus Paulus ad Corinthios scripsit dicens: *Abstinetes vos ad tempus, ut vacetis orationi*, & hoc utique laicis præcepit, multo magis sacerdotes, quibus & orandi, & sacrificandi iuge officium est, semper debebunt ab hujusmodi consortio abstinere. *Innocentius epist. 2. cap. 9. Vid. ep. 31. Burch. lib. 2. c. 18. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 11. panorm. & part. 6. c. 94. & 194. decret. Anselm. lib. 7. c. 132.*

CAPUT IV.

Sacerdotum tam excellens est electio, ut hæc, quæ in aliis Ecclesiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita. Nam cum extra clericorum ordinem constitutis, nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiae puritatem, nec subdiaconibus quidem carnale connubium conceditur, ut & qui habent, sint tamquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri, quanto magis in primo, aut secundo, vel tertio servandum est, ne aut levitico ministerio, aut presbyterali honori, aut Episcopali excellentiæ quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate uxoris necdum frænasse detegitur? *Leo epist. 82. ad Anast. Thessalon. Episc. cap. 3. & 4. Burch. lib. 1. c. 5. & lib. 2. cap. 148. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 17. panorm. & part. 5. c. 59. & part. 6. cap. 98. & 221. decret. Anselm. lib. 6. cap. 15. & lib. 7. c. 137.*

CAPUT V.

A die suscepti sacerdotii etiam ab ipso proprio conjugio prohibendi sunt (*sacerdotes*) &c. Quomodo ad orandum pro peccatis populi accedere præsumunt, dum sacri canones, neque purum clericum, cui sacerdotium non est, secundis copulari nuptiis præcipiunt? Isti e contrario, non solum post susceptum sacerdotium se abstinere ab una uxore nolunt, immo luxuria obvoluti pejora sæcularium scelera committunt, ut plures uxores habere præsumant, quibus neque unam concessum est, post susceptum ministerium atrectare. *Zach. epist. 6. ante med.*

CAPUT VI.

Placuit, in totum prohibere Episcopis, presbyteris, diaconibus, ac subdiaconibus positus in ministerio, abstinere se a conjugibus suis, & non generare filios. *Elib. c. 33.*

CAPUT VII.

Dist. 31. c. 3.
 & dist. 84.
 c. 3. Cum in
 præterito.

Episcopos, presbyteros, & diaconos ita placuit, ut concedat sacrosanctos Antistites, & Dei sacerdotes, nec non & levitas, vel qui sacramentis divinis inserviunt, continentibus esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod a Deo postulant, impetrare, ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus:
 „ Ab uxoribus abstineant Episcopi, presbyteri,
 „ diaconi, „ &c. *Carth. c. 3. 4. G. Carth. II. c. 2. L. Raban. c. 29. de penit. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 10. panorm.*

CAPUT VIII.

Dist. 22. c. 13. Placuit,
 & d. 4. cap. 4. Cum de
 quorundã.

Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, qui ab uxore non abstinet, ab officio ecclesiastico amoveatur. *Carth. cap. 25. 71. G. Afric. 37. L. Carth. V. cap. 3. L. Magun. sub Arnul. c. 19. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 22. panorm. Anselm. lib. 8. c. 7.*

CAPUT IX.

Ephes. 5.
 1. Cor. 6.

Licet a Patribus nostris fuerit constitutum, ut quicumque sacerdos, vel levita filiorum procreationi operam dare fuisset convictus, a communione Dominica abstinere; nos tamen, &c. decrevimus, ut sacerdos, vel levita conjugali concupiscentiæ inhærens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat, &c. Sed ut hæc valeant observare, fomitem omnium vitiorum oportet abscindi, Apostolo præcipiente: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, &c. Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque ebriosi regnum Dei possidebunt.* *Turon. cap. 2.*

CAPUT X.

Episcopus conjugem ut sororem habeat, & ita sancta gubernatione gubernet domum omnem, tam ecclesiasticam, quam propriam, ut nulla de eo suspicio quaqua ratione confluat, &c. Tam longe absint mansionis propinquitate divisi, ut nec hi, qui ad spem recuperandam clericorum servitute nutriuntur, famularum propinqua contagione polluantur. *Turon. II. cap. 13.*
 „ Episcopum Episcopam non habentem nulla
 „ sequatur turba mulierum, „ &c. *Ibid. cap. 13.*

CAPUT XI.

Compertum est, Episcopos, presbyteros, & diaconos venientes ex hæresi, carnali adhuc desiderio uxoribus copulari: ne ergo hoc fiat, præcipimus, quod & canonibus prioribus continetur, ut non liceat eis vivere libidinosa societate, sed manente inter eos conjugali lege, communem utilitatem habeant, & non sub uno conclavi maneant. Vel certe, si suffragatur virtus, in alia domo suam uxorem faciat habitare, ut castitas apud Deum, & homines habeat testimonium bonum. Si quis vero obscene cum uxore elegerit vivere, nec lector habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico jacuerint, si contra veterum impetrata, in suis cællulis mulierum, quæ infamiæ suspicionem possunt generare, consortium habuerint, illi canonice quidem dstringantur; mulieres vero ab Episcopis veniuntur, & pretium ipsum pauperibus erogetur. *Toler. III. c. 5.*

CAPUT XII.

Episcopi, presbyteri, vel honoratiores clerici,

si conjugibus suis post ordines copulentur, omnino in perpetuum, quam admisso jam crimine perdidit, dignitate privabitur. *Matifcon. cap. 11.*

CAPUT XIII.

Pervenit ad nos, quosdam sacerdotes, & ministros obliviscentes majorum, & veterum constitutorum, aut uxorum, aut quarumcunque feminarum immunda societate, & execrabili contagione turpari, & pessima cordis obstinatione tam sacris litteris, quam Patrum regulis obviantes, &c. Scriptum est: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Dominus.* Et illud Apostolicum: *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, id est, fornicationem, & immunditiam, concupiscentiam malam, & avaritiam, quibus quanto est pertinacior vis in malis, tanto austerioribus convenit obviare decretis, &c. Toler. VIII. cap. 5.* *Lev. 19. d. 20. b. Coloss. 3. d.*

CAPUT XIV.

Placuit, ut Episcopi, presbyteri, &c. abstineant se a conjugibus, & non generent filios. Quod si hoc decretum violaverint, ab honore clericatus pellantur. *Vormaciens. cap. 9.*

TITULUS XXXVIII.

NE APUD EPISCOPUM HABITENT FEMINÆ, PRÆTER MATREM, ET SOROREM, &c.

CAPUT I.

Interdixit per omnia magna synodus non Episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere subintroductam habere, nisi forte aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel materiam, vel eas tantum personas, quæ suspensiones effugiunt. *Nicæn. cap. 3. Aquisgr. cap. 39. Froslej. cap. 9. Manr. Brac. c. 32. Justin. Novell. 123. in princ. Capit. lib. 1. cap. 4. Burch. lib. 2. cap. 109. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 29. panorm. & part. 6. cap. 186. decr. Anselm. lib. 7. cap. 133. Casar. lib. 8. cap. 63.* *Dist. 32. cap. 16.*

CAPUT II.

Mulieres degere in Episcopis, aut monasteriis, suspensionis causa est. Si quis ancillam, vel liberam in Episcopo, vel monasterio habet ad aliquod ministerium, pœniteat, perseverans deponatur. Si vero in suburbanis mulieres sint, & Episcopus, vel præpositus monasterio illuc erat, non ministrent mulieres, sed faciant. *Nicæ. II. cap. 18.*

CAPUT III.

Episcopi cum mulieribus omnino non habitent, ne antiqui hostis fraude decipiantur, ut juxta Apostolicam vocem: *Non vituperetur ministerium nostrum, quia scriptum est: Si quis templum Dei violaverit, disperdet illum Deus.* Cavere nos oportet, fratres mei, ab illicitis, ut mundas valeamus ad Deum lavare manus; scriptum est enim: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Dominus.* *Zachar. in syn. Rom. cap. 1.* *2. Cor. 6. d. 1. Cor. 3. d.* *Lev. 11. G.*

CAPUT IV.

Neque hoc glendum est pervenisse ad nos, quod cum grandi tristitia animi dico, per diversa loca hujus Italiæ, & Longobardorum partes, sacerdotes cum sanctimonialibus feminis, id est monachis habitare, quod nefarium est dicere, vel

audire, contra canonum esse sancita. Ubi enim talis fuerit commorantium habitatio, antiqui hostis stimuli non desunt. Unde omnino cavendum, & vitandum est, fratres mei, ne fallant, & impleatur in eis Prophetæ dictum: *Sacerdotes eius contaminant sancta, & reprobant legem, &c. Zachar. in syn. Rom. cap. 15.*

CAPUT V.

Volumus synodum congregare, &c. atque in ea, omnia, quæ sanctis canonibus sunt adversa, districtè sub anathematis interpositione damnentur, &c. id est, ut neque aliæ mulieres cum sacerdotibus habitent, nisi eæ, quæ sacris canonibus sunt permixtæ. *Greg. ad Syagrium, & Æther. Episcopos, lib. 7. registr. epist. 110. vel 108. cap. 4. in fine.*

CAPUT VI.

Episcopus, vel quilibet clericus aut sororem, aut filiam virginem dicatam Deo tantum secum habeat, extraneam vero nequaquam. *Elib. c. 27.*

CAPUT VII.

Nullus diaconus, vel presbyter, vel Episcopus ad callarii secretum intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam. *Arel. II. cap. 4.*

CAPUT VIII.

De familiaritate extranearum mulierum, tam Episcopi, quam presbyteri, vel diaconi, præteritorum canonum statuta custodiant. *Aurel. cap. 31. vel 29.*

CAPUT IX.

Antiqua concilia non siluerunt, ut nullus clericorum a gradu subdiaconatus, & supra, in confortio familiaritatis habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Sed si sunt ei servitia, matri, vel forori, vel alii propinquæ contradat, &c. Si propinqua dæst, alterius domus adhærens quærat, ita ut femina domum ejus ingrediatur. *Folet. II. cap. 3.*

CAPUT X.

Quod sæpe transcenditur, convenit replicari, ne quis Antistitem, clericorumve omnium licentiam habeat, intra domum suam ulla n absque propinquis mulieribus, quas priores canones eloquantur, habere personam, &c. Si quis clericorum suspicionem adversam, aut oblocutionem populi de muliere quacumque fortassis incurrit, eam statim, si intra domum habet, abiiciat, si certe extranea, & sui juris est, ita omnibus conditionibus studeat obviare, ut infamia, quæ excitata est abrogetur. Qui hæc vitare noluerit, pro inobedientia, triennii excommunicatione multetur. Si de adulterii permixtione fuerit comprobatus, in regradatione honorum, priorum canonum statuta serventur. In quibus communionibus Metropolitanus a comprovincialibus suis, comprovincialis a Metropolitano cum reliquis comprovincialibus distinguatur. *Aurel. III. cap. 4.*

CAPUT XI.

Episcopus, presbyter, diaconus, tam sancta conscientia resplendeant, ut effugiant probitate actuum, maledicorum obloquia, & testimonium in se divinum implere contendant, quo Dominus ait: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in caelis est.*

Fugiatur ab his extranearum mulierum culpanda libertas: & tantum cum avia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas compulerit, habitent, de quibus, ut priorum canonum series continet, nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari. In cubiculo etiam horum, atque callario, vel familiari quolibet servitio, neque sanctimonialis ulla, neque extranea mulier, neque ancilla ullo modo admittatur. Quod si quis præceptorum Dei immemor crediderit contemnendum, sciat se auctoritate canonica, communionis sine dubio jacturam subire. *Arver. cap. 15. & 16. Matisc. cap. 1.*

CAPUT XII.

Nullus clericorum Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, quati sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam, pro confirmatione rerum in domo sua stabilire præsumat, quæ & ipsa extranea est, dum non est mater, aut soror, aut filia, quæ etiam prior propinquabit ad culpam, dum dignoscitur subjecta dominatui. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, de hac re statuta Patrum, vel nostra temerare præsumpserit, excommunicetur. *Turon. II. cap. 11.*

CAPUT XIII.

Episcopum Episcopam non habentem nulla sequatur turba mulierum, &c. Habeant ministri ecclesiæ utique clerici, qui Episcopo serviunt, & eum custodire debent, licentiam extraneas mulieres de frequentia cohabitationis eicere. *Turon. II. cap. 14.*

CAPUT XIV.

Nullus Episcoporum presbyterorum, & diaconorum, extranearum mulierum intra domum præsumat habere solatium, quibus etiam pro utilitate sua aliqua familiariter regenda committat. Quod etiam de propinquis feminis indidentes similiter prohibemus, ne sub concessa sibi licentia parentali, ex earum sequipedis memoratorum vita, vel opinio polluat. Quod si Episcopus nunc veritatis uti sub quadam præsumptione voluerit, anno uno a Metropolitano, vel a comprovincialibus suis ab officio suspendatur. *Aurel. V. cap. 3.*

CAPUT XV.

Licet jam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renovare, ut si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, præter personas, quæ in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere præsumpserit, quæ dedecoris, vel adulterii possit adferre suspicionem, juxta statuta canonum, ab ordine degradetur. *Cabilon. cap. 3.*

CAPUT XVI.

Omniem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, ut nullus sacerdotum, sive quisque de clero absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se præsumat adjungere, & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam fororibus, vel propinquis, ne licentia fororum, vel propinquarum mulierum, quisquam solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus

lus. Hujus perceptionis transgressores sex mensibus se noverint poenitentiae legibus subjacere. *Brac. III. cap. 4.*

CAPUT XVII.

Ut a sacerdotibus omnis suspicio mulierum funditus eradicetur, cum quibus etiam nulla habitatio eis conceditur, praeter illam, quae in Nicæna synodo permittitur, id est, matrem, aut sororem, aut eas tantum personas, a quibus omnes suspensiones effugiant. *Remens. c. 22. Vide Nicæn. cap. 3.*

CAPUT XVIII.

Suggerendum est, & ex divino mandato intimum Regiae dignitati, ut Episcopium, quod domus Episcopi appellatur, qualiscumque sit in oculis Domini Episcopus, venerabiliter, ac reverenter introeat, & quando in transitu civitatem ingressus fuerit, habitaculis Episcopalibus reverenter inabitet, & non diversoria feminarum magnificentia sua, & religio venerabilis ibidem fieri permittat. Quia si secundum leges canonicas mansiones clericorum introitus feminarum prohibentur, quanto magis domus Episcopi ab hujusmodi inhabitatione, & conversatione etiam, & a legitimo connubio conjugatorum debet immunis esse, & aliena? *Meld. c. 26.*

CAPUT XIX.

Nullus Episcopus, neque presbyter, neque diaconus, neque omnino aliquis ex clero licentiam habeat intromittendi ad se quasi adoptivam aliquam mulierem, quasi in loco filiae, aut sororis, aut matris, nisi forte sororem patris, vel matris, & illas solas personas, quae ab omni mala suspitione alienae sunt. *Marz. Brac. c. 32. Vide Nicæn. c. 3.*

TITULUS XXXIX.

NE FEMINA ULLA APUD EPISCOPUM HABITET.

CAPUT I.

UT juxta Nicæni venerandi definitionem concilii, nullus patiatur (loquitur de Episcopis presbyteris, &c.) sub introductas mulieres secum in domo propria habere, vel private cum eis cohabitantes conversari. Et quamquam de quibusdam inhonesta carentibus suspitione, clementius aliquo modo inibi legatur indultum: nos tamen omnes omnino nunc necessarium vetare prospeximus, eo quod experimento didicerimus, illarum velamento alias licentius ad eos aditum veniendi perditionis causam habuisse. *Forojul. c. 4. Vide Nicæn. c. 3.*

CAPUT II.

Nequaquam in sua domo secum, aliquam feminam [sacerdotes] habeant, nec matrem, nec sororem, sed auferentes omnem occasionem Satanæ, Angelicam vitam ducant, & Domino Deo casto corpore, & mundo corde sine tenus serviant. *Merem. c. 3.*

CAPUT III.

Prohibendum, & modis omnibus interminandum est, ut nullus sacerdos eas personas feminarum, sicut & in canone insertum continetur, de quibus suspicio esse potest, in domo sua habeat, sed neque illas, quas canones concedunt, quia in-

stigante diabolo etiam in illis scelus frequenter perpetratum reperitur, aut etiam in pedissequis illarum, scilicet matrem, amitam, sororem, sed si quis de his habuerit talem necessitatem patientem, cui sit necessaria sustentatio presbyteri, habeat in vico, aut in villa domum longe a presbyteri conversatione, & ibi eis subministret, quae necessaria sunt. *Nannet. cap. 3. Capitul. lib. 7. cap. 376. Burch. lib. 2. cap. 116. Ivo part. 6. cap. 192. decr.*

TITULUS XL.

NE EPISCOPI SOLI CUM FEMINIS LOQUANTUR.

CAPUT I.

CLerici, vel continentibus ad viduas, vel virgines, nisi jussu, vel permisso Episcoporum aut presbyterorum non accedant. Et hoc non solum faciant, sed cum clericis, vel cum iis, cum quibus Episcopus jusserit, vel presbyter. Nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeant accessum ad hujusmodi feminas, nisi aut clerici praesentes sint, aut graves aliqui Christiani. *Carth. 38. G. Carth. III. cap. 25. L. Afric. c. 5. L. Troslejan. cap. 9. Capitul. lib. 7. cap. 28. Anselm. lib. 7. cap. 143.*

CAPUT II.

Episcopo presbytero, & diacono, vel diversis clericis, horis indebitis, id est meridianis, vel vespertinis ad feminas prohibemus accessum, qui tamen si causam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum testimonio videatur. *Epaun. c. 14.*

CAPUT III.

Nulla mulier in cubiculo Episcopi, absque duobus presbyteris, aut certe diaconibus ingredi permittatur. *Matiscon. cap. 3.*

CAPUT IV.

Ne Episcopus absque sacerdotibus, vel clericis suis, ut decet, & honeste convenit, adire (monasteria puellarum) licentius se existimet. Sed si ipse, siue qualibet religiosa persona, alienus ab illicita suspitione, quem morum gravitas ornat, permittente, & admonente Episcopo, exhortationis, vel edificationis obrentu, quae ad salutem animi pertinet, dignum fuerit, ut adeat hæc Deo dicata loca, non aliter, sed cum idoneis testibus peragant, ne propter incautam praesumptionem, sanctae Ecclesiae infametur Angelicus ordo. *Forojul. c. 12.*

CAPUT V.

Sancti Africani canones decreverunt, ut nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeant accessum ad viduas, vel virgines, vel ad quascumque feminas, sed ubi aut clerici praesentes sunt, aut graves aliqui Christiani. Unde sicut beatus Gregorius ad ministros Ecclesiae Romanae scripsit, beatus Augustinus nec cum sorore habitare consensit, dicens: *Quae cum sorore mea sunt, sorores meae non sunt.* Et ex hoc dicit sanctus Gregorius:

Docti ergo viri cautela, magna nobis debet esse instructio, nam inhoneste praesumptionis est quod foris pavet, minus validum non timere. *&c. Troslejan. c. 9. Vide Afric. cap. 5. Greg. lib. 7. reg. ep. 39. Ivo part. 6. c. 77. decr. Anselm. lib. 7. c. 134. Tarr. lib. 3. c. 55. & lib. 6. cap. 197.*

CA-

c. 1. de cohabit. cleric. & mulier. apud Gr. IX. & 1. collect.

Dist. 81. c. 32.

Dist. 81. c. 25. Legitur.

TITULUS XLI.
DE EPISCOPO LAPSO A CASTITATE.
CAPUT I.

Dist. 81. c. 22. & c. 2. de cohabitac. cler. & mulier. Gr. IX. & in 1. coll. c. 3. eod. tit.
SI quispiam sacerdotum, id est, Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel etiam subdiaconus, de quacunq; femina, crimine fornicationis suspicatus, post primam, secundamque, & tertiam admonitionem Metropolitanam, vel alterius Episcopi, aut ejus, cui subiacere videatur, inveniatur fabulari cum ea, aliquove modo conversari, canonicè judicetur. *Eugen. II. & Leo IV. in syn. Rom. c. 15. Ans. lib. 8. c. 9.*

CAPUT II.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adjungat, &c. *Urban. II. in conc. Clavom. c. 9.*

CAPUT III.

Dist. 81. c. 12. Naum. 1.
Episcopus, presbyter, diaconus in fornicatione &c. deprehensus, deponatur, non etiam excommunicetur. Cum scriptura dicat: *Non judicabis his in id ipsum. Ap. 24. G. 25. L. Tribur. c. 11. Raban. cap. 1. de pœnit. Burch. lib. 2. cap. 189. Ivo part. 6. cap. 234. decr. Anselm. lib. 11. c. 30.*

CAPUT IV.

Tua fraternitas, si quos reperit Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est, in adulterio, vel si plures uxores habuerunt, &c. nulla ratione, Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi, &c. Quo sacerdotio fungi desiderant, qui talibus sceleribus involuti esse monstrantur, ut neque sæculares fideles his facinoribus obvolutos optemus, &c. *Zach. ep. 6. ad Bon. cujus initium est, Susceptis, post princ.*

CAPUT V.

Episcopi, presbyteri, diacones, in ministerio positi, sint mœchati, propter scandalum, & nefandum crimen, nec in finem communionem accipiant. *Elib. c. 18.*

CAPUT VI.

Si deinceps Episcopi, detecti si fuerint execrabilibus flagitiis, cum quibuslibet feminis pollui, ac familiari peculiaritate versari, noverint se irrevocabili sententia Patrum ulcisci, id est, & loci, & ordinis dignitate privari. *Toletan. VIII. c. 4.*

CAPUT VII.

15. g. 8. c. 8. Cum mul. 12.
Quilibet ab Episcopo usque ad subdiaconum deinceps, qui vel ex ancillæ, vel ex ingenuæ detestando connubio, in honore constituti filios procrearint, illi quidem, ex quibus geniti probantur, censura damnetur, proles autem tali pollutione nata, non solum hæreditatem parentum nunquam accipiet, sed etiam in servitutem ejus ecclesiæ, de cujus sacerdotis, vel ministri ignominia nati sunt, jure perenni manebunt. *Tolet. IX. cap. 10. Ivo part. 6. cap. 245. decr.*

CAPUT VIII.

** confessorum.*
Per fidelem confessionem * est agnitum, quod tactu femineo forduisset (*Pozamius Episcopus*). Licet hunc Paterna antiquitas sacris regulis deicere ab honore decernat, nos tamen non abstulimus nomen honoris, ipse sibi sui criminis confes-

sione jam abstulerat, sed decrevimus perpetua pœnitentia hunc inservire officiis, & ærumnis. *Tolet. X. in fine.*

CAPUT IX.

Si quis Episcoporum, magnatis cujusquæ uxore filiam, neptem, vel propinquam adulterina pollutione scædaverit, & honoris proprii gradum amittat, & sub exilii relegatione perpetuam excommunicationis sententiam ferat, excepto vitæ sine. *Tolet. XI. c. 5. in fin.*

CAPUT X.

Episcopus, presbyter, &c. consecratam Deo *27. g. 1. Si* violans, uti sponsam Dei corrumpens, deponatur, *quis, c. 6.* laicus excommunicetur. *Trull. c. 4.*

CAPUT XI.

Sancimus, ut si masculi in masculos turpitudinem fuerint operati, Episcopus, presbyter, diaconus de proprii honoris gradu dejectus; exilio perpetuo damnetur, alii legitime puniantur. *Tolet. XVI. c. 3.*

CAPUT XII.

Sacerdotes, si in fornicationis laqueum ceciderint, & criminis manifestus, sive ostensus fuerit actus, sacerdotii non possunt habere honorem, secundum canonicæ institutionis auctoritatem. *Vormacien. c. 11.*

TITULUS XLII.
NE QUISQUAM AUDIAT MISSAM EPISCOPI, QUEM CERTO SCIT CONCUBINAM HABERE.

CAPUT I.

Nullus missas eorum audiat, quos uxores, *Vid. dist. 32. c. 5. & 6.* vel concubinas habere cognoverit. *Innoc. c. 5. & 6. II. in syn. Rom. c. 5. Nicol. II. in synod. Roman. c. 3. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 3. panorm. & in fine ejusdem panorm.*

CAPUT II.

Quicumque sacerdotis, (*qui concubinam ha-* *De cohabit. cl.* *bet, aut feminam suspectam domi* missam scienter audierint, excommunicationi subjacere debeant. *Pictav. c. 9. c. 2. in 1. collect.*

CAPUT III.

Prædecessores nostri Nicolaus, & Gregorius a missis sacerdotum, quos tales (*adulteros hoc in homicidas, ebriosos*) revera esse constiterit, fideles abstinere decreverunt, ut & peccandi licentiam ceteris auferrent, & hujusmodi ad dignam pœnitentiæ lamenta revocarent. *Urban. II. in ep. ad L. Præpositum. Dist. 32. c. 6. Præter. §. Ad hoc.*

TITULUS XLIII.
EPISCOPUS HABEAT SEMPER SECUM TESTES SUÆ VITÆ.

CAPUT I.

Quidam ex clericis, vel etiam ex monachis electi ministerio cubiculi Pontificalis obsequantur, ut is, qui in loco est regiminis, habeat testes tales, qui ad vitam ejus in secreta conversatione videant, & ex visione sedula exemplum profectus sumant. *Gregor. in syn. Rom. c. 2. lib. 4. cap. 88. reg.*

CAPUT II.

Hortamur vos, sicut & in hac sancta Ecclesia constitutum habemus, ut semper testes vobiscum sacerdotes, & diaconos habeatis, & licet conscientiam

De conf. c. 1. Jubemus. 59.

1. Tim. 3. b. scientia sufficere possit propria, tamen propter malivolos, juxta Apostolum, etiam testimonium vos oportet habere bonum ab his, qui foris sunt, quoniam & in hac sancta sede constitutum habemus, ut duo presbyteri, vel tres diaconi in omni loco Episcopum non deserant, propter testimonium ecclesiasticum, &c. *Lucius ep. 1. in princ. Anf. lib. 6. c. 133. Tarr. lib. 3. c. 51.*

CAPUT III.

De conversatione vitæ id statuere placuit, a Pontifice usque ad subdiaconatum, post suscepti honoris officium, si quis ex conjugatis fuerit ordinatus, ut semper alterius fratris utatur auxilio, cujus testimonio vita ejus debeat clarior apparere. *Gerund. cap. 6.*

CAPUT IV.

Oportet Episcopos testimonium probabilium personarum conversationis, & vitæ in conclavi suo habere, ut & Deo placeant per conversationem bonam, & Ecclesiæ per optimam famam. *Tolet. IV. c. 21.*

CAPUT V.

Placuit, ut quemadmodum Antistites, ita presbyteri, atque levitæ, quos forte infirmitas, atque ætatis gravitas in conclavi suo manere non finit, ut & iidem in cellulis suis testes vitæ habeant, vitamque suam, sicut nomine, ita meritis teneant. *Tolet. IV. c. 22.*

CAPUT VI.

Episcopus conjugem, ut sororem habeat, & ita sancta gubernatione gubernet domum omnem tam ecclesiasticam, quam propriam, ut nulla de eo suspicio quaque ratione consurgat. Et Deo propitio, clericorum suorum testimonio castus vivat, qui cum illo tam in cella, quam ubicumque fuerit, secum habitent, eumque & presbyteri, & diaconi, vel deinceps clericorum turba juniorum Deo adjutore conservent, &c. *Turon. II. cap. 13.*

CAPUT VII.

Episcopo (*presbyter*) testis assistat castitatis, & vitæ, & fidei, & doctrinæ illius. *Franc. synod. Capitul. lib. 5. c. 2.*

CAPUT VIII.

Quia nonnullos socios ordinis nostri sine his personis, quas sua religiosa conversatio testes habere, & quibus exemplum bonum debuit præbere, cubilia secreti sui didicimus incolere, id non sine magna, turbidaque indignatione ferre potuimus, & ne deinceps quispiam Prælatorum id facere pertentet, pari consensu inhibuimus, quia in hoc facto conversatio sacerdotalis commaculatur, & detrahentibus locus præbetur, & animarum perditio generatur. Ut ergo sacerdos discipulis suis de se ipso exemplum bonum debeat præbere, Apostolus scribens ad Titum docet dicens: *In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in castitate, & reliqua.* Si qui de hac re exempla querere voluerunt, vitas B. Augustini, & Ambrosii, & ceterorum aliorum sanctorum virorum legant, & perspicue invenient, quod vita, & conversatio Pontificis semper testes vitæ probabilis habere debeat. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 20.*

CAPUT IX.

Lucius præcepit, ut duo presbyteri, & tres diacones, in omni loco Episcopum non desererent, propter testimonium ecclesiasticum. *Dam. in Lucii.*

TITULUS XLIV.

EPISCOPI EST CONFICERE CHRISMA.

CAPUT I.

INvenimus quosdam Episcopos non per singulos annos in cæna Domini chrisma conficere, sed duos, aut tres annos confectionem sancti chris-matis semel actam conservare. Dicunt enim, nec balsamum per singulos annos posse reperire, nec necesse fore, per singulos annos chrisma conficere, &c. Errant, qui talia excogitant, &c. *Fabian. ep. 2. in princ. Ivo part. 2. c. 73. decr.*

CAPUT II.

Chorepiscopis non licet sacerdotes consecrare, &c. nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare, &c. Quæ omnia solis Pontificibus debent, tam ex superioribus, quam ex aliis Patrum constitutis, aut sacris canonibus edocti estis. *Damas. ep. 4. in med. Leo ep. 86. in fin. Hispal. II. c. 7.*

CAPUT III.

Episcopi est chrisma conficere. *Innoc. ep. 1. c. 8. Vorm. c. 8. & 72. Ivo part. 2. cap. 75. decr. Anf. lib. 11. c. 14.*

CAPUT IV.

Nullus alius, nisi Episcopus, chrisma conficiat & per diocesim destinet. *Tolet. 1. c. 20. Mart. Brac. cap. 51.*

CAPUT V.

Episcopalis eminentiæ culminis auctoritas non immerito sacris omnibus esse summa percensuit, quæ ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, chris-matis benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem. *Tolet. VIII. c. 7.*

CAPUT VI.

Chrisma conficere nullus præter Episcopum præsumat: nam illi soli hæc dignitas concessa est. *Vorm. c. 2. & c. 8.*

CAPUT VII.

Omni tempore Episcopo liceat chrisma conficere, & per suas dioceses destinare. *Mart. Brac. 4. c. 124. c. 51. Tolet. 1. c. 20.*

CAPUT VIII.

Silvester constituit, chrisma ab Episcopo confici. *Damas. in Silvest. post princ.*

TITULUS XLV.

EPISCOPI EST CONFERRE SACRAMENTUM CONFIRMATIONIS.

CAPUT I.

OMnibus festinandum est sine mora renasci Deo, & demum consignari ab Episcopo, id est, septiformem gratiam Spiritus sancti percipere, quia incertus est uniuscujusque * exitus vitæ. Cum autem regeneratus fuerit per aquam, & postmodum septiformi Spiritus gratia ab Episcopo confirmatus, &c. demum ex operibus bonis ostendat in se similitudinem ejus, qui eum genuit, patris. *Clem. ep. 4. ante fin.*

CA.

CAPUT II.

De conf. d. 5. c. 1. Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post baptismum accipere debent, ut plene Christiani inveniantur. *Urban. ep. sign. prope fin. Burch. lib. 4. c. 66. Ivo lib. 1. tit. 3. c. 1. panorm. G part. 1. c. 260. G 296. decr. Ans. lib. 9. c. 23. Cæsar. lib. 12. c. 91. Farr. lib. 4. c. 4.*

CAPUT III.

De conf. d. 5. c. 4. Manus impositionis sacramentum magna veneratione tenendum est, quod ab aliis perfici non potest, nisi a summis sacerdotibus, nec tempore Apostolorum ab aliis, quam ab ipsis Apostolis legitur, aut scitur peractum esse, neque ab aliis, sicut jam dictum est, quam ab illis, qui eorum locum tenent, umquam perfici potest, aut fieri debet; nam si aliter præsumptum fuerit, irritum habeatur, & vacuum, nec inter ecclesiastica umquam reputabitur sacramenta. *Euseb. ep. 3. in fin. Burch. lib. 4. c. 63. Ivo lib. 1. tit. 3. c. 3. panorm. G p. 1. c. 257. G 297. decr.*

CAPUT IV.

De conf. dist. 5. De his. cap. 3. Utrum majus esset sacramentum, manum impositio Episcoporum, aut baptismus? Scitote utrumque magnum esse sacramentum, & sicut unum a majoribus fit, id est a summis Pontificibus, quod a minoribus perfici non potest, ita & majori veneratione venerandum, & tenendum est. *Miltiad. ep. 1. ante med. Burch. lib. 4. c. 61. Ivo lib. 1. tit. 3. c. 2. panorm. G p. 1. c. 255. decr. Ans. lib. 9. c. 26. Cæsar. lib. 12. c. 90. Farr. lib. 4. c. 5.*

CAPUT V.

Ab. 8. c. Quod solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber actum Apostolorum docet, præsertim cum nullus ex LXX. discipulis, quorum isti (*chorepiscopi*) in ecclesia speciem gerunt, legatur donum sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse. *Damas. ep. 4. post med.*

CAPUT VI.

Ab. 4. f. De consignandis infantibus, manifestum est, ab alio fieri, quam ab Episcopo non licere: nam presbyteri, licet sint sacerdotes, Pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem Pontificibus solis debere, ut vel consignent, vel paracletum Spiritum tradant, non solum consuetudo ecclesiastica demonstrat, verum illa lectio actuum Apostolorum, quæ asserit, Petrum, & Joannem esse directos, qui jam baptizatis traderet Spiritum sanctum. Nam [presbyteris, seu extra Episcopum, seu præsentem Episcopo, cum baptizant, chrismate baptizatos ungere licet; sed quod ab Episcopo fuerit consecratum, non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cum tradunt Spiritum sanctum paracletum. *Innoc. epist. 1. cap. 3. Burch. lib. 4. cap. 69. Ivo lib. 1. tit. 3. cap. 4. panorm. G part. 1. cap. 263. G 298. decr. Anselm. lib. 9. cap. 25.*

CAPUT VII.

De conf. d. Distinct. 95. Presbyteros. c. 2. Non conficiendi chrismatis, non consignationis Pontificalis adhibendæ sibi met accipere facultatem possunt presbyteri. *Gel. ep. 1. cap. 8.*

CAPUT VIII.

Donum sancti Spiritus per impositionem ma-

num chorepiscopi non tradant, nec presbyteri, sed Episcopi, quia non LXX. sed Apostoli tantum manus imponebant. *Joann. III. ep. 1. in princ.*

CAPUT IX.

Plebi, quam acceperit, benedicere loquitur de Episcopo, qui tantum fuit consecratus a duobus Episcopis) ex constitutionis hujus permisso, atque in eadem ecclesia neophytos confirmare in castellis, ac vicis liceat. *Regien. c. 3. in fin.* In ecclesia quoque, in qua ordinatus fuerit, consecrandi virginem, sicut confirmandi neophytum, jus habeat. *Regien. cap. 4.*

CAPUT X.

Hæreticos in mortis discrimine positos si Catholici esse desiderent, si desit Episcopus, a presbyteris cum chrismate, & benedictione consignari placuit. *Araus. c. 2.*

CAPUT XI.

Si quando Episcopis peragrandæ parochiæ necessitas incumbit, in confirmandis hominibus, &c. in lucris animarum potius, quam in deprædandis, & spoliandis hominibus, & scandalizandis fratribus operam dent, &c. *Cablon. sub Carolo c. 14. Ivo part. 3. c. 133. decr.*

CAPUT XII.

Emersit quidam reprehensibilis, & valde jam inolitus usus, eo quod quidam chorepiscopi ultra modum suum progredientes, & donum sancti Spiritus per impositionem manuum tradant, & alia quæque, quæ solis Pontificibus debentur, contra fas peragant, præsertim cum nullus ex septuaginta discipulis, quorum speciem in Ecclesia gerunt, legatur donum sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse. Quod autem solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber Apostolorum docet, in quo legitur: *Cum Apollo esset Corinthi, &c. Item in eodem: Cum audissent Apostoli, qui erant Hierosolymis, &c.* Ecce aperte demonstratur, quod non septuaginta discipuli, quorum formam tenent chorepiscopi, sed Apostoli, quorum successores sunt Episcopi, tradebant Spiritum sanctum. *Paris. sub Ludovic. G Lothar. lib. 1. c. 27.*

CAPUT XIII.

Episcopi conferant jejuni sacramentum confirmationis. *Paris. ead. syn. cap. 33. lib. 1.*

CAPUT XIV.

Ipsi Episcopi concessum sibi otium, non in suas voluptates, sed in divinum, & officiosum convertant negotium, quatenus studentes prædicationi, & correctioni, atque confirmationi, quod hætenus per parochias fuit neglectum, solterter, & devotissime de cetero sit correctum. *Melden. cap. 28.*

CAPUT XV.

Ut chorepiscopus modum suum juxta canonicam institutionem teneat, & nec sanctum chrisma, nec sanctum paracletum Spiritum, solis Episcopis juxta decreta Innocentii, tribuere debitum, tradere tentet. *Meld. cap. 44.*

TITULUS XLVI.

EPISCOPI MUNUS EST, CONSECRARE ECCLESIAS, ET ALTARIA.

CA-

CAPUT I.

Altare erigere, & ungeri, aut sacrare, ecclesias dedicare, Episcopi tantum possunt, non chorepiscopi, nec presbyteri. *Dam. epist. 4. in med.*

CAPUT II.

Num. 7. 4. In divinis litteris præcipiente Domino solus Moses in tabernaculo Dei erexit altare, solus imple unxit, qui utique summus sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo: *Moses, & Aaron in sacerdotibus eius.* Ideoque id, quod tantum facere principibus sacerdotum iustum est, quorum typum Moses, & Aaron tenuerunt, omnino decretum est, ut chorepiscopi, vel presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non præsumant. Nam quamvis cum Episcopis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio, quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novellis, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint, sicut presbyterorum, & diaconorum, aut virginum consecratio, sicut constitutio altaris, ac benedictio, vel unctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec ecclesias, vel altaria consecrare licet. *Leo epist. 86. in fin. ad Episc. Germ. Hisp. II. cap. 7.*

CAPUT III.

Episcopali eminentiæ divina auctoritas concessit, quæ ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet, templorum Dei sacrationem, & christi benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem, &c. Verum sicut sanctum chrisma collatum, & altaris honor evelli non queunt, ita quoque sacrum decus honorum. *Tolet. VIII. c. 7.*

CAPUT IV.

Ut basilicæ a chorepiscopis consecratæ ab Episcopis consecrentur, roboratum est, quia juxta decreta Damasi Papæ, Innocentii, & Leonis, vacuum est, atque inane quidquid in summi sacerdotii chorepiscopi egerunt ministerio. *Mezen. cap. 5.*

TITULUS XLVII.

NE EPISCOPUS PRETIUM ULLUM ACCIPIAT CAUSA CONSECRANDI ECCLESIAS.

CAPUT I.

1. q. 3. c. ult. Siquisque consecrationem altarium, vel ecclesiarum, interveniente execrabili ardore avaritiæ per pecunias acquisivit, honore male acquisito careat, & emptor, atque venditor, & inventor nota infamiæ percellantur. *Innoc. II. in syn. Rom. cap. 1. post Ivonis panorm.*

CAPUT II.

1. q. 2. c. 1. Quotiens ab aliquo fidelium ad consecrandas ecclesias Episcopi invitantur, non quasi ex debito munus aliquod a fundatore requirant, sed si ipse quidem aliquid ex suo voto obtulerit, non respuatur. Si vero aut paupertas illum, aut necessitas retinet, nihil exigetur ab illo. *Brac. II. cap. 5. Vorm. cap. 3. Burch. lib. 3. cap. 37. Ivo part. 3. cap. 42. decr.*

CAPUT III.

Nullus Episcoporum deinceps pro dedicatione sanctæ ecclesiæ aliquid exigere præsumat. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 1. cap. 5. Tom. V.*

CAPUT IV.

Nullus Episcopus pro sacris ordinibus, vel pro ecclesiarum benedictionibus, vel quibuslibet aliis benedictionibus, munus accipiat. *Pictav. cap. 4.*

TITULUS XLVIII.

NE EPISCOPUS IN ALIENA DIÆCESI ECCLESIAS CONSECRAT.

CAPUT I.

SI quis Episcoporum in alienæ civitatis territorio ecclesiam ædificare disponit, &c. non præsumat dedicationem, quæ illi omnimodo reservatur, in cujus territorio ecclesia assurgit, &c. *Araus. cap. 10.*

CAPUT II.

Episcopus in diceceses alienas ad alienos clericos ordinandos, vel consecranda altaria, accedere non debet. Quod si fecerit, remotis iis, quos ordinaverat, altaris tamen consecratione manente, transgressor canonum anno a missarum celebritate cessabit. *Aurel. III. cap. 15. 7. q. 1. c. 28.*

CAPUT III.

Ubi Pontifex obierit, nullus Episcopus, &c. aut in civitate, aut per parochias altaria audeat consecrare, &c. Si fecerit anno integro missas facere non præsumat. *Aurel. cap. 8.*

TITULUS XLIX.

SOLUS EPISCOPUS CONFERT SACROS ORDINES, ET VIRGINES CONSECRAT.

CAPUT I.

Ordo gubernat sacerdotium. Scimus quodam sine manus impositione ab infantia coronam clerici accipere, & legere in synaxi in ambone. Id non fiat in ecclesia, neque in monasterio. Licet tamen lectoris ordinem præposito monasterii dare, si ipse præpositus ab Episcopo ordinatus est presbyter. Ita olim chorepiscopi, permissione Episcopi, lectores ordinabant. *Nicæan. II. cap. 14. Ivo part. 5. cap. 376. decr. Dist. 69. Quoniam. cap. 3.*

CAPUT II.

Presbyter, diaconus, clericus ab uno Episcopo ordinetur. *Ap. cap. 2.*

CAPUT III.

Reliqui sacerdotes præter Episcopos a proprio ordinentur Episcopo, ita ut cives, & alii sacerdotes assensum præbeant, & jejunantes ordinationem celebrent, similiter & diaconi ordinentur. Ceterorum autem graduum distributioni trium veracium testium, cum Episcopi scilicet approbatione, sufficere potest. *Anaclet. epist. 2. post princ. Anselm. lib. 6. cap. 47. Dist. 67. c. 1.*

CAPUT IV.

Episcopi soli possunt sacerdotes consecrare, diaconos, subdiaconos, virgines, &c. *Damas. epist. 4. in med. Leo epist. 86. ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ, in fin. Hispanen. II. cap. 7.*

CAPUT V.

Ne presbyteri sibi meminerint ulla ratione concedi, sine summo Pontifice, subdiaconum, aut acolythum jus habere faciendi. *Gelas. epist. 1. cap. 8.*

CAPUT VI.

Chorepiscopis non licet presbyteros, aut diaconos ordinare. *Ancyran. cap. 13.*

T

CA.

CAPUT VII.

Chorepiscopus ab Episcopo urbis ordinatur: ipse lectores, subdiaconos, & exorcistas tantum ordinare potest, non presbyterum, & diaconum. *Antioch. 10.*

CAPUT VIII.

Presbyterorum, & diaconorum, ac virginum consecratio Episcopis tantum est permisa. *Hispalen. II. cap. 7.*

CAPUT IX.

Nosse nos convenit, quod Episcopalis eminentia divina auctoritas non immerito sacris omnibus esse summa percensuit, quæ ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, chrismatism benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem. *Tolet. VIII. cap. 7.*

CAPUT X.

Ut chorepiscopus modum suum juxta canonicam institutionem teneat, & nec sanctum chrisma, nec sanctum paraclitum Spiritum solis Episcopis, juxta decreta Innocentii, tribuere debitum, tradere tentet: neque ecclesias consecret, neque ordines ecclesiasticos, qui per impositionem manus tribuuntur, id est, non nisi usque ad subdiaconatum, & hoc jubente Episcopo, & in locis, quibus canones designant, agere præsumat. *Synod. Melden. cap. 44.*

TITULUS L.

NE EPISCOPUS CLERICUM ALIENUM ORDINET, AUT SUSCIPIAT.

CAPUT I.

Dist. 71. c. 3. **S**I quis audeat ordinare in sua ecclesia eum, qui alterius Episcopi est, eo Episcopo non contentiente, irrita sit ordinatio. *Nicæn. 16. G. 17. L. Vid. Aquisgr. cap. 45. Mart. Brac. 33. Burch. lib. 1. cap. 109. Ivo part. 5. cap. 211. decr.*

CAPUT II.

Nullus Episcopus alterius parochianum præsumat retinere, aut ordinare absque ejus Episcopi voluntate, vel judicare, salva tamen in omnibus Apostolica auctoritate. Quia sicut irrita erit ejus ordinatio, ita & judicatio, quoniam censemus, nullum alterius judicis, nisi sui, sententia teneri, nam qui eum ordinare non poterit, nec judicare ullatenus potest. *Nic. XXVI. apud Julium epist. 2. cap. 6. Vide Ap. 35. G. 36. L. Xyst. II. epist. 2. cap. 2. Hadr. ad Episcopum Mediom. cap. 16. Magunt. sub Arnulph. cap. 14. Capit. lib. 7. cap. 308. & in addit. cap. 149.*

CAPUT III.

Interdicimus, ut nullus Episcoporum audeat, juxta sanctorum canonum instituta, &c. alterius civitatis clericum sine dimissoriis sui Episcopi suscipere, vel ordinare, &c. *Zachar. in syn. Roman. cap. 11.*

CAPUT IV.

Ordinati ab alio, quam a suo Episcopo, non recipiantur. *Greg. VII. in conc. Rom. incert. c. 24.*

CAPUT V.

9. 9. 2. c. 1. Nemo alterius terminos usurpet, nec alterius parochianum judicare, aut excommunicare præsumat, quia talis judicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit,

nec vires ullas habebit, quoniam nullus alterius judicis, nisi sui, sententia tenebitur, aut damnabitur. Unde & Dominus loquitur, dicens: *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. Callist. epist. 2. cap. 3. Burch. lib. 2. cap. 39. Ivo lib. 5. cap. 100. & 101. & 236. & lib. 14. cap. 72. decr. Anselm. lib. 6. cap. 120. Casar. lib. 5. cap. 18.*

CAPUT VI.

Ut de aliena ecclesia ordinare clericum nullus usurpet. *Syric. epist. 4. cap. 6. apud conc. Telen.*

CAPUT VII.

De aliena ecclesia clericum ordinare, aut judicare nullus usurpet, nisi ejus Episcopus precibus exoratus concedere voluerit, quod etiam Nicæna videtur synodus continere. *Innoc. epist. 2. cap. 7. Ivo lib. 3. tit. 5. cap. 23. panorm. Vid. Nicæn. 16. & 17.*

CAPUT VIII.

Non ambiant sibi met Episcopi vindicare clericos potestatis alienæ. *Gelas. epist. 1. cap. 6. Vor. mac. c. 48. Anselm. lib. 5. c. 4. Tarrac. lib. 3. cap. 91.*

CAPUT IX.

Si quis Episcopus ex aliena parocia ministrum alienum sine permissione sui Episcopi in aliquo gradu ordinet, & infirma, & irrita ordinatio existimetur; si quis id fecerit, a suis coepiscopis corripiatur. *Sard. 15. G. 18. 19. L. refert Carth. I. c. 5. & Tribur. 28.*

CAPUT X.

Non licet clericum alienum ab aliquo suscipi sine litteris Episcopi sui, neque apud se retinere, nec laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum ordinet sine conscientia ejus Episcopi, de cuius plebe est, &c. nam & in Sardicensi concilio statutum est: „Ut nemo alterius plebis hominem usurpet, sed si forte est necessarius, petat a collega suo, & ex consensu habeat“. *Carth. I. cap. 5. L. Vide Sard. 15. G. 18. 19. L. Tribur. 28. Burch. lib. 2. c. 43. Ivo part. 6. cap. 144. decr. Anselm. lib. 6. cap. 124. in Rom.*

CAPUT XI.

Clericus, vel laicus non communicet in aliena plebe sine litteris Episcopi sui. *Carth. I. c. 7.*

CAPUT XII.

Clericum alienum, nisi concedente ejus Episcopo, nemo audeat vel retinere, vel promovere in ecclesia sibi credita. Clericorum nomine etiam lectores, psalmistæ, & ostiarii continentur. *Carth. III. c. 21. Vide Tribur. 28. Burch. lib. 2. c. 42. Ivo part. 6. cap. 143. decr.*

CAPUT XIII.

In pluribus synodis decretum est, ut nullus Episcopus alienum clericum usurpet, sine voluntate sui Episcopi, &c. *Carth. 54. G. Afr. 20. 21. L. Carth. III. c. 44. L. Aquisgr. cap. 91. Tribur. cap. 28.*

CAPUT XIV.

Si quis contra statuta majorum (alienos) ordinaverit, qui ordinatus fuerit, sacerdotii honore privabitur, qui ordinaverit, auctoritatem in ordinationibus, & conciliis non retinebit. *Taurin. c. 2. Tolet. XII. c. 4.*

CAPUT XV.

Clericū alterius, secundum statuta canonum nemo suscipiat, neque suæ ecclesiæ in alio gradu audeat ordinare, neque abjectum recipiat in communionem. *Tauric. c. 6.*

CAPUT XVI.

Si quis alibi consistentem clericum ordinandum putaverit, prius definiat, ut cum ipso habitet, nec eum sine consultatione ejus Episcopi, cum quo ante habitavit, ordinare præsumat, quia non sine causa diu ab alio non ordinatus remansit. *Araus. cap. 8.*

CAPUT XVII.

Si qui autem alienos cives, aut alibi consistentes ordinaverint, nec ordinati in ullo accusantur, aut ad se eos revocent, aut ipsi eis impetrent, cum quibus habitent. *Araus. c. 9.*

CAPUT XVIII.

Aliis Episcopis aliorum clericis gradum augere non liceat. *Andegaven. cap. 10.*

CAPUT XIX.

Clericos ab aliis Episcopis ordinatos, &c. sine permisso eorum, a quibus fuerant ordinandi, promovere ad superiorem aliquem ordinem non præsumant, ne concordiam fraternam injuria illata contaminet. *Venet. 10.*

CAPUT XX.

Nullus alienum clericum, secundum decreta canonum, sine consensu Episcopi sui audeat ordinare, sed nec ullum sanctorum sacerdotum quispiam ordinet, qui localem se futurum primitus non sponderit, ut per hæc nullus a regula, vel disciplina ecclesiastica deviare permittatur impune. *Valent. Hisp. c. 6.*

CAPUT XXI.

Ne ullus Episcopus alterius clericum contra voluntatem Episcopi sui suscipere audeat, aut sacerdotio prærogare. *Arver. c. 10.*

CAPUT XXII.

Nullus clericum, seu lectorem alienum, sine sui concessione Episcopi, vel promovere, vel sibi quibuslibet conditionibus audeat vindicare. Quod si quis hanc constitutionem fuerit quacumque præsumptione transgressus, memoratæ personæ ab eo, cum quo sunt debitæ, seu ecclesiastico juri, seu proprio revocatæ, quia illicita vocatione discesserant, ab honore, vel officio suscepto, juxta arbitrium sui Pontificis, suspendantur. Episcopus vero, qui ordinaverit, sex mensibus missas facere non præsumat. *Aurel. V. c. 5.*

CAPUT XXIII.

Nullus episcopus clericum alterius ordinare præsumat, sicut & antiqui canones vetuerunt, nisi forte signata ipsius scripta susceperit. *Brac. I. cap. 26.*

CAPUT XXIV.

Ut nullus alterius clericum retinere præsumat, sicut prisca est canonibus institutum, nec ad sacrum ordinem, sine voluntate sui Episcopi penitus promovere. *Cabilon. c. 13.*

CAPUT XXV.

Nullus clericus cujuscumque ordinis *, sine litteris dimissoriis sui Episcopi, in alia ecclesia or-

dinetur *: alias ordinatus, & ordinans deponatur. *Trull. 17.* * *constituitur.*

CAPUT XXVI.

Multiplici prohibitione sancitum est, ut alterius clericum nemo sollicitaret, nemo fugientem reciperet, nemo etiam aut obcelare *, aut ordinare auderet. *Tolet. XIII. c. 11.* * *al. subalare.*

CAPUT XXVII.

Unusquisque Episcopus in sua parochia presbyteros, vel diaconos diligenter inquirat, & fugitivos omnes clericos ad loca sua redire jubeat, & propriis Episcopis, aut rectoribus quærentibus reddat. *Arelat. sub Carolo. c. 24.*

CAPUT XXVIII.

Unusquisque Episcoporum parochiam suam diligenter perscrutari nitatur, ne aliquis presbyter ab alterius parochia in suam commigrans, officium celebrare præsumat, sine litteris commendatitiis, sicut olim multis in locis actum esse repertum est. *Turon. sub Carolo c. 13.*

CAPUT XXIX.

Unusquisque Episcopus in sua parochia diligenter presbyteros, vel clericos inquirat, unde sint, etsi aliquem fugitivum invenerit, ad suum Episcopum redire faciat. *Magunt. 31. Capitul. libro 3. c. 84. Burch. lib. 8. c. 56. Ivo part. 7. cap. 74. decr.*

CAPUT XXX.

Postulandum de presbyteris, qui hinc inde de diversis parochiis veniunt, & in Palatio morantur, ut sine proprii Episcopi consensu, ibi locum consistendi non habeant, nec recipiantur, quia fieri potest, ut intra parochiam metu perpetrati criminis, ne id palam juxta canonum sanctiones ulciscatur, palatinas ædes frequentent, aut certe, licet non sit ordinatus, ipse tamen absque litteris ordinatum se attestetur. *Aquisgr. II. sub Ludovico, parte 4. c. 22.*

CAPUT XXXI.

Si quis Episcopus judicaverit, vel ordinaverit alterius parochianum, sine consensu, & voluntate sui Episcopi, oportet non sine increpatione in communi concilio admitti, ita ut ecclesiasticum ultra non solvat canonem. *Magunt. sub Arnulpho cap. 15.*

CAPUT XXXII.

Alienum clericum, invito Episcopo ipsius, nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi ex placito charitatis id interdantem, accipientemque convenit. *Tribur. cap. 28. Aquisgr. 58. ex Leone epist. 82. c. 9. Ivo part. 6. c. 69. decr. Ans. lib. 7. c. 161. Tarr. lib. 4. c. 18.*

CAPUT XXXIII.

Omnibus ministris ecclesiasticæ dignitatis interdicitur, ut nullus quocumque munere, aut favore corruptus clericum alterius parochiæ latenter, ac furtive ad ordinationem subintroducere præsumat. Quod si fecerit, juxta Chalcedonense decretum, is, qui ordinatus est, donum Spiritus sancti, quod furari conatus est, amittat: & qui mediator extitit, si clericus est, proprio gradu decidat, si laicus, aut monachus, anathematizetur. *Nanneten. c. 7. Burch. lib. 1. c. 106. Ivo p. 3. c. 208. decr.*

21. 7. 2. 6. 1. gradus.

* *constituitur.*

* *al. subalare.*

Magunt. 31. Capitul. libro 3. c. 84. Burch. lib. 8. c. 56. Ivo part. 7. cap. 74. decr.

19. 7. 2. 6. 1.

CAPUT XXXIV.

Si quis in contemptu positus presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex clero recesserit ab ecclesia sua, nullo modo in alia suscipiatur, &c. Si quis autem Episcopus ausus fuerit eum ordinare in sua ecclesia, non consentiente Episcopo suo, a quo recessit, ordinatio illius vacua deputetur. *Mart. Brac. c. 33. Nicæn. 16.*

TITULUS LI.

EPISCOPUS SERVET CANONUM STATUTA IN CONFERENDIS ORDINIBUS, ET BENEFICIIS, AUT DET PÆNAS.

CAPUT I.

c. 7. de elect. Gregor. IX. cap. 16. cod. tit. in 1. coll.

DEcanatum, Archidiaconatum, & alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino suscipiat, sed nec parochialis ecclesiæ regimen, nisi qui jam xxv. annum ætatis attigerit, & scientia, & moribus existat commendandus, &c. Episcopus autem, si fecerit, aut fieri consenserit contra hoc, in conferendis prædictis potestatem suam amittat, & per Capitulum, aut per Metropolitanum, si capitulum concordare nequiverit, ordinentur. *Alex. III. in concil. Later. cap. 3.*

CAPUT II.

De præb. c. 4. Greg. IX. c. 5. cod. tit. in 1. coll.

Episcopus, si aliquem sine certo titulo, de quo necessaria vitæ percipiat, in diaconum, vel presbyterum ordinaverit, tamdiu necessaria ei subministret, donec in aliqua ei ecclesia convenientia stipendia militiæ clericali assignet, nisi forte talis, qui ordinatur, extiterit, qui de sua, vel paterna hæreditate subsidium vitæ possit habere. *Alex. III. in conc. Later. c. 5.*

CAPUT III.

Res non parum necessarias, favente Domino, vobiscum pariter multo tempore volumus emendare, & modum arbitrio pium in hac urbe de forensibus sacerdotibus, qui per viciniores Episcopos consecrantur, rationabilius ordinare, qualiter nullatenus amplius per titulorum, vel diaconiarum ecclesias in sacerdotali gradu constituti sacerdotes reperiantur, quam nos communi consilio superfuert annotato recolimus. Denique a majoribus ordinatum, ut secundum facultatem rerum clerici ordinentur. Nos tantâ superfluitatem presbyterorum forensium ceruimus ordinatam, quorum non amplius, quam tertiam partem debito modo posse sufficere, & credo in nonnullis sancti corrumpi canones potuissent dicentes: *Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli*, & in aliis multis, quæ hic per totum longum esset recensere, & maxime in hoc, quod nullus debeat absolute ordinari presbyterorum. Deinceps vero qui contra interdicta attentare præsumperit, sciat se in eum omni modo vindicandum. *Leo IV. in syn. Rom. cap. 39.*

CAPUT IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, qui iterum ordinatur, deponatur cum ordinatore. *Apost. cap. 68.*

CAPUT V.

Antifites sciant, quod si ultra ad sacros ordines quemquam de poenitentibus crediderint assu-

mendum, & de suo, & de eorum statu, quos contra canones, & interdicta nostra provexerint, congruam ab Apostolica sede promendam esse sententiam. *Syric. epist. 1. c. 15. Anf. lib. 7. c. 17. & lib. 8. cap. 6.*

CAPUT VI.

Quantum illicitum sit illud, æstimari non potest, ut transeuntes sive simulent, sive sint monachi, quod se appellant, quorum nec vitam possumus scire, nec baptismum, quorum fidem incognitam habemus, nec probatam, nolint (*Episcopi*) sumptibus adjuvare, sed statim aut diaconos facere, aut presbyteros ordinare festinent, aut quod est gravius, Episcopos constituere non formident. Carius apud illos dari sumptum est transeunti, quam sacerdotium non retento. Inde in superbiam exaltantur, inde insuper ad perfidiam cito corruunt, quia fidem veram in Ecclesiasticis toto orbe peregrini discere non asseruntur. *Syric. epist. 3. c. 2.*

CAPUT VII.

Dilectionis vestræ maturitas providere debet, ut tantæ usurpationi, saltem nunc finis necessarius imponatur, eo videlicet constituto, ut quicumque tales (*curiales, aut qui in forensi exercitatione versati sunt, aut milites,*) ordinati fuerint, cum ordinatoribus suis deponantur. *Innoc. ep. 23. c. 2. ad syn. Tolet.*

Dist. 51. A. liquantos. c. 1.

CAPUT VIII.

Post hæc si quis adversus formas canonum, vel ad ecclesiasticum ordinem, vel ad ipsum sacerdotium venire tentaverit, una cum ordinatoribus suis, ipso, in quo inventi fuerint, ordine, & honore priventur. *Innoc. d. ep. 23. cap. 3. ad syn. Tolet.*

CAPUT IX.

Hoc specialiter interdictum constat, ne quis contra Patrum præcepta ad summum ecclesiæ sacerdotium aspirare præsumeret, & non solum in eo ambitio inefficax haberetur, verum etiam in ordinatoribus ejus, ut carerent eo ordine, quem sine ordine contra præcepta Patrum crediderant præsumendum. *Zosim. ep. 1. c. 1. Ivo p. 5. c. 102. decr. Anf. lib. 6. c. 24.*

Dist. 36. c. 2. Qui Ecclesiasticus. dist. 59. c. 1.

CAPUT X.

Si qui Episcopi talem consecraverint sacerdotem, qualem non liceat, etiam si aliquo modo damnum proprii honoris evaserint, ordinationis tamen jus ulterius non habebunt, nec ei sacramento intererunt, quod neglecto divino iudicio, immerito præstitere. *Leo epist. 83. vel 87. cap. 2. ad Episcopos Africæ. Ivo part. 5. cap. 107. decr. Anf. lib. 6. c. 65. in addit. Casar. lib. 4. cap. 17. Tarrac. lib. 1. c. 113.*

1. q. 1. c. 43. & 25. q. 2. c. 24.

CAPUT XI.

Denuntiamus, quod si posthac quidquam tale præsumperis, & aliquem Episcopum, presbyterum, seu diaconum invitum facere forte credideris, ordinationes tibi Ravennatis ecclesiæ, vel Æmiliensis noveris auferendas. *Simpl. ep. 2. Anf. lib. 6. c. 61.*

25. q. 2. c. 23. & dist. 74. c. 7.

CAPUT XII.

Relatio nos vestræ dilectionis instruxit, Gaudentium Auziniensis ecclesiæ sacerdotem contra

sta-

statuta canonum, ac nostra præcepta ordinationes illicitas perpetrasse, quare illi totam auferri præcipimus potestatem. *Simplic. epist. 3. in princ. Burch. libro 1. cap. 110. Ivo part. 5. cap. 212. decr.*

CAPUT XIII.

Si per ignorantiam Episcopi pœnitens ordinatus fuerit, deponatur a clero, quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse pœnitentem. Si autem sciens Episcopus ordinaverit talem; etiam ipse ab Episcopatus sui ordinandi duntaxat potestate privetur. Simili sententiæ subiacebit Episcopus, si sciens ordinaverit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam uxorem habuit, aut secundam. *Carth. IV. c. 68. C. 69. Burch. lib. 2. c. 35. Ivo lib. 3. tit. 5. c. 19. pan. C. p. 6. c. 136. C. part. 15. c. 5. decr. Anselm. lib. 7. c. 20. Caesar. lib. 15. c. 32.*

CAPUT XIV.

Judicavit synodus, ut, si quis ex hoc fecerit (in ordinibus conferendis) contra statuta majorum, sciat is, qui ordinatus fuerit, sacerdotii se honore privandum, ille vero, qui ordinaverit, auctoritatem se in ordinationibus, vel in conciliis minime retenturum. *Taurin. c. 2. Vide Tolet. 12. c. 4. C. Regien. c. 1.*

CAPUT XV.

Cum de voluntate Domini apud Regiensem ecclesiam convenissemus, & transgressionis apud Ebreduensem ecclesiam habitæ remedium quaereretur, qua sanctis Ecclesiæ canonibus ac reverendis Patrum constitutionibus omni parte neglectis, absque trium Episcoporum præsentia, absque comprovincialium litteris, absque Metropolitanæ auctoritate, irritam ordinationis speciem a duobus temere convenientibus præsumptam esse clarebat, &c. Placuit misericordiæ, & charitatis occursum ita in communionem, dilectionemque recipi, ut scirent secundum recentem, & saluberrimam Taurinensis synodi definitionem, ad perpetuam vitæ istius suffusionem, nullis se de cetero ordinationibus, nullis ordinariis futuris interesse conciliis. *Regien. in principio C. cap. 1. Vid. Taurin. 2.*

CAPUT XVI.

Duo si præsumperint ordinare Episcopum in nostris provinciis, placuit de præsumptionibus ut sicubi contigerit, duos Episcopos invitum Episcopum facere, auctoribus damnatis, unius eorum ecclesie, ipse qui vim passus est, substituatur, si tamen vita respondet, & alter in alterius dejecti loco nihilominus ordinetur, si voluntarium duo fecerint, & ipse damnabitur, quo cautius ea, quæ sunt antiquitus instituta, serventur. *Araus. c. 21. Burch. lib. 1. c. 30. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 13. pan. C. part. 5. c. 141. decr.*

CAPUT XVII.

Ne secundæ uxoris, aut renuptæ maritus presbyter, aut diaconus ordinetur, abunde sufficeret ab Apostolo constitutum, &c. Qui scienter eum contra dicta ordinaverit, reus fratribus fiat. *Epaun. 2.*

CAPUT XVIII.

Qui contra decreta canonum ordinaverint,

nullum ordinare jam audeant, & qui deinceps ordinati fuerint, deponantur. *Ilerd. c. 12.*

CAPUT XIX.

Episcopus, qui invitum, aut reclamantem præsumperit ordinare, annali pœnitentiæ subditus, missas facere non præsumat. *Aurel. III. c. 7. Tarrac. lib. 6. c. 8.*

CAPUT XX.

Si quis Episcoporum sciens bigamum, aut internuptæ maritum, ad officium levitiæ dignitatis, sive presbyterii contra jus canonum promoveri præsumperit, sciat se unius anni spatio ab omni officio sacerdotii esse suspensum. Qui si forte sententiæ subjacere contempserit, a communionem ejus usque in aliam synodum se fraternitas universa suspendat. *Aurel. IV. c. 10.*

CAPUT XXI.

Si Episcopus oculorum dolore detentus manus suam super presbyteros, & levitas posuit, & presbyter quidam illis benedictionem dedit, a gradu sacerdotali, vel levitici ordinis depositi, æquo judicio abiciantur. *Hispal. II. c. 5. Burch. lib. 1. c. 111. Ivo part. 5. c. 212. C. 213. C. part. 6. c. 102. decr.*

CAPUT XXII.

Ordinatus, & ordinans sine litteris dimissoriis sui Episcopi in alia ecclesia, deponatur. *Trull. 17.*

CAPUT XXIII.

Si quis in locis illis se Episcopum eligat fieri, ubi Episcopus numquam fuit, anathema sit in conspectu Dei omnipotentis, & insuper tam ordinator, quam ordinatus gradum sui ordinis perdat, quia non solum antiquorum Patrum decreta, sed Apostolica ausus est convellere instituta. *Tol. XII. c. 4. in fine. Burch. lib. 1. c. 33. Ivo part. 5. c. 144. decr.*

CAPUT XXIV.

Ut hi, qui ordinandi sunt secundum ordinem ecclesiasticum, & institutionem sanctorum Patrum ordinentur, videlicet, ut Episcopi judicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum, qui circumcirca sunt, provehantur ad ecclesiasticam potestatem. *Trull. p. ult. c. 8.*

TITULUS LII.

NE EPISCOPUS CAUSA ADMINISTRANDI SACRAMENTA, MUNERA ACCIPIAT.

CAPUT I.

QUI donatione auri ordinaverunt in ecclesia, ultimum gradum habeant sui ordinis, si perieverant, pœnis suis corrigantur, &c. *Nican. II. cap. 5.*

CAPUT II.

Episcopus, præpositus, clericus, vel cesset a simonia in datione ordinum, vel susceptione monachorum, vel deponatur. Præposita eiciatur a monasterio, & in alio pœniteat. Item præpositus, si presbyter non est. *Nican. II. c. 19.*

CAPUT III.

Polychronius Hierosolymitanus Episcopus non nisi accepta remuneratione ordinabat presbyteros, diaconos, Episcopos, Æthiopes, Ægyptios in suo gremio urbis, quod canon damnavit. *Synod. Roman. sub Xyst. III. capitulo 6. Ni-*

Dist. 50. Ex pœnitentibus. c. 55.

Dist. 74. c. 1.

Dist. 23. c. 13. Ex episcopis. c. 14. Quorundam.

21. 9. 8. c. 1.

Dist. 64. de objectione. c. 3. de elect. c. 7. in 1. coll.

1. Tim. 3. a.

cola. epist. ad Michaellem Imperatorem ante medium.

CAPUT IV.

Nullus Episcopus gravamen, seu servile servitium ex usu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat, vel interdictum sacerdotale officium, pretio interveniente restituat; quod si fecerit, officii sui periculum subeat. *Gregor. VII. in synod. Roman. anni VI. cap. 10.*

CAPUT V.

1. q. 11. c. 108. Si qui a simoniaco non simoniace ordinati sunt, siquidem probare potuerint se, cum ordinari, nescisse eos simoniacos esse, etsi * tunc pro catholicis habeantur in Ecclesia, talium ordinationes misericorditer sustinemus, si tamen eos laudabilis vita commendat. *Urban. II. in concil. Placent. c. 3. ab. in conc. Clarimontis. Caesar. lib. 4. c. 33.*

CAPUT VI.

Ibid. Qui scienter se a simoniaco consecrari, immo execrari permiserint, eorum consecrationem omnino irritam esse decernimus. *Urb. II. in conc. Placent. c. 4. ab. in conc. Clarimontis. Caesar. d. cap. 33.*

CAPUT VII.

Patrum nostrorum exemplo, & scriptis instrueti, qui diversis temporibus Novatianos, Donatistas, & alios hæreticos in suis ordinibus susceperunt, præfati Regni (Theutonici) Episcopos in schismate ordinatos, nisi, aut inavosores, aut simoniaco, aut criminosi comprobentur, in officio Episcopali suscipimus. Id ipsum de clericis cujuscumque ordinis constitutum, quos vita, scientiaque commendat. *Paschal. II. in conc. apud Guardastall. c. 2.*

CAPUT VIII.

1. q. 1. cap. 110. Dominus Papa Nicolaus synodo in basilica Constantiniana præsidens dixit; [Erga simoniacos, nullam misericordiam in dignitate servanda habendam esse decernimus, sed juxta canonum sanctiones, & decreta sanctorum Patrum, eos omnino damnamus, ac deponendos esse Apostolica auctoritate sancimus. De iis autem, qui non per pecuniam, sed gratis sunt a simoniaco ordinati, &c. quia vix qualibet ecclesia valet reperiri, quæ hoc morbo non sit aliqua ex parte corrupta, eos, qui usque modo gratis sunt a simoniaco consecrati, in acceptis ordinibus manere permittimus, nisi forte alia culpa ex vita eorum contra canones eis existat, &c. [Decreto si quis ab eo, quem simoniacum esse non dubitat, se consecrari permiserit, & consecrator, & consecratus non disparem damnationis sententiam subeat: sed uterque depositus pœnitentiam agat, & privatus a propria dignitate persistat, &c. *Nic. II. in syn. Rom. CXIII. Episcoporum. Ivo lib. 3. tit. 9. cap. 9. panorm. 5. part. 5. cap. 79. decr. Deusd. part. 2. Caesar. lib. 4. c. 14. 15. Farrac. lib. 1. cap. 52. 6. lib. 6. cap. 23.*

CAPUT IX.

1. q. 1. cap. 99. Matt. 110. Baptizandis, consignandisque fidelibus pretia nulla præfigant, nec illationibus quibuslibet impositis exagitare cupiant renascentes, quoniam

quod gratis accepimus, gratis dare mandamus. Et ideo nihil a prædictis prosumus exigere moliantur &c. Quod qui prohibita deprehensi fuerint admisisse, vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri proprii sint honoris. *Gelas. epist. 1. cap. 7. Burch. lib. 4. cap. 71. Ivo part. 1. cap. 72. 265. decr. Caesar. lib. 4. cap. 37.*

CAPUT X.

Ne benedictionem per impositionem manus, quæ divina esse creditur, quis pretio comparet, &c. Nec ille se a culpa æstimet alienum, qui, &c. ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit, &c. *Hormisd. epist. 4. cap. 2. ad Episcopos Hispan. Burch. lib. 1. cap. 23. Ivo part. 5. cap. 77. decr.*

CAPUT XI.

Quoniam Xystus * Capuanæ ecclesiæ Episcopus, in Romana civitate positus, de hac luce migravit, curæ nobis fuit, &c. ut memoratæ ecclesiæ visiteretur accedat, sic tamen, ut nihil de proventionibus clericorum, &c. a quoquam præsumi patiaris. *Greg. ep. 12. ad Gaudentium Episc. lib. 4. registr. cap. 56. Anselm. lib. 5. cap. 12.*

CAPUT XII.

Gaudentio Nolanæ civitatis Episcopo dedimus in mandatis, ut nihil de proventionibus clericorum a quoquam usurpari patiatur. *Gregor. ep. 13. ad clericum Capuanæ ecclesiæ, lib. 4. registr. cap. 57.*

CAPUT XIII.

Vehementi tædio mæroris afficimur, si in ecclesiasticis officiis quemquam habeat locum pecunia, & fiat sæculare, quod sacrum est. [Quicumque ergo hoc pretii studet datione mercari, dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo concupiscit, &c. Itaque, frater carissime, si in sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat, sit simplex sine venalitate consensus, &c. *Greg. in epist. ad Syagr. 1. q. 1. c. 2. 108. vel 110. lib. 7. registr. Ivo epist. 21. Eudoni Dapifero. Anselm. lib. 6. cap. 72.*

CAPUT XIV.

De his fraternitatem vestram auctore Deo volumus synodum congregare, atque in ea omnia, quæ sanctis canonibus, sicut prædiximus, sunt adversa, districtè sub anathematis interpositione damnentur, id est, ut nullus pro adipiscendis ecclesiasticis ordinibus dare aliquod commodum præsumat, vel pro datis accipere. *Gregor. in ead. epist. 108. vel 110. cap. 4. in fine.*

CAPUT XV.

Petimus, ut synodum fieri vestra jussio constituat, ubi sub districti anathematis interpositione debeat interdici, ne ullus ex laico habitu subito ad Episcopatus audeat gradum ascendere, neque pro ecclesiasticis ordinibus quilibet quidquam dare, vel sit ausus accipere. *Greg. ad Brunichild. Reginam lib. 7. registr. epist. 111. vel 113.*

CAPUT XVI.

Quæsitum est de his, qui turpissimo lucro colymbam in templo Domini vendere non pertimescunt. *1. q. 7. c. 5. Requiritis. me-*

* *suu.* mescunt, & sui * acta improba temeritate Simonis hæreseos conjungentes, utrum possint in ordines pœnitentiam agere, aut tantummodo extra ordinem, & sacerdotalem fieri gradum, quod nos, qui a Deo convicti, & tam detestabile nefas, quod jam multis est damnandum conciliis, peregrisse cognoscitur, non pœnitentia illis possumus subvenire, qui tales * spirituales Patres obviare: sed in illorum Patrum me sententiæ convenire omnibus certum sit, ita tamen ut omnia in consiliis sint Episcoporum. *Leo IV. epist. ad Britannia Episcopos in princ. Ivo part. 5. cap. 115. decr. Casar. lib. 4. cap. 11.*

CAPUT XVII.

Illud fraternitati tuæ notum esse volumus contra simoniacam hæresim in synodo confirmasse, nam a sanctis Patribus longe ante statutum est, ac vehementer prohibuisse, ut neque ecclesiæ ullatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiantur, quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, eum a missæ celebratione, & Evangelii lectione omnibus modis removemus. *Greg. VII. lib. 2. registr. epist. 67.*

CAPUT XVIII.

Quod M. presbyter filius noster interrogare curavit, quid de his, qui a simoniacis nescienter, & sine pretio ordinati sunt, Apostolicæ sedis misericors censura decernat, hoc observare te volumus, eos, qui ante tempus Nicolai Papæ sine venalitate a simoniacis ad aliquem gradum promoti sunt, si tamen vita eorum irreprehensibilis esse probatur, per manus impositionem confirmatos in suis ordinibus permanere, & ministrare posse. *Gregor. VII. lib. 6. registr. epist. 39.*

CAPUT XIX.

Qui baptizantur, nummos in concham non mittant, ne sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur. *Eliber. cap. 48.*

CAPUT XX.

Gratis, inquit (Dominus) accepistis, gratis date, &c. „ A me inquit accepistis dignitatem sacerdotii, si mihi pro ipso parum quid, vel „ magnum solvistis, & hoc a me venditum est, „ vos quoque ipsum aliis vendite, sin autem gratis accepistis, vos quoque gratis date. „ Quid hoc est mandato apertius? Quid autem iis, qui parent utilius? væ illis revera, qui Dei donum acquirere, vel illud pro pecuniis dare in animum induxerunt. *Gennadius, & synodus Constant. sub eo habita.*

CAPUT XXI.

Ne quis Episcopus de quibuslibet causis, vel Episcoporum ordinationibus, ceterorumque clericorum aliquid præsumat accipere, quia sacerdotem nefas est cupiditatis venalitate corrumpi. *Aurel. II. cap. 3.*

CAPUT XXII.

Per præmium alium ordinare Episcopus non præsumat, &c. *Turon. II. cap. 7.*

CAPUT XXIII.

Nullus Episcoporum de ordinationibus clericorum præmia præsumat exigere, quia non solum sacrilegum, sed & hæreticum est, sicut in dogmatibus ecclesiasticis habetur insertum, ad

ordinandum clericum per ambitionem, ad imaginem Simonis magi pecuniam offerre sacerdoti, quia dicitur: *Gratis accepistis, gratis date.* Et cum talis sit, qui gratiam Dei a sacerdote æstimat pretio comparari, qualis ille, qui vendit? uterque usque ad synodum ab Ecclesia segregetur. *Turon. II. cap. 28.*

CAPUT XXIV.

De ordinatione clericorum Episcopi munera nulla accipiant, sed sicut scriptum est, *quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent.* Non aliquo pretio gratia Dei, & impositio manuum venundetur, quia antiqua definitio Patrum ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit: „ Anathema „ sit danti, & accipienti, propterea, quia ali „ quanti multis sceleribus obnoxii, sancto indi „ gne ministrantes altari, non hoc testimonio „ bonorum actuum sed profusione munerum „ obtinent: oportet ergo non per gratiam mune „ rum, sed per diligentem prius discussionem, „ deinde per multorum testimonium clericos or „ dinare. „ *Brac. II. cap. 3. Ivo parte 5. cap. 128. decr.*

CAPUT XXV.

Cum ad officia ecclesiastica clerici provehantur, nihil pro benedictione, aut subdiaconi, aut diaconi, vel presbyteri collata, quidquam, vel sub oblationis nomen, a quocumque Episcopo, vel ab ejus clero inquiratur, illud Domini Jesu meminentes dictum, quod ait: *Gratis accepistis, gratis date.* *Barcin. II. cap. 1.*

CAPUT XXVI.

Quicumque Simonis imitator, simoniacæ quoque hæresis extiterit sectator, ut ecclesiasticorum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, sed munerum impensione conquirat, & per oblata munera capiat, quibus hunc nec rationis ordo, nec dignitas morum ulla commendat, talis inventus sacrorum ordinum apices penitus adipisci nullo modo permittatur, sed si adeptus fuerit, communionem privatus cum ordinantibus suis priorum bonorum amissione damnetur. *Tolet. IV. cap. 4.*

CAPUT XXVII.

Quicumque deinceps propter accipiendam sacerdotii dignitatem quodlibet præmium fuerit detectus obrulisse, ex eodem tempore se noverit anathematis opprobrio condemnatum, atque a participatione Christi corporis, & sanguinis alienum, &c. Munerum acceptores, si clerici fuerint, honoris amissione multentur, laici anathemate perpetuo condemnentur. *Tolet. VIII. cap. 3. Ivo part. 5. cap. 83. decr. Anselm. lib. 6. cap. 78.*

CAPUT XXVIII.

Quicumque deinceps in ecclesiastico ordine constitutus, aut pro baptizandis, consignandisque fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionibus graduum pretia quælibet, vel præmia, nisi voluntarie oblata, pro hujusmodi ambitione susceperit, si sciente loci Episcopo tale quidquam a subditis perpetratur, idem Episcopus duobus mensibus excommunicationi subjaceat, pro eo quod, & sciens mala contexit, & correptionem necessariam non adhibuit, &c. *Tolet. XI. cap. 8.*

Att. 8. c. Matt. 10. a.

1. q. 1. Placuit. c. 22. Matt. 10. a.

Matt. 10. a.

1. q. Emen-dari. c. 104.

Matt. 10. a.

1. q. 1. c. 7. Reperiuntur. in fin.

1. q. 1. Quid quia. 101.

Ivo part. 1. cap. 73. & part. 5. cap. 126. decr.
CAPUT XXIX.

„ Non expedit, ut donum sancti Spiritus pecuniis comparetur“, &c. Quicumque pro conferendo cuiquam sacerdotii gradu, aut munus quodcumque aut promissiones muneris, ante quam ordinetur, acceperit, vel etiam postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso præsumpserit munerari, sive qui dederit, sive ille, qui acceperit, juxta sententiam Chalcedonensis concilii, gradus sui periculum sustinebit. *Brac. III. cap. 7. Chalc. cap. 2. Ivo lib. 3. tit. 9. cap. 2. panorm.*

CAPUT XXX.

*1. q. 1. Nul-
lus. 100.*

Nemo Episcopus, presbyter, diaconus communionem dans ab accipiente exigat ob eam susceptionem obolos, vel speciem aliquam; non enim gratia venditur, neque pecunia sanctum Spiritum damus, sed doni meritis. Si vero quis id exigat, deponatur, ut Simonis amator. *Trull. cap. 23. Ivo part. 2. cap. 92. decr.*

CAPUT XXXI.

Illud sum mopere, vigilantique studio præcaventes decernere curavimus, ut nullus canonicè deditus ditioni, donum sancti Spiritus pecuniæ pretio fraudulentè deceptus vendere, vel emere præsumat. Ne cui in quemlibet sacrum ecclesiastici ordinis gradum, muneris exigente merito, liceat quempiam subvehendo promoverè, patientique semper cordis aure pertimescens, intelligat clarissimam illam Domini vocem, dicentis: *Gratias accepistis, gratis date. Ferriul. cap. 1.*

Matth. 10. 4.

CAPUT XXXII.

*1. q. 1. cap.
114.*

Sunt nonnulli, qui quidem nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen sacros ordines pro humana gratia largiuntur, &c. Aliud est munus ab obsequio, aliud munus a manu, aliud munus a lingua. Munus quippe ab obsequio, est subjectio indebite impensæ, munus a manu, pecunia est, munus a lingua, favor. Qui ergo sacros ordines tribuunt, tunc ab omni munere manus excutit, quando in divinis rebus non solum nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit. *Greg. Hom. 4. in Evang. Matth. Misit Dominus Jesus; apud Aquisgr. cap. 38. Burch. lib. 1. cap. 113. Ivo lib. 3. tit. 9. cap. 5. panorm. & part. 5. cap. 86. decr. Anselm. lib. 6. cap. 75. Tarrac. lib. 3. c. 22.*

CAPUT XXXIII.

Gregorius in homilia Evangeliorum XVI. „ Vobis enim [inquit] sacerdotibus lugens loquor, quia nonnullos vestrum cum præmiis facere ordinationes agnovimus, spiritualem gratiam vendere, & de alienis iniquitatibus cum peccati damno temporalia lucra cumulare. Cur ergo ad memoriam vestram non redit, quod vox dominica præcipiens dicit: *Gratias accepistis, gratis date?* cur non ante mentis oculos revocatis, quod templum Redemptor noster ingressus, cathedras vendentium columbas evertit, nummularum effudit æs? „ Qui namque sunt in templo Dei hodie, qui columbas vendunt, nisi qui in ecclesia pretium de impositione manus accipiunt, per quam impositionem

Matth. 10.

*Joann. 2.
Matth. 21.*

Spiritus sanctus cælitus datur? Columba ergo venditur, quia manus impositio, per quam Spiritus accipitur, præbetur. Sed Redemptor noster cathedras vendentium columbas evertit, quia talium negotiatorum sacerdotium destruit. Hinc est, quod sacri canones simoniacam hæresim damnant, & eos sacerdotio privari præcipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quærunt. Cathedra ergo vendentium columbas evertitur, quando hi, qui spiritalem gratiam vendunt, vel ante humanos, vel ante Dei oculos sacerdotio privantur. *Paris. sub Lodov. & Loth. lib. 1. c. 11.*

CAPUT XXXIV.

Nullus episcoporum, vel ministrorum ipsorum deinceps pro distributione sacrorum ordinum, pro dedicatione sanctæ ecclesiæ, seu pro acceptione sacri chrisma, vel pro immutatione titularum aliquid exigere præsumat, & qui fecerit, convictus canonicæ subiaceat disciplinæ. *Aquisgr. II. sub Lud. p. 1. c. 5.*

CAPUT XXXV.

Nemo Episcoporum, vel quilibet minister ecclesiasticus, propter sacrum chrisma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel quælibet munuscula, quæ per ministros Episcoporum inordinabiliter exigantur. *Meld. c. 45.*

CAPUT XXXVI.

In ordinandis plebium rationibus civium instituta ferventur, & pestifera ambitionis vitium radicitus extirpetur, & neque ob quorundam propinquitatem, neque pro alicujus familiaritatis gratia, quod maxime detestandum, propter pecuniarum acceptionem, indignus quilibet ordinetur, &c. *Ticinen. c. 4.*

CAPUT XXXVII.

Episcopi de sacris ordinibus munus non accipiant, nec aliquis loco eorum, neque aliquis de subjectis eorum, sicut pro scribendis nominibus ordinandorum solebant scriptores pretium accipere. *Biruric. c. 2. apud Lemovic. act. 3.*

CAPUT XXXVIII.

Nullus Episcopus pro sacris ordinibus, vel pro ecclesiarum benedictionibus, vel quibuslibet aliis benedictionibus munus accipiat. *Pictavien. cap. 4.*

CAPUT XXXIX.

Sit, & est abdicatus, & ab omni sacerdotali dignitate, & ministerio alienus, & anathemati maledictionis obnoxius, tam qui se sacerdotium pecuniis acquirere posse putat, quam qui se pecuniis id præbere pollicetur, sive sit clericus, sive laicus. *Gennad. Patriarch. CP. in syn. apud Taras. in epist. ad Hadrianum.*

CAPUT XL.

Dicunt quidam, nonnullos vestrum accipere pecunias ab eis, qui ordinantur, id vero pietatis nomine adumbrare, est id deterius. Si quis enim faciat malum boni prætextu, is est duplici pœna dignus, & eo quod id, quod non bonum est, facit, & ad peragendum peccatum, ejus, quod bonum, & honestum est, opera, si dici potest, utitur. Hæc si ita habent, deinceps non fiant, sed corrigantur. Necesse est enim dicere ei, qui pecuniam accipit, id, quod ab Apostolis dictum est

ei,

A8. 8. ei, qui volebat dare, ut Spiritus sancti gratiam emeret: *Argentum tuum sit tibi in perditionem.* Levius enim peccat, qui propter ignorantiam vult emere, quam qui Dei donum vendit. Emptio enim facta est, & quod tu gratis accepisti, si vendideris, tamquam a Satana emptus, dono, & gratia privaberis. In rebus spiritualibus cautionem inducis, & in Ecclesia, in qua corpus, & sanguis Christi nobis est creditus, hæc non oportet fieri. Quod est autem eorum artificium, dicam; existimant enim, se non peccare, quod neque simul accipiant, sed post ordinationem capiant, capere autem est, quando-cumque capere. Vos itaque adhortor, ut hunc redditum, vel potius ad gehennam aditum deponatis, & ne hujusmodi sordibus vestras manus polluentes, vos indignos reddatis, qui sancta mysteria peragatis. Ignoscite mihi primum quidem, ut non credens, deinde, ut persuasus minitor. Si quis post hanc meam epistolam tale quid fecerit, ab altaribus quidem, quæ hic sunt, recedat, quæret autem, ubi Dei donum emens possit vendere. *Basil. ad quosdam Episcopos.*

CAPUT XLI.

Mat. 10. a. Multipliciter, multisque modis evangelice, apostolice, & paterne docemur, ut mores ab avaritia alienos in sacerdotii consecratione habeamus, & neque deauremur, vel deargentemur, vel nobis aliquid vindicemus in cujusquã sacerdotialis viri ordinatione. Qui enim manus imponunt, sunt ministri Spiritus, non Spiritus venditores, & qui Spiritus gratiam gratis accipere, eam quoque gratis dare iis, qui illam participant, iusti sunt, a Domini voce hac libertate accepta. Si quis autem eam auro emisse convictus fuerit, divina ei actione interdictum esse jubent, &c. Mundi fumus a sanguine eorum, qui transgrediuntur canonicas constitutiones, & multo magis eorum, qui pecuniis ordinaverunt, vel ordinati sunt, cum divinus Petrus Apostolus, cujus cathedram sortita est fraterna vestra Sanctitas, ut Simonem Magum eos deposuerit, &c. Macedonii, ut eorum, qui circa illum erant, sancti Spiritus hostium, tolerabilior erat hæresis. Cum illi enim, sanctum Spiritum Dei, & Patris creaturam, & servum nudentur, hi ipsum, ut videntur, servum suum faciunt. Omnis enim dominus id, quod habet, vendit, &c. *Taras. ep. ad Hadr. Pont. max. Ans. lib. 6. c. 79. Deusd. c. 2. Cesar. lib. 4. c. 20. Tarr. lib. 1. c. 61.*

CAPUT XLII.

Scimus, divinos canones, omnes accipientes, aut dantes quippiam in ordinatione sacerdotali, excommunicare, & a sacerdotii sanctitate repellere, &c. *Taras. CP. ep. ad Joann. presbyterum post princ. ante VII. synod. Apost. c. 26. G. 30. L.*

TITULUS LIII.

NE EPISCOPUS IN CONFERENDIS ECCLESII PAROCHIALIBUS, AUT ALIIS BENEFICIIS, ULLAM SIMONIAE SUSPICIONEM DET.

CAPUT I.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas *Tom. V.*

Ne Prælat. vic. sup. c. 2. Greg. IX. & in 1. coll. tit. de Prælat. cap. 2.

vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo pretio constituuntur, &c. id ulterius fieri districtius prohibemus, quod si fecerit, removeatur a clero. Episcopus quoque, qui hoc in sua dicecesi sustinuerit, & ecclesiastica judicia sua patitur dissimulatione perverti, canonica districtione plectatur*. *Alex. III. in conc. Turon. c. 7. post conc. Lat. part. 2. cap. 1.*

* *percellatur.*

CAPUT II.

Cum in Ecclesiæ corpore omnia debeant ex charitate tractari, &c. ne pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedem, vel sacerdotibus instituentis, &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus, &c. Prohibemus insuper, ne novi census ab Episcopis, vel Abbatibus, aliisve Prælatibus imponantur ecclesiis, nec veteres augeantur, nec partem reddituum suis usibus appropriare præsumant, sed libertates, quas sibi majores desiderant conservari, minoribus quoque suis bona voluntate conferent. Si quis autem aliter egerit, irritum, quod fecerit, habeatur. *Alex. III. in concil. Lateran. cap. 7.*

De simon. c. 9. Greg. IX. & c. 8. eod. tit. in 1. coll.

De censib. c. 7. Greg. IX. & in 1. coll.

CAPUT III.

Quoniam quidam in quibusdam partibus sub pretio statuuntur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniæ quantitate Episcopalem jurisdictionem exercent, præsentis decreto statuimus, ut qui de cetero id præsumperit, officio suo privetur, & Episcopus conferendi hoc officium potestatem amittat. *Alexand. III. in concil. Lateran. cap. 15.*

Ne Prælat. vic. sup. c. 1. Greg. IX. & in 1. coll. tit. de Prælat. cap. 1.

CAPUT IV.

Audivimus de quibusdam Episcopis, quod decedentibus ecclesiarum rectoribus, ipsas interdicto subiiciunt, nec patiuntur aliquos in eisdem institui, donec ipsis certa summa pecuniæ persolvatur, &c. exactiones hujusmodi penitus inhibemus &c. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. c. 65.*

De simon. c. 41. Gregor. IX. c. 5. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT V.

Si quis præbendas, Archidiaconatus, Præposituras, vel aliqua officia ecclesiastica vendiderit, vel aliter, quam statuta sanctorum Patrum præcipiunt, ordinaverit, ab officio suspendatur. Dignum est enim, ut sicut gratis Episcopatum accepit, ita membra ejusdem Episcopatus gratis distribuat. *Greg. VII. in syn. Rom. IV. c. 4. Cesar. lib. 14. c. 9. Tarr. lib. 5. c. 48.*

1. q. 3. c. 3.

CAPUT VI.

Nullus Episcopus gravamen, seu servile servitium ex usu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat, vel interdictum sacerdotale officium pretio interveniente restituat; quod si fecerit, officii sui periculum subeat. *Greg. VII. in syn. Rom. anni VI. c. 10. Tarrac. lib. 5. c. 54.*

CAPUT VII.

Episcopus omnia sui Episcopatus membra videlicet Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Decanias, vel aliquas Præposituras Ecclesiæ, si-ve canonicas, gratis, & absque omni venalitate disponat, præbendas etiam, quæ canonicæ dicuntur, sine venalitate distribuat. Quisquis autem ea pretio dederit, quique pretio acceperit, depositio-

V

ni

ni subjaceat. *Urban. II. in synod. apud Melisiam, cap. 1.*

CAPUT VIII.

Quoniam in quibusdam locis Alemaniarum fundatores ecclesiarum, vel heredes ipsorum, potestate, in qua eos Ecclesia hucusque sustinuit, abutuntur, partem decimarum, vel obventionum Ecclesiasticarum, in quibus jus obtinent patronatus, sibi retinentes, ex pacto repræsentantes clericos ad easdem, huic vulnere canceroso, & simoniacæ censuræ ferrum apponimus, decernentes, ut ex quo constiterit, patronum hujusmodi flagitium perpetrasse, anathemate feriatur, & ejus terra supponatur ecclesiastico interdicto, donec ecclesiam liberam cum suo jure dimittat, salvo jure patronatus, quod eis de misericordia reservetur, qui possunt per juris excusari ignorantiam. Qui vero cæca cupiditate ducti, taliter a patronis repræsentationem receperint, officio, beneficioque priventur, nec ad beneficium, vel actus ecclesiasticos admittantur, nisi cum eis per sedem Apostolicam fuerit dispensatum. Episcopi vero, & Archidiaconi, qui talibus simoniacis scienter curam animarum commiserint, ab institutione, & collatione perpetuo sint suspensi. Statuimus etiam, quod nullus clericus ad curam animarum ab Episcopo, vel Archidiacono admittatur, nisi prius juraverit, quod nullam in adeptione beneficii, ad cujus curam præsentatur, commiserit simoniam. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Cardin. c. 9. 10. & 11.*

TITULUS LIV.

NE EPISCOPUS IN ALIENA DIÆCESI
EPISCOPALIA MUNERA
EXEQUATUR.

CAPUT I.

9. 9. 1. c. 8. **E**piscopi ad ecclesias extra diœceses non veniant, neque eas confundant. Sed juxta canones, Alexandriae Episcopus Ægyptum, Orientis Episcopi Orientem tantum gubernent, servatis privilegijs canonum Nicænorum Antiochenæ ecclesiæ. Asiaticæ diœceseos Episcopi Asiaticam, Ponticæ Episcopi Ponticam, Thraciæ Episcopi Thraciam tantum gubernent. Invocari autem non eant extra diœcesim ad ordinandum, aut ad alias administrationes ecclesiasticas, &c. Quæ vero in barbaris nationibus ecclesiæ sunt, juxta Patrum consuetudinem gubernentur. *CP. c. 2. G. 2. 3. 4. L.*

9. 9. 2. Non invitari. c. 9.

CAPUT II.

Episcopus Reginus, & Episcopi provinciæ Cypriorum Zenon, & Evagrius detulerunt ad nos rem, quæ contra consuetudines ecclesiasticas, & canones sanctorum Apostolorum designetur, & omnium libertatem attentet. Quoniam igitur communia vitia majorem, & exquisitiorem curationem requirunt, ut quæ majus adferant incommodum, sicut mos quidem antiquus subsecutus est, ut Episcopus Antiochenus ordinationes in Cypro administraret, &c. obtinebunt illæsum, & inviolatum jus suum, qui in Cypro sanctis ecclesiis præsent, ut secundum canones sanctorum Patrum, ac veterem consuetudinem, ipsi per sese ordinationes religiosissimorum Episcoporum administrant. Idem etiam in aliis quoque diœcesi-

bus, provinciisque omnibus observabitur, ut nemo Episcoporum provinciam occupet alienam, quæ non antiquitas, & jam inde ab initio fuerit sub potestate vel ipsius, vel eorum, qui ante eum præfuerunt. Sed etiam si quis occupasset, ac vi in suam potestatem redegisset, ut is eam pristino suo juri restituat, ne majorum canones violentur, &c. neu libertatem amittamus, &c. Placuit ergo sancto, generalique concilio, ut unicuique provinciæ jura sua, quæ antiquitas, & ab initio ad eam pertineant, integra & inviolata serventur, secundum jam inveteratum, & antiquum morem potestate facta cuique Metropolitano, ut ad suam cautionem actorum excipiat exempla. Si quis autem diversam, contrariamve iis, quæ nunc statuta sunt, formam produxerit, placuit universali, ac generali concilio, hanc esse irritam, & infirmam, eique fidem omnino derogari. *Ephes. decretum, & exemplar suggestionum de Cypri Episcopis.*

CAPUT III.

Placuit magnæ huic, & universali synodo, quod nullus fratrum, & coepiscoporum nostrorum constituat presbyteros, aut quemlibet alium clericum in ecclesiis, quæ sibi subjectæ non sunt præter voluntatem Episcopi, cui illa ecclesia commissa est. Sed neque quisquam presbyterorum vel diaconorum, qui sacris officiis dediti sunt, ultro, ac per se ecclesias ingrediens, sacrum aliquod operetur, &c. Quisquis ergo post hanc definitionem nostram, visus fuerit faciens aliquid horum, quæ nunc interdicta sunt, separetur aliquo indicto tempore. *Synod. VIII. CP. cap. 23. sub Hadrian. II.*

CAPUT IV.

Episcopus extra suos fines non audeat ordinare ad urbes, & vicos alienos. Si vero accusetur id fecisse sine voluntate eorum, qui eas urbes, vel vicos obtinent, deponatur cum his, quos ordinavit. *Ap. 35. G. 36. L.*

CAPUT V.

Nullus Primas, nullus Metropolitanus, nullusque reliquorum Episcoporum alterius adeat civitatem, &c. aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut judicet, &c. quia sicut ordinatio, ita & judicatio, & aliarum rerum dispositio prohibetur. Nam qui ordinare non poterit, qualiter judicabit? *Callist. epist. 2. c. 3. Burch. lib. 1. cap. 66. & lib. 2. cap. 39. Ivo lib. 4. tit. 4. cap. 2. in fine panorm. & part. 5. c. 100. & 101. & part. 6. cap. 140. decr. Anselm. lib. 6. c. 119. Tarrac. lib. 3. cap. 75.*

CAPUT VI.

Ne usurpationi locus alicui sacerdoti in alterius concedatur injuriam, sit concessis sibi contentus unusquisque limitibus. Alter in alterius provincia nihil præsumat. *Calet. epist. 2. c. 4.*

CAPUT VII.

Nullus audeat, juxta sanctorum canonum traditionem, ex alio Episcopatu ibidem translari, aut ordinare Episcopum, post vestram de hoc sæculo evocationem, nisi is, qui Apostolicæ nostræ sedis in illis partibus præsentaverit vicem. Sed nec unus alterius parochias invadere, aut eccle-

9. 9. 2. c. 3.

clesias subtrahere præsumat. Nam si quis fuerit, qui contra hanc nostram præceptionem temerario ausu venire tentaverit, sciat se æterno Dei iudicio anathematis vinculo esse innodatum, &c. *Zach. ep. 1.*

CAPUT VIII.

9. 9. 2. Nul- lum. c. 6. Nemo Episcopus audeat in aliam provinciam ire, & ordinare in ecclesia aliquos ad divina ministeria, neque conjugant sibi alios, nisi vocatus fuerit per litteras Metropolitanæ, & Episcoporum, qui cum eodem sunt, in quorum regionem pervenit. Si nemine vocante venerit ad ordinandum aliquos, & res ecclesiasticas constituendum, quæ ad eum non pertinent, irrita sint omnia, & ipse suæ temeritatis pœnas ferat, depositus a synodo. *Antioch. 13. Marr. Brac. c. 7. Capit. lib. 1. cap. 11. Burch. lib. 1. cap. 108. Ivo part. 5. c. 210. decr. Anselm. lib. 6. c. 197.*

CAPUT IX.

9. 9. 2. Epi- scopum. c. 7. Episcopus non veniat in alienam urbem, quæ ei non subiacet, neque in regionem, quæ ad ordinationem ejus non pertinet, neque ordinet presbyteros, vel diaconos ad loca alteri Episcopo subjecta, sine voluntate Episcopi ejus loci. Si id facere audeat, ordinatio sit irrita, & a synodo punietur. *Antioch. Burch. lib. 1. c. 71. Ivo part. 5. c. 178. decr.*

CAPUT X.

1. Tim. 6. b. Avaritiæ cupiditas radix est omnium malorum. Ne quis alienos fines usurpet, aut transcendat Episcopum collegam suum, aut usurpet alterius plebes sine ejus petitu, inde cetera mala omnia generantur. *Carth. 1. c. 10.*

CAPUT XI.

Exod. 20. c. Deut. 5. 7. 39. 27. Princ. 22. d. Nullus Episcopus alterius plebes, vel diocesim pulset, nam lex sancta prohibet, & ipsa veritas definit, non debere quemquam aliena concupiscere, &c. Nemo Episcopus alienos limites transgrediatur. *Carth. II. c. 11.*

CAPUT XII.

1. 9. 1. c. 27. Placuit, ut a nullo Episcopo usurpentur plebes alienæ, nec aliquis Episcoporum supergrediatur in diocesi suam collegam. *Carth. III. c. 20. Capitul. lib. 6. c. 236. Burch. lib. 1. c. 64. Ivo part. 5. cap. 173. decr.*

CAPUT XIII.

Ne quis ad eam ecclesiam, quæ Episcopum perdidit, nisi vicinæ ecclesiæ Episcopus exequiarum tempore accedat, &c. *Reg. 5.*

CAPUT XIV.

Si quis Episcopus in jus fratris sui suam conatus fuerit inferre potestatem, ut aut dioceses alienas, transgrediendo terminos a Patribus constitutos, pervadat, aut clericos ab aliis ordinatos, vel sanctimonialia promovere præsumat, ab universorum fratrum, & confacerdotum suorum communione se alienum efficiendum non dubitet.

2. Thessal. 3. 4. Quia Apostolo docente: „ Nullam nos cum fratribus inordinate ambulantes, & non secundum traditionem a Patribus constitutam, posse habere participationem “. *Turon. 9.*

CAPUT XV.

7. 9. 1. c. 28. Episcopus in dioceses alienas ad alienos clericos ordinandos, vel consecranda altaria accedere

non debet; quod si fecerit, remotis his, quos ordinaverat, altaris tantum consecratione manente, transgressor canonum anno a missarum celebritate cessabit. *Aurel. III. c. 15.*

CAPUT XVI.

In civitate ubi Pontifex jure humanæ conditionis obierit, nullus Episcopus ante substitutionem deputati per ordinem successoris, aut in civitate, aut per parochias ordinare clericos, aut altaria audeat consecrare, vel quidquam de rebus ecclesiæ præter humanitatem præsumat auferre. Quod si quisquam temerario ausu statuta transcenderit, conventus ab instituto Pontifice, sine dilatione ablata restituat. Si vero sine voluntatis arbitrio, vel quorumcumque precibus actus, quamcumque personam promovere, aut contra interdictum ire præsumserit, anno integro missas facere non præsumat. *Aurel. V. c. 8.*

CAPUT XVII.

Nullus Episcoporum parochiam alterius invadat, sed contentus sit gubernatione creditæ sibi plebis. *Angl. 2.*

CAPUT XVIII.

De Episcopis vagantibus, qui parochias non habent, nec sciunt de ordinatione, qualiter sunt; placuit juxta instituta sanctorum Patrum, ut in alterius parochia ministrare, nec ullam ordinationem facere debeant sine jussione Episcopi, cujus parochia est; & si hoc facere præsumserint, ab officio suspendantur. *Vernen. sub Pipino c. 13. Vorm. c. 62.*

TITULUS LV.

EPISCOPI CONTINEANT SE SUI FINIBUS, ABSTINEANTQUE ALIENIS.

CAPUT I.

VENIT & hoc nunc ad aures nostras, quod quidam Episcoporum a quibusdam rogati, possessiones, quæ ad alias ecclesias pertinent, irrationaliter conferant, & per hoc quantum possunt ad propriam voluntatem aliorum potestatem Episcoporum usurpent. Hoc autem & Propheticam illius manifeste maledictionem acquirit, qui dixit: *Ve qui conjungitis domum ad domum, & agrum ad agrum, ut proximo auferatis aliquid, & criminis eos sacrilegii reos constituit.* Hujus rei gratia placuit magnæ huic, & universali synodo, quod nullus fratrum, & coepiscoporum nostrorum, vel quisquam talem sibi facere nequissimam locationem roget, vel ab alio aliquo ipse rogatus quamlibet alienarum, & extranearum conferat ecclesiarum possessionem, &c. Quisquis ergo post hanc definitionem nostram visus fuerit faciens aliquid horum, quæ nunc interdicta sunt, separetur aliquo indicto tempore, discisso videlicet, & dirupto modis omnibus locatario pacto, quod si ve scripto, si ve sine scripto præter canonem factum est, &c. *cap. 23. synod. VIII. sub Hadrian. II.*

CAPUT II.

Nemo alterius terminos usurpet, nec alterius parochianum judicare, aut excommunicare præsumat, &c. unde & Dominus loquitur: *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt pa-*

9. 9. 2. c. 2.

Prov. 19. d. 22. d.

156 Juris Pontificii Veteris Epitome

eres tui, &c. Callist. ep. 2. post princ. Ivo part. 5. c. 236. & part. 14. c. 72. decret. Anselm. lib. 6. cap. 120. Cæsar. lib. 5. cap. 18. Tarrac. lib. 3. c. 74.

CAPUT III.

9. 9. 2. c. 3. Nullus Primas, Metropolitanus, vel Episcopus alterius adeat civitatem, aut ad possessionem accedat, quæ ad eum non pertinet, & alterius Episcopi est parochiæ, super cujusquam dispositione nisi vocatus ab eo, cujus juris esse dignoscitur, &c. *Callistus ep. c. 2. ante med. Burch. lib. 1. cap. 66. Ivo lib. 4. tit. 4. c. 2. panorm. & part. 5. cap. 101. decret. Anselm. lib. 6. cap. 119. Tarrac. lib. 3. c. 75.*

CAPUT IV.

13. 9. 1. c. 1. De ecclesiis parochianis, unde Apostolicam sedem consulere voluisti, qualiter sint custodiendæ per Cordubensem provinciam, ac dividendæ sacerdotibus, nihil tuæ charitati melius nobis videtur intimare, quam ut sequaris, quod nos in Romana ecclesia nuper egimus. [Ecclesias singulas singulis presbyteris dedimus, parochias, & cœmeteria eis divisimus, & unicuique jus proprium habere statuimus, ita videlicet, ut nullus alterius parochiæ terminos, aut jus invadat, sed unusquisque suis terminis sit contentus, & taliter ecclesiam, & plebem sibi commissam custodiat, ut ante tribunal æterni judicis ex omnibus sibi commissis rationem reddat, & non judicium, sed gloriam pro suis actibus accipiat. Hanc quoque normam carissime te, & omnes Episcopos sequi convenit, & quod tibi scribitur, omnibus quibuscumque potueris, notum facias, ut non specialis, sed generalis fiat ista præceptio. *Dionys. epist. 2. post princ. Burch. lib. 3. cap. 43. Ivo lib. 2. tit. 4. c. 15. panorm. & part. 3. cap. 47. decret. Anselm. lib. 7. cap. 112.*

CAPUT V.

Deus. 19. d. & 27. cap. Pro. 22. c. Non semel, sed aliquoties clamat Scriptura divina, „transferri non oportere terminos a patribus institutos, quia nefas est, si quod alter semper possiderit, alter invadat“, &c. Felicentem parochiam ad suam diœcesim a majoribus pertinentem invasisse te, atque illic divina celebrasse mysteria, eodem nesciente, Ursus Episcopus conquestus est, &c. nostris litteris admonitum te convenit abstinere, &c. *Innoc. epist. 8. ad Florentium Episcopum.*

CAPUT VI.

Patroclus in locum decedentis Episcopi, nescio quem, in alia provincia, prætermissis Metropolitanis, contra Patrum regulas ordinavit, &c. Nemo (Patrum terminos audax temerator excedat, nec aliquis in illorum contumeliam partibus suis, quæ sibi ab his non videntur concessa, defendat. Cesset hujusmodi pressa nostra auctoritate præsumptio eorum, qui ultra licitum suæ limitem dignitatis extendunt. *Bonif. epist. 3. in fine.*

CAPUT VII.

Nolumus, ecclesiarum privilegia, quæ semper sunt servanda, confundi, nec in alterius provincia sacerdotis alterum jus habere permittimus, quia per hoc non minus in sanctarum tradi-

tionum delinquitur sanctiones, quam in injuriam ipsius Domini profilitur, &c. *Hilar. epist. 2. in med. ad Leontium, & alios.*

CAPUT VIII.

Ne unus (Episcopus) alterius parochias invadere, aut ecclesias subtrahere præsumat. *Zachar. epist. 1. in med.*

c. 1. de pass. Greg. IX. & in 1. coll.

CAPUT IX.

Pax servetur, pacta custodiantur inter Episcopos super divisione Carth. 1. cap. 12.

16. 9. 6. c. 2. Placuit.

CAPUT X.

Quicumque Episcopi plebes, quas credunt ad se pertinere, non ita repetant, ut aliis Episcopis judicantibus consentiant, sed invadant ab aliis possessas, invitis vel volentibus populis, suæ rei damnum patiantur. Qui hoc fecerit, si inter Episcopos non convenit, sed inter se contendunt, ille inde discedat, de quo constat prætermisissis ecclesiasticis iudicibus prædonem fuisse. Neque sibi blandiatur, si Primatis litteras, ut possideat, habeat. Sed sive habeat, sive non habeat, conveniat possidentem, & ab eo litteras accipiat, ut ostendat illum possidere pacifice ecclesiam ad se pertinentem. Si vero ille quæstionem moveat, inter Episcopos iudices finiatur, vel inter eos, quos Primas ei dederit, vel inter vicinos ex consensu electos. *Carth. 121. G. Mil. 21. L. Afr. 87. L. Burch. lib. 1. cap. 70. Ivo part. 5. cap. 177. decret. Cæsar. lib. 4. cap. 126.*

CAPUT XI.

Ne parochiam cujuslibet Episcopi alterius civitatis Episcopus canonum temeratori invadat, & vesanæ cupiditatis facibus inflammatus, suis quoquo modo non contentus rapiat aliena. *Arver. 9.*

TITULUS LVI.

EPISCOPUS NIHIL FACIAT SINE CONSENSU ARCHIEPISCOPI, PRÆTER EA, QUÆ PERTINENT AD SUAM DIÆCESIM: ET OBTEMPERET ILLI.

CAPUT I.

Comprovinciales Episcopi sine Metropolitanis nil consilio, nisi quantum ad proprias pertinet parochias, agant, juxta sanctorum constituta Patrum. *Nicæn. 61. apud Jul. epist. 2. cap. 23. in fin. Callist. epist. 2. cap. 3.*

CAPUT II.

Episcopi suum Primatem, & caput noscant, nihilque eminens sine ejus voluntate faciant, præterquam quæ ad parochias, & vicus suos pertinent. Is quoque sine eis nihil rerum gerat. *Ap. 34. G. 35. L.*

CAPUT III.

Archiepiscopus nihil de Episcoporum causis, aut de aliis communibus, juxta statuta Apostolorum, absque cunctorum illorum agat consilio, nec illi, nisi quantum ad proprias parochias pertinet, sine suo, quoniam tali gaudet concordia Altissimus, & gloriatur in membris suis. *Anicet. epist. 1. ante med.*

9. 9. 5. c. 5.

CAPUT IV.

Cum Christianitas apud Bulgaros fuerit dilatata, & Episcopi per singulas ecclesias ordinati, tunc eligendus est inter eos unus, qui si non Patriarcha, certe Archiepiscopus appellandus sit, ad quem

quem omnes concurrant, & cujus consilium in causis majoribus præstolentur. Id ipsum etiam Apostolicis regulis præcipientibus, ac dicentibus, Episcopos gentium singularum scire convenit, quis inter eos primus habeatur, quem velut caput existiment, & nihil amplius præter ejus conscientiam gerat, &c. *Nicolaus ad consulta Bulgarorum cap. 72. Vide Apost. 34. G. 35. L.*

CAPUT V.

Episcopi suum Metropolitanum in provincia agnoscat, nihilque agant sine eo, ut constitutum est, præter ea, quæ ad suas dioceses, & vicus pertinent, in quibus omnia agere possunt, ut ordinare presbyteros, & diaconos. Ipse quoque sine eis nihil excedat. *Antioch. 9. Vide Mart. Brac. cap. 4. Capit. lib. 1. c. 8. Anselm. lib. 5. c. 73. in addit.*

CAPUT VI.

Si vocatus a Metropolitanis Episcopus fanus non venerit, absque excommunicatione dimitendus non erit. *Emerit. cap. 6.*

CAPUT VII.

Accidit multoties, ut causa salutis alicujus, vel collationis necessariæ, evocati a Principe, vel Metropolitanis confirmati Sacerdotes venire differant &c. Si quis Episcoporum a Principe, vel Metropolitanis suo admonitus, designato sibi dierum rationabili ad veniendum spatio, sive pro festiuitatibus summis, Pascha scilicet, & Pentecoste, & nativitate Domini celebrandis, sive pro causarum negotiis seu pro Pontificibus consecrandis, vel pro quibuslibet ordinationibus Principis, excepta inevitabili necessitate infirmitatis, quæ testibus possit comprobari idoneis, ad constitutum diem venire distulerit, contemptorum se noverit excommunicatione multari. *Tolet. XIII. cap. 8.*

CAPUT VIII.

Si quisquam Episcopus imminente nimia necessitate, inconsulto Primæ provincie, aut certe majori urgente necessitate, non adhibitis testibus vicinis Episcopis *res Ecclesie distrahere* tentaverit, ita canonico judicio percellitur, scilicet ut amisso honore, reus Deo, & concilio teneatur. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothario, lib. 1. cap. 17.*

TITULUS LVII.

DE VIGILANTIA EPISCOPI IN PASCENDO GREGE.

CAPUT I.

Episcopi in baptismalibus plebibus, ut certe propriis, diligenter curam habere debent, & cum in eis presbyteros necessitas occurrerit ordinandi, ut reverentius observentur, convenit enim ibidem habitantium sibi adhibere consensum. *Synod. Rom. sub Eugen. II. & Leone IV. cap. 8.*

CAPUT II.

Hortamur, ut secundum debitam sollicitudinem commissæ sibi a Deo ecclesie curam unusquisque vestrum agere studeat, & gregem Christi sanguine redemptum, bonis exemplis, & salubribus documentis instruat, habens semper præ oculis illum tremendum judicem, qui suam sacratissimum sanguinem pro omnibus fudit, ut cum an-

te ipsius tribunal steteritis, unicuique vestrum dicat: *Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Ravennat. sub Joann. IX. in fin.*

CAPUT III.

Scitote cuncti, quod supra omnes vos laboret Episcopus, quia unusquisque vestrum suum proprium fert laborem, ille vero, & suum, & singulorum, propter quod, o [Clemens, loquitur Petrus Apostolus tamquam qui omnibus præesse te noveris, singulos prout potueris, juva, & singulos releva, qui & singulorum onus, & sollicitudinem portas. Unde & ego nunc hanc tibi injungens dispensationem, scio, quia accipio gratiam magis, quam præsto. *Clem. epist. 1. ante med.*

CAPUT IV.

Oportet omnes doctores, qui ad salutem animarum instituti sunt, & ad lucrandas animas Episcopi sunt consecrati, pro cunctis sollicitudinem gerere, & errantes ad viam veritatis, & ad portum salutis reducere. *Clem. epist. 4. in princ.*

CAPUT V.

Scitote cuncti, quod supra omnes vos laboret Episcopus, quia unusquisque vestrum suum proprium fert laborem, ille vero & suum, & singulorum, & ideo, sicut ille pro vobis omnibus, ita & vos omnes summo opere laborate pro eo debetis, in tantum ut, si etiam necesse fuerit, animas vestras pro eo ponatis, sicut & ipse animam suam pro vobis, si necesse fuerit, ponere debet, dicente Salvatore: *Bonus pastor*, &c. Vos vero obedite eis, & vigilate pro eis, quia ipsi pro vobis vigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes. *Evarist. epist. 2. post princ.*

CAPUT VI.

Objurgando, hortando, suadendo, blandiendo, consolando, prodesse quibus possumus, festinemus. Lingua nostra bonis fomentum sit, pravis aculeus, timidos retundat, iratos mitiget, pigros exacuatur, desides hortando succendat, refugientibus suadeat, asperis blandiatur, desperatos consoletur, ut quia doctores dicimur, viam salutis gradientibus ostendamus. Simus in custodia vigilantes, aditum contra hostis insidias solliciti muniamus. Et si quando perditam ovem de commissis gregibus error abduxerit, toto illam aditum ad caulas dominicas revocare contendamus, ut de pastoris nomine, quod habemus, non supplicium, sed præmium consequamur. *Dionys. epist. 2. ad Severum Episc. in fine.*

CAPUT VII.

Impatienter audivimus, tantum divinarum rerum subisse despectum, ut femina sacris altaribus ministrare ferantur, & cuncta, quæ non nisi virorum famularum deputata sunt, sexum, cui non competit, exhibere, viso quod omnium delictorum, quæ sigillatim perstrinximus, noxa omnis, & crimen eos respicit sacerdotes, qui vel ista committunt, vel committentes minime publicando, pravis excessibus se favere significant: si tamen sacerdotum jam sint vocabulo nuncupandi, qui delegatum sibi religionis officium sic pro-

9. 9. 3. Per singulas. 1. & 2.

8. 9. 1. c. 13.

Joann. 10. 6.

profternere moliantur, ut in perversa quæque profanaque declives, sine ullo respectu regulæ Christianæ, præcipitia funesta sectentur. Cumque scriptum sit: *Minima qui spernit, paulatim decidit*; quid est de talibus existimandum, qui immensis, ac multiplicibus pravitatum molibus occupati, ingentem ruinam multimodis impulsionibus ediderunt, quod non solum ipsos videatur obruere, sed & ecclesiis universis mortiferam, si non sanentur, inferre perniciem? Nec ambigant, qui hæc ausi sunt exercere, sed etiam qui hæc cognita siluerunt, sub honoris proprii se jacere dispendio, si non quanta possint celeritate festinent, ut lethalia vulnera competenti medicina curentur. Quo enim more teneant jura Pontificum, qui Pontificalibus excubiis eatenus injuncta dissimulant, ut contraria domui Dei, cui præsident, potius operentur. *Gelas. epist. 1. cap. 28. Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 45.*

CAPUT VIII.

1. Pet. 5. d. Petri epistola ait: „ Seniores obsecro confessor, pascite, qui in vobis est, gregem Dei, providentes non coacte, sed spontaneæ, secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie, neque ut dominantes in clero, sed forma facti gregis, & ex animo, ut cum appa- ruerit Princeps pastorum, percipiatis immarcescibilem gloriæ coronam “, &c. *Brac. II. in prolog.*

CAPUT IX.

Episcopi in protegendis populis, ac defendendis, impositam a Deo sibi curam non ambigant. *Tol. IV. c. 31. Colon. sub Carolo III. c. 3.*

CAPUT X.

Hæc sancta synodus fieri elegit, ut annuis vicibus unusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros, & diaconos suæ diocesis ad locum, ubi Episcopus elegerit, congregare præcipiat, &c. cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse præmoneat: quosque etiam parsimoniam, & sobrietati, atque veridicæ castimoniam honestorum virorum testimonio fama commendat. Sollicitum etiam pro hac re unumquemque nostrum esse convenit, ut curiosa indagine perquiramus, si presbyteris, & diaconibus, & clericis pudica sit vita, &c. *Oscen. synod.*

CAPUT XI.

Sancta instituit synodus, ut constitutio, quæ dudum in concilio Oscensi constituta quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret. &c. *Egaren. synod.*

CAPUT XII.

Decrevimus, ut secundum canones unusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat, adjuvante Graphione, qui defensor ecclesiæ est, ut populus Dei paginias non faciat. *Franc. syn. Capitul. lib. 5. c. 2.*

CAPUT XIII.

1. Cor. 7. d. Providendum est necesse unicuique Episcopo, qualiter Canonici vivere debeant, nec non, & monachi, ut secundum ordinem canonicum, vel regularem vivere studeant, ut ait Apostolus: *Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.* *Arch. sub Car. c. 6. Mag. sub Rab. c. 13.*

CAPUT XIV.

Qui pastorum nomina audire volunt, & pastorum officium implere nolunt, quid ad eos per Prophetam dicatur, recensemus, &c. „ Væ pastoribus * Israel, qui pascunt se solos: numquid non oves pascunt pastores? &c. Qui sunt qui se ipsos pascunt? de quibus Apostolus dicit: *Omnes enim, quæ sua sunt, quærunt, non quæ Jesu Christi,* &c. Quod Christiani sumus, propter nos est, quod præpositi sumus propter vos est, &c. Cum ergo præpositi ad hoc sint, ut his, qui subjecti sunt, consulant, nec in eo quod præsumunt, omnino utilitatem suam attendant, sed eorum, quibus ministrant: quisquis ita præpositus est, ut in eo, quod præpositus est, gaudeat, & honorem suum quærat, & commoda sua sola respiciat, se pascit, non oves, &c. Ecce lac consumitis, & lanis vos tegitis, & quod crassum est, interficitis, & oves meas non pascitis. Quod infirmum est, non confortastis, & quod ægrotat, non corroborastis, & quod contribulatum est, non colligastis, & quod errabat, non revocastis, & quod periit, non requisistis, & quod forte fuit, confregistis, & dispersæ sunt oves meæ, eo quod non sit pastor, &c. Cum lac sumerent, & lanis se tegerent, oves negligebant, sua ergo tantum quærebant, non quæ Jesu Christi, &c. Qui præbet lac, potum præbet, qui præbet lanam, honorem præbet. Ista sunt duo, quæ a populis quærunt, qui semetipsos pascunt, non oves, commodum supplendæ necessitatis, & favorem honoris, & laudis quærunt, &c. Videte cujusmodi indumentum acceperat a bona Dei plebe idem Paulus, cum diceret: *Sicut Angelum Dei excepistis me,* testimonium enim vobis perhibeo, quia si fieri posset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi, &c. Ecce & accepit de lacte ovium, sicut paulo ante commemoravimus, & indutus est lanis ovium, sed tamen oves non neglexit, non enim sua quærebat, sed quæ Jesu Christi, &c. Sed mali illi pastores non parcunt talibus. Parum est, quod illas languentes, & infirmas, & errantes, & perditas non curant, etiam istas fortes, & pingues necant, quantum in ipsis est: & si illæ vivunt, de misericordia Dei vivunt, tamen quantum ad pastores malos attinet, occidunt. Quomodo inquit, occidunt? male vivendo, malum exemplum præbendo. An frustra dictum est servo Dei eminenti in membris summi pastoris: *Circa omnes te ipsum bonorum operum præbe exemplum, & forma esto fidelibus?* &c. *Et dispersæ sunt oves meæ, eo quod non sit pastor, & factæ sunt in comesturam omnibus bestiis agri,* &c. Propterea pastores audite sermonem Domini: *Vivo ego, dicit Dominus Deus. Ecce ego ipse requiram oves meas, & visitabo eas, sicut visitat pastor gregem suum* &c. Audite vocem pastores, colligite vos ad montem Scripturæ sanctæ, ubi sunt delicia cordis vestri, ubi nihil venenosum, nihil alienum &c. Quod periit, inquirem, & quod erravit, revocabo, & quod imminutum est, colligabo,

Ezec. 34. a.
* O pastores.

Philip. 2. c.

Gal. 4. b.

Tit. 2. b.

Ezec. 34. a. b.

&

„ & quod exanime est, confortabo, & quod pingue est, & forte, custodiam “, &c. *Augustinus in libro ad pastores (tom. 10.) apud Aquisgran. cap. 12.*

CAPUT XV.

Pastores dici volumus, nec tamen esse contendimus. Officii nostri vitam laborem, appetimus dignitatem. Immundorum spirituum feras a grege dilacerando non pellimus, & quod eis remanserit, ipsi consumimus, quando peccantes divites, vel potentes non solum non arguimus, sed etiam veneramur, ne nobis aut munera solita offensi non dirigant, aut obsequia desiderata subducant. Ac si muneribus eorum, & obsequiis capti, immo per hæc illis addicti, loqui eis de peccato suo, aut de futuro iudicio formidamus. Et ideo minaciter superbiam nostram divinus sermo contundit, sed noster auditus nihil, unde proficiamus, admittit, quia præsentis vitæ capti dulcedine, quæ poena negligentiam nostram maneat in æternum, nolumus cogitare. In pastores ergo ista dicuntur, de quorum nobis inani appellacione blandimur: *Hæc dicit Dominus Deus: Væ pastoribus Israël, qui pascebant semetipsos. Nonne greges pascuntur a pastoribus? &c. Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, ut ultra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos. Quis ad hæc non contremiscat? Quis ista sine intolerabili metu futuræ examinationis accipiat, nisi qui aut non intelligit, aut futura non credit? sed quia omnia, quæ Deus observari voluit tam aperte posuit, & ita sui nominis auctoritate firmavit, ut ea facilius, quod dictu quoque nefas est, contemnamus, quam nos non intelligere vel non credere tam aperta, & divina fingamus, quando audimus: *Hæc dicit Dominus: quis non futurum esse credat, quod dicit Dominus, nisi qui Deo non credit? Quod autem dicit: Væ pastoribus, istud væ, pro maledicto poni, & pastorum nomina nos significari, quis non intelligat, nisi qui futurum non cogitat? Greges Domini pascentes, pastores facti, suscipimus, & nos ipsos pascimus, quando non gregum utilitati prospicimus, sed quid foveat, & augeat nostras voluptates, attendimus. Lac, & lanas ovium Christi oblationibus quotidianis, ac decimis fidelium gaudentes, accipimus, & curam pascentium gregum, ac reficiendorum, a quibus perverso ordine volumus pasci, deponimus. Non sanamus spirituali consilio peccatis infirmum, non sacerdotali ope consolidamus, ac reficimus diversis tribulationibus fractum, non ad viam salutis revocamus errantem, non requirimus sollicitudine pastoralis veniæ desperatione jam perditum, ad hoc potentes tantum effecti, ut nobis in subiectos damnationem tyrannicam vindicemus, non ut afflictos, contra violentiam potentum, qui in eos ferarum more sæviunt, defendamus. Inde est, quod tam a potentibus hujus mundi, quam a nobis, quod pejus nonnulli graviter fatigati depereunt, quos se de manu nostra Dominus requisiturum terribiliter comminatur, dicens: *Requiram oves meas de manu pastorum, & cessare eos faciam, ut ultra***

jam non pascant greges meos. Quod quid est aliud, quam pastores, qui semetipsos, non greges meos pascunt, sublimitate suæ dignitatis expoliabo, & inter reprobos, quia honorem suum noluerunt custodire, proiciam? Prosper de vita act. & contemplat. lib. I. cap. 21. apud Aquisgran. lib. I. cap. 32.

CAPUT XVI.

Omnis spiritualis zelus doctoris animum frangit, quia valde cruciatur, dum infirmos quosque æterna deserere, & rebus corporalibus delectari conspiciat. Nullum quippe omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est zelus animarum, sicut Psalmista ait: *Zelus domus tuæ comedit me.* *Pf. 68. b.* Paulus Apostolus zelo animarum cruciatus, dicebat: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* *2. Cor. II. g.* Ipsum suum cor, quod animarum zelo succenderat, quid aliud, quam quasi sartagine fecerat, in quo amore virtutum contra vitia ardebat? Quod enim urebatur, sartago erat. Inardescere enim, & coquebat, quia incendebatur amaritudine, sed virtutum alimenta præparabat ex sua afflictione cogitatione. Quid est, quod Ezechiel Propheta sartagine inter se, & civitatem murum ferream ponit, nisi quod idem fortis zelus, qui nunc in mente doctoris agitur, in die extremi iudicii inter eum, & animam, quam a vitiis zelatur, testis est, etsi audire is, qui docetur, noluerit, doctor tamen pro zelo, quem exhibet, de auctoris negligentia reus non sit? Murum ergo ferream Propheta inter se, & civitatem ponit, quia in ultionis tempore inde doctor a damnationis periculo munitur, unde nunc per zelum custodiæ cordis frixuram patitur. Quantum vero frixura cordis, quæ spiritali zelo agitur, omnipotenti Deo placeat, aperte ostenditur, cum offerri per legem similia in sacrificium jubetur. Scriptum quippe est: *In sartagine oleo conspersa friget, offertque eam calidam in odorem suavissimum Domino sacerdos, qui patri jure successerit, & tota cremabitur in altari, &c.* *Lev. 6. e.* Circundat doctor auditoris animam, cum in omne, quod in hac vita agitur, tentationum laqueos apponi posse denuntiat, ut dum ubique sit mens pavida, ubique circumspecta, quanto timidior, tanto vigilantior vivat. Ipse namque zelus rectitudinis, dum inquietudine mentem agitat, ejus mox acie obscurat, ut altiora in commotione non videat, quæ bene prius tranquilla cernebat, &c. Sed cum per zelum animus movetur, curandum summopere est, ne hæc eadem, quæ instrumento virtutis assumitur, menti ira dominetur, &c. Unde necesse est, ut hoc ante omnia, qui zelo rectitudinis movetur, attendat, ne ira extra mentis dominium transeat, sed in ultione peccati tempus, modumque considerans, surgentem animi perturbationem, subtilius retrahendo restringat, animositatem reprimat, & motus fervidos sub æquitate disponat, ut eo fiat justior ultor alienus, quo prius extitit victor suus, quatenus sic culpas delinquentium corrigat, ut ante ipse, qui corrigit, per patientiam crescat, ut fervorem suum transcendendo dijudicet, ne intemperanter excitatus, ipso

Ezec. 34. a.

Ez. 4. d.

Lev. 6. e.

iplo zelo rectitudinis, longe a rectitudine aberret. *Greg. l. 1. super Ezech. homil. 12. & in moral. lib. 5. c. 33. apud Aquisgr. c. 34.*

CAPUT XVII.

Didicimus, socios ordinis nostri in gubernandis congregationibus sibi subiectis, canonicis videlicet monachis, & sanctimonialibus hætenus valde negligentes extitisse, & ob id multos in sui derretationem, & contemptum provocasse, ita ut nonnulli alii Prælati in eorum parochiis constituti, eorum prava exempla secuti, suas similiter congregationes neglexerint. Quos & fraterno, & synodali conventu admonendos esse, necessario duximus, ut ab hac negligentia deinceps cohibeant, & ceteris se imitabiles præbeant. *Parisien. sub Ludovico, & Lothario lib. 1. cap. 21. & Aquisgr. II. sub Ludovico part. 1. c. 11.*

CAPUT XVIII.

Non erunt Prælati excusabiles, & immunes a periculis apud Dominum, cui pro sibi commissis rationes sunt reddituri, si eis carnalia solummodo & non spiritalia fideliter ministraverint, cum de manu eorum sanguinem eorum, si perierint, sit exacturus, testante Ezechiele Propheta, & expositione beati Augustini super eodem Propheta plurimum huic rei adstipulante: „ Grandis porro miseria, cæcæque cupiditas, dum hujuscemodi Prælati in locis sibi subiectis, cupiditatem suam potius explere, quam animarum suarum periculum contendunt vitare“. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 24.*

CAPUT XIX.

Episcopi presbyteros sibi commissos, & doctrina, & castitate, & sobrietate, atque hospitalitate secundum eorum ministerium ornari compellant. *Meld. c. 28.*

CAPUT XX.

Episcopi se ipsos, atque ministros suos, & maxime ecclesiasticos, cunctosque Christianos in sua parochia, perpendentes ex hoc statuta Nicæni concilii, & ceterorum conciliorum, ab usuris sine excusatione compescant, & quos compescere aliter non potuerint, canonicam in eos sententiam proferant. *Meld. c. 55.*

CAPUT XXI.

Unusquisque nostrum in clero, & populo, & sacerdotibus, ac monasteriis sibi commissis, sollicita, & paterna pietate provideat, ne propter aliquas oppressiones, pestiferis conjurationibus, & querimoniis, ac detractionibus adversus eosdem pastores suos interserviant. *Valent. sub Loth. cap. 14.*

CAPUT XXII.

Sacerdotes vice Mosis iram Domini super populum sævientem precibus suis debent mitigare. *Meten. c. 3.*

CAPUT XXIII.

Hæc de præcipuis in eadem sacra synodo fuere statuta. Ceterum specialia de quibusque parochiis, prout visum fuerit, secundum ecclesiasticam auctoritatem definita, & Episcopis in propriis parochiis sunt ad exequendum commissa. *Tullen. c. 13.*

CAPUT XXIV.

Nobis, qui gregis Dei curam accepimus pasto-

ralem, summo opere curandum, & prohibendum est, ne nostra desidia agente, diebus (festis) ullus placitum habere, & populum nobis commissum a servitio Dei nostri audeat impedire. *Tribur. cap. 35.*

CAPUT XXV.

Prælati singuli eleemosynarios honestos habeant, & ut ipsi Prælati sint juxta Apostolum, hospitales, & ut horis competentibus ad pauperes audiendos, & justitiam exhibendam in publico præsentiam suam exhibere procurent, & in personis propriis confessionibus audiendis interdum intersint, & pœnitentiis injungendis: ipsi etiam per confessores discretos civitates proprias obeant, & in ecclesiis suis cathedralibus residere procurent, ut aliquibus majoribus festis, & saltem in aliqua parte pro se, prout animæ suæ saluti magis viderint expedire. *Conc. Oxon. cap. 8.*

TITULUS LVIII.

EPISCOPI ADHIBEANT DILIGENTIAM IN OPPUGNANDIS HÆRETICIS.

CAPUT I.

Quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus per se, aut per Archidiaconum suum, vel idoneas personas honestas, bis, aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeat, & ibi tres, vel plures boni testimonii viros, vel etiam, si expedire videbitur, totam viciniam jurare compellat, quod si quis ibidem hæreticos sciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, seu a communi conversatione fidelium, vita, & moribus dissidentes, eos Episcopo studeat indicare. Ipse autem Episcopus ad præsentiam suam convocet accusatos, qui nisi se ab objecto reatu purgaverint, vel si post purgationem exhibitam in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonicè puniantur, &c. Volumus igitur, & mandamus, & in virtute obedientiæ districte præcipimus, ut ad hæc efficaciter exequenda Episcopi per dioceses suas diligenter invigilent, si canonicam effugere voluerint ultionem, &c. *Innoc. III. in concil. gen. Later. c. 3.*

De hæres. s. Excomunicamus. 13. §. Adiicimus. Greg. IX. c. 2. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT II.

In partibus Tolosæ damnanda hæresis dudum emerlit, &c. Contra eam Episcopos, & omnes Domini sacerdotes in illis partibus invigilare præcipimus, & sub interminatione * anathematis prohibere, ne ubi cogniti fuerint illius hæresis fæstatores, receptaculum quisquam eis in terra sua præbere, aut præsidium impertiri præsumat, &c. *Alex. III. in Conc. Turon. c. 4.*

De hæres. c. 10. in 1. coll.

** interdictio- ne.*

CAPUT III.

Fratres, hortor dilectionem vestram, obtestor, & moneo, ut qua debetis, & potestis sollicitudine, vigiletis ad investigandos hæreticos, & inimicos sanctæ Dei Ecclesiæ, & a sanis mentibus *, ne pestis hæc latius divulgetur, severitate, qua potestis, pro viribus extirpetis. *Luc. ep. sing. 3. in fin. Felix ep. 3. in fin. Marc. ep. un. in fin. ad Athan. & alios Episcopos Ægypt.*

** membris. Marcus.*

CAPUT IV.

Tuam moneo dilectionem, ut cunctos, quos errare cognoveris, ad catholicam fidem, & ad uni-

unitatem recte credentium convertere studeas, &c. Si autem te non audierint, & errantes permanserint, nobis eos manifestare, quam citius poteris, non tardes, ut Apostolica auctoritate, aut cito ad ecclesiam convertantur, aut ab ecclesia separentur. *Xyst. II. ep. 1. in med. ad Graurum Episcop.*

CAPUT V.

Filii nostri Prosper, & Hilarius, tantum nescio quibus presbyteris illic licere, qui dissensionem ecclesiarum studeant, sunt apud nos prosequuti, ut indisciplinatas quaestiones vocantes in medium pertinaciter eos discant praedicare adversantia veritati. Sed vestrae dilectioni iustius imputamus, quando illi supra vos habent copiam disputandi, &c. Quid illic spei est, ubi magistris tacentibus, hi loquuntur, qui eorum discipuli non fuerunt? Timeo, ne connivere sit, hoc tacere. Timeo, ne magis ipsi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus causis non caret suspitione taciturnitas, quia occurreret veritas, si falsitas displiceret. Merito namque causa nos respicit, si silentio faveamus errori. Ergo corripiantur huiusmodi. Non sit his liberum, habere pro voluntate sermonem, &c. Repetentes sapius admonemus, ut vitentur huiusmodi, qui laborant per terras aliud, quam illic noster iussit agricola, seminare. *Caelest. ep. 1. ad Episc. Galliae c. 1.*

CAPUT VI.

Hanc ad dilectionem vestrae epistolam misimus per acolythum nostrum, ut effecta certior sanctitas vestra, sollicitius agere dignetur, & cautius: necubi Manichaeae perversitatis homines plebes vestras facultatem laedendi, & huius sacrilegii possint invenire doctores. Aliter enim nobis commissos regere non possumus, nisi eos, qui sunt perditores, & perditum, zelo fidei dominicae persequamur, & a sanis mentibus, ne pestis haec latius divulgetur, severitate, qua possumus, abscindamus. Unde hortor dilectionem vestram, obtestor, & moneo, ut qua debetis, & potestis sollicitudine vigiletis ad investigandum eos, necubi occultandi se reperiant facultatem. *Leo ep. 2. ad Episc. Italiae.*

CAPUT VII.

24. 7. 3. c. 34. Illud plurimum mihi displicere significo, quod inter dilectionis tuae clericos quidam esse dicuntur, qui adversariorum conniveant pravitate, & vasa irae vasis misericordiae misceantur. Quibus investigandis, & severitate congrua coercendis, debet diligentia tua vigilantiter insistere, ita ut his, quibus prodesse non potuerit correctio, non parcat abscissio. Oportet enim hos Evangelici meminisse mandati, quod ab ipsa veritate praecipitur: „ ut si nos oculus, aut pes, aut dextera scandalizaverit, manus a compage corporis auferatur, quia melius sit, his in ecclesiis carere membris, quam cum ipsis in aeterna ire supplicia. Nam superfluo extra Ecclesiam positus resistimus, si ab his, qui intus sunt, in eis, quos decipiunt, vulneramur. Abicienda prorsus pestifera haec a sacerdotali vigore patientia est, quae sibimet, peccatis aliorum parcendo, non parcat. *1. Reg. c. 2.* Sicut Heli quondam sacerdos filiorum suorum

Tom. V.

delicta tolerando, cum ipsis divinae iustitiae sententiam meruit experiri? quia seigni indulgentia dissimulavit plectere peccatores. *Leo ep. 74. vel 76. ad Anatolum Episcopum CP. ante fin. Ivo part. 6. c. 339. decr.*

CAPUT VIII.

Ut Imperialis est potestatis tumultus publicos ac seditiones sacrilegas severius coercere, ita auctoritatis est sacerdotalis monachis praedicandi aliquam contra fidem licentiam non praebere, & omni virtute resistere, ne ea, quae ad sacerdotes pertinent, sibi audeant vindicare. *Leo ep. 80. ad Jul. Episc. Caen. in med.*

CAPUT IX.

Hostis humani generis ad impugnandam sinceritatem fidei fraudulentam haereticorum fallaciam subinduxit, contra quos viri ecclesiarum pastores viriliter insurgentes, eorum prava dogmata cum ipsorum auctoribus condemnaverunt. *Innoc. II. in ep. ad Sampsonem Arch. Rem. & alios post princ.*

CAPUT X.

Si in matrice, vel in sede Episcopali negligens fuerit contra haereticos, admonatur a vicinis Episcopis. Si ab eo die intra sex menses non in provincia sua convertat ad unionem Ecclesiae catholicae alios, non ei communicetur, donec id faciat. Si executor ad ea loca non venerit, Episcopo non adscribatur. *Carth. 124. G. Mil. 25. L. Afric. 90. L.*

TITULUS LIX.

MUNUS EPISCOPI EST DOCERE CLERICOS, ET RELIQUUM POPULUM.

CAPUT I.

Episcopus juxta divina praecipia convertat, & doceat populum suum, &c. *Nicæn. II. c. 2. Ivo part. 5. c. 372. decr.*

Dist. 38. Q. mnes. c. 6.

CAPUT II.

Quidam Praelatorum ecclesiae decimas, & ecclesias disponere (laicis) indulgent, & eos in devia mortis impellunt, qui praedicatione ipsorum ad viam fuerant revocandi. *Alex. III. in concil. Furon. cap. 3.*

De decim. c. 17. Gregor. IX. c. 2. eod. tit. in 2. coll.

CAPUT III.

Sacerdotes, & alii clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi, quam Praelati, orationi, & exhortationi diligenter insistant, docendo eos verbo pariter, & exemplo, ut timorem, & amorem semper habeant divinam ante oculos, ne quid dicant, aut faciant, quod divinam maiestatem offendat. *Innoc. III. in concil. gener. Lat. cap. ult.*

CAPUT IV.

Episcopum bono opere consistere oportet, ut factis congruentibus luceat, ut optimus speculator existat, qualiter populus verbum praedicationis ostenso opere sine dubio observando attendat, beatissimo Gregorio Papa docente. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum, ut & sua singulis congruant, & tamen a communis aedificationis arte numquam recedat: haec enim si digna desiderat exempla speculatoris perficere, toto mentis debet meditari conamine, quatenus prodesse magis, quam praesere populo. Do-

mini videatur. *Synodus Romana sub Eugenio II. & Leone IV. cap. 3. Gregor. lib. 3. pastor. in prefat.*

CAPUT V.

Episcopus, vel presbyter, qui negligit clerum vel plebem suam religionem docere, excommunicatur. Si perseverat, deponatur. *Ap. 58. Vide Trull. 19.*

CAPUT VI.

Instruebat B. Petrus Episcopos sacerdotes suos ac cunctos reliquos Ecclesie ministros, atque omnem plebem sibi commissam, verbo divino, & mandato instruere, ac dirigere. *Clem. epist. 1. in fine.*

CAPUT VII.

Vos ergo, qui sacerdotio domini fruimini, & in specula estis positi, plus scire oportet, ut subditos vobis populos pleniter docere possitis, eisque ad regna caelorum ducatum praebere Deo annuente valeatis, &c. Audire ergo Episcopum attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei, monita autem vitae a presbyteris inquirere, a diaconis vero ordinem disciplinae. *Clem. ep. 3. in princ. Anst. lib. 7. c. 76.*

CAPUT VIII.

Percussor ille doctor dicitur, qui sermone inutili conscientiam percutit infirmorum. Ideo tene re vos, & omnes fideles oportet eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit consolari in doctrina sana, & contradicentes redarguere, & recte viventes, atque rectam fidem tenentes consolidare. *Anaclet. ep. 2. ante fin. ad Episcopos Italiae.*

CAPUT IX.

Diaconi custodiant Episcopum praedicantem. *Evarist. epist. 1. in princ.*

CAPUT X.

Episcopum oportet oportune, & importune, atque sine intermissione ecclesiam suam docere, eamque prudenter regere, & amare: ut a vitiis se abtineat, & salutem consequi possit aeternam. Et illa cum tanta reverentia ejus doctrinam debet suscipere, eumque amare, & diligere, ut legatum Dei, & praconem veritatis, quia testante veritate, *quaecumque ligaverit*, &c. Praevindendum est vobis, ne offendatis eos, qui tantam a Domino habent potestatem. Et ideo potius obediendi, diligendi, & summo opere venerandi sunt, non detrahendi, aut lacerandi, aut eiiciendi, sed portandi, & amandi, ipso dicente Domino: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit*, &c. *Evar. ep. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 99. Ivo part. 5. cap. 201. decret. Anselm. lib. 6. cap. 102.*

CAPUT XI.

Quae praecor major charitas aut quod efficacius pietatis patrocinium potest a quoquam alicui impendi, quam si ignorantiae tenebras, & imperitiae caliginem ab eo repellat? Demum verae fidei doctrinae pabulo, non ad quaestum, non ad ambitionem, sed eruditionem & aedificationem reficere. Tamquam enim mutilo sit manus, claudo pes, oculos ego, qui ignorantiae tenebris obvoluto, sapientiae & scientiae thesaurum referat, & candorem lucis,

viaeque Domini benigniter aperit. Utrisque autem, id est, & famem verbi Dei patientibus, & Episcopis necessitatem, quando inthronizantur propter communem utilitatem, in aliis civitatibus non modica exhibetur misericordia. Negantes autem haec, ut speciem habeant pietatis, virtutem tamen ejus abnegent. *Anter. epist. 1. post princip.*

CAPUT XII.

Ipsi sacerdotes oves suas nutrant, ipsi Domino suo fructum cum usura reddant, fructuososque manipulos ei cum gloria representent. Nam si Dominus leprosus, inter ceteras ovium suarum curas, tetigit, & mundavit, cur nos eadem agere dedignamur? Aut cur nos ipsi, qui pastorale officium suscepimus, aliis alendas tradimus? maxime, cum Dominus Petro praecatori nostro dixerit: *Si diligis me, pasce oves meas*, &c. Nam & beatum Jacob, qui pro uxoribus diu servierat dixisse meminimus: *Viginti annis fui tecum, oves tuae, & caprae steriles non fuerunt; arietes gregis tui non comedi, nec captum a bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam, & quidquid furto perierat, a me exigebas, die, nocteque aestu urebar, & gelu, fugiebat somnus ab oculis meis.* Si ergo sic laborat, & vigilat, qui pascit oves Laban, quanto labori, quantisque vigiliis debet intendere, qui pascit oves Dei? Sed in his omnibus ipse nos instruat, qui pro suis dedit ovibus animam, & adjuvet nos, ut de his, qui nobis commissi sunt, fructum multiplicem, ac mensuram superfluentem ad aeterna gaudia reportare concedat. *Damas. ep. 4. post med.*

CAPUT XIII.

Porro pro Episcopo illo, qui nunc usque desidia quadam in eadem gente praedicationis verbum disseminare neglexerat, & nunc sibi partem, quasi parochiam defendit, Carolo excellentissimo filio nostro, ut eum compescat suadentes, paternis litteris scripsimus. *Greg. II. ep. 7. ad Bonifacium Episcopum incip. Creditae speculationis, in fine.*

CAPUT XIV.

Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed lectioni, & orationi, & verbi Dei praedicationi tantummodo vacet. *Carth. IV. cap. 20. Caesar. lib. 4. c. 63.*

CAPUT XV.

Tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem consecrandam invitentur Episcopi, vel presbyteri, qui causa visitandae ecclesiae alterius Episcopi ad ecclesiam venerint. *Carth. IV. c. 33.*

CAPUT XVI.

Sciant sacerdotes scripturas sanctas, & canones meditentur, ut omne opus eorum in praedicatione divina, & doctrina consistat, atque aedificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Tolet. IV. cap. 24. Arelat. sub Carol. cap. 3. Burch. lib. 1. cap. 100. Ivo part. 5. cap. 202. decret. Anselm. lib. 7. cap. 105. Caesar. lib. 4. cap. 54.*

CAPUT XVII.

Quantum quis praecelsi culminis obtinet locum, tantum necesse est, praecedat ceteros gratia mentorum, ut in eo, quod praesidet singulis, singula

Matt. 8. d. Matt. 1. d. Luc. 5. c.

Jo. 21. c. Gen. 31. f.

Jo. 10. c.

Dist. 88. c. 6.

7. q. 1. Epi. scopi. 38.

Dist. 28. c. 1. In fine.

* reficiat, f.

Tit. 1. b. lariter ornetur eminentia sanctitatis, habens semper & in ore gladium veritatis, & in opere efficientiam luminis, ut juxta Paulum, *potens sit exhortari in doctrina sana, & contradicentes revincere.* Nos proinde nostri ordinis gradum, vel suscepti regiminis modum magnopere cogitare debemus, ut qui officium prædicationis suscepimus, nullis curis a divina lectione privemur. Nam quorundam mentes Pontificum, ita torporis otio a lectionis gratia secluduntur, ut quid doctrinæ gregibus subditis exhibeat, non inveniat præco mutus. Infitendum ergo semper erit majoribus, ut quos sub regiminis cura tuentur, fame verbi Dei perire non sinant. Sicut Metropolitanis in confinitimos, ceterosque ecclesiasticis ordinibus deditos, sic confinitimis in commissos sibi religiosorum numero vigilandum est, qualiter nescientia talium divinæ legis eruditionibus imbuatur. Ita ut in desinenti sollicitudine Prælatus quisque subditos quærens, aut profectum eorum lætabundus agnoscat, aut nescientiam sine arrogantia instruat. Placuit ergo, juxta instituta Toletani concilii, ut aut sponte sumant intentionem necessariam perdiscendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur invitati. *Tolet. XI. c. 2. Vide Tolet. VIII. c. 8.*

CAPUT XVIII.

Oportet ecclesiis præpositos quotidie, sed præsertim dominicis diebus clericum, & populum docere pietatis sermones, ex sacra scriptura differentes, sensus, & judicia veritatis. *Trull. c. 19.*

CAPUT XIX.

Non licet Episcopo in alia urbe ei non competenti publice docere. Si quis fecerit, Episcopatu cesseret, in presbyteratu manens. *Trull. c. 20.*

CAPUT XX.

Dist. 38. c. 2. Quando presbyteri ab Episcopis in parochiis ordinantur, necesse est, ut ab ipsis Episcopis diligenter instructi ecclesias sibi deputatas accipiant. *Arelat. sub Carolo cap. 4. Vide Tolet. IV. c. 25. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 16. pan. & p. 3. c. 129. decr. Ans. lib. 7. c. 104.*

CAPUT XXI.

Sollicite studeat unusquisque Episcopus regem sibi commissum sacra prædicatione, quid agere, quidve vitare debeat, informare. *Turon. sub Carolo cap. 4.*

CAPUT XXII.

Episcopi assidui sint in lectione, & scrutentur mysteria verborum Dei, quibus in ecclesia doctrinæ fulgore splendeant, & verborum Dei alimentis animas sibi subditas satiare non cessent, &c. canones quoque intelligant, & librum B. Gregorii Papæ de cura pastorali, & secundum formam ibidem constitutam, & vivant, & prædicent. *Cabilon. sub Carolo c. 1.*

CAPUT XXIII.

Vita eorum, & doctrina nequaquam discordent, sed quæ dicunt, faciant, & quæ faciunt, docere studeant. Et prædicatione assidua plebem admoneant, & falce justitiæ a credentium mentibus vitiorum spinis eradicent, & verbi Dei semine agros mentis eorum ad fecunditatem perducant. *Cabil. sub Carolo c. 2.*

CAPUT XXIV.

Si quando Episcopis peragrandæ provinciæ necessitas incumbit, &c. in prædicatione verbi Dei in lucris animarum operam dent, &c. & verbi Dei prædicator sumptus, ubi proprii defunt, a fratribus accipiat, & item fratres illius potentia non graventur, exemplo Apostoli Pauli, qui ne quem gravaret, arte, & manibus victum quærebat. *2. Thess. 3. d. Cabil. sub Carolo. c. 14. Ivo p. 3. c. 133. decr.*

CAPUT XXV.

Episcopo scripturarum scientia necessaria est, quia si Episcopo tantum sit sancta vita, sibi soli potest prodesse sic vivens; porro si & doctrina fuerit eruditus, potest ceteros quoque instruere, & docere suos, & adversarios repercutere, qui nisi refutati fuerint, atque convicti, facile possunt simplicium corda pervertere. Hujus autem sermo debet esse purus, simplex, & aptus, plenus gravitate, & honestate, plenus suavitate, & gloria, tractans de mysterio legis, de doctrina fidei, de virtute continentia, de disciplina justitiæ. Unumquemque diversa admonens cohortatione, juxta professionis, morumque qualitatem, videlicet, ut prænoscat quid, quando, cui, vel quomodo proferat. *Isid. lib. 2. c. 6. de eccles. offic. apud Aquisgr. c. 9. ante fin. Rab. lib. 1. c. 4. de instit. cleric.*

* sanctitate.

CAPUT XXVI.

Quod doctrina a sacerdotibus expectatur, & veteris præcepta sunt legis, & ad Titum plenius scribitur: *Innocens enim, & absque sermone conversatio, quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet.* Nam latratu canum, baculoque pastoris luporum rabies deterrenda est. *Hieronymus in epistola ad Oceanum, apud Aquisgr. cap. 11. post princ.*

CAPUT XXVII.

Episcopus non blandiatur subditis, sed doceat aperte, quæ ad consequendam æternam felicitatem pertinent. *Aug. in lib. ad pastores tom. 10. apud Aquisgr. c. 12. ante med.*

CAPUT XXVIII.

Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam. Præconis namque officium suscipit quisquis ad sacerdotium accedit, ut ante adventum judicis, qui terribilis sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo si prædicationis nescius, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? *Gregorius in registr. lib. 1. cap. 24. apud Aquisgr. c. 13. in princ. & Greg. lib. 2. c. 11. pastor.*

CAPUT XXIX.

Fortes, perseverantesque doctores, velut impetribilia ligna quærendi sunt, qui instructioni sacrorum voluminum semper inhaerentes, sanctæ Ecclesiæ unitatem denuntient, & quasi intromissis circulis arcam Domini portent. Vestibus arcam testamenti portare, est bonis doctoribus sanctam Ecclesiam ad rudes infidelium mentes prædicando deduci. Qui auro quoque jubentur operiri, ut cum sermone aliis insonant, ipsi etiam vitæ splendore fulgescant. Necesse est igitur, ut qui ad officium prædicationis excubant, a sacra lectionis studio non recedant, &c. ignominiosam

valde est, tunc quærat discere, cum quæstionem debeat enodare, &c. unde bene primus pastor Ecclesiæ pastores ceteros admonet dicens: *Parati semper ad satisfactionem de ea, quæ in nobis est, spe, &c. Greg. lib. 2. c. 11. pastoralis, apud Aquisgr. d. c. 13. in princ.*

CAPUT XXX.

Exod. 28. a. b. In sacerdotis habitu ante omnia aurum fulget, ut in eo intellectus sapientiæ principaliter emicet. Cui hyacinthus, qui æreo colore resplendet, adjungitur, ut per omne, quod intelligendo penetrat, non ad favores infimos, sed ad amorem celestium surgat; ne, dum incautus suis laudibus capitur, ipso etiam veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque & hyacintho, ac purpure, bis tinctus coccus adjungitur, ut ante interni judicis oculos omnium virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta, quæ coram hominibus rutilant, hanc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat. Quæ scilicet charitas, quia Deum simul ac proximum diligit, quasi ex duplici tinctura fulgescit. Qui igitur sic ad auctoris speciem anhelat, ut proximorum curam negligat, vel sic proximorum curam exequitur, ut a divino amore torpescat: quia unum horum quodlibet negligit, in superhumeralis ornamento habere coccum bis tinctum nescit. Ceterum cum rector se ad loquendum præparat, sub quanto cautela studio eloquatur, attendat, ne si inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere audientium corda feriantur, & cum fortasse sapiens videri desiderat, unitatis compagem insipienter abscindat. Hinc namque in Evangelio veritas dicit: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos, &c.* Ac si figurate per habitum sacerdotis dicat. Mala punica tintinnabulis jungite, ut per omnia, quæ dicitis, unitatem fidei cauta observatione teneatis. Sacerdos semper vocem prædicationis habeat, ne superni spectatoris iudicium ex silentio offendat. *Exod. 28. c.* Scriptum quippe est: *Audiat sonitus, quando ingreditur, aut egreditur sanctuarium in conspectu Domini, & non moviatur.* Sacerdos namque in tabernaculum ingrediens, vel egrediens moritur, si de eo non auditur, quia iram contra se occulti judicis exigit, si sine prædicationis sonitu incedit. Aptè autem tintinnabula vestimentis Pontificis describuntur inserta. Vestimenta etenim sacerdotis, quid aliud, quam recta opera debemus accipere propheta testante, qui ait: *Sacerdotes tui induantur iustitiam?* Vestimentis itaque illius tintinnabula inhaerent, ut vitæ viam cum linguæ sonitu, ipsa quoque bona opera sacerdotis clament. Nos quia infirmi homines sumus, cum de Deo hominibus loquitur, debemus primum meminisse, quid sumus, ut ex propria infirmitate pensemus, quo docendi ordine infirmos fratres consolemur. Consideremus igitur, quia aut tales sumus, quales nonnullos corrigimus, aut tales aliquando fuimus, etsi jam divina gratia operante non sumus, ut tanto eos temperantius corde humili corrigamus, quanto nosmetipsos verius in his, quos emendamus agnoscimus. *Greg. in pastor. lib. 2. cap. 3. & cap. 4. apud Aquisgr. c. 24.*

CAPUT XXXI.

Statuimus pari voto, parique consensu, ut unusquisque nostrum dictis, & exemplis, plebes parochiæ suæ attentius ad meliora incitare studeat, easque ut se a malis cohibeant, & ad dominum toto corde convertant, sollicitè admonent, &c. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 5. & lib. 3. c. 1.*

CAPUT XXXII.

Sicut studendum est sacerdotibus, ut auditores sui mysterium sacri baptismatis intelligant, & Deo opem ferente operibus compleant, ita nihilominus procurare debent, ut abrenuntiationes, quas in diabolum, suaque opera, ejusque pompas fecerunt, intelligant, & his intellectis, ne ad eas denuo redeant, sollicitè invigilent. Quibus etiam admonendo sapius inculcandum est, ne jugo Satanæ, quod ejecerant, ejusque dominationi, quam aspernati sunt, quoquo modo succumbant. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothario libro 1. cap. 10.*

CAPUT XXXIII.

Non ideo se solo quilibet Episcopo vas misericordiæ putet in gloria præparatum, quia Pontificali militia * fungitur, sed si pro grege sibi credito sollicitus semper invigilet, & prædicet verbo, instet, opportune, importune, arguat, obsecret, increpet in omni patientia, & doctrina. *Fulgen. in lib. de veritate prædestinat. apud Paris. sub Lud. & Lothar. lib. 1. cap. 23.*

CAPUT XXXIV.

Presbyteri etiam imperiti sollerti studio ab Episcopis suis instruendi sunt, qualiter & confitentium peccata discrete inquirere, eisque congruum modum secundum canonicam auctoritatem poenitentiae noverint imponere. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 32.*

CAPUT XXXV.

In statutis conventibus primo omnium pari voto, parique consensu decrevimus, ut unusquisque nostrum in parochia sua dictis, & exemplis plebes sibi subjectas ad meliora incitare studeret, easque ut se amabiles cohiberent, & ad Deum ex toto corde converterent, sollicitè admoneret; Deumque quem peccando sibi iratum fecerant, digna poenitentia, satisfactione, & elemosynarum largitione sibi placabilem facere satagerent. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 3. c. 1. Vide c. Paris. l. 1. c. 5.*

CAPUT XXXVI.

Doctrina sacerdotalis secundum cuiusque qualitatem omnibus sufficiens esse debet, modesta, prudens, discreta, honesta, atque utilis: nec minus exemplum boni operis doctrinæ conveniens in sacerdotibus esse debet, ut quod ore doctrina profert, vitæ meritum justæ operationis, verba sacerdotis omnibus delectabilia faciat exsequenda, vitamque probabilem commendet. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 1. c. 8.*

CAPUT XXXVII.

Dignum duximus, ut unusquisque Episcoporum studeat ministros suos pro modulo possibilitatis bene instruere. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 2. cap. 11.*

CAPUT XXXVIII.

Nos propter auctoritatem ministerii nostri vos admonere, immo admonendo exigere a vobis quoquo modo debueramus; vos e contra propter divinum amorem, & honorem admonendo nos ad potiora provocatis. *Aquisgr. II. sub Lud. part. ult. in fine, ubi loquuntur Episcopi cum Imperatore.*

CAPUT XXXIX.

Regia magnificentia liberio rem libertatem Episcopis ad suum peragendum in eorum parochiis ministerium, maxime in sacratissimis temporibus quadragesimæ scilicet, & adventus Domini tribuat, &c. Ipsi autem Episcopi concessum sibi otium, non in suas voluptates, sed in divinum, & officiosum convertant negotium, quatenus studentes prædicationi, & correctioni, &c. quod hætenus per parochias fuit neglectum, de cetero sit correctum, &c. *Meld. cap. 8.*

CAPUT XL.

Omnes sacerdotes Domini pia vigilantia fidem catholicam indagare, & subditos sibi cum mandatorum Domini observantia, Episcopi quoque studiosissime docere contendant. *Meld. c. 29.*

CAPUT XLI.

Ut quisque Episcopus talem juxta se pro viribus habere deceret, qui juxta sincerissimum, & purissimum sensum catholicorum Patrum de fide, & observatione mandatorum Dei, seu & prædicationis doctrina, presbyteros plebium assidue instruat, & informet, ne Domus Dei vivi, quæ est Ecclesia, sine lucerna verbi Divini remaneat. *Meld. 35. Burch. I. c. 88. Ivo p. 5. c. 194. decr.*

CAPUT XLII.

Unusquisque nostrum, sive per se, sive per aliquem, vel aliquos ex ministris Ecclesiæ fideliter doctos, ita verbum prædicationis, tam in urbe, quam foris in plebibus exhibeat, ut omnino eis admonitio, & exhortatio salutaris deesse non possit. *Valent. sub Eorh. c. 16.*

CAPUT XLIII.

Qui aliorum errata corrigere debemus, Episcopi dicimur, sed Episcopale ministerium non implevimus, ministerium prædicatoris reliquimus, eos, qui nobis commissi sunt, videmus Deum deserere, & in pravis actibus jacere, & tacemus, nec eis manum correctionis tendimus. *Trosk. in princ.*

CAPUT XLIV.

Terribilem nimis, imminentemque nobis (*Gregi nostro*) damnationem, & per nos, & per secundi ordinis consecratos, omnibus modis evadere conemur, erudientes assidue commissos nobis, fidei verbis, & bonorum operum exemplis, ut in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, ut non vituperetur ministerium nostrum. *Trosk. c. 15.*

CAPUT XLV.

Constantinus Constantiæ, quæ in Cypro est, Episcopus ait: „Oportebat vos Episcopos existeres ab aliis non debere doceri, sed aliorum esse doctores“. *Apud VII. synod. act. I. ante med.*

CAPUT XLVI.

Evaristus septem diaconos ordinavit, qui custodirent Episcopum prædicantem propter stylum veritatis. *Dam. in Evar.*

CAPUT XLVII.

Licet absque nostra admonitione ad vos (*Episcopos*) specialiter prædicandi causa pertineat: attamen reliquorum peccatis vos omnino credimus esse participes, si filiorum vestrorum culpas non assidua objurgatione corrigitis, sed silentio præteritis. *Guntrannus Rex Francorum ad syn. Matisc. II.*

CAPUT XLVIII.

Diebus Dominicis, &c. & reliquis solemnitatibus, &c. vos Apostolici Pontifices jungentes vobiscum consecratos vestros, & filios seniores Ecclesiæ, ac judices locorum quoscumque agnoscitis, quos vita honesta, ac qualitas commendat, ita universam populi multitudinem constanti, vel Deo placita jugiter prædicatione corrigite, ut & bene viventes mysticus adhortationis sermo mulceat, & excedentes ad viam recti itineris correctio pastoralis adducat, &c. *Ibid.*

TITULUS LX.

DE JUDICIO EPISCOPI.

CAPUT I.

SI quis non hæreticus, non excommunicatus, non judicatus, non accusatus dicat, se habere ecclesiasticam accusationem contra Episcopum, ante omnes Episcopos provinciæ instituat accusationes, & illic probet crimina in aliquibus causis Episcopi. Si quis hæc contemnens, audeat aures Imperiales molestare, aut sæcularium magistratuum judicia, aut œcumenicam synodum, contemnens omnes dioceseos Episcopos, hic nunquam ad accusandum recipiatur. *CP. c. 6. G.*

CAPUT II.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas sub annuo pretio constituuntur, quod ad sacerdotum gravamen, & subversiones judiciorum non est dubium redundare, id ulterius fieri districtius prohibemus. *Alex. III. in conc. Turon. cap. 7.*

CAPUT III.

Cognitio causarum matrimonialium est Episcopi, non Abbatis. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. cap. 60.*

CAPUT IV.

De presbyteris, diaconibus, seu clericis, qui inter se causam habuerint, nullo modo præsumant publicis actoribus interpellationem facere, nisi suo Episcopo. Et si forsitan Episcopus contra eum habuerit, ad vicinum Episcopum confugium faciat juxta canonum statuta, & si minime convenierit, ut decidatur inter eos intentio, apud Apostolicam conveniat Sedem. Si quis præter statuta agere præsumperit, gradus sui honore privetur, & ab Ecclesia pellatur, quousque causa susceperit finem. *Zach. in syn. Rom. cap. 12.*

CAPUT V.

Presbyteri hujus urbis Episcopum proprium recognoscant, & delinquentes canonice judicet, judi-

c. 2. ne Prælati vices suas; Greg. IX. c. 1. in 1. coll.

c. Accedentibus. 12. de excess. Greg. lat. Greg. IX. c. 1. eod. tit. in 4. coll.

2. Cor. 6. d.

judicatisque obedenter auscultent, & ad eos justitiam adveniant, si volunt ecclesiasticis participium retinere. Cuncta hæc illis patienter sunt observanda, si ex toto canonum nolunt damna sentire. *Leo IV. in synod. Rom. cap. 39.*

CAPUT VI.

Perniciosa inolevit consuetudo, ut judex publicus, vel minister peccata populi, quæ ab Episcopis sunt inquirenda, quibus animarum sollicitudo commissa est, quasi inquirendo vendant, & ea occasione scelesti vitia augmententur, &c. Habeant Episcopi singularum urbium in sua diocesi liberam potestatem, adulteria, & scelera inquirere, ulcisci, & judicare, secundum quod canones censent, absque impedimento alicujus. Et cum opus fuerit, ad comprimendos rebelles, & contemptores publicum convocent, non ad præjudicandum, sed potius ad ea, quæ Deo placita sunt, & saluti animarum conveniunt, prosequendum. *Ravenn. sub Joann. IX. part. 2. cap. 13.*

CAPUT VII.

Nullus presbyter superponat se altari*, sed si criminofus fuerit aliquis presbyter, in præsentia Episcopi, vel Archidiaconi dijudicetur, & si probata fuerit ejus culpa, per Episcopum, vel suos expellatur, & alius per Episcopum intromittatur. *Greg. VII. in syn. Rom. cap. 4.*

CAPUT VIII.

Quicumque causam habuerit, apud suos iudices iudicetur, & non ad alienos, &c. Sed ad XII. ejusdem provinciæ iudices, ad quorum iudicium omnes causæ civitatum referuntur, deferatur negotium. Si autem fuerit ecclesiasticum, apud Episcopos interveniente Primates, si quidem major causa fuerit, si vero minor, Metropolitanis, si vero fuerit sæculare, apud ejusdem ordinis viros iudicio tamen Episcoporum, &c. [Omnis oppressus libere sacerdotum, si voluerit, appellet iudicium, & a nullo prohibeatur, sed ab his fulciatur, & liberetur, &c. *Anacl. epist. 1. antefin.*

CAPUT IX.

Si quis erga Episcopum, vel actores ecclesiæ quamlibet querelam, aut actionem juste se habere crediderit, ipse Redemptoris sui, cujus actio nostra est institutio, viarum non immemor, sed sectator egregius, qui cum malediceretur non remaledicebat, sed *tanquam ovis coram tondente se obmutuit*, ac pro suis persecutoribus in cruce pendens apud Patrem intercessit, non prius Primates, aut alios iudices adeat, quam ipsos, a quibus se læsum æstimat, conveniat familiariter, & non semel, sed sæpissime, ut ab eis, aut suam iustitiam accipiat, aut justam excusationem. *Alex. epist. 1. in med. Capit. lib. 7. cap. 21. in addit. Burch. lib. 1. cap. 132. & 144. Ivo lib. 4. tit. 5. cap. 6. panorm. & part. 5. cap. 242. & 257. decr. Anselm. lib. 3. cap. 81. Tarrac. lib. 2. cap. 27.*

CAPUT X.

De accusationibus clericorum, super quibus consulti sumus, quia omnes eorum accusationes difficile est ad sedem Apostolicam deferre, finitiva Episcoporum tantum iudicia huc deferantur, ut hujus sanctæ sedis auctoritate finiantur, &c. Reliquorum clericorum causas apud provincia-

les, & Metropolitanos, atque Primates, & ventilare, & juste definire licet. *Eleuth. epist. 1. cap. 2. Ivo part. 6. cap. 316. decr. & lib. 4. tit. 12. cap. 12. panorm.*

CAPUT XI.

Præceptum est in antiquis statutis, Episcopos ejectos, atque suis rebus exspoliatos ecclesias proprias recipere, & primo sua omnia eis reddi, &c. Iudices esse decernentes, Episcopos recte sapientes in ecclesiam convenientes, ubi testes essent singulorum, qui oppressi videbantur. *Zeph. epist. 2. in princ. Hadr. ad Episc. Mediom. cap. 13. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 129. in addit. Burch. lib. 1. cap. 153. Ivo lib. 4. tit. 6. cap. 1. & 2. panorm. & part. 5. cap. 265. decr.*

CAPUT XII.

Deus, fratres, ad hoc præordinavit vos, & omnes, qui summo sacerdotio funguntur, ut injustitias removeatis, & præsumptiones abscindatis, & in sacerdotio laborantibus succurratis, & opprobriis, & calamitatibus eorum locum non præbeatis, sed ei, qui calumniam, & opprobrium patitur, adjutorium feratis. Illum vero, qui calumniam, vel opprobrium facit, abscindatis, & Domino in suis sacerdotibus opem feratis. *Fabian. epist. 2. ad Orientales Episcopos in med.*

CAPUT XIII.

Oportet, si aliquis Episcoporum super certis accusetur criminibus, ut ab omnibus audiatur, qui sunt in provincia Episcopi, quia non oportet accusatum alicubi, quam in foro sui audiri. *Fabian. epist. 3. cap. 2. Xyst. III. epist. 1. Burch. lib. 1. cap. 147. Ivo part. 5. cap. 260. decr. Anselm. lib. 3. cap. 73.*

CAPUT XIV.

Episcopi per singulas provincias observent, ne posteriores se prioribus suis præferant, nec eis inconsultis, nisi quantum ad propriam pertinet parochiam, aliquid agant. Sed omnes de communibus eorum causis consonam sententiam proferant, & determinent. Quoniam aliter acta nullas vires habebunt, nec ecclesiastica reputabuntur. *Luc. epist. 1. post princ. Burch. lib. 1. cap. 54. Ivo part. 5. cap. 164. decr.*

CAPUT XV.

Episcopus aliter non debet audiri, aut iudicari, nisi in præsentia omnium comprovincialium, & ab omnibus comprovincialibus Episcopis, quia ipsis absentibus, nec debet, nec potest. *Steph. epist. 2. cap. 6.*

CAPUT XVI.

Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates causa ejus canonicè deferatur, qui in congruo loco infra ipsam provinciam, tempore congruo, id est autumnali, vel æstivo, concilium regulariter convocare debebunt, ita ut ab omnibus ejusdem provinciæ Episcopis inibi audiatur. *Felix epist. 2. in princ. Hadrian. Papa cap. 5. in princ. ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 143. in addit. Burch. lib. 1. cap. 174. Ivo part. 5. cap. 292. decr.*

CAPUT XVII.

Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus,

vel

* alteri.

2. q. 6. c. 3.

2. q. 7. c. 16.

1. Pet. 2. d.
Esai. 13. b.
Luc. 23. c.

3. q. 6. c. 7.
Quamvis.

2. q. 2. c. 11.

3. q. 1. c. 6.

3. q. 6. c. 2.
Si quis.

c. 2. de accusat. Greg. IX. c. 8. eod. tit. in 1. coll.

vel quilibet clerici apud Episcopos, quia alibi non oportet, a qualibet persona, quæ rite recipienda est, fuerint accusati, quicumque fuerit, si- ve ille sublimis vir honoris, siue alterius dignita- tis, &c. noverit probationis documenta se debere inferre. *Cajus epist. 1. cap. 3. Cod. Theod. lib. 16. tit. 2. const. 41. Hadr. Papa cap. 22. vel 24. ad Episc. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 438. An- selm. lib. 3. cap. 45.*

CAPUT XVIII.

Non licet Episcopo aliarum provinciarum Episcoporum iudicium experiri, vel pati, sed om- nibus ejusdem provinciæ Episcopis congrega- tis iudicium auctoritate hujus sedis terminetur. *Marcell. epist. 1. post princ. Anselm. lib. 2. c. 7.*

CAPUT XIX.

Tanta sæculi potestates circa sacerdotalē or- dinem reverentia prævalere, etiam hi, quos sub Imperiali nomine terris divina potentia præesse præcepit, ut jus distringendorum negotiorum Episcopis sanctis juxta divalia constituta permi- serint. Quod cum & juris antiqui formulis, & il- libatis frequentius sit legibus confirmatum, præ- senti tempore a plerisque invenimus fuisse calca- tum, &c. Censemus, ut quicumque prætermisso sacerdote ecclesiæ suæ ad disceptationem vene- rit sæcularium, sacris liminibus expulsus a cæle- sti arceatur altario, &c. Sane si clericus laicum pulset, prius se audiri ab Episcopis poscat, tum si petitioni suæ laicum viderit obviare, ex per- missu Episcopi sui in sæculi moderatores disce- patione configat. *Leo epist. 94. in med. ad Epi- scopos Thracia. Anselm. lib. 3. cap. 110. in Rom.*

CAPUT XX.

6. 7. 3. 6. 2. Scitote certam provinciam esse, quæ habet x. vel xi. civitates, & unum Regem, & totidem minores potestates sub se, & unum Episcopum, aliosque suffragatores x. vel xi. Episcopos judi- ces, ad quorum iudicium omnes causæ Episcopo- rum, & reliquorum sacerdotum, ac civitatum causæ referantur, ut ab his omnibus juste consona voce discernantur, nisi ad majorem auctoritatem fuerit ab his, qui judicandi sunt, appellatum. Unde non oportet, ut degradetur, vel dehonore- tur unaquæque provincia, sed apud semepti- psam habeat iudices, sacerdotes, & Episcopos sin- gulos, videlicet, juxta ordines suos. Et quicum- que causam habuerit, a suis sacerdotibus iudice- tur, & non ab alienis, id est, a suæ justis judici- bus provinciæ, & non ab externis, nisi a judicatis fuerit appellatum. *Pelag. II. epist. 1. ante fin. Ivo lib. 4. tit. 3. cap. 2. panorm. Anselm. lib. 6. cap. 107. Tarrac. lib. 2. cap. 21.*

CAPUT XXI.

15. 9. 7. c. 3. Si quis tumidus, vel contumeliosus extiterit in majorem natu, vel aliquam causam habuerit, a tribus vicinis Episcopis, si diaconus est, argua- tur, si presbyter, a sex, si Episcopus, a duode- cim confacerdotibus audiatur, &c. Contemptus debet contumaciæ, & superbiæ in omnibus fran- gi, causa vero pro personis a statuto numero au- diatur. *Carth. I. cap. 11.*

CAPUT XXII.

Veteres synodi statuunt, ut si quis Episcopus

accusetur, & non possint plures Episcopi conve- nire, ne in reatu diu maneat, a duodecim Episco- pis audiatur (*extra synodum L.*) presbyter a sex Episcopis, & a suo Episcopo, diaconus a tribus. *Carth. c. 12. G. Carth. II. c. 10. L. Tripolitanus presbyter a quinque Episcopis, diaconus a tribus præsidente Episcopo proprio. Carth. c. 14. G. Corpus canon. Carth. cap. 12. & 14. Tribur. c. 10. Tullen. post epist. syn. refert Carth. c. 12. & Burch. l. 1. c. 149. & Ivo part. 5. c. 262. de- cret. & Anselm. l. 3. cap. 42. sine inscriptione Cap. l. 6. c. 235.*

CAPUT XXIII.

Episcopus nullius causam audiat absque præ- 15. 9. 7. c. 6. sentia clericorum suorum, alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorum præsentia con- firmetur. *Carth. IV. cap. 23. Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 14. Burch. lib. 1. cap. 114. Ivo part. 5. c. 214. decret.*

CAPUT XXIV.

Si presbyteri, vel diaconi accusentur, adjun- 15. 9. 7. Si sto legitimo numero ex propinqua regione ele- autem. c. 5. ctorum Episcoporum quos accusati petierint, hoc est, nomine presbyteri sex, diaconi tres, cum his reorum accusatorum Episcopus causas eorum examinet. Eadem ratione dierum, & dilationum & examinationum, & personarum inter accusa- tores, & accusatos servanda. Ceterorum clerico- rum causas solus loci Episcopus cognoscit, & ju- dicat. *Carth. c. 20. G. Carth. III. cap. 8. L. refer- tur in corpore canonum, ut Carth. cap. 20. & in concil. Tribur. cap. 10. & apud Burch. lib. 2. cap. 205. in edictis, in veter. cap. 208. & Ivo part. 6. cap. 280. decret.*

CAPUT XXV.

Si quis ab Imperatore iudiciorum cognitionem 11. 9. 1. Pla- petierit, proprio honore privetur. Si iudicium E- cuit. 12. piscopale ab Imperatore petat, non impediatur. *Carth. cap. 107. G. Milev. c. 19. L. Afr. 71. L.*

CAPUT XXVI.

Si qui negligant loca pertinentia suæ sedi lu- 16. 9. 3. Pla- crari ad Ecclesiæ catholicæ unitatem, admonean- cuit. c. 15. tur a vicinis Episcopis, ut id faciant. Quod si in- tra sex menses non fecerint, qui poterit ea lucra- ri, sibi acquirat, nisi aliqua sit collusio hæretico- rum cum his, de qua collusionem judicent iudices Episcopi. Si Episcopi diversarum provinciarum sint, ille Primas det iudices, sub quo locus ille est, de quo contenditur: si vero communi voluntate vicinos elegerunt iudices, aut unus eligatur, aut tres; si tres, vel trium, vel saltem duorum senten- tiam sequantur. *Carth. 122. G. Milevit. 24. L. Afr. 88. L. Burch. lib. 1. c. 68. Ivo part. 5. cap. 176. decret.*

CAPUT XXVII.

Placuit, ut non sibi unus Episcopus vindicet cognitionem. *Afr. c. 74.*

CAPUT XXVIII.

Contra Episcopale iudicium laicis non liceat pro- filire. *Andegav. c. 2.*

CAPUT XXIX.

Nullus clericus de qualibet causa, extra di- scussionem Episcopi sui, a sæculari iudice injuriam patiatur. *Matisc. c. 7.*

CA-

15. 9. 7. Fe-
lix. c. 4. &
5. 9. 8. c. 2.
Suggero.

c. 3. de foro
comp. Greg.
IX. c. 4. eod.
tit. in 1. coll.
c. 1. de arbit.
Greg. IX. d.
cap. 4. in 1.
coll.

CAPUT XXX.

11. q. 1. c. 6.
nullus. & in
1. coll. c. 2.
de foro comp.

Omne negotium clericorum, aut in Episcopi sui, aut in presbyteri, aut Archidiaconi præsentia finiatur. *Matifcon. c. 8. Burch. lib. 16. c. 21.*

CAPUT XXXI.

Decernat de libertis vestra auctoritas, qui ideo plus a iudicibus affliguntur, quia sacris sunt commendati ecclesiis, ut si quas quispiam dixerit contra eos actiones habere, non audeat eos magistratui contradere, sed Episcopi tantum iudicio, in cuius iudicio principaliter constant, quæ sunt iustitiæ, & veritatis. Indignum est enim, ut ii, qui in sacrosancta Ecclesia jure noscuntur legitimo manumissi, aut per epistolam, aut per testamentum, aut per longinquitatem temporis, libertatis jure fruuntur, a quolibet injustissime inquietantur, &c. Quicumque a nobis de libertis latum decretum superbiæ ausu prævaricari tentaverit, irreparabili damnationis suæ sententia feriat. Sed si placuerit Episcopo, ordinarium iudicem, aut quemlibet alium sæcularem in audientiam eorum accersiri, cum libuerit, fiat, nullus alius audeat causas pertractare libertorum, nisi Episcopus, cujus interest, aut is, cui idem audiendum tradiderit. *Matifcon. II. c. 7.*

CAPUT XXXII.

Neque presbyter, neque diaconus, neque subdiaconus de ecclesiis trahantur, aut injuriam aliquam, in scio Episcopo eorum, patiantur: sed quidquid quis adversus eos habuerit, in notitiam Episcopi proprii perducatur, & ipse causam iustitiæ præeunte discutiens, animo clericos accusantis satisfaciat. *Matif. II. c. 10.*

CAPUT XXXIII.

Judices non prius viduas, & pupillos conveniant, nisi Episcopo nuntiarint, cujus sub velamine degunt. Quod si Episcopus præsens non fuerit, Archidiaconus, & presbyter pariter sedentes communi deliberatione causis eorum terminos figant, ita iuste, ac recte, ut deinceps de talibus antedictæ personæ non conquassentur. Quod si is, qui iudex est, aut impetitor, eis aut injuriam aliquam ingesserit, aut definitionem tanti concilii transgressus fuerit, a communione suspendatur. *Matifcon. II. c. 12.*

CAPUT XXXIV.

11. q. 7. c. 6.
1. & ult.

Decrevimus, ut juxta præscriptorum Patrum synodalem sententiam, nullus nostrum sine concilii examine deicere quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat, &c. Episcopus enim sacerdotibus ac ministris solus honorem dare potest, auferre solus non potest. Qui profecto nec ab uno damnari, nec uno judicante poterunt honoris sui privilegium exui, sed præsentati synodali iudicio, quod canon de illis præceperit, definiri. *Hispal. II. c. 6. Hadr. c. 25. de Episcop. Mediom. Capitul. lib. 7. c. 320.*

CAPUT XXXV.

Nullus Episcopus, nec Abbas, nec laicus, propter iustitiam faciendam sportulas contradictas accipiat, quia ubi dona intereurrunt, iustitia evacuatur. *Vern. c. 25.*

CAPUT XXXVI.

Nullus Episcoporum presbyterum, vel diaco-

num, vel Archimandritam in dispendio honoris condemnare præsumat, absque hujus venerandæ sedis consultu. *Forojul. c. 7.*

CAPUT XXXVII.

Ut comites, iudices, seu reliquis populus obediens sint Episcopo, & invicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, &c. *Arel. sub Carolo c. 13.*

CAPUT XXXVIII.

Episcopus ad forum, neque ubi publice negotia judiciaria exercentur, non pergat suæ causæ suffragaturus, &c. Hoc & de Abbatibus, & de presbyteris, & diaconibus observandum est. Si vero eorum, qui in clero sunt, propria causa agenda est, cum licentia Episcopi, & advocato peragat, & suæ causæ cum iustitia suffragetur. *Cablon. sub Carol. c. 11.*

CAPUT XXXIX.

Episcopi consentientes sint comitibus, & iudicibus ad iustitias faciendas, & nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque per perjurium, aut per præmium lex iusta in aliquo depraverit. *Magunt. c. 8.*

CAPUT XL.

Episcopi, & iudices judicia discernant, quia sunt quædam iudicanda modo, quædam Dei iudicio reservanda. Scriptum est enim: *Nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat Dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit unicuique a Deo.* Et illius memores sint: *In quo iudicio iudicaveritis, iudicabitur de vobis.* *1. Cor. 4. Matt. 7. a. Remens. cap. 19. Burch. lib. 1. cap. 60. Ivo part. 5. c. 170. decr.*

CAPUT XLI.

Prædicatores sancti, qui districtum Dei iudicium metuunt, animarum iudices fiunt, & alios damnant, & liberant, qui semetipsos damnari metuebant, horum profecto nunc in Ecclesia Episcopi locum tenent. Solvendi atque ligandi auctoritatem suscipiunt, qui gradum regiminis sortiuntur, grandis honor, sed grave pondus istius est honoris. Durum quippe est, ut, qui nescit tenere moderamina vitæ suæ, iudex fiat vitæ alienæ. Et plerumque contingit, ut ipse iudicii locum teneat, cui ad eam locum vita minime concordat. Ac proinde sæpe agitur, ut vel damnet immeritos, vel ipse ligatus alios solvat, sæpe in solvendis ac ligandis subditis suæ voluntatis motus, non autem causarum merita sequitur: unde fit, ut ipse hac ligandi, ac solvendi potestate se privet, qui hanc pro suis voluntatibus, & non pro subditorum meritis exercet: sæpe fit, ut erga quemlibet proximum odio, vel gratia moveatur pastor. Iudicare autem digne de subditis nequeunt, qui in subditorum causis sua vel odia, vel gratiam sequuntur. *Greg. homil. 26. supr. Evang. Joann. 20. Cum sero esset. apud Aquisgr. c. 37.*

CAPUT XLII.

Statutum est in hac sancta, & universali synodo, ut nullus Episcopus deponatur, nisi a duodecim Episcopis, presb. a sex, diaconus a tribus. In concilio Carthaginensi cap. duodecimo, [Felix Episcopus dixit: Si quis Episcopus in reatum a-

15. 7. 6. 5.
Si autem.

liquem incurrerit, & non potest plurimos congregare Episcopos, ne in crimine remaneat, a duodecim Episcopis audiatur, & presbyter a sex, cum proprio suo Episcopo, & diaconus a tribus Episcopis audiatur, & in eodem concilio, cap. XX. Ut presbyter a sex, diaconus a tribus discutiatur Episcopis. Reliquorum clericorum causas etiam solus Episcopus loci cognoscat & definiat. Trib. c. 10. Carth. 12. G. Carth. II. cap. 10. Carth. III. cap. 4. L. Tullen. post epist. syn. Burch. lib. 1. c. 149. G. lib. 2. cap. 205. Ivo part. 5. c. 262. G. part. 6. c. 280. decr. Anselm. lib. 3. c. 42.

CAPUT XLIII.

Si forte inter ipsos Episcopos quaestio de quolibet negotio orta fuerit, Primas provinciae iudices Episcopos dare debet. Troslejan. in princ.

CAPUT XLIV.

Clerici, & monachi, qui inter se negotium aliquod habuerint, a suo Episcopo iudicentur, & non a saecularibus. Troslejan. c. 3. Ex Capitul. lib. 1. c. 28. ubi ex Chalced. cap. 9.

CAPUT XLV.

Sancimus, sicut edicti nostri forma declarat, sententias Episcoporum quolibet genere latas, sine aliqua aetatis discretionem inviolatas semper, incorruptasque servare, scilicet, ut pro sanctis semper, & venerabilibus habeatur, quidquid Episcoporum fuerit sententia terminatum. Sive itaque inter minores, sive inter majores ab Episcopis fuerit iudicatum, apud vos, qui iudiciorum summam tenetis, & apud ceteros omnes iudices ad executionem volumus pertinere. Multa enim, quae in iudicio captiosae praescriptionis vincula promi non patiuntur, investigat, & promittit sacrosanctae religionis auctoritas. Omnes itaque causae, quae vel praetorio iure, vel civili tractantur, Episcoporum sententiis terminatae, perpetuo stabilitatis iure firmentur, nec licet ulterius retractari negotium, quod Episcoporum sententia deciderit. Edict. Constant. Imperator. apud conc. Valent. sub Lothario.

CAPUT XLVI.

Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & ideo nos a vobis recte iudicamur, vos autem non potestis ab hominibus iudicari. Propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, ut & vestra iurgia, quaecumque sunt, ad illud divinum referantur examen. Vos etenim nobis a Deo dati estis dii, conveniens non est, ut homo dii iudicet deos, sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in congregatione deorum, in medio autem deos discernit. Constantinus apud Euf. lib. 10. c. 1. G. Sozom. Trip. lib. 2. c. 2. G. apud Paris. sub Ludov. G. Loth. lib. 1. c. 19.

TITULUS LXI.

DE IMMUNITATE EPISCOPORUM.

CAPUT I.

31. 9. 1. c.
34. Nulli. Nemo clericus, vel subdiaconus, aut diaconus, aut presbyter, aut Episcopus propter causam suam quamlibet intret in curiam, quoniam omnis curia a cruore dicitur, & immolatio simulacrorum est. Quod si quis clericus in Tom. V.

curiam introierit, anathema suscipiat, nunquam rediens ad matrem Ecclesiam. Silvester in syn. Rom. CCLXXXII. Episc. cap. 16. G. in epilogo. Long. lib. 2. tit. 51. cap. 12. Ivo lib. 4. tit. 5. cap. 1. panorm.

CAPUT II.

Relatum est, quod quidam aemuli Christi, eiusque sanctae Ecclesiae insidiatores, sacerdotes Dei ad iudices publicos accusare praesumant, cum magis Apostolus Christianorum causas ad ecclesias deferri, & ibidem terminari praecipiat. Alex. epist. 1. in princ. Capit. lib. 7. cap. 155. Anselm. lib. 2. cap. 35.

CAPUT III.

Cur non adiistis Imperatorem? &c. allegantes, numquam de Pontificibus nisi Ecclesiam iudicasse, obsequi solere Principes Christianos decretis Ecclesiae, non suam praepone potestatem. Episcopis caput subdere Principem solitum, non de eorum capitibus iudicare. Gelas. epist. ad Episcopos Orientis, in med.

CAPUT IV.

Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, clericus de re criminali, vel civili in Ecclesia contendant, omisso iudicio ecclesiastico, publicis iudiciis velit se purgare, licet pro eo sententia feratur, suum locum amittat, si causa criminalis est. Si civilis, amittat quod evicit, si proprium locum habere voluerit, &c. Carth. cap. 15. G. Corpus canon. cap. 15. Carth. III. cap. 9. L. Capitul. lib. 1. cap. 38. G. lib. 7. cap. 145. G. 155. Vide Chalced. 9. Ivo part. 6. cap. 362. decret. Casar. lib. 5. cap. 63.

CAPUT V.

Ad ullam administrationem Pontifices, presbyteros, atque diaconos ideo excusatos esse decrevimus, quia, quod lex saeculi etiam paganis sacerdotibus, & ministris ante praestiterat, iustum est, ut erga Christianos specialiter conservetur. Aurel. IV. cap. 13.

CAPUT VI.

Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & ideo nos a vobis recte iudicamur, vos autem non potestis ab hominibus iudicari. Propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, ut vestra iurgia, quaecumque sunt, ad illud divinum referantur examen. Vos etenim nobis a Deo dati estis dii. Et conveniens non est, ut homo iudicet deos, sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos discernit. Constantinus Imperator in historia ecclesiastica Rufini lib. 10. cap. 2. apud Parsten. sub Ludov. G. Lothar. lib. 1. cap. 19.

TITULUS LXII.

EPISCOPUS CORRIGAT SUBDITOS.

CAPUT I.

Inrefragabili constitutione sancimus, ut ecclesiarum Praelati ad corrigendum subditorum excessum, maxime clericorum, & reformandum aures prudenter, & diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus requiratur. Innoc. III. in conc. gen. Later. cap. 7.

De offic. iud. ordin. c. 3. Greg. IX. c. 1. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT II.

De accusat.
24. *Greg.*
IX. c. 4.
cod. tit. in
4. coll.

Qualiter, & quando debeat Prælatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus novi, & veteris testamenti colligitur evidenter, &c. non solum cum subditus, verum etiam cum Prælatus excedit, si per clamorem, & famam ad aures superioris pervenerit, &c. debet coram Ecclesiæ senioribus veritatem diligentius perscrutari, &c. diligentius tamen observandum est in Prælatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam. Et quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quia etiam interdum suspendere, nonnumquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Ideo sancti Patres provide statuerunt, ut accusatio Prælatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat ædificium, &c. *Innoc. III. in concil. general. Lateran. cap. 8.*

Thre. 3. b.

CAPUT III.

Dist. 83. c. 1.

* *crimen*

Si quis Episcopus fornicationem presbyterorum, diaconorum, seu subdiaconorum, vel criminum * incestus in sua parochia, precibus vel pretio interveniente consenserit, vel commissum, sibi que compertum auctoritate sui officii non impugnaverit, ab officio suspendatur. *Greg. VII. in syn. Roman. anni VI. cap. 12. Tarrac. lib. 5. c. 56.*

CAPUT IV.

Pastoralis ordinis est, infatigabiliter revocare quidquid ad correctionem populorum immo magis filiorum spiritualium cognoverit pertinere, & non cum suo periculo alienæ spei, per solam negligentiam facere detrimentum, sed quod ad generalis salutis spectat compendium, salubri necesse est providere tractatu. *Clem. ep. 2. post med.*

CAPUT V.

Sunt quidam presbyteri, seu Episcopi multis vitiis irretiti, quorum vita in se ipsis sacerdotum maculat, & adjecisti, si tibi liceret cum eis edere, aut loqui, nisi coerciti fuerint. Hos ex Apostolica auctoritate redarguendo admoneas, & ad manditiam ecclesiasticæ disciplinæ reduces. Et si quidem obedierint, salvabunt animas suas, & ipse mercedem lucratus es. Verumtamen colloquutionem, & mensam communem cum eis agere non recuses, &c. Sæpe conviviorum sedulitas, & admonitio blanda ad viam perducit justitiæ. *Greg. III. epist. 4. in fine.*

CAPUT VI.

Dist. 43. c. ult.

Sicut non leve discrimen incumbit Pontificibus siluisse pro divinitatis cultu, & ecclesiæ correctione, quod congruit, ita his, quod absit, non mediocre periculum est, qui cum debeant parere, despiciunt. *Nicol. epist. ad Mich. Imper. in fin.*

CAPUT VII.

Dist. 50. cap. 21.

Contumaces clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab Episcopis corrigantur, & si qui prioris gradus elati superbia, communionem fortasse contempserit, aut ecclesiam frequentare, vel officium suum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur, ita ut, cum eos pœnitentia correxerit, rescripti in matricula gradum suum, dignitatemque recipiant. *Agath. cap. 2.*

Capit. lib. 7. cap. 311. & in addit. 280. Ivo parv. 6. cap. 366. decret.

CAPUT VIII.

Ut unusquisque Episcoporum potestatem habeat in sua parochia, tam de clero, quam de regularibus vel sæcularibus ad corrigendum, vel emendandum secundum ordinem canonicum spiritalem, ut sic vivant, qualiter Deo placere possint. *Vernen. sub Pipino, cap. 3.*

CAPUT IX.

Qui præficitur ad regimen, taliter erga disciplinam subditorum præstare se debet, ut non solum auctoritate, verum etiam humilitate clarescat, sed tamen ita erit in eo virtus humilitatis, ne dissolvatur vita subditorum in vitiis, atque ita auctoritas aderit potestatis, ne per tumorem cordis, severitas existat immoderationis. Hæc est in Dei sacerdotibus vera discretio, quæ nec per libertatem superbi, nec per humilitatem fiunt remissi. Hinc est, quod sancti cum multa constantia redarguerunt etiam Principum vitia, in quibus cum summa esset humilitas, loco tamen necessario libere transgressores justitiæ increpabant. Aliquando etiam subditis nos oportet animo esse humiliores, quoniam [facta subditorum judicantur a nobis, nostra vero Deus judicat. Agnoscat Episcopus, servum se esse plebis, non dominum, verum hoc charitas, non conditio exigit. *Isidor. lib. 3. de summo bono, cap. 42. apud Aquiligr. cap. 22. Anter. epist. 1. Anselm. lib. 1. cap. 53.*

CAPUT X.

Ad hoc, nisi me fallit opinio, sancte vivendum est sacerdoti, ne dicta sua repugnantibus factis evacuet, si quod prædicat fieri debere, non faciat, aut si, quod non facit, prædicare præsumperit, nihil apud eos, qui ejus vitam novere, proficiat. Quia ad hoc est ecclesiæ Dei præpositus, ut non solum bene vivendo alios exemplo suæ conversationis instituat, sed etiam fiducialiter prædicando, singulis ante oculos peccata sua constituat, quæ pœna maneat duris, quæ gloria obedientibus ostendat. Nullius salutem desperando contemnat, animas emendari nolentium plangat, imitatus Apostolum, qui ait: *Ut luceam multos ex his, qui ante peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam. Et iterum: Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror? Quapropter sciens, quod si quibuslibet divitibus, ac potentibus male viventibus parcat, aut foveat, eos perdat, simul & pereat, & sancte debet vivere propter exemplum, & pie docere propter suæ administrationis officium, certus, quod ei sua justitia nihil suffragetur, de cujus manu anima pereuntis exigitur. Quando quicumque alius perierit, quem nulla docendi necessitas manet, solus pœnas sui sceleris dabit; ille autem, cui dispensatio verbi commissa est, etiam si sancte vivat, & tamen perditte viventes arguere, aut erubescat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierint, perit. Et quid ei proderit, non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? Mentior, nisi hoc Dominus per Ezechielem Prophetam sub cujusdam terroris denunciatione loquitur, dicens ad eum: *Et tu fili**

9. 9. 3. c. 15.

2. Cor. 12. g.

2. Cor. 11. g.

Ezech. 3. b.

fili

fili hominis, speculatorem dedi te domui Israel.
 Nec hoc transeunter debemus audire, quod sacerdotem speculatorem appellat, &c. *Audiens, inquit, sermonem ex ore meo, & annuntiabis eis ex me, &c.* Hoc est dicere: Si ei sua peccata non annuntiaveris, si eum non argueris, ut ab impietate sua convertatur, & vivat, & te, qui non increpasti, & ipsum, qui te tacente peccavit, flammis perennibus perdam. Quis, rogo, tam faxei pectoris, quis tam ferreus erit, quem sententia ista non terreat? quis tam alienus a fide, qui sententiæ istæ non credat? *Prosper de vita contemplat. lib. 1. cap. 20. apud Aquisgr. c. 26.*

CAPUT XI.

Sacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non arguant, testante Domino ad Prophetam: *Speculatorem dedi te domui Israel, si non fueris locutus, ut se custodiat impius a via sua, ille in iniquitate sua morietur, sanguinem vero ejus de manu tua requiram.* Sic enim Heli sacerdos pro filiorum iniquitate damnatus est: & licet eos delinquentes admonuit, sed tamen, ut oportuit, non redarguit, sacerdotes exquirere debent peccata populorum, & sagaci sollicitudine unumquemque probare, juxta testimonium Domini, ad Hieremiam loquentis: *Probatores, inquit, dedi te in populo meo robustum, & eis eis, & probabis vias eorum.* Sacerdotes studio corrigendi, facta perscrutari debent subditorum, ut emendatos lucri facere possint. Sicut autem peccatorem convenit argui, ita justum non exulcerari. Sacerdotes curam debent habere de his, qui pereunt, ut sacerdotali redargutione, aut corrigantur a peccatis, aut si incorrigibiles existunt, ab Ecclesia separentur, &c. Bonorum studia sacerdotum, multa diligentia etiam parva plebium facta perquirunt, ut dum in minimis subditorum peccatis se acerrimos præstant, majori malo cautos sibi subditos, ac sollicitos faciant. Sicut medici morbos imminentes curandos suscipiunt, futuros vero, ne irrepant, medicinæ objectu quadam præscientia antecedunt, ita & doctores boni, sic ea, quæ male acta sunt, refecant, ut ea, quæ admitti possunt, ne perpetrentur, doctrina sua succurrente præveniant. *Isid. lib. 3. de summo bon. cap. 46. apud Aquisgr. c. 36.*

CAPUT XII.

Post illa verba, quibus negligentium sacerdotum finis ostenditur, de Pontifice officium suum curante, Propheta sic loquitur: „ Si autem annuntiante te ad impium, ut a vitiis suis convertatur, non fuerit conversus a via sua, ipse impius iniquitate sua morietur, & tu animam tuam liberaisti “. Hic certe satis evidenter ostenditur, quod sive proficiant, sive non proficiant auditores, tacere eis non debeant sacerdotes. Nec ideo rei sunt, si forte eorum verba populi non audiunt, vel audita contempnunt, sed si ab eis corrigendis absistunt, quia si nec exemplo vitæ præpositorum suorum, nec verbo doctrinæ populi contumaces emendati proficiunt, ipsi sibi causa suæ perditionis existunt, & doctores suos, quorum exempla simul, ac verba despiciunt, invol-

vere criminibus suis omnino non potuerunt, &c. Quod si corripientem, si iram futuram, quæ contemptoribus imminet nuntiantem, homines terreni despiciant, sanguis eorum in ipsis erit, & sacerdos, qui eis peccata eorum non tacuit, poenæ, quæ eos expectat, particeps esse non poterit. *Prosper lib. 1. de vita contempl. cap. 22. apud Aquisgr. c. 106.*

CAPUT XIII.

Scriptura divina (*Episcopos bonos*) speculatores appellat, qui speculantur actus omnium, & qualiter unusquisque cum suis in domo, qualiter in civitate cum civibus vivat, intentione religiosæ curiositatis explorant, quos bonos probaverint, honorando confirmant, quos deprehenderint vitiosos, arguentes emendant, aut si emendare nequiverint, æquanimiter portant, habituri uberrimum fructum, aut de sua districtione, si correcti profecerint, aut de sua patientia, etiam si illi, quos sustinent, emendari noluerint. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 4.*

CAPUT XIV.

Qui sacerdos est, & non corripit delinquentes, sacerdotis officium præterit. *Hier. in c. 2. Malach. apud Parisien. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 12.*

CAPUT XV.

Omnibus sacerdotibus illa specialiter sententia beati Gregorii ante oculos constituenda est, in qua inter cetera: *Cum rerum, inquit, necessitas exposcit, pensandum valde est, ad culmen quisque regiminis qualiter veniat, atque ad hoc vite perveniens, qualiter vivat, & bene vivens qualiter doceat, & recte docens, infirmitatem suam coridie, quanta valet consideratione, cognoscat.* *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 12. in Greg. in pro pastor.*

CAPUT XVI.

Si forte, quod absit, ullus Episcoporum deinceps sectatores avaritiæ ministros in parochia sua constituerit, & eorum cognitam pravitatem auctoritate pastorali acriter ferire detrectaverit, exemplum negligentis Heli sacerdotis imitari se cognoscat, sciatque, quia quidquid pravitatis, vel avaritiæ, hujuscemodi subjecti in plebibus Christi egerint, si eos corrigere juxta facti qualitatem neglexerit, in eo proculdubio, a quo constituti sunt, ea, quæ admiserint, redundabunt, & synodali se correptioni modis omnibus subiciendum. Nam & in communi consensu statuimus, ut unusquisque Episcoporum super Archidiaconis suis deinceps vigilantiorum curam adhibeat, quoniam propter eorum avaritiam, & morum improbitatem multi scandalizantur. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 25. Aquisgr. II. sub Lud. part. 3. c. 4.*

CAPUT XVII.

Oportet, ut Episcopi suæ parochiæ sacerdotes & monachos (*a vacillationibus & negotiationibus*) aliisque illicitis actionibus, sua auctoritate compescant; transgressores vero censura corripiant. *Paris. sub Ludovico, & Loth. lib. 1. c. 28.*

CAPUT XVIII.

Unusquisque Episcoporum, non solam presby-

Exec. 3. d.

Exec. 3. d.

1. Reg. 2. e.
& 4. d.

Hier. 6. g.

Exec. 33. b.
& 3. c.

terorum, verum etiam sequentium ordium parochiæ suæ gradum amittentium, vitam, & conversationem, morumque emendationem tam per se, quam per ministros suos noverit, eosque canonica disciplina subdere non negligat. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 34.*

CAPUT XIX.

Necesse est, ut rector sollerter invigilet, ne hunc cupido placendi hominibus pulset, ne cum studiose interiora penetrat, cum provide exteriora subministrat, se magis a subditis diligi quam veritatem quærat, ne cum bonis actibus fultus, a mundo videtur alienus, hunc auctori reddat extraneum amor suus. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 1. cap. 10.*

CAPUT XX.

Si forte ullus Episcoporum deinceps sectatores avaritiæ ministros in parochia sua constituerit & eorum cognitam pravitatem auctoritate pastoralis acriter ferire detrectaverit, exemplum negligentis Hæli sacerdotis imitari se cognoscat, & synodali correptioni modis omnibus subiiciendum. Nam & in consensu communi statuimus, ut unusquisque Episcoporum super Archidiaconos suos deinceps vigilantiorum curam adhibeat, quoniam propter eorum avaritiam, & morum improbitatem multi scandalizantur, & ministerium sacerdotale vituperatur, & in ecclesiis a sacerdotibus multa propter eos negliguntur. *Aquisgran. II. sub Ludovic. Imperat. part. 3. cap. 4. parisiens. sub Ludovic. & Lothar. lib. 1. cap. 25.*

CAPUT XXI.

Ipsi Episcopi concessum sibi otium, non in suas voluptates sed in divinum, & officiosum convertant negotium, quatenus studentes prædicationi, & correctioni, atque confirmationi, quod hætenus per parochias fuit neglectum, sollerter, & devotissime de cetero sit correctum, & emendatum. *Meld. c. 28.*

CAPUT XXII.

Episcopi secundum illorum ministerium, ac sacram auctoritatem uniti sint, & mutuo consilio, atque auxilio Reges, regnorumque primores, atque populum sibi commissum in Domino regnant, & corrigant. *Tullen. part. 1. c. 2.*

CAPUT XXIII.

Qui aliorum errata corrigere debemus, Episcopi dicimus, sed episcopale ministerium non implevimus, ministerium prædicatoris reliquimus, &c. Nobis ergo, qui nomine censetur Episcopi, maxima, & prope importabilis incumbit sarcina pastoralis officii, dum instat reddenda ratio negotii nobis commissi, cum exactione lucri. Et dum jam jamque adventus immineat illius in majestate terribili ubi omnes cum gregibus suis venient pastores in conspectum pastoris æterni, augmentum de grege, lucrum de negotio, manipulos de segete illaturi, quid sumus acturi pastores vocati illic, sine ovibus venientes, quæ valeant præsentari? *Herveus Archiepiscopus Remens. in conc. Trosleian. post principium.*

TITULUS LXIII.

EPISCOPI VISITENT DIÆCESES.

CAPUT I.

IN singulis regnis, sive provinciis fiat de triennio in triennium, salvo jure diocesanorum Pontificum, commune capitulum Abbatum, atque Priorum, &c. Ordinentur etiam in eodem capitulo religiosæ, ac circumspectæ personæ, quæ singulas Abbantias ejusdem regni, sive provinciæ non solum monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi præfixam, vice nostra studeant visitare, &c. Si rectorem loci cognoverint ab administratione penitus amovendum, denuntient Episcopo proprio, ut illum amovere procuret; quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicam sedem, &c. Porro diocesani Episcopi monasteria sibi subjecta ita studeant reformare, &c. ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggraventur, quia sic volumus superiorum jura servari, uti inferiores nolimus injurias sustinere. Ad hoc, districtè præcipimus tam diocesanis Episcopis, quam personis, quæ præerunt capitulis celebrandis, ut per censuram ecclesiasticam appellatione remota compellant advocatos, patronos, &c. ne monasteria præsumant offendere in personis, ac rebus, &c. *Innoc. III. in conc. gen. Later. c. 12.*

CAPUT II.

Hoc consilio utiliori decretum est, ut si placet memoratarum urbium Episcopis, unaquæque de his (*loquitur de urbe Arelatenfi, & Viennensi*) viciniore sibi inter provincias vindicet civitates atque eas ecclesias visitet, quas oppidis suis proximas magis esse constiterit. *Taurin. c. 1. in fine.*

CAPUT III.

Constitutum est in concilio Hipponensi, singulas provincias tempore concilii visitandas esse. *Carth. 53. G. Afr. 19. L.*

CAPUT IV.

Antiquæ consuetudinis ordo servetur, ut annuis vicibus ab Episcopo dioceses visitentur, & si qua forte basilica reperta fuerit destituta, ordinatione ipsius reparari præcipiatur, quia tertia ex omnibus antiqua traditione, ut accipiatur ab Episcopis, novimus statutum. *Tarrac. 8. Burch. lib. 3. c. 33. Ivo part. 3. c. 38. decret.*

CAPUT V.

Episcopum per cunctas dioceses, parochiasque suas per singulos annos ire oportet, ut exquirat, quo unaquæque basilica in reparationem sui indigeat. Quod si ipse languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus id explere nequiverit, presbyteros probabiles, aut diaconos mittat, qui & redditus basilicarum, & reparationes, & ministrantium vitam inquirant. *Tolet. IV. cap. 35. Burchard. lib. 1. cap. 87. Ivo part. 5. cap. 193. decret.*

CAPUT VI.

Per singulas ecclesias Episcopi, & dioceses ambulantes, primum discutiant clericos, quomodo ordinem baptismi teneant, vel missarum, & qualiter officia in ecclesia peragant, & si recte quidem invenerint, Deo gratias agant, sin autem minime, docere debent ignaros, &c. alia die convocata plebe ipsius ecclesiæ doceant illos ut errores fugiant idolorum, vel diversa crimina, &c. & sic

De stat. mot. c. 7. Gr. IX. c. 2. eod. tit in 4. coll.

10. 2. De- crevimus. 10.

10. 7. 1. c. 11.

10. 7. 1. c. 12. Placuit.

& sic postea Episcopus de ecclesia illa proficiscatur ad aliam. *Bracar. II. c. 1. Burch. lib. 1. c. 85. Ivo part. 1. c. 75. & part. 5. c. 191. decr.*

CAPUT VII.

Quorundam Episcoporum reprehensibilis, immo damnabilis consuetudo omnimodis corrigatur, qui plebes sibi creditas, aut raro, aut nunquam per se ipsos, juxta ordinem Evangelicum & Apostolicum, atque ecclesiasticum visitant, cum Dominus dicat: *Speculatorem dedi te domui Israel, & audies ex ore meo verbum, annuntiabis eis ex me. Melden. c. 39.*

Ezech. c. 1. & cap. 33.

TITULUS LXIV.

DE SUMPTIBUS, QUI DECERNUNTUR EPISCOPIS, CUM VISITANT DIÖCESES.

CAPUT I.

CUM Apostolus se, & suos propriis manibus decreverit exhibendos, ut locum prædicandi auferret pseudoapostolis, & illis, quibus prædicabat, non existeret onerosus, &c. quidam fratrum coepiscoporum nostrorum ita graves in procurationibus suis subditis existunt, ut interdum ornamenta ecclesiastica subditi compellantur exponere, & longi temporis victum brevis hora consumat. Quocirca statuimus, quod Archiepiscopi parochias visitantes, pro diversitate provinciarum, & facultatibus ecclesiarum XL. vel L. evectionis numerum non excedant, &c. Episcopi viginti, vel triginta nequaquam excedant, &c. Sane quod de prædicto numero evectionis secundum tolerantiam dictum est, in illis locis poterit observari, in quibus ampliores sunt redditus, & ecclesiæ facultates, &c. *Alex. III. in conc. Later. cap. 4.*

De censib. c. 6. Greg. IX. & in 1. coll. 1. Thed. 2. b. 2. Thes. 3. b.

CAPUT II.

Procuraciones, quæ visitationis ratione debentur Episcopis, Archidiaconis, vel quibuslibet aliis, etiam Apostolicæ sedis legatis, aut nuntiis, absque manifesta, & necessaria causa nullatenus exigantur, nisi quando præsentialiter officium visitationis impendunt, & tunc evectionum, & personarum mediocritatem observent, in Lateranensi concilio definitam, &c. Qui contra hoc venerit, & quod acceperat, reddat, & ecclesiis, quæ taliter aggravantur, tantundem impendat. *Innocen. III. in conc. gener. Later. cap. 33.*

De censib. c. 22. Greg. IX. & 2. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT III.

Nullus Episcoporum per suas diöceses ambulans, præter honorem cathedræ suæ, id est, solidos duos, aliquid aliud per ecclesias tollat, neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in ecclesiis parochialibus requirat. *Brac. II. cap. 2.*

10. g. 3. c. 1.

CAPUT IV.

Placuit, ut tam a presbyteris, quam ab Abbatibus, sive etiam diaconibus, Episcopo honor debitus impendatur, ut a nullo contumeliam pati videatur, & quandoque contigerit eum, juxta canonicam sententiam visitandi * suam parochiam, & digne eum suscipiant, & prout habuerint, aut ratio permiserit, illi præparent, quæ fuerint necessaria. *Emeriten. cap. 11.*

* visitare f.

CAPUT V.

Cum Episcopus diöcesim visitat, nulli præ

10. g. 3. Inter. cap. 8.

multitudine onerosus existat, nec unquam quinarium * numerum evectionis excedat, aut amplios, quam una die per unamquamque basilicam remorandi licentiam habeat. *Toler. VII. cap. 4. Burch. lib. 1. cap. 86. Ivo part. 5. cap. 192. decr.*

* quinquagenarium.

CAPUT VI.

Quando jure canonico Episcopus circumit parochiam ad confirmandum populum, Abbates, vel presbyteri parati sint ad suscipiendum Episcopum in adiutorium necessitatis. *Suession. sub Pipino.*

CAPUT VII.

Cavendum est, ne cum Episcopi parochias suas peragrant, quandam damnosam erga subditos, seu erga socios tyrannidem exercent, nec, quod absit, cum * charitate, sed * cum quadam judiciaria invectione stipendia ab eis exigant. Observandum etiam modis omnibus ut si quando eis peragrandæ parochiæ necessitas incumbit, in confirmandis hominibus, in inquirendis rebus emendatione dignis, in prædicatione verbi Dei, in lucris animarum potius, quam in deprædandis, & spoliandis hominibus, & scandalizandis fratribus operam dent. Et si quando eis ad peragendum ministerium suum a fratribus, aut subditis aliquid accipiendum est, hoc summo opere observare debent, ne quem scandalizent, aut gravent. Tanta ergo in hac re discretio tenenda est, ut & verbi Dei prædicator, ubi proprii desunt, & item fratres illius potentia non graventur, exemplo Apostoli Pauli, qui ne quem gravaret, arte, & manibus victum quærebat. *Cablon. sub Carolo cap. 14. Ivo part. 3. cap. 133. decr.*

10. g. 3. c. 7.

* sine, f. & f.

2. Thes. 3. d.

CAPUT VIII.

Episcopi prævideant * quem honorem presbyteri pro ecclesiis senioribus tribuant. *Vormac. 58.*

* provide- ant, f.

CAPUT IX.

Didicimus quorundam relatu, nonnullos coepiscoporum nostrorum in peragendis parochiis suis non solum confacerdotibus, verum etiam quibusdam aliis fidelibus, quibus consultum ferre debuerant, oneri existere, & ob hanc causam multos in sui detrectationem, detestationemque pertrahere. Idcirco in commune statuimus, ne ulterius a quoquam Episcoporum tale quid fiat. Statuimus etiam, ut tempore congruo unusquisque Episcoporum parochiam suam circumeat. Et quamquam auctoritas canonica doceat, ut quarta pars decimarum, & reddituum ex oblationibus fidelium in usus Episcoporum cedat, ubicumque tamen Episcopus sua habet, suis contentus sit, ubi autem nihil rerum ecclesiæ suæ habet, accipiat de memorata quarta parte sibi, suisque, non quod avaritia, quod absit, suaserit, sed potius, quod necessitas comperit. Ceterum si accipiendi nulla necessitas urserit, nihil de memorata quarta parte accipiat, sed usibus ecclesiarum, & pauperibus Christi impartendam secundum suam dispositionem relinquat. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 32.*

CAPUT X.

Ipsa visitatio plebium, & parochialium sacerdotum, tam moderate, & in quantum fieri potest, juxta canonicam institutionem fiat, ut manife-

nifestum sit, sive per nos, sive per nostros sola ibi animarum lucra perquiri, nec aliquem importunitate, & nimietate gravari, & contristari, ne verbum Domini, & doctrina blasphemetur. *Placet. Firmatum, Valent. sub Lothar. cap. 17.*

CAPUT XI.

De servitio presbyterorum erga Episcopos suos, consuetudo, ut nobis videtur, valde reprehensibilis amputetur, ut scilicet quotiens Episcopus statuto tempore visitationem, & prædicationem per eosdem sacerdotes, & populos (non) exercet, nequaquam ab eis pro solito servitio pecunias exigat. Hoc enim & B. Job per similitudinem terræ fructiferæ, & agricolarum ejus, id est, Ecclesiæ, & sacerdotum, nimis cavendum significat dicens: *Si fructus ejus comedi absque pecunia, & animam agricolarum ejus affixi: docens, nequaquam absque pecunia, id est, prædicationis verbo, vel pretio ecclesiastica stipendia usurpanda, nec improbitate aliqua agricolarum, id est, confacerdotum, & conlaborantium animas affligendas. Valent. sub Lothario cap. 22.*

Job 31. d.

CAPUT XII.

Statuimus, ne Episcopi, quando pro confirmando populum parochias circumeunt, Archiepresbyteros suos gravent, ut hujusmodi dispensa contenti sint, panes centum, fristringas quatuor, vini sextaria quinquaginta, pullos septem, ova quinquaginta, agnum unum, porcellum unum, annonam ad caballos modios sex, feni corbes tres, mel, oleum, cera, quod sufficit. *Ticinen. sub Ludovico II. cap. 15.*

TITULUS LXV.

EPISCOPI VENIANT AD SYNODUM.

CAPUT I.

QUI non convenerint ad synodum cum sani in suis sedibus sint, neque excusatione, aut alia necessaria causa impediuntur, fraterne admoneantur. *Chalc. c. 19. Ivo part. 4. cap. 243. decr. Anselm. lib. 6. cap. 199.*

Dist. 18. Per. Venit. c. 6.

CAPUT II.

Episcopos, qui acceptis epistolis nostris, aut cognitis, neque per se, neque per canonicam excusationem ad præsentem synodum venerunt, ab Episcopali suspendimus officio. *Greg. VII. in synod. Rom. anni V. sui Pontificatus, cap. 5.*

CAPUT III.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo primo celebrata est synodus Romæ, in qua dominus Papa suspendit ab officio quosdam Episcopos, qui ad concilium invitati, neque ipsi, neque nuntii eorum pro ipsis venerunt. *Greg. VII. in syn. Rom. anni VIII. sui Pont.*

CAPUT IV.

Ad Arelatenfis Episcopi arbitrium synodum congregandam, si quis commonitus infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat, &c. Si quis adesse neglexerit, aut cœtum fratrum, antequam dissolvatur concilium, crediderit deserendum, alienum se a fratrum communione cognoscat, nec eum recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus. *Arch. II. cap. 18. & 19. Burch. lib. 1. cap. 50. Ivo part. 5. cap. 160. decr. Casar. lib. 4. cap. 117.*

Dist. 18. c. 12. Si quis.

CAPUT V.

Admoneantur Episcopi ejus provinciæ a Metropolitanano suo, ut ad synodum veniant, post tertiam hebdomadam Paschæ, & idibus Octobr. &c. Non fiant autem synodi ab eis sine Metropolitanano (cui de omnibus causis constat permissum esse iudicium L.) *Antioch. 20. Vide Mart. Br. 18. Burch. lib. 1. cap. 44. Ivo lib. 4. tit. 2. cap. 3. panorm. & part. 5. cap. 154. decr.*

Distin. 18. Propter. c. 4. & 15.

CAPUT VI.

Non oportet Episcopos vocatos ad synodum, contemnere, sed abire, & docere, & discere ad emendationem ecclesiæ, & aliorum. Qui contempserit, se ipsum accusat; nisi ob valetudinem * omittat. *Laod. 40. Mart. Brac. 19. Burch. lib. 1. cap. 47. Ivo part. 5. cap. 157. decr. Casar. lib. 4. cap. 114.*

Dist. 18. c. 5.

* necessitate.

CAPUT VII.

Si sapius vocati noluerint venire ad synodum, ne sua delicta cognoscantur, ab ecclesia & dicecesibus expellantur etiam Primates. *Carth. 54. G. Carth. III. cap. 43. L. Afr. 20. L.*

CAPUT VIII.

Quotiens synodus convenire debet, Episcopi, qui neque ætate, neque valetudine, neque aliqua necessitate gravi impediuntur, conveniant. Primates vero uniuscujusque provinciæ ex omnibus Episcopis duos, vel tres ex singulis collegis eligant, qui compareant in die synodi. Si non compareant, neque impedimentum Primati ostendunt, communionem suæ ecclesiæ contenti sint. *Carth. 77. G. (duæ, vel tres fiant turmae, & ex singulis turmis aliquot veniant, L.) Carth. V. cap. 10. L. Afr. cap. 43. L. Capit. lib. 7. cap. 34. & 460. Anselm. lib. 7. cap. 188. & 190. in addit.*

Dist. 18. c. 10. Placuit.

CAPUT IX.

Episcopus ad synodum ire non tardet, nisi gravi necessitate inhibeat, sic tamen ut in sua persona legatum mitrat, suscepturus, salva fidei veritate, quidquid sacra synodus statuerit. *Carth. IV. cap. 21. Anselm. lib. 7. cap. 191. in addit.*

Dist. 18. c. 9.

CAPUT X.

Si Episcopus Metropolitanus ad comprovinciales Episcopos epistolas direxerit, in quibus eos ad ordinationem summi Pontificis, aut ad synodum invitat, post positis omnibus excepta gravi infirmitate, aut præceptione Regia, ad constitutam diem adesse non differant. Quod si defuerint, sicut prisca canonum præcepit auctoritas, usque ad proximam synodum a charitate fratrum, & Ecclesiæ communionem priventur. *Agath. 35. Burch. lib. 1. cap. 49. Ivo lib. 4. tit. 2. cap. 5. panorm. & part. 5. cap. 159. decr. Casar. lib. 4. cap. 116.*

Distin. 18. cap. 13.

CAPUT XI.

Cum Metropolitanus fratres vel comprovinciales suos ad concilium, aut ad ordinationem cujuscumque confacerdotis crediderit evocandos, nisi causa evidentis tædii extiterit, nullus excuset. *Epaun. cap. 1.*

CAPUT XII.

Si quis Episcoporum commonitus a Metropolitanano ad synodum, nulla gravi intercedente ne-

Distin. 18. cap. 14. ces-

cessitate corporali, venire contempserit, sicut statuta Patrum censuerunt, usque ad futurum concilium cunctorum Episcoporum charitatis communione privetur. *Tarr. cap. 6.*

CAPUT XIII.

Nullus Episcoporum, admonente Metropolitano Episcopo, nisi certa tædii causa detentus, ad concilium, vel ordinationem confacerdotis venire penitus ulla excusatione detrectet. *Aurel. II. cap. 1.*

CAPUT XIV.

Si quis Episcopus ad synodum venire distulerit, usque ad majorem synodum a fratribus, & comprovincialibus maneat excommunicatus, nec eum ex alia provincia ullus Episcopus interea communicare præsumat, &c. *Turon. II. c. 1.*

CAPUT XV.

Si quis de provincialibus Episcopis a Metropolitano suo ad concilium intra suam provinciam fuerit evocatus, & præter evidentem infirmitatem ad concilium venire distulerit, atque de synodali conventu, ante quam cuncta conveniant, sine comœatu concilii ipsius discedere fortasse præsumperit, sicut est præcedentibus regulis statutum, sex mensibus a missarum officio suspendatur. Quod si quem a concilio quæcumque necessitas illata abstulerit, a Metropolitano suo veniam postulans, ad missarum faciendarum gratiã revocetur. *Aurel. V. c. 18.*

CAPUT XVI.

Si aliquis (*Episcopus*) contumax fuerit, aut excusationem falsæ necessitatis, quare non interfuit concilio invenerit, & postea publicatum fuerit, quod inepta erat ejus excusatio, volumus, ut usque ad concilium universale a communione, & charitate fratrum maneat alienus. *Marisc. II. cap. 20.*

CAPUT XVII.

Tempore, quo concilium per Metropolitanum voluntatem, & regiam jussionem electum fuerit agere, omnes confinuitimos Episcopos in unum oportet adesse, nec pro tali re quælibet causa opponi debet ad excusationem. Quod si contigerit aliquem de fratribus retineri ab infirmitate, qualiter non possit venire, aut per regiam jussionem injunctum acceperit aliquid agere, ut sit, per quod non possit concilio interesse, quidquid tale acciderit, Metropolitanus suo fideliter intimet, cuncta per suam epistolam manu sua scriptam, &c. Archipresbyterum suum dirigat, aut si Archipresbytero impossibilitas fuerit, presbyterum utilem instructum, ut ratio poscit, atque cum eo mandatarium suum juxta legis ordinem munitum, ut si a quolibet contra eundem Episcopum in concilio fuerit suggestum, ab eo, quem direxit, qui petit, accipiat responsum, & justitia, quæ fuerit ordinata, nullam in postmodum dilationem habeat. *Emerit. c. 5.*

CAPUT XVIII.

Decretum est præcis canonibus semel in anno fieri concilium, ubi elegerit Metropolitanus Episcopus, atque in ea sancta regula manet ordinatum, ut comprovinciales Episcopi, dum a suo Metropolitano fuerint admoniti, præsto esse de-

beant ad locum tempore debito. Sunt nonnulli, qui pro hoc admonitionem sui Metropolitanæ, & regiam jussionem accipiunt, & minime implent, quæ jubentur, hos præcorum canonum sententiæ excommunicatos esse jubent, usque ad tempus superventuri concilii, & quamvis excommunicationis damno feriantur, nihil tale in his impenditur, quod debeant metuere. Placuit huic sanctæ synodo, ut quisquis ille Episcopus ad concilium venire distulerit admonitus, illic excommunicationis agat tempus, ubi cum his, qui præsentibus fuerint, elegerit Metropolitanus: cella vero, & res ad eum pertinentes, quousque ille sub pœnitentia fuerit, instantia, & sollicitudine regantur Metropolitanæ, quia ideo est hoc electum, ut discat sub pœnitentia, quod implere noluit voluntate recta. Dum ergo ad suam redierit cellam, rem in statu inveniat, quæ ecclesiæ suæ est debita. *Emeriten. c. 7.*

CAPUT XIX.

Quisquis Episcoporum, excepta inevitabili causa, se absentaverit a concilio, unius anni erit excommunicatione plectendus. *Toler. XI. c. 15. Ivo lib. 4. tit. 2. c. 6. panorm.*

CAPUT XX.

Qui non conveniunt Episcopi (*ad synodum*) dum sani sunt, & necessitas, aliave causa non excusat, fraterne corripantur. *Trullen. c. 8.*

CAPUT XXI.

Quisquis (*Episcoporum*) Kalend. Novembr. annis singulis pro celebratione concilii venire distulerit, excommunicationi debitæ subiacebit. *Toler. XII. c. 12.*

CAPUT XXII.

Si quilibet Episcopus ad synodum vocatus, quacumque occasione venire distulerit, nisi evidens impossibilitas præpedierit, salva censura ex hoc Patrum auctoritate decreta, cesset ab officio, donec satisfaciatur fratribus. *Meld. c. 33.*

CAPUT XXIII.

Episcopi secundum illorum ministerium, ac sacram auctoritatem uniti sint, & synodales conventus secundum jussionem canonicam frequentare procurent, quatenus ordo ecclesiasticus, qui quali oblitteratus jam fuerat, quoniam synodi propter discordiã Regum frequentari non poterant, Episcopali collatione ad necessarium, ac debitum statum reduci prævaleat. *Fullen. c. 2.*

CAPUT XXIV.

Si quis Episcoporum synodo neglexerit adesse, aut cœtum fratrum, ante quam concilium dissolvatur, crediderit deserendum, alienatum se a fratrum communione cognoscat, nec eum recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus. *Norman. cap. 16.*

TITULUS LXVI.
QUI PRIUS ORDINATI SUNT EPISCOPI,
PRIOREM LOCUM OBTINERE
DEBENT.

CAPUT I.

QUI prius ordinati sunt Episcopi, iis, qui postea ordinati sunt, præferantur, salvo jure Primatum Numidiæ, & Mauritanie. *Carth. 87. G. Afr. 53. L. Milev. 13. L. Nicol. ad Michael.*

chael. post med. Burch. lib. 1. c. 56. Ivo part. 5. c. 166. decret.

CAPUT II.

Placuit, ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur per provincias Africanas, litteras accipiant ab ordinatoribus suis manu eorum conscriptas, continentes Consulem, & diem, ut nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur. *Carthag. 90. G. Milevit. cap. 14. L. Afric. 56. L.*

CAPUT III.

Nullus Episcoporum se præferat alteri per ambitionem, sed omnes cognoscant tempus, & ordinem consecrationis suæ. *Angl. 8.*

CAPUT IV.

c. 1. d. 18. Placuit. Conservato Metropolitanæ Episcopi primatu, ceteri Episcoporum secundum suæ ordinationis tempus, alius alio sedendi deferat locum. *Brach. 1. cap. 24.*

CAPUT V.

XV. Kalend. Jun. congreganda est in unaquaque provincia synodus, &c. & convenientes omnes Episcopi pariter introeant, & secundum ordinationis suæ tempora retideant. *Tolet. IV. c. 3.*

CAPUT VI.

Dum unanimatis nostræ conventus in Arelatensium urbe in basilica sancti Stephani martyris primi adgregatus contisteret, atque unusquisque nostrorum ex more secundum ordinationis suæ tempus in locis debitis resideret, rerum omnium Domino prius devotissima gratiarum jura persolvimus. *Arel. sub Carolo, in princ.*

TITULUS LXVII.

EPISCOPI HABEANT HONOREM

PRESBYTERIS.

CAPUT I.

II. q. 3. Si Episcopus. cap. 4. Episcopus iracundus, quod esse non debet, si adversus presbyterum, vel diaconum cito moveatur, & eicere velit ab ecclesia, providendum, ne innocens condemnetur, neque communione privetur. Confugiat itaque ad Metropolitanum, vel si abest, ad propinquum: (*confugiat ad propinquos Episcopos L.*) & causa discutatur & is Episcopus, qui eum juste, vel injuste dejecit, patienter ferat finem cognitionis; alteri vero communio non detur, si superbe versetur clericus contra Episcopum, corripitur. Nam & Episcopus benigne dilectionem, & ordinem præster ministris, & hi Episcopis patienter obediant. *Sard. 14. G. 17. L. Vide Nicæn. apud Carth. VI. c. 6. L. ante canones Carthag. G. cap. 135. G. Vide Afr. 101. L. Ivo lib. 5. tit. 5. c. 4. panorm. cap. 14. c. 15. decret. Ans. lib. 3. c. 68. Casar. lib. 5. cap. 48.*

CAPUT II.

Dist. 65. c. 9. Episcopus in quolibet loco sedens, stare presbyterum non patitur. *Carth. IV. c. 34. Casar. lib. 4. c. 51. cap. 76.*

CAPUT III.

Distinct. 95. cap. 10. Episcopus in ecclesia in consensu presbyterorum sublimior sedat; intra domum vero collegam se presbyterorum esse cognoscat. *Carthag. IV. c. 35. Ivo part. 5. cap. 137. decret. Casar. lib. 4. cap. 51. cap. 76.*

CAPUT IV.

Episcoporum, quorum vita non reprehenditur, posteriorem priori nullus præponat, nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiæ Episcopus jusserit, implere contemnat. Archidiaconum simplicem, aut impeditum potest in sui loci nomine retinere, & ordinationi ecclesiæ eum, quem elegerit Episcopus, præponere. *Agath. 23. Vide Carth. 87. G. Milevitan. 13. L.*

CAPUT V.

Comperimus, eo quod nonnulli Prælatorum, nulla interveniente necessitate, non cum clericis, sed potius seorsum cum laicis, & quibusdam familiaribus suis sermocinari, & convivari delectentur. Quæ res, quia valde a paterna sollicitudine abhorret, & subditos in contemptum magistrorum, murmurationemque, & in divinorum obsequiorum transgressionem pertrahit, prorsus rescandam esse statuimus, & ut ab hinc Prælati in his, quæ præmissa sunt, quantum facultas permiserit, sibi subditis participes existant, censuimus. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothario lib. 1. cap. 21.*

TITULUS LXVIII.

NE EPISCOPI SINT SUPERBI.

CAPUT I.

Modestiam tuam non auctoritas constantiam, sed mansuetudo commendet, justitiam lenitas temperet, patientia contineat libertatem, & declinata superbia, cui proximum est, ut decidat, ametur humilitas, cui semper debetur, ut crescat. *Leo ep. 88. ad Ravennium Arelatensem Episcop.*

CAPUT II.

Nullus Episcoporum alium Episcopum conculcet. *Arel. 1. cap. 17.*

CAPUT III.

Nullus Episcopus se præferat alteri per ambitionem. *Anglic. c. 8.*

CAPUT IV.

Episcopus ita humiliter pariter, & auctoritate præstabit, ut nec per nimiam humilitatem suam subditorum vitia convalescere faciat, nec per immoderatam auctoritatem severitatis potestatem exerceat, sed tanto cautius erga sibi commissos agat, quanto durius a Christo judicari formidat, &c. *Isidor. lib. 2. cap. 6. de eccles. offic. apud Aquigr. 9. prope finem. Raban. lib. 1. cap. 4. de instit. cleric.*

CAPUT V.

Sancti viri dum præfunt, non in se potestatem ordinis, sed æqualitatem conditionis attendant, nec præelle gaudeant hominibus, sed prodesse. Sciant enim, quod antiqui Patres nostri, non tam Reges hominum, quam pastores pecorum fuisse memorantur, &c. *Homo quippe animalibus irrationalibus, non autem ceteris hominibus natura præelatus est.* Idcirco ei dicitur, ut ab animalibus, & non ab homine timeatur, quia contra naturam superbiæ * est, ab æquali velle timeri, cuncti, qui præfunt, non in se potestatem debent ordinis, sed æqualitatem pensare conditionis, &c. Necessè est ergo, ut rectores a subditis timeantur, quando ab eisdem Deum minime time-
*Gen. 9. a. * superbia, s.*

pro multis necessitatibus, quæ aliquoties superveniunt, ut si manifesta, & rationabilis causa extiterit, cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium postulare. Cum enim dicat Apostolus :
 2. Cor. II. c. Non debent parentibus filii thesaurizare, sed parentes filiis, multum longe a paterna pietate videtur, si præpositi suis subditis graves existant, quos in cunctis necessitatibus pastoris moreovere debeant. *Alex. III. in conc. Lateran. cap. 4.*

CAPUT III.

De cens. c. 7. Greg. IX. & in 1. collect. in 1. collect. Prohibemus, ne novi census ab Episcopis vel Abbatibus aliisque Prælatibus imponantur ecclesiis, nec veteres augeantur, nec partem redditum suis usibus appropriare præsumant: sed libertates, quas sibi majores desiderant conservari, minoribus quoque suis bona voluntate conservent. Si quis autem aliter egerit, irritum, quod fecerit habeatur. *Alex. III. in concil. Later. cap. 7.*

CAPUT IV.

De immun. Eccl. 8. Gr. IX. & in 4. coll. c. 4. de censib. Quia plerique Prælati, ut procuracionem, aut servitiû aliquod impendant Legato, vel alii, plus extorquent a subditis, quam exolvant, & in eorum damnis lucra sectantes, quarunt prædam potius, quam subsidium in subjectis, id de cetero fieri prohibemus. Quod si quis forte præsumperit, & sic extorta restituat, & tantandem cogatur pauperibus largiri. Superior autem, cui super hoc fuerit querela deposita, si negligens fuerit in hujusmodi executione statuti, canonicæ subiaceat ultioni. *Innoc. III. in conc. gener. Lat. cap. 34.*

CAPUT V.

12. q. 1. c. 27. Nulli Episcoporum liceat res mobiles de subjectis plebibus, seu aliis piis locis in proprio usu habere, ne majores enormiter locupletentur, & minores tali facto pauperiores inveniantur. Contra agens canonica auctoritate coarctandus existat. *Eugen. II. & Leo IV. in Syn. Rom. cap. 16.*

CAPUT VI.

16. q. 1. c. 93. Nulli liceat Episcoporum a subjecto sacerdote, vel alio quolibet clerico, & piis locis dationes ultra statuta Patrum exigere, aut superposita in angariis inferre; sed cum sit optimus prospector, ita prospiciat, ut universæ sibi oves commissæ a se maxime alantur, atque in necessitatibus adjuventur, quam illicitis exactis dationibus opprimantur. *Synod. Roman. sub Eugen. II. & Leone IV. cap. 26.*

CAPUT VII.

11. q. 1. c. 124. Nullus Episcopus gravamen, seu servile servitium ex usu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat. *Synod. Rom. sub Greg. VII. cap. 10. ann. 1078. Pont. ann. 6. XIII. K. Dec. Ind. 2. ex lib. 6. regist. Tarrac. lib. 5. cap. 54.*

CAPUT VIII.

12. q. 3. c. 3. Pontifices, quibus in summo sacerdotio constituti ab extraneis dumtaxat aliquid, aut cum ecclesia, aut sequestratum, aut dimittitur, aut donatur, quia hoc ille, qui donat, pro redemptione animæ suæ, non pro commodo sacerdotis offerre probatur, non quasi suum proprium, sed quasi dimissum ecclesiæ, inter facultates ecclesiæ computabunt: quia justum est, ut sicut sacerdos

habet, quod ecclesiæ dimissum est, ita & Ecclesia habeat, quod relinquitur sacerdoti. Sane quidquid per fideicommissum aut sacerdoti, aut Ecclesiæ dimittitur, cuicumque alii postmodum profuturum, id inter facultates suas Ecclesia computare, aut retinere non poterit. *Agath. 6. Burch. lib. 1. c. 217. Ivo part. 5. cap. 331. decr. Casar. lib. 4. cap. 85.*

CAPUT IX.

Si quis sacerdos res ecclesiæ debitas, vel proprias horrenda cupiditate occupaverit, retineat, aut a potestate ex competitione perceperit, si eas non restituerit, nullis rebus excusetur. Sed & si agnito jure ecclesiastico non statim ecclesiæ, vel sacerdoti reformaverit, ut ipsum jus agnoscere possit, & in judicium electorum venire distulerit, tamdiu a communione ecclesiastica suspendatur, quamdiu restitutis rebus, tam ecclesiam, quam sacerdotem reddat indemnem. Similis etiã de his, qui oblationes defunctorum legaliter dimissas quolibet ordine assignare tardaverint, vel detinere præsumperint, districtiõis ecclesiasticæ, juxta priores canones, forma servetur. Cui etiam sententiæ subiacebit quisquis ille quolibet ordine, quod pro devotione sua ecclesiis dedit, revocare præsumperit. *Aurel. III. c. 22.*

CAPUT X.

Quia exempla boni operis a Pontificibus debent primum Christo opitulante procedere, nullus Episcopus res competat alienas, aut si competitas aut a se, aut ab antecessore suo forte quis possedit, domino proprietatis possessione propriam absque præjudicio liberalitatis regiæ integra reformatione restituat, ut quia Deus dona reprobatur iniquorum, non ad judicium suum ecclesiæ res exteras derelinquat. *Paris. 3.*

CAPUT XI.

Nullus Episcoporum, aut cujuslibet ordinis clericus, vel alia quæcumque persona, quibuslibet conditionibus, seu in uno regno, seu in alio positus, alterius cujuscumque ecclesiæ res aut petat, aut præsumat accipere: quod si fecerit, tamdiu habeatur a communione altaris, vel omnium fratrum, ac filiorum charitate suspensus, donec ipsi ecclesiæ, cujus directo ordine res est ablata, restituatur. *Aurel. V. c. 14.*

CAPUT XII.

Nullus Episcoporum per suas dioceses ambulans, præter honorem cathedræ suæ id est solidos duos, aliquid aliud per ecclesias tollat, neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in ecclesiis parochialibus requirat. Sed illic tertia pars pro luminaribus ecclesiæ, vel reparatione servetur, & per singulos annos Episcopo indratio fiat. Nam si tertiam partem illam Episcopus tollat, lumen, & facta tecta abstulit ecclesiæ. Similiter parochiales clerici servili more in aliquibus operibus Episcopis servire non cogantur, quia scriptum est: *Neque ut dominantes clero.* *Brac. 1. Pet. 5. c. II. cap. 2.*

CAPUT XIII.

Quia cognovimus, Episcopos per parochias suas non sacerdotaliter agere, sed crudeliter deservire, & dum scriptum sit: *Forma estote gregi,* *1. Pet. 5. c. 6.*

non ut dominantes in clero, exactiones diocesi suæ vel damna infligant, censemus, excepto quod veterum constitutiones a parochiis habere jubent Episcopos, vel alia, quæ illis hucusque præsumpta sunt, denegentur, hoc est, neque in angariis presbyteri, aut diacones, neque in aliquibus fatigentur indictionibus ne videamur in Ecclesia Dei exactores potius, quam Dei Pontifices nominari. Hi vero clerici tam locales, quam diocesani, qui se ab Episcopo gravari cognoverint, quærelas suas ad Metropolitanum deferre non differant, & Metropolitanus non moretur, ejusmodi præsumptiones coercere. *Tolet. III. c. 20. Ivo part. 3. cap. 137. decr.*

CAPUT XIV.

Querimonias parochianorum presbyterorum Gallicia provinciae audivimus contra Pontificum suorum rapacitates. Nam indiscreto moderamine parochianas ecclesias prægravantes, dum in exactionibus superflui frequenter existunt, pœne usque ad exinanitionem extremæ virtutis, quasdam basilicas perduxisse probantur, &c. Non amplius quam duos solidos unusquisque Episcoporum præfatæ provinciae per singulas dioceses, vel singulas ecclesias, juxta synodum Bracarensem, annua illatione sibi expetat inferri, monasteriorum tamen basilicis ab hac solutionis pensione sejunctis. Cum vero Episcopus diocesim visitat, nulli præ multitudine onerosus existat, nec umquam quinarium numerum evectionis excedat, aut amplius, quam una die per unamquamque basilicam remorandi licentiam habeat. Qui aliter egerit, correptioni canonum subjacebit, tamquam constitutionum synodalium transgressor, & prisorum Patrum edicti corruptorum. *Tolet. VII. c. 4. Burch. lib. 1. c. 80. Ivo part. 5. c. 192. decr. Ans. lib. 7. c. 196. in addit.*

CAPUT XV.

Defuncto presbytero, vel Abbate, nihil ab Episcopo auferatur, vel Archidiacono, vel a quocumque de rebus parochiae, vel xenodochii, vel monasterii aliquid debeat minui. Quod qui fecerit, juxta statuta canonum debet coerceri. *Cabilon. 7.*

CAPUT XVI.

Imputatur quibusdam fratribus eo quod avaritiæ causa hominibus persuadeant, ut abrenuntiantes sæculo, res suas ecclesiae conferant, quod penitus ab omnium mentibus eradicandum est. Animarum etenim salutem inquirere sacerdos, non lucra terrena debet. Quoniam fideles ad res suas dandas non sunt cogendi, neque circumveniendi. Oblatio enim spontanea esse debet: *Volutaria sacrificabo tibi*. Et illud: *Omnis populus mente devota obtulerunt donaria Domino*. Ecclesia vero sancta non solum fideles spoliare non debet, quin potius inopibus opem ferre. *Cabil. sub Carol. c. 6.*

CAPUT XVII.

Inventum est, quod in quibusdam locis presbyteri duodenos, vel quaterdenos denarios Episcopis in censum annis singulis darent: quod penitus abolendum esse decrevimus. *Cabilon. sub Carolo cap. 17.*

CAPUT XVIII.

Ne Episcopo liceat matricis ecclesiae rem tituli sui nomine usurpare. *Magunt. sub Rab. c. 7.*

TITULUS LXXI.

NE EPISCOPUS INULLA RE AVARITIÆ, AUT SIMONIÆ SUSPICIONEM PRÆBEAT.

CAPUT I.

Paulus ad Ephesios ait: *Nullius pecuniam concupivi*, &c. Episcopus a suis Episcopis, clericis, vel monachis non exigat aurum, vel argentum, vel aliquam speciem, ait enim Apostolus: *Injusti regnum Dei non possidebunt*, &c. Si quis igitur obeas res prohibeat quem ministerio, vel excommunicet aliquem clericum, vel claudat templum, ne fiant sacra ministeria Dei, &c. pari pœna puniatur, ut contraveniens mandatis Dei, & Apostolicis constitutionibus. Petrus enim Princeps Apostolorum ait: *Pascite gregem Dei, qui in vobis est*, &c. *Nicæn. II. c. 4. Ans. lib. 6. cap. 167.*

CAPUT II.

Si quis Episcopus fornicatione presbyterorum diaconorum, seu subdiaconorum, vel crimini incestus in sua parochia, precibus vel pretio interveniente, consenserit, vel commissum, sibi que compertum auctoritate sui officii non impugnaverit, ab officio suspendatur. *Greg. VII. in conc. Rom. anni VI. c. 12.*

CAPUT III.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo pretio constituuntur, &c. id ulterius fieri districtius prohibemus. Quod si quis fecerit, removeatur a clero, &c. Episcopus quoque qui hoc in sua diocesi sustinuerit, & ecclesiastica judicia sua patitur dissimulatione perverti, canonica distinctione plectatur. *Alex. III. in conc. Turon. c. 7. & post conc. Later. p. 2. c. 1.*

CAPUT IV.

Imputatur quibusdam fratribus eo quod avaritiæ causa hominibus persuadeant, ut abrenuntiantes sæculo, res suas ecclesiae conferant, &c. Episcopi, sive Abbates, qui non in fructum animarum, sed in avaritiam, & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines illectos circumveniendo totonderunt, & res eorum tali persuasione non solum acceperunt, sed potius subriperunt, pœnitentiæ canonicæ, sive regulari, ut puta turpis lucri sectatores subjaceant. Hi vero, qui variis promissionibus, vel quibuslibet machinationibus persuasi, mentis inopes effecti, rerum suarum domini esse nescientes, comam depouuerint, in eo quod coeperunt, perseverare cogantur. Res namque, quæ ab illectis, & negligentibus datæ, ab avaris, & cupidis non solum acceptæ, sed raptæ noscuntur, heredibus reddantur, qui dementia parentum, & avaritia incentorum exheredati esse noscuntur. Si vero nescientibus Episcopis, aut Abbatibus, ministri eorum, quilibet videlicet in clero, hoc fecisse convincuntur, Episcopi, & Abbates desidia, illi vero rapacitate, & avaritia ju-

10. q. 2. c. 8. Inter cetera.

16. q. 1. Pre-dicator. 64. Aff. 20.

1. Cor. 6. c.

1. Pet. 5. d.

Ne Prel. vi-ces suas &c. c. 2. Gregor. IX. & in 1. collect.

Psam. 53. Exod. 35. d.

16. q. 7. c. 42. Constituit, & 20. q. 3. cap. ult.

dicentur. Hoc vero, quod quisque Deo juste, & rationabiliter de rebus suis offert, ecclesia tenere debet. *Cabilon. sub Carol. c. 6. & 7. Burch. lib. 8. c. 93. Ivo part. 7. c. 111. decr.*

CAPUT V.

x. 7. 7. c. 3. Cavendum, & summopere præcavendum, ac per virtutem Christi sanguinis interdendum, & Episcopis, & Regibus, & omnibus sublimioribus potestatibus atque cunctis fautoribus, & electoribus quorumcumque atque consensoribus, seu ordinatoribus in gradu ecclesiastico, ut nemo per simoniacam hæresim regiminis locum obtineat quacumque factione, calliditate, promissione, seu commoditate, aut datione per se, aut emissam personam, cum Spiritus sanctus inter cetera documenta ecclesiastica per os sancti dicat Gregorii: „ Cur non perpenditur, quia benedictio illi in maledictionem convertitur, quia „ ad hoc, ut fiat hæreticus, promovetur? “ &c. *Melden. c. 43. Burch. lib. 1. c. 21. Ivo part. 5. c. 75. & 112. decr. Anf. lib. 6. c. 72.*

lib. 7. epist. 110. 1. 9. 1. c. 13. Cum li- queat, & c. 4. Benedi- ctio.

TITULUS LXXII.
NE EPISCOPI PRINCIPIBUS LAICIS
HONOREM NIMIUM TRIBUANT.

CAPUT I.

EOS, qui divina gratia ad Episcopale advocantur officium, tamquam imaginem, & figuram ferentes sanctorum caelestium hierarcharum, id est angelorum secundum hierarchicum plane gradum, & morem, omni honore dignos ab omnibus Principibus, & subditis sancimus haberi, & nequaquam Strategis, vel quibuslibet aliis Principibus obvios procul ab ecclesiis suis occurrere, sed neque semet a multo spatio de equis, vel mulis deicere, ac cum timore, ac tremore procidere & adorare, sed nec cum sæcularibus principibus ad mensam intrare hora prandii, eosdem, quos illi honores Strategis exhibentes, sed secundum congruentiam spiritualis dignitatis, ac honoris sui reddere quidem omnibus debita, *cui veltigal, veltigal, cui honorem, honorem.* Præferri autem & multam a Principibus amicorum Christi Imperatorum venerationem, & reverentiam promereri confessionis eorum, & honoris similis existentes, ita ut fiduciam habeant Episcopi arguere Strategos multoties, & alios Principes, atque omnem sæculi dignitatem. Si vero aliquis Episcopus post hanc definitionem sanctæ synodi debitum & canonicè collatum sibi contempserit honorem, sequestretur anno uno. *Synod. VIII. gen. CP. c. 14. sub Hadr. II.*

Rom. 13. 6.

CAPUT II.

Ne Episcopus, vel sacerdos, Regi, vel alicui laico, in manibus ligiam fidelitatem faciat. *Urban. II. in concil. Clavam. cap. 17.*

TITULUS LXXIII.
NE EPISCOPI NEGOTIIS SÆCULARIBUS OPERAM DENT.

CAPUT I.

Decrevit sanctum hoc, magnumque concilium, nullum deinceps, non Episcopum, non clericum, vel monachum, aut possessiones conducere, aut negotiis sæcularibus se miscere, præter pupillorum, si forte leges imponant inex-

Distinct. 86. Pervenit. ult.

cusabilem curam, aut orphanorum tutelam, & viduarum, earumque, quæ sine ulla defensione sunt, personarum, quæ maxime ecclesiastico indigent adjutorio, & propter timorem Domini causa deposcat, &c. *Chalcedonen. cap. 3. Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 28. Burch. lib. 2. cap. 145. Ivo part. 6. cap. 218. decr. Anselm. lib. 6. cap. 181. in Rom.*

CAPUT II.

Clerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis sustentantur, coram iudice sæculari advocati in negotiis fieri non præsumant, &c. *Alex. III. in conc. Later. cap. 12.*

De postul. e. 1. Greg. IX. & in 1. coll.

CAPUT III.

Sacerdotes, qui ad debita, & opportuna officia ecclesiis indifferenter adesse debent, scenore aliquo, aut venatione, vel aliqua aucupatione *, rusticoque ministerio omnino non occupentur, quia sine ornatu sacerdotali extra domos eos apparere non convenit, ne ut aliquis sæcularium injurias patiantur, sed ea solummodo, quæ per Patres constituta videntur, observent, contrarius denique inventus, aut deinceps desinat, aut canonicæ subiaceat disciplinæ. *Eug. II. in syn. Rom. & Leo IV. cap. 12.*

** occupatio- ne, f.*

CAPUT IV.

Quamquam sacerdotum testimonium creditilius, habeatur, tamen ipsi in sæcularibus negotiis pro testimonio, aut consuecendis instrumentis non rogentur, quia eos in talibus rebus esse non convenit. Si enim eventæ * causæ aliquid viderint, aut audierint, ubi nullæ idoneæ sæcularium inveniantur personæ, ne veritas occultetur, & malus ut bonus existimetur, in providentia proprii sit Episcopi, ut aut coram se, & competentibus iudicibus, aut aliter veritatem honorifice attollant. *Eugen. II. & Leo IV. in synod. Roman. cap. 13.*

14. 9. 2. c. 2.

** cruenta, f.*

CAPUT V.

Episcopus, presbyter, diaconus, si sæcularia negotia susceperit, deponatur. *Ap. 6. G. 7. L. Anselm. lib. 6. cap. 148.*

Dist. 88. c. 3.

CAPUT VI.

Episcopus, aut presbyter non se immisceat publicis administrationibus, sed ecclesiasticis rebus præsto sit. Itaque aut cesset, aut deponatur. *Nemo enim potest duobus Dominis servire. Ap. 81.*

Matt. 6. c.

CAPUT VII.

Episcopus, presbyter, diaconus militiam exercens, si vult utrumque retinere, Romanum magistratum, & sacram administrationem, deponatur: *Nam quæ sunt Cæsaris, Cæsari: quæ sunt Dei, Deo. Apost. 83.*

Matth. 22. Luc. 20.

CAPUT VIII.

Et quidem loquitur B. Petrus cum Clemente oportet irreprehensibiliter vivere, & summo studio niti, ut omnes vitæ hujus occupationes abicias, ne fidei iussor existas, ne advocatus litium fias, &c. *Clem. epist. 1. post princ.*

11. 9. 3. c. 30.

CAPUT IX.

Sicut tibi loquitur Petrus Apostolus cum Clemente impietatis crimen est, neglectis verbi Dei studiis, sollicitudines suscipere sæculares, ita & unicuique laicorum peccatum est, nisi in vicem si-

11. 9. 3. c. 31.

bi,

bi, etiam in iis, quæ ad communis vitæ usum pertinent, operam fideliter dederint, *Clemens epist. 1. post princip. Anselm. lib. 7. cap. 63.*

CAPUT X.

Episcopi, presbyteri, diaconi, de locis suis negotiandi causa non discedant, nec circumeuntes provincias quæstuosas nundinas sectentur. Sane ad victum sibi conquirendum filium, libertum, mercenarium, amicum, aut quemlibet mittant, & si voluerint negotiari, intra provinciam negotientur. *Elib. cap. 19.*

CAPUT XI.

Episcopi, presbyteri, diaconi, exceptores (*conductores L.*) vel procuratores non fiant, neque ex aliquo turpi, vel inhonesto quæstu cibum parent: scriptum est: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Carthag. 16. G. Carth. III. cap. 15. L. Vorm. cap. 67. Burch. lib. 2. cap. 151. Ivo part. 6. cap. 242. decret. Anselm. lib. 7. cap. 151.*

CAPUT XII.

Episcopus, presbyter, aut diaconus non sint conductores. *Hipponen. cap. 17.*

CAPUT XIII.

Nemo sacerdotum, vel monachorum negotiis illicitis se implicet, quando scriptum est: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Rem. cap. 30.*

CAPUT XIV.

Si, quod absit, Episcopi sæcularibus negotiis implicati fundorum terminos sine termino cupiditatis extendant, ac se passim exquisitis deliciis ditant, quæ animum, corpusque debilitant, si gloriam non Christi, sed suam, decepti vulgi honoribus adulantis, quærant, plusque de se alienæ linguæ, quam suæ conscientiæ credant, &c. si numquam sibi displicent, ac placentes sibi non sunt de sua correctione solliciti, &c. contemplativæ vitæ participes esse non possunt, ad quam non perveniunt, nisi qui studuerint esse, quod facti sunt, nec effectant videri, sed esse, quod sunt, non alienis laudibus, sed moribus suis eximii, nec solum de sua dignitate, sed potius de sacerdotalis vitæ nobilitate conspicui. Qui sunt non appellatione tenus, sed virtute Pontifices, vitæ contemplativæ capaces, & gaudiorum cælestium cohæredes. *Prosper apud Aquisgr. cap. 19.*

CAPUT XV.

Irrepsit fane in nonnullis ecclesiarum Præsulibus miserabilis temporis nostri inepta, immo corrigenda consuetudo, quæ jam ita pro lege tenetur, ut sanctitatis, & religionis nomen sibi ascribere non vereatur, scilicet, super diversarum rerum innumeris superfluitatibus, & vanitatibus, quas dinumerare longum est, nec non in avaritia, & tenacitate, improbaque intentione, & in turpi, inhonestaque conversatione, morumque improbitate, & vanæ gloriæ appetitu, & quod his periculosius est, sui officii cura posthabita, in divinorum præceptorum transgressione, &c. Non igitur mirum est, si propter hæc, & his similia Deus offendantur, & infirmorum animis scandalum generetur, statusque sanctæ Ecclesiæ periclitetur. Proinde omnibus studendum est sacerdo-

tibus, ut ab his deinceps caveant, & iis rebus insistant, quibus sibi, & iis, quibus præsumunt, Dominum propitium facere mereantur. *Paris. sub Ludovic. & Loth. lib. 1. cap. 19.*

CAPUT XVI.

Quorundam Prælatorum temerario ausu, qui sibi licere putant, quod non licet, & expedire, quod non expedit, ecclesiæ suis ad tempus viduantur sacerdotibus, quoniam si quid eis in forensibus negotiis agendum, si quid jam in diversis aliis partibus nuntiandum, occasio necessitatis opponit, id potius per sacerdotes Domini currentes, & discurrentes, quam per alios effici præcipiunt, &c. Proinde omnibus Prælati cavendum est, ne illicita sibi presbyterorum transmissione, animarum suarum habeant damnationem. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 29.*

CAPUT XVII.

Sacerdotes, & Principes a recto tramite deviarunt, quia & principalis potestas diversis occasionibus intervenientibus, secus quam auctoritas Divina se habeat, in causas ecclesiasticas profuerit, & sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim cupiditate, in sæcularibus negotiis, & sollicitudinibus mundi, ultra quam debuerant, se occupaverint, & hac occasione aliter, quam Divina auctoritas doceat, in utraque parte actum exstitisse, dubium non est. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothar. lib. 3. cap. 26. Aquisgran. II. sub Ludovic. part. 4. cap. 14.*

TITULUS LXXIV.

NE EPISCOPUS ARMIS UTATUR.

CAPUT I.

Servus Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitium, & in hostem pergere omnino prohibemus, nisi illi tantummodo, qui propter Divinum ministerium, Missarum scilicet sollempnia adimplenda, & sanctorum patrocinia imploranda, ad hoc electi sunt, id est, unum, vel duos Episcopos cum capellanis presbyteris Princeps secum habeat. *Syn. Franc. Capitul. lib. 5. cap. 2. & lib. 7. cap. 123. & 125. & 146. Burch. lib. 1. cap. 218. Ivo part. 5. cap. 332. & part. 6. cap. 289. & part. 13. cap. 29. decret.*

CAPUT II.

Nos, qui relinquimus sæculum, id modis omnibus observare volumus, ut arma spiritualia habeamus, sæcularia dimittamus. *Magunt. cap. 17.*

TITULUS LXXV.

NE EPISCOPI CONSTITUANT SIBI SUCCESSORES.

CAPUT I.

Nonnulli Episcopatum, qui non nisi meritis præcedentibus datur, non divinum munus, sed hereditarium putant esse compendium, & credunt, sicut res caducas, atque mortales, ita sacerdotium velut legatario, aut testamentario jure posse dimitti. Nam plerique sacerdotes in mortis confinio constituti, in locum suum feruntur alios designatis nominibus subrogare, ut scilicet non legitima expectetur electio, sed defuncti gratificatio pro populi habeatur assensu, &c. atque

21. q. 3. Placuit. cap. 3.

2. Tim. 2.

2. Tim. 2.

3. Tim. 2.

8. q. 1. c. 5.

atque ideo, si placet, etiam hanc licentiam generaliter de ecclesiis auferamus, &c. *Hilar. in synod. in fine. Ivo part. 5. cap. 104. decret. Anselm. lib. 6. cap. 56.*

CAPUT II.

Non oportet Episcopum, fratrem suum, vel filium, vel propinquum in Episcopum ordinare. Heredes enim Episcopatus facere non iustum est, nec humano affectu divina sunt tractanda. Si fiat, non valeat ordinatio, ipse vero excommunicatione puniatur. *Ap. 76.*

CAPUT III.

Nec Episcopalis honor hereditarium jus putetur, quod nobis sola Dei nostri benignitate Christi confertur. *Hilar. epist. 1. cap. 3.*

CAPUT IV.

7. q. 1. Peti. si. 17. * 46, f.

De eo, quod tibi successorem constituere dixisti, & * te iubente in tuo loco eligatur Episcopus, hoc nulla ratione concedi patimur, quia contra omnem ecclesiasticam regulam, vel instituta Patrum esse monstratur. Sed volumus, ut tibi ministret, & sit in Evangelium Christi adiutor, &c. Sin autem & eundem divina voluerit clementia post tui diem transitus superesse, si eum aptum cognoveris, & in tua voluntate fuerit definitum, ea hora, qua te de presenti seculo migraturum cognoveris, presentibus cunctis, tibi successorem designa, ut huc veniat ordinandus: hoc nulli alii concedi patimur, quod tibi charitate cogente largiri censuimus. *Zachar. epist. 6. ad Bonifacium Episcop. in med.*

CAPUT V.

8. q. 1. Episcopo. c. 3. * 4

Episcopus non potest pro se alium successorem ordinare, etsi proximus morti sit. Si fiat, irrita sit ordinatio, atque servetur ecclesiastica constitutio, quæ ait: „non oportere Episcopum fieri, nisi cum „synodo, & iudicio Episcoporum, qui post obitum ejus possunt dignum promovere“. *Ant. 23. Mart. Brac. c. 8. Burch. lib. 1. c. 185. * 187. Ivo part. 5. c. 301. * 303. decret. Ans. lib. 6. c. 57. Cas. lib. 3. c. 37.*

CAPUT VI.

Dist. 51. Qui in aliquo. c. 5.

Non promoveantur ad sacerdotium, qui a decessoribus in sacerdotium eliguntur, &c. *Foler. IV. cap. 18.*

CAPUT VII.

Nu. 27. d.

Alii (Episcopi) successores filios, vel parentes faciunt, & conantur posteris præsulatus relinquere dignitatem: cum hoc nec Moses amicus Dei facere potuit, sed Josue de alia tribu elegit, ut sciremus, principatum in populo non sanguine deferendum esse, sed merito vitæ. *Isidor. lib. 2. c. 9. de eccles. offic. apud Aquisgr. c. 9. in fine.*

TITULUS LXXVI.
DE ADJUTORIBUS EPISCOPORUM.

CAPUT I.

c. 15. de off. jud. ord. Gr. IX. c. 3. eod. tit. in 4. coll.

CUM sæpe contingat, quod Episcopi propter occupationes multiplices, vel invaliditines corporales, aut hostiles incursum, seu occasiones alias, ne dicamus defectum scientiæ, quod in eis reprobandum omnino, nec de cetero tolerandum per se ipsos non sufficiunt ministrare populo verbum Dei, maxime per amplas dioceses, &

diffusas, &c. Unde præcipimus, tam in cathedralibus, quam in aliis conventualibus ecclesiis viros idoneos ordinari, quos Episcopi possint coadjutores, & cooperatores habere, &c. Si quis autem hoc neglexerit adimplere, districtæ subiaceat ultioni. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. c. 10.*

CAPUT II.

Si post omnia occurrerit imbecillitas fragilitatis humanæ, ut si quis Episcopus per infirmitatem, debilitatemve aliquam, aut hebetudinem sensus inciderit, aut officium oris amiserit, ea, quæ non nisi per Episcopos geruntur, non sub præsentia sua presbyteros agere permittat, sed Episcopum evocet, cui hoc, quod in ecclesia agendum fuerit, imponat. *Araus. 19. in fine.*

TITULUS LXXVII.

NE EPISCOPUS RELICTA SUA ECCLESIA AD ALIAM SE TRANSFERAT, NISI MAGNA EX CAUSA.

CAPUT I.

Consuetudo contra regulam tollatur, & Episcopus, presbyter, diaconus ab una urbe in aliam non transeat. Sed si quis id facere tentaverit, quod fecerit, irritum sit, & ad suam ecclesiam, in quo ordinatus est, unusquisque reducatur. *Nican. 13. Aquis. c. 43. Tribur. c. 28. Mart. Brac. c. 5. Burch. lib. 2. c. 97. Ivo part. 6. c. 174. decret. Ans. lib. 2. c. 104.*

7. q. 1. Non oportet. c. 19.

CAPUT II.

De iis, qui transeunt ab una urbe in aliam Episcopis, vel clericis, placuit de eis canones constitutos a sanctis Patribus robur suum habere. *Chalc. 5. Aquisgran. sub Lud. c. 44. Capit. lib. 1. cap. 24.*

7. q. 1. c. 26. Propter eos.

CAPUT III.

Quia necessitatis causa de Portuensi ecclesia Formosus pro vitæ merito ad Apostolicam sedem provectus est, statuimus, & omnino decernimus, ut id in exemplum nullus adsumat, præfertim ut * sacri canones hoc penitus interdiciant, & præfumentes tanta feriant ultione, & etiam in sine laicam eis prohibeant communionem. *Ravenn. sub Joanne IX. c. 3.*

* cum, f.

CAPUT IV.

Sedium mutationes sancti Patres in Africano concilio congregati omnimodis interdixerunt, quos secuti & eos interdiximus, statuentes, ut ecclesiæ, cui regulariter præpositi perpetuo consistunt, nec eis sine canonica auctoritatis publica censura ejectis, alii coordinentur, & ecclesiæ divisionem sustineat, sed secundum quod sancti patres statuerunt, unusquisque Episcopus suæ ecclesiæ curam habeat, & ecclesiasticarum rerum potestate potiatur, ne quoquo modo scissuram sancta patiatur Ecclesia, quia nec militibus Christum crucifigentibus ejus tunicam scindere permiffum est. *Ravenn. sub Joan. IX. c. 5. Vide Afr. 15. Carth. IV. c. 27.*

CAPUT V.

Non licet Episcopo suam parocciam relinquere, & ad aliam venire, etsi a multis cogatur. Nisi si qua justa causa id facere cogat, ut si maximum lucrum illic in religione facere possit, tum vero non sponte sua, sed iudicio multorum Episcoporum,

rum,

rum, & maxima advocacione (*supplicatione* L.) fiat. *Ap. 14.*

CAPUT VI.

7.9.1.c.11. Sicut vir non debet adulterare uxorem suam, ita nec Episcopus ecclesiam suam: id est, ut illam dimittat, ad quam sacratus est, absque inevitabili necessitate, aut Apostolica, vel regulari mutatione, nec alteri se ambitus causa jungat. Et sicut uxori non licet dimittere virum suum, &c. ita ecclesie non licet dimittere Episcopum suum, aut ab eo se segregare. *Evaristus ep. 2. in princ. Burch. lib. 1. c. 76. Ivo part. 5. c. 182. decr. Ans. lib. 6. c. 102. Tarrac. lib. 3. c. 67.*

CAPUT VII.

7.9.1. Sicut. 39. * *aliter.* Uxor Episcopi, quæ ejus ecclesia, vel parochia indubitanter intelligitur, eo vivente, absque ejus judicio, & voluntate alteri * judicare, vel dispo- nere, aut ejus concubitu frui, id est, ordinatione nullatenus conceditur, &c. Si alteram sponte duxerit, adulter æstimabitur, & communione privabitur. Si autem persecutus fuerit in sua ecclesia, fugiendum est illi ad alteram, eique associandus, dicente Domino: *Si persecuti vos fuerint in una civitate, fugite in aliam.* Si autem utilitatis causa fuerit mutandus, non per se hoc agat, sed fratribus invitantibus, & auctoritate hujus sanctæ sedis faciat, non ambitus causa, sed utilitatis. *Call. epist. 2. ante med. Burch. lib. 1. c. 80. & lib. 3. c. 49. Ivo lib. 3. rit. 5. cap. 27. pan. & part. 3. c. 53. & part. 5. c. 101. & 186. decr. & ep. 77. ad Episcopos diœcesis Remen. Ans. lib. 6. c. 103. Tarrac. lib. 3. c. 68.*

CAPUT VIII.

7.9.1. Mu- tationes. 34. De mutatione Episcoporum, unde sanctam sedem Apostolicam consulere voluistis, scitote eam communi utilitate, atque necessitate fieri licere, sed non libitu cujusquam, aut dominatione. Petrus, &c. de Antiochia utilitatis causa translatus est Romam, &c. Eusebius de quadam parva civitate auctoritate Apostolica mutatus est Alexandriam. Felix de civitate, qua ordinatus erat, electione civium propter doctrinam, & bonam vitam, quam habebat communi Episcoporum, & reliquorum sacerdotum, ac populorum consilio translatus est Ephesum. Non enim transit de civitate ad civitatem, qui non suo libitu, aut ambitu hoc facit, sed utilitate quadam, aut necessitate, aliorum hortatu, & consilio potiorum transfertur, nec transfertur de minori civitate ad majorem, qui non ambitu, nec propria voluntate facit, sed aut vi a propria sede pulsus, aut necessitate coactus, aut utilitate loci aut populi; non superbe, sed cum humilitate ab aliis translatus, & intronizatus est, quia homo videt in facie, Dominus autem in corde, & Propheta ait: *Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt.* Non ergo mutat sedem, qui non mutat mentem, nec mutat civitatem, qui non sua sponte, sed consilio, & electione aliorum mutatur. Non ergo migrat de civitate ad civitatem, qui non avaritiæ causa, nec sponte dimittit suam, sed aut pulsus a sede sua, aut necessitate coactus, aut electione, & exhortatione sacerdotum, & populorum translatus est ad alteram civitatem.

Nam sicut Episcopi habent potestatem ordinare regulariter Episcopos, & reliquos sacerdotes, sic quotiens utilitas, aut necessitas expoposcerit, supradicto modo & mutare, & intronizare potestatem habent, &c. (*Quidam*) mente reprobi amantes voluptatem, quod licet, docent non licere, id est, Episcopos migrare de civitate ad civitatem prætaxato modo, & quod non licet, docent licere, id est, misericordiam non agere circa patientes necessitatem, hoc est, eis, qui Episcopum non habent, & sacro Episcopali indigent ministerio, Episcopum de alia civitate causa utilitatis vel necessitatis tribui, & Episcopis persecutionem aut necessitatem patientibus aliam cathedram dari negant, &c. Utrisque autem, id est, & famem verbi Dei patientibus, & Episcopis necessitatem, quando intronizantur, propter communem utilitatem, in aliis civitatibus non modica exhibetur misericordia, &c. Avaritiæ quoque causa, vel præsumptionis, aut propriæ voluntatis, non sunt Episcopi mutandi de civitate ad civitatem, sed utilitatis, & necessitatis, &c. *Anter. ep. un. in pr. Burch. lib. 1. cap. 77. Ivo lib. 3. rit. 6. c. 1. pan. & part. 5. c. 183. decr. Ans. lib. 6. c. 94. Tarrac. lib. 3. c. 69.*

CAPUT IX.

Eos, qui ab Ecclesiis ad ecclesias migraverint, 7.9.1.c.43. tamdiu a nostra communione alienos habemus donec ad eas redierint civitates, in quibus primitus sunt ordinati. Quod si quis alius, alio transficante, in locum viventis ordinatus est, tamdiu vacet sacerdotii dignitate, donec successor ejus quiescat in Domino. *Dam. ad Paulin. Antioch. & apud Theod. lib. 5. c. 11. & Trip. lib. 9. cap. 16. Ans. lib. 6. c. 95. Tarrac. lib. 3. c. 70.*

CAPUT X.

Si quis Episcopus mediocritate civitatis suæ 7.9.1.c.31. despecta, administrationem loci celebrioris ambierit, & ad majorem se plebem quacumque occasione transfulerit, non solum a cathedra quidem pellatur aliena, sed carebit & propria, ut nec illis præsideat, quos per avaritiam concupivit, nec illis, quos per superbiam sprexit. Suis igitur terminis contentus sit quisque, nec supra mensuram juris sui affectet augeri. *Leo ep. 82. c. 8. ad Anast. Thessal. Burch. lib. 1. c. 74. Ivo part. 5. c. 103. decr. Ans. lib. 6. c. 96. Cæsar. lib. 4. c. 26. Tarrac. lib. 3. c. 71.*

CAPUT XI.

Pars illa (*Nicæni concilii*) contemnitur, qua vetatur, ne quis relicta ecclesia sua ad alteram transire præsumat, quod nimis improbe conniventibus, & ut doleatur gravius, vobis adferentibus, Irenæus Episcopus conatur admittere. *Hilar. epist. 1. ad Ascan. cap. 1. & 2. Vide Nicæn. cap. 15.*

CAPUT XII.

Remoto ab Ecclesia Barcionensi, atque sua 7.9.1.c.36. remisso Irenæo Episcopo, sedatis per sacerdotalem modestiam voluntatibus, quæ per ignorantiam ecclesiasticarum legum desiderant, quod non licet obtinere, talis protinus de clero proprio Barcionensibus Episcopus ordinetur, qualem te præcipue, frater Ascani; oporteat eligere, & de- ceat

ceat consecrare. *Hilar. ep. 1. c. 3. Anselm. lib. 6. cap. 101.*

CAPUT XIII.

Si Irenæus Episcopus ad ecclesiam suam, deposito improbitatis ambitu, redire neglexerit, quod ei non iudicio, sed humanitate præstabitur, removendum se ab Episcopali consortio esse cognoscat. *Hilar. d. epist. 1. ad Ascan. Tarrac. Episcop. cap. 5.*

CAPUT XIV.

Exigit dilectio tua consulta sedis Apostolicæ si licitum foret Episcopum transire, aut mutari de civitate ad civitatem, dum quidam canones, ut tibi videtur, hoc fieri prohibeant. Significasti etiam litteris tuis, quendam fratrem nomine, & actu Dei servum, causa utilitatis mutare te velle in locum, & civitatem defuncti, licet quidam dicant, hoc fieri non licere, nisi consensum Apostolicæ sedis habuisses. [Scias, aliud esse causam necessitatis, & utilitatis, & aliud causam præsumptionis, & propriæ voluntatis. Non ergo mutat sedem, qui non mutat mentem, id est, qui non causa avaritiæ, aut damnationis, aut propriæ voluntatis, vel suæ electionis * migrat de civitate ad civitatem, sed causa necessitatis, aut utilitatis mutatur. Nam plurimorum utilitas unius utilitati, aut voluntati præferenda est; aliud est enim mutare, aliud mutari, &c. Quod enim in canonibus legitur, non debere Episcopum de civitate in civitatem transire, vel transferri, non de his dicitur, qui aut vi expulsi, aut necessitate coacti, aut auctoritate majorum hoc agunt, sed de his, qui avaritiæ ardore inflammati, sponte sua profiliunt, & potius ambitioni, quam utilitati ecclesiæ servire, & ut dominationem agant, insistere cupiunt. Unde & in subjectis canonibus continetur: „ Si aliquis exstiterit temerarius, qui „ forsitam excusationem afferat, quod populi „ litteras acceperit, & ideo migraverit, dum „ manifestum sit, præmio, & mercede paucos, „ qui sinceram fidem non habent, potuisse cor- „ rumpi ut clamarent in ecclesia, & ipsum petere „ viderentur, omnino has fraudes removendas „ esse censemus“. His verbis, & aliis liquet non de his dicere, qui pulsi, aut non recepti a civibus, vel a quibuscumque, aut necessitate cogente, vel auctoritate majorum transeunt de civitate ad civitatem; sed de iis, qui sponte profiliunt, aut temeritatis, aut ambitionis causa hoc faciunt, &c. Quis enim umquam audeat dicere, sanctum Petrum Apostolorum Principem non bene egisse, quando mutavit sedem de Antiochia in Romam? &c. Aut quis negat, sanctos non esse multos alios Episcopos, qui de civitatibus ad civitates translati sunt, aut meritum Pontificatus perdidisse? &c. Aut quis umquam potest approbare, sanctum non esse Alexandrum, qui Hierosolymam de altera civitate translatus est? aut sanctum Gregorium Nazianzenum, qui in Nazianzo constitutus est? aut sanctum Proclum, qui de Cyzico translatus, & CP. inthronizatus est? Non ergo bene intelligunt ecclesiasticas regulas, qui ergo hoc causa utilitatis, aut necessitatis fieri posse, quotiens communis utilitas, aut necessitas per-

7. q. 1. c. 36.

* delectationis.

suaserit. Nullum enim ex his, aut ex aliis, qui meliori consilio mutaverunt civitates necessitate quadam, aut utilitate, ecclesiastica, aut laica communione carere reperimus, vel ullatenus umquam fieri debet. Sententia vero, quæ in Antiocheno concilio habetur, ut Episcopus ab alia parochia nequaquam migret ad aliam, atque omnes sententiæ de ea re vim superius comprehensam retinent, &c. Negat misericordiam necessitatem patientibus, qui populis indigentibus divinis mysteriis, & non habentibus proprium Episcopum, qui eos instruat, causa utilitatis, atque necessitatis, ex alia civitate, licet minor sit, in eam, quæ non habet Episcopum, doctiorem, vel utiliorem meliori consilio non sponte, transeuntem, sed majorum exhortatione mutare, aut Episcopum ejectum, & persecutionem patientem causa utilitatis, aut necessitatis inthronizari non permittit. Apud veteres enim sine ulla differentia de una civitate ad aliam migrabat Episcopus, dum utilitas, aut necessitas evocaret, &c. Sicut potestatem habemus, Episcopos, & sacerdotes regulariter titulare, & ordinare, ita ut prædictum est, causa necessitatis, aut utilitatis, habes * & mutare, ac de titulo ad titulum translatare *, licet de minori ad majorem urbem mutandus sit. Hoc tamen summopere prævidendum est, ne causa arrogantia, aut avaritiæ, umquam fiat, quia hi a prædictis canonibus damnantur, non illi, qui necessitate, aut utilitate, majorum consilio, & sana, ac pura, & Deo placita intentione hoc faciunt. *Pelag. II. epist. 2. Nicæn. 15. Sard. 1. 2. G. 1. L. Antioch. 18. 21. Anselm. lib. 6. cap. 97.*

7. q. 1. c. 37. §. ult.

* habemus, f. * transferre.

CAPUT XV.

Nullus cujusque ordinis clericus non diaconus, non presbyter, non Episcopus quacumque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam, sed omnimode, aut excommunicetur, aut redire cogatur. *Arel. II. cap. 13.*

CAPUT XVI.

Episcopus ab una parochia in aliam non transeat, neque sua sponte irruens, neque a populo impulsus, neque ab Episcopis coactus, sed in ea permaneat, quam sortitus est a Deo ab initio, juxta priorem definitionem. *Antioch. 21. Marr. Brac. cap. 6. Burch. lib. 1. cap. 72. Ivo part. 5. cap. 179. decret.*

7. q. 1. Episcopum. 25.

CAPUT XVII.

Osius Cordubensis dixit: „ Mala consuetudo „ tollatur, & Episcopus ab una urbe minore in „ aliam non transeat, cum nemo ad minorem „ transeat ex majore, ex cupiditate, & ambitio- „ ne dominandi moventur. Itaque ne laicorum „ quidem communione utantur“. (*synodus respondit, Placet L.*) *Sardic. 1. Licet Episcopus se excuset litteras ostendens illius populi; nam possunt aliqui corrumpi, ut clamarent, & peterent eum Episcopum, laicorum careat communione etiam in fine. Sard. 2. G. 1. L. Pelag. II. epist. 2. Nicol. in epist. ad Hincmar. incip. Epistolam. Burch. lib. 1. cap. 19. & 79. Ivo part. 5. cap. 73. & 185. decret.*

c. 1. de cler. non res. Greg. IX. & in 1. coll.

c. 2. de elect. Greg. IX. & in 1. coll.

CAPUT XVIII.

In synodo Capuæ statutum est, ut non liceat fieri

De cons. d. 4. Non licet. 107.

fieri rebaptizationes, vel reordinationes, vel mutationes Episcoporum. Cresconius tamen Regiensis agri Episcopus, suo populo contempto, ad Tubicenam ecclesiam venit, & hucusque sapius admonitus, ut juxta decreta discedat, & ad suam revertatur, noluit. [Petimus ut liceat nobis, Præsidentem provinciae adire juxta constitutiones gloriosissimorum Imperatorum, ut si noluit benignae admonitioni sanctitatis vestrae obedire, auctoritate Præsidentis compellatur. Placet. *Carth. 49. G. Carth. III. cap. 38. L. Vide 78. G. Afr. 15. L. Ivo lib. 1. tit. 2. cap. 76. panorm. & part. 1. cap. 152. decr. Caesar. lib. 12. cap. 61.*

CAPUT XIX.

Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat, nec quisquam inferioris ordinis clericus. Sane si pro utilitate ecclesiae faciendum poposcerit, decreto pro eo clericorum, & laicorum Episcopis porrecto, in praesentiam synodi transferatur, nihilominus alio in loco ejus Episcopo subrogato. Inferioris vero gradus sacerdotes, vel alii clerici, concessione suorum Episcoporum possunt ad alias ecclesias transmigrare. *Carth. IV. cap. 27. Ivo lib. 3. tit. 6. cap. 2. panorm. & part. 4. cap. 125. decr.*

CAPUT XX.

Ne quis ad ecclesiam, quae summum amiserat sacerdotem, nisi Metropolitanis litteris invitatus, ne a plebe decipiatur, accedat, & vim pati voluisse videatur. *Regien. 6.*

CAPUT XXI.

Presbyter de titulo minori ad majorem non migret, sed eadem feriatur sententia, qua Episcopus, si de minori ad majorem transmigraverit sedem. *Turon. sub Carolo cap. 14.*

CAPUT XXII.

De Episcopo canonica decrevit auctoritas, ut si per ambitionem majorem civitatem appetierit, & illam perdat, quam tenuit, & illam nequaquam obtineat, quam usurpare tentavit. *Nannet. c. 16.*

CAPUT XXIII.

Si quis particeps alicujus fuerit ambitionis inventus, sive Episcopus, sive presbyter, vel diaconus, de inferiori civitate non transeat ad majorem. Quod si quis contra haec magni concilii constituta importunus extiterit, omni modo evacuetur hujusmodi factum, & suae item restauretur ecclesiae, ubi Episcopus, aut presbyter, aut diaconus prius fuerat constitutus. *Mart. Brac. cap. 5. Nicen. 15.*

TITULUS LXXVIII.

DE RESIDENTIA EPISCOPORUM, ET NE SINE GRAVI CAUSA IMPERATOREM, ADEANT.

CAPUT I.

Episcopi ad culturam propriae ecclesiae sapissime debent adesse, quia absentia Episcopi plerumque fit calamitas plebis. Ideoque Sardinensi admonente concilio, ultra trium hebdomadarum spatium a propriis ecclesiis non morantur, nisi fortasse per jussionem Metropolitanis, vel Principis, ex necessitate contingat, quoniam longius, nisi per auctoritatem canonicam proficisci, neque suscipi sacerdotes debent. *Syn. Rom. Tom. V.*

sub Eugen. II. & Leone IV. cap. 6. Sard. 11. 12. G. 14. 15. L.

CAPUT II.

Suggestum nobis est, quod pro praeteritis laboribus, & infestationibus nonnulli vestrum assignatas sibi, & a Deo commissas relinquunt plebes, & in futuro plures relinquere velint eas, quas tueri debent, ecclesias, & pro ovibus sibi commissis laborare negligent, & monasteriorum se quieti contradere festinent, & vacationem ab Episcopatus laboribus eligere, & silentio, atque otio vitam degere magis appetant, quam in his, quae sibi commissas sunt, permanere, &c. non sit, qui vos decipiat, aut seducat in subtilitate sermonis, ut plebes vobis commissas relinquatis. *Liber. epist. 2. ante med. Tarrac. lib. 6. cap. 110.*

CAPUT III.

Ut ne quis dum in ea durare poterit, qualibet necessitate suam relinquat ecclesiam. *Hadr. ad Episc. Med. cap. 55. Capit. lib. 7. cap. 366.*

CAPUT IV.

Nullus cujuscumque ordinis clericus, non diaconus, non presbyter, non Episcopus, quacumque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam, sed aut excommunicetur, aut redire cogatur. Quod si aliquis commorationis tempore invito Episcopo suo in aliena ecclesia habitans, ab Episcopo loci clericus fuerit ordinatus, hujusmodi ordinatio irrita habeatur. *Arel. II. cap. 13.*

CAPUT V.

Si quis Episcopus, &c. praeter consilium, & litteras Episcoporum provinciae, & praecipue Metropolitanis, adierit Imperatorem, hunc reprobari, & abiici oportere, non solum a communione, verum & ab honore, cujus particeps videtur existere, &c. *Anioch. cap. 11. Aquisgr. c. 73. Cap. lib. 1. cap. 10. Burch. lib. 2. cap. 177. Ivo part. 6. cap. 298. decr. Anf. lib. 6. cap. 115.*

CAPUT VI.

Nemo Episcopus a sua provincia in aliam, in qua Episcopi sunt, veniat nisi ab aliquo ex fratribus vocetur, ut non portas dilectionis claudamus. *Sard. cap. 3. G. 2. L.*

CAPUT VII.

Osus Episcopus dixit, &c. [„ Si vobis placet, decernite, ne Episcopi ad comitatum accedant, nisi forte hi, qui religiosi Imperatoris litteris, vel invitati, vel evocati fuerint “. *Sardic. cap. 7. G. 8. L. Anselm. lib. 6. cap. 111.*

CAPUT VIII.

Alypius Episcopus dixit: „ Si propter pupillos, & viduas, vel laborantes, quae causas iniquas non habent, susceperint (Episcopi) peregrinationis incommoda, habebunt aliquid rationis; nunc vero cum ea postulent praecipue, quae sine invidia omnium hominum, & sine reprehensione esse non possunt, non necesse est eos ire ad comitatum “. *Sardic. c. 10.*

CAPUT IX.

Memini, superiore concilio fratres nostros constituisse, ut si quis laicus in ea, in qua commoratur civitate, tres dominicos dies, id est per tres septimanas non celebrasset conventum, commu-

11.9.1.6.20.

7.9.1.6.37.

7.9.1.6.46.

23.9.8.6.27.

23.9.8.6.28.

nione privaretur. Si ergo hæc circa laicos constituta sunt, multo magis Episcopo nec licet, nec decet, si nulla sit tam gravis necessitas, quæ detineat, ut amplius a superscripto tempore absens sit ab ecclesia sua. *Sardic. c. 11. G. 14. L.*

CAPUT X.

Tribus hebdomadibus Episcopus in suis possessionibus esse potest. *Sard. c. 12. G. 15. L.*

CAPUT XI.

Si quis Episcopus vim passus injuste eiiciatur, vel propter doctrinam, vel propter confessionem catholicæ Ecclesiæ, vel propter veritatis defensionem, & fugiens periculum innocens ad aliam urbem venit, non prohibeatur illic versari, donec revertatur, vel injuriæ sibi factæ inveniat remedium. *Sard. c. 18. G. 21. L.*

CAPUT XII.

Unusquisque nostrum cum progredientem Episcopum viderit, inquireat transitum ejus, causas videat, quo tendat, agnoscat, & si quidem eum invenerit ire ad comitatum, requirat & illud, num forte invitatus sit, ut ei facultas eundi permittatur. Si vero propter desideria, & ambitiones ad comitatum pergat, neque in litteris ejus describatur, neque in communionem recipiatur, &c. Universi dixerunt, hoc honestum esse, & placere sibi hanc constitutionem. *Sardic. c. 21. G. 11. L.* Debet ergo Episcopus civitatis ipsius admonere eum, & instruere, & ex eo loco diaconum suum mittat admonitus, ipse tamen redeat in parochiam suam. *Sardic. c. 12. L.*

CAPUT XIII.

Recitatæ sunt litteræ Papæ Innocentii, ut Episcopi ad transmarina pergere facile non debeant quod Episcoporum sententiis confirmatur. *Afr. 61.*

CAPUT XIV.

7. q. 1. Placuit. 21.

Nemini Episcopo liceat, relicta majori sede in aliqua ecclesia in diocesi constituta residere, aut in aliquo suo negotio, in quo negligat curam suæ sedis, manere. *Carth. 72. G. Carth. V. cap. 5. L. Afr. 38. L. Capitul. lib. 1. c. 41. G. lib. 7. c. 32. Ans. lib. 6. c. 176.*

CAPUT XV.

Nullus Episcoporum Natalem Domini, aut Pascha alibi, nisi ad Ecclesiam suam, præter infirmitatis incursum, aut ordinem regium, celebrare præsumat. *Lugd. 11. c. 3.*

CAPUT XVI.

De conf. d. 3. c. 4.

Episcopus, si infirmitate non fuerit impeditus, ecclesiæ, cui proximus fuerit, die Dominico deesse non debet. *Aurel. I. cap. ult. Casar. lib. 4. cap. 62.*

CAPUT XVII.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui tribus dominicis diebus in tribus hebdomadibus sine necessitate in ecclesia sua non convenit, clericus deponatur, laicus excommunicatur. *Trull. 81.*

CAPUT XVIII.

Comperimus, quosdam socios ordinis nostri, non causa necessitatis, aut utilitatis, sed potius avaritiæ, & propriæ delectationis, sæpissime propria civitatis suæ sede relicta, cleroque neglecto,

remotiora loca frequentare, de qua re & destitutio divini cultus, & prædicatio in plebibus, & cura subditorum postponitur, & hospitalitas negligitur. Quod ne ulterius a quoquam sine inevitabili necessitate, & certa utilitate fiat, pari consensu inhibuimus. *Paris. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. cap. 21. Aquisgran. II. sub Lud. part. 1. cap. 11.*

CAPUT XIX.

Episcopi non propter suam quietudinem ad remotiora loca secedentes, & suum ministerium negligentes, proprias deserant civitates, sed ut parochias suas cum officii efficacia circumeant, aut cum religione in suis civitatibus canonice cum suis filiis degant. *Melden. cap. 28.*

TITULUS LXXIX.

NE EPISCOPUS DIMITTAT

EPISCOPATUM.

CAPUT I.

Evaristus urbis Romæ Episcopus, omnibus per Ægyptum conglutinatis fratribus, &c. Scimus, sicut a Patribus accepimus, Christum esse caput, cujus & membra sumus. Ipse est sponsus, ecclesia sponsa, cujus filii nos sumus, & ideo unum Patrem habemus Deum in cælis. Sacerdotes vice Christi legatione funguntur in ecclesia, & sicut ei sua conjuncta est sponsa, id est ecclesia, sic Episcopis junguntur ecclesiæ, unicuique pro portione sua, &c. Episcopus custodire, & amare, atque prudenter regere debet ecclesiam. Ecclesia Episcopo suo in omnibus obedire, eumque diligere, & amare, ut animam suam debet. Episcopus non debet adulterare ecclesiam suam, id est, ut eam dimittat, ad quam sacratus est, absque inevitabili necessitate, aut Apostolica, vel regulari mutatione & alteri se ambitus causa jungat. Ecclesiæ non licet dimittere, aut ab ea segregare Episcopum suum, ut alterum vivente eo accipiat, sed aut ipsum habeat, aut innupta maneat, id est, ne alterum Episcopum suo vivente accipiat, &c. Nam si se alteri Episcopo junxerit, aut super se alterum Episcopum adduxerit, aut esse fecerit, vel desideraverit, per acerrimam poenitentiam, aut suo reconcilietur Episcopo, aut innupta permaneat. *Evar. epist. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 76. Ivo part. 3. cap. 182. decr. Ans. lib. 9. cap. 102. Tarrac. lib. 3. c. 67.*

CAPUT II.

Miror dilectionem tuam in tantum scandalorum quacumque occasione nascentium adversitate turbari, ut vacationem ab Episcopatus laboribus optare te dicas, & malte in silentio, atque otio vitam degere, quam in his, quæ tibi commissa sunt, permanere, &c. *Leo ep. 70. vel 90. ad Rustic. Narbonen. in princ.*

CAPUT III.

Ne Episcopus dimittat Episcopatum ob labores cleri corrigendi. *Marrin. epist. un.*

CAPUT IV.

De eo quod tibi successorem constituere dixisti, & te jubente, in tuo loco eligatur Episcopus, hoc nulla ratione patimur, quia contra omnem eccle-

7. q. 1. cap. 17. Petisti.

ecclesiasticam regulam, vel instituta Patrum esse monstratur. Sed volumus, ut tibi ministret, & sit in Evangelium Christi adjutor, dicente Apostolo: *Si quis bene ministraverit, gradum sibi bonum acquirat.* Nimis enim reprehensibile manifestum est, ut te vivente tibi alium substituamus. *Zachar. epist. 6. ad Bonif. in medio. Vide Bonif. Episc. ad Zach.*

CAPUT V.

Confrater noster Sanctius Aragonensis Episcopus multa nobis de infirmitate corporis sui conquerens, deserendi Episcopatum a nobis suppliciter licentiam postulavit, quod cum morbo confectus, & penæ consumptus, diutius competentis ministerio regere, & custodire non possit. Noverit dilectio tua, nos jam consuluisse, & præcepisse Episcopo, ut ipse, quantum possit, Episcopali officio in spiritualibus insistens, auxilia comprovincialium Episcoporum petens ad peragendas exteriores, & interiores curas talem clericum in ecclesia constituat, qui ad tantam procuracionem providens, & si res postulaverit, ad percipiendam Episcopalis officii dignitatem, & ordinem sit idoneus, quo per annum unum, aut amplius in ecclesia consistente, si divina clementia interim Episcopo vires corporis, & sanitatem reddiderit, sicut justum est, ipse in loco suo super Dominicum gregem vigilans consistat. Si vero infirmitas, & debilitas corporis sui adaucta fuerit, & administrationem commissam sibi jure nequaquam exequi poterit, tunc demum si illius vita, mores, & disciplina probabilis fuerit, Apostolicæ sedi tuis, & Episcopi litteris, nec non sub testimonio cleri ejusdem ecclesiæ, denuntietur, & de ordinatione Ecclesiæ deliberato consilio certa vobis, & salubris annuente Deo responsio dabitur. Verum hæc nequaquam tam absolute dixissemus, nisi quod Episcopo se excusanti, & impedimentum suæ infirmitatis proponenti, fraternæ compassionis aditum denegare non potuimus. *Greg. VII. lib. 2. registr. epist. 50. post principium.*

CAPUT VI.

Transmundus vester dictus Episcopus ad nos venit, quem nimirum nos duris verbis increpavimus, propterea quod Episcopatum sine ratione dimiserat. *Greg. VII. lib. 8. registr. ep. 15.*

CAPUT VII.

Alia res est, quæ ecclesiasticæ consuetudini non placet, offerre sacerdotes aliquos renuntiationis libellos, si sunt enim digni, qui sacra mysteria obteant, in his maneant. Sin autem indigni, nec per renuntiationem exeant, sed rebus ipsis potius condemnati. *Cyrill. Episc. Alex. in epist. ad Domnum.*

TITULUS LXXX.

EPISCOPUS RES ECCLESIAE CURET, ILLASQUE SECUNDUM CANONUM STATUTA DISPENSET.

CAPUT I.

SI quis Episcopus, vel monasterii præfectus inventus fuerit, ex Episcopatus, vel monasterii agris, in Principis alicujus, aut magistratus manus alienare, vel alteri personæ tradere, nul-

lius sit momenti traditio, ut sanctorum Apostolorum vult canon, qui dicit: „ Omnium rerum „ ecclesiasticarum Episcopus curam gerat, & eas „ administret, tamquam Deo intente. Ne liceat autem quidquam ex eis sibi vindicare, vel „ propriis cognatis, quæ Dei sunt, elargiri. Si „ sint autem pauperes, ut pauperibus suppeditet, „ sed non eorum prætextu res ecclesiæ venundet, &c. „ *Nicæn. II. cap. 12. Apost. 38. Ivo part. 5. c. 375. decr. Ans. lib. 6. c. 184. Casar. lib. 7. cap. 72.*

CAPUT II.

Ne Episcopus ecclesiasticos redditus lædat, quos ad propriam utilitatem, & ob escam pauperum, & peregrinorum sustentationem esse decernimus. Omnem vero ecclesiasticarum rerum potestatem habeat, & has meliorare, ac ditare, prout oportuerit. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. cap. 15.*

CAPUT III.

Unumquemque Episcoporum ecclesiæ propriis rebus cum multa parcitate uti, & nullatenus in proprias utilitates importune, ac sine ratione disperdere, vel consumere redditus ecclesiasticos, sacri canones decernunt, &c. *Syn. VIII. sub Hadr. II. c. 19. vel 17.*

CAPUT IV.

Ne pro defectu pastoris gregem Dominicum lupus rapax invadat, aut in facultatibus suis ecclesia viduata grave dispendium patiatur, &c. Statuimus, ut ultra tres menses cathedralis, vel regularis ecclesiæ Prælati non vacet, &c. *Inn. III. in conc. gen. Later. c. 23.*

CAPUT V.

Qui deliguntur Episcopi, ante confirmationem, si sunt valde remoti, videlicet ultra Italiam constituti, si electi fuerint in concordia, dispensative propter necessitates, & utilitates ecclesiarum, in spiritualibus, & temporalibus administrent, sic tamen, ut de rebus ecclesiasticis nil penitus alienent. *Innoc. III. in concil. gener. Later. cap. 26.*

CAPUT VI.

Marinianus coepit postulare a Xysto III. fundum ecclesiæ. Respondit Xystus: „ Nihil ex meis „ redditibus accrevit ecclesiæ, unde pauperum „ senecta sublevari desiderat, nec ego veni ecclesiæ „ siam subvertere. *Acta contra Xyst. III. in princ.*

CAPUT VII.

Unusquisque Episcopus suæ ecclesiæ curam habeat, & ecclesiasticarum rerum potestate potestatur. *Synodus Ravenn. sub Joanne Papa IX. cap. 5.*

CAPUT VIII.

Ut decimæ, & primitiæ, seu oblationes vivorum, & mortuorum ecclesiis Dei fideliter reddantur a laicis, & ut in dispositione Episcoporum sint. *Nicol. II. in synod. Rom. 113. Episcop. c. 5.*

CAPUT IX.

Nullus Abbas, nullus ecclesiarum præpositus, quæ juris sunt ecclesiastici, accipere sine Episcopi concessione præsumat. *Syn. apud Melfiam sub Urban. II. c. 6.*

1. Tim. 3. c. 6.

12. q. Quisquis. 19.

41. Gregor. IX. c. 8. eod. tit. in 4. coll.

De elect. c. 41. Gregor. IX. c. 8. eod. tit. in 4. coll.

De elect. c. 44. Gregor. IX. c. 11. eod. tit. in 4. coll.

188 Juris Pontificii Veteris Epitome

CAPUT X.

16. q. 7. c. 2. de capellis monac. c. 1. in collect. 1. Proposita nobis est quæstio de ecclesiis, vel de ecclesiasticis possessionibus a clericis, vel monachis usque in præsentiarum inconsultis Episcopis acquisitis; nos autem usi saniori consilio eorundem Episcoporum condescendentes pro tempore, providentesque ecclesiasticæ paci, vel quia aliter absque inevitabilis scandali periculo hujusmodi quæstio non poterat procedere, Apostolica auctoritate decrevimus, ut ea, quæ a clericis, vel monachis, vel a quibuscumque personis, prout potuerint, usque hodie fuerint acquisita, rata perenniter, & inconcussa permaneant, hoc tamen tenore, ne in posterum inconsultis Episcopis talia præsumant. *Urban. II. in concil. Claromont.*

CAPUT XI.

Secundum Apostolorum canones, omnium negotiorum ecclesiasticorum curam Episcopus habeat, & ea velut Deo contemplante dispenset. *Callist. II. in conc. Rom. c. 4. Apost. 38.*

CAPUT XII.

16. q. 7. c. 11. Sicut sanctis canonibus constitutum est, animarum cura, & pecuniarum ecclesiasticarum dispensatio in Episcopi judicio, & potestate permaneat. *Callist. II. in conc. Rom. c. 7.*

CAPUT XIII.

Ad Episcopi, & presbyterorum domum afferantur fructus oblatis, ut ipsi dividant diaconis, & reliquis clericis. *Ap. c. 4. G. 5. L.*

CAPUT XIV.

12. q. 2. c. 19. Quisquis. Omnium rerum ecclesiasticarum curam habeat Episcopus, easque dispenset quasi Domino inspiciente, non tamen liceat quidquam alienare, aut propinquis suis, quæ Dei sunt, largiri, sed si pauperes sint, ut pauperibus eis det, sed non ea occasione ecclesiasticas res distrahat. *Ap. 38. G. 39. L. Vormac. c. 45. Vide synod. VII. c. 12. Ivo part. 5. c. 375. decr. Ans. lib. 6. c. 184. Cæsar. lib. 7. c. 72.*

CAPUT XV.

12. q. 1. c. 24. Præcipimus. Ex his. Episcopus bona ecclesiæ in sua potestate habeat, nam & animæ multo pretiosiores ei committuntur, &c. Ex ejus auctoritate per presbyteros, & diaconos cum Dei timore omnia indigentibus distribuantur (*id est, ubi opus est, L.*). Ipse vero Episcopus, si indigeat, suis, & peregrinorum fratrum necessitatibus inde subveniat. Nam *qui altari serviunt, de altari vivere debent: & nemo militat suis stipendiis. Ap. 41. Paris. sub Lud. Loth. lib. 1. c. 15. Ans. lib. 6. c. 160. Cæsar. lib. 7. c. 56.*

CAPUT XVI.

12. q. c. 1. 16. Videntes sacerdotes summi, & alii, atque levitæ, & reliqui fideles, plus utilitatis posse afferre, si hereditates, & agros, quos vendebant, ecclesiis, quibus præsidebant Episcopi, traderent, &c. cœperunt prædia, & agros, quos vendere solebant, matricibus ecclesiis tradere, & ex sumptibus eorum vivere. Ipsæ vero res in ditione singularum parochiarum Episcoporum, qui locum tenent Apostolorum, erant, & sunt usque adhuc, & futuris debent esse temporibus. *Urb. ep. sing. in princ. Burch. lib. 3. c. 3. Ivo part. 3. c. 3. & 138. decr. Ans. lib. 7. c. 4. Cæsar. lib. 7. c. 4.*

CAPUT XVII.

Præsulū auctoritas nostrorum emanavit, ut facultates ecclesiæ Episcopi ad regendum habeant potestatem, ita tamen, ut viduarum, pupillorum atque pauperum, nec non & clericorum stipendia distribuere debeant. Hoc eis etiam statui-
mus dari, quod hætenus decretum est, reliquum sibi vindicent, ut sicut ante diximus, peregrinorum, atque captivorum largitores esse possint. *Gelas. epist. 2. in princ. Ivo part. 3. cap. 147. decr.*

CAPUT XVIII.

De censu ecclesiarum, id est solidum de casata suscipe, & nullam habeas hæsitacionem, dum ex eo poteris eleemosynam tribuere, ac in Christi pauperes partiri, & opus perficere sacrarum ecclesiarum juxta canonum instituta. *Zach. epist. 5. ante finem ad Bon. Episcop. incip. Benedictus Deus.*

CAPUT XIX.

Res Ecclesiæ a presbyteris non existente Episcopo venditas Episcopus potest recipere, nisi malit pretium. *Ancyra. cap. 15. Vid. Mart. Brac. cap. 17. Anselm. lib. 6. cap. 162. Cæsar. lib. 7. cap. 71.*

CAPUT XX.

Si quis fructus ecclesiasticos velit capere, aut dare extra ecclesiam, sine voluntate Episcopi, vel ejus, cui hæc committuntur, anathema sit. *Gangr. 7. & 8. Capit. lib. 1. c. 47. & lib. 6. cap. 285. & lib. 7. c. 7. Ans. lib. 5. c. 44. Cæsar. lib. 7. cap. 43.*

CAPUT XXI.

Quæ sunt ecclesiæ, dispensanda sunt judicio, & potestate Pontificis, cui commissus est populus, & animæ. *Anrioch. 24. Aquisgr. II. sub Lud. part. ult. c. 7. Mart. Brac. c. 15.*

CAPUT XXII.

Episcopus habet omnium rerum ecclesiæ potestatem, & administrare debet indigentibus cum omni pietate, & Dei timore. Ipse quoque pro sua necessitate percipiat, si indiget, ad necessarias causas suas, & fratrum peregrinorum, ut nihil eis desit, cum Apostolus dicat: „Habentes victum, & vestitum his contenti simus“. Si vero his non sit contentus, & res accipiat ad suos usus, & redditus ecclesiæ, aut fructus agrorum non cum voluntate presbyterorum, & diaconorum tractet, sed domesticis suis, & propinquis, aut fratribus, aut filiis præbeat facultatem, ut per eos latenter lædantur rationes ecclesiæ, in synodo provinciæ plectatur: (*reatum apud Metropolitanarum præstet, L.*) Si vero aliter diffamatur Episcopus, aut sui presbyteri, quæ ecclesiæ sunt, sive ex agris, sive ex alia causa ecclesiastica ad se convertere, & pauperes vexentur, (*penuria opprimi, L.*) & calumnia, & infamia rationibus, & administratoribus eorum injungatur. In hos quidem correctione opus erit, ut synodus arbitretur oportere. *Antiach. 25. refert Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 15. Vorm. cap. 46. Mart. Brac. cap. 16. Capit. lib. 7. c. 76. Ans. lib. 6. c. 163.*

CAPUT XXIII.

Episcopus rebus ecclesiæ tamquam commendatis,

16. q. 3. c. 2.

12. q. 2. c. 42. Si qua.

17. q. 1. in canon. 57.

10. q. 1. c. 5.

12. q. 1. c. 23. & 10. q. 2. c. 8.

1. Tim. 6. b.

12. q. 2. Si ne exceptio- ne. 52. §. 1.

dati, non tamquam propriis utatur. *Carth. IV. cap. 31.*

CAPUT XXIV.

* oblationibus, f.

De obligationibus *, vel agris, quos D. N. Rex ecclesie suo munere conferre dignatus est, vel Deo inspirante contulerit, ipsorum agrorum vel clericorum immunitate concessa, in reparationibus ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, & pauperum refectioe, vel redemptionibus captivorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur, & clerici ad adiutorium ecclesiastici operis constringantur. Quod si aliquis sacerdotum, seu minoris officii ad hanc curam minus sollicitus fuerit, ac devotus extiterit, publice a comprovincialibus Episcopis confundatur. Si non se correxerit, donec emendet errorem communionem fratrum habeatur indignus, minores vero, ut dignum est, distringantur. *Aurel. 7. vel 5.*

CAPUT XXV.

10. 7. 1. Antiquos. 8.

Oblationum in altari medietatem Episcopus habeat, alteram clerus: pradia, & omnis commoditas in Episcopi potestate sit. *Aurel. 16. vel 14.*

CAPUT XXVI.

20. 9. 1. De his. c. 7. * pecunia.

In parochiis terrae, vineae, mancipia, & pecunia * oblata in Episcopi potestate sunt. In altari oblatorum tertiam partem Episcopus habet. *Aurel. 17. vel 15. Capitul. lib. 7. cap. 182. in addit. Burch. lib. 3. cap. 136. Ivo lib. 2. titul. 5. cap. 5. panorm. & part. 3. cap. 202. decret.*

CAPUT XXVII.

16. 9. 7. c. 10.

Omnes basilicae in ejus Episcopi potestate sint, in cujus territorio positae sunt. *Aurel. 19. vel 17. Colon. c. 4. Burch. lib. 3. c. 8. Ivo p. 3. c. 10. decret. Anselm. lib. 5. c. 10. in Rom.*

CAPUT XXVIII.

Si quae oblationes in quibuslibet rebus, atque corporibus collatae fuerint basilicis in civitatibus constitutis, ad potestatem Episcopi redigantur, & in ejus sit arbitrio, quid in reparatione basilicae, aut observantium ibi substantiae deputetur. De facultatibus vero parochiarum, vel basilicarum in pagis civitatis constitutis, singulorum locorum consuetudo servetur. *Aurel. III. c. 5.*

CAPUT XXIX.

In Pontificis potestate consistat, qualiter conservando jure ecclesiastico, rem possessam inter clericos debeat communicare. *Aurel. IV. c. 18.*

CAPUT XXX.

* subarrata, vel subarrata.

De substituendo Antistite si fortassis mora extiterit, & voluntate decessoris ante fuerit res errata *, quam successor accedit ecclesiae, non impediatur successorem. Si quisquam clericorum aliquid de facultate illa praesumpserit, in potestate sit advenientis Episcopi, utrum sua debeat voluntate adire, an reiicere decessori: nec ecclesiae in objecto veniant tempora legibus constituta, dum non extitit persona, quae de utilitate ecclesiae cogitarit. *Aurel. IV. c. 34.*

CAPUT XXXI.

10. 9. 1. c. 2. Siquidem.

Multi contra canonum constituta ecclesias, quas aedificaverint, postulant consecrari, ut dotem,

quam eidem ecclesiae contulerunt, censeant ad Episcopi ordinationem non pertinere. Quod factum & in praeteritum displicet, & in futuro prohibetur, sed omnia secundum constitutionem ad Episcopi ordinationem, & potestatem pertineant. *Tolet. III. cap. 19. Vorm. cap. 6. & 55. Magunt. sub Arnulph. c. 4. Capit. lib. 7. cap. 213. Troslej. cap. 6. Burchard. lib. 3. cap. 20. Ivo lib. 2. tit. 2. cap. 3. panorm. & part. 3. cap. 23. decret.*

CAPUT XXXII.

Conditores basilicarum in rebus, quas eidem ecclesiis conferunt, nullam potestatem habent, sed juxta canonum iustituta, sicut ecclesia, ita & dos ejus ad ordinationem Episcopi pertineat. *Tolet. IV. cap. 32. Rab. cap. 32. de paen. Burch. lib. 3. Ivo cap. 203. lib. 2. tit. 1. c. 4. panorm. & p. 3. c. 255. decret.*

10. 9. 1. c. 6. Noverint.

CAPUT XXXIII.

Præbendum est a sacerdotibus vitae solatium indigentibus, &c. Si clericis, seu monachis, vel peregrinis, aut quamlibet necessitatem sustinentibus pro solo necessitatis intuitu, in usum res ecclesiasticae largiuntur, quanto magis consulendum est, quibus retributio justa debetur? *Tolet. IV. cap. 37.*

CAPUT XXXIV.

Sancto huic placuit Concilio, ut quemcumque (clericum) Episcopus ad bonum profectus viderit crescere per bonam intentionem, venerandi, amandi, & honorandi, atque de rebus ecclesiae, quod voluerit, illi largiendi habeat potestatem, &c. Quidquid ergo bonis largitur per gratiam, ita in jus habeant, ut & remedium ex hoc sentiant & rem Deo dicatam ad augmentum perducant. Quod si id, quod acceperint, per suam tepiditatem ad profectum minime perduxerint, aut detrimentum patuerit, Episcopus habet licentiam, sine ullo praedjudicio in jure * ecclesiae revocare rem propriam. *Emerit. c. 13.*

* jus, *

CAPUT XXXV.

Quidquid pecuniae a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conservatum, & fideliter Episcopo praesentetur. Qualiter exinde tres partes fiant aequales, unam Episcopus habeat, & alteram presbyteri, & diacones inibi deservientes consequantur, &c. Tertia vero subdiaconibus; & clericis tribuatur. *Emeritens. cap. 14.*

CAPUT XXXVI.

Omnis rei ecclesiasticae quantitas, sicut remedium veniae tribuit conferenti, ita damnum praeparat fraudatori. Nullus sacerdotum, vel ministrorum ex rebus ecclesiae, quae in quibuscunque locis a fidelibus largiuntur, aliquid auferat, & * juri suo, aut cathedrae propriae unitate connectat. Devotio enim uniuscujusque sicut grante votum contulit Deo, ita definit, ut ibi conservaretur, &c. Condignis filiiis, vel nepotibus honestioribusque propinquis ejus, qui construxit, vel ditavit ecclesiam, licitum sit hanc habere solertiam, ut si sacerdotem, seu ministrum aliquid ex collatis rebus praeviderint defraudare, aut commotionis honestae conventionem compescant, aut

16. 9. 7. c. 31.

aut Episcopo, vel judici corrigenda denuntient. Quod si talia Episcopus agere tentet, Metropolitanus ejus hæc insinuare procurent. Si autem Metropolitanus talia gerat, Regis hæc auribus intimare non differant. *Tolet. IX. c. 1. Burch. lib. 3. c. 182. Ivo part. 3. c. 243. decr.*

CAPUT XXXVII.

12. q. 2. Bo-
na. 74.

Quisquis Episcoporum in parochia sua monasterium construere forte voluerit, & hoc ex rebus ecclesiæ, cui præsidet, ditare decreverit, non amplius ibidem, quam quinquagesimam partem dare debet, ut hac temperamenti æquitate servata, & cui tribuit, competens subsidium conferat, & cui tollit, damna gravia non infligat. Ad ecclesiam vero, quæ monasticis non informabitur regulis, aut quam pro suis magnificare voluerit sepulturis, non amplius, quam centesimam partem census ecclesiæ, cui præsidet, ibidem conferre licebit: ea tamen cautela servata, ut unam tantummodo, quæ placuerit, ex his duabus remunerandam assumat. *Tolet. IX. c. 5. Ivo part. 3. c. 170. decr.*

CAPUT XXXVIII.

Episcopi res ecclesiasticas ecclesiis collatas cauta circumspectione dispensent, quasi Dei ministri, non quasi turpis lucri sectatores, illisque ita utantur, non ut propriis, sed ut sibi ad dispensandum commissis. *Turon. sub Carolo c. 10.*

CAPUT XXXIX.

Licet sit Episcopis, præsentibus presbyteris & diaconibus, de thesauro ecclesiæ familiæ, & pauperibus ejusdem ecclesiæ, secundum canonicam institutionem, juxta quod indigerint, erogare. *Turon. sub Carolo c. 11.*

CAPUT XL.

Oportet, ut si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terræ congregant, & protelant, non ideo hoc faciant, ut carius vendant, & thesauros congregent, sed ut pauperibus tempore necessitatis subveniant. *Cabil. sub Carolo c. 8.*

CAPUT XLI.

Episcopi potestatem habeant res ecclesiasticas providere, regere, gubernare, atque dispensare secundum canonum auctoritatem, & laici in eorum ministerio obediant Episcopis ad regendas ecclesias Dei, viduas, & orphanos defendendos, & ut obedientes sint eis ad eorum Christianitatem servandam, &c. *Magunt. c. 8. Magunt. sub Raban. cap. 7. Burch. lib. 15. c. 4. Ivo part. 16. cap. 5. decr.*

CAPUT XLII.

1. Tim. 6. 6.

Episcopus, qui imitator Apostoli esse cupit, habens victum, & vestitum, his tantum debet esse contentus: *Qui altario serviunt, de altari vivunt.* Vivant inquit, sed non fiant divites. Unde & æs nobis excutitur e zona, & una tantum tunica induimur, ut non de crastino cogitemus. Turpis lucris appetitio est, plus de præsentibus, quam futuris cogitare. *Hier. in ep. ad Titum apud Aquisgr. 10. in fin.*

CAPUT XLIII.

Dicitur ad pastores pascentes se ipsos, non oves quid diligant, quid negligant, quid ergo diligunt? Lac consumitis, propter quod Apostolus dicit:

Quis plantat vineam, & de fructu eius non sumit? quis pascit gregem, & de lacte gregis non percipit? Invenimus ergo esse lac gregis quidquid a plebe distribuitur præpositis ad eorum sustentandum victum temporalem, &c. Et quidem Apostolus, quamquam elegerit manibus suis transigi, & nec ipsum lac quarere, ab ovibus tamen lactis percipiendi potestatem habere se dixit, & sic Dominum disposuisse, ut qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivant. Et dicit alios coapostolos suos usos fuisse hac potestate non usurpata, sed data. Plus ille fecit, ut nec quod debebatur, acciperet, &c. *Bene fecistis communcare necessitatibus meis, &c. Augustinus in libro ad pastores (tom. 10.) apud Aquisgr. c. 12. post princip.*

1. Cor. 9. d.

Phil. 4. c.

CAPUT XLIV.

Expedit facultates ecclesiæ possideri, & proprias perfectiones amore contemni. Non enim propriæ sunt, de communes ecclesiæ facultates. Et ideo quisquis omnibus, quæ habuit, divitiis, aut venditis, fit rei suæ contemptor: cum præpositus fuerit factus ecclesiæ omnium quæ habet ecclesia, efficitur dispensator. Denique sanctus Paulinus ingentia prædia, quæ fuerant sua, vendita pauperibus erogavit. Sed cum postea factus fuisset Episcopus, non contempsit ecclesiæ facultates, sed fidelissime dispensavit, &c. Quid sanctus Hilarius? non ne & ipse omnia sua, aut parentibus reliquit, aut vendita pauperibus erogavit? is tamen cum merito perfectionis suæ fieret ecclesiæ Arelatenensis Episcopus, quod illa tunc habebat ecclesia, non solum possedit, sed etiam acceptis fidelium numerosis hereditatibus ampliavit, &c. Unde datur intelligi, quod tales, ac tanti viri, qui volentes fieri Christi discipuli, renuntiaverant omnibus quæ habebant, non ut possessores, sed ut procuratores, facultates ecclesiæ possidebant: & idcirco scientes, nihil aliud esse res ecclesiæ, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, non eas vindicaverunt in usus suos, ut proprias, sed ut commendatas, pauperibus diviserunt, &c. Quod habet ecclesia cum omnibus nihil habentibus commune habet: nec aliquid inde eis, qui sibi de suo sufficiunt, erogat, quando nihil aliud sit habentibus dare, quam perdere. *Prosper lib. de vita contemplativa 2. cap. 9. apud Aquisgr. cap. 35.*

CAPUT XLV.

Quod nulli sacerdotum liceat res Deo dicatas, sibi que commissas, utpote proprias tractare, vel ad multifarios, secundum libitum suum, eas usus retorquere, sed potius secundum canonicam auctoritatem, sanctorumque Patrum dicta, & exempla, administrare, vel dispensare, ea, quæ sequuntur, perspicue manifestant. Quod autem ea, quæ Domino sanctificabantur ad jus pertinerent sacerdotum, legalia instituta sanciant. In novo quippe testamento, in initio videlicet sanctæ nascantis Ecclesiæ, vota fidelium ante pedes ponebantur Apostolorum, eorumque judicio, unicuique prout opus erat, distribuuntur. Et licet crescente fidelium devotione, copiosissimis, ac munificentissimis eorum liberalitatibus sancta do-

Act. 4. a.

do-

donata sit Ecclesia, eundem tamen usum Apostolorum successores in tractandis, & dispensandis ecclesiasticis rebus se servare debere meminerint. Quoniam qui stipem Ecclesie, juxta documentum B. Hieronymi, in suos convertit usus, Scriba est, & Phariseus, similisque Judae perditio, &c. Prosper, cum de sanctis, perfectisque Pontificibus tractaret, qui facultates ecclesie, non ut proprias, sed ut commendatas tractaverunt, ait: „ Et idcirco scientes, nihil aliud esse res ecclesie, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, non eas vindicaverunt in usus suos, ut proprias, sed ut commendatas pauperibus dividerent “. Hoc est enim possidendo contemnere, non sibi, sed aliis possidere, nec habendi cupiditate, ecclesie facultates ambire, sed eas pietate subveniendi suscipere. Hieronymus in expositione Sophoniae Prophetæ: „ Judices quoque ejus quasi lupi Arabiae * occidentes vespere, & nil relinquentes in mane, non adspicientes ad ortum solis, sed morante semper in tenebris, & possessiunculas ecclesie, & ea, quae in Dei donaria conferuntur, vertentes in lucrum suum, ut non habeant pauperes, quod mane comedant, qui quasi in nocte, & nullo vidente populantur, & cum luporum more cuncta diripiunt, ne parvos quidem cibos indigentibus derelinquunt “. Sicut igitur praemissa documenta declarant, non sunt res ecclesie ut propriae, sed ut Dominae, & a Domino commendatae tractandae. Quicumque ergo eas ad suos proprios usus, terrenosque honores, & delectationes retorquet, quanti sit discriminis, quantaeque transgressionis, aperte animadverti potest. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 15. Aquen. sive Aquisgr. lib. 3. c. 15.*

CAPUT XLVI.

Convenit pastoribus ecclesiarum res ecclesie possidere, non ab his possideri, & ut Prosper scribit, eas possidendo debent contemnere, & non sibi, sed aliis possidere. Constat autem, sanctissimos Pontifices, qui cum Christo remuneratore suo regnant, quorum nos indigni locum tenemus, res ecclesie non sibi, sed aliis possidere, &c. Quicumque ergo secundum eorundem sanctorum exempla, res sibi creditas dispensaverit, seque ab illecebris mundialibus, & incentivis carnalibus custodierit, ad eorum consortium se pertinere dubitare non poterit. Si autem secus fecerit, eorum consortio se indignum fore pertimescat. Miserabiliores plane cunctis mortalibus nonnulli existunt Pontifices, qui in brevissimo hujus mortalitatis intervallo, suae miserae fragilitatis immemores, sacerdotalis honoris culmine ultra metas subvecti, amore mundi decepti, cupiditate terrenarum rerum illecti, pro caducis, & cito praeterlabentibus rebus, quas utiliter, fideliterque expendere negligunt, sanctorum sacerdotum consortio se privant. Cesset ergo ambitio, quae dicere solet: *nimis rerum habere ecclesias Christi*: & perpendat, quia quantacumque sint res ecclesie, si eo modo, quo dispensandae sunt, dispensentur, nimiae non sunt: cupiditas quippe, immo negligentia quorundam dispensatorum, non ec-

clesiae amplae res in vitio sunt. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 18.*

CAPUT XLVII.

Statuimus, ut tempore congruo unusquisque Episcopus parochiam suam circumeat. Et quamquam auctoritas canonica doceat, ut quarta pars decimarum, & reddituum ex oblationibus fidelium in usus Episcoporum cedat, ubicumque tamen Episcopus sua habet, suis contentus sit, ubi autem nihil rerum ecclesiae suae habet, accipiat de memorata quarta parte sibi, suisque, non quod avaritia, quod absit, suaserit, sed potius, quod necessitas compulerit. Ceterum si accipiendi nulla necessitas urserit, nihil de memorata quarta parte accipiat, sed usibus Ecclesiarum, & pauperibus Christi impartendam, secundum suam dispositionem relinquat. *Parisiens. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 31.*

CAPUT XLVIII.

Scire convenit Praesulibus res ecclesiasticas non ut proprias, sed a Domino sibi pro aliorum necessitatibus commissas, atque juxta Prosperi documentum, nihil aliud esse res ecclesie, quam vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, idcirco summopere est decertandum, ne aliquis Pontificum ea, quae ecclesiasticis tradita sunt ministeriis, pro remissione peccatorum, aut aliis aptanda officiis, aut pauperibus eroganda, ne aliquis ea propria cupiditate, aut potentum terrore, parentumque procuracione ad alios usus retorqueat, ne forte quod aliis exstat remissio peccatorum, ipsis sit damnationis augmentum, sed potius sollerti meditatione indigentibus eas, & ecclesiasticis ministeriis distribuat, ne exinde a Domino velut inutilis dispensator damnetur; verum, quod beatius est, desiderabili voce laudetur, juxta Evangelicae parabolae exemplum: *Euge serve bone, & fidelis, intra Math. 25. b. in gaudium Domini tui. Aquisgr. II. sub Ludov. part. 2. cap. 7.*

CAPUT XLIX.

Ut Episcopi potestatem habeant res ecclesie praevidere, regere, & gubernare, atque dispensare secundum canonum auctoritatem volumus. *Magunt. sub Rabano cap. 7. Magunt. sub Carolo cap. 8. Burch. lib. 15. cap. 4. Ivo. part. 16. cap. 5. decret.*

CAPUT L.

Valde male habet, magnaue tristitia afficit sanctissimos Episcopos, qui sunt ubique terrarum, quod sumptuum, qui illis eveniunt, dispensationis ratio ab eis exigatur, sive ex ecclesiasticis redditibus, sive ex fructu aliunde percepto. Unusquisque enim nostrum dabit suorum malorum rationem omnium judici. Vasa enim pretiosa, & possessiones immobiles oportet servari ecclesiis. Episcopis autem, qui tunc divinum sacerdotium administrant, incidentium sumptuum administrationem secure credi. *Cyrillus. Episc. Alexandr. ad Dominum.*

TITULUS LXXXI.

DE PARTE, QUAE EX BONIS ECCLESIASTICIS AD EPISCOPUM PERTINET.

CA-

Sophon. 3.
* rabidi.

192 Juris Pontificii Veteris Epitome

CAPUT I.

DE redditibus ecclesiæ quattuor partes fiant, quarum una cedat Pontifici ad sui sustentationem, &c. *Silvester in synod. Roman. CCLXXXIV. Episcoporum. cap. 4.*

CAPUT II.

12. q. 2. c. 28. De redditibus ecclesiæ, vel oblatione fidelium, sola Episcopo ex his quarta portio remittatur, &c. *Simplic. epist. 3. Anselm. lib. 3. cap. 66. Casar. lib. 7. cap. 101.*

CAPUT III.

12. q. 2. c. 27. Quattuor tam de redditu, quam de oblatione fidelium, &c. convenit fieri portiones, quarum sit una Pontificis, &c. *Gelas. epist. 1. cap. 29. Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 15. Vorm. cap. 47. Tribur. cap. 13. Burch. lib. 3. cap. 137. Ivo lib. 2. tit. 1. cap. 7. panorm. & part. 3. cap. 203. decret. Anselm. lib. 5. cap. 68. Casar. lib. 7. cap. 100.*

CAPUT IV.

12. q. 2. c. 30. Mos Apostolicæ sedis est ordinatis Episcopis præceptum tradere, ut ex omni stipendio, quod accedit, quattuor fieri debeant portiones, una videlicet Episcopo, & familiæ propter hospitalitatem, atque susceptionem, alia clero, tertia pauperibus, quarta ecclesiis reparandis. *Gregor. ad August. interr. 1. Ivo lib. 2. tit. 1. c. 8. panorm. Anselm. lib. 5. c. 64. Casar. lib. 7. c. 106. Tarr. lib. 1. c. 180. & 261.*

CAPUT V.

Bonifacio Episcopo dedimus in mandatis, &c. ut de redditu ecclesiæ, vel oblatione fidelium quattuor faciat portiones, quarum unam sibi ipse retineat, &c. *Gregor. II. epist. 3. in med.*

CAPUT VI.

Si Episcopum multas expensas, & minorem substantiam habere constiterit, parochiis, quibus largior fuerit collata substantia, hoc tantum, quod clericis, vel architectis rationabiliter sufficiat, reservetur. Quod autem amplius fuerit, propter majores expensas Episcopus ad se debeat revocare, ita tamen, ut nihil de facultatiuncula ipsa, vel de ministeriis clericorum loci ipsius licentiam habeat minuendi. *Carpet. cap. 1.*

CAPUT VII.

10. q. 1. c. 8. Antiquos canones renovamus, ut de his, quæ in altario oblatione fidelium conferuntur medietatem Episcopus sibi vindicet, & medietatem sibi dispensandam secundum gradus clerus accipiat, tam de prædiis, quam de omni commoditate in Episcoporum potestate durantibus. *Aurel. cap. 16. vel 14.*

CAPUT VIII.

10. q. 1. c. 7. De his, quæ in altario accesserint, tertia fideliter Episcopis deferatur. *Aurel. cap. 17. vel 15. Capitul. lib. 7. cap. 82. in addit. Burch. lib. 3. cap. 136. Ivo lib. 2. tit. 5. cap. 5. panorm. & part. 3. cap. 202. decret.*

CAPUT IX.

De rebus ecclesiasticis tres æquæ fiant portiones, id est, una Episcopi, alia clericorum, tertia in reparatione, vel in luminaribus ecclesiæ. *Brach. I. cap. 25.*

CAPUT X.

Multi fidelium in honorem Christi, & Martyrum in parochiis Episcoporum basilicas construunt, oblationes tribuunt, sacerdotes hæc auferunt, &c. [Constitutum est Episcopos ita dice-
ceses suas regere, ut nihil ex earum jure præsumant auferre, sed juxta priorum conciliorum auctoritatem de oblationibus (decimis) & tributis, ac frugibus tertiam consequantur. *Tolet. IV. cap. 32. Raban. cap. 32. de pœnit. Burch. lib. 3. cap. 203. Ivo part. 3. cap. 255. decret.* 16. q. 1. c. 60.

CAPUT XI.

Notum est præteritis sanctionibus quæ de rebus parochialium ecclesiarum pars Episcopo conferatur. Itaque si Episcopus tertiam, quam de rebus eisdem sanctione sibi debitam novit, aut ipsi ecclesiæ, cujus res esse patebit, aut alteri ecclesiæ, quam eligit, conferre decreverit, licitum sit. *Tolet. IX. cap. 6. Ivo part. 3. cap. 171. decret. Casar. lib. 7. cap. 109.* 12. q. 3. c. ult.

CAPUT XII.

Statuimus, in nostris ecclesiis, vel civitatibus hoc esse servandum, ut quidquid pecuniæ a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conservatum, & fideliter Episcopo præsentetur, qualiter exinde tres partes fiant æquales, unam Episcopus habeat, & alteram presbyteres, & diacones inibi deservientes consequantur, & inter se, ut dignitas, & ordo poposcerit, dividant, tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur, ut a primicerio, juxta quod in officio eos percipit esse intentos, ita singulis dispensetur. *Emerit. cap. 14.*

CAPUT XIII.

Unio nostræ congregationis decrevit, & constituit, ut tertias, quas antiqui canones de parochiis suis habendas Episcopis censuerunt, si eas exigendas crediderint, ab ipsis Episcopis diruta ecclesiæ reparentur, &c. Citra ipsas tertias, nullus Episcoporum quippiam pro Regiis inquisitionibus a parochianis ecclesiis exigat, nihilque de prædiis ipsarum ecclesiarum cuiquam alicujus causa stipendii dare præsumat. *Toletan. XVI. cap. 5.* 10. q. 3. c. 3.

CAPUT XIV.

Quattuor tam de redditibus, quam de oblatione fidelium convenit fieri portiones, quarum sit una Pontificis, &c. *Magunt. sub Rab. cap. 10.*

CAPUT XV.

De redditu ecclesiæ, & de oblatione quattuor fiant portiones, quarum unam sibi retinet Episcopus, &c. *Vormac. cap. 7.*

CAPUT XVI.

Quattuor fieri partes juxta canones judicamus de decimis, & oblationibus fidelium, ut una sit Episcopi, &c. *Tribur. cap. 13. Burch. lib. 3. c. 133. in fine. Ivo lib. 2. tit. 5. cap. 4. in fine panorm. & part. 3. cap. 199. in fine decret.*

CAPUT XVII.

Quattuor partes ex decimis, & oblationibus fiant, una ad fabricam ecclesiæ relevandam, altera pauperibus distribuenda, tertia presbytero cum suis clericis habenda, quarta Episcopo reservanda, ut quidquid exinde jusserit, prudenti con-

con-

consilio fiat. *Nannet. cap. 10. Burch. lib. 3. cap. 138. Ivo part. 3. cap. 204. decret.*

TITULUS LXXXII.

OMNIA ECCLESIASTICA GRAVIORA AD EPISCOPUM DEFERANTUR; NIHILQUE AGANT PRESBYTERI SINE IPSIUS CONSENSU.

CAPUT I.

Nullus presbyter ministerium ecclesie, vel ipsam ecclesiam ab aliquo accipiat nisi ab Episcopo, qui injungant sibi obedientiam, & curam animarum. *Greg. VII. in conc. Rom. incert. cap. 2.*

CAPUT II.

Nullus clericus, vel monachus, vel laicus domum ecclesiasticam rei, vel ipsam ecclesiam a laico recipiat, sed ab Episcopo. *Greg. VII. in conc. Rom. incert. cap. 10.*

CAPUT III.

Nullus presbyter volens monachus fieri ecclesiam monachis relinquat, nisi ex licentia Episcopi. *Greg. VII. in syn. Rom. incert. cap. 13.*

CAPUT IV.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium transeunt, vel quicumque clerici sine commendatitiis a suo Episcopo litteris non recipiantur. *Greg. VII. in conc. Rom. incerto c. 23.*

CAPUT V.

Apostolica auctoritate decrevimus, ut ea, quae a clericis, vel monachis usque hodie fuerint acquisita, rata perenniter, & inconcussa permanent, hoc tamen tenore, ne in posterum inconsultis Episcopis talia praesumant. *Urban. II. in conc. Clarom.*

CAPUT VI.

In parochialibus ecclesiis presbyteri per Episcopos constituantur, qui eis respondeant de animarum cura, & de his, quae ad Episcopos pertinent. [Decimas, & ecclesias a laicis non suscipiant absque consensu, & voluntate Episcoporum, & si aliter praesumptum fuerit, canonica ultioni subiaceant. *Callist. II. in synod. Rom. cap. 18.*

CAPUT VII.

Sine voluntate Episcopi, presbyteri, & diaconi nihil agant. Ipse enim est, cui credidit Deus populum suum, & qui de animis populi redditurus est rationem. *Ap. 39. G. 40. L.*

CAPUT VIII.

Nullum presbyterum in alicujus Episcopi parochia aliquid agere debere absque ejus permisso. *B. Petrus* docebat, cunctosque presbyteros propriis Episcopis in omnibus absque mora obedientes esse debere, &c. Ecclesiae claves Episcopos esse dicebat. Ipsi enim habent potestatem claudere caelum, & aperire portas ejus, quia claves caeli facti sunt. Amovere autem eos neminem debere docebat, quia oculi Domini sunt, & qui eos tangit, tangit pupillam oculi ejus, &c. *Clemens epist. 1. post med. Burch. lib. 2. cap. 94. Ivo part. 6. cap. 176. decret.*

CAPUT IX.

Cunctis fidelibus, omnibus presbyteris, & diaconibus, ac reliquis clericis attendendum est, ut

Tom. V.

nihil absque Episcopi proprii licentia agant, non utique missas sine ejus jussu quicumque presbyterorum in sua parochia agat, non baptizet, nec quicumque absque ejus permisso faciat. Similiter & reliqui populi, majores scilicet, ac minores per ejus licentiam, quidquid agendum est, agant, nec sine ejus permisso a sua parochia abscedant, vel in ea adventantes morari praesumant. Animae eorum ei creditae sunt, ideo omnia ejus consilio agere debent, & eo inconsulto nihil. Quicumque enim obediunt Episcopis suis, videntur quidem aliquid gratiae conferre Deo. *Clemens epist. 3. post med. Tribur. cap. 32. Burch. lib. 2. cap. 93. Ivo part. 2. cap. 123. O part. 6. cap. 90. decret. Caesar. lib. 4. cap. 97.*

CAPUT X.

Si Episcopo non existente, presbyteri res dominicas vendant, restituantur res ecclesiae, & in potestate Episcopi sit, an velit rem, vel pretium. (*rescisso contractu ad jus ecclesiasticum revocari, L.*) *Ancy. 15. Vid. Mart. Brac. 17. Burch. lib. 3. cap. 179. Ivo part. 3. c. 173. O 240. decret. Anselm. lib. 6. cap. 162. Caesar. lib. 7. cap. 71. O 79.*

12. q. 2. c. 41. Si qua, O 50. d. Si quis, c. 22.

CAPUT XI.

Presbyteri sine conscientia Episcoporum nihil faciant. *Arel. I. c. 19.*

CAPUT XII.

Episcopus, presbyter, clericus, qui sine voluntate, & litteris Episcoporum qui in provincia sunt, & praesertim Metropolitanis, audeat ad Imperatorem venire, eiiciatur non solum a communione, sed etiam a dignitate, quam obrinet, ut qui audeat molestare Dei amantissimi Imperatoris nostri aures, contra Ecclesiae institutionem. Si vero necessaria sit causa, ut ad Imperatorem eat, id fiat cum voluntate Metropolitanis, aut Episcoporum ejus provinciae, & cum litteris eorum. *Anrioch. c. 11. Vid. Aquis. 73. Capis. lib. 1. c. 10. Burch. lib. 2. c. 177. Ivo p. 6. c. 268, decret. Anj. lib. 6. c. 115.*

23. q. 8. Si quis Episcopus, 27.

CAPUT XIII.

Presbyteri sine consilio Episcopi nihil agant. *Laod. c. 56. G. 57. L.*

CAPUT XIV.

Si presbyter inconsulto Episcopo agenda in quolibet loco celebret, ipse honori suo contrarius existit. *Carth. II. c. 9.*

CAPUT XV.

Unusquisque presbyter semper in cena Domini rationem, & ordinem ministerii sui Episcopo reddat, & chrisma, & oleum petat. *Suessionen. sub Pipino.*

CAPUT XVI.

Episcopi, vel presbyteri de aliis regionibus non suscipiantur in ministerium ecclesiae, nisi prius fuerint probati ab Episcopo, cujus parochia est. *Suession. sub Pipino post med.*

CAPUT XVII.

Ut omnes presbyteri, qui in parochia sunt sub potestate Episcopi esse debeant, & de eorum ordine nullus presbyter praesumat in illa parochia baptizare, nec Missas celebrare, sine jussione Episcopi, in cujus parochia est. *Vernen. c. 8.*

B b

CA-

16. q. 7. c. 39.

Matth. 16. c.

Zach. 2. o.

16. q. 1. c. 41.

CAPUT XVIII.

Interdicendum videtur clericis, sive laicis, ne quis cuilibet presbytero præsumat dare ecclesiam sine licentia, & consensu Episcopi sui. *Tur. sub Carolo c. 15. Magunt. sub Rab. c. 12. Magunt. sub Arnulph. c. 5.*

CAPUT XIX.

Sine auctoritate, vel consensu Episcoporum, presbyteri in quibuslibet ecclesiis nec constituantur, nec expellantur. *Vorm. cap. 49. Trostlejan. cap. 6. ex Capitular. lib. 2. cap. 36. hodie lib. 1. cap. 90.*

CAPUT XX.

Si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud sæcularem seniore, nulla præcatione, vel aliquo xenio ecclesiam illam obtineat, quia titulus per se constans antea existit, sed neque capellam sine consensu Episcopi. *Nannet. c. 16.*

CAPUT XXI.

Nullus presbyterorum quemquam, nisi jussu Episcopi, in ecclesiam introducere præsumat, cui pro aliquo delicto illam ingredi non liceat. *Salegunst. c. 20. in fine decret. Burch. Ivo part. 15. c. 186. decret.*

CAPUT XXII.

Sicut habet Episcopus in sua ordinatione omnem generaliter parochiam cum omnibus rusticanis parochiis, quas per tricennium inconcusse possidet, ita & unusquisque presbyter in sua ordinatione, ac dispensationis cura habeat parochiam suam cum dote, & decimis ecclesiæ, videlicet cum sui Episcopi consilio, ac dispensatione, secundum regulas antiquitatis, & divinitus constitutas. *Trost. c. 6.*

CAPUT XXIII.

Nullus Abbas, monachus, vel quilibet alius poenitentia iungat, nisi quibus proprius Episcopus hanc curam dederit. *Pictav. c. 5.*

CAPUT XXIV.

Presbyter de cura animarum, & de christiani- tatis ministerio Episcopo respondeat. *Pictav. c. 6.*

TITULUS LXXXIII.

NE QUISQUAM BONA EPISCOPI DEFUNCTI SURRIPERE AUDEAT.

CAPUT I.

NON liceat clericis post mortem Episcopi sui rapere ejus bona, ut antiquis * canonibus prohibetur; aut de suis gradibus periclitentur. *Chalc. c. 22. Aquigr. 88. Vorm. 75.*

CAPUT II.

Quia scelestissima consuetudo inolevit, ut obeunte sanctæ Romanæ Ecclesiæ sedis Pontifice, ipsum Patriarchium deprædari soleat, & non solum in eodem sancto Patriarchio, sed etiam per totam civitatem, & suburbana ejus talis bacchatur præsumptio, nec non quia & id multum hætenus neglectum est, adeo, ut omnia Episcopia eadem patiantur, uniuscujusque ecclesiæ obeunte Pontifice; quod ne ulterius præsumatur omnimodis interdiciamus, quod qui facere præsumperit, non solum ecclesiastica censura, sed etiam Imperiali indignatione feriatur. *Rav. sub Joann. XII. vel IX. c. 11.*

CAPUT III.

Illud, quod in sacro Chalcedonensi constitutum est concilio, irrefragabiliter conservari præcipimus, ut videlicet decedentium bona Episcoporum a nullo omnino hominum diripiantur, sed ad opus ecclesiæ, & successoris sui in libera œconomia, & clericorum permaneant potestate; cesset igitur de cetero illa detestabilis, & sæva rapacitas. Si quis autem hoc aliquo modo attentare præsumperit, excommunicationi subiaceat. Qui vero morientium presbyterorum, vel clericorum bona rapuerit, simili sententiæ subiiciatur. *Innocent. II. in synod. Roman. cap. 4. post Ivo- nis panorm.*

CAPUT IV.

Sint manifesta bona Episcopi, si qua habuit & dominica (*hoc est, Ecclesiæ, L.*) ut possit sua moriens, quibus velit, & ut velit relinquere. Ne cum ecclesiæ bonis bona Episcopi perdantur, ut si uxorem, aut liberos habet, aut propinquos, aut servos. Æquum enim est hoc apud Deum, & homines, ut ecclesia, & Episcopus, sive ejus propinqui, sine damno, & infamia sint. *Ap. 40. Vide Antioch. 24. Mart. Brac. 15. Anf. lib. 6. cap. 161.*

CAPUT V.

Ne quis ad ecclesiam, quæ Episcopum perdidit, nisi vicinæ ecclesiæ Episcopus exequiarum tempore accedat, qui curam ecclesiæ districte gerat, & ne quid pereat, vicinis vicinarum ecclesiarum inspectio, descriptio, recensioque rerum mandatur. *Reg. c. 5.* Hæc autem omnia exequiarum tempore fiant usque ad septimam defuncti diem, exinde ecclesiæ referens mandatum Metropolitanæ, simul cum omnibus sanctis Episcopis sepeliatur, &c. *Ibid. cap. 6. Vide Valent. Hisp. c. 2.*

CAPUT VI.

Defuncto Episcopo intestato, post defunctionem ejus a presbyteris, & diaconibus de rebus ipsius inventarium fideliter conscribatur a minimo usque ad maximum, id est, utensilibus, vel omni suppellectili. Ita tamen, ut si quis exinde vel sumpsisse aliquid, vel occulte fuerit tulisse convictus, secundum furti tenorem restituat universa. *Tarr. c. 12.*

CAPUT VII.

Prisci canones jubent, ut cujuscumque ecclesiæ Pontifice defuncto, non passim pro libito suo in earum rerum direptionem, quas obiens dereliquit, quisquam irruat, sed sacerdos, qui exequiarum tempore est, ea omnia conservet. Nos defuncto Antistite, vel in supremis agente jubemus, ut nullus clericorum cujuslibet ordinis, officii, gradusve sit, quidquam de domo præsumat, vel quod de utilitate instrumenti domus esse agnoscitur, id est, mobilis, & immobilis rei ecclesiasticæ, conetur invadere, nihil furto, doloseve suppressens, auferens, abscondens, sed is, cui domus commissa est, subjectis * sibi cum consilio uno, vel duobus fidelissimis clericis, omnia ad tempus Pontificis substituendi debeat conservare & his, qui domo inveniuntur, clericis consuetam alimoniam administrare. Substitutus autem

12. q. 2. c. 43.
* præteritis.

12. q. 2. c. 47.

12. q. 1. c. 21. c. 20. Manifesta.

12. q. 5. c. 6. Sicubi.

12. q. 2. Hec c. 38.

* subjunctis.

tem

tem Antistes susceptæ sedis commoda ordinabit velut Deus imperabit, ut eis uti cum his debeat, quos cognoverit disciplinæ, & charitati prædecessoris sui fideliter paruisse. Quod si quisquam post hæc cujuslibet ordinis clericus, quacumque occasione quicquam abstulerit, vel supprefferit, reus sacrilegii prolixiori anathemate condemnatur, & vix quoque peregrina ei communio concedatur. Quia durum est, ut hi, quos constat in servitio Domini cum primæ sedis Antistite defuisse, ab his, qui suarum rerum incubitatores, atque vagantes fuisse cognoscuntur, despecti aliquatenus crucientur. *Ilerd. cap. 16. Vide Valent. Hisp. c. 2. & 3.*

CAPUT VIII.

Episcopo a saculo jubente Domino accersito, clerici rapaces manus abstineant ab omni supellectili, vel quacumque sunt in domo, ecclesiæ, vel Episcopi, libris, speciebus, utensilibus, vasculis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omnino re; & nihil latronum more diripiant. Sed si fecerint, Metropolitanus, vel omnium comprovincialium sacerdotum districtione coacti, in pristinum statum omnia redintegrent, ut nihil necessariorum Antistiti, vel dispensatori futuro depereat. Et secundum Regiensis synodi constituta, Episcopo decedente vicinior Episcopus accedat, qui ex more exequiis celebratis, ecclesiæ curam gerat, ne quid ante ordinationem futuri Pontificis clericorum subversioni, vel direptioni liceat. Ita ut directis hominibus inspectio certior, descriptio fidelissima, si fieri potest, intra octavas defuncti, sub diligentia præsentis Episcopi peragatur. Deinde ad Metropolitanus notitiâ habita ordinate descriptio deferatur, ut ejus electione talis persona ordinandæ domui ecclesiasticæ procuretur, quæ vel consueta clericis stipendia dispenset, & creditarum sibi rerum, si forsitan tarditas in Episcopo ordinando successerit, Metropolitanus congruis temporibus reddere possit rationem, &c. *Valent. Hisp. c. 2. Vid. Regien. c. 5. & 6.*

CAPUT IX.

Parentibus, & propinquis decedentis Episcopi, si intestatus obierit, denuntietur, ut sine Metropolitanus, vel comprovincialium sacerdotum conscientia, nihil de rebus defuncti occupare pertentent, ne cum hereditariis res Ecclesiæ usurpent; sed usque ad ordinationem futuri Antistitis expectent, aut si longum fuerit, ad Metropolitanus ordinationem recurrant. Si quis contra hæc venerit clericus, vel laicus, & communione, & consortio privetur Ecclesiæ, ne ad illam conveniat, quam spoliare non metuit, nisi correptus recuperet indulgentiam. Si autem rationabiliter, modesteque unusquisque repetit, quod sibi jure debetur, ei absque alia animadversione a Metropolitanus, vel cui injunxerit, aut res, aut ratio non negetur, &c. *Valent. Hisp. cap. 3.*

CAPUT X.

Ut Episcopus, qui ad sepeliendum Episcopum venerit, evocatis presbyteris in unam domum, ecclesiæ adeat descriptum*, qui idoneis personis

* res ecclesiæ habeat descriptas, f.

custodiendas sub integra diligentia derelinquat, ut res Ecclesiæ ullorum improbitate non pereant. *Aurel. II. c. 6.*

CAPUT XI.

Ubi Episcopus obierit, nullus Episcopus quicquam de rebus Ecclesiæ, præter humanitatem, præsumat auferre. Si fecerit, conventus ab instituto Pontifice, sine dilatione ablata restituat. Sin minus, anno integro missas facere non præsumat. *Aurel. V. c. 8.*

CAPUT XII.

Propinqui morientis Episcopi nihil de rebus ejus absque Metropolitanus cognitione usurpent. Si vero decedens Metropolitanus fuerit, successoris ejus sententiam, aut concilii sustinebunt, ne passim hæreditatis adeundæ danda licentia de rebus Ecclesiæ, aut non retineatur ratio plena, aut fraus inveniat illata. Si presbyteri, aut diaconi fuerint, quos obisse constiterit, non sine agnitione sui Episcopi, rem ejus hæredibus adire licebit. Quisquis transgressor extiterit, pro his, quæ non expectato ordine adierit, invasionis damno legis sententia subjacebit. *Tolet. IX. c. 9.*

CAPUT XIII.

Cum Pontificem mori contigerit, Episcopus, qui ad humandum corpus advenerit, descriptis thesauris, atque ornamentis omnibus si locuples decedentis ecclesia fuerit, non amplius, quam libram auri in rebus, quibus ei placuerit, exceptis ornamentis ecclesiæ, cum gratia offerentium auferre pertentet. Si vero minor rebus extiterit, dimidiam libram sibi licenter usurpet. Quod ejus, qui convenit, sacerdotis injuriæ contemplatione antiquitas usurpavit. Porro breve descriptarum rerum sub fidei ratione hic, qui descriptis, dirigere Metropolitanus curabit. Metropolitanus autem ex eadem morientis ecclesia nihil prorsus auferre præsumat, sed solam, quæ ad eum pertinet, curam salutarem impendat. *Tolet. IX. c. 9.*

CAPUT XIV.

Non liceat Metropolitanus, moriente Episcopo, ejus bona, vel ejus ecclesiæ auferre, vel alienare, sed sub custodia cleri fiat, quoad alius promoveatur, nisi clerici ea non receperint. Tunc enim Metropolitanus ea custodiat, Episcopo ordinando ea daturus. *Trull. c. 35.*

CAPUT XV.

Quia inter nostrates hic pessimus inolevit mos, ut defuncto ecclesiæ Episcopo, mox a quibuscumque potentioribus res pervadantur ecclesiasticæ, quasi Episcopi fuerint propriæ, cum etiam, si ejus juris essent, contra omne jus hoc fieret, hoc tam immane sacrilegii facinus, & jam sæpius factum scientes dolemus, & ne ulterius a quolibet præsumatur, auctoritate Dei, & sanctorum ejus, qui cum illo regnant in cælo, nostro etiam Episcopali ministerio interdiciamus. *Trosk. c. 14.*

CAPUT XVI.

Episcopo e corpore recedente, vicinus illi accedat Episcopus, qui ex more exequiis celebratis, statim ecclesiæ illius curam districtissime gerat, ne quid ante ordinationem Pontificis futuri remanentium, cleri communi subversioni, vel direptioni jam liceat, ita, ut perspectis omnibus

inspectio certior, descriptioque fidelissima si fieri potest, inter octavas defuncti sub diligentia presentis Episcopi peragatur. Dehinc ad Metropolitanam notitiam habita ordinate descriptio deferatur, ut ejus lectione, talis persona ordinanda domus ecclesiastica procuratur, quæ consueta ecclesiis stipendia dispenset, &c. ut sub hac salubri constitutione clerici stipendiis suis omnino contenti, labores non diripiant Episcopi decedentis, & in vacuam ecclesiæ domum futurus Pontifex non sine dolore succedat, sed magis de prædecessoris sui dimisso possit & ipse gaudere, & aliis ministrare. *Trosk. c. 14. ex conc. Regien. c. 5.*

TITULUS LXXXIV.

CUM EPISCOPUS NON POTEST, CURET
ARCHIEPISCOPUS RES ECCLESIAE.

CAPUT I.

9. 9. 3. c. 3.
Cum simus.

SI Metropolitanus in sua ecclesia non constituit œconomum, CP. Episcopus constituat si Episcopus non constituit, tum ejus Metropolitanus. *Nicæn. II. cap. 11. Ivo part. 5. cap. 374. decret.*

CAPUT II.

Episcopo e corpore recedente (*Metropolitani*) electione talis personæ ordinandæ domui ecclesiasticæ procuratur, quæ vel consueta clericis stipendia dispenset, & creditarum sibi rerum, si fortitan tarditas in Episcopo ordinando successerit, Metropolitanæ congruis temporibus reddere possit rationem. *Valentin. Hispan. c. 2.*

CAPUT III.

Sicut Metropolitanis in confinitimos, ceteroque ecclesiasticis ordinibus deditos, sic confinitimis in commisso sibi religiosorum numero vigilandum est, qualiter nescientia talium divinæ legis eruditionibus imbuatur. Ita ut Prælati quilibet subditos quærat, &c. *Tolet. XI. c. 2. Vide Tolet. VIII. cap. 8.*

CAPUT IV.

Si Episcopus ministerium ecclesiasticum propter infirmitatem corpoream exhibere non potuerit, in Archiepiscopi, hoc, cum voluntate Episcopi ejusdem ecclesiæ maneat ordinatione, qualiter debitum officium non remaneat. *Mel-dens. cap. 47.*

TITULUS LXXXV.

EPISCOPUS CUM DISCEDIT LONGIUS
EXDIÆCESI, DEFERAT LITTERAS
COMMENDATITIAS.

CAPUT I.

EPiscopus, presbyter, diaconus peregrinus sine commendatitiis non suscipiatur. Illis vero oblatis discutiantur, & si pii sint, suscipiantur; si minus, datis eis necessariis, in communionem non admittantur, cum multa per surreptionem fiant. *Ap. 33. G. 34. L.*

CAPUT II.

23. 9. 8. Si
quis. 27.

Episcopus, presbyter, clericus sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in provincia sunt, & maxime Metropolitanæ, ad Imperatorem non eat, sed & communionem, & dignitatem privetur. *Antioch. c. 11. Aquisgr. 73. Capit. lib. 1. cap. 10. Burch. lib. 2. c. 177. Ivo part. 6. c. 268. decret. Anf. lib. 6. cap. 115.*

CAPUT III.

Nemo Episcopus naviget sine dimissoriis Primatis. *Carth. 57. G. Vide Afric. in princ. L.*

CAPUT IV.

Placuit, ut Episcopi trans mare non proficiscantur, nisi consulto primæ sedis Episcopo, sive cujusque provinciæ Primati, ut ab eo præcipue possint sumere formatam, vel commendationem. *Carth. III. c. 28.*

CAPUT V.

Placuit, Episcopos de Gallicanis provinciis venientes intra Gallias non discutiendos, sed solum sufficere, si nullus communionem eis interdixerit, &c. *Vasens. 1.*

TITULUS LXXXVI.

PEREGRINO EPISCOPO LOCUS
SACRIFICANDI DETUR.

CAPUT I.

Peregrino Episcopo locus sacrificandi detur. *Arel. I. c. 20. Vid. Burch. lib. 1. c. 116. Ivo part. 5. c. 216. decret.*

CAPUT II.

Episcopi, vel presbyteri, si causa visitandæ ecclesiæ alterius Episcopi ad Ecclesiam venerint, & in gradu suscipiantur, & tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem consecrandam invitentur. *Carthag. IV. c. 33.*

CAPUT III.

Statuimus, ut secundum canonicam cautelam omnes undecumque supervenientes ignotos Episcopos, vel presbyteros ante probationem synodalem in ecclesiasticum ministerium non admittamus. *Synod. Franc. post med. Capitul. lib. 5. cap. 2.*

CAPUT IV.

Episcopi, vel presbyteri de aliis regionibus non suscipiantur in ministerium ecclesiæ, nisi prius fuerint probati ab Episcopo, cujus parochia est. *Suession. sub Pipino post med.*

TITULUS LXXXVII.

REVEREANTUR OMNES EPISCOPUM,
NULLUSQUE ILLI INJURIAM
FACERE AUDEAT.

CAPUT I.

IN novissimis temporibus nova pravitas, & valde reprehensibilis apparuit adinventio. Homines enim laici ad dedecus, & confusionem Christi Dei nostri, & Ecclesiæ ipsius, ac sacerdotalis dignitatis, amisti sacerdotalibus stolis, & Episcopalibus superhumeralibus, & accipientes orationem sacerdotalem ab aliquo laico, Patriarchalem formam habente, præsumperunt sacerdotio fungi, & agere putativa, veluti digni summi sacerdotes divina administrationis mysteria, in diversionem, & vituperationem dati a Deo Principibus sacerdotum honoris, & detractionem immaculatæ Christianorum fidei, &c. Ideo justum duximus, hos aptis, & convenientibus epistolis submittere, ut nequaquam amodo hujusmodi nefas in Ecclesia Dei, & in Christianissimo populo fiat, &c. *Syn. VIII. CP. act. 9. sub Hadr. II. in fine.*

CAPUT II.

Eos, qui divina gratia ad Episcopale advocantur

tur officium, tamquam imaginem, & figuram sanctorum cælestium hierarcharum, id est, Angelorum, secundum hierarchicum plane gradum, & morem, omni honore dignos ab omnibus Principibus, & subditis sancimus haberi, & nequam Strategis, vel quibuslibet aliis Principibus obvios, procul ab ecclesiis suis occurrere, sed neque semet a multo spatio de equis, vel mulis deicere, aut cum timore, ac tremore procidere, & adorare, sed nec cum sæcularibus Principibus ad mensam intrare hora prandii, eisdem, quos illi *, honore Strategis exhibentes, sed secundum congruentiam spiritualis dignitatis ac honoris sui reddere quidem omnibus debita, cui vestigal, vestigal, cui honorẽ, honorẽ; præferri autẽ, & multã a principibus amicor. Christi Imperatorũ venerationẽ, & reverentiam promereri, confessores eorum, & honoris similis existentes, ita ut fiduciam habeant Episcopi arguere Strategos multoties, & alios Principes, atque omnem sæculi dignitatem, cum injustum, & irrationabile agere quid illos invenerint, & per hoc corrigere, & reddere meliores. Si vero aliquis Episcopus post definitionem sanctæ synodi, delatum, & canonicè collatum sibi contempserit honorem & quid secundum veterem, & inhumanam, ac inordinatam consuetudinem, præterquam nunc definita sunt fieri permiserit, sequestretur anno uno, & Princeps ille duobus annis non mereatur percipere sanctificationum communionem. *Syn. VIII. CP. sub Hadr. II. c. 14.*

CAPUT III.

Ajunt fuisse quosdam laicos sub eo, qui nuper imperavit, in ordine senatorio, qui secundum diversam Imperatoriam dignitatem videbantur capillorum comam circumplexam involvere, atque reponere, & gradum quasi sacerdotalem per quædam indicia, & vestimenta sacerdotalia sumere, & ut putabatur Episcopos constituere superhumeralibus, id est, palliis circumamictos, & omnem aliam Pontificalem indutos stolam, qui etiam proprium Patriarcham adscribentes eum, qui in adinventionibus risum moventibus Prælatus, & Princeps erat, insultabant, & illudebant quibusque divinis, modo quidem electiones, promotiones, & consecrationes, modo autem calumnias, damnationes, & depositiones Episcoporum, &c. agentes, & patientes, &c. Sancta, & universalis synodus definivit, & promulgavit, illos quidem malitiæ risus omnino ut scelestos abominari, neminem autem fidelium, qui ex Christiana censetur appellatione, deinceps conari tale quid faciendi, vel admittendi, aut silentio tegendi quemquam eorum, qui hujusmodi operantur impietatem. *Syn. VIII. gen. sub Hadr. II. cap. 16.*

CAPUT IV.

Si quis laicorum transgrediens & contemnens divinas, & Imperiales jussiones, irridens vincula, & jura ecclesiastica, & civilia, ausus sit aliquem Episcopum verberare, aut custodire, aut sine causa, aut effecta causa, anathema sit. *Synod. VIII. CP. alias IX. sub Joann. VIII. cap. 3.*

CAPUT V.

Fratrum, & coepiscoporum nostrorum vehe-

menti conquestione comperimus, quod Fratres Templi, & Hospitalis, alii quoque religiosæ professionis indulta sibi ab Apostolica sede excedentes privilegia, contra Episcopalem auctoritatem multa præsumunt, quæ & scandalum generant in populo Dei, & grave pariunt periculum animarum, &c. Ecclesias sane, & decimas de manu laicorum sine consensu Episcoporum, tam illos, quam quoscumque alios religiosos recipere prohibemus, &c. Excommunicatos, & nominatim interdictos tam ab illis, quam ab omnibus aliis, juxta Episcoporum sententiam statuimus evitandos. In ecclesiis suis, quæ ad eos pleno jure non pertinent, instituendos presbyteros Episcopis præsentent, ut eis quidem de plebis cura respondeant, ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Institutos autem Episcopis inconsultis non audeant remove- re, &c. De fraternitatibus hoc statuimus, ut si non se prædictis fratribus omnino reddiderint, sed in suis proprietatibus duxerint remanendum, propter hoc ab Episcoporum sententia nullatenus eximantur. Sed potestatem suam in eos, sicut in alios parochianos suos exerceant, cum pro suis excessibus fuerint corrigendi, &c. *Alexand. III. in conc. Later. cap. 9.*

CAPUT VI.

Episcopi, qui throni Dei vocantur, non sunt lacerandi, sed magis portandi, & venerandi. *Synod. Rom. CCLXXXIV. Episcoporum sub Sylvestro in epilogo.*

CAPUT VII.

Pontifici presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus, subdiacono acolythus, acolytho exorcista, exorcistæ lector, lectori ostiarius, in omni loco repræsentent obsequium, sive in publico, sive in gremio ecclesiæ. *Sylvester in Rom. Syn. CCLXXXIV. Episcoporum c. 7. Burch. lib. 2. cap. 224. Ivo. part. 6. cap. 299. decr. Anselm. lib. 7. cap. 62.*

CAPUT VIII.

Universa synodus dixit: „Episcopalem persecutionem, & ecclesiarum abscissionem, vel vacationem, atque servorum Dei insectationem, sicuti prædicta auctoritate, & omnium sanctorum Patrum prohibitionem, vestraque consolatione, communi tractatu pariter in futurum robuste, ac veraciter amputantes, sanctorum Patrum statuta firmantes, expressis sententiis sancimus, ne umquam talia a quoquam nostris, aut futuris temporibus præsumantur“. Et silentio facto, Symmachus Episcopus Ecclesiæ catholicæ urbis Romæ, dixit: „Quod si aliqui hæc transgressi fuerint, & talia præsumperint, quid super his vobis videtur, pari adnatione manifestate“. Cumque surrexissent, & paulo post iterum confedisent, una voce dixerunt: „Si quis hæc, quæ hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere præsumperit, aut voluntarie transgredi tentaverit, si clericus est, gradu proprio penitus careat, si vero monachus, aut laicus fuerit, communionem privetur. Et si non emendaverit vitium, anathemate feriatur. Secretas vero insidias, vel ma-

c. 2. de capell. monach. in 1. coll.

Dist. 93. c. 5. A subdiacono.

3. 9. 5. Accusatorib. c. 3.

* alii, f.

Rom. 13. b.

De privil. c. 3. Greg. IX. in 1. coll.

„ nifestas Pontificibus a quibuscumque illatas si
 „ quis ad Ecclesiae pertulerit notitiam, potiat
 „ honore, & hi, qui aduersa eis moliantur, sicut
 „ a sanctis Patribus dudum statutum est, & ho-
 „ die synodali, & Apostolica auctoritate firma-
 „ tur, penitus abiiciantur, & exilio, suis omni-
 „ bus sublati, perpetuo tradantur. *Synod. Ro-
 man. V. sub Symm. ante fin.*

CAPUT IX.

Presbyteri Episcopum proprium recogno-
 scant, & delinquentes canonicè iudicet, iudica-
 tisque obedienter auscultent. *Leo IV. in syn.
 Rom. cap. 39.*

CAPUT X.

Statuimus, ut nullus futuris temporibus Epi-
 scopis vim inferre, vel eos temere lacerare præ-
 sumat, quatenus cum ad synodum convenerint,
 libere eis tractare, & statuere liceat, quæ sancto-
 rum Patrum canonica censura decrevit. Nullus-
 que eos lacerare, vel sacris canonibus contemptis
 absque audientia, & iusta examinatione inquie-
 tare, facultatibus nudare, aut quoquo modo in
 custodiam retrudere absque status sui periculo
 pertemptet. *Ravenn. sub Joanne IX. cap. 2.*

CAPUT XI.

Si quis Episcopum ceperit, & incarceraverit,
 perpetuæ infamiae subiaceat, ulterius arma non
 exerceat. Et clamatum est ab omnibus: *Fiat. Ur-
 ban. II. in conc. Clavomont. cap. 30.*

CAPUT XII.

Si presbyter, diaconus, clericus sine licentia
 sui Episcopi in aliena parochia versetur, non mi-
 nistret. Si revocetur a suo Episcopo, & non re-
 vertatur, ut laicus communicet. *Apost. 15.* Et si
 Episcopus, hoc contempnes, alienum clericum, ut
 clericum tractet, quasi magister inobedientiae
 excommunicetur. *Apost. 16.*

CAPUT XIII.

Si quis presbyter, contempto proprio Episco-
 po, seorsum congregationem fecerit, & alterum
 altare fixerit, Episcopo suo in religione, ac ju-
 stitia nulla in re a se condemnato, deponatur, ut
 imperium obtinendi cupidus, est enim tyrannus.
 Similiter & clerici, & quotquot ei accesserunt.
 Laici autem segregentur, eaque post unam, al-
 teramque ac tertiam admonitionem fiant. *Ap.
 31. G. 32. L.*

CAPUT XIV.

Exod. 22. Si clericus injuria affecerit Episcopum, depo-
 natur. Praefecto enim populi tui non maledi-
 ces. *Ap. 55.*

CAPUT XV.

Episcopus tamquam proreta vigilanter, & fol-
 licite gubernatoris verba custodiat Christi, dili-
 gatur ab omnibus, & ipsius solius præceptis, ac
 iussis credat, & obediat omnis ecclesia, &c. Sed
 & vos carissimi fratres, & confervi mei huic, qui
 praesidet ad veritatem docendam, in omnibus
 obedite, scientes, quod si hunc contristaverit,
 Christum, qui ei docendi credidit cathedram,
 non recipit. *Clem. epist. 1. ante med.*

CAPUT XVI.

*Dist. 97. c. 1.
 c. 11. q. 3.
 c. 15. Si ini-
 micus.*

Si inimicus est iste *Clemens* alicui pro actibus
 suis, vos nolite expectare, ut ipse vobis dicat,

*cum illo nolite amici esse: sed prudenter obser-
 vare debetis, & voluntati ejus absque commo-
 nitione obsecundare, & avertere vos ab eo, cui ipsi
 sentitis adversum, sed nec loqui his, quibus ipse
 non loquitur, ut unusquisque qui in culpa est,
 dum cupit omnium vestrum amicitias reparare,
 festinet citius reconciliari ei, qui omnibus praesit,
 & per hoc redeat ad salutem, cum obedire cre-
 perit monitis praesidentis. Si vero quis amicus
 fuerit his, quibus ipse amicus non est, & loquu-
 tus fuerit his, quibus ipse non loquitur, unus
 est & ipse ex illis, qui exterminare volunt Ecclē-
 siam Dei, & cum corpore vobiscum esse videat-
 ur, mente, & animo contra vos est, & est mul-
 to nequior hostis hic, quam illi qui foris sunt, &
 evidenter inimici sunt. Hic enim per amicitiarum
 speciem, quæ inimici sunt gerit, & Ecclesiam di-
 spergit, & vastat. *Petrus apud Clem. epist. 1.
 ante med. Anacl. epist. 3. ante fin. Vassen. cap.
 6. Capitul. lib. 7. cap. 461. Ivo part. 14. cap.
 22. decr. Anselm. lib. 1. cap. 6. Casaraug. lib. 4.
 cap. 95. Tarrac. lib. 6. cap. 61.**

CAPUT XVII.

Nullum presbyterum in alicujus Episcopi pa-
 rochia aliquid agere debere absque ejus permisso
 docebat *Petrus Apostolus*, sed & cunctos presby-
 teros propriis Episcopis in omnibus absque mora
 obediētes instituentē Domino esse debere doce-
 bat. *Clem. epist. 1. ad Jacob. post med. Burch. lib.
 2. cap. 94. Ivo part. 6. cap. 171. decr.*

CAPUT XVIII.

Omnes, qui Episcopis contraveniunt, damna-
 tos, & infames usque ad satisfactionem *Petrus
 Apostolus* monstrabat. *Clemens epist. 1. ante fin.
 Burch. lib. 1. cap. 124. Ivo part. 5. cap. 224. decr.*

CAPUT XIX.

Instruebat *B. Petrus* verba divina libenter au-
 dire, & sacerdotibus suis libenter obtemperare, at-
 que obediētes esse docebat, &c. Seniores vene-
 rari, & juniores diligere. Episcopos, sacerdotes
 suos, ac cunctos reliquos ecclesiae ministros, atque
 omnem plebem sibi commissam verbo divino, &
 mandato instruere, & dirigere, holque omnes
 eorum Episcopos tota animi virtute diligere, ut
 oculos suos, quia oculi sunt illorum, eorum præ-
 ceptis in omnibus obedire, etiam si ipsi aliter,
 quod absit, agant, memores Dominici præcepti,
 quæ dicunt facite: quæ autem faciunt, facere
 nolite. Ipsi autem Episc. si exorbitaverint, ab istis
 non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed sup-
 portandi, nisi in fide erraverint. Illi ergo super hos
 sunt, non isti super illos quoniam major a minori
 nec argui, nec judicari potest: nullus se extollat
 erga doctores, aut magistros suos, quia discipulus
 super magistrum esse non debet, nec potest. Nul-
 lus velit dici sanctus antequam sit, sed prius sit, ut
 verius dicatur. *Clem. epist. 1. prope finem. Vid.
 Isidor. lib. 3. sententiar. c. 39. sent. 4. Burch.
 lib. 1. cap. 137. Ivo part. 5. cap. 251. decr.*

CAPUT XX.

Si vobis Episcopis non obediērint omnes pres-
 byteri, diaconi, ac subdiaconi, & reliqui clerici,
 omnesque Principes, tam majoris, quam inferioris
 ordinis, atque reliqui populi, tribus, & lingua
 non

*11. q. 3. c. 11.
 Si autem.*

*2. q. 7. Sacer-
 dotes. c. 8.
 Matt. 23. 4.*

*11. q. 3. c. 11.
 Si autem.*

non obtemperaverint, non solum infames, sed & extorres a regno Dei, & consortio fidelium, ac liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ alieni erunt. Nam vestrum est, eos instruere, eorum est, vobis obedire ut Deo, &c. Dominus noster mittens vos vice sua in loco Apostolorum ad prædicandum, præcepit vobis, docere omnes, omnesque vobis fideliter obedientes, ut ipsi existere, &c. Primus enim Pontifex Aaron chrismate compositionis perunctus, Princeps populi fuit, & tamquam Rex primitias, & tributum per capita accepit a populo, &c. Quid in præsentis sæculo Propheta gloriosius, Pontifice clarius, Rege sublimius? Omnis enim Pontifex sacro chrismate perunctus, & in civitate constitutus, scripturis sacris conditus *, carus, & pretiosus hominibus oppido esse debet, quem quasi Christi locum tenentem honorare omnes debent, eique servire, &c. *Clemens epist. 3. in princ. refert Tribur. cap. 8. & 9. Troslej. cap. 5.*

CAPUT XXI.

Majores, ac minores per Episcopi licentiam quidquid agendum est agant, nec sine ejus permisso a parochia abscedant, vel in ea adventantes morari præsumant. *Animæ eorum credita sunt*, ideo omnia ejus consilio agere debent, & eo inconsulto nihil. Quicumque enim obediunt Episcopis suis, videntur aliquid gratiæ conferre Deo, qui autem eis non obediunt, indubitanter rei, & reprobi existunt. Porro ipsi a Deo donum summi muneris consequuntur, qui per justitiæ, & præceptorum ejus semitas incedentes, doctoribus suis, qui recte Episcopi intelliguntur, libenter obediunt, &c. Si quis ergo his obedierit, Deo, ut dictum est, magnum munus offert; qui autem his restiterit, aut inobediens extiterit, non his, sed Domino salvatori nostro, cujus legatione funguntur, resistit. *Clem. ep. 3. post med. Trib. c. 32. Burch. lib. 2. c. 93. Ivo part. 2. c. 123. & p. 6. c. 90. deer.*

CAPUT XXII.

Obediendi, diligendi, & summo opere venerandi sunt (*Episcopi*) non detrahendi, vel lacerandi, aut eiiciendi, sed portandi, & amandi. *Evar. ep. 2. post princ. Burch. lib. 1. c. 134. Ivo part. 5. c. 233. deer.*

CAPUT XXIII.

Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit, aut insidias ei paraverit, aut contumeliam, aut calumniam, & convinci potuerit, mox curiæ tradatur. *Pius ep. 2. in fine. Ivo part. 5. c. 243. deer. Ans. lib. 8. c. 17. Cas. lib. 4. c. 99.*

CAPUT XXIV.

Episcopi a plebibus & clero, &c. ferendi sunt, ut sub exercitatione tolerantia, sustineantur temporalia, sperentur æterna. *Zephix. ep. 1. ante finem.*

CAPUT XXV.

Si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosque criminari voluerit, aut conspirator fuerit, ut mox ante examinatum judiciū submotus a clero curiæ tradatur, cui diebus vitæ suæ deserviat, & infamis absque ulla re-

stitutionis spe permaneat. *Fabian. epist. 2. prope fin. Gregor. VII. lib. 7. registr. ep. 2. ante med. Deusd. cap. 4. Anselm. lib. 7. cap. 159. Tarrac. lib. 2. c. 23.*

CAPUT XXVI.

Qualiter obedientia, vel reverentia sit præpositis exhibenda, ex tuis quoque subjectis ipse non ambigis. In qua re valde est utile, si id, quod disciplina vigor imponit, nullo cogente, humilitas laudanda servaverit. *Steph. ep. 1. ante finem ad Hilar. Episcop.*

CAPUT XXVII.

Clericus, qui Episcopum suum accusaverit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus, quia infamis effectus est, & a gradu debet recedere, aut curiæ tradi serviturus. *Stephanus epist. 2. in med. Gregor. VII. lib. 7. registr. epist. 2. in med. Deusd. cap. 4.*

CAPUT XXVIII.

Infames sunt impugnatores Episcoporum, omnesque, qui adversus Patres armantur, & conculcatores ecclesiarum, sacerdotumque. *Euseb. epist. 1. ante med.*

CAPUT XXIX.

Similiter, & de presbyteris hæc habeantur, ut sine jussu proprii Episcopi nihil agant, quia quod rarum est, hoc & pulchrius esse videtur. Et si nomen vilescit Pontificum, omnis status perturbatur Ecclesiæ. *Damas. epist. 4. in med.*

CAPUT XXX.

A plebibus, vel ceteris generaliter omnibus sunt timendi, & ferendi, atque venerandi pastores, & prædicatores Ecclesiæ, ut sub exercitatione bonæ voluntatis sustineantur temporalia, sperentur æterna. *Pelag. II. epist. 3. ante fin. ad Episcopos Italia.*

CAPUT XXXI.

Super vexatione Episcoporum, quia nos consulere voluistis, scimus, quia a nullis vita Præsulis perturbari debet, quoniam si David Regum justissimus in Saul, quem constabat jam a Deo reprobatum, & abjectum esse, manum mittere non præsumpsit, quanto magis cavendum est, ne manum detractionis, aut vituperationis, sive indiscretionis, aut dehonorationis, quidam mittant in unctum Domini, vel in prædicatores sanctæ Ecclesiæ? quia eorum vexatio, sive detrahitio ad Christum pertinet, cujus vice in Ecclesia legatione funguntur. Unde summo opere cavendum est omnibus fidelibus, ne clanculo, aut publice Episcopum suum, id est, unctum Domini detractionibus, aut vituperationibus dilanient, perpendentes illud exemplum Mariæ, quia pro eo quod Moyse famulo Domini propter Æthiopiis detraxit immunditia lepre multata sit. Et illud Psalmistæ: *Nolite tangere Christos meos: & in Prophetis meis nolite malignari.* Et in lege divina legitur: *Diis non detrahes, & Principi populi tui non maledices.* Unde valde prævidendum est subditis, tam clericis, quam laicis, ne Episcoporum, vel præpositorum vitam temere reprehendant fuorum, si quid forte eos agere reprehensibile vident, ne unde mala redarguant, inde per elationis impulsu in profundiora

* eruditus.

v. c. 9. d. 93.

11. 7. 1. c. 19.

* * *

11. 9. 1. Statuimus. 32.

Num. 12. c. Pf. 104. b.

Exod. 22. d.

ra mergantur. Admonendi sunt etiam iidem, ne cum culpas præpositorum suorum considerant, contra eos audaciores fiant, sed sic eorum prava apud semetipsos considerent, ut Divino timore constricti, ferre sub eis jugum reverentiæ non recusent, &c. Quapropter admonendi sunt subditi utriusque ordinis viri, ut cum magistrorum facta conspiciunt, ad suum cor redeant, & de eorum increpationibus non præsumant, quia non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum. *Gregor. ad Felicem Siciliae Episc. lib. 12. registr. epist. 31. alias 37.*

Matt. 10. c.

CAPUT XXXII.

Oportet pietatem vestram sacerdotibus qualecumque sint, propter eum, cui deserviunt, reverentiam potius, quam injurias exhibere, &c. Quid mirum si Christianus Imperator veri Dei sacerdotes honoret, dum pagani Principes honorem impendere sacerdotibus noverunt, qui diis ligneis, & lapideis serviebant, &c. [Non quales sint sacerdotes Domini, sed quid de Domino loquantur, est vobis magnopere prævidendum. *Nicol. ad Mich. Imper. in princ. lvo part. 5. cap. 18. decret. Anselm. lib. 1. cap. 72.*

1. q. 1. c. 86.

CAPUT XXXIII.

Certe patres a filiis honorari, non solum divinis, verum etiam humanis legibus præcipitur. Et si hoc carnales, quanto potius spirituales, digna penitus a filiis debent veneratione potiri? Quanto enim spiritus carnem præcellit, tanto magis ea, quæ sunt spiritalia, carnalibus oportet omnibus anteponi. Verum si hoc Ignatii Episcopi Constantinopolitani subditi dedignati sunt attendere, saltem scelus Judæorum in Christum patratum perhorruissent committere, nec acuerent linguas suas adversum Patrem, ac magistrum suum ipsi sicut serpentes, nec esset gladius in labiis eorum, nec fierent dentes eorum arma, & sagittæ, & linguæ eorum machæra acuta, &c. *Nicol. epist. ad Mich. Imp. ante med.*

Exod. 20.

Pf. 139. a.

Pf. 56. a.

CAPUT XXXIV.

Debueratis imitari Constantinum Pium Augustum, de quo scriptum est, quod dixerit: „ Quia si vidissem aliquem eorum, qui religioso circumamicti sunt habitu, turpitudinem aliquam operantem, clamydem meam explicassem, & cooperuissem eum, ne videretur a quocumque. Sed hoc in viro (loquitur de Ignatio CP.) omnia hæc oblivioni traduntur: fit plausus de Domini sacerdote scurris & histrionibus, &c. „ *Nicol. ad Mich. Imper. in med.*

CAPUT XXXV.

Auctoritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ, vice beatorum Apostolorum Petri, & Pauli nobis licet indignis concessa, vos admonemus, ut ecclesiis honorem, pauperibus afflictis compassionem, sacerdotibus, præcipueque Episcopis reverentiam, ac obedientiam, quasi Patribus procuretis impendere. *Greg. VII. lib. 8. registr. epist. 14.*

CAPUT XXXVI.

Ipsam Episcopum, cui, etiam si injustam sententiam super te dedisset, obedire debueras, contra morem æquitatis tuæ insecutus es, cum confiteret, aliquem amorem Dei non posse habere, qui

spiritualis Patris pro culpa inobedientiæ suæ gratiam, & dilectionem probatur amisisse. *Greg. VII. lib. 9. registr. epist. 22. post princ.*

CAPUT XXXVII.

Si quis presbyter, aut diaconus, & omnino quilibet ex clero, &c. in alia parochia nititur immorari, ulterius ibidem non ministret, maxime si vocanti suo Episcopo obedire contempserit, &c. *Antioch. cap. 3. Synod. Roman. sub Leone IV. in causa Anastasii Aquisgr. cap. 71. Mart. Brach. cap. 34. Anselm. lib. 7. cap. 195.*

CAPUT XXXVIII.

Si presbyter Episcopum contemnens se ab ecclesia sequestrat, deponatur. *Antiochen. cap. 5.*

CAPUT XXXIX.

Non oportet presbyteros ante adventum Episcopi ingredi, & sedere in tribunali. Sed cum Episcopo ingredi, nisi ægrotet, vel absit Episcopus. *Laod. 55. G. 56. L. Mart. Brac. cap. 53.*

Dist. 95. c. 8. & de consec. d. 4. Omni. 124. in fin.

CAPUT XL.

Si quis presbyter a Præposito suo excommunicatus, vel correptus fuerit, debet utique apud vicinos Episcopos conqueri, ut ab ipsis ejus causa possit audiri, ac per ipsos suo Episcopo reconciliari. Quod nisi fecerit, sed superbia inflatus secernendum se ab Episcopi sui communione duxerit, ac separatim cum aliquibus schisma faciens, sacrificium Dei obtulerit, anathema habeatur, & locum amittat. *Carth. cap. 11. G. Carth. II. cap. 8. Vorm. cap. 66. Burch. lib. 2. cap. 194. lvo part. 6. cap. 239. decret. Anselm. lib. 12. cap. 33.*

11. q. 3. c. 5.

CAPUT XLI.

Nullus audeat clericorum ordinationem sui Episcopi contemnere, sed ubi ordinatus fuerit, ambulare debeat cum gratia, & obedientia, & quæ injuncta fuerint, agere. Quod si sub cothurno superbiæ neglexerit implere, non solum ab stipendio, sed anno uno a communione privetur. *Narbonens. cap. 10.*

CAPUT XLII.

Episcopus provinciæ nostræ, si voluerit de parochianis presbyteris, atque diaconibus cathedrali sibi in principali ecclesia facere, maneat illi per omnia licentia. Ii tamen, qui fuerint transducti, humilitatem dignam Episcopo suo teneant, & eo honore, & reverentia habeantur, & veneratione in cathedrali ecclesia, sicut ii, quos constat fuisse ordinatos in ea. *Emeriten. cap. 12.*

CAPUT XLIII.

Decernimus, ut nullus subjectus decedentem detrahat Episcopum, nullus de eo deroget, nec malum quidquam loquatur. Si quis talia deinceps facere præsumperit, si presbyter fuerit, tribus mensibus ab Episcopo suo sub poenitentia religatus maneat, si diaconus, quinque. *Emeriten. cap. 17.*

CAPUT XLIV.

Decrevimus juxta sanctorum canones, ut unusquisque presbyter in parochia habitans, Episcopo illi subjectus sit, in cujus parochia habitat, & semper in quadragesima rationem, & ordinem ministerii sui, sive de baptismo, seu de fide catholica, sive de precibus, & ordine Missarum

Epi-

Episcopo reddat, & ostendat. *Synod. Franc. in med. Capit. lib. 5. cap. 2.*

CAPUT XLV.

Unusquisque presbyter, qui in parochia est, Episcopo obediens, & subjectus sit. *Suessionens. sub Pipino.*

CAPUT XLVI.

De presbytero, qui a suo Episcopo degradatus ea, quæ sacerdotis sunt, attingere audeat. *Vernens. cap. 9.*

CAPUT XLVII.

Si quis Episcopo insidias posuerit, comprehenderit, vel in aliquo deonestaverit, decem quadragesimas sine subditis annis poeniteat, & presbyteri non occisi triplicem compositionem componat, &c. *Synod. apud Theodonis villam cap. pen. Vide cap. ult.*

CAPUT XLVIII.

Si quis in his supradictis sanctorum canonum, nostrique decreti sanctionibus, Episcopis inobediens, & contumax extiterit, primum canonica sententia feriat; deinde in nostro regno beneficium non habeat, & a lodisejus in bannum mittatur. Et si annum, & diem in nostro banno permanserit, ad filicum nostrum redigatur, & captus, in exilium relegatur, & ibi tamdiu custodiat; & constringatur, donec coactus Deo, & sanctæ Ecclesiæ satisfaciatur, quod prius gratis facere noluerat. *Synod. apud Theodonis villam in edicto Caroli Magni. & Ludovici.*

CAPUT XLIX.

Ut comites, iudices, siue reliquus populus obediens sint Episcopo, & invicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, &c. *Arelat. sub Carolo c. 13.*

CAPUT L.

Comitibus, iudicibus, reliquoque populo expedit, ut suis sint Episcopis consentientes, & obediens propter Dei amorem, siueque gradus honorem, & semper ab eis utile querant auxilium, illorumque salubria non spernant monita, sed intenta cordis aure audiant. Similiter vero & Episcopi prædictas personas humiliter suscipiant, honorificeque erga eos in omnibus agant, & sic sese mutuis studeant sublevare consolationibus. *Turonens. sub Carolo cap. 33. Magunt. sub Arnulph. cap. 24.*

CAPUT LI.

Laici obediens Episcopis ad regendas ecclesias Dei, viduas, & orphanos defendendos, & ut obediens sint eis ad eorum Christianitatem servandam. *Magunt. sub Carolo cap. 8. Magunt. sub Rab. cap. 7. Burch. lib. 15. cap. 4. Ivo part. 16. cap. 5. decret.*

CAPUT LII.

Subditi Episcopis honorem habere debent. *Aug. in lib. ad pastores tom. 10. apud Aquisgr. c. 12. ante med.*

CAPUT LIII.

Providet sæpe Deus curis deditos sæcularibus ad susceptionem regiminis, ut dum hi exteriora sine tædio procurant, spirituales rebus interioribus sine impedimento rerum terrenarum deser-
viant. Dei ergo ordinationem accusant, a quo in-
Tom. V.

stituuntur, qui Episcopos condemnant, dum minus spiritualia, sed magis terrena sectantur. Ex divini enim constat tabernaculi dispositione, ob injurias mundi ferendas, & turbines, quosdam institui Episcopos sæcularibus curis insistentes, ut hi, qui interius superna desiderant, nullo tereno obsistente negotio, liberius hoc quod amant intendant. Non est itaque judicandus a plebe rector inordinatus, dum magis noverint populi, sui fuisse meriti, perversi regimen suscepisse Pontificis. Nam pro meritis plebium, disponitur a Deo vita rectorum. Exemplo David peccant ad comparationem Principum, qui ex merito plebis prævaricantur. Sententia damnantur Cham, filii Noe, qui suorum præpositorum in publico culpas produnt, sicut Cham, qui Patris pudenda non operuit, sed deridenda monstravit. Habituri sunt Sem meritum, & Japhet, qui reverenter operiunt quæ patres suos excessisse cognoscunt: si tamen patrum facta non diligant, sed tantum operiant, nec imitentur. Nam sunt, qui præpositos suos perverse judicant, dum terrenis studiis eos plus viderint esse intentos, si vel parum jam ipsi de spiritualibus cognoverint. Rectores ergo judicandi a Deo sunt, a suis autem subditis nequaquam judicandi sunt, exemplo Domini, qui per se vendentes columbas, & nummulariorum menfas proprio evertit flagello, & projecit a templo. Vel etiam, sicut dicit Psalmista: *Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos dijudicat.* Quod si a fide exorbitaverit rector, tunc erit arguendus a subditis: pro moribus vero reprobis tolerandus magis, quam distringendus a plebe est. *Isidorus lib. 3. de summo bono cap. 39. apud Aquisgr. cap. 31.*

2. Reg. 14. a.

Gen. 9. d.

Joann. 2. c.
Ps. 81. a.

CAPUT LIV.

Esto subjectus Pontifici tuo, & quasi animæ parentem suscipe. *Hier. ad Nep. apud Aquisgr. c. 94. ante medium.*

CAPUT LV.

Quamquam multi Prælatorum, ad instar Saul, sint reprobis effecti, non sunt tamen manu reprehensionis, & detractionis tangendi. Quia, ut Isidorus in libro sententiarum scribit: „ Rectores „ a Deo solummodo, non a subditis sunt judicandi, & pro moribus reprobis tolerandi magis, „ quam a plebe sunt restringendi “. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 19.*

CAPUT LVI.

Licet sacerdotes moderno tempore propter imminentes perturbationes in multis sint negligentes, non sunt tamen vituperandi, nec despiciendi: sed propter illum, cujus ministerium gerunt, audiendi, & congruo honore venerandi. Post Apostolos enim ad ipsos hæc Domini sententia dirigitur: *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.* Quapropter attendendum est, quod sacerdotum Christi spretor ad injuriam Christi pertinet, cujus vicem, & ministerium gerunt. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 4. c. 7.*

Luc. c. 10.

CAPUT LVII.

Laici monendi sunt, ne sacerdotes contemptui habeant, neve eorum monita despiciant, & tam turpiter tractent, uti hætenus, ne superveniat,
C c quod

Osea. 4. a. quod dicit Propheta: *Populus tuus sicut hi, qui contradicunt sacerdoti; & corruet hodie, corruet etiam Propheta tecum. Aquisgr. II. sub Ludovic. part. 4. c. 19.*

CAPUT LVIII.

Decet presyteros cum voluntariis eulogiis tempore congruo visitare, & venerari suos Episcopos. *Meld. c. 45.*

CAPUT LIX.

Ut hi, qui sacerdotes, ac viros ecclesiasticos non solum dehonorent, verum & diverso, atque adverso modo affligunt, velut sacrilegi canonicæ sententiæ subigantur. *Melden. c. 60.*

CAPUT LX.

Placuit, ut si in ministerio diaconi, vel presbyteri officio aliquis constitutus existat, si Episcopi, a quo ordinatus est, præceptis non obedierit, ut in delegata sibi ecclesia officium deperdat assiduam, quousque in vitio permanerit, & communione, & honore privetur. *Vormac. c. 19.*

CAPUT LXI.

Relatum est sanctæ synodo, quod a malis Christianis plurimæ vexationes sacerdotibus Christi, seu ceteris clericis inferioris gradus sæpissime inferantur; unde visum est sancto concilio, ne inantea talia existant, jaculo spiritali eos percutere. *Magunt. sub Arnulph. c. 7.*

CAPUT LXII.

11. q. 3. c.
11. Si autē. Nemo contemnat, neque transgrediatur bannum ab Episcopis superpositum. Sciat, & abhorreat in epist. B. Clementis dictum contra se scriptum: *Si vobis Episcopis non obedierint*, &c. Si quis inventus fuerit corripuisse bannum ab Episcopis impositum, quadraginta dierum castigatione corripiatur in pane, sale, & aqua. *Tribur. c. 8. Clemens epist. 3. in princ.*

CAPUT LXIII.

Cum Episcopus ecclesiam a Domino Deo sibi commissam regens Episcopatum circummeundo perrexerit, & placitum canonicè constitutum decreverit, populumque sibi creditum illo invitaverit, atque Comes eadem die, sciens placitum ab Episcopo conditum, vel nesciens, placitum cum populo suum condixerit, & per bannum illuc venire præceperit, placitum Comitum omnes postponant, & Comes ipse, idemque populus, post Episcopum festine pergant, scientes se non illic seditiosa contentione decertare, sed pro fide catholica invigilare, non cumulum pecuniarum, sed lucrum congregare animarum. *Tribur. c. 9.*

CAPUT LXIV.

Qui Sacerdotibus injuriam, vel contumeliam irrogant, &c. sacrilegi habentur, &c. Sacerdotes Dei non sunt infestandi, non contristandi, non a sæcularibus arguendi, non reprehendendi, non aliqua injuria, vel contumelia afficiendi, &c. Si quis Episcopo aliquam injuriam, aut injustam dehonorationem fecerit, de vita componat, & omnia, quæ habere visus fuerit, ecclesiæ, cui Episcopus esse dignoscitur, integerrime societur. *Troslej. c. 5. ex Capitul. lib. 6. c. 99. al. 98.*

**TITULUS LXXXVIII.
NE PRESBYTERI, AUT ABBATES EPISCOPORUM MUNERA ATTINGAT.**

CAPUT I.

Accedentibus ad nos de diversis mundi partibus Episcoporum querelis, intelleximus graves, & grandes quorundam Abbatum excelsus, qui suis finibus non contenti, manus ad ea, quæ sunt Episcopalis dignitatis, extendunt, de causis matrimonialibus cognoscendo, injungendo publicas pœnitentias, concedendo indulgentiarum litteras, & similia præsumendo, unde, contingit interdum, quod vilescat Episcopalis auctoritas apud multos. Volentes igitur in his, & Episcoporum dignitati, & Abbatum providere salutis præsentis decreto firmiter prohibemus, ne quis Abbatum ad talia se præsumat extendere, si proprium voluerit periculum evitare, nisi forte quisquam eorum speciali concessione, vel alia legitima causa super hujusmodi valeat se tueri. *Innoc. III. in concil. gener. Lat. c. 60.*

De excess. Prælat. 12. Greg. IX. c. un. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT II.

Presbyteri Episcopali fastigio debita non assumant, non conficiendi christimatis, non consignationis Pontificalis adhibende accipiant facultatē non presente Antistite, nisi jubeatur, orationis, vel actionis sacræ suppeterere sibi præsumant esse licentiā, aut sedere aut veneranda tradere mysteria, nec sine summo Pontifice, subdiaconum, aut acolythum jus habeant faciendi. Nec prorsus addubitent si quid Episcopale fecerint, continuo se presbyterii dignitate, & sacra communione privari, si eorum Præsule deferente, hujusmodi fuerit prævaricatio comprobata, nec ipso Episcopo a culpa coniventis vacaturo. *Gelas. ep. 1. c. 8.*

Distinct. 95. Presbyteros cap. 2.

CAPUT III.

Nullus clericorum, vel laicorum præter Episcopum epistolia facere præsumat. *Turonens. II. cap. 6.*

**TITULUS LXXXIX.
PRESBYTER NON POTEST RECONCILIARE PœNITENTEM SINE JUSSU EPISCOPI.**

CAPUT I.

NEC publice in Missa quemquam pœnitentem reconciliare, &c. nec pœnitentem sine præceptione Episcopi sui reconciliare chorepiscopus potest. *Damas. epist. 4. in med. Leo ep. 86. ad Episcopos Germ. & Gall. in med.*

CAPUT II.

Si quis gravi lapsu in ruinam mortis inciderit, non agat pœnitentiam sine Episcopi consulo; cogente tamen infirmitate, non est presbyterorum vel diaconorum communionem talibus præstare, nisi ei jusserit Episcopus. *Elib. c. 32.*

CAPUT III.

Si quis in periculo constitutus petierit se reconciliari divinis mysteriis Episcopo absente, presbyter petat ab Episcopo, & ita ex ejus renunciatione reconciliet. *Carth. c. 7. G. Carth. II. c. 4. L. Vid. Tribur. cap. 31. in fin. Burch. lib. 18. cap. 13. Ivo part. 15. cap. 2. decr. Casaraug. lib. 15. cap. 24.*

26. q. 6. Au. rel. c. 5.

CAPUT IV.

Presbyter sine voluntate Episcopi non reconciliet pœnitentem, nisi necessitas cogat absente Episcopo. *Carth. 43. G. Carth. III. cap. 31. 32. L. A.*

26. q. 6. c. ult.

L. Afric. 10. L. Raban. cap. 35. de pœnit. Capitul. lib. 5. cap. 53. & lib. 7. cap. 30. Burch. lib. 19. cap. 40. & 70. Ivo part. 15. cap. 4. & cap. 84. decr. Casar. lib. 15. cap. 46. Pœnit. Rom. tit. 9. cap. 9.

CAPUT V.

Nec publice in missa quemquam pœnitentem reconciliare, &c. nec pœnitente sine præcepto Episcopi sui reconciliare presbyteris licet, sed tantum Episcopo. *Hispal. II. c. 7.*

CAPUT VI.

Chorepiscopus impositioni pœnitentiæ, aut pœnitentium reconciliationi, per parochiam secundum mandatum Episcopi sui inserviat. *Meld. cap. 44.*

CAPUT VII.

Nullus presbyterorum quemquam nisi jussu Episcopi in ecclesiam introducere præsumat, cui pro aliquo delicto illam ingredi non liceat. *Salgunst. c. 20. post Burch. decr. & apud Iwon. lib. 15. c. 186. decr.*

TITULUS XC.
COMMUNIA DE EPISCOPIS.

CAPUT I.

Episcopum in presbyteri gradum deducere est sacrilegium. *Chalc. c. 29. G.*

CAPUT II.

Si Episcopus, ubi ad eum spectaverit, conferre distulerit, per Capitulum ordinetur; quod si ad Capitulum electio pertinuerit, & intra prædictum terminum (*sex mensium*) hoc non fecerit, Episcopus hoc secundum Deum, cum virorum religiosorum consilio, exequatur, &c. *Alex. III. in conc. Later. c. 8.*

CAPUT III.

Si quis treugam frangere tentaverit, post tertiam commonitionem si non satisfecerit, Episcopus suus sententiam excommunicationis dicet, & scriptam vicinis suis annuntiet. Episcopus autem nullum excommunicatum in communionem suscipiat, immo scriptam susceptam sententiam quisque confirmet. Si quis autem hoc violare præsumperit, ordinis sui periculo subiaceat. Et quoniam *funiculus triplex non facile rumpitur*, præcipimus, ut Episcopi ad solū Dei, & salutis populi habentes respectum, omni tepiditate seposita, ad pacem firmiter tenendam, mutuum sibi consilium, & auxilium præstent, neque hoc alicujus amore, vel odio prætermittant. Quod si quis in opere Dei tepidus fuerit inventus, damnum dignitatis suæ incurrat. *Alexand. III. in concil. Lateran. cap. 21. Vide Innocent. II. in concil. Roman. c. 9.*

CAPUT IV.

Quod nonnullis est religiosus indultum, in favorem Pontificalis officii ad Episcopos extendentes, concedimus, ut cum commune terræ fuerit interdictum, excommunicatis, & interdictis exclusis, quandoque januis clausis, & suppressa voce, non pulsatis campanis celebrent divina, nisi hoc ipsum fuerit eis expresse interdictum. *Innoc. III. in conc. gen. Later. c. 58.*

CAPUT V.

De licentia quæstuandi, & indulgentiis Epi-

scoporum, & de reliquiis sanctorum. *Innoc. III. in conc. gen. Lat. c. 62.*

CAPUT VI.

Omnes Episcopi, qui hujus Apostolicæ sedis ordinationi subjacebunt, qui propinqui sunt, Idibus Maii sanctorum Principum Apostolorum Petri, & Pauli liminibus præsententur omni occasione seposita: qui vero de longinquo, juxta chirographum suum impleant. Nā qui hujus constitutionis contemptor extiterit, præter si aegritudine valida fuerit detentus, sciat se canonibus subjacere. *Zach. in syn. Rom. cap. 4.*

CAPUT VII.

Nihil illo est pastore miserius, qui luporum laudibus gloriatur. Quibus si placere voluerit, atque ab his amari delegerit, erit hinc ovibus magna perniciēs. Nullus ergo pastorum placere lupis, & gregibus ovium potest. *Anach. ep. 1. anto med. Ivo part. 5. c. 237. in fine. Anselm. lib. 6. cap. 146. Tarrac. lib. 4. c. 25.*

CAPUT VIII.

Principatus, quem aut feditio extorsit, aut ambitus occupavit, etiam si moribus, atque astin- bus non offendit, ipso tamen initii sui est perniciosus exemplo, & difficile est, ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio, &c. *Leo epist. 85. ad Episcopos Africae in princ. Ivo part. 5. cap. 105. decr. Anselm. lib. 6. cap. 17. Casaraug. lib. 3. cap. 72. Tarrac. lib. 3. cap. 9.*

CAPUT IX.

De Musæo, & Eutychiano, & ab eis ordinatis. *Sardic. 19. 20.*

CAPUT X.

De Æquitio, & ecclesia Hipponensi. *Carth. 66. 79. & 95. G. Afric. 32. 45. L.*

CAPUT XI.

Inter Episcopū catholicum antiquum, & Do- natistam conversum dividantur loca, ita ut anti- quior dividat, junior eligat, &c. *Carth. 119. G. Afr. 85. L.*

CAPUT XII.

Episcopi, vel clerici suos filios a sua potestate per emancipationem exire non sinant, nisi de moribus eorum fuerint, & ætate securi, ut possint ad eos jam propria pertinere peccata. *Carth. III. c. 14.*

CAPUT XIII.

Aurelius Episcopus dixit, &c., Si necessarium Episcopatu quis habet presbyterum, & unum habuerit, etiam ipsum ad promotionem dare debet. Postumianus Episcopus dixit: Ergo si habet alius abundantes clericos, debet mihi alia plebs subvenire. Aurelius Episcopus dixit: Sane quomodo ecclesiæ alterius te subveneris, persuadetur illi, qui plures habet clericos, ut unum tibi ordinandum largiatur. *Carth. III. cap. 45. in fine.*

CAPUT XIV.

Placuit, ut quicumque negligunt ad suam ca- thedram pertinentia in catholicam unitatem lucrari, convenientur a diligentibus vicinis Episcopis, ut id agere non morentur. Quod si intra sex menses a die conventionis non hoc fecerint, qui

& de pœn. c. 14. Gr. IX. & c. 5. eod. & cap. 2. de imm. eccl. in 4. coll. dist. 93. c. 4. Juxta.

Dist. 83. c. ult.

1. q. 1. c. 25. & dist. 61. c. 5. Miramur. §. 1.

De concess. præb. c. 2. Gr. IX. & in 1. collect.

De treug. & pace c. 1. Gr. IX. & in 1. coll.

Eccl. 4.

De priv. 25. Gr. IX. & c. 8. eod. tit. in 4. coll.

De rel. c. ult.

o. i. de paroch. Gr. IX. & in 1. coll.

16. q. 3. c. 25.

potuerit ea lucrari, ad ipsum pertineant, ita sane, ut si ille, ad quem pertinuisse videbantur, probare potueris, magis illius electam negligentiam ab hæreticis, impune ut ibi sint, & suam diligentiam fuisse præventam, ut eo modo ejus cura sollertior vitaretur, cum hoc judices Episcopi cognoverint, suæ cathedræ loca restituant. *Milov. c. 24. Carth. 122. G. Afr. 88. L. Burch. lib. 1. c. 68. Ivo part. 5. c. 176. decr.*

CAPUT XV.

Dist. 50. c. 7. Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, &c. ab officii honore depositus, in monasterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam communionem accipiat. *Agath. c. 50. Epavn. c. 22.*

CAPUT XVI.

Renovamus canonem, ut si qua urbs ex auctoritate Imperiali renovatur in civilibus, & publicis rebus, ecclesiasticarum quoque rerum ordo sequatur. *Trull. 38. Chalc. 17. in fin.*

CAPUT XVII.

Sancta synodus definivit, ut quicumque Pontificum, vel sacerdotum deinceps per manus impositionem poenitentiam donum exceperint, nec se mortaliu[m] criminu[m] professione notaverint, tenorem retentandi regiminis non omittant, sed per Metropolitanum reconciliationem poenitentium more suscepta, solita expleant ordinis, vel cetera mysteriorum sibi credita sacramenta. *Tol. 13. cap. 40.*

CAPUT XVIII.

Ut publicum baptisterium in nulla parochia esse debeat, nisi ubi Episcopus constituerit, cujus parochia est. *Vern. sub Pipino c. 7.*

CAPUT XIX.

Ut illos presbyteratus, qui ad illum Episcopatum legibus obtingunt, ille Episcopus ipsos debeat habere. *Vern. sub Pipino c. 21.*

CAPUT XX.

Si laicus idoneum, utilemque clericum obtulerit, nulla qualibet occasione, ab Episcopo, sine certa ratione repellatur, & si reiiciendus est, diligens examinatio, & evidens ratio, ne scandalum generetur, manifestum faciat. *Paris. sub Lud. Loth. lib. 1. c. 22.*

CAPUT XXI.

Nullus deinceps veritatis Episcopus, solito super sacra jurare præsumat, quod mysterii causa sancti quæsierint Patriarchæ, & fecerint. Non enim in hæsitazione, & malitia exigentis, sed in charitate non ficta fides servatur. Quod qui transgredi ausu temerario præsumperit, quolibet modo illectus, censuræ ecclesiasticæ sine retractatione subjaceat. *Meld. c. 38.*

CAPUT XXII.

Titulos cardinales in urbibus, vel suburbiis constitutos, Episcopi canonice, & honeste sine retractatione ordinent, & disponant. *Melden. c. 54.*

CAPUT XXIII.

Quædam Apostolica, atque prisca traditio in sanctis Dei per totum orbem ecclesiis tenuit, ut qui ad Pontificatum ducuntur, qui præ eis Pontificatus regunt, omnia sinceriter consulant, qualiter sapiant, & qualiter fidem detineant, &c. *Sophronius Hierosolymit. apud VI. syn. CP. act. 11.*

CAPUT XXIV.

Hormisdæ temporibus Episcopatus in Africa post annos LXXIV. alias LXXXIV. alias LXXIX. revocatus est, qui ab hæreticis fuerat exterminatus. *Ex Pont.*

CAPUT XXV.

Sancimus, ut quando Episcopus, Abbates, vel Comites in propria villa morari contigerit cum suis, in suis maneant domibus, ne sub obtentu hospitii vicinos opprimant, vel eorum bona diripiant. *Lud. II. Imp. apud Ticin. Syn.*

LIBER QUINTUS.

De Conciliis, & Synodis, sive Conventibus.

TITULUS I.
DE AUCTORITATE CONCILIORUM.

CAPUT I.

Dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in cælis est. Ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. *Christus apud Matth. cap. 18.*

CAPUT II.

Placuit nobis collectis in unum eligere viros, & mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba, & Paulo, &c. Visum est enim Spiritui sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis, quam hæc necessaria, &c. *Concil. Apost. Act. cap. 15.*

CAPUT III.

Matt. 18. t. Si ubi sunt duo, aut tres congregati in nomine ejus, ibi se in medio eorum fore [Christus] perhibuit, quantam circa sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui & patriæ, & liberis*
* laboris.

suæ confessionis notitiam prætulerunt? *Syn. Chalcedon. in epist. ad Leonem Pap. post princ. act. 3. in fin.*

CAPUT IV.

Nos, quibus regere Ecclesiam Domini creditum est, timentes maledictionem, quæ imminet *Jerem. 18.* his, qui negligenter opera Domini faciunt, festinamus bonum fidei semen purum conservare ab impietatis zizanibus, quæ ab inimico infeminantur, *Matt. 33.* &c. eo quod sacerdotes decet, communibus quæstionibus finem communem imponere, &c. Ad *Act. 15.* memoriam [Vigilii Papæ] perduximus magna illa Apostolorum exempla, & Patrum traditiones. Licet enim sancti Spiritus gratia & circa singulos Apostolos abundaret, ut non indigerent alieno consilio ad ea, quæ agenda erant, non tamen aliter voluerunt de eo, quod movebatur, si oporteret gentes circumcidi, definire prius, quam communiter congregati, divinarum scripturarum testimoniis uniusquisque sua dicta confirmaverunt.

runt. Unde communiter de eo sententiam protulerunt, ad gentes scribentes: „ Vifum est Spiritui „ sancto, & nobis “, &c. Sed & sancti Patres, qui per tempora in sanctis quatuor conciliis conveniunt, antiquis exemplis utentes, communiter de exortis hæresibus, & quæstionibus disposuerunt, &c. Ipse Dominus dixit: *Amen dico vobis, si duo ex vobis convenerint, &c. Ubi cumque enim fuerint duo, aut tres, &c. V. synod. CP. collatio 8. in definit. contra tria capitula, in princ.*

Matt. 18.

CAPUT V.

Excitavit Christus Deus noster fidelissimum Imperatorem, novum David, virum secundum cor suum inveniens, (loquitur de Constantino IV.) qui non dedit somnum oculis suis, & palpebris suis dormitationem, donec per hunc nostrum a Deo congregatum, sacrumque conventum ipsam recte fidei reperit perfectam prædicationem: secundum enim a Domino editam vocem: *Ubi duo, vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi sub in medio eorum. Syn. VI. gen. CP. contra Monothelitas act. 17. in definit.*

Psal. 131.

Matt. 18. c.

CAPUT VI.

Spiritus sancti testatur præsentiam congregatio sacerdotum. Certum est enim, quod legimus, quia non potest veritas mentiri, cujus in Evangelio ista sententia est: *Ubi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi, & ego sum in medio eorum.* Quod si nec huic tam brevi numero Spiritus sanctus deest, quanto magis eum nunc interesse credamus, quando in unum convenit tanta turba sanctorum? Sanctum namque concilium est pro debita veneratione collectum, in quo utique nunc Apostolorum frequentissimæ illius, quam legimus, congregationis aspicienda reverentia est. Nunquam bis defuit, quem receperant prædicandum. Adfuit his semper Dominus, & magister, nec docentes a suo doctore deserti sunt. Docebat ille, qui miserat, docebat ille, qui & dixerat, quod docerent; docebat ille, qui in Apostolis suis se confirmat audiri. *Cælest. epist. 4. ad concil. Ephes. in princ.*

Matt. 18. c.

CAPUT VII.

Ne qua inter fratres dissensio, ne qua inter præpositos, & subiectos sint fomenta discordiæ, in unum convenire sacerdotes necesse est, ut & de incidentibus causis disceptatio, & sit salubris de ecclesiastica observatione collatio, quatenus dum per hoc & præterita corriguntur, & regulam futura suscipiunt, omnipotens Dominus fratrum concordia * collaudetur, cujus vobis adesse præsentiam, si hæc observabitis, scitote, qui scriptum est: *Ubi fuerint congregati duo, aut tres in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Si ergo adesse dignabitur, ubi duo, vel tres fuerint, quanto magis non deerit, ubi plures convenerint sacerdotes? *Greg. ad Syagr. & Ætherium Episcopos lib. 7. registr. epist. 108. vel 110. prope fin. & ad Felicem Sicilia Episc. cap. 3. ante fin. lib. 12. reg. epist. 37. al. 31.*

* ore.

Matt. 18. c.

CAPUT VIII.

Undecimæ occasionis articulo decretorum universalium perenne dedimus firmamentum, &c. Hinc & decreta præcedentium Patrum ad con-

tentionis jurgium radicitus evellendum, rite synodalem fieri censuere conventum, ut illic de diversitate judiciorum præteritæ lites habeant terminum, ubi sanctus Spiritus universalem coadnaverit cœtum, &c. *Tolet. VIII. cap. 11.*

CAPUT IX.

Nam qui dicebat Apostolis, se ad futurum usque ad consummationem sæculi, profecto hoc ipsum & illis, qui Ecclesiæ suæ curam gerunt, annuntiavit. Non enim illis corporaliter ad futurum erat, usque ad hujus præsentis sæculi transitionem. Item & tribus, aut quatuor in nomine illius congregatis ad futurum se illis dixit: „ Putasne tantas „ congregationes zelo bono coeuntes, ut illius „ cultus propagetur, divina illius inspiratio, & „ ductio reliquit? ne posset consummationem „ perfectæ confirmationis suæ ecclesiæ, in qua „ neque macula, neque ruga, neque aliquid tale „ est videre?“ &c. *Germanus CP. Episcopus in ep. ad Thomam Episcopum Claudiopoleos VII. syn. act. 4.*

Matt. 28. d.

Matt. 18. c.

CAPUT X.

Valde, pernecessarium esse perspexi, beatitudinem vestram in unum convenire, habens sententiæ Dominicæ fidem, qua dicit: *Ubi fuerint duo, vel tres collecti in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Credo enim, beatam sanctæ Trinitatis divinitatem huic sancto interesse concilio, & ideo, tamquam ante conspectum Dei, ita in medio vestri fidem meam protuli conscius admodum sententiæ divinæ dicentis: *Non cæcavi misericordiam tuam, & veritatem tuam a congregatione multorum. Reccared. Rex ad conc. Tolet. III. in princip.*

Matt. 18. c.

Psal. 59.

TITULUS II.

QUIBUS DE CAUSIS CONCILIA CONGREGARI OPORTEAT, ET IN PRIMIS MAJORA.

CAPUT I.

Humiliter, ac sapienter exposcite, ut petitioni nostræ, qua plenariam indici synodum postulamus, clementissimus Imperator dignetur annuere, quo citius, adjuvante misericordia Dei, & sanis fortitudo augeatur, & morbidis, si curari acquiescant, medicina præstetur. *Leo epist. 22. ad clerum, & plebem CP. in fine.*

CAPUT II.

Synodum congregari mos erat in depulsione Episcopi, & in receptione illius qui damnatus fuerat. *Gelas. epist. 3. in tomo de anathematis vinculo, cujus initium est, Ne forte, ante fin.*

CAPUT III.

Patres nostri, catholici videlicet, doctique Pontifices in unaquaque hæresi quolibet tempore suscitata, quidquid pro fide, pro veritate, pro communione catholica, atque Apostolica, secundum scripturarum tramitem, prædicationemque majorum, facta semel congregatione sanxerunt, inconvulsum voluerint deinceps, firmumque constare, nec in eadem hac causa denuo, quæ præfixa fuerant, retractari, qualibet recenti præsumptione permiserint, sapientissime providentes, quoniam si decreta salubriter cuiquam liceret iterare, nullum contra singulos quosque prorsus erro-

erro-

errores stabile persisteret Ecclesie constitutum, ac semper iisdem furoribus recidivis omnis integra definitio turbaretur. Nam si limitibus etiam præfixis positarum semel synodalium regularum, non cessant elisæ pestes, resumptis certaminibus contra fundamentum veritatis sese attellare, & simplicia quæque corda percutere, quid fieret, si subinde fas esset perfidis ire concilium? cum, quælibet illa * manifesta sit veritas, numquam desit, quod perniciosa depromat falsitas, tamen si ratione, vel auctoritate deficiens, sola tamen contentione non cedens? Quæ [majores nostri divina inspiratione cernentes, necessarie præcaverunt, ne * contra unamquamque hæresim coacta semel synodus, pro fide, communionem, & veritate catholica, atque Apostolica promulgasset, non sinerent novis post hæc retractationibus * mutuari, ne pravæ occasio præberetur, quæ medicinaliter fuerant statuta, pullandi. *Gebas. epist. 6. ad Episcopos Dardaniæ in princ. Anselm. lib. 12. cap. 69.*

CAPUT IV.

Quotiens universalis poscit religionis causa, ad concilium te cuncti fratres evocante conveniant, &c. *Hormisd. epist. 7. ad Sallust. Hispal. Episc. in fine.*

CAPUT V.

Ne qua inter fratres dissensio, ne qua inter præpositos, & subiectos sint fomenta discordiæ, in unum convenire sacerdotes necesse est, ut de incidentibus causis disceptatio, & sit salubris de ecclesiasticæ observatione collatio, quatenus, dum per hoc præterita corriguntur, & regulam futura suscipiunt, omnipotens Dominus fratrum concordia * collaudetur, cujus vobis adesse præsentiam, si hæc observabitis, scitote, &c. *Greg. ad Syagrium, & Ætherium Episcopos lib. 7. registr. epist. 108. vel 110. prope fin. & ad Felic. Sicilia Episc. lib. 12. registr. ep. 27. al. 31.*

CAPUT VI.

In Hipponensi synodo definitum est, ut singulis annis synodus totius Africae fiat, non solum Carthagine, sed per diversas provincias ne suo, quod sæpe factum est in Numidia, & Byzacio. Deinceps non sit necesse, sed quotiens communis necessitas coget, per totam Africam datis litteris, ut in hanc provinciam veniant, si necessitas non est communis, in suis provinciis judicetur. *Carth. 96. 97. G. Milevit. 9. L. Afric. 62. L. Burch. lib. 1. cap. 53. Ivo part. 5. cap. 163. decret.*

CAPUT VII.

Placuit, ut quotiens secundum statuta Patrum sancta synodus congregatur, nullus Episcoporum aliquam prius causam suggerere audeat, quam ea, quæ ad emendationem vitæ, ad severitatem regulæ, ad animæ remedium pertinent, finiantur. *Arvern. c. 1. Burch. lib. 1. c. 58. Ivo lib. 4. tit. 2. c. 9. pan. & part. 5. c. 168. decret.*

CAPUT VIII.

Cum Gallicie provincie Episcopi tam ex Bracarensi, quam ex Lucensi synodo cum suis Metropolitanis præcepto Regis in Metropolitana Bracarensi ecclesia convenissent, &c. Martinus Episcopus dixit, &c. „ Sancti Patres præcessores

„ nostri, aut generales synodos undique colligi
„ pro unitate recte fidei fecerunt „ &c. „ Aut certe
„ te speciales synodos per suas unusquisque pro-
„ vincias pro resecandis contentionibus, vel emen-
„ dandis aliquorum negligentis collegerunt, & pro-
„ ut eventus culpam, aut qualiscunque excessus e-
„ xegit, per singulas quasque divinas canonum sen-
„ tentias, mediante inter eos Dei spiritu conscri-
„ pserunt, quas oportet nos relegere, & tenere „,
„ &c. *Brac. II. in præf. ante canones.*

CAPUT IX.

A nobis universaliter definitum est, ut quia juxta Patrum antiqua decreta, bis in anno difficultas temporis fieri consilium non sinit, saltem vel semel a nobis celebretur. Ita tamen, ut si fidei causa est, aut quælibet alia Ecclesie communis, generalis totius Hispaniæ, & Gallicie synodus convocetur. Si vero nec de fide, nec de communi Ecclesie tractabitur, speciale erit concilium, &c. *Toletan. II. c. 3.*

CAPUT X.

Decreta præcedentium Patrum ad contentio- nis jurgium radicitus evellendum, rite synodalem fieri censuere conventum, ut illic de diversitate judiciorum præteritæ lites habeant terminum, ubi sanctus Spiritus universalem coadunaverit cœtum. *Tolet. VIII. c. 11.*

CAPUT XI.

Quoniam per aliquot annos, juxta decreta canonum nequivimus congregari, nunc quia annuente Domino, congregandi nobis facultas, juxta decreta canonum data est cum Dei gratia convenientibus nobis in unum, cooperante eo, in cujus congregamur nomine, & qui habitare facit unanimis in domo, primo nobis, & ante omnia necessarium est servare unitatem spiritus in vinculo pacis, ut unum sentiamus, & unum in Christo omnes dicamus, & secundum salutaria dicta Martyris Cypriani servetur a nobis charitas animi, honor collegii, vinculum fidei, concordia sacerdotii, & ut attendentes regulares constitutiones Patrum nostrorum, a Metropolis suæ quisque regulari consuetudine non abducatur. *Erveus Archiepiscopus Remensis apud synodum Troslesan. in princ.*

CAPUT XII.

Facta est hæc sacrosancta synod. anno imperii Basilii Pii Principis tertio, quæ universos Patriarchales thronos, sicut aliarum ulla in eorum locis servantibus Præsules habens, non inconvenienter ab omnibus appellatur universalis. Primo, quia catholica fides in ea, & sanctæ leges, quæ non solum a sacerdotibus, sed ab universis Christianis coli debent, & venerari, contra hostes ipsarum consona voce defenduntur. Deinde, quia cum Christus in corpore suo, quod est Ecclesia, tot Patriarchales sedes, quot in cujusque mortalis corpore sensus locaverit, profecto nihil generalitati deest Ecclesie, si omnes illæ sedes unius fuerint voluntatis, sicut nihil deest motui corporis, si omnes quinque sensus integræ, communique fuerint sanitatis, &c. Tertio cum Photius tot excessuum suorum morbo universam Ecclesiam maculaverit, universalis curatio adhibita est, ut totum

tum curaretur, quod totum fuerat maculatum, &c. Nec fatendum creditur, quod tunc jure dicitur universalis, si pro fide celebrata consisteret, cum & in hac nonnulla, quæ ad fidem pertinent, sint definita, & in ceteris universalibus conciliis multa disposita inveniantur, quæ ad fidei doctrinam non pertinent, quod non minus in fide, quam in legis prævaricatione peccent. *Anastasius bibliothec. in præmio syn. VIII. CP. ad Hadr. II. in med.*

TITULUS III.
CONCILIORUM GENERALIUM CONVOCATIO AD PONTIFICEM MAXIMUM PERTINET.

Vide supra libro primo titulo sexto.

TITULUS IV.
LEGATOS PONTIFICIS MAXIMI PRÆESSE IN CONCILIIS.

Vide supra libro primo titulo septimo. Eisque addantur hæc.

CAPUT I.

Matt. 18. c.

* *liberis.*

SI ubi sunt duo, aut tres congregati in nomine ejus, ibi se in medio eorum fore [*Christus*] perhibuit, quantam circa sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui & patriæ, & labori * suæ confessionis notitiam prætulert. Quibus tu quidem, sicut membris caput præeris, in his, qui tuum tenebant ordinem, benevolentiam præferens. *Chalc. in ep. ad Leon. act. 3. in fin.*

CAPUT II.

Ne piissimi Principis dispositioni [*loquitur de Theodosio Imperatore*] qua Episcopale concilium voluit congregari, nostra videretur præsentia defuisse, fratres meos Julianum Episcopum, Renatum presbyterum, & filium meum Hilarium diaconum misi, qui vicem præsentia meæ implere sufficerent. *Leo epist. 17. in fin. ad Pulcheriam Augustam.*

CAPUT III.

Necessarium est conferri de tribus capitulis, unde quibusdam quæstio nata est. Et ideo petimus, præsentem nobis vestra beatitudine, sub tranquillitate, & sacerdotali mansuetudine propositis sanctis Evangeliiis, communi tractatu eadem capitula in medio proponenda, quæri, & conferri, & finem quæstioni imponi Deo placitum. *Eutychius Episcopus CP. in epist. ad Vigil. Pontif. Maxim. apud syn. CP. V. act. 1.*

TITULUS V.

QUO PACTO CONCILIUM HABEATUR, ET DE MODESTIA, QUAM OMNES IN EO SERVARE DEBENT.

CAPUT I.

DUM omnes [*Episcopi*] venissent in synodum, sederunt, &c. presbyteri autem Romani omnes, & diaconi, clerusque & gradus sequentes a tergo Episcoporum steterunt. Nemo enim sedit in eodem loco, nisi tantum Episcopi, & Silvester Episcopus, & Pontifex urbis Romæ. Erat enim ibi & Calpurnius, qui primo Gentilis, & postea Christianus, Præfatus urbis. *Synod. Rom. sub Sylvestro CCLXIV. Episc. c. 1.*

CAPUT II.

XV. Kal. Jun. congreganda est in provincia

synodus propter vernale tempus, &c. Hora itaque diei prima ante solis ortum eiiciantur omnes ab ecclesia, obseratisque foribus cunctis, ad unam januam, per quam sacerdotes ingredi oportet, ostiarii stent, & convenientes omnes Episcopi pariter introeant, & secundum ordinationis suæ tempora resideant. Post ingressum omnium Episcoporum, atque confesum, vocentur deinde presbyteri, quos causa probaverit introire. Nullus se inter eos ingerat diaconorum. Post hos ingrediantur diacones probabiles, quos ordo poposcerit interesse, & corona facta de sedibus Episcoporum, presbyteri a tergo eorum resideant, diaconi in conspectu eorum stent. Deinde ingrediantur laici, qui electioni concilii interesse meruerint, & notarii, quos ad recitandum, vel excipiendum ordo requirit, & obserentur januæ. Seditibusque in diuturno silentio sacerdotibus, & cor tantum habentibus ad Deum, dicat Archidiaconus: *Orate*, &c. Diaconus alba indutus codicem canonum in medio proferens, capitula de conciliis agendis pronuntiet, finitisque titulis, Metropolitanus Episcopus conciliū alloquatur: „ Ecce „ sanctissimi sacerdotes recitatæ sunt ex canonicis „ bus priscorum Patrum sententiæ de concilio celebrando. Si qua ergo quempiam vestrum actio „ commovet, coram suis fratrib. proponat. Tunc „ si aliquis quamcumque querelam, quæ contra canonem agit, in audientiam sacerdotalem protulerit, non prius ad aliud transeat capitulum, nisi primum quæ proposita est actio, terminetur. Nam & si presbyter aliquis, aut diaconus, vel clericus, sive laicus, de his qui foris steterint, concilium pro qualibet re crediderit appellandum, ecclesiæ Metropolitanæ Archidiacono causam suam intimet, & ille concilio denuntiet, & tunc illi & introeundi, & proponendi licentia concedatur. Nullus autem Episcoporum a cœtu communi secedat antequam hora generalis secessionis adveniat. Concilium quoque nullus solvere audeat, nisi fuerint cuncta determinata, ita ut quæcumque deliberatione communi finiatur, Episcoporum singulorum manibus subscribantur. Tunc enim Deus suorum sacerdotum concilio interesse credendus est, si tumultu omni abjecto sollicitate, atque tranquille ecclesiastica negotia terminentur. *Tolet. IV. cap. 3.*

CAPUT III.

In loco benedictionis confidentes Domini sacerdotes, nullis debent aut indiscretis vocibus perstreperere, aut quibuslibet tumultibus perturbari, nullis etiam vanis fabulis, vel risibus agi, & quod deterius est, obstinatis disceptationibus tumultuosas voces effundere: *Si quis enim, ut Apostolus ait, putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio, &c.* Et Propheta: *Erit cultus iustitiæ silentium.* Debet ergo quidquid aut consultationibus confidentium agitur, aut ab accusantium parte proponitur, sic mississima verborum relatione proferri, ut nec contentiosis vocibus sensus audientium turbent, nec iudicium vigorem de tumultu enervent. Quicumque ergo in conventu concilii hæc violanda crediderit, & contra

5. 9. 4. c. 3.

Jac. 1. d.

Esa. 32. d.

tra hæc interdicta aut tumultu, aut contumeliis, vel risibus concilium conturbaverit, juxta divinæ legis edictum: *Eiice derisorem, & exibat cum eo iurgium*, cum omni dedecore de confessione abstractus, a communi cœtu secedat, & trium dierum excommunicationis sententiam perferat. *Tolet. XI. cap. 1. Ivo part. 4. cap. 245. decret.*

CAPUT IV.

Quo pacto concilium habeatur, *Isid. Mercator initio concil. ex Tolet. IV. cap. 3. addit orationes, & canones, qui legendi sunt de concilio Tolet. æra 18. & æra 3. Item ex capitulis Orientalium Patrum, quæ Martinus Episcopus de Græco in Latinum vertit, æra 18. de synodo facienda.* Item ex concilio Chalcedonenfi, æra 18. * Item ex concilio Agathensi æra 25. vel 26. * vel aliud de canonibus quod Metropolitano aptius visum fuerit, &c. Et postea: Sicque Archidiaconus lecturus est canonem Toletani concilii XI. æra prima, ne tumultu concilium agitetur. Quo canone perlecto, concilium Ephesinum ex ordine perlegatur. Deinde collatio pariter & instructio de mysterio sanctæ Trinitatis habeatur, simulque & de officiorum ordinibus si in omnium sedibus celebritatis unitas teneatur. Pro his quoque causis, prout spatium diei permiserit, & epistolæ Papæ Leonis ad Flavianum Episcopum de erroribus Eutychetis, & mysterio Trinitatis legendæ sunt: Canones quoque de officiorum unitate, &c. *Isid. Mercat. & Anselm. Lucens. ante collectiones suas.*

TITULUS VI.

UT PRIUS ORDINATI EPISCOPI PRIORUM LOCUM IN CONCILIIIS OBTINEANT.

Vide libro quarto titulo sexagesimo sexto. Quibus adde.

CAPUT I.

Episcopi per singulas provincias observent, ne posteriores se prioribus suis præferant, nec eis inconsulti, nisi quantum ad propriam pertinet parochiam, aliquid agant. *Lucius ep. sing. post princ. Burch. lib. 1. c. 54. Ivo part. 5. cap. 164. decret.*

TITULUS VII.

CONCILIIUM GENERALE SINGULIS ANNIS HABEATUR.

CAPUT I.

NON incognitum vobis esse credimus, in Romana jam dudum synodo constitutum esse, ut per singulos annos ad decorem, & utilitatem sanctæ Ecclesiæ generale concilium apud sedem Apostolicam sit tenendum. Nos itaque huius celebritatis hoc in tempore causam valde necessariam considerantes, in prima hebdomada quadragesimæ synodum annuente Deo Romæ celebrare disposuimus, ad quam omnes vos & Apostolica auctoritate præsentiam vestram exhibere commo- nemus, atque præcipimus. *Gregor. VII. lib. 1. reg. ep. 46.*

TITULUS VIII.

CONCILIIUM GENERALE NON JUDICAT DE PONTIFICE MAXIMO.

CAPUT I.

Porro si synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de sancta Romanorum Ecclesia quævis ambiguitas, & controversia, oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia de opposita * quæstione sciscitari, & solutionem accipere, & aut proficere, aut profectum facere, non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ Pontifices. *Synod. VIII. gen. CP. sub Hadr. II. cap. 21. Anselm. lib. 7. cap. 72.*

TITULUS IX.

PONTIFEX MAXIMUS CONFIRMAT GENERALE CONCILIIUM.

Vide libro primo, titulo octavo.

TITULUS X.

CANONES CONCILIORUM, ET PONTIFICUM DECRETA SERVENTUR AB OMNIBUS.

CAPUT I.

Canones [a sanctis Patribus in unaquaque synodo hucusque positi servantur. *Chalced. cap. 1.* 25. q. 1. c. 14.

CAPUT II.

His qui sacram sortiti sunt dignitatem, testimonia, & directiones canonicarum præceptionum formæ consistunt. Quas libenter suscipientes, cum Deiloquio David canimus, ad Dominum Deum dicentes: *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis, & mandasti justitiam, testimonia tua in æternum, intellectum da mihi, & vivifica*, &c. Divinos canones amplectabiliter in pectore recondamus, & integram illorum præceptionem, ac in sancti Spiritus tubis immobilem teneamus, tam scilicet illorum, qui ab almis, & laudatissimis Apostolis, sancti Spiritus tubis editi sunt, quam eorum qui a sex sanctis venerabilibus synodis, atque his conciliis, quæ localiter collecta sunt, in expositionem huiusmodi decretorum promulgati sunt. Nec non & eorum, qui a sanctis Patribus prolati fuisse probantur. Ab uno enim, eodemque Spiritu illustrati definierunt, quæ expediunt. Et quidem, quos anathemati transmittunt, & nos anathematizamus, quos vero depositioni, nos deponimus, quos autem segregationi, & segregamus. Porro quos epitimio tradunt, & nos quoque simili modo summitimus sine avaritia, &c. *Syn. VII. Nicæn. II. cap. 1.*

CAPUT III.

Per æquam, & regiam divinæ justitiæ viam inoffense incedere volentes, veluti quasdam lampades semper lucentes, & illuminantes gressus nostros, qui secundum Deum sunt, sanctorum Patrum definitiones, & sensus retinere debemus. Quapropter & has, ut secunda * eloquia secundi, magni, & sapientissimi throni sui arbitantes, & æstimantes, etiam de eis cum divino David promptissime canimus: *Mandatum Domini lucidum illuminans oculos, & lucerna pedibus meis lex tua, & lumen semitis meis*; & cum Proverbiatore dicimus: *Mandatum lucerna est, & lex lux*; & cum magnivoco Esaia: *Clamans ad Dominum Deum, quia lux præcepta tua sunt*

* *proposita.**Psal. 118.** *vivam.** *sancta, f.**Pf. 18. c. &**138. o.**Prov. 9. c.**Esaia, 1.*

sunt super terram. Luci enim veraciter assimilatæ sunt divinorum canonum hortationes, & dehortationes, secundum quod discernitur melius a peiori, & expediens, atque proficuum ab eo, quod non expedire, sed obesse dignoscitur. Igitur regulas, quæ sanctæ catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, tam a sanctis famosissimis Apostolis, quam ab orthodoxorum universalibus, nec non & locallibus conciliis, vel etiam a quolibet Deiloquo Patre, atque magistro Ecclesiæ traditæ sunt, servare, ac custodire profiteamur, his & propriam vitam, & mores regentes, & omnem sacerdotum catalogum, sed & omnes, qui Christiano censentur vocabulo, pœnis, & damnationibus, & e diverso receptionibus ac justificationibus, quæ per illas probatæ sunt, & definitæ, subiici canonicè decernentes. Tenere quippe traditiones, quas accepimus, sive per sermonem, sive per epistolam sanctorum, qui antea fulserunt, Paulus admonet aperte magnus Apostolus. *Synod. VIII. CP. sub Hadr. II. cap. 2.*

2. Thes. 2.

CAPUT IV.

Beatissimum Papam Nicolaum, tamquam organum sancti Spiritus habentes, nec non & sanctissimum Hadrianum Papam successorem ejus, definimus, atque sancimus, ea omnia, quæ ab eis synodice per diversa tempore exposita sunt, & promulgata, tam pro defensione, ac statu Constantinopolitanorum ecclesiæ, & summi sacerdotis ejus, Igaatii videlicet sanctissimi Patriarchæ, quam etiam pro Photii neophyti, & invaloris expulsiōne, ac condemnatione servari semper, & custodiri, &c. *Synod. gener. VIII. CP. sub Hadr. II. cap. 2.*

CAPUT V.

Prima salus est, rectæ fidei regulam custodire, deinde a constitutis Dei, & Patrum nullatenus deviare. *Libellus datus Legatis ab Hadr. II. lectus apud syn. VIII. gener. CP. act. 1. Euseb. ep. 3. ante med. Joann. CP. Episc. ad Hormisdam ep. 5. ad Episcopos Hispaniæ. Libellus Eulalii Episc. Carthagin. ad Bonif. II. relatus in ep. 1. ejusdem Bonifacii.*

25. 4. 1. 6. 9.

CAPUT VI.

Sequimur sanctam synodum, & amplectimur, quam beatæ recordationis Papa Nicolaus, cui & ipse domine coangelice summe Pontifex Hadriane subscripsisti, ante sacratissimum Petri, (& Pauli) Apostolorum eximii corpus celebravit. Simul & quam tu ipse nuper egisti, & omnia, quæ in his statuta sunt, secundum decreti vestri moderationem venerabiliter conservabimus, recipientes, quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati sunt, &c. *Libellus Ecclesiæ Rom. ab VIII. synodo CP. approbatus post princ. act. 1. sub Hadr. II.*

CAPUT VII.

Ubi necessitas non est, nullo modo violentur sanctorum Patrum statuta; ubi vero necessitas fuerit, ad utilitatem Ecclesiæ, qui potestatem habet, ea dispenset, ex necessitate enim fit mutatio legis. *Synod. CP. IX. sub Jo. VIII. act. 2.*

CAPUT VIII.

Silvester Episcopus dixit: „Omnis Episcopus,

Tom. V.

„ qui convenit ad concilium, fidem suam chirographo confirmet, ut deinceps rediens ad parochiam suam, compaginem nostræ salutationis plebi suæ innotescat, ut fide concilii declarata, intemeratus ordo servetur“. *Silvest. in conc. CCLXXV. Episc. cap. 3.*

CAPUT IX.

Nulli fas sit, sine status sui periculo, vel divinas constitutiones, vel Apostolicæ sedis decreta temerare. *Rom. syn. sub Hilar. c. 1. Capit. lib. 6. cap. 267. Ivo part. 5. cap. 37. decr. Ans. lib. 1. c. 46. 62.*

CAPUT X.

Si quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie, & secundum veritatem omnia, quæ tradita sunt, & prædicata sanctæ catholicæ, & Apostolicæ Dei Ecclesiæ, perindeque a sanctis Patribus, & venerandis universalibus quinque conciliis usque ad unum apicem, verbo & mente condemnatus sit. *Lateran. sub Mart. c. 17.*

CAPUT XI.

Si quis secundum sanctos Patres consonanter nobis, pariterque fide non respuit, & anathematizat anima, & ore omnes, quos respuit, & anathematizat nefandissimos hæreticos cum omnibus impiis eorum conscriptis usque ad unum apicem sanctæ Dei Ecclesiæ catholicæ, & Apostolicæ, hoc est, sanctæ, & universales quinque synodi, & consonanter omnes probabiles Ecclesiæ Patres, &c. hujusmodi condemnatus sit. *Later. sub Martino I. cap. 18.*

CAPUT XII.

Si quis ea, quæ scelerosi hæretici sapiunt, indubitanter professus, atque intelligens, per inanem proterviam dicit, hæc pietatis esse dogmata quæ tradiderunt ab initio speculatores, & ministri verbi, hoc est dicere, sanctæ, & universales quinque synodi, calumnians utique ipsos sanctos Patres, & memoratas sanctas quinque synodos in deceptione simplicium, vel susceptione suæ profanæ perfidiæ, hujusmodi condemnatus sit. *Later. sub Mart. c. 19.*

CAPUT XIII.

Si quis secundum scelerosos hæreticos quocumque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos removens illicite, quos posuerunt firmius sancti catholicæ Ecclesiæ Patres, id est, sanctæ, & universales quinque synodi, novitates temere exquisiverit, &c. hujusmodi condemnatus sit. *Later. sub Mart. c. 20.*

CAPUT XIV.

Si quis alium terminum fidei, sive symbolum aut doctrinam habet, præter quod traditum est a sanctis magnis, & universalibus sex synodis, & confirmatum est ab his sanctis Patribus, qui in eis convenerunt, &c. talem impium anathematizamus, & alienum, extraneumque deputamus sanctæ, catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, &c. *Stephanus Papa in concilio pro sacris imaginibus in partibus Franciæ, vel Italiæ apud Hadr. c. 2. ad Carol.*

CAPUT XV.

Synodus, quæ vestris temporibus in basilica B. Petri Apostoli pro nonnullis malis eradicandis

D d

& ma-

& maxime pro causa domini Formosi sanctissimi Papæ acta est, vestro Imperiali consensu, & venerabilium Episcoporum, ac optimatum vestrorum roboratur, & perpetualiter stabilita servetur. *Ravenn. sub Joann. IX. in responsione ad Imperatorem c. 3.*

CAPUT XVI.

Amplector sanctos canones Apostolorum, quatuor universalia concilia, sicut quatuor Evangelia, Nicænum, Ephesinum, CP. Chalcedon. & Antiochenum, & decreta sanctorum Patrum Romanorum Pontificum, & præcipue decreta domini mei Papæ Gregorii, & beatæ memoriæ Papæ Urbani. Quæ ipsi laudaverunt, laudo: quæ ipsi tenuerunt teneo: quæ confirmaverunt, confirmo: quæ damnaverunt, damno: quæ repulerunt, repello: quæ interdixerunt, interdico: quæ prohibuerunt, prohibeo in omnibus, & per omnia: Et in his semper perseverabo. *Paschal. II. in synodo Lateran.*

CAPUT XVII.

12.9.1. c.2. in fine. Concilium dantes vestram prudentiam hortamur, ut ab Apostolicis regulis non recedatis. *Clem. epist. 5. in fine. Ivo in epist. 208. ad Joann. Aurelian. Episcopum.*

CAPUT XVIII.

Contemplari oportet, quod ubi occurrit necessitas, sæpe constitutiones Patrum transgredimur. *Felix Papa apud synod. CP. IX. sub Joanne VIII. act. 2.*

CAPUT XIX.

25.7.1. c.5. Violatores voluntarii canonum graviter a sanctis Patribus judicantur, & a Spiritu sancto, cujus instinctu, ac dono dictari sunt, damnantur, quoniam blasphemare Spiritum sanctum non incongrue videntur, qui contra eosdem sanctos canones non necessitate compulsi, sed libenter, ut præfixum est, aliquid, aut proterve agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt, &c. Idcirco norma sanctorum canonum, qui sunt Spiritu Dei conditi, & totius mundi reverentia consecrati, fideliter est a nobis scienda, & diligenter tractanda, &c. *Damas. in epist. ad Aurel. Carthagin. ante collection. concil. Isid. Mercat. Anselm. lib. 3. cap. 109. Deusd. cap. 4. Cæsar. lib. 2. cap. 36. Tarrac. lib. 6. c. 21.*

CAPUT XX.

Ecclesiasticorum canonum norma nulli esse debet incognita sacerdoti, quia nesciri hæc a pontifice satis est indecorum, maxime cum a laicis religiosi viris sciatur, & custodienda esse ducatur. *Innoc. ep. 5. ad Maxim. & Severum Episcopos.*

CAPUT XXI.

Innocentius Aurelio, & omnibus sanctis Episcopis, & ceteris, qui in concilio Carthaginensis ecclesiæ adfuerunt, dilectissimis fratribus in Domino salutem. Inquirendo de his rebus, quas omni cum sollicitudine decet a sacerdotibus, maxime a vero, justoque, & catholico tractari concilio, antiquæ traditionis exempla servantes, & ecclesiasticæ memores disciplinæ, &c. *Innoc. ep. 24. in princ. vel 25.*

CAPUT XXII.

Dist. 38. c. 4. Nulli sacerdoti liceat canones ignorare, nec

quidquam facere, quod Patrum possit regulis obviare. *Celestin. epist. 3. cap. 1. Capit. lib. 5. c. 32. & lib. 7. cap. 49. & 113. Burch. lib. 2. cap. 160. Ivo part. 6. cap. 251. decret. Anselm. lib. 7. c. 108. Tarr. lib. 3. c. 2.*

CAPUT XXIII.

Sicut quædam sunt, quæ nulla possunt ratione convelli, ita multa sunt, quæ aut pro consideratione ætatum, aut pro necessitudine rerum oporteat temperari, illa semper conditione servata, ut in his, quæ vel dubia fuerint, vel obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis sanctorum Patrum inveniatur adversum. *Leo epist. 90. vel 92. ad Rusticum Narbonen. Episc. in princ. Ivo in præf. panorm. & decret. Anselm. lib. 2. cap. 76. Cæs. lib. 2. cap. 56. Tarrac. lib. 1. cap. 114. & lib. 3. c. 61.*

CAPUT XXIV.

1.7.7. c.23. Etsi illa nonnumquam sinenda sunt, quæ, si ceterorum constet integritas, sola nocere non valeant, illa tamen sunt magnopere præcavenda, quæ recipi nisi manifesta decoloratione non possunt, &c. *Gelas. epist. 1. c. 11. in fine. Tarrac. lib. 1. cap. 116.*

CAPUT XXV.

Paternas regulas, & decreta a sanctis definita conciliis, ab omnibus servanda mandamus, &c. Ibi fas, nefasque præscriptum est; ibi prohibitum ad quod nullus audeat aspirare; ibi concessum, quid debeat mens Deo placitura præsumere. *Hormisd. ep. 7. ad Sallust. Hisp. Episc. in fine.*

CAPUT XXVI.

Ut paternos terminos non transgrediamur, sacros canones non conculcemus, nec decretalia sedis Apostolicæ constituta, quibus Ecclesia tota fulcitur, atque munitur, quoquo modo violamus. *Nic. in ep. ad Episcopos, & clericum CP. incip. Ea quæ nuper, post princ. refertur act. 7. synodi VIII. CP. sub Hadr. II.*

CAPUT XXVII.

Nihil contra magnam synodum Metropolitanæ existiment vindicandum. *Arel. II. c. 37.*

CAPUT XXVIII.

Si quis statuta (conciliorum) supergressus corruerit, vel pro nihilo habenda putaverit, si laicus est, communione, si clericus, honore privetur. *Carth. I. cap. 14. Burch. lib. 15. cap. 6. Ivo part. 16. c. 7. decret.*

CAPUT XXIX.

Genedius Episcopus dixit: „Omnia, quæ a vestro cœtu gloriosissimo statuta sunt, placet ab omnibus custodiri? “ Ab universis Episcopis dictum est: „Placet, placet, ut custodiantur ab omnibus, &c. “ *Carthag. II. c. 13.*

CAPUT XXX.

Ordinato Episcopo, aut clerico primum ab ordinantibus decreta a synodis in aures eorum imponantur: ut si non fecerint juxta synodi definitiones, poeniteant. *Carth. 18. G. Carth. III. c. 3. L.*

CAPUT XXXI.

Canones suos nec ignorare quemquam, nec dissimulare, id est, præterire permittitur. *Arel. III. c. 32. in fine.*

CA.

CAPUT XXXII.

Parochiani clerici a Pontificibus suis necessaria sibi statuta canonum legenda percipiant, ne ipsi, vel populi, quæ pro salute eorum decreta sunt, excusent postmodum ignorasse. *Aurel. IV. c. 6.*

CAPUT XXXIII.

Præcepta antiquorum canonum, quæ modo in concilio recitata sunt, nullus audeat præterire. Si quis autem contumax transgreditur ista, necesse est, ut de suo degradetur officio. *Brachar. I. cap. 40.*

CAPUT XXXIV.

Si quis horum capitulorum terminum transgressus, ad inordinatas consuetudines reverti voluerit, totius concilii excommunicatione correptus, verissimam sibi de sui ordinis inclinatione noverit imminere sententiam. *Brac. II. in fine.*

CAPUT XXXV.

Qui concilia omnium orthodoxorum Episcoporum consona concilii Nicæno, CP. primo Ephesino, & Chalcedonensi non recipit, anathema sit. *Tolet. III. ante canones.*

CAPUT XXXVI.

Permaneant in suo vigore conciliorum omnium constituta, simul & synodica sanctorum Præsulum Romanorum epistolæ. *Tol. III. c. 1.*

CAPUT XXXVII.

A feria sancti Martini usque ad Natalem Domini canones legantur, ut nullus fateatur per ignorantiam deliquisse. *Matisc. 9.*

CAPUT XXXVIII.

Sacerdotes scripturas sanctas, & canones meditentur. *Tolet. II. cap. 24. Burch. lib. 1. cap. 100. Ivo part. 5. cap. 202. decr. Ans. lib. 7. cap. 105. Cæsar. lib. 4. c. 54.*

CAPUT XXXIX.

Ne quælibet in posterum, aut impune valeant committi, aut generalia statuta convelli, plena decernimus unanimitate connexi, ut quæcumque pro fidei causis, ecclesiasticisque negotiis, aut in præteritis gestis, aut in præsentibus constitutis, aut in futuris etiam decretis, vel sint, vel fuerint definitiones conscriptæ universali auctoritate, nullus deinceps contradicere audeat, &c. ne gratia & honoris sui, & communionis sacræ lugeat amissione multatus. Cum vero aut quælibet sancta synodus agitur, aut pacifice inter Pontifices quippiam definitur, si pauciores per nescientiam vel contentionem forte dissentiant, aut communiti plurimorum sententia cedant, aut ab eorum cætu cum dedecore confusionis abscedant, aut excommunicationis annuæ sententiam luant. *Tolet. VIII. c. 11.*

CAPUT XL.

Cetera decretorum nostrorum judicia, quæ ab hac sancta synodo noscuntur esse confecta, si quis convellere forsitan decreverit, aut temere implere neglexerit, vel infringere quandoque voluerit per judicium omnipotentis Dei anathema sit. *Tolet. VIII. c. 12. in fine.*

CAPUT XLI.

Canonum statuta ab omnibus intemerata servantur. *Cabilon. 2. Meldens. c. 34. Burch. lib. 1. c. 61. Ivo part. 5. c. 171. decr.*

CAPUT XLII.

Quamquam omnes, qui sacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur astricti, &c. solet tamen plus timeri, quod singulariter pollicetur, &c. Qui ad ecclesiasticos gradus est accessurus, &c. sua annotatione promittat fidem catholicam sincera cordis devotione custodi re, iuste, & pie vivere, in nullis operibus suis canonicis regulis contradicere, &c. *Toletan. XI. cap. 10. Ivo epist. 67. ad Bernardum Abbatem, post med.*

CAPUT XLIII.

Traditiones sanctorum Apostolorum, seu reverendissimorum Patrum, qui in supradictis (quinque) conciliis adfuerunt, omni cum veneratione suscipimus, amplectimur, defendimus. *Mansuetus Episcopus, & syn. Mediol. epist. ad Constantinum IV. Imp. ante VI. syn. CP.*

CAPUT XLIV.

Majorum institutionibus ausu temerario contraire, & sanctorum Patrum decreta convellere, & superiorum suorum effrenata libidine contra sanctissimam Apostoli doctrinam, sanctionibus reniti, quid aliud est, quam vinculum societatis Christi abrumpere, & usurpatæ præsumptionis licentia statum Ecclesiæ dissipare? &c. *Tolet. XII. cap. 4. Burch. lib. 1. cap. 33. Ivo part. 5. cap. 144. decr.*

CAPUT XLV.

Huic sanctæ synodo placuit, ut deinceps, ad animarum medelam, & perturbationum curationem firmi, stabilesque maneant, qui a sanctis Patribus, qui nos præcesserunt, suscepti, ac confirmati sunt, atque a Deo nobis etiam traditi sunt, sanctorum, & gloriosorum Apostolorum nomine octoginta quinque canones, &c. Obligamus etiam reliquos omnes canones, qui a sanctis, & beatis Patribus expositi sunt, id est, a trecentis decem & octo sanctis, ac divinis Patribus, qui Nicææ convenerunt, iisque qui Ancyre, qui Neocæsareæ, & qui Gangris, iisque, qui Antiochiæ Syriæ, atque iis, qui Laodiceæ Phrygiæ. Præterea autem, & centum quinquaginta Patribus, qui in hac Dei cultrice, & Imperiali civitate convenerunt, & ducentis, qui in Ephesiorum metropoli prius coacti sunt, & sexcentis triginta sanctis, & beatis Patribus, qui Chalcedone, similiter & iis, qui Sardicæ, & qui Carthagine, & qui rursus in hac Dei cultrice, & Imperiali urbe convenerunt sub Nectario, qui Imperiali huic civitati præsidebat, & Theophilo, qui fuit Alexandriae Archiepiscopus. Quin etiam canones Dionysii, qui fuit Archiepiscopus magnæ Alexandrinorum civitatis, & Petri, qui Alexandriae Archiepiscopus, & martyr: Gregorii Neocæsareæ Episcopi Thaumaturgi dicti, Athanasii Alexandrini Archiepiscopi, Basilii Archiepiscopi Cæsareæ Cappadociæ, Gregorii Episcopi Nyssæ, Gregorii Theologi, Amphilochoi Iconii, Timothei Archiepiscopi Alexandrini, Cyrilli ejusdem Alexandriae Archiepiscopi, & Gennadii, qui fuit Patriarcha hujus Dei cultricis, & imperialis civitatis, &c. Si quis autem, prædictorum canonum aliquem innovare, vel subvertere convictus fuerit, reus erit secundum

Distin. 16. Quoniam, c. 7. & c. 4. Placuit.

Dist. 38. Ignorantia, cap. 1.

De const. c. 1. Greg. IX. & in 1. coll.

dum eum canonem, ut ipse pronuntiat canon, poenam luens, & per ipsum in eo, in quo offendit, medelam suscipiens. *Trull. cap. 2. Ivo lib. 2. tit. 11. cap. 29. & 38. panorm. & part. 4. cap. 106. & 134. decret. Casar. lib. 1. cap. 42. & 53. & lib. 2. cap. 8.*

CAPUT XLVI.

Gesta (*sexta*) synodi Constantinopolitanae probavimus, decretis quidem synodalibus & praecipuis in omnibus consona, & Nicanae quidem, Constantinopolitanae, vel Ephesinae fidei concordantia, Chalcedonenfi vero tam esse unita, utpote ipsis verbis edita, vel libata, quippe quibus sumpta videtur pene omnis ipsius soliti praecurrentis materia, & ideo supradicta acta concilii in tantum a nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, in quantum a praemissis conciliis non desciscunt. *Tolet. XIV. c. 5. & 6.*

CAPUT XLVII.

Dist. 38. c. 1. in fine. Sciant sacerdotes scripturas sanctas, & canones, ut omne opus eorum in praedicatione, & doctrina consistat, atque adificent cunctos tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Arelat. sub Carolo c. 3.*

CAPUT XLVIII.

Cum omnia concilia canonum, qui recipiuntur, sint a sacerdotibus legenda, & intelligenda, & per ea sit eis vivendum, & praedicandum, necessarium duximus, ut ea, quae ad fidem pertinent, & ubi de extirpandis vitiis, & plantandis virtutibus scribitur, hoc ab eis crebro legatur, & bene intelligatur, & in populo praedicetur. *Cabil. sub Carolo c. 37. Magunt. sub Raban. c. 2. Burch. lib. 19. cap. 14. Ivo part. 15. cap. 157. decret.*

CAPUT XLIX.

c. 1. de conf. Greg. IX. & in 1. coll. Ut canonum statuta sine praedicio ab omnibus custodiantur, & nemo in actionibus, vel iudiciis ecclesiasticis suo sensu, sed eorum auctoritate ducatur. *Meldens. c. 34. Cabilon. c. 2. Burchard. lib. 1. c. 61. Ivo part. 5. c. 171. decret.*

CAPUT L.

Ipsa visitatio plebium, & parochialium sacerdotum, tam moderate, & in quantum fieri potest, juxta canonicam institutionem fiat, ut manifestum sit, sive per nos, sive per nostros, sola ibi animarum lucra perquiri, nec aliquem importunitate, & nimietate gravari, & contristari, ne verbum Domini, & doctrina blasphemetur. *Valent. sub Lotbario, c. 17.*

CAPUT LI.

Dist. 11. c. 5. Ecclesiasticarum. Dogmatum, & praedicationum, quae in Ecclesia custodita sunt, haec quidem ex scriptis mandata doctrina habemus: illa vero ex traditione Apostolorum nobis tradita in mysterio suscepimus, quae utraque habent easdem vires ad pietatem. His autem nemo contradicet, qui rituum ecclesiasticorum, vel minimam experientiam habuerit. Si enim non scriptas consuetudines, tamquam non magnam potestatem habentes, recusare voluerimus, in rebus principalibus ipsum Evangelium imprudenter damno afficiemus, vel potius id, quod praedicatum est, ad solum nomen redigemus. *Basil. in lib. de Spiritu sancto ad*

Amphilochium, c. 27. Burch. lib. 3. c. 127. Ivo lib. 2. tit. 12. c. 23. panorm. & part. 4. cap. 69. decret.

CAPUT LII.

Suscipimus, & ex animo amplectimur, & amamus sex sacras, & universales synodos, &c. Et postea: Locales autem synodos non averfamur, sed magis amamus, amplectimur, & recipimus, earum etiam divinitus inspiratas canonicas constitutiones, correctiones, & utiles earum legislationes summa observantia colimus. *Theodorus Hierosolym. Episcopus in synodica lecta in synod. VII. Nicen. II. actio. 3.*

CAPUT LIII.

In conciliis quaedam a certis ibi convenientibus dicuntur, aut per favorem, aut per contrarietatem, aut per ignorantiam: nemo autem attendit ea, quae per partem a quibusdam dicuntur, sed sola illa, quae ab omnibus communi consensu definiuntur. Si enim aliquis secundum illos voluerit attendere ejusmodi contrarietates, unaquaque synodus invenietur semetipsam destruens. *Justinian. ad Joann. II. post med.*

CAPUT LIV.

Ego N. S. R. E. diaconus, vel presbyter, aut Episcopus Cardinalis electus, ut fiam per Dei gratiam hujus sanctae Apostolicae sedis humilis minister, profiteor tibi beate Petre Apostolorum Princeps, &c. sanctaeque tuae Ecclesiae, quam hodie tuo praesidio regendam suscipio, quod quamdiu in hac misera vita constitutus, ipsam non deseram, &c. nec me segregabo ab ipsa: sed verae fidei rectitudinem, &c. quam in tua sancta Ecclesia reperi, totis conatibus usque ad animam, & sanguinem custodiri (*faciam*) tam de sanctae, & individuae Trinitatis mysterio, &c. quam de ceteris Ecclesiae dogmatibus, sicut in universalibus conciliis, & constitutionibus Apostolicorum Pontificum, probatissimorumque Ecclesiae Doctorum scriptis sunt commendata, id est, quae ad rectitudinem nostrae, vestraeque orthodoxae fidei a te traditionem recipiunt, conservare: [sancta- *Dist. 16. c. 8.*

que octo universalia concilia, id est, Nicenum, Constantinopolitanum, & Ephesinum primum, & Chalcedonense; quintum quoque & sextum item CP. & septimum item Nicenum, octavum quoque item CP. usque ad unum apicem immutata servare, & pari honore, & veneratione digna habere, & quae praedicaverunt, & statuerunt, omnimode sequi, & praedicare: quaeque condemnaverunt, condemnare ore, & corde, diligentius autem, & vivacius, quamdiu vixero, omnia decreta canonica praedecessorum Apostolicorum nostrorum Pontificum, quaecumque ipsi synodaliter statuerunt, & probata sunt, confirmare, & indeminuta servare, & sicut ab eis statuta sunt, in sui vigoris stabilitate custodire, quaeque vel quoscumque condemnaverunt, vel abdicaverunt, simili sententia condemnare, vel abdicare, &c. sacrosque canones, & Sacrorum Pontificum constituta, ut divina, & caelestia mandata, Deo auxiliante custodire, &c. *Professio summorum Pontific. ex lib. diurno. Ivo lib. 2. tit. 11. cap. 15. pan. & part. 4. cap. 132. decret.*

TITULUS XI.
DE QUATTUOR CONCILIIIS GENERALIBUS NICÆNO, CONSTANTINOPO-
LITANO, EPHESINO, ET CHALCE-
DONENSI.

CAPUT I.

Tenere, & servare, & prædicare sanctis ec-
clesiis confessi sumus hanc fidei confessio-
nem, quam latius exposuerunt CCCXVIII. sancti
Patres Nicææ congregati, qui sanctum mathema,
sive symbolum tradiderunt; insuper autem, & CL.
Constantinopoli collecti exposuerunt, qui ean-
dem fidei confessionem secuti sunt, & eam ex-
planaverunt, & CC. sanctorum Patrum prius Ephesi
collectorum pro eadem fide consensum, & quæ a
DCXXX. Chalcedone congregatis definita sunt,
pro una, eademque fide, quam & ipsi secuti præ-
dicaverunt. Eos autem, qui pro tempore con-
demnati, vel anathematizati a catholica Ecclesia,
& prædictis quattuor conciliis sunt, confessi su-
mus condemnatos, & anathematizatos habere. *V. synod. CP. collatio 8. de tribus capitulis post princ.*

CAPUT II.

Iterum confitemur, quod suscipimus sanctas
quattuor synodos, id est, Nicænam, Constans-
tinopol. Ephesinam primam, & Chalcedonens.
quæ pro una, eademque fide definirunt, prædi-
cavimus, & prædicamus. Eos autem, qui hæc
non suscipiunt, alienos catholice ecclesie iudica-
mus. *Ibid. ante anathematia.*

CAPUT III.

His ita se habentibus manifestum facimus quo-
niam omnia, quæ a prædictis sanctis quattuor sy-
nodis, sicut dictum est, de orthodoxa fide pro-
mulgata sunt, & de ecclesiastica stabilitate ter-
minata, & servavimus, & servamus. Licet enim
diversis temporibus contra emerfos hæreticos de-
nominata quattuor concilia facta sunt, unam
tamen eandemque confessionem rectæ fidei con-
servaverunt, & prædicaverunt. Et propterea
omnia, quæ consonant his, quæ ab antefatis
quattuor synodis pro recta fide definita sunt, sus-
cipimus, &c. *V. synodus CP. in definitione: re-
fert Martinus Papa in synod. Lateran. secre-
tario 4.*

CAPUT IV.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomi-
um, Macedonium, Apollinarem, Nestorium,
Eutychem, & Origenem; cum impiis eorum scriptis,
& omnes alios hæreticos, qui condemnati sunt,
& anathematizati a sancta Dei catholica, & Apo-
stolica Ecclesia, vel prædictis sanctis quattuor
conciliis, sed & eos, qui similia cum prædictis
hæreticis sapuerunt, aut sapere noscuntur, &
usque ad finem permanserunt in propria impieta-
te, talis anathema sit. *V. synod. CP. c. 12. action. ult. de trib. capitulis: refert Martinus Papa in
synod. Lateran. secretario quarto.*

CAPUT V.

His igitur ita confessis a nobis, quæ & accepimus
de divina scriptura, a sanctorum Patrum do-
ctrina, & definitis de una, eademque fide a præ-
dictis sanctis quattuor conciliis, &c. contra eos,

qui defendere præsumperunt, aut defendunt
prædicta tria capitula, &c. si quis conatus fuerit
contraria tradere, aut docere, &c. Episcopus, aut
clericus, &c. denudabitur ab Episcopatu, aut a
clero; si autem monachus, aut laicus fuerit, ana-
thematizabitur. *V. synod. d. action. ult. in fin.
refert Martin. in d. synod. Later. secr. 4.*

CAPUT VI.

Hoc sanctum nostrum universale concilium
impietatis errorem, &c. procul abiiciens, sancto-
rum autem, ac probabilium Patrum inoffense re-
cto tramite iter consecutum, sanctasque & uni-
versales quinque synodos pie in omnibus eis con-
sonuit, CCCXVIII. sanctorum Patrum, qui Nicææ
convenerunt adversus Arium furiosum, & ei,
qui a CL. apud CP. adversus Macedonium impu-
gnatorem Spiritus, & Apollinarem impium; si-
militer & ei, quæ Ephesi prius adversus Nestori-
um Judaicæ intelligentiæ congregata est, CC. ve-
nerabilium virorum, atque ei, quæ Chalcedone
DCXXX. Patrum adversus Eutychem, & Diosco-
rum Deo odibiles, &c. *VI. synod. CP. action. 17.
in definitione.*

CAPUT VII.

Cuncta Ecclesie catholice dogmata conser-
vamus, & sex universalibus conciliis inhærentes,
eorum acta comprobamus. *VI. syn. Nicæn. 2.
action. 7. in definitione.*

CAPUT VIII.

Sanctissimam Virginem proprie, & veraciter
Dei genitricem fatemur, quemadmodum univer-
salis tertia synodus, quæ prius apud Ephesum
congregata est, prædicavit, cum qua & nos ho-
minis cultorem iactantissimum, atque Judaicum
sensum habentem Nestorium anathematizamus.
Docentes unum, eundemque Christum, & Do-
minum, Deum scilicet perfectum, & hominem
perfectum in una persona utriusque nature diffe-
rentia, sed proprietates incommutabiles, & in-
confusas perpetuo conservantem, quemadmo-
dum, & sancta universalis quarta synodus dogma-
tizavit, quam numeratis tribus conciliis, tan-
quam sanctorum Evangeliorum quaternitatem
susipientes, anathematizamus delirum Euty-
chetem, & vecordem Dioscorum. *VIII. syn. CP.
sub Hadrian. II. action. 10. in termino, sive de-
finitione.*

CAPUT IX.

Sancta Romana Ecclesia post illas veteris vel *Dist. 15. c. 3.*
novi Testamenti, quas regulariter suscepimus,
etiam has suscipi non prohibet scripturas, id est,
sanctam synodum Nicænam, CCCXVII. Pa-
trum, mediante Maximo Constantino Augusto,
in qua Arius hæreticus condemnatus est, San-
ctam synodum Constantinopolitanam mediante
Theodosio Seniore Augusto, in qua Macedonius
hæreticus debitam damnationem excepit, san-
ctam synodum Ephesiam, in qua Nestorius con-
demnatus est, consensu beatissimi Cælestini Pa-
pæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ sedis Apusti-
te, & Arcadio Episcopo ab Italia destinato, san-
ctam synodum Chalcedonensem, mediante Mar-
ciano Augusto, & Anatolio Constantinopolita-
no Episcopo, in qua Nestoriana, & Eutylichiana hære-

hæreses, simul cum Dioscoro, ejusque complici-
 * *prætor.* cibus damnatae sunt. Sed & si qua sunt concilia,
 a sanctis Patribus hætenus instituta, post * ho-
 rum auctoritatem, & custodienda, & recipienda,
 & decernimus, & mandamus. *Gelas. in synod.*
LXX. Episcoporum in princ. Burchar. lib. 3. cap.
220. Ivo lib. 2. tit. 11. c. 3. pan. & part. 4 cap.
64. decret. Casar. lib. 1. cap. 33. Tarrac. lib. 1.
cap. 232.

CAPUT X.

Quæ sancta, & universales quinque synodi
 tradiderunt, intransgressibiliter retinemus, defi-
 nitiones eorum (*Patrum*) servamus, decreta eo-
 rum integre confitemur, ita definimus, quomo-
 do illi per proprios sermones promulgaverunt.
 Qui easdem sanctas synodos, & venerabiles Pa-
 tres minime suscipit, condemnatus est, &c. *Lat.*
syn. sub Martino Papa, Secr. 5.

CAPUT XI.

Gal. 1. Licet nos, aut angelus de caelo evangelizave-
 rit vobis, præter quod accepimus, tam a sanctis
 Apostolis, & probabilibus Patribus & universa-
 libus quinque synodis, anathema sit. *Martinus*
in d. syn. Lat. in synodica epist. ad omnes Chri-
stianos, post med.

CAPUT XII.

Amplector quattuor Evangelia, septem cano-
 nicas epistolas, epistolas gloriosi Doctoris Beati
 Pauli Apostoli, sanctos canones Apostolorum,
 quattuor universalia concilia, sicut quattuor E-
 vangelia, Nicænum, Ephesinum, Constantino-
 politanum, Chalcedonensem, & Antiochenum,
 & decreta sanctorum Patrum Romani Pontifici,
 &c. *Pascal. II. in syn. Rom.*

CAPUT XIII.

Rom. 10. c. *Dist. 15. c. 2.* Quia corde creditur ad iustitiam, ore autem
 confessio fit ad salutem, [sicut sancti Evangelii
 quattuor libros, sic quattuor concilia suscipere,
 & venerari me fateor, Nicænum scilicet, in quo
 perversum Arianum dogma destruitur. Constantino-
 politanus quoque in quo Eunomii, & Macedo-
 nii error vincitur. Ephesinum etiam primum,
 in quo Nestorii impietas judicatur. Chalcedo-
 nense vero, in quo Eutychis, Dioscorique pra-
 vitas reprobatur, tota devotione complector, in-
 tegerrima approbatione custodio. Quia in his,
 velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura
 confurgit, & cujuslibet vitæ, atque actionis exi-
 stit. Quisquis eorum soliditatem non tenet, etiam
 si lapis esse cernitur, tamen extra ædificium ja-
 cet, &c. Cunctas vero, quas præfata veneranda
 concilia personas respuunt, respuo, quas vene-
 rantur, amplector, quia dum universali sunt
 consensu constituta, se, & non illa destruit, quis-
 quis præsumit aut solvere, quos religant, aut li-
 gare, quos solvunt. Quisquis ergo aliud sapit, a-
 nathema sit, &c. *Greg. lib. 1. ep. 24. ad Joann.*
CP. & alios Patriarchas, in fine. Greg. VII. lib.
8. epist. 1. Ivo part. 4. cap. 117. decret. Anselm.
lib. 6. c. 52. Casar. lib. 1. cap. 36. Tarrac. lib. 1.
cap. 140.

CAPUT XIV.

Sic quattuor synodos sanctæ universalis Ec-
 clesiæ veneramus, sicut quattuor libros sancti E-

vangelii recipimus. *Greg. Sabino diacono, lib.*
2. registri ep. 10. cap. 49. indict. 11.

CAPUT XV.

Nos veneramus sanctas quattuor synodos, Ni-
 cænam, in qua Arius; Constantinopolitanam, in qua
 Macedonius; Ephesinam primam in qua Nesto-
 rius (atque Dioscorus): Chalcedonensem, in
 qua Eutyches damnatus est. Profitentes, quia
 quisquis aliter sapit, quam hæc quattuor synodi,
 a fide veritatis alienus est. Damnamus autem
 quoscumque damnant, & quoscumque absol-
 vunt absolvimus, sub anathematis interpositione fe-
 rientes eum, qui earundem quattuor synodorum
 maxime autem Chalcedonensis, de qua quibus-
 dam imperitis hominibus nata est dubietas fidei,
 addere, vel adimere præsumit. *Idem Greg. lib. 3.*
ep. 33. registr. ad Theodelindam Reginam Lon-
gobardor.

CAPUT XVI.

Illa, quæ sanctissimæ quattuor synodi sapue-
 runt, atque definierunt, sicuti prædecessor noster
 sanctissimus Leo Papa, ita ea & nos sapimus, se-
 quimur, ac tenemus, nec ab earum fide aliquo
 modo dissentimus. *Idem Greg. lib. 4. registr. in-*
dict. 13. ep. 49. cap. 93. ad Petrum, & Pruden-
tium Episcopos de Istria.

CAPUT XVII.

Veneramus sanctam Nicænam synodum, in
 qua Arius; Constantinopolitanam, in qua Mace-
 donius; Ephesinam primam, in qua Nestorius;
 & sanctam Chalcedonensem synodum, in qua i-
 dem Nestorius, Dioscorus, atque Eutyches da-
 mnatus est. Si quis autem contra harum quattuor
 synodorum fidem, & contra sanctæ memoriæ
 Leonis Papæ tomum, atque definitionem mali
 quid loqui umquam præsumit, anathema sit. *Gr.*
lib. 5. reg. ep. 2. cap. 102. indict. 14. clero, &
plebi Rav. Vid. eund. lib. 7. ep. 53. ad Secundin.
in med.

CAPUT XVIII.

Quæcumque a sanctis quattuor synodis sunt
 definita, recipimus, & quæcumque reprobata
 sunt, condemnamus. *Idem Greg. lib. 12. ep. 7.*
in dict. 7. reg. ad Reginam Long.

CAPUT XIX.

Sicut suscepimus, atque firmiter prædicamus
 sancta quinque universalia concilia, Nicænum,
 Constantinopolitanum, Ephesinum primum, Chal-
 cedonensem, & CP. quæ & omnis Christi Eccle-
 sia approbat, & sequitur, ita & quod nuper in
 Regia urbe, pio vestræ serenitatis aditu cele-
 bratum est, sanctum sextum concilium, &c. su-
 scipimus. *Leo II. in ep. ad Const. IV. Imp. in fine*
VI. synodi CP.

CAPUT XX.

Quattuor concilia omnimode recipio, & velut
 quattuor Evangelia venero, quia per quattuor
 partes mundi universalis Ecclesia in his, tam-
 quam in quadro lapide fundata consistit. Primum
 Nicænum CCCXVIII. Patrum sub B. Silvestro
 Papa Romano, & Constantino Augusto Magno,
 cui præfuerunt Victor, & Vincentius Romani
 presbyteri. Secundum Constantinopolitanum
 primum CL. Patrum sub Damaso Papa, & Theo-
 dosio

dosio Majore. Tertium Ephesinum primum cc. Patrum sub Cælestino Papa, & Juniore Theodosio. Quartum Chalcedonense DCXXX. Patrum sub Beato Leone Papa, & Marciano Augusto, &c. *Leo IX. in epist. ad Petrum Antiochen. in fine.*

C A P U T XXI.

Volumus charitatem tuam litteris suis significare, utrum vestra recipiat, quod Ecclesia universalis amplectitur, fidem scilicet quattuor conciliorum, quæ a sanctis Patribus comprobata, a Romanis Pontificibus Silvestro, Leone, aliisque Apostolica sunt auctoritate firmata, inter quos nihilominus beatissimus Gregorius Papa doctor egregius majoribus Ecclesiæ Alexandrinæ, Antiochenæ, aliisque in epistola sua sese eam tenere his verbis testatus est, *Quia corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem*, [sicut sancti Evangelii quattuor libros, sic quattuor concilia suscipere, & venerari me fateor, quintum quoque concilium pariter veneror. *Gregor. VII. lib. 8. regist. ep. 1. post princ. Greg. I. lib. 1. ep. 24. ad Joann. CP. & alios. Ivo part. 4. c. 117. decr. Anf. lib. 6. c. 52. Cæsar. lib. 1. c. 36. Tarrac. lib. 1. cap. 140.*

C A P U T XXII.

In magna Nicæna synodo Arius hæreticus damnatus est. Constantinopolitana synodus Macedonium hæreticum debita sententia condemnavit. In Ephesina synodo Nestorius condignam sui erroris damnationem excepit. Chalcedonensis quoque synodus Nestorianam hæresim, & Eutychnianam cum Dioscoro, & ejus complicitibus iustissima sententia confutavit. *Innocent. II. in ep. ad Sampsonem Remens. & Henricum Senonens. & Bernardum Abbatem contra Petrum Abelardum.*

C A P U T XXIII.

Sancti Patres præcessores nostri aut generales synodos undique colligi pro unitate rectæ fidei fecerunt, sicut Nicææ contra Arium cccxviii. & CP. cl. contra Macedonium, & Ephesi contra Nestorium cc. & Chalcedone contra Eutychnem cccxxx. aut certe speciales synodos collegerunt, &c. *Bracarenf. II. ante canones.*

C A P U T XXIV.

Quicumque alibi fidem, & communionem catholicam, præterquam in Ecclesia universali, quam Nicæni, & Constantinopolitani, & primi Ephesini, & Chalcedone concilii decreta tenent, pariter & honorant, anathema sit. *Episcopi catholici in Toletano concilio tertio ante canones.* [Qui concilia omnium orthodoxorum Episcoporum consona conciliis Nicæno, CP. primo Ephesino, & Chalcedonense non recipit, anathema sit. *Episcopi conversi ex Arianis in eodem concilio ante canones.* [Fidem sanctam Nicæni observo concilii, & honoro ea, quæ contra rectæ fidei pestem Arium cccxviii. sancta Episcopalis scripsit synodus. Amplector, & teneo fidem cl. Episcoporum CP. congregatorum quæ Macedonium Spiritus sancti substantiam minorantem, & a Patris, & Filii unitate, & essentia segregantem, jugulo veritatis interemit. Primæ

quoque Ephesinæ synodi fidem, quæ adversus Nestorium, ejusque doctrinam lata est, credo, pariter & honoro. Similiter & Chalcedonensis concilii fidem, quam plenam sanctitate, & eruditione adversus Eutychnem, & Dioscorum protulit, cum omni Ecclesia catholica reverenter suscipio. Omnium quoque orthodoxorum venerabilium sacerdotum concilia, quæ ab ipsis superscriptis quattuor synodis fidei puritate non dissonant, pari veneratione observo. *Reccaredus Rex in tomo fidei initio ejusdem concilii Toletani tertii.*

C A P U T XXV.

Suscepimus sanctas, & universales quinque synodos beatorum, & Deo acceptabilium Patrum, id est, qui Nicææ congregati fuerunt cccxviii. contra Arium impiissimum, & ejusdem dogmata. Et CP. cl. contra vesaniam Macedonii, & Eudoxi, & eorum dogmata. Et in Ephesino primo cc. contra nequissimum Nestorium, & ejusdem dogmata. Et Chalcedone cccxxx. contra Eutychnem, & Nestorium, & eorum dogmata. Et iterum CP. quinto congregati sunt concilio, &c. *Anglic. Syn. 11.*

C A P U T XXVI.

Quoniam sanctæ, & universales duæ synodi in hac Imperiali civitate congregatæ, &c. sacros canones nequaquam conscripserunt, sicut reliquæ sanctæ quattuor universales synodi, per quos populi a deteriori, & abjectiori vivendi ratione recedant, &c. Propterea sacros canones scripsimus. *Trull. ante canones. Ivo part. 4. c. 123. decr. Cæsar. lib. 1. c. 40.*

C A P U T XXVII.

Statuimus fidem, &c. ab Apostolis traditam, inviolabiliter esse servandam. Præterea cccxviii. sanctorum Patrum, qui Nicææ convenerunt sub Constantino Imperatore adversus impium Arium &c. Similiter & eam, quæ sub Theodosio Imperatore a cl. Patribus, qui in hac urbe convenerunt, prædicata est, fidem confirmamus, de Spiritu sancto, voces, quæ eum Deum esse statuunt, amplectentes, & profanum Macedonium cum prioribus veritatis inimicis expellentes, &c. etiam Apollinarem ejusdem iniquitatis mystam una condemnantes, &c. Jam vero & quæ in Ephesorum civitate a cc. divinis Patribus sub Theodosio Arcadii filio Imperatore expositæ sunt, doctrinas, tamquam infractum pietatis robur, obfirmamus, unum Christum filium Dei, & incarnatum prædicantes, & quæ ipsum sine femine peperit, impollutam semper virginem, proprie, & vere Deiparam decernentes, & ineptam Nestorii persequentes, &c. Quin etiam eam, quæ in Chalcedonensium Metropoli sub Marciano Imper. a cccxxx. descripta est Patribus fidem orthodoxe confirmamus, quæ unum Christum filium Dei ex duabus naturis compositum, & in duabus eisdem naturis creditum, &c. tradidit, & stulte ac inepte sentientem Eutychnem, &c. ex sacris Ecclesiæ ambitibus exturbavit. Et cum eo Nestorium, & Dioscorum, &c. *Trull. c. 1.*

C A P U T XXVIII.

Accipiens dipticha sanctissimus, & beatissimus Archiepiscopus, & Patriarcha cæcumenicus Joannes,

nes,

Dist. 16. c. 2.

Dist. 16. c. 7.

nes, jussit ordinari sanctas quattuor synodos sanctorum Patrum, videlicet, Nicææ congregatorum, & CP. convenientium sub Nectario sanctæ memoriæ, & Ephesi congregatorum super depositione Nestorii, nec non illorum de Chalcedona super dejectione Eutythis, & ejusdem impii Nestorii, ordinarique jussit nomina in sancta memoria defunctorum Archiepiscoporum hujus Regiæ urbis Euphemii, & Macedonii, atque etiam Leonis Romani Pontificis, &c. Tempore diptychorum cucurrit omnis multitudo cum magno silentio circumcirca altare, & audiebat. Et cum solum lecta fuissent a diacono appellationes prædictarum sanctarum quattuor synodorum, & sanctæ memoriæ Archiepiscoporum Euphemii, & Macedonii, & Leonis, voce magna universi clamaverunt; *Gloria tibi Domine. V. synod. CP. action. 1. capite ita inscripto: Quomodo prædicatae sint synodi, in fine.*

CAPUT XXIX.

Dist. 15. c. 1. S. Inter cætera.

Quattuor principalia sunt concilia, ex quibus plenissimam fidei doctrinam tenet Ecclesia, tam de Patris, & Filii, & Spiritus sancti divinitate, quam de prædicti Filii incarnatione. Prior harum Nicæna synodus est cccxviii. Episcoporum Constantino Aug. imperante peracta, &c. Secunda synodus est cxi. Patrum sub Theodosio seniore CP. congregata, &c. Tertia synodus est Ephesina prima cc. Episcoporum sub juniore Theodosio Aug. edita, &c. Quarta est synodus Chalcedonenis dcccxxx. sacerdotum sub Marciano Principe habita, &c. Sed & si qua sunt concilia, quæ sancti Patres spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quattuor auctoritatem, omni manent stabilita vigore, &c. *Isidor. in præfat. veteri conc. ex Isidor. Hispal. lib. 6. cap. 16. etymol. Ivo lib. 2. tit. 11. c. 16. & 20. & 21. & 22. panorm.*

CAPUT XXX.

Nosse etiam oportet, licet cætera non infrimentur, quattuor esse principalia concilia, ex quibus plenissimam fidei doctrinam tenent ecclesiæ, tam de Patris, & Filii, & Spiritus sancti divinitate, quam de prædicti Filii, & Salvatoris nostri incarnatione. Prior harum Nicæna synodus est cccxviii. Episcoporum sub Constantino Aug. peracta, &c. Secunda synodus est cl. Patrum sub Theodosio seniore CP. congregata, &c. Tertia synodus est Ephesina prima cc. Episcoporum sub minore Theodosio Aug. edita, &c. Quarta est synodus Chalcedon. dcccxxx. sacerdotum sub Marciano Principe habita, &c. Sed & si qua sunt concilia, &c. ut supra. *Isid. Mercator in præfat. concil. incip. Compellor a multis, in fine.*

CAPUT XXXI.

Dist. 15. c. 1. S. Inter cætera.

Inter cætera concilia quattuor esse scimus venerabiles synodos, quæ totam principaliter fidem complectuntur, quasi quattuor Evangelia, vel totidem paradisi flumina, &c. *Isidor. Hispalens. lib. 6. cap. 16. etymol. Ivo lib. 2. tit. 11. cap. 16. panorm.*

CAPUT XXXII.

Quattuor in divinis Ecclesiæ dogmatibus magna, sacraque & universalia concilia suscepimus, Evangelicis illustrata fulgoribus, & splendidata

Evangelicorum configurationum speciminum quantitate. His principare dicimus Nicænum cccxviii. Deum gerentium Patrum conventum, qui ex divino nutu concitus Arianae rabiei deiecit contagia. Post illum vero tempore, non gloria, sive gratia, secundus congregatur conventus CP. cl. Patribus, contra trifulgorem * Macedonii, Apollinaris, & Magni, &c. Tertium concilium glorifico, Ephesinum prius, nam secundum Dioscori, & Eutythis est, &c. illic cc. Patres eiecerunt Nestorium hominicolam, &c. Quartus conventus est dcccxxx. Patrum Chalcedone, &c. Peremit Eutythen, & Dioscorum, &c. atque Nestorii hæresim, &c. Quintum quoque suscipio, &c. *Sophronius Patriarch. Hierosol. ad Sergium Patr. CP. apud VI. synod. CP. action. 11. in med.*

* trifulgorem, f.

CAPUT XXXIII.

Suscipio sex sacras generales synodos, earumque divina decreta, primæ quidem, quæ definiit Patri consubstantialem, & æque sine principio fuisse Filium, anathematizans impium Arium, Ætium, Eunomium, Eudoxium, Demophilum, &c. Secundæ autem decreta recipio, quæ definiit Deum esse Spiritum sanctum Dominum vivificantem. Aversor autem Macedonium, &c. Ex tertia vero, unum D. N. Jesum Christum, verum Deum nostrum, &c. incarnatum, & Nestorium hominis adoratorem, ejusque asectas Dioscorum, & Theodorum, &c. longe propello. Quartæ vero synodi capita hæc accipio, ex duabus naturis, & in duabus naturis unum esse sanctæ Trinitatis Christum Deum nostrum in carne peregrinantem, anathematizo autem Eutythen, Dioscorum, & omnem acephalon eorum turbam, &c. *Tarasius ad Episcopos Antiochiæ, Alexandriae, & sanctæ urbis apud VII. synod. Nicæn. II. action. tertia post principium.*

CAPUT XXXIV.

Suscipimus, & ex animo amplectimur, & amamus sex sacras, & universales synodos, quæ ex Spiritus sancti instinctu contra omnes hæreses, quæ in diversis locis, & temporibus fuerunt, congregatæ sunt, quas sane omnes excellenter universæ, quæ sunt sub sole, ecclesiæ prædicant, earumque relictis, & a Deo inspiratis dogmatibus seipfos confirmant, reiicientes, quos ipsæ reiiciunt, recipientes vero, quos illæ recipiunt, &c. *Theod. Patriarch. Hierosol. in epist. synodica lecta in VII. synod. act. 3. post principium.*

CAPUT XXXV.

Sancta octo universalia concilia, id est, Nicænum, Constantinopol. & Ephesinum primum, & Chalcedon. quintum quoque, & sextum item Constantinop. & septimum item Nicænum, octavum quoque item CP. usque ad unum apicem immutitate fervare, & pari honore, & veneratione digna habere, & quæ prædicaverunt, & statuerunt, omnimode sequi, & prædicare, quæque condemnaverunt, condemnare ore, & corde (*profiteor*), &c. *Professio Summor. Pontificum ex diurno lib. Ivo lib. 2. tit. 11. c. 15. panorm. & part. 4. c. 132. decret.*

Dist. 16. c. 8.